Programmabegroting 2026-2029

GEMEENTE OSS

Aanbiedingsbrief

Beste leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de programmabegroting 2026-2029. Dit is de laatste begroting die we u aanbieden deze raadsperiode vanuit het coalitieprogramma Samen duurzaam vooruit. We hebben afgelopen jaren gewerkt aan de grote ontwikkelingen voor onze gemeente en we zijn uitdagingen niet uit de weg gegaan. We focussen ons op de uitvoering van ingezette lijnen.

Deze programmabegroting 2026-2029 was geen makkelijke begroting om op te stellen. We zijn genoodzaakt om, zoals al aangekondigd bij de programmabegroting 2025, ombuigingsvoorstellen door te voeren. Hiervoor hebben we het uitgebreide traject van de strategische heroriëntatie doorlopen om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief. We zijn met u gedurende dit traject het gesprek aan gegaan. Samen hebben we een afwegingskader gemaakt om te zorgen dat we wel afgewogen besluiten voorleggen. Het resultaat ligt nu voor.

De begrotingsjaren 2025, 2026 en 2027 zien er rooskleurig uit. Dit komt met name door tijdelijke compensatie vanuit het Rijk voor jeugdhulp. We zien in deze jaren financiële voordelen. We vinden het nu niet gepast om deze voordelen meteen te reserveren voor nieuw beleid. In maart 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. De incidentele financiële ruimte is beschikbaar voor een nieuw college dat grote opgaven wacht. Het is aan een nieuw bestuur om hier invulling aan te geven. We laten de begroting achter met goed gevulde reserves en een sluitend meerjarenperspectief. Voor bestaande plannen is voldoende geld beschikbaar.
Echter, vanaf 2028 zien we tekorten, het ravijnjaar schuift op van 2026 naar 2028. Het Rijk boekt dan een stevige extra bezuiniging op jeugdzorg in en houdt ook vast aan de bezuinigingen vanuit de hervormingsagenda. Zoals in de kadernota al aangegeven volgen we het advies van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) om een sluitende begroting voor 2026 en 2027 te presenteren en voor daarna in beeld te brengen richting het Rijk welke aanvullende middelen nodig zijn voor jeugdhulp.
We kiezen er daarom voor om te werken naar een sluitende begroting voor 2026 en 2027 en vanaf 2028 werken we met een geaccepteerd tekort. Dit betreft het tekort op jeugdzorg vanaf 2028 waarvan we verwachten dat het Rijk deze extra moet gaan compenseren.
Zelf gaan we ook fors inzetten op kostenbeheersing van de jeugdzorg en Wmo. We moeten ingrijpen in jeugdzorg om de kwaliteit van jeugdzorg te verbeteren als ook de betaalbaarheid van deze zorg op de langere termijn. Ook voor de Wmo is het van belang om nu in te zetten op beheersbaarheid zodat we de zorg op de lange termijn betaalbaar houden. We reserveren hier ook een fors bedrag voor om te kunnen investeren in de ombuigingen.
De schommelingen vanuit de algemene uitkering, de onzekere compensatie voor jeugdhulp en de instabiliteit van de landelijke regering vormen wel een groot risico. Het is lastig stabiel financieel beleid te voeren als je enerzijds onrealistische taakstellingen krijgt en bijvoorbeeld in het lopende jaar nog miljoenen extra ontvangt. We blijven lobbyen voor een stabiele financiering en voldoende ‘knaken voor onze taken’. We volgen alle ontwikkelingen, houden zicht op onze risico’s en sturen bij indien nodig.

Om te komen tot een sluitende begroting, rekening houdend met het geaccepteerd tekort, zullen we de voorgestelde ombuigingsvoorstellen zoals gepresenteerd in de strategische heroriëntatie door moeten voeren. Zoals eerder aangegeven willen we de lange lijnen en koers niet verstoren. We hebben gekozen voor hoofdzakelijk maatregelen met beperkte impact op onze inwoners en partners.

Speerpunten en prioriteiten

Tot de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 blijven we ons onverminderd inzetten op onze prioriteiten.

- **De verstedelijkingsopgave met woningbouw en mobiliteit.** De komende jaren ligt de focus voornamelijk op de woningbouwopgave in de spoorzone van Oss en op Amsteleind. In deze gebieden voegen we in de periode tot 2040 ongeveer 8.000 woningen toe. We investeren in een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Hierbij creëren we meer ruimte voor actieve mobiliteit (fietsen, wandelen) en geconcentreerde voorzieningen voor parkeren van zowel fietsen als auto's. Daarnaast continueren we de implementatie van de Omgevingswet en bouwen we onze kennis en ervaring hierin verder op.
- **De klimaatopgave en energie transitie.** We zetten in op verdere uitvoering van het programma klimaatadaptatie en het maken van een warmteprogramma. We zijn aangesloten bij de dijkprojecten om te zorgen voor meekoppelkansen op het gebied van infrastructuur en ontwikkeling van natuur.
- **Goede dienstverlening, transformatie en kostenbewustzijn van het sociaal domein.** Het beheersen van de kosten van jeugdhulp is het belangrijkste aandachtspunt. Daarnaast zetten we ons in voor een sterke sociale basis. Speerpunten daarbij zijn mantelzorg, inclusie, wonen en zorg, substitutie en de inrichting van het sociale domein Oss op basis van een besluit over de proeftuin. We moeten zaken nu goed organiseren om de hulpvraag van de toekomst op te kunnen vangen.
- **Stedelijke voorzieningen voor een aantrekkelijke stad.** We hebben belangrijke stappen gezet op het gebied van de planvorming, ontwerp en financiën van het theater de Lievekamp en het nieuwe zwembad. Nu kunnen we verdere stappen zetten op het gebied van realisatie. Ook gaan we fors investeren in de Schadewijk.
- **Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen.** We blijven investeren in voorzieningen op het gebied van ontmoeten, sport en cultuur in de dorpen en kernen. Op deze manier maken we ontmoeten mogelijk en sport en bewegen toegankelijk voor iedereen.
- **Een professionele organisatie.** We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig. Oss groeit en de organisatie moet ook meegroeien. We investeren in slimmer en samenhangende sturing en digitalisering. Ook is het noodzakelijk om te investeren op het gebied van veiligheid om de basis op orde te kunnen krijgen, goed te kunnen blijven reageren op crisissituaties en uitvoering te kunnen coördineren.

Met deze begroting nemen we maatregelen om de basis op orde te houden komende jaren met voldoende financiële ruimte voor de eerste jaren en een sluitend meerjarenperspectief: een goede basis om over te dragen.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,	De burgemeester,
H. Reints	F. de Jonge

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief 2

Inhoudsopgave 4

Leeswijzer 5

Financiën in één oogopslag 7

Financiële positie 8

Kaders en uitgangspunten 18

Strategische heroriëntatie 21

Programma's

Programma 1. Welzijn en zorg 31

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs 55

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur 71

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte 90

Programma 5. Economie 107

Programma 6. Centrum 119

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit 126

Programma 8. Veilige omgeving 146

Programma 9. Besturen in verandering van tijden 163

Programma 10. Financieel beleid 187

Paragrafen

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 198

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 219

Paragraaf financiering 225

Paragraaf verbonden partijen 231

Paragraaf grondbeleid 249

Paragraaf lokale heffingen 259

Paragraaf bedrijfsvoering 264

Paragraaf Integraal Voorzieningenbeleid (IVB) 268

Paragraaf Investeringsplan 276

Bijlagen 286

1. Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte 287

2. Overzicht incidentele baten en lasten 291

3. Budgettair neutrale wijzigingen 302

4. Uitkomst septembercirculaire 2025 307

5. Financieel overzicht totale begroting 312

6. Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden 317

7. Totaaloverzicht subsidies 320

Leeswijzer

Leeswijzer
De programmabegroting bestaat uit diverse onderdelen. In deze leeswijzer wordt bij alle onderdelen een korte uitleg gegeven.

Aanbiedingsbrief
In de aanbiedingsbrief geeft het college van burgemeester en wethouders de hoofdlijnen van deze programmabegroting weer.

Financiën programma's in één oogopslag
In dit onderdeel laten we in een figuur zien hoe onze uitgaven over de programma's verdeeld zijn.

Financiële positie
In dit hoofdstuk worden de financiële gegevens die bij de afzonderlijke programma's zijn opgenomen gebundeld. Zo wordt in één oogopslag inzichtelijk hoe de gemeente er financieel voor staat. Vervolgens wordt daar een korte toelichting op gegeven. Verder staan we stil bij het structurele begrotingssaldo en geven we aan welke financiële uitgangspunten zijn gehanteerd bij het opstellen van de begroting.

Programma's
Per programma wordt beschreven wat de doelstellingen zijn en wat er wordt gedaan om deze te realiseren (onderdelen 1, 2 en 3). Daarna worden per programma het nieuw beleid en de autonome ontwikkelingen toegelicht. Tenslotte wordt een overzicht gegeven van de financiën en subsidies van het programma (onderdelen 4 en 5).
Na het vaststellen van de programmabegroting worden alle financiële ontwikkelingen binnen de programma's via een begrotingswijziging in de administratie verwerkt. Daarmee worden de budgetten in de administratie geactualiseerd.

Paragrafen
De opgenomen paragrafen zijn op grond van wetgeving een verplicht onderdeel van de begroting. Het gaat bij de paragrafen telkens om onderwerpen met een groot financieel belang. Door deze op een centrale plek in de begroting op te nemen wordt een goede informatievoorziening over deze onderwerpen gewaarborgd en is de informatie inzichtelijk.
Daarnaast hebben we ervoor gekozen een paragraaf over het Integraal Voorzieningenbeleid toe te voegen. Bij IVB gaat het om schoolgebouwen, sportaccommodaties en wijk- en dorpshuizen. Hierin worden de uitgangspunten, actuele ontwikkelingen, visie en aanpak toegelicht.
Verder hebben we een paragraaf investeringsplan toegevoegd, met een totaaloverzicht van de lopende investeringen, vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen.

Bijlage 1. Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte
De gemeente voert elk jaar een groot aantal projecten uit in het kader van het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) voor de openbare ruimte. Het gaat dan om werkzaamheden aan bijvoorbeeld wegen, fietspaden, riolering en openbaar groen. In de voortgangsrapportage wordt inzicht gegeven in de stand van zaken van deze werkzaamheden.

Bijlage 2. Overzicht incidentele baten en lasten
In deze bijlage wordt een overzicht van de incidentele baten en lasten gegeven. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting.
Dit overzicht geeft niet alleen inzicht in de incidentele baten en lasten, maar is ook een hulpmiddel bij het beoordelen van het structurele begrotingssaldo. De baten en lasten die niet incidenteel zijn, zijn immers structureel van aard. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten

worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht. In het hoofdstuk over de financiële positie, aan het begin van de programmabegroting, voeren we deze toets uit.

Bijlage 3. Budgettair neutrale wijzigingen

In meerdere programma's zijn in de tabel bij onderdeel 6 budgettair neutrale wijzigingen opgenomen. Dit zijn wijzigingen die niet inhoudelijk van aard zijn en per saldo geen geld kosten. Soms gaat het over wijzigingen binnen één programma, in andere gevallen zijn de wijzigingen programma-overstijgend. Volgens de voorschriften van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) moeten deze wijzigingen zichtbaar worden gemaakt en gerapporteerd.
Om dat op een overzichtelijke manier te doen hanteren we hiervoor de volgende werkwijze:
In de programma's waarbij budgettair neutrale wijzigingen voorkomen is steeds één totaalregel in de tabel bij onderdeel 6 opgenomen. In deze bijlage is een totaaloverzicht opgenomen, waarbij wijzigingen boven de € 100.000 worden toegelicht.

Bijlage 4. Uitkomsten septembercirculaire 2025

In deze bijlage is een uitgebreide toelichting op de uitkomsten van de septembercirculaire opgenomen. De afzonderlijke effecten zijn ook als wijzigingen bij de desbetreffende programma's opgenomen.

Bijlage 5 en 6. Financieel overzicht bestaande begroting

In de programma's zijn de cijfers van het totale programma op hoofdlijnen weergegeven. Meer gedetailleerde cijfers zijn in bijlage 5 opgenomen. In bijlage 6 is deze zelfde begroting weergegeven op basis van landelijk vastgestelde taakvelden.

Bijlage 7. Totaaloverzicht subsidies

In deze bijlage is een totaaloverzicht weergegeven van alle uitgaande subsidies. Daarnaast geven we een overzicht van de belangrijkste inkomende subsidies.

Financiën in één oogopslag

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per programma in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

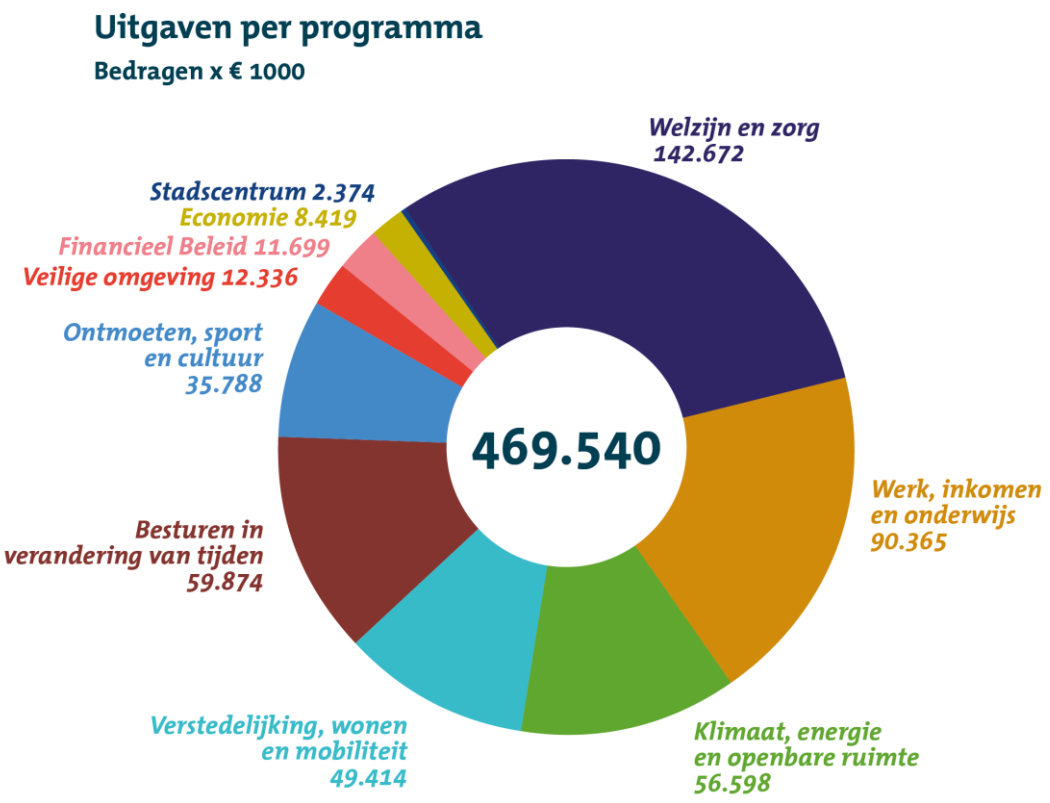

Financiële positie

Solide financiële basis, een sterk toegenomen risicoprofiel, realisatie van strategische heroriëntatie
In de programmabegroting 2026-2029 concretiseren we de kadernota 2026. De koers voor de begroting was daarbij (samengevat):
- Focus op de uitvoering
- Realisatie van de strategische heroriëntatie
- Een programmabegroting 2026-2029 met een sluitende begroting voor de jaren 2026 en 2027.
- Een programmabegroting 2026-2029 met een geaccepteerd tekort in 2028 van € 3,5 miljoen en in 2029 van € 3 miljoen.

We werken vanuit een solide financiële basis. We hebben als gemeente een gezonde reservepositie en ook hebben we te maken met jaarlijkse positieve jaarrekeningsaldi. En toch staat onze meerjarenbegroting onder druk en is een kritische blik op onze uitgaven noodzakelijk. Ons risicoprofiel is de afgelopen jaren sterk gestegen. Dit heeft verschillende oorzaken:
- De meerjarenbegroting is niet sluitend.
- We zien stijgende zorgkosten, vooral in de jeugdzorg. De kosten stijgen en op basis van prognoses kunnen we op dit moment niet aangeven of deze kosten wel of niet verder blijven stijgen. We ontvangen van het Rijk onvoldoende structurele middelen.
- Met de toekomstige realisatie van grote projecten, zoals Warenhuis, Lievekamp/ Muzelinck en Golfbad stijgen de exploitatiekosten en krijgen we mogelijk te maken met bijkomende kosten.
- We hebben grote ambities op het gebied van mobiliteit. Binnen de beschikbare financiële middelen moeten we keuzes maken in het uitvoeringsplan.
- We hebben grote ambities met onze spooragenda en de binnenstadsvisie. We sparen voor de langere termijn, terwijl de financiële middelen op de korte termijn beperkt zijn.
- Ook kunnen we geen grote winsten uit het grondbedrijf meer verwachten.
- We krijgen onvoldoende rijksmiddelen om ambities op het gebied van klimaat en energie te kunnen realiseren.

Voor de jaren 2025 tot en met 2027 worden we “redelijk” gecompenseerd voor de stijgende kosten van jeugdzorg. Voor de jaren erna boekt het Rijk echter een stevige extra bezuiniging op jeugdzorg in en houdt het Rijk ook vast aan de bezuinigingen vanuit de hervormingsagenda. Deze bezuinigingen vanuit het Rijk zijn te ambitieus voor gemeenten. Daarnaast wordt er geen indexering van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals de deskundigencommissie had aanbevolen. Tussen het Rijk en gemeenten is afgesproken dat de deskundigencommissie van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028. Vandaar dat we voor de jaren 2025-2027 een zo realistische als mogelijke begroting hebben opgesteld voor jeugdzorg, maar dat we voor de jaren erna werken met een geaccepteerd tekort in de programmabegroting, zijnde de tekorten die we op jeugdzorg voorzien. Deze tekorten moeten naar onze mening gecompenseerd worden door het Rijk.
Om onze programmabegroting sluitend te maken is een strategische heroriëntatie (bezuinigingen) doorgevoerd. Daarnaast is extra kritisch gekeken naar reguliere begrotingsposten omdat we zien dat we in de jaarrekening jaarlijks te maken hebben met overschotten. Door deze actie is het mogelijk om voor een bedrag van € 2 miljoen structureel op te nemen voor nieuw beleid. Gezien de financiële positie en het meerjarig tekort hebben we alleen posten opgenomen waarvan we echt denken dat ze noodzakelijk zijn.
De jaren 2025 tot en met 2027 kennen een groot positief saldo. Voor 2025 verwachten we op dit momenteel positief resultaat van € 7,8 miljoen en de jaren 2026 en 2027 beide circa € 2,5 miljoen. Dit zijn incidentele middelen. We kiezen er bewust voor om op dit moment deze positieve resultaten te reserveren voor een nieuw college, zodat zij na de verkiezingen concrete voorstellen kunnen formuleren gericht op de realisatie van onze grote ruimtelijke en sociale ontwikkelopgaven.

We beginnen dit hoofdstuk met een overzicht van het saldo van deze programmabegroting. Dit lichten we vervolgens kort toe. Verder staan we stil bij de incidentele baten en lasten en ons structurele begrotingssaldo.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Bestaand beleid					
Lasten	456.046	413.899	412.130	415.347	408.990
Baten	-451.334	-414.092	-410.484	-405.047	-406.569
Saldo	4.712	-194	1.646	10.300	2.421
Stortingen reserves	36.033	8.950	8.133	19.293	7.813
Onttrekkingen reserves	-42.815	-15.888	-15.051	-20.666	-3.395
Saldo mutaties reserves	-6.782	-6.938	-6.918	-1.373	4.419
Totaal bestaand beleid	**-2.070**	**-7.132**	**-5.272**	**8.927**	**6.840**
Nieuw beleid	3.836	-348	3.242	2.109	1.981
Ombuigingsvoorstellen	-532	2.735	-5.485	-9.539	-10.548
Autonome ontwikkelingen	-2.658	2.125	4.630	1.891	4.300
Septembercirculaire	-6.333	126	312	294	416
Saldo programmabegroting	**-7.757**	**-2.494**	**-2.574**	**3.683**	**2.989**

Conclusies uit de tabel

We presenteren begroting voor het jaar 2026 met een overschot van circa € 2,5 miljoen. Ook het jaar 2027 heeft een positief saldo van € 2,6 miljoen. Het ravijnjaar schuift door naar 2028. Dit zien we dan ook terug in de saldi voor 2028 en volgende jaren. Deze saldi zijn negatief en sluiten aan bij het geaccepteerde tekort over jeugdzorg zoals vastgesteld bij de kadernota 2026 (structureel € 3 miljoen vanaf 2029). Het geaccepteerde tekort is het bedrag wat we minimaal verwachten vanuit het Rijk als extra structurele compensatie voor de kosten van jeugdzorg.

Amendement 'Financiële dekking afwegen bij de begroting'

Bij de raadsvergadering van de kadernota 2026 is het amendement 'Financiële dekking afwegen bij de begroting' aangenomen. Via dit besluit werden de posten 'Versterken capaciteit veiligheid', 'Vorming concernstaf' en 'Aanpassing organisatie & bedrijfsvoering' op PM gezet. In dit amendement werd opgeroepen om aan te leveren:

- *Per wens een uitwerking van de uitvoering en benodigde middelen, inclusief een onderbouwing van de noodzaak in relatie tot de bestaande capaciteit.*
- *Een uitwerking van de 'Opdracht: Op zoek naar financiële ruimte' zodat de gemeenteraad kan beslissen of deze bezuiniging wenselijk is.*
- *Indien de wensen groter zijn dat de beschikbare middelen, welke extra bezuinigingsvoorstellen moeten worden gedaan, op basis van de Strategische Heroriëntatie.*
- *Inzicht of er op andere vlakken in de organisatie nog 'lucht in de begroting' zit.*

We hebben in de programmateksten en bij het onderdeel nieuw beleid de wensen 'Versterken capaciteit veiligheid', 'Vorming concernstaf' en 'Aanpassing organisatie & bedrijfsvoering' toegelicht. Aanvullend hierop hebben we een aparte bijlage waarin we op meer detailniveau de uitwerking weergeven.

Daarnaast zijn we op zoek gegaan naar financiële ruimte, het ging in de kadernota op een bedrag van € 810.000. Dit met name omdat we bij afgelopen jaarrekeningen forse overschotten hadden. We hebben gekeken waar er nog lucht in de begroting zou zitten. De uitkomst hiervan is dat er nog diverse voordelige autonome ontwikkelingen zijn opgenomen in deze begroting. Per saldo geven de autonome ontwikkelingen, exclusief de kosten- en volumestijgingen op het gebied van jeugd en Wmo, een voordelig saldo van € 1,2 miljoen. Hiermee hebben we zo veel mogelijk lucht uit de begroting gehaald.
Om het saldo van de meerjarige begroting niet nadeliger te laten zijn dan het geaccepteerd tekort zijn er 2 maatregelen vanuit de strategische heroriëntatie uitgebreid. Het gaat om:

- We zetten een groter deel van de algemene reserve in als structureel dekkingsmiddel. Bij de strategische heroriëntatie hebben we voorgesteld om een bedrag van € 2,8 miljoen in te zetten als structureel dekkingsmiddel. We zien nu dat de ruimte boven de minimale norm van de algemene reserve € 5,6 miljoen is. We stellen daarom voor om het bedrag te verhogen en voor 10 jaar € 560.000 te onttrekken uit de algemene reserve.
- Daarnaast korten we de werkbudgetten meer. Bij de strategische heroriëntatie was het voorstel om diverse werkbudgetten bij de beleidsafdelingen te korten met 10% in het kader van meer risicovol begroten en lucht uit de begroting te halen. We zien dat hier bij sommige budgetten meer ruimte is. Daarom korten we enkele budgetten met 20% of 50%. Dit lichten we verder toe bij de ombuigingsvoorstellen.

Door deze twee maatregelen uit te breiden hebben we een, op het geaccepteerd tekort na, sluitende meerjarenbegroting. We hebben de zoektocht naar financiële ruimte dus ingevuld door te sturen op voordelige autonome ontwikkelingen en enkele financieel technische ombuigingsvoorstellen uit te breiden.

Start van de begroting

De start van de begroting begint met de financiële positie zoals deze in de kadernota 2026 is weergegeven. Hierin was de financiële positie als volgt:

- is voordeel
+ is nadeel
Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Programmabegroting 2025-2028	358	-679	-534	5.411	5.411
Eerste financiële tussenrapportage 2025	2.031	2.584	2.761	2.790	2.790
Meicirculaire 2025	-4.460	-9.037	-7.499	725	-1.362
Start van de begroting	**-2.070**	**-7.132**	**-5.272**	**8.927**	**6.840**

De ruimte in de kadernota was al beperkt. In deze kadernota verwachtten we toen een structureel tekort van € 6,8 miljoen vanaf 2029.
Dit financiële kader is het vertrekpunt van deze programmabegroting. Vervolgens zijn er mutaties geweest op dit kader in de vorm van posten nieuw beleid, risicoposten, autonome ontwikkelingen en de septembercirculaire 2025. Deze lichten we afzonderlijk toe.

Financiële effecten programmabegroting 2026-2029

Nieuw beleid

In deze programmabegroting 2026-2029 zijn de speerpunten uit de kadernota 2026 vertaald. In totaal nemen we nieuw beleid op ter hoogte van:

- 2025: € 3,8 miljoen;
- 2026: € 3,6 miljoen (minus € 4 miljoen vrijval reserve vluchtelingen)
- 2027: € 3,2 miljoen;
- 2028: € 2,1 miljoen;
- 2029: € 2,0 miljoen.

Onderstaand een samenvattend overzicht hiervan.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Pr	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1	Werkwijze participatie internationale werknemers	0	65	65	65	65
1	Vrijval reserve vluchtelingen	0	-4.000	0	0	0
1	Extra ondersteuning zorgintensieve gezinnen	0	156	0	0	0
1	Vorming reserve kostenbeheersing sociaal domein	2.100	0	0	0	0
2	Fysieke locatie Werkcentrum Noordoost Brabant	0	0	0	0	0
3	Nieuwe investeringen in sportaccommodaties	0	0	8	26	26
3	Brabantstad werkplan cultuur	0	25	25	25	0
3	Project Skip - Denormalisering drugsgebruik	0	20	20	20	20
3	Subsidiebeleid en proces	0	60	0	0	0
4	Extra capaciteit dijkversterking 2025-2035	0	0	198	109	109
4	Compensatie verenigingen stopzetten inzameling oud papier	0	0	0	0	0
5	Vorming toeristisch fonds	0	150	150	150	150
5	Verduurzamen bedrijventerreinen Oss	0	0	0	0	0
6	Evenementencoördinator	0	0	0	0	0
7	Extra uitbreiding starterslening SVN	0	200	0	0	0
7	Extra storting in reserve omgevingswet	1.500	0	0	0	0
8	Extra capaciteit veiligheid	42	524	524	524	524
8	Extra capaciteit veiligheid: MIT en preventief toezichthouder	0	168	168	168	168
9	Nieuwe verkiezingsborden	0	35	35	35	35
9	Kosten organisatieontwikkeling	0	500	500	0	0
9	Vorming concernstaf	0	633	633	633	633
9	Aanpassing organisatie en bedrijfsvoering	0	213	213	213	213
9	Duurzame inkoop	0	66	66	0	0
9	Extra budget voor raadscommunicatie	0	36	36	36	36
9	Doorontwikkeling personeelsbeleid- en organisatie	195	799	600	103	0
	Totaal nieuw beleid	**3.836**	**-348**	**3.242**	**2.109**	**1.981**

Bij de programma's verderop in deze programmabegroting lichten we het nieuwe beleid toe (onderdeel 4.1).

Ombuigingen/ Strategische heroriëntatie

Onze programmabegroting 2025-2028 was meerjarig niet structureel sluitend. Daarom zijn we een strategische heroriëntatie gestart. Dit doen we vanuit een inhoudelijke koers. Deze koers heeft mede als doel om toe te werken naar een duurzaam financieel gezonde gemeente, waarin er op de lange termijn evenwicht is tussen inkomsten en uitgaven. In de kadernota presenteerden we de strategische heroriëntatie. In deze programmabegroting verwerken we deze voorstellen in financiële zin en hebben we ook de "minder meerkosten" op het gebied van Jeugdhulp en Wmo vertaald. Dit leidt ertoe dat het totaal van de ombuigingen qua saldo gestegen is.

De volgende ombuigingen zijn per programma opgenomen:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1. Welzijn en Zorg	-53	-99	-2.167	-4.344	-5.307
2. Werk, Inkomen en Onderwijs	-110	-105	-448	-521	-567
3. Ontmoeten, sport en cultuur	-357	-557	-620	-1.010	-1.010
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	-144	-247	-317	-317	-317
5. Economie	0	0	0	0	0
6. Stadscentrum	0	0	0	0	0
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	-2	4.998	-232	-272	-272
8. Veilige omgeving	0	0	0	0	0
9. Besturen in verandering van tijden	134	-280	-741	-1.205	-1.205
10. Financieel beleid	0	-975	-960	-1.870	-1.870
Eindtotaal	**-532**	**2.735**	**-5.485**	**-9.538**	**-10.548**

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wee naar apart hoofdstuk in deze programmabegroting.

Autonome ontwikkelingen

Samengevat geven de autonome ontwikkelingen het volgende beeld:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Pr	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1	Eigen bijdrage jeugdhulp	0	0	0	-1.367	-1.377
1	Autonome groei jeugdhulp	1.900	3.895	5.990	5.990	5.990
1	Lagere kosten Wmo Hulp bij huishouden	-750	0	0	0	0
1	Wmo Individuele begeleiding	550	792	384	0	0
1	Autonome groei individuele begeleiding	0	300	600	900	900
2	Investeringen onderwijshuisvesting	0	0	1	-2.240	47
2	Vrijval minimabeleid Meedoen is belangrijk	-50	-50	-50	-50	-50
2	Vrijval egalisatiereserve Wsw	-279	0	0	0	0
2	Lagere kosten alleenverdienersproblematiek	-189	0	0	0	0
3	Investeringen ontmoeten	0	0	-215	-5	-32
3	Investeringen sportaccommodaties	0	-82	-140	301	215
3	Onderhoudskosten maatschappelijk vastgoed	-554	191	292	333	341
4	Hogere inkomsten nutsbedrijven	-195	0	0	0	0
4	Niet huishoudelijk afval en compostering 2025-2029	-275	-75	-75	-75	-75
4	Voordelig resultaat IUP-projecten groot onderhoud	-55	0	0	0	0
5	Beheerplan haven en brug 2025-2029	0	-81	-70	5	4
5	Verhoging opbrengsten erfpachtgronden	-164	-73	-73	-73	-73
7	Hogere kosten realisatie flexwoningen	500	-500	0	0	0
7	Hogere inkomsten uit omgevingsvergunningen 2026-2029	-680	-1.249	-1.189	-1.189	-1.189
7	Lagere kosten ureninzet ODBN	-131	0	0	0	0
7	Financiële vertaling parkeerbeleid 2025-2029	0	0	0	0	0
7	Extra capaciteit omgevingswet vergunningen	0	151	151	151	151
8	Veiligheidsregio Brabant Noord (btw brandkranen)	-81	0	0	0	0
8	Straatcoaches	-130	0	0	0	0
8	Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK)	-119	8	8	8	8
9	Verkiezingen Tweede Kamer 2025 en Gemeenteraad 2026	120	86	0	0	0
9	Kosten software en hardware ICT	-163	22	47	47	47
9	Inrichtingskosten E-HRM systeem	135	0	0	0	0
9	Ontwikkeling kosten ICT investeringen	0	-140	-159	-80	0
10	Afbouw inzet reserves Maaslandgas, deposito BNG en verbouwing gemeentehuis	0	0	0	0	157
10	OZB stijging met inflatie	0	-743	-743	-743	-743
10	Vrijval stelpost loon- en prijscompensatie	-800	0	0	0	0
10	Vennootschapsbelasting	90	0	0	0	0
10	Rente- en afschrijvingsvoordeel en storting in reserve renteomslag	-1.408	-257	0	0	0
	Overige posten	68	-71	-131	-23	-23
	Totaal Autonome ontwikkelingen	**-2.658**	**2.125**	**4.630**	**1.891**	**4.300**

Binnen deze autonome ontwikkeling is extra kritisch gekeken naar bestaande budgetten en hierin zitten dan ook extra posten waarbij budgetten zijn verlaagd dan wel inkomsten zijn verhoogd. Dit op basis van bestaand beleid. Bij de programma's verderop in deze programmabegroting benoemen we alle autonome ontwikkelingen (inclusief financieel neutrale autonome ontwikkelingen die effect hebben op reserves) en lichten we deze toe (onderdeel 4.2).

Investeringen

Via deze programmabegroting stellen we ook investeringskredieten vast. De kapitaallasten van de investeringen zijn verwerkt in de lasten per programma. Als er sprake is van nieuwe investeringen hebben we dat gedaan via de autonome ontwikkelingen of nieuw beleid bij de programma's. In de paragraaf investeringsplan zijn alle investeringen opgenomen. Samengevat geeft dit het volgende beeld per programma:

Bedrag * € 1.000

Investeringsplan	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Totaal**
1. Welzijn en zorg	0	500	0	0	0	500
2. Werk, inkomen en onderwijs	4.533	2.106	4.316	19.392	19.321	49.668
3. Ontmoeten, sport en cultuur	681	11.438	20.678	6.749	4.154	43.700
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	2.405	4.336	7.363	7.820	7.765	29.689
5. Economie	360	1.068	1.807	0	0	3.235
7. Verstedelijking, wonen & mobiliteit	1.112	0	781	0	0	1.893
9. Besturen in verandering van tijden	2.107	3.150	3.093	3.449	2.375	14.174
10. Financieel beleid	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	5.500
Totaal geplande investeringen	**12.298**	**23.698**	**39.138**	**38.510**	**34.715**	**148.359**

Naast de reguliere investeringen hebben we grote investeringen in het Golfbad, de Lievekamp/ Muzelinck, mobiliteit en op het gebied van ruimtelijke ambities. Deze verhogen bovenstaand investeringsplan aanzienlijk. Voor een specificatie van de reguliere investeringen wordt verwezen naar betreffende paragraaf investeringsplan. Het vaststellen van de programmabegroting is de basis voor het uitvoeren van de investeringen. Daarbij is het totale investeringsbedrag per programma leidend. In een apart raadsvoorstel stellen we voor welke investeringskredieten beschikbaar worden gesteld aan het college voor de uitvoering en voor welke investeringskredieten het mandaat bij de gemeenteraad blijft. Dit conform de nota investeringsbeleid 2023.

Algemene reserve

De omvang van de algemene vrije reserve is per 1 januari 2025 afgerond € 25,9 miljoen. We storten in 2025 nog € 8 miljoen in deze reserve (met name saldobestemming jaarrekening 2024 en rente). Van dit bedrag is per saldo circa € 2,1 miljoen nog bestemd voor concrete projecten, waarover reeds besloten is. Per saldo bedraagt deze reserve dan € 31,8 miljoen.
De minimale norm van deze reserve is 10% van de algemene uitkering. Op basis van de meicirculaire 2025 is voor de langere termijn afgerond € 26,2 miljoen.
In de strategische heroriëntatie en het sluitend maken van deze programmabegroting is voorgesteld om over een bedrag van € 5,6 miljoen jaarlijks 10% in te zetten als structureel dekkingsmiddel. Hiermee is dit bedrag geblokkeerd. Dit betekent dat de vrije ruimte op dit moment nihil is.

Septembercirculaire

Samengevat is de uitkomst van de septembercirculaire als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

	2025	2026	2027	2028	2029
Septembercirculaire 2025	-272.343	-273.424	-267.890	-260.344	-262.164
Meicirculaire 2025	-265.092	-269.689	-267.173	-260.192	-262.158
Totale stijging	**-7.251**	**-3.735**	**-717**	**-152**	**-6**
Af te zonderen posten	918	3.861	1.029	450	422
Netto effect	**-6.333**	**126**	**312**	**298**	**416**

Conclusie*:*

De algemene uitkering stijgt in alle jaren. In 2025 € 7,3 miljoen extra en dit loopt af tot vrijwel nihil in 2029. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen ontstaat er in 2025 een voordeel van € 6,3 miljoen. Het structureel effect (laatste jaar) van de circulaire is echter € 0,4 miljoen nadelig. Dit komt vooral door negatieve aanpassingen in het accres.
Het zogenaamde ravijnjaar vanaf 2028 is nog steeds goed zichtbaar. We ontvangen in 2028 € 7 miljoen minder ten opzichte van het jaar 2027.

Belangrijkste punten uit de circulaire zijn:

Hervormingsagenda Jeugd 2023 en 2024

We ontvangen in totaal € 4,2 miljoen. Voor de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de Jeugdzorg. Dit op basis van de eerdere afspraken die in het voorjaar van 2025 zijn gemaakt tussen de VNG en het kabinet. We ontvangen dit geld met de achterliggende gedachte om dit in te zetten ter ondersteuning van de transformatie van de jeugdhulp conform de afspraken uit de Hervormingsagenda. Het gaat dan om het versterken van de sociale basis en stevige sociale teams, met tevens aandacht voor het verbeteren van kind- en gezinsbescherming wen de bredere integrale aanpak sociaal domein.
Onder de posten nieuw beleid stellen we voor om de helft van dit bedrag (€ 2,1 miljoen) te storten in de reserve kostenbeheersing sociaal domein.

Ontwikkeling accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het acres. Per 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd ingevoerd. Deze nieuwe systematiek houdt in dat het volume deel vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De indexatie voor inflatie volgt de prijs van het BBP van het lopende jaar. Dit zou moeten zorgen voor minder schommelingen van het accres. We zien echter in deze circulaire van dat de raming van het BBP voor 2026 en volgende jaren omlaag is bijgesteld. Dit betekent een oplopend nadeel tot circa € 1 miljoen.

Implementatie Participatiewet in balans

We ontvangen dit jaar € 198.000 en in 2026 € 87.000 extra in verband met het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Dit is een initiatief om de participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. Het geld wat we ontvangen is vooral voor de implementatie van de wet.

Capaciteit voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)

Vanaf 2026 ontvangen we een decentralisatie-uitkering van in totaal € 2,8 miljoen. Deze uitkering is dan geen specifieke uitkering meer met verplichte besteding en verantwoording. De middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2027 tot en met 20230, maar de uitkeringsvorm na 2026 is nog niet bepaald.

Beschut werken / participatie
We ontvangen € 0,5 miljoen extra voor de jaren 2025- 2028 met name in verband met het verbeteren van de werking van loonkostensubsidie bij beschut werken. Voor werknemers met een indicatie beschut werk zal een forfaitair loonkostensubsidie (vaste vergoeding voor gemiste loonkosten) worden ingevoerd. Deze maatregel vergt een wetswijziging die naar verwachting in 2028 in werking zal treden.

Vooraankondiging aparte financiering en indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten
In de Voorjaarsnota 2024 is toegelicht dat het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten en de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering). Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het Rijk heeft een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie bovenop de bbp-systematiek. Vanaf 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn, maar dit is nog niet gebeurd.

Opschoonactie voor specifieke uitkeringen
Het aantal specifieke uitkeringen is de laatste jaren fors gestegen. Dit leidt tot extra verantwoordings- en controlekosten bij gemeenten. Afgesproken is dat er een opschoonactie gaat plaatsvinden. Daarbij is een korting van 10% aangekondigd over deze regeling. In principe berekenen we deze korting door in de uitgaven die we doen.

Voor een uitgebreide toelichting van de septembercirculaire 2025 verwijzen we naar bijlage 4.

Structureel saldo programmabegroting
Om een goed oordeel te kunnen vormen over de begroting is het van belang om het saldo te corrigeren met incidentele baten en lasten. De baten en lasten die niet incidenteel zijn, zijn immers structureel van aard. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht.

In de volgende tabel berekenen we het structurele saldo van de programmabegroting.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Structureel begrotingssaldo	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten exclusief mutaties reserves	402.015	441.243	444.529	436.313	429.397	422.568
Baten exclusief mutaties reserves	-436.310	-453.823	-448.279	-431.411	-423.485	-422.979
Geraamd saldo van baten en lasten	**-34.295**	**-12.579**	**-3.750**	**4.902**	**5.912**	**-411**
Toevoegingen reserves	74.114	56.236	25.011	9.181	20.055	7.772
Onttrekkingen reserves	-54.702	-51.413	-23.755	-16.657	-22.284	-4.372
Geraamd resultaat	**-14.883**	**-7.756**	**-2.494**	**-2.574**	**3.683**	**2.989**
Incidentele lasten incl. reserves	34.470	36.892	13.200	6.437	8.707	-
Incidentele baten incl. reserves	-24.020	-24.249	-14.185	-9.496	-8.684	-
Structureel begrotingssaldo	**-25.333**	**-20.399**	**-1.509**	**485**	**3.660**	**2.989**

Voor de specificatie van het jaar 2024 verwijzen we naar de jaarrekening 2024.
De conclusie hieruit is dat de begroting in 2026 structureel sluitend is. Meerjarig is het structurele saldo nadelig tot oplopend € 3 miljoen in 2029, dit is het geaccepteerd tekort.

Het saldo van incidentele baten en lasten wordt vooral veroorzaakt door grote, incidentele investeringen die opgenomen zijn voor mobiliteit, binnenstedelijke transformatie, stadscentrum, waterveiligheid, en invoering van de nieuwe Omgevingswet.

In bijlage 2 staat een specificatie van de incidentele baten en lasten.

Kaders en uitgangspunten

Inleiding

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.
Tegelijkertijd spelen er tal van ontwikkelingen die direct en/of indirect invloed hebben op onze begroting. Hierbij denken we aan landelijke rijksontwikkelingen, maar ook mondiale ontwikkelingen die effect hebben op prijs- en renteontwikkelingen.
Goed om daarom vooraf stil te staan wat voor ons belangrijke kaders en uitgangspunten zijn voor deze programmabegroting.

Geopolitieke onzekerheid. De effecten vallen vooralsnog mee

Het centraal planbureau heeft in juli de zogenaamde concept macro economische verkenning 2025 uitgebracht. Kernpunten hieruit zijn:

- Amerikaanse importheffingen hebben een drukkend effect op de wereldhandel. In combinatie met extra onzekerheid op internationale (financiële) markten zorgt dit voor een verlaging van de groei in 2025 en 2026 ten opzichte van het Centraal Economisch Plan (CEP) van eerder dit jaar.
- De economie groeit desondanks gematigd door hogere uitgaven vanuit huishoudens en de overheid.
- Het overheidstekort loopt op door vooral hogere uitgaven voor zorg, sociale zekerheid, defensie en klimaat.
- De werkloosheid blijft laag en de armoede daalt.

De oproep vanuit het CPB is: "In deze onzekere tijd staat Nederland er nog altijd goed voor, maar de beleidsopgaven op het terrein van defensie, klimaat, stikstof en vergrijzing stapelen. Het is van belang om nu keuzes te maken en te investeren in ons toekomstig verdienvermogen en brede welvaart."

Daarnaast zien we dat de Europese bank de rente een aantal keren heeft verlaagd. Dit is mogelijk omdat de inflatie dichtbij de doelstelling van 2 procent ligt die de ECB hanteert. We zien echter wel dan de rente voor langlopende geldleningen langzaam stijgt.

Koers voor de begroting

Geaccepteerd meerjarig tekort

We kiezen ervoor om te komen tot een sluitende begroting voor de jaren 2025-2027. In 2028 werken we met een geaccepteerd tekort van € 3,5 miljoen en vanaf 2029 van € 3 miljoen. Dit betreft het tekort op jeugdzorg vanaf 2028 waarvan we verwachten dat het Rijk deze extra moet gaan compenseren. Deze werkwijze sluit goed aan bij het advies vanuit de VNG en laat transparant zien dat er aanvullende middelen voor jeugdzorg noodzakelijk zijn.

De koers voor deze programmabegroting is gericht op:

Focus op uitvoering

In de programmabegroting 2023-2026 hebben we het coalitieakkoord 'Samen duurzaam vooruit' vertaald. We hebben de speerpunten benoemd en zijn daar vol op mee aan de slag. In de afgelopen jaren hebben we hiervoor gelden gereserveerd in de jaarlijkse begrotingen om voortvarend aan de slag te kunnen met het uitvoeren van het coalitieakkoord. Dit betekent dat we ons in deze kadernota en de komende programmabegroting focussen op het uitvoeren van de eerder vastgestelde ambities en speerpunten. We willen hier ook niet te veel aan toevoegen om ons te focussen op de uitvoering. Er is nauwelijks financiële ruimte voor nieuw beleid, maar veel nieuw beleid zou ook niet passend zijn in een jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen.

Realisatie van de strategische heroriëntatie

We zetten vol in op de feitelijke realisatie van de strategische heroriëntatie. Dit is noodzakelijk voor een gezond financieel meerjarig perspectief.

Onze financiële uitgangspunten

De begroting 2026 en de meerjarenramingen 2027-2029 hebben we opgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:

- Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. We gaan voor deze begroting uit van een geaccepteerd tekort van € 3 miljoen, zijnde de tekorten op jeugdzorg waarvan we uitgaan dat deze extra gefinancierd gaan worden door het Rijk vanaf 2028.
- Nieuw beleid wordt integraal afgewogen bij de vaststelling van de begroting. Het politieke debat over de inhoud wordt vooral integraal gevoerd bij de kadernota in het voorjaar. Voor deze programmabegroting is er géén c.q. nauwelijks ruimte voor nieuwe wensen (nieuw beleid). Nieuwe wensen moeten in principe binnen bestaande budgetten gerealiseerd worden en er is alleen financiële ruimte voor grote prioriteiten waarvan we inschatten dat deze van groot belang voor de ontwikkeling van onze stad c.q. van de organisatie.
- We kijken extra kritisch naar ruimte in de begroting (begrotingsposten die in jaarrekeningen meerdere jaren niet volledig besteed zijn c.q. waarbij opbrengsten jaarlijks hoger zijn).
- We hebben een algemene reserve die voldoet aan de gestelde normen (10% van de algemene uitkering). Eventuele incidentele ruimte binnen de algemene reserve kunnen we inzetten om onze ambities uit het coalitieakkoord waar te maken.
- We kijken jaarlijks kritisch naar alle reserves. In de nota reserves, die de gemeenteraad tegelijk met de programmabegroting behandelt, lichten we de reserves uitgebreid toe.
- De winsten uit het grondbedrijf zetten we in voor onze omvangrijke ruimtelijke opgaves (ontsluitingswegen, spoorzone, mobiliteitsplan, plan Groen/ blauw/ natuur). Daarbij merken we op dat de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf weer geleidelijk stijgt, maar dat door nieuwe woningbouwplannen ook het risicoprofiel stijgt en dat als gevolg hiervan deze reserve moet gaan stijgen. Dit betekent ook dat er de komende jaren er geen sprake meer zal kunnen zijn van een afroming ten behoeve van de algemene reserve.
- Via actieve lobby en netwerken zetten we in op actief geld van derden te verwerven zoals bijdragen uit landelijke, regionale en Europese fondsen. De landelijke fondsen voor woningbouwimpulsen, volkshuisvesting en klimaat & energie bieden nadrukkelijk kansen.
- Via de voorjaarsnota 2025 vanuit het Rijk is een degelijke financiële compensatie aan gemeenten gegeven voor de jaren 2025 tot en met 2027. Net als de VNG vinden we de reeks vanaf 2028 te ambitieus (de ingeboekte besparingen op jeugdzorg en ook het verder verhogen van de opbrengst uit de hervormingsagenda). Daarnaast wordt er geen index van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals de deskundigencommissie had aanbevolen. Concreet is afgesproken dat de deskundigencommissie Van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028. Onze structurele financiële positie blijft dus onzeker. Feitelijk schuift het Ravijnjaar op van 2026 naar 2028. We blijven lobbyen voor een realistisch en robuust financieel kader voor de uitvoering van jeugdzorg ook na 2028.
- De lokale lastendruk houden we minimaal op € 22,50 onder het landelijke gemiddelde. We blijven uitgaan van 100% kostendekking van tarieven en heffingen. We verhogen de OZB jaarlijks met de inflatie (2,67%).
- Voor subsidies 2025 wordt voorgesteld om uit te gaan van een inflatie voor 2026 van 2,1%. Bij gesubsidieerde professionele instellingen is in zijn algemeenheid sprake van een 80/20-verhouding tussen het loongevoelige en prijsgevoelige deel van de uitgaven. Voor budgetsubsidies wordt voor de compensatie van loonstijging uitgegaan van de specifieke CAO-ontwikkelingen per sector en voor de compensatie van prijsstijging wordt dan uitgegaan van een inflatie van 2,1% (% overheidsconsumptie netto materieel 2026). Bij de overige subsidies zoals professionele instellingen zonder budgetovereenkomst en niet-professionele organisaties wordt ook dit percentage van 2,1% voor prijscompensatie gehanteerd.
- De rekenrente stellen we in principe vast op 1,1%. Dit is een gemiddelde rente. We moeten de komende jaren echter fors gaan lenen. Voor deze extra leningen gaan we op dit moment in de begroting uit van een percentage van 3,3%. Dit betekent dat onze gemiddelde rente de komende jaren zeker gaat stijgen.

- De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds hebben we gebaseerd op de septembercirculaire 2025.
- In programma 10 hebben we een jaarlijkse post onvoorzien opgenomen. Op dit moment hebben we een post onvoorzien van € 300.000. Bij de strategische heroriëntatie in deze begroting stellen we voor om dit bedrag te verlagen naar € 200.000 vanaf 2026. Dit bedrag kan door het college gedurende het jaar ingezet worden voor incidentele tegenvallers. Criteria daarvoor zijn: onuitstelbaar, onvermijdbaar en onvoorzienbaar. De verantwoording van de inzet van deze post nemen we op in de reguliere planning- en controldocumenten.

Strategische heroriëntatie

1. Inleiding

Onze programmabegroting 2025-2028 was meerjarig niet structureel sluitend. Daarom zijn we een strategische heroriëntatie gestart. Dit doen we vanuit een inhoudelijke koers (zie paragraaf "Afwegingskader"). Deze koers heeft mede als doel om toe te werken naar een duurzaam financieel gezonde gemeente, waarin er op de lange termijn evenwicht is tussen inkomsten en uitgaven. In de kadernota presenteerden we de strategische heroriëntatie. In deze programmabegroting verwerken we deze voorstellen in financiële zin en hebben we ook de "minder meerkosten" op het gebied van Jeugdhulp en Wmo vertaald.
Dit leidt ertoe dat het totaal van de ombuigingen qua saldo gestegen is.

2. Aanpak Strategische heroriëntatie

Via het traject van de strategische heroriëntatie werken we toe naar een blijvend duurzaam financieel gezonde gemeente, waarin we voor de langere termijn een evenwicht willen realiseren tussen de inkomsten en uitgaven van onze gemeente. En dus ook evenwicht in ambities (effecten en doelen), middelen (financiën) en organisatie (taakuitvoering / uitvoeringskracht).
Het proces van de strategische heroriëntatie en de financiële taakstelling is door de gemeenteraad vastgesteld bij de behandeling van de programmabegroting 2025-2028. Het proces is vervolgens gestart met een objectivering van onze begroting. Adviesbureau BMC heeft voor ons een, relatief snelle, benchmark uitgevoerd waarin onze gemeente vergeleken is met diverse vergelijkbare gemeenten. De inkomsten en uitgaven zijn vergeleken met de één na goedkoopste gemeenten en ook met het gemiddelde van andere gemeenten. Op deze manier is het besparingspotentieel in beeld gebracht. Deze benchmark is als middel gebruikt door de organisatie om ombuigingsvoorstellen in beeld te brengen. De benchmark heeft geholpen om scherpte aan te brengen in de discussie en ter inspiratie.
Met een toegesneden aanpak voor onze gemeente zijn samen met BMC de volgende stappen gezet:

1. Doorlichten van alle budgetten per product (opbouw product, mate van beleidsvrijheid en de mate van beïnvloedbaarheid);
2. Ambtelijk zijn per product ombuigingsvoorstellen in beeld gebracht. De belangrijkste spelregel: voor de voorstellen waren er geen taboes of (politieke) inperkingen ('heilige huisjes') vooraf;
3. In de werkgroepen is hierop gestuurd door slechts twee exclusiecriteria te hanteren: een maatregel wordt alleen níet opgevoerd als:
    a. De maatregel niet uitvoerbaar is of bijvoorbeeld door wettelijke beperkingen een te grote onzekerheid kent, waardoor de bezuiniging naar alle waarschijnlijkheid niet volledig geëffectueerd kan worden;
    b. De maatregel netto niets oplevert. Dit kan bijvoorbeeld door dat een zogenaamd 'waterbedeffect' optreedt. Dat wil zeggen dat de maatregel wel geld oplevert, maar onherroepelijk tot meerkosten leidt op een ander beleidsterrein, die de grootte van de bezuiniging overstijgt. Een ander voorbeeld is wanneer de maatregel een dusdanig grote investering of desinvestering vraagt, dat die de opbrengst van de bezuiniging overstijgt. In dit geval spreken we van kapitaalvernietiging.
4. De benchmark vanuit BMC vormde de start van het gesprek en is niet leidend geweest bij de ombuigingsvoorstellen, maar heeft gediend als middel om tot de ombuigingsvoorstellen te komen;
5. Interne en externe kennis en ervaring is benut, waarbij er een goede wisselwerking is geweest tussen kennis en expertise binnen de werkgroepen in de organisatie en adviseurs vanuit BMC. Concreet betekent dit dat BMC ook voorbeelden van andere gemeenten heeft gedeeld ter inspiratie en aanvulling.

Deze stappen hebben geleid tot het presenteren van een set van ombuigingsvoorstellen waar uit gekozen kon worden. Tijdens de opiniecommissie van 17 april 2025 heeft u ons daar kaders en uitgangspunten voor meegegeven. We hebben uw input meegenomen bij het maken van de voorgenomen keuzes. Dit heeft geresulteerd in het document 'Strategische heroriëntatie Gemeente Oss' waarin we voor hebben gelegd welke maatregelen we door willen voeren op basis van het afwegingskader. De gemeenteraad heeft dit document geamendeerd aangenomen op 3 juli 2025. We hebben de Strategische heroriëntatie nu verwerkt in deze programmabegroting.

3. Afwegingskader: koers voor de toekomst

Een strategische heroriëntatie betekent bezuinigen en kiezen met visie. Daarbij horen vragen, zoals wat voor soort gemeente willen we zijn? Wat is de koers naar de toekomst? etc. We hebben daarbij nadrukkelijk gekeken wat we willen behouden en in stand willen houden in onze gemeente en waar we dus niet op willen bezuinigen. We hebben de bezuinigingen ingevuld vanuit het volgende kader:

Ambities coalitieakkoord 'Samen duurzaam Vooruit'

Wie vandaag door Oss loopt, ziet een gemeente in beweging. Met stedelijke ambities én de kracht van een hechte samenleving. Met ruimte om te wonen en lef om te vernieuwen. Met dorpen waar mensen naar elkaar omkijken en een stad die groeit, bruist en verrast. Hier zijn we trots op. Vanuit dit uitgangspunt blijven we vasthouden aan de ambities uit het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit'. Het gaat om de volgende hoofdlijnen:

- De verstedelijkingsopgave met woningbouw en mobiliteit.
- De klimaatopgave en energie transitie.
- Goede dienstverlening, transformatie en kostenbewustzijn van het sociaal domein.
- Stedelijke voorzieningen voor een aantrekkelijke stad.
- Duurzaam houdbare voorzieningen voor vitale dorpen.
- Een professionele organisatie.

In het algemeen willen we ingezette lange lijnen en koers niet verstoren. We willen maatschappelijke schokken vermijden en kijken hoe we kunnen besparen met beperkte impact op onze inwoners en partners.

Wat meer specifiek hanteren we daarbij de volgende kaders

1. Sociale visie

Meedoen mogelijk maken is onze missie in het Sociaal Domein. Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om mee te doen in onze samenleving. We werken aan drie grote bewegingen:

- Normaliseren: de beweging naar meer acceptatie van diversiteit, beperkingen en tegenslag;
- Voorkómen: de beweging om niet pas in actie komen als er een probleem is maar te kiezen voor gezond leven en samenleven;
- Substitutie: de beweging van individueel aanbod naar meer collectief aanbod, van professionele hulp naar onderlinge ondersteuning, van bijvoorbeeld zorg naar eerst wonen, werk, inkomen of leren, van grootschalig en residentieel naar kleinschalig en ambulant

Vanuit deze drie grote bewegingen werken we aan drie inhoudelijke speerpunten:

- Bestaanszekerheid herstellen
- Kansengelijkheid vergroten
- Gezond leven makkelijker maken

Systemen en organisaties moeten op een andere maat gaan dansen, ook wij. We zien drie overkoepelende organisatorische opgaven:

- Investeren in de 'beweging van de transformatie'. Dit betekent het versterken van de sociale basis, dus van onze ondersteuning van maatschappelijke zelforganisatie. We willen sterke verenigingen, scholen, levendige wijk- en dorpshuizen, nieuwe coöperaties, burenhulp, in gebouwen en in een omgeving die ondersteunend werken, en daar moeten we ons beleid en uitvoering op richten. Maar dit betekent ook normaliseren, voorkomen en substitutie en stimuleren van een beweging naar de eerstelijnsvoorzieningen.
- Versterken sociale teams en andere eerstelijnsvoorzieningen. We willen dat er ruimte en mandaat is om inwoners te informeren en te helpen, in of nabij hun huis en buurt, voorafgaand aan indiceren en verwijzen, als dat dan nog nodig is. We zetten ervaringskennis in. We 'mengen' betaalde en onbetaalde ondersteuning.
- Goede koppeling met flexibele achterliggende ketens en kokers. We willen gespecialiseerde ondersteuning in eerste lijn halen in plaats van onze inwoners doorverwijzen. We willen snel en eenvoudig multidisciplinair overleg als de situatie daar om vraagt. We willen makkelijker op- en afschalen in ondersteuningsprocessen.

Als we deze visie vertalen naar bezuinigingen dan willen we met name individuele en geïndiceerde volwassenen en jeugdzorg verminderen. Daartoe moeten we de sociale basis, collectief aanbod, en de nulde en eerste lijnsvoorzieningen versterken, bestaanszekerheid en gezondheid vergroten of tenminste instandhouden, en verschillen daarin tussen mensen verkleinen. Investeringen in normaliseren, voorkomen en substitutie zijn daarbij noodzakelijk. Met dit pakket verwachten we in staat te zijn kostengroei te beperken of tot staan te brengen, en een leefbare samenleving te helpen realiseren.

Voor het sociaal domein geld dat we met name inzetten op het beperken van kostenstijgingen (zorgen voor minder meerkosten). De maatregelen hiervoor dragen niet direct bij aan de taakstelling van € 5,5 miljoen maar zijn van groot belang om financieel solide te blijven. Het gaat om maatregelen met maatschappelijke impact maar waarvan wij inschatten dat ze onvermijdelijk zijn om te komen tot een houdbaar en betaalbaar sociaal domein. We blijven er uiteraard voor zorgen dat mensen die hulp nodig hebben dat ook krijgen. We verwijzen hiervoor ook naar het hoofdstuk over minder meerkosten.

Meer concreet kiezen we voor de volgende richtingen om te besparen:

- We zetten in op het terugdringen van het aantal individuele beschikkingen en het verkorten van beschikt individueel hulpaanbod (in het kader van minder meerkosten).
- We kijken kritisch naar budgetten die niet (volledig) worden besteed en lucht in de begroting. We zien met name op het gebied van beheer van accommodaties dat er ruimte is om te besparen zonder dat dit maatschappelijke impact heeft. Daarnaast zien we dat we op een aantal plekken garantstellingen of budget hebben gereserveerd dat niet volledig nodig blijkt.
- Op het gebied van sport zetten we vooral in op het op een andere manier organiseren van onderhoud van sportaccommodaties. Hier gaan we onderzoek naar doen.
- We zetten in op het minder toewijzen van woningaanpassingen als onderdeel van het huidige aanbestedingsproces. Daarnaast stoppen met de specialistische ontmoetingsfunctie wegens twijfels over het gebruik hiervan.
- We kiezen er dus nadrukkelijk voor om ombuigingsvoorstellen die de meest kwetsbare inwoners raken niet door te voeren door niet te bezuinigen op minimabeleid en armoede.
- De bestaande subsidieregelingen houden we in stand. We gaan wel met de gemeenteraad in gesprek over het subsidiebeleid. We kiezen op dit moment voor een algemene taakstelling van 1% en een aanjager om het gesprek over ons subsidiebeleid kritisch te voeren. We blijven subsidies wel indexeren. Het maken van meer inhoudelijke keuzen komt aan de orde als we het nieuwe subsidiebeleid gaan vaststellen. Dat verwachten we in 2026 aan de Raad aan te bieden. Voor nu vinden we het, gezien de bezuinigingen die de gemeente zelf moet doorvoeren als gevolg van verminderde inkomsten van het Rijk, rechtvaardig om ook onze gesubsidieerde partners daarvan een beperkt deel te laten dragen. De omvang van 1% maakt dat we verwachten dat we de noodzakelijke investeringen in onder andere de sociale basis en de nulde\eerste lijn niet in gevaar brengen.

2. Omgevingsvisie

In onze omgevingsvisie staan vier ambities centraal. Zij vormen de stip op de horizon.

a) De gemeente Oss gaat voor een toekomstbestendige verstedelijking en vitale kernen:
    - We zetten in op de ontwikkeling van het stedelijk gebied. We maken een schaalsprong, bouwen aan de stad aan het spoor en zetten in op een combinatie van wonen en werken. Daarnaast zetten we ons in voor het behoud van vitale kernen.
    - Onze mobiliteitsopgave groeit mee met de stad. We ontwikkelen onze Spooragenda in afstemming met stedelijke ontwikkeling. We verminderen de barrièrewerking van het spoor. We zetten in op een modal shift van de auto naar fietsen en wandelen en creëren ruimte in onze stad voor bewegen en ontmoeten. Onze kernen blijven gedeeltelijk afhankelijk van individueel vervoer. Hier zetten we in op verduurzaming en openbaar vervoer.
    - We bouwen aan gemeenschappen (inclusief en divers) met de daarbij behorende voorzieningen in de binnenstad, de wijken en de kernen.
    - De schaalsprong in verstedelijking versterkt het draagvlak van de stedelijke voorzieningen. Door daar ruimte aan te bieden creëren we een aantrekkelijk stadshart.

b) De gemeente Oss heeft een gezonde, veilige en groene leefomgeving
   - We werken aan robuuste ecosystemen, zowel in natuurgebieden en verbindingszones als groene structuren in de stad. Dat doen we zowel bij de bestaande stad als ook bij nieuwe ontwikkelingen. De kwaliteit van het groen in de directe omgeving is daarbij belangrijk, zowel ecologisch gezien als in de uitstraling.
   - We stimuleren gezondheid en faciliteren bewegen en ontmoeten in de (directe) omgeving. Dat betekent groen voor de deur en beweegmogelijkheden in de buurt
   - We streven naar een schone, veilige en gezonde leefomgeving met een waterkwaliteit, bodemkwaliteit en luchtkwaliteit die voldoet aan de normen.

c) De gemeente Oss is energieneutraal, circulair en klimaatbestendig in 2050
   - In 2050 zijn wij een klimaatneutrale gemeente door een reductie in ons energieverbruik samen met een uitbreiding van de opwek van duurzame energie.
   - In 2050 zijn wij een circulaire gemeente. We gebruiken meer herbruikbare materialen en reduceren onze afvalproductie.
   - We beperken de overlast door extremere weersomstandigheden ten gevolge van klimaatverandering. We richten ons hoofdzakelijk op de thema's wateroverlast, droogte en hitte. Het principe bodem en water sturend, is leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen.

d) De gemeente Oss is ondernemend en uitnodigend
   - We verduurzamen onze bestaande werklocaties en faciliteren voldoende ruimte voor de behoefte van de toekomst. We gaan daarbij uit van het principe "juiste bedrijf op de juiste plek" en kijken bij (her)ontwikkeling naar slimmere intensievere benutting van de ruimte, dubbel ruimtegebruik en functiemenging.
   - We omarmen onze topsectoren pharma & lifescience, de maakindustrie en agrofood en zetten in op de campusontwikkeling van Pivot Park als toonaangevend onderdeel van de stad.
   - In Oss is en blijft ruimte voor de agrarische sector om te innoveren.
   - We benutten en versterken de aantrekkelijkheid van onze gemeente om te verblijven en recreëren waarbij iedere inwoner profiteert van het toerisme.

Vanuit deze visie kiezen we om vast te houden aan de volgende uitgangspunten:
- We houden vast aan onze ambities voor de stad. Projecten, zoals Lievekamp/ Muzelinck, Golfbad, grootschalige woningbouw, spooragenda en mobiliteitsplan zijn essentiële lijnen voor de toekomst van onze Stad. Daarbij hoort ook een passend parkeerbeleid.
- We hanteren het principe dat de gebruiker betaalt: we verhogen leges, bijdragen en zetten in op kostenverhaal.
- We willen nadrukkelijk geen verloedering van de openbare ruimte. We besparen dus niet op onderhoud van de openbare ruimte en natuurgebieden.
- Op het gebied van economie willen we nadrukkelijk eerst een inhoudelijk gesprek over de havenvisie en verkennen we de mogelijkheden van een ondernemersfonds.
- Het centrum van Oss is van groot belang. Daarom bezuinigen we niet op grote stedelijke projecten, doen we geen specifieke belastingverhogingen (reclame- en precariobelasting), houden we de kermis in het centrum aantrekkelijk en houden we de bijdrage aan het CMO in tact. De bijdrage die we wel vragen voor het centrum is een passend parkeerbeleid, passend bij onze ambities voor de stad.
- Ons toeristisch veld is belangrijk. We bezuinigen niet op budget voor recreatie en toerisme en evenementen. Wel verhogen we de toeristenbelasting, waarvan we ongeveer de helft van deze verhoging reserveren voor een fonds.

3. Veiligheid, Organisatie & dienstverlening

Veiligheid
Jeugd en Veiligheid is voor ons een belangrijke prioriteit. Het beter weerbaar maken van de overheid en de samenleving vraagt steeds meer aandacht. Daarom kiezen we er voor om niet te bezuinigingen op het gebied van veiligheid. We zien zelfs dat het mogelijk noodzakelijk is om te investeren gezien de vele ontwikkelingen op het gebied van openbare orde en veiligheid.

Organisatie en dienstverlening
We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig voor beleidsontwikkeling en –uitvoering. Oss groeit en de organisatie groeit mee. We willen dat onze bedrijfsvoering en dienstverlening een stevig fundament vormen, waarbij het meegroeien en inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe wetgeving als randvoorwaarde geldt. Verdergaande digitalisering, meer samenhang tussen de verschillende onderdelen en adequate stuurinformatie verstrekken, maken onderdeel uit van deze ontwikkeling. Ook het zijn van een aantrekkelijke werkgever, onze medewerkers faciliteren om te kunnen groeien en het creëren van voldoende kennis en kunde om de opgaven uit te kunnen voeren is daarbij randvoorwaardelijk. Vanuit dit perspectief zijn we terughoudend met bezuinigingen die:

- onze aantrekkelijkheid als werkgever nadrukkelijk aantasten;
- de ontwikkeling van onze medewerkers in kennis en kunde beperken;
- leiden tot een algemene taakstelling op de personele budgetten van de organisatie. Ombuigingen op personeel volgen besluiten op gebied van taken en projecten ('Mens volgt Inhoud'). Wel zetten we in op de mogelijkheden om slimmer te werken via standaardisering, datagericht werken digitalisering en toepassing van AI. Ook zetten we in op het terugdringen van inhuur. Niet zozeer als bezuiniging, maar vooral voor de ontwikkeling van de eigen organisatie (effectiever, eigen kennisontwikkeling, aantrekkelijkheid als werkgever etc.).

Bestuur
De Gemeenteraad, het college B&W en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: *zichtbaar, betrouwbaar en realistisch*.
Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en heeft een plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen.
We vinden het belangrijk om de positie van de Raad en de lokale democratie stevig te houden. De rekenkamer is hierin ook een belangrijk instrument. Daarom doen we op dit gebied geen voorstellen voor bezuinigingen.

Meer concreet kiezen we voor de volgende richtingen om strategisch te heroriënteren:

- We zetten in op digitalisering. Door enerzijds te investeren in digitalisering verwachten we dat we op termijn een € 0,5 miljoen structureel kunnen besparen.
- We kiezen er niet voor om een algemene taakstelling op personeel neer te leggen. Wel gaan we nadrukkelijk kijken naar het terugdringen van inhuur. Dit levert niet direct een financiële besparing om maar draagt bij aan een efficiëntere organisatie en het behoud van kennis.
- We voeren op verschillende terreinen werkzaamheden uit voor derden (met name andere gemeenten). We zorgen dat we de daadwerkelijke kosten gaan verrekenen en hier zakelijker mee omgaan.
- We kijken ook kritisch naar waar we zelf kunnen besparen. Een voorbeeld hiervan is het stoppen van de catering op vrijdag.
- Voor de Wet open overheid hebben we budget ontvangen van het Rijk. We kunnen een deel van de werkzaamheden opvangen binnen huidige budgetten. We schalen daarom dit budget af (niet de ambitie)

4. Financiële afwegingen

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

We hanteren een aantal financiële uitgangspunten:

1. We versterken een zakelijke houding van de gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld het hanteren van zakelijke tarieven voor dienstverlening voor anderen, zoals andere gemeenten.
2. We gaan uit van kostendekkende tarieven voor riolering en afval en daarnaast kijken we kritisch naar de kostendekkendheid van leges. Daarbij hanteren we het profijtbeginsel.
3. Geen taken zonder knaken. Op een aantal beleidsterreinen, zoals op het gebied van klimaat en energie, doen we het met de extra middelen die we vanuit het Rijk krijgen. Landelijke ombuigingen gaan we in principe niet compenseren met eigen gemeentelijke middelen. Denk daarbij ook aan de toekomstige ombuigingen op de SPUK- gelden.
4. We houden vast aan de norm van de lokale lasten van minimaal € 22,50 onder het landelijke gemiddelde.

Meer concreet kiezen we voor de volgende richtingen om te besparen:

- We kijken kritisch naar budgetten in de begroting. Waar we zien dat budgetten niet volledig worden besteed bekijken we of we ze kunnen verminderen. Zeker gezien de voordelige jaarrekeningsaldo's zijn we hier scherp in.
- We voeren een aantal technische financiële maatregelen door. Hiermee kunnen we voor een fors bedrag besparen zonder dat het directe impact heeft op onze inwoners en partners. We vinden de maatregelen nog zeker financieel verantwoord. Het gaat onder andere om het niet meer toerekenen van rente op reserves en het verlagen van de post onvoorzien.
- We zetten een deel van de algemene reserve in om komende jaren het tekort op te vangen. Dit mag van de toezichthouder (Provincie Noord-Brabant) onder voorwaarden. Het gaat om 10% per jaar van het vrij besteedbare bedrag in de algemene reserve. Dit betreft € 5,6 miljoen en dus € 560.000 per jaar. Gezien de omvang van onze overige reserves en de doorgaans positieve jaarrekeningsaldo's vinden we dit verantwoord.
- Daarnaast willen we wat 'risicovoller' gaan begroten. We doen dit door een bezuiniging op onze werkbudgetten. Dit betreft budgetten waar geen meerjarige verplichting aan ten grondslag ligt. We zien ook op basis van afgelopen jaren dat hier ruimte zit.
- We voeren een algemene taakstelling op subsidies door van 1% met ingang van 2028. We zien dit als een aanjager om het gesprek over ons subsidiebeleid kritisch te voeren. We kiezen er voor om subsidies wel te blijven indexeren.
- Met het pakket aan ombuigingsvoorstellen dat we nu voorleggen hoeven we de OZB voor inwoners en bedrijven niet te verhogen.

4. Bezuinigingsvoorstellen

In deze programmabegroting zijn bezuinigingen opgenomen voor een totaalbedrag van € 10 miljoen. Dit is aanzienlijk meer dan wat we eerder presenteerden in de kadernota (€ 5,1 miljoen). Dit komt omdat we in deze programmabegroting een financiële vertaling hebben gemaakt van de minder- meerkosten op het gebied van Jeugdzorg (taakstellende bezuiniging van € 4 miljoen) en Wmo individuele begeleiding (€ 0,9 miljoen).
De volgende bezuinigingen zijn opgenomen in de programmabegroting:

+ is nadeel: hogere uitgaven/ lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/ hogere inkomsten
bedragen * € 1.000

Pr	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1	Vrijval post onvoorzien Scouting Geffen	-11	-11	-11	-11	-11
1	Verhogen begrote inkomsten Tritongebouw Oss	-8	-8	-8	-8	-8
1	Verhogen begrote huurinkomsten Het Honk Oss	-5	-5	-5	-5	-5
1	Woningaanpassingen minder toewijzen	0	0	0	-100	-100
1	Leges Gehandicaptenparkeerkaart (GPK) verhogen	0	-40	-40	-40	-40
1	Budget voor anti-stigma verlagen	0	-50	-50	-50	0
1	Doorbraakbudget laten vervallen	-30	-30	-30	-30	0
1	Stoppen met Specialistische Ontmoetingsfunctie	0	0	-100	-214	-214
1	Subsidie Bonte Hoef stopzetten als gevolg van samenvoeging	0	0	-9	-9	-9
1	Kostenbeheersing jeugdhulp	0	0	-1.600	-3.257	-4.000
1	Minder meerkosten Wmo: strenger indiceren hulp bij huishouden	0	0	0	0	0
1	Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie dagbesteding	0	-75	-150	-170	-170
1	Minder meerkosten Wmo: benodigde investeringen	0	120	135	150	150
1	Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie individuele begeleiding	0	0	-300	-600	-900
2	Bijstellen begroting onderwijshuisvesting	-24	-24	-24	-24	-24
2	Afschrijvingstermijn maatschappelijk vastgoed voor nieuwe investeringen naar 45 jaar	0	0	-1	-74	-120
2	Bijzondere bijstand: inboeken verlaging eigen risico AZOSS	0	0	-342	-342	-342
2	Doorontwikkelen Talentencampus naar Lerende Stad Oss	0	-30	-30	-30	-30
2	Algemene taakstelling diverse werkbudgetten Sociaal Domein	-86	-51	-51	-51	-51
3	Onderzoek verkoop N-H Garnizoenskerk in Ravenstein	0	0	0	-29	-29
3	Actualiseren huurinkomsten binnensport	-35	-35	-35	-35	-35
3	Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden	-73	-73	-73	-73	-73
3	Afstoten gymzaal Hoefeind I en II	0	0	0	-68	-68
3	Besparing op onderhoud sportaccommodaties en onderzoeksopdracht langere termijn	0	-40	-60	-80	-80

Pr	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
3	Begroten doorbelasting gemeentelijke belastingen aan sportclubs	0	-12	-12	-12	-12
3	Doorbelasten energiekosten sporthal Rusheuvel	-50	-50	-50	-50	-50
3	Verlagen onderhoudsbudget sportterreinen	-50	-50	0	0	0
3	Voordeel bijdragen onderhoud en energie in MFA's	-149	-149	-187	-187	-187
3	Alternatieve huisvesting K26 Stichting Kunst en Cultuur	0	0	-20	-43	-43
3	Vrijvallen subsidies overige lokale omroepen	0	0	-16	-16	-16
3	Verlagen budget achtervang aan Stichting Wijkcentrum Ruwaard	0	-78	-78	-78	-78
3	Stelpost sportstimulering afschaffen	0	0	-18	-18	-18
3	Vrijval budget stichting Sportbedrijf Talentencampus	0	-69	-69	-69	-69
3	Algemene bezuiniging op subsidies 1%	0	0	0	-250	-250
4	Verlaging van bijdrage aan Stichting dierenopvang vanaf 2026	0	-20	-20	-20	-20
4	Versobering onderhoud kunstobjecten door Kunstwacht	0	-10	-10	-10	-10
4	Brandgangverlichting BrabantWonen afsluiten van gemeentelijk net	0	-20	-20	-20	-20
4	Vrijval werkbudget Klimaat en Energie	-73	-73	-73	-73	-73
4	Anterieure overeenkomsten bij energiesysteem	0	0	-60	-60	-60
4	Algemene taakstelling diverse werkbudgetten Ruimte & Economie	-71	-124	-134	-134	-134
7	Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden	-2	-2	-2	-2	-2
7	Milieuleges	0	0	-60	-100	-100
7	Storting reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving/spoorzone	0	5.000	-100	-100	-100
7	Verlagen (overige) verzoektaken ODBN	0	0	-70	-70	-70
9	Reductie uitgave Oss Actueel weekblad Regio Oss	0	-66	-66	-66	-66
9	Inzet Oss voor Basisteam (politie) Maasland doorberekenen	0	-17	-17	-17	-17
9	Verminderen inzet extern subsidiebureau	0	0	-24	-24	-24
9	Geen webpublicaties meer van P&C documenten	0	0	0	-10	-10
9	Cateringleverancier 1 dag minder aanwezig op gemeentehuis	0	0	-50	-50	-50
9	Inzet Oss voor partnership doorberekenen aan de overige gemeenten	-16	-33	-33	-22	-22
9	Verhoging leges huwelijken	0	-17	-17	-17	-17
9	WOO implementatiebudget verlagen	0	-100	-100	-60	-60
9	Integraal digitaliseren	150	48	5	-500	-500

Pr	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
9	Voordeel hogere doorbelasting aan de regio	0	-95	-439	-439	-439
10	Geen rente bijschrijven op reserves	0	-610	-595	-945	-945
10	Verlagen van de post onvoorzien	0	-100	-100	-100	-100
10	Verhogen toeristenbelasting	0	-265	-265	-265	-265
10	Inzet algemene reserve	0	0	0	-560	-560
	Totaal ombuigingsvoorstellen	**-532**	**2.735**	**-5.485**	**-9.538**	**-10.548**

5. Minder meerkosten

In de kadernota staat ook een categorie "minder meerkosten". Deze maatregelen zijn én bedoeld om financiële tekorten in de toekomst te voorkomen én bedoeld om het sociaal domein duurzaam houdbaar te maken. Het gaat om structurele veranderingen. De maatregelen staan per wet benoemd, maar een integrale aanpak is daarbij noodzakelijk. Verbeteringen gericht op de jeugdzorg bijvoorbeeld vragen deels oplossingen in het onderwijs, in de Wmo, in de eerstelijnszorg, maar ook in de samenleving. Daar zijn we ons van bewust en dit past ook in onze aanpak. Oss staat niet alleen in deze opdracht, deze geldt voor alle gemeenten in Nederland. We zullen nog meer inzetten op het leren van werkende aanpakken elders en deze inzetten in Oss. Gezien het belang voor de samenleving en onze begroting informeren we de gemeenteraad periodiek over onze voortgang.

Jeugdhulp

Het gebruik Jeugdhulp stijgt elk jaar. We houden rekening met een jaarlijks groei (exclusief reguliere inflatie) van de kosten van jeugdzorg met 5%. Deze post is opgenomen onder de autonome ontwikkelingen. De kosten voor jeugdzorg zijn hoger door tariefstijging als gevolg van indexatie. Maar vooral laten de cijfers zien, dat het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdzorg in 2023 en 2024 sterk is toegenomen. Om de kosten voor jeugdzorg te beheersen, hebben we in aansluiting op de analyse van data en regionale en landelijke ontwikkelingen en voorbeelden, diverse maatregelen geformuleerd. Doel van de maatregelen is het terugdringen van gebruik.

We ramen een bezuinigingstaakstelling op onze eigen jeugdhulpbudgetten ter hoogte van € 1,6 miljoen in 2027, € 3,2 miljoen in 2028 en structureel € 4 miljoen vanaf 2029. Hiervoor hebben we diverse kostenbeheersingsmaatregelen geformuleerd, in het verlengde van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het Osse beleidskader Integraal Jeugdbeleid. Daarin gaan we in op de pedagogische basis die van belang is voor de goede ontwikkeling van alle jeugdigen. Deze basis wordt gevormd door alle voorzieningen van onderwijs, kinderopvang, sport, cultuur, ontmoeten, speelruimte en GGD/gezondheid.

Met de maatregelen tezamen werken we toe naar de volgende doelstellingen:

1. Gesloten jeugdhulp wordt niet meer aangevraagd (afname van 100%), wel alternatieve hulp nodig.
2. 20% minder specialistische jeugdhulp (alle varianten behalve gesloten jeugdhulp).
3. Specialistische jeugdhulptrajecten (alle varianten) duren 25% korter.
4. 5% meer jeugdigen (met name zorgintensieve gezinnen) dan in voorgaande jaren gaan over naar de Wlz (Wet langdurige zorg).

De maatregelen zijn globaal gezien gericht op het verminderen van de instroom in de jeugdzorg enerzijds en anderzijds willen we meer sturen op zorgpaden.

Instroom verminderen

- Normaliseren: Niet ieder probleem heeft professionele ondersteuning nodig. Deze beweging gaan we organiseren door sessies met stakeholders, het doorvertalen van de nieuwe verordening jeugdhulp en een communicatieplan inclusief publiekscampagne.
- Ondersteuningsstructuur onderwijs versterken: in samenwerking met onderwijs werken met een brugfunctionaris voor het primair onderwijs (primair gefinancierd uit onze middelen voor onderwijsachterstandenbeleid) en jongerenwerk op school bij het voortgezet onderwijs (budget jongerenwerk).

- Doorontwikkelen van de samenwerking met de huisartsen: een POH GGZ bij alle huisartsen en meer zelf doen (budget POH GGZ jeugd).
- Echtscheidingsloket: team 'Als je uit elkaar gaat' (Ons Welzijn)
- Verstevigen van de lokale teams: jeugdprofessionals meer zelf hulp laten bieden, meer integrale gezinsondersteuning (volwassenzorg) en de pilot Samenwerkwijze jeugd (met zorgaanbieders).
- Minder instroom in dyslexie: in samenwerking met Samenwerkingsverband onderwijs

Sturen op zorgpaden
- Versterken van kostenbewust handelen in de toegang (versterking Centrum Jeugd en Gezin en backoffice jeugd: realtime dashboard van kosten/budget)
- Meer focus aanbrengen op de duurste en meest urgente vragen.
- Inzet van Wmo/volwassenzorg (toekomstplan vanaf 16,5 jaar, ontbrekend Wmo-aanbod voor jongvolwassenen in beeld en plan voor inkoop bij Wmo).

Om deze bezuinigingen te realiseren zijn ook investeringen nodig. In de periode van 2026 tot en met 2029 gaat dit om een bedrag van circa € 1,1 miljoen. In 2025 hebben we al geïnvesteerd in de ontwikkeling van een realtime dashboard en in een pilot Samenwerkwijze Jeugd samen met Ons Welzijn en zorgaanbieders. Diverse kostenbeheersingsmaatregelen die we hier beschreven hebben vragen om inzet van beleidscapaciteit, zoals samenwerking met huisartsen/POH GGZ Jeugd, afspraken over het verminderen van instroom in dyslexie, monitoring echtscheidingsloket, verstevigen van lokale teams en de pilot Samenwerkwijze. Er is forse beleidsaandacht nodig om de maatregelen uit te werken, te monitoren en bij te stellen. De kosten voor de investeringen betalen we uit de nieuw te vormen reserve komstenbeheersing sociaal domein.

Wmo individuele voorzieningen

We hebben te maken met stijgende kosten voor individuele voorzieningen. We zetten nadrukkelijk in op substitutie en het terugdringen van indicaties. We kunnen op diverse producten besparen door strakker te sturen op de verstrekking van individuele indicaties Wmo. Uit de regionale monitor van inkoop en contractmanagement blijkt dat de gemeente Oss in verhouding tot de andere regionaal aangesloten gemeenten meer en grotere indicaties individuele ondersteuning en dagbesteding verstrekt. Daarnaast zetten we in op meer inzet van voorliggend lichter aanbod. Hulp bij huishouden, Individuele ondersteuning en Dagbesteding vragen ieder om een eigen aanpak.
We zetten hierbij in op de volgende resultaten:
- de uitgaven aan Hulp bij huishouden nemen niet toe ten opzichte van 2025.
- de uitgaven voor Individuele ondersteuning nemen tot en met 2029 niet toe ten opzichte van 2025, dit betekent minder meerkosten van 3 ton in 2027, 6 ton in 2028 en 9 ton in 2029.
- bij Dagbesteding realiseren we een afname van uitgaven in 2028 ten opzichte van 2025 met 10% in 2028.

Dit doen we door in te zetten op:
- Verordening aanpassen en vakmanschapsontwikkeling zodat we scherpere doelen kunnen stellen bij inzet van Wmo-ondersteuning, gericht op versterken eigen regie inwoner en begeleiden naar (collectief) aanbod in de wijk.
- Noodzaak tot Wmo-ondersteuning kritischer beoordelen en inzet bij verlenging kritischer evalueren.
- Sociaal netwerk en collectieve voorzieningen nog beter inzetten en zo nodig aanvullend aanbod activeren / faciliteren. Vanuit de opdracht ONS welzijn en de subsidieregeling sociale basis.

Dit vraagt echter eerst investeringen. Voor de periode 2025-2029 gaat dit om een bedrag van circa € 0,9 miljoen. Door eerst te investeren in vakmanschapsontwikkeling en heldere kaders bereiken we naast een betere indicatiestelling ook minder verloop van onze consulenten, meer vakmanschap en tijdwinst. Dit vraagt om incidentele extra inzet van Wmo consulenten en een kwaliteitsmedewerker. Daarnaast vraagt het om een structurele verhoging van de Subsidieregeling Sociale Basis. De kosten voor de incidentele investeringen betalen we uit de nieuw te vormen reserve kostenbeheersing sociaal domein.

Programma 1. Welzijn en zorg

1. Inleiding

Meedoen mogelijk maken voor alle inwoners van Oss is dé missie van het sociaal domein Oss (begrotingsprogramma's 1, 2 en 3). Een solide sociale basis helpt de meeste mensen een prima leven te leiden, voor zichzelf en anderen te zorgen en om te gaan met de hobbels in het leven. Meedoen mogelijk maken gebeurt dan ook in eerste instantie door mensen zelf en hun verschillende sociale netwerken. Wij helpen de samenleving daarbij waar we kunnen. En als inwoners daarnaast ondersteuning nodig hebben, dan bieden we deze samen met onze partners. Hierbij behandelen we mensen als mensen en vertrouwen we op het goede van de mens. Normaliseren, substitutie en voorkomen zijn hierin sleutelwoorden. Evenals de inhoudelijke speerpunten, zoals die ook in de landelijke VNG propositie van het sociaal domein staan: bestaanszekerheid herstellen, kansengelijkheid vergroten en gezond leven makkelijker maken. We werken hierbij waarde gedreven vanuit onze vijf waarden: de mens centraal, eenvoud, nabijheid, partnerschap en vakmanschap.

De samenstelling van de Nederlandse bevolking verandert tot ongeveer 2040 flink, het huidige zorgstelsel is daar niet op ingericht. We zien een toenemende hulpvraag omdat de bevolking groeit en vergrijst. Tegelijkertijd is sprake van voorzieningen in dorpen en wijken die onder druk staan, een oplopende personeelsschaarste en een wooncrisis die (kwetsbare) inwoners raakt. Ook ontwikkelingen in het medische domein hebben invloed op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De Wet langdurige zorg (Wlz) en de Zorgverkeringswet (Zvw) werken met steeds scherpere criteria voor inwoners om in aanmerking voor zorg te komen. De Wmo wordt gezien als vangnet voor bezuinigingen in andere zorgwetten. Met enerzijds de groei van het aantal inwoners dat ondersteuning nodig heeft, terwijl het aantal beroepskrachten, vrijwilligers en mantelzorgers afneemt, en anderzijds onzekere en over het algemeen ontoereikende compensatie door het Rijk, moeten we ons voorbereiden op een verder toenemende schaarste van het aanbod van zorg en ondersteuning. Des te meer omdat we ook in de gemeente Oss rekening moeten houden met een financiële opgave en strategische heroriëntatie.

Voor programma Zorg & Welzijn vertaalt dit zich in een beweging naar het versterken van de sociale basis, meer collectieve ondersteuning en ondersteuning door naasten. Werken aan een toekomstbestendig zorgstelsel vereist domeinoverstijgende afstemming en afstemming met onder andere programma 2 en 3 (sociaal domein), 7 (wonen) en 10 (veiligheid).

Begin 2025 is het Wmo-beleidskader Wmo 2025-2029 'Meedoen mogelijk maken' vastgesteld. Hierin staan onze ambities en doelen beschreven, inclusief een doorkijk naar een beleidsagenda voor de komende jaren.

We volgen de demografische en landelijke ontwikkelingen zoals de resultaten van het houdbaarheidsonderzoek Wmo dat momenteel wordt uitgevoerd door het ministerie van VWS en de VNG. Oss heeft een bijdrage aan dit onderzoek geleverd. Of de overgang van het abonnementstarief naar de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo die opnieuw is uitgesteld naar 1 januari 2027. En tot slot de ontwikkelingen rond het zogenaamde AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord) en IZA (Integraal Zorg Akkoord). Deze ontwikkelingen kunnen forse impact hebben, zowel inhoudelijk als financieel.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ondersteuning en zorg in de Wmo

Wat willen we bereiken?

Meedoen mogelijk maken voor alle inwoners van Oss is dé missie van het sociaal domein Oss (begrotingsprogramma's 1, 2 en 3). Een solide sociale basis helpt de meeste mensen een prima leven te leiden, voor zichzelf en anderen te zorgen en om te gaan met de hobbels in het leven. Meedoen mogelijk maken gebeurt dan ook in eerste instantie door mensen zelf en hun verschillende sociale netwerken. Wij helpen de samenleving daarbij waar we kunnen. En als inwoners daarnaast ondersteuning nodig hebben, dan bieden we deze samen met onze partners. We ondersteunen de verbinding van inwoners met elkaar in wijken en dorpen. Soms door een bankje te plaatsen of door inwoners te helpen met een initiatief. Normaliseren, substitutie en voorkomen zijn hierin sleutelwoorden. Evenals de inhoudelijke speerpunten, zoals die ook in de landelijke VNG propositie van het sociaal domein staan: bestaanszekerheid herstellen, kansengelijkheid vergroten en gezond leven makkelijker maken. We werken hierbij waarde gedreven vanuit onze vijf waarden: de mens centraal, eenvoud, nabijheid, partnerschap en vakmanschap.

Druk op de Wmo

De samenstelling van de Nederlandse bevolking verandert tot ongeveer 2040 flink, het huidige zorgstelsel is daar niet op ingericht. We zien een toenemende hulpvraag omdat de bevolking groeit en vergrijst. Tegelijkertijd is sprake van voorzieningen in dorpen en wijken die onder druk staan, een oplopende personeelsschaarste en een wooncrisis die (kwetsbare) inwoners raakt. Ook ontwikkelingen in het medische domein hebben invloed op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De Wet langdurige zorg (Wlz) en de Zorgverkeringswet (Zvw) werken met steeds scherpere criteria voor inwoners om in aanmerking voor zorg te komen. De Wmo wordt gezien als vangnet voor bezuinigingen in andere zorgwetten. Met enerzijds de groei van het aantal inwoners dat ondersteuning nodig heeft, terwijl het aantal beroepskrachten, vrijwilligers en mantelzorgers afneemt en anderzijds onzekere en over het algemeen ontoereikende compensatie door het Rijk, moeten we ons voorbereiden op een verder toenemende schaarste van het aanbod van zorg en ondersteuning. Des te meer omdat we ook in de gemeente Oss rekening moeten houden met een financiële opgave en strategische heroriëntatie.

Landelijke ontwikkelingen

We volgen de demografische en landelijke ontwikkelingen zoals de resultaten van het houdbaarheidsonderzoek Wmo dat momenteel wordt uitgevoerd door het ministerie van VWS en de VNG. Oss heeft een bijdrage aan dit onderzoek geleverd. Of de herinvoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo dat controversieel is verklaard. En tot slot de ontwikkelingen rond het zogenaamde AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord). Deze ontwikkelingen kunnen forse impact hebben, zowel inhoudelijk als financieel.

Voor programma Zorg & Welzijn vertaalt dit zich in een beweging naar het versterken van de sociale basis, meer collectieve ondersteuning en ondersteuning door naasten.

Beleidskader Wmo Oss 2025-2029

Begin 2025 is het Wmo-beleidskader Wmo 2025-2029 'Meedoen mogelijk maken' vastgesteld. Hierin staan onze ambities en doelen beschreven, inclusief een doorkijk naar een beleidsagenda voor de komende jaren. De hoofdopgave is zorgen dat onze ondersteuning toekomstbestendig is, inwoners de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben en de meest kwetsbaren gezien en geholpen worden. De beleidsagenda Wmo is de leidraad voor onze activiteiten zoals hieronder beschreven.

De maatschappelijke uitdagingen waar we momenteel voor staan, vragen om scherpere keuzes en nog beter samenwerken in het sociaal domein. Meer samen werken met de gemeenschap en met onze partners. We breiden het collectieve aanbod waar mogelijk uit zodat er meer mogelijkheid tot elkaar ontmoeten en helpen ontstaat. Ook willen we inwoners inspireren en mogelijkheden bieden om eigen ideeën uit te voeren. Denk aan het faciliteren van zorgcoöperaties en initiatieven die al een waardevolle bijdrage leveren aan deze beweging, of

het versterken van informele zorg en mantelzorg. In de proeftuinwijken de Ruwaard en Ussen zien we al een flinke toename van activiteiten voor en door inwoners. Daarnaast kijken we naar lichtere en andere vormen van dagbesteding, hulp bij het huishouden en ondersteuning. Tot slot blijven we investeren in het bieden van passende ondersteuning van mensen met een psychische kwetsbaarheid en het mogelijk maken van de uitstroom uit beschermd wonen.

Sociale basis

Een sterke sociale basis kan inwoners helpen om mee te kunnen doen. Een sociale basis bestaat uit drie pijlers: sociale verbanden van inwoners, sociale structuren zoals organisaties, diensten en voorzieningen en een fijne leefomgeving waar mensen kunnen samenleven, elkaar kunnen ontmoeten, meedoen en in staat zijn om zelf (met hulp van omgeving/netwerk) hun leven vorm te geven. Hierbij leggen we de verbinding met onze visie Thuis in de Buurt (programma 3).

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *In Oss helpen inwoners elkaar en kan iedereen meedoen (sociale basis).*
- *Inwoners van Oss die dat nodig hebben, krijgen passende ondersteuning, waarbij informele, lichte of collectieve hulp de basis is.*
- *Voorzieningen zijn vindbaar, toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief goed.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We zetten ons samen met collega's van wonen en partners in om uitvoering te geven aan de uitvoeringsagenda van de woonzorgvisie. We zetten o.a. in op vernieuwende woonzorgconcepten zoals een tussenvoorziening van psychisch kwetsbaren, stemmen af met de woningcorporaties over rechtvaardige toewijzing van sociale huurwoningen aan aandachtsgroepen. Naar verwachting treedt de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting 1 januari 2026 in werking. De wet verplicht ons om een urgentieregeling op te nemen in onze huisvestingsverordening. We werken in de regio Noordoost Brabant met 10 corporaties en 11 gemeenten samen aan een regionale urgentieregeling. We maken afspraken over het aantal vrijkomende woningen dat beschikbaar komt voor urgent woningzoekenden.	Continu
- We zetten ons in om de groeiende vraag naar Wmo-ondersteuning te remmen. Dit doen we volgens een separaat plan kostenbesparing Wmo gericht op minder meerkosten. Speerpunten hierin zijn het aanscherpen van onze verordening om scherper te kunnen indiceren, vakmanschapsontwikkeling en versterken voorliggende voorzieningen om substitutie mogelijk te maken.	2026 en verder
- Jongerenwerk en jongerenontmoetingsplekken: We willen dat Osse jeugdigen opgroeien tot gezonde en zelfstandige volwassenen. Zichzelf kunnen redden, voor zichzelf opkomen en meedoen in de samenleving (integraal jeugdbeleid). We zien dat de behoefte van jongeren aan verandering onderhevig is, en we hebben een groeiende behoefte om tijdig in te grijpen bij risicovol gedrag bij jongeren. Een goed stelsel van buurt- en dorpshuizen en maatschappelijke voorzieningen vragen aandacht. Temeer omdat in de toekomst Jongerencentrum t Honk wordt afgebroken om de ontwikkeling Euterpepark de ruimte te geven. We ontwikkelen daarom een visie op jongerenwerk en jongerenontmoetingsplaatsen dat ingezet kan worden om in wijken en op scholen (kwetsbare) kinderen en jongeren te kennen en ze te laten meepraten over wat ze nodig hebben.	2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- In het vierde kwartaal van 2025 leggen we de Lokale Inclusie Agenda (LIA) voor aan de gemeenteraad. In de LIA wordt aangegeven wat we doen op het gebied van inclusie en op welke thema's de focus ligt. Hierbij gaan we uit van 3 sporen: allereerst toegankelijkheid voor iedereen en het voorkomen van discriminatie o.b.v. handicap, chronische ziekte en leeftijd. Daar¬naast is aandacht voor discriminatie o.b.v. religie, nationaliteit, herkomst en huidskleur en discriminatie o.b.v. geslacht en seksuele gerichtheid. Na vaststelling starten we in 2026 met uitvoering. Hiermee voldoen we aan de verplichting om uitvoering te geven aan het VN-verdrag handicap.	Q4/2025
- Samen met inwoners en partners zetten we een (digitaal) bewonersplatform op met de organisatie Mijnbuurtje. Inwoners werken samen met de opbouwwerkers van ONS welzijn en de wijkcoördinatoren van gemeente Oss. We hebben een groep kernverbinders en buurtverbinders. De verbinders zijn de afgelopen maanden getraind en hebben samen gekozen voor de naam WijzijnOss.nl. De website is gelanceerd op 17 september jl. WijzijnOss draagt bij aan actieve, betrokken en gezellige buurten. Wij maken zichtbaar wat er in de buurten, dorpen en wijken te vinden is. Met als doel onder andere meer verbinding, participatie en minder eenzaamheid.	
- Ons nieuwe mantelzorgbeleid is ingegaan op 1 juli 2025. Hiertoe hebben we breed onderzoek gedaan naar de behoefte van mantelzorgers. Momenteel geven we uitvoering aan dit beleid. De focus ligt onder andere op toegankelijke, vindbare voorzieningen en informatie zodat de mantelzorgers en zorgvrijwilligers toegerust zijn om hun dierbare te ondersteunen. Daarnaast blijft de waardering en ondersteuning belangrijk en we zetten in op het vergroten van mantelzorgbewustzijn in de domeinen zorg, welzijn, wonen, werk en onderwijs.	Continu
- Basishulp is uitgangspunt: substitutie van Wmo-middelen Substitutie kan een belangrijke bijdrage leveren om meer mensen te helpen met hetzelfde geld. We zetten op verschillende manieren in op substitutie, bijvoorbeeld door individuele ondersteuning en dagbesteding om te buigen naar collectieve en voorliggende voorzieningen. Dit kan leiden tot budgetverschuivingen in de begroting. 2 voorbeelden: o In 2023 is het Zorgbuurthuis 't Hageltje gestart. Voor de jaren 2023 tot en met 2026 wordt voor dit initiatief een lumpsum bedrag uit de Wmo-middelen verstrekt. We monitoren of de Wmo-ondersteuning op deze manier goedkoper en beter is en verzamelen informatie die kan bijdragen aan deelname van de zorgverzekeraar bij een eventueel vervolg. o Onder anderen in Berghem en in Lith draaien dagontmoetings-initiatieven voor inwoners met (beginnende) dementie of andere gezondheidsbeperking. Hiermee voorkomen of stellen we geïndiceerde dagbesteding uit. Vanaf 2025 bekostigen we deze initiatieven uit de Wmo-middelen.	Regulier
- Eind 2025 wordt de gemeenteraad gevraagd om de evaluatie van de Proeftuin vast te stellen en kennis te nemen van de aanbevelingen over het vervolg. De aanbevelingen over het vervolg en de verbreding van de Proeftuin raken de inrichting van het sociaal domein in Oss. Ook andere ontwikkelingen in het sociaal domein moeten we meenemen in een besluit over het vervolg. Denk aan de geleerde lessen uit de andere vier sociale teams in Oss. Er loopt een regionaal onderzoek naar het Partnership IBN, er komt een tussentijdse evaluatie van de Samenwerkwijze Jeugd, en we hebben te maken met een	Q4/2025 en Q1/2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
regionale samenwerking rond de inkoop van de Wmo-ondersteuning. We hebben ook een extern advies gevraagd om alle landelijke inzichten te vertalen naar een advies voor Oss. Al deze zaken gaan we goed integreren. Op basis daarvan maken we een advies dat we in het eerste kwartaal 2026 aan de raad voorleggen ter besluitvorming. Dit besluit heeft hoe dan ook consequenties voor de inrichting van het sociaal domein in Oss. Vanaf 2026 moeten we uitvoering geven aan dit besluit.	
- We starten in 2025 met een betere verbinding van de overgang van jongeren naar volwassenen oftewel van ondersteuning vanuit de Jeugdwet naar de Wmo. In 2026 zal dit verder vorm worden gegeven.	2026
- De ondersteuning van psychisch kwetsbare inwoners blijft ook de komende jaren een belangrijk thema. In de regio Brabant Noordoost-Oost (BNOO) hebben we een gezamenlijke ambitie, namelijk dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zo veel mogelijk thuis wonen en meedoen naar vermogen. Daar waar inwoners (tijdelijk) niet zelfstandig kunnen wonen of het hen niet lukt om op eigen kracht te zorgen voor een dak boven het hoofd, zijn er voldoende passende (tijdelijke) opvangvarianten beschikbaar. Hierbij focussen we op een fijne leefomgeving, een waardevolle daginvulling, passende financiën, passende ondersteuning en wonen. Ook zetten we in op integrale ondersteuning en het versterken van samenwerking met ketenpartners. • Waar mogelijk voorkomen we instroom in de maatschappelijke opvang. We geloven dat eerst een dak en dan de juiste hulp, de sleutel is naar duurzaam herstel. We ontwikkelen het urgentieplus proces door naar de huisvesting van urgente doelgroepen in samenwerking met woningcorporaties. Hierbij kijken we ook naar passende huisvesting van de maatschappelijke opvang in Oss. • We bouwen verder aan de steunstructuren in de wijk: met ketenpartners werken we aan een zachte landing in de wijk, de ontwikkeling van een zelfregiecentrum met inzet van ervaringsdeskundigen, het verkennend gesprek (waarbij huisarts, GGZ en ONS Welzijn nauw samenwerken) en de consultatiefunctie GGZ voor professionals. Hiermee voorkomen we onnodige instroom in de GGZ. • We geven uitvoering aan de regionale aanpak dakloosheid. Lokaal zetten we in op onder meer preventie van dakloosheid en voeren we een pilot "eerst een thuis” voor jongeren uit. • We geven uitvoering aan Beschermd Thuis. Een nieuw regionaal product waarbij inwoners met beperkte zelfredzaamheid en psychische problematiek intensief thuis worden ondersteund. • We realiseren een tussenvoorziening voor mensen die (nog) niet zelfstandig kunnen wonen, maar waarvoor de maatschappelijke opvang niet passend is. Deze voorziening biedt rust, structuur en begeleiding op maat, met als doel doorstroom naar een zelfstandige woonplek. De tussenvoorziening is een belangrijke schakel in het voorkomen van terugval en het bevorderen van duurzaam herstel. • Naast het voorkomen van instroom in opvang en GGZ, zetten we in op vroegsignalering van psychische kwetsbaarheid. Dit doen we onder andere via samenwerking met huisartsen, scholen, wijkteams en woningcorporaties. Door signalen vroeg op te vangen, kunnen we sneller passende ondersteuning bieden en escalatie voorkomen.	Regulier

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We leven in een complexe samenleving waarin het voor onze inwoners niet altijd makkelijk is. Denk aan inwoners met psychische problemen, verslavingsproblematiek, armoede, licht verstandelijke beperking, slachtoffer van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het gaat om problematiek die zich afspeelt op het snijvlak zorg en veiligheid, en betreft zowel jongeren als volwassen. Dit vraagt om te blijven investeren in een sterke verbinding tussen de domeinen veiligheid en zorg. De komende tijd hebben we hierin 2 speerpunten. - Personen met onbegrepen gedrag zijn mensen die door psychische kwetsbaarheid, verslaving of andere problematiek ontregeld gedrag vertonen, en die daarmee zichzelf of hun omgeving in gevaar kunnen brengen. De maatschappelijke impact is groot, en vraagt om een doortastende en zorgvuldige aanpak. We werken bij deze groep volgens het AVE-model (Aanpak Voork*omen Escalatie),* aansluitend op de Samenwerkwijze*.* - Lokaal leggen we de nadruk op inwoners met een psychische kwetsbaarheid. De gemeenteraad heeft eerder het koersplan vastgesteld, waarin we onze visie en ambities op dit terrein hebben verankerd. We zetten in op vroegsignalering, passende zorg en een veilige leefomgeving, in nauwe samenwerking met zorgpartners, veiligheidspartners en het sociaal domein. Tegelijkertijd overstijgt dit vraagstuk de lokale context. De complexiteit en verwevenheid met regionale en landelijke ontwikkelingen vragen om bestuurlijke daadkracht, hier zet Oss dan ook op in. Ook Veiligheid in afhankelijkheidsrelaties is een thema dat ons diep raakt. We richten ons hierbij met name op huiselijk geweld, kindermishandeling, oudermishandeling, stalking en femicide. Ernstige en vaak verborgen vormen van geweld die diepe sporen achterlaten in levens en gemeenschappen. De actualiteit laat zien dat deze problematiek niet alleen urgent is, maar ook vraagt om zorgvuldig en doordacht handelen. We kunnen en willen niet wegkijken. Daarom geven we dit thema een duidelijke prioriteit binnen onze aanpak in het sociaal domein. In de komende periode benutten we de tijd om te verkennen wat nodig is: welke interventies werken, hoe kunnen we domeinoverstijgend samenwerken, en welke randvoorwaarden zijn nodig zijn. We doen dit samen met partners in zorg, veiligheid, onderwijs en het maatschappelijk middenveld. Vanaf 2026 werken we met een nieuwe (regionale) governancestructuur die ons beter in staat stelt om deze complexe problematiek integraal en met de juiste aandacht te benaderen. We bouwen aan een stevig fundament waarin signalering, preventie en bescherming centraal staan, en waarin slachtoffers niet alleen gehoord worden, maar ook daadwerkelijk geholpen.	Continu
- Werken aan een toekomstbestendig zorgstelsel vereist domeinoverstijgende afstemming met het medische domein. Samenwerking tussen het sociale en medische domein is in tijden van schaarste belangrijker dan ooit omdat deze gefinancierd worden door verschillende stelsels. Actueel is het landelijke Aanvullend Zorg en Welzijnakkoord (AZWA). Hierbij ligt de focus op een domein overstijgende samenwerking tussen het medische en sociale domein, een gezonde en actieve leefstijl en langer zelfstandig (samen)wonen. In onze regio wordt momenteel gewerkt aan een transformatieplan om onze doelen te kunnen realiseren.	2025

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
Ook blijven we inzetten op maximale samenwerking met HUMO (samenwerkingsorganisatie voor Huisartsen) en de huisartsen in Oss.	
- Ook de samenwerking tussen het sociaal domein en het ruimtelijke domein (programma 7 wonen) blijft een speerpunt. Denk aan wonen en zorg (de woonzorgvisie), advisering bij de Intaketafel bij ruimtelijke initiatieven, programma Schadewijk, maatschappelijke voorzieningen, gezonde leefomgeving, de verstedelijkingsopgave en de omgevingsvisie.	Regulier

2.2 Jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

Het beleidskader Integraal Jeugdbeleid verwoordt onze ambitie voor alle jeugdigen in Oss; namelijk dat zij opgroeien tot gezonde, zelfstandige volwassenen, die zichzelf kunnen redden, voor zichzelf opkomen en meedoen in de samenleving. Het is gestoeld op de overtuiging dat jeugdigen opgroeien in een samenleving waarin het gewone leven centraal staat. We zetten in op een sterke pedagogische basis waarin ouders, scholen, sportverenigingen, buurten en andere gemeenschappen samen verantwoordelijk zijn voor het opvoeden en ondersteunen van jeugdigen. Het raakt alle aspecten van het dagelijks leven: sociale contacten, ontmoeting, sport, gezondheid/welzijn, onderwijs, wonen, werk en veiligheid. Het versterken van de pedagogische basis vraagt om een cultuurverandering: van het oplossen van problemen, naar het ondersteunen van ontwikkeling. Dit betekent dat we als samenleving moeten leren omgaan met ongemak, onzekerheid en verschillen, en dat we het vertrouwen in de kracht van het gewone leven moeten herstellen en zelfredzaamheid moeten vergroten. Een stevige pedagogische basis is goed voor alle jeugdigen en is ook beschermend voor de meer kwetsbare jeugd. We normaliseren waar mogelijk, voorkomen onnodige medicalisering en bieden passende hulp als het echt nodig is. Als problemen de eigen mogelijkheden overstijgen, zetten we in op ondersteuning in de eigen omgeving, bijvoorbeeld via vrienden, eigen netwerk, school of buurt- of wijkvoorzieningen. Het Centrum Jeugd en Gezin (als onderdeel van de sociale teams) vormt de sterke toegang tot passende hulp. We realiseren deze hulp aan de jeugdige(n) en het gezin op basis van een gedeelde vraagverheldering met het gezin en het netwerk; waar nodig in verbinding met WMO, volwassenzorg en Werk & Inkomen (integrale gezinsgerichte hulp).

Het gebruik van jeugdhulp is de afgelopen jaren fors toegenomen. Wij hebben daarom diverse kostenbeheersingsmaatregelen verkend om het gebruik terug te dringen. Met schaarse middelen betekent dat keuzes maken en anders organiseren. Uitgangspunt blijft om te zorgen voor de best passende hulp voor de meest kwetsbare kinderen. Daarvoor is een variatie aan specialistische hulp in onze regio beschikbaar.
De Landelijke Hervormingsagenda Jeugd is voor ons de komende jaren een belangrijke leidraad. De ontwikkelingen hierin van sterke lokale teams, minder specialistische jeugdhulp, kwaliteitsverbetering en monitoring sluiten aan bij onze inhoudelijke uitgangspunten, die wij in het Regionaal Beleidsprogramma hebben vertaald in zes programmalijnen. Naast inhoudelijke ontwikkelingen, gericht op verbetering van zorg voor onze jeugd, stelt de Hervormingsagenda ons ook voor de opdracht tot kostenbeheersing.

Ons lokale Uitvoeringsplan Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties stimuleert ons om samen met alle afdelingen in het sociale domein onveiligheid in gezinnen integraal aan te pakken: jeugdige en gezinnen in de knel zijn niet per definitie geholpen met (alléén) de inzet van jeugdhulp. We sluiten aan op de landelijke ontwikkelingen voor het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming: de aanvulling van expertise rondom veiligheid voor de sterke lokale teams.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Jeugdigen in onveilige situaties worden beschermd*
- *De hulp voor de jeugdige is zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin*
- *Er is passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben*
- *Er is een sterke (gemeentelijke) toegang die verbindingen heeft met partners uit de jeugdketen zoals consultatiebureau, voorschoolse voorzieningen en onderwijs*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- Wij werken de kostenbeheersingsmaatregelen uit, waaronder: • Normaliseren als uitgangspunt implementeren door hierover het gesprek met professionals te voeren. Wij operationaliseren de visie op normaliseren samen met onze belangrijkste stakeholders, stellen een communicatieplan op waarin wij onder meer ook een publiekscampagne uitwerken. • Vergroten kostenbewustzijn jeugdprofessionals onder meer via een realtime dashboard dat inzicht geeft in kosten van producten in relatie tot budget. • Versterken inzet POH GGZ Jeugd bij huisartsen • Versterken Back-office Jeugd voor passende indicaties • Beperken reikwijdte: afbakenen van jeugdhulp in relatie tot bv. voorliggende ondersteuning, WLZ en Passend Onderwijs. En afbakenen jeugdhulp in relatie tot volwassenenzorg. • Kritisch zijn op inzet maatwerk, ook bij excessieve casuïstiek. • Verminderen verwijzingen dyslexie in vervolg op pilot in onderwijs.	2026/2027
- Via het Dashboard Sociaal Domein monitoren wij uitgaven en gebruik van jeugdhulp. Ook willen we de effecten van de kostenbeheersingsmaatregelen monitoren.	continu
- We evalueren de pilot Samenwerkwijze voor jeugd en toepassing van het afwegingskader (administratief arm indiceren) en werken de bredere toepassing hiervan uit.	Q2/2026
- We werken aan stevige lokale teams die zelf vrij toegankelijke hulp bieden gezinsgericht ondersteunen. De jeugdprofessionals maken daar deel van uit.	
- We onderzoeken hoe de specialistische jeugdhulp hier dichterbij betrokken kan worden, waardoor we gezamenlijk werken aan het terugdringen van het gebruik jeugdhulp van 1 op de 7 jeugdigen naar 1 op de 14 jeugdigen die jeugdzorg ontvangen.	
- Scholen vormen een groot deel van de pedagogische basis. Vanuit het programma 'Sporen naar kansen' werken we aan de verbinding van jeugdhulp met passend onderwijs en kinderopvang. We versterken de ondersteuningsstructuur rond het onderwijs met de gefaseerde inzet van brugfunctionarissen en jongerenwerkers (VO) (zie ook programma 2).	Implementatie start Q1/2026
- We volgen, evalueren en borgen het team 'Als je uit elkaar gaat Oss' dat wordt uitgevoerd door Ons Welzijn. Ouders, kinderen, hun sociale netwerk en professionals kunnen hier terecht voor informatie, advies en hulp.	Q1/2026
- We zetten in op de groei van informele hulp met Villa Pinedo en Ouderbijeenkomsten.nl en inzet van hulp aan de ouders als dat nodig is, bijvoorbeeld vanuit de GGz en Wmo.	

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We implementeren de werkwijze vanuit de pilot Zorg Intensieve Gezinnen en maken deze inzet mogelijk voor meer gezinnen uit de doelgroep.	2026
- Het CJG neemt verantwoordelijkheid voor veiligheid en is de vaste contactpersoon voor de veiligheidspartners Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdbescherming. Het CJG past de ketenaanpak 'gefaseerd werken aan veiligheid' toe en werkt volgens de Top3 Methodiek. • Wij volgen de regionale ontwikkelingen Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. • We volgen de regionale ontwikkelingen rondom ViA (Veilig in Afhankelijkheidsrelaties) voor integrale beleidsontwikkeling en –afstemming op het terrein van jeugdhulp, WMO en veiligheid. • We werken het lokale implementatie plan vanuit ViA mee uit.	
- We realiseren een integrale, vraaggerichte aanpak waardoor kwetsbare jongeren (16-27 jaar) niet langer tussen wal en schip vallen.	
- We implementeren de JIM aanpak en ontwikkelen alternatieve woonvormen om jeugdigen te kunnen laten uitstromen uit verblijf (residentieel).	
- Wij leveren onze bijdrage aan de regionale beleidsontwikkeling door projectleiderschap transformatie Jeugdzorg+ (bovenregionaal), inrichting crisishulp NOB, verkenning time out plekken, en projectleiderschap afstemming onderwijs-jeugdhulp, ervaringsdeskundigheid en jongerenparticipatie. Ook leveren we beleidsmatige capaciteit bij het afsluiten van nieuwe contacten met de GI's en adviseren de leading coalition op provinciaal niveau.	Continu
- We participeren in het RTA: Regionale Team Advies Jeugdhulp.	

2.3 Integratie en opvang

Wat willen we bereiken?

De opgave rondom opvang blijft de komende jaren zeer actueel. Naar vermogen ontvangen en begeleiden we vluchtelingen en statushouders uit Oekraïne en uit landen buiten Europa. Daarnaast is er een groter wordende groep internationale werknemers (arbeidsmigranten) die hier tijdelijk of voor langere tijd werkt en woont, regelmatig ook samen met hun gezinnen.

We vinden het belangrijk dat deze nieuwe of tijdelijke inwoners van Oss zich thuis (gaan) voelen in Oss. Iedereen moet mee kunnen doen, waarbij de invulling afhankelijk is van of men hier tijdelijk of langer is. Een deel van deze groep heeft ondersteuning nodig; men spreekt de taal niet, is onvoldoende op de hoogte van de Nederlandse gebruiken, normen en waarden, regelgeving en instanties, er is (nog) geen sociaal netwerk waar ze op terug kunnen vallen en sommigen zijn sterk afhankelijk van bijvoorbeeld hun werkgever. We bieden gelegenheid om mee te doen in de Osse samenleving op het vlak van taal, onderwijs en werk. Met ondersteuning en begeleiding voor wie dit nodig heeft, gebaseerd op eigen kracht en verantwoordelijkheid en met rechten en plichten.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen kan volwaardig deelnemen aan de samenleving; waar nodig bieden we internationale werknemers, vluchtelingen en statushouders ondersteuning op het gebied van onder andere taal, huisvesting en welzijn.*
- *We bieden opvang van vluchtelingen op een humane en veilige manier binnen onze mogelijkheden.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- De huisvesting van vergunninghouders is een wettelijke taak. Het rijk bepaalt jaarlijks hoeveel vergunninghouders onze gemeente moet huisvesten. Tot nu toe slagen we erin om aan onze opgave te voldoen op het vlak van wonen, inburgering, meedoen aan het maatschappelijk verkeer. Dit doen we volgens de Osse aanpak: we zorgen voor woonruimte, goede begeleiding en ondersteuning samen met onze netwerkpartners Vluchtelingenwerk, ONS welzijn, Thuis in Oss, politie, BrabantWonen en Mooiland. We vangen drie groepen op met verschillende uitgangsposities en deels tijdelijk in Oss: statushouders, vluchtelingen uit Oekraïne en asielzoekers. Voor vluchtelingen uit Oekraïne en Ter Apel voert de gemeente regie en Thuis in Oss de dagelijkse begeleiding uit. In oktober 2024 zijn alle vluchtelingen van het oude belastingkantoor verhuisd naar een nieuwe locatie aan de Spitsbergerweg. Na vijf jaar wordt beoordeeld of de opvang van vluchtelingen nog steeds actueel en noodzakelijk is en de invulling verlengd kan worden. Verder hebben we ook een tijdelijke gemeentelijke opvang (TGO, voorheen crisisnoodopvang) aan de Palestrinastraat. Deze opvang houden we op verzoek van het COA open zo lang het nodig is. Financiering van de Oekraïners komt van het rijk en voor de overige vluchtelingen van het COA. Door wijzigingen in het landelijkbeleid is het moeilijk te voorspellen welke gevolgen dit gaat hebben voor de jaarlijkse taakstelling. Vooralsnog houden we vast aan de Osse aanpak. Voor Oekraïense ontheemden en asielzoekers zijn we gestart met een pilot vanuit de afdeling Werk en Inkomen. De Pilot ondersteunt vluchtelingen bij het vinden en behouden van werk.	2026 e.v.
- We verwachten een groei van het aantal internationale werknemers in Oss en daarmee ook de vraag naar (preventieve) ondersteuning. Na een succesvolle pilot van ruim 2 jaar (door Stichting Barka en ONS welzijn) willen we voor de komende jaren de individuele en collectieve ondersteuning borgen, gericht op integratie en meedoen van kwetsbare internationale werknemers. Op het gebied van huisvesting streven we naar goede omstandigheden. Hier wordt ook op gecontroleerd.	2026 e.v.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: zoveel mogelijk inzetten op oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een actieve rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken.
De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf hierover.

Centrumregeling Wmo en Wvggz Brabant Noordoost-Oost

Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). Oss koopt in namens de deelnemende gemeenten. Tevens kopen we in de regio gezamenlijk de uitvoerende taken vanuit de Wvggz sinds 2020 in. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

In Noordoost Brabant kopen we gezamenlijk de jeugdhulp in. Daarvoor is een gemeenschappelijke regeling met een centrumgemeente ('s-Hertogenbosch). Gezamenlijke inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor aanbieders, efficiëntere inkoop en een betere positie in de onderhandeling met aanbieders. Een aantal taken (bijvoorbeeld gesloten jeugdzorg) moeten gemeenten verplicht gezamenlijk inkopen.

3.3 Beleidskaders

1. Visie *'Sociale basis Oss 2040. De kracht van samen leven in Oss',* december 2022.
2. Beleidskader Wmo Oss 2025-2029 *Meedoen mogelijk maken*, februari 2025.
3. Beleidskader Wet maatschappelijke ondersteuning 2024-2028 (regionaal, 2023).
4. Centrumregeling Wet maatschappelijke ondersteuning 2024-2028 (regionaal, 2023).
5. Koersdocument Inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2024-2028 (regionaal, 2023).
6. Regionale ontwikkelagenda voor opvang, zorg en ondersteuning voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2020-2023 (regionaal, 2019, document is verlengd tot 2028).
7. Beleidsplan Mantelzorg 2025-2030.
8. Raadsbesluit Evaluatie en voorstel vervolg Proeftuin Ruwaard (6 oktober 2022).
9. Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost Brabant 2024 (2023).
10. Regionaal beleidsprogramma Jeugdhulp Noordoost Brabant 2024-2028 (2023).
11. Regionale Inkoopstrategie Jeugdhulp 2020-2024 .
12. Beleidskader Integraal Jeugdbeleid Oss, Een sterke pedagogische basis 2024-2027 (2024).
13. Beleidsnotitie Visie en aanbevelingen over reikwijdte Jeugdwet en begrenzing inzet gespecialiseerde jeugdhulp in Noordoost Brabant.
14. Notitie huisvesting en integratie van vergunninghouders (lokaal, 2016) en raadsinformatiebrief draagkracht en -last (asiel)opvang en integratie (mei 2023).
15. Beleidskader Centrale huisvesting internationale werknemers (2023).

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Ik weet waar ik moet zijn met een hulpvraag	CEO monitor over 2024*	82%	66%	68%	72%	n.v.t.
Ik werd snel geholpen	CEO monitor over 2024*	83%	75%	78%	79%	n.v.t.
De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag	CEO monitor over 2024*	89%	82%	80%	85%	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo begeleiding **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD4	1.557	1.616	1.731	1.790	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo dagbesteding **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	378	371	367	362	n.v.t.
Aantal cliënten per zorgvorm Wmo kortdurend verblijf **	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	5	5	3	3	9
Wmo kosten per inwoner met een Wmo indicatie (kosten uit de Suite)	Berichtenverkeer via Suite naar datawarehouse SD	€ 3.279	€ 3.359	€ 3.753	€ 3.870	n.v.t.

* CEO= cliëntervaringsonderzoek, dit wordt gedaan onder cliënten van gecontracteerde ZIN-aanbieders.
** Aantal inwoners sinds 2024 met in het betreffende jaar een actieve Wmo indicatie. Eerder werden beginstanden gerapporteerd. De aangepaste aantallen geven een beter beeld hoeveel mensen daadwerkelijk ondersteund worden.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2023
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	18,7%	13,8%	2024
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,3%	1,1%	2024
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,3%	0,3%	2024
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	920	733	2024

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Werkwijze participatie internationale werknemers	0	65	65	65	65
Extra ondersteuning zorgintensieve gezinnen	0	156	0	0	0
Vrijval reserve vluchtelingen	0	-4.000	0	0	0
Vorming reserve kostenbeheersing sociaal domein	2.100	0	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**2.100**	**-3.779**	**65**	**65**	**65**

Toelichting nieuw beleid

Werkwijze participatie internationale werknemers
We willen graag structureel € 65.000 beschikbaar stellen voor de ondersteuning van participatie internationale werknemers. Momenteel voeren Stichting Barka en ONS welzijn een pilot uit gericht op het meedoen van kwetsbare internationale werknemers. Het doel is het verbeteren van het welzijn, de integratie en participatie van de internationale werknemer. De eerste resultaten zijn positief en laten een meerwaarde zien. Er worden kwetsbare arbeidsmigranten geholpen, die we voorheen niet bereikten en onder de radar bleven. We verwachten in de toekomst een groei van het aantal internationale werknemers in Oss, en daarmee ook de vraag naar (preventieve) ondersteuning. Daarom stellen we voor de pilot om te zetten in een structurele werkwijze.

Extra ondersteuning zorgintensieve gezinnen
De gemeenteraad heeft een motie aangenomen om de ondersteuning van zorgintensieve gezinnen te organiseren. We willen langdurige (mantelzorg)ondersteuning aan gezinnen met zorgintensieve kinderen mogelijk te maken door verbetering van (samenwerkings)processen, basistaken en bestaande zorgmogelijkheden in het ondersteuningsaanbod in Oss. Doel is om zorgintensieve gezinnen in staat te stellen om hun zorgtaken te vervullen en tegelijk maatschappelijk en economische mee te blijven doen. Dit willen we doen door ondersteuning te organiseren die aansluit bij de eigen kracht en het probleemoplossend vermogen van de gezinnen en hun sociale omgeving. We willen echter niet dat maatschappelijke kosten structureel stijgen. Uit de pilot van ONS welzijn leren we belangrijke lessen, die we kunnen benutten bij de realisatie van duurzame verbeteringen voor deze gezinnen. Dit kost echter tijd. ONS welzijn kent een aantal zorgintensieve gezinnen die urgent intensieve ondersteuning nodig hebben om uitval (en de daarmee verbonden hogere kosten) te voorkomen. Daarom stellen we – ter overbrugging naar structurele oplossingen – aan ONS welzijn incidenteel € 156.000 beschikbaar om ondersteuning te bieden aan ca. 30 zorgintensieve gezinnen in 2026. We vragen daarbij van ONS welzijn om mede voorstellen te doen voor het realiseren van structurele verbeteringen en oplossingen, waarbij ONS welzijn niet structureel extra gefinancierd gaat worden en de benodigde ondersteuning binnen verbeterde werkprocessen, samenwerkingen en bestaand ondersteuningsaanbod wordt opgelost.

Vrijval reserve vluchtelingen
We willen in 2026 een extra € 4 miljoen laten vrijvallen uit de reserve vluchtelingen. In de programmabegroting 2025 hadden we al een onttrekking opgenomen van € 4 miljoen. In totaal onttrekken we dan € 8 miljoen in 2026. Het Rijk heeft een bekostigingsregeling ontwikkeld waarmee gemeenten schadeloos gesteld worden voor de kosten die zij maken in kader van opvang ontheemden Oekraïne. De afgelopen jaren hebben we een reserve Opvang Vluchtelingen opgebouwd omdat we jaarlijkse overschotten hadden in de exploitatie. We konden dit doen doordat tot 1 oktober 2024 we tijdelijke huisvesting vrij ter beschikking hadden. De reserve verlagen we nu met een extra € 4 miljoen in 2026. Het restant van de reserve Vluchtelingen is voldoende om eventuele risico's op te kunnen vangen.

Vorming reserve kostenbeheersing sociaal domein
We stellen voor om een reserve te vormen ten behoeve van de kostenbeheersing van het sociaal domein voor een bedrag van € 2,1 miljoen. Dit betreft de helft van de extra vergoeding die we hebben ontvangen in de algemene uitkering voor de tekorten van Jeugdzorg over de jaren 2023 en 2024. We ontvangen dit geld met de achterliggende gedachte om dit in te zetten ter ondersteuning van de transformatie van de jeugdhulp conform de afspraken uit de Hervormingsagenda. Het gaat dan om het versterken van de sociale basis en stevige sociale teams, met tevens aandacht voor het verbeteren van kind- en gezinsbescherming en de bredere integrale aanpak sociaal domein.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Aanpassing financiële afspraken Centrumregeling Wmo 2024	0	0	0	0	0
Begroting en reserve Opvang Vluchtelingen	-1.068	-1.570	-433	-447	-460
Storting reserve Opvang vluchtelingen	1.068	1.570	433	447	460
Autonome groei jeugdhulp	1.900	3.895	5.990	5.990	5.990
Eigen bijdrage jeugdhulp	0	0	0	-1.367	-1.377
Regionale begroting beschermd wonen	-5.000	0	0	0	0
Storting in reserve Beschermd wonen	5.000	0	0	0	0
Uitgaven dak- en thuisloosheid 2025	110	0	0	0	0
Onttrekking uit reserve dak- en thuisloosheid	-110	0	0	0	0
Lagere kosten Wmo Hulp bij huishouden	-750	0	0	0	0
Wmo Individuele begeleiding	550	792	384	0	0
Inzet reserve GALA/IZA	45	105	0	0	0
Hogere onttrekking reserve IZA/GALA	-45	-105	0	0	0
Hogere eigen bijdrage Wmo	0	0	0	0	0
Autonome groei individuele begeleiding	0	300	600	900	900
Totaal Autonome ontwikkelingen	**1.700**	**4.987**	**6.974**	**5.523**	**5.513**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Aanpassing financiële afspraken Centrumregeling Wmo 2024

We stellen voor om vanuit de regionale begroting beschermd wonen extra geld uit te keren naar de lokale gemeenten om lokaal stijgende Wmo-kosten op te vangen. Het gaat om jaarlijks € 1 miljoen in de periode 2026-2028. In de programmabegrotingen van 2024-2027 en 2025-2028 zijn de financiële afspraken uit de Centrumregeling Wmo 2024 verwerkt. De financiële afspraken lopen tot en met 2028. Eén van de afspraken is dat lokale gemeenten jaarlijks € 3.000.000 uit de regionale middelen krijgen om lokaal stijgende Wmo-kosten op te vangen. De doelgroep psychisch kwetsbare inwoners gaat namelijk een steeds groter beroep doen op lokale Wmo-voorzieningen door de ontwikkeling van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis. We verwachten dat de lokale kosten vanaf 2026 gaan stijgen door het nieuwe lokale product Beschermd Thuis, dat in 2026 voor het eerst een volledig jaar ingezet kan worden. Dit product is voorliggend aan de regionale producten voor beschermd wonen. Daarom willen we de jaarlijkse uitbetaling naar lokale gemeenten in de jaren 2026-2028 verhogen van € 3 miljoen naar € 4 miljoen. Het aandeel van Oss hierin stijgt daarmee van afgerond € 980.000 naar afgerond € 1,3 miljoen. Bij de jaarlijkse bijstelling van de regionale begroting beschermd wonen passen we de bedragen waar nodig aan op basis van actuele ontwikkelingen.

Begroting en reserve Opvang Vluchtelingen

We actualiseren de begroting en reserve vluchtelingen voor 2025 en verder. We storten € 1 miljoen in 2025, € 1,6 miljoen in 2026 en € 450.000 vanaf 2027 in de reserve vluchtelingen. Deze storting is gebaseerd op extra inkomsten Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) en het niet onttrekken uit de reserve vluchtelingen voor kapitaallasten en bijzondere bijstand. De extra inkomsten COA zijn voor het langer openstellen (tot eind 2026) van de Crisisnoodopvang. Het gaat om € 0,6 miljoen in 2025 en € 1,2 miljoen in 2026. Voor de vluchtelingen locatie Spitsbergerweg hebben we een investeringsbudget beschikbaar van € 19,7 miljoen waarvoor we vanaf 2025 in onze programmabegroting kapitaallasten hebben opgenomen. Van dit investeringsbudget is tot en met 2024 € 15,7 miljoen gerealiseerd en hebben we € 1 miljoen gereserveerd voor afrondende werkzaamheden in 2025. De investeringskosten zijn minder hoog dan verwacht waardoor de kapitaallasten lager uitvallen dan begroot. Het restant van de geraamde kapitaallasten storten we terug in de reserve vluchtelingen (2025 € 350.000; 2026 € 420.000; 2027 en verder € 450.000). Het overschot bijzondere bijstand wordt veroorzaakt door lagere kosten voor inrichting van woningen van gehuisveste vergunninghouders. De kosten voor het huisvesten van vluchtelingen zijn € 135.000 lager dan verwacht. De kosten lopen terug, omdat we nu vooral te maken hebben met nareizigers (ofwel gezinsleden van de vergunninghouders) waarvoor de woningen al zijn ingericht.

Autonome groei jeugdhulp

We rekenen in de periode 2025-2027 met een jaarlijkse kostenstijging van jeugdhulp van 5% (exclusief jaarlijkse reguliere indexering). De kosten hiervan zijn € 1,9 miljoen in 2025, afgerond € 3,9 miljoen in 2026 en structureel afgerond € 6 miljoen vanaf 2027. De ontwikkeling van de kosten voor jeugdhulp is altijd moeilijk te voorspellen. We vinden het belangrijk om nu wel een meerjarige inschatting te maken. Het (inmiddels demissionaire) kabinet heeft in de laatste voorjaarsnota van het Rijk namelijk een besluit genomen over extra middelen voor gemeenten voor jeugdhulp naar aanleiding van het advies van de commissie Van Ark. In de afgelopen meicirculaire hebben we voor de jaren 2025-2027 incidenteel extra geld gekregen. We verwachten dat het financieel kader vanuit het Rijk voor jeugdhulp voor deze periode daarmee vaststaat. We streven er daarom naar om kostenstijgingen/volumegroei binnen deze extra middelen op te vangen. Op advies van de VNG maken we hierbij een zo reëel mogelijke raming van de kosten voor jeugdhulp in deze periode. Het financieel perspectief vanuit het Rijk vanaf 2028 is nog onzeker. Er is afgesproken dat de commissie Van Ark in het eerste kwartaal van 2027 een uitspraak gaat doen over de haalbaarheid van het financieel kader voor jeugd vanaf 2028.

Eigen bijdrage jeugdhulp
Vanaf 2028 ramen we een inkomstenpost van afgerond € 1,4 miljoen aan eigen bijdragen voor jeugdhulp. Dit sluit aan op besluitvorming van het (inmiddels demissionaire) kabinet in de voorjaarsnota van het Rijk. Daarin staat het voornemen om per 2028 een eigen bijdrage voor jeugdhulp in te voeren. Dit is verwerkt als een korting op het Gemeentefonds, omdat gemeenten (als dit voornemen doorgaat) vanaf dan de inkomsten hieruit krijgen. We ramen de inkomsten aan eigen bijdragen gelijk aan het bedrag dat het Rijk hiervoor uit het Gemeentefonds wil halen. Dit is uiteraard onzeker omdat we nu niet kunnen bepalen of dit bedrag reëel is, maar het is op dit moment wel de best mogelijke inschatting.

Regionale begroting beschermd wonen
We verwachten in 2025 € 5 miljoen over te houden van de regionale middelen voor beschermd wonen. Dat komt vooral door vertraging in de uitvoering van specifieke projecten die moeten bijdragen aan een volledig palet aan voorzieningen. Zo is de nieuwe beschermde woonvoorziening voor verslaafden nog niet gerealiseerd en vraagt het realiseren van woonvoorzieningen voor specifieke doelgroepen meer voorbereidingstijd. We storten het overschot in de regionale reserve beschermd wonen.

Uitgaven dak- en thuisloosheid 2025
We verwachten in 2025 € 110.000 aan uitgaven gericht op de aanpak van dak- en thuisloosheid. We besteden deze middelen aan de pilot Eerst Een Thuis, aan de doorontwikkeling van het urgentieplus proces en aan inzet op antistigma. We betalen deze kosten uit de reserve dak- en thuisloosheid. Deze uitgaven zijn onderdeel van het regionale plan van aanpak dat we hiervoor gemaakt hebben. Eind 2025 zullen we rapporteren over de voortgang op de diverse actielijnen hierin en een geactualiseerd bestedingsplan voor de komende jaren voorleggen aan het regionaal portefeuillehoudersoverleg Wmo. Dan hebben we meer zicht op de besteding van de middelen in de komende jaren.

Lagere kosten Wmo Hulp bij huishouden
We verwachten in 2025 eenmalig lagere kosten van € 750.000 op hulp bij huishouden. We zagen al in 2024 dat de nieuwe aanbesteding heeft geleid tot verrekeningen met de zorgaanbieders en daardoor een voordeel in de jaarrekening 2024. In 2025 verwachten we opnieuw terugbetalingen door de aanbieders, waardoor de totale kosten hulp bij huishouden lager zullen uitvallen. We voorzien wel dat deze verrekeningen snel zullen afnemen, waardoor we verwachten dat het voordeel niet structureel is.

Wmo Individuele begeleiding
Op basis van de ontwikkeling van de afgelopen jaren hebben we een structureel tekort van € 1,5 miljoen voor de kosten voor individuele begeleiding. We hebben al een aantal jaar tekorten onder andere door een sterke groei in aantallen. We kunnen dit tekort voor een deel opvangen door een structureel overschot van € 300.000 op het PGB-budget. Het resterende tekort betalen we vanaf 2026 (deels) af via gelden die we via het Gemeentefonds gekregen hebben voor demografische ontwikkelingen (oplopend tot € 1,2 miljoen vanaf 2028). In 2025 zetten we incidenteel € 650.000 in vanuit lokale middelen voor de doordecentralisatie van beschermd wonen. Er blijven incidentele tekorten over in 2025 (€ 550.000), 2026 (€ 792.000) en 2027 (€ 384.000).

Inzet reserve GALA/IZA
We stellen de onttrekkingen uit de reserve GALA/IZA bij op basis van het gewijzigde bestedingsplan. Op basis van dit plan onttrekken we in 2025 € 221.000, 2026 € 265.000 en 2027 € 329.000. In 2025 besteden we deze bijdrage aan personele inzet rond de doelen van IZA en GALA, subsidieregeling Sociale Basis en Proeftuinen. Vanaf 2026 staan de bedragen, naast personele inzet, gereserveerd voor obesitas en overgewicht, welzijn op recept en de subsidieregeling Sociale Basis. In 2024 hebben we deze reserve ter grootte van € 900.000 gevormd vanuit de IZA- en GALA-gelden. De ambities in het IZA en GALA zijn groot: om de (medische) zorg toekomstbestendig te houden, wordt veel verwacht van het sociale domein. Tegelijkertijd betreft een groot deel van de middelen incidenteel gelden. We streven naar een duurzame systeemverandering.

Hogere eigen bijdrage Wmo

We verwachten in 2025 € 200.000 hogere inkomsten aan eigen bijdragen voor de Wmo. Eerder hadden we juist een lagere eigen bijdrage verwacht omdat deelnemers aan de Proeftuin geen eigen bijdrage betalen. Dit nadeel zouden we tot en met 2025 opvangen door een jaarlijkse onttrekking van € 200.000 uit de algemene reserve. Nu de eigen bijdrage hoger uitvalt is de onttrekking uit de algemene reserve dit jaar niet nodig. Deze draaien we terug. Per saldo verloopt deze wijziging budgettair neutraal.

Autonome groei individuele begeleiding

Op basis van de cijfers in 2024 en 2025 verwachten we vanaf 2026 een jaarlijkse kostenstijging van € 300.000 bij individuele begeleiding (exclusief jaarlijkse reguliere indexering). De kosten hiervan zijn € 300.000 in 2026, € 600.000 in 2027 en structureel € 900.000 vanaf 2028. De ontwikkeling van de kosten is altijd moeilijk te voorspellen en hangt van vele factoren af. We vinden het belangrijk om nu wel een meerjarige inschatting te maken omdat we bij de ombuigingsvoorstellen hebben aangegeven dat we streven naar minder meerkosten Wmo, ook bij individuele begeleiding. We streven er daarom naar om kostenstijgingen/volumegroei vanaf 2029 met de ombuigingsmaatregelen op te vangen.

4.3 Ombuigingsvoorstellen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Verhogen begrote huurinkomsten Het Honk Oss	-5	-5	-5	-5	-5
Verhogen begrote inkomsten Tritongebouw Oss	-8	-8	-8	-8	-8
Vrijval post onvoorzien Scouting Geffen	-11	-11	-11	-11	-11
Woningaanpassingen minder toewijzen	0	0	0	-100	-100
Leges Gehandicaptenparkeerkaart (GPK) verhogen	0	-40	-40	-40	-40
Budget voor anti-stigma verlagen	0	-50	-50	-50	0
Doorbraakbudget laten vervallen	-30	-30	-30	-30	0
Stoppen met Specialistische Ontmoetingsfunctie	0	0	-100	-214	-214
Subsidie Bonte Hoef stopzetten als gevolg van samenvoeging	0	0	-9	-9	-9
Kostenbeheersing jeugdhulp	0	0	-1.600	-3.257	-4.000
Minder meerkosten Wmo: strenger indiceren hulp bij huishouden	0	0	0	0	0
Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie individuele begeleiding	0	0	-300	-600	-900
Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie dagbesteding	0	-75	-150	-170	-170
Minder meerkosten Wmo: benodigde investeringen	0	120	135	150	150
Totaal Ombuigingsvoorstellen	**-53**	**-99**	**-2.167**	**-4.344**	**-5.307**

Toelichting Ombuigingsvoorstellen

Verhogen begrote huurinkomsten Het Honk Oss
We verhogen de geraamde huuropbrengsten van "Het Honk" met € 5.000. De opbrengsten zijn hoger dan het bedrag dat we in de begroting hebben staan. Daarom stellen we dit bij.

Verhogen begrote inkomsten Tritongebouw Oss
We verhogen de geraamde huuropbrengsten van het Triton gebouw met € 7.900. De opbrengsten zijn hoger dan het bedrag dat we in de begroting hebben staan. Daarom stellen we dit bij.

Vrijval post onvoorzien Scouting Geffen
We laten het budget voor onvoorziene uitgaven van € 11.000 op het budget van scouting Geffen vrijvallen. Het bedrag is afgelopen jaren niet uitgegeven en blijkt overbodig.

Woningaanpassingen minder toewijzen
We stellen voor om te gaan sturen op minder toewijzingen van woningaanpassingen. We denken hier vanaf 2028 een structureel bedrag van € 100.000 mee te kunnen besparen. Dat willen we doen met de volgende maatregelen:

1. Strakkere kaders voor het indiceren van woningaanpassingen vanuit de beleidskeuze om in te zetten op het verbeteren van vitaliteit en gezondheid in plaats van woningaanpassingen. Voorbeelden hiervan zijn leefstijl-, vitaliteit- en beweegprogramma's.
2. Vaste prijsafspraken met de leverancier, voor koop en huur gelijk.
3. Een vast programma van eisen en strakkere controle/monitoring op naleving.
4. Met de aanbieder afspraken maken over een budge platfond en het stimuleren van andere oplossingen.
5. Met woningbouwverenigingen strakkere afspraken maken ter voorkoming en beperking van aanpassingen met Wmo-geld.

Deze maatregelen zijn onderdeel van het aanbestedingsproces dat momenteel wordt voorbereid.

Leges Gehandicaptenparkeerkaart (GPK) verhogen
We stellen voor om de kosten voor het medisch advies bij de aanvraag van een Gehandicapten Parkeerkaart (GPK) vanaf 2026 gedeeltelijk te gaan doorberekenen in de leges. We verwachten dat de opbrengsten hiermee structureel € 40.000 hoger zullen uitvallen.

Budget voor anti-stigma verlagen
We stellen voor om het budget voor anti-stigma voor de psychisch kwetsbare doelgroep in de periode 2026-2028 jaarlijks met € 50.000 te verlagen. We betalen onze activiteiten uit de middelen die we vanuit de centrumregeling Wmo krijgen. Omdat deze tot en met 2028 loopt kunnen we tot en met 2028 bezuinigen. We blijven wel inzetten op anti-stigma, maar verlagen onze ambitie.

Doorbraakbudget laten vervallen
We stellen voor om het doorbraakbudget Wmo te laten vervallen. Dit betekent in de periode 2025-2028 een jaarlijkse besparing van € 30.000. Het doorbraakbudget is afkomstig uit de middelen die we vanuit de centrumregeling Wmo krijgen. Omdat deze tot en met 2028 loopt kunnen we tot en met 2028 bezuinigen. Het doorbraakbudget is bedoeld om maatwerkoplossingen te kunnen bieden aan inwoners met complexe problematiek waar de ondersteuning vastloopt. Het voorstel is om dit budget te laten vervallen. Het was namelijk een aanvulling op het al bestaande maatwerkbudget binnen de Wmo. Het bestaande budget blijkt in de praktijk voldoende te zijn om maatwerk te kunnen bieden waar dat nodig is.

Stoppen met Specialistische Ontmoetingsfunctie
We stellen voor om halverwege 2027 te stoppen met de Specialistische Ontmoetingsfunctie. Dit betekent een besparing van € 100.000 in 2027 en structureel € 215.000 vanaf 2028. De Specialistische Ontmoetingsfunctie is een inloopvoorziening voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Er zijn twijfels over het gebruik van deze voorziening. We werken op dit moment aan meerdere andere laagdrempelige steunpunten die toegankelijk zijn voor psychisch kwetsbaren in Oss. Deze kunnen een alternatief zijn voor de Specialistische Ontmoetingsfunctie.

Subsidie Bonte Hoef stopzetten als gevolg van samenvoeging
We stellen voor de jaarlijkse subsidie van € 8.784 aan de Bonte Hoef vanaf 2027 te laten vervallen. De Bonte Hoef heeft een gezonde exploitatie en gaat verhuizen naar de nieuwbouw MFA Ussen waar ze samen met wijkcentrum de Hille naartoe gaan. Dan kan de jaarlijkse subsidie komen te vervallen.

Kostenbeheersing jeugdhulp

We ramen een bezuinigingstaakstelling op onze eigen jeugdhulpbudgetten ter hoogte van € 1,6 miljoen in 2027, € 3,2 miljoen in 2028 en structureel € 4 miljoen vanaf 2029. Hiervoor hebben we diverse kostenbeheersingsmaatregelen geformuleerd, in het verlengde van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het Osse beleidskader Integraal Jeugdbeleid. Daarin gaan we in op de pedagogische basis die van belang is voor de goede ontwikkeling van alle jeugdigen. Deze basis wordt gevormd door alle voorzieningen van onderwijs, kinderopvang, sport, cultuur, ontmoeten, speelruimte en GGD/gezondheid. In de programmatekst hiervoor hebben we aangegeven welke doelstellingen we nastreven en dat deze enerzijds gericht zijn op het verminderen van de instroom en anderzijds op meer sturen op zorgpaden.

Investeringen:

Om de kostenbeheersingsmaatregelen uit te kunnen voeren zijn verschillende investeringen nodig. In 2025 hebben we al geïnvesteerd in de ontwikkeling van een realtime dashboard en in een pilot Samenwerkwijze Jeugd samen met Ons Welzijn en zorgaanbieders. Daarnaast vragen diverse kostenbeheersingsmaatregelen om inzet van beleidscapaciteit, zoals samenwerking met huisartsen/POH GGZ Jeugd, afspraken over het verminderen van instroom in dyslexie, monitoring echtscheidingsloket, verstevigen van lokale teams en de pilot Samenwerkwijze. Er is forse beleidsaandacht nodig om de maatregelen uit te werken, te monitoren en bij te stellen. Specifiek is de volgende extra inzet nodig:

- 0,8 fte beleidsmedewerker jeugd (meer lokale inzet nodig, naast inzet in de regio): jaarlijkse kosten afgerond € 92.000, (incidenteel tot en met 2029)
- versterking van de backoffice jeugd:
    - 1 fte uitvoerend beleidsmedewerker, jaarlijks kosten afgerond € 102.000 (incidenteel tot en met 2029)
    - 0,5 fte extra jongerenconsulent, jaarlijkse kosten afgerond € 46.000 (incidenteel tot en met 2029)Inzet is nodig om meer focus aan te brengen op de duurste casussen, de maatwerktrajecten, data-analyse en beleid opstellen, en herindicaties in overleg met Ons Welzijn en zorgaanbieders.
- Trainingen Samenwerkwijze Jeugd voor alle jeugdprofessionals bij Ons Welzijn en zorgaanbieders (incidenteel, € 25.000 per jaar in 2026 en 2027)
- Trainingen kostenbewust handelen voor jeugdprofessionals en backoffice jeugd (incidenteel, € 25.000 per jaar in 2026 en 2027)
- Plan ontwikkelen voor de aansluiting van zorgaanbieders bij lokale teams (incidenteel, € 10.000 in 2025 en € 35.000 in 2026)
- Brugfunctionaris op alle scholen (cofinanciering onderwijs/onderwijsachterstandenbeleid (OAB).

De totale investeringen komen daarmee uit op € 10.000 in 2025, afgerond € 324.000 in 2026, afgerond € 289.000 in 2027, afgerond € 239.000 in 2028 en 2029.Voor de investeringen die tot en met 2029 lopen (conform de looptijd van de taakstelling) geldt dat we in 2029 gaan beoordelen wat er na die periode nodig is. De incidentele kosten onttrekken we uit de gevormde reserve "kostenbeheersing sociaal domein".

Minder meerkosten Wmo: strenger indiceren hulp bij huishouden

We streven ernaar dat de uitgaven aan hulp bij huishouden niet toenemen ten opzichte van 2025. We zien bij hulp bij huishouden forse wachtlijsten vanwege personeelstekorten. Tegelijkertijd zijn door de effecten van de nieuwe aanbesteding met lumpsum+contracten de uitgaven momenteel stabiel. Binnen deze nieuwe afspraken kunnen we hulp bij huishouden als algemene voorziening aanbieden met minder uur ondersteuning waardoor we de groeiende vraag aankunnen. Dat willen we doen aan de hand van de volgende acties:

- Vakmanschapsontwikkeling gericht op strenger indiceren en kritischer zijn op het afgeven van indicaties, met name langdurige indicaties.
- Stimuleren van zelfredzaamheid, denk hierbij aan reablement/instroomtraject/huishoudcoach om instroom te beperken en/of te vertragen.
- Moreel appel doen op inwoners om zoveel als mogelijk zelf te voorzien in een oplossing voor hulp bij het huishouden (verwachtingenmanagement bij de inwoner).

Met de maatregelen denken we de uitgaven stabiel te houden en de wachtlijsten te kunnen verkorten.

Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie individuele begeleiding
We verwachten voor Wmo individuele begeleiding een jaarlijkse kostenstijging van € 300.000 per jaar. We willen maatregelen nemen om deze autonome groei om te kunnen buigen en te stabiliseren. Daarmee verwachten we een besparing van € 900.000 in 2029 te realiseren. Dit met een vertraging van 1 jaar. Er is winst te behalen in het kritischer indiceren en evalueren van de individuele begeleiding. Daarnaast leert de ervaring uit de proeftuin ons dat er meer gebruik gemaakt kan worden van het eigen sociaal netwerk, voorliggende en/of collectieve voorzieningen zoals wandelgroepen of dagontmoeting. Dit leidt tot minder en/of lichtere indicaties en kortere trajecten.

Minder meerkosten Wmo: realiseren substitutie dagbesteding
We streven naar een afname van de uitgaven aan dagbesteding van 10% in 2028 ten opzichte van 2025. Dit levert naar verwachting een besparing op van € 75.000 in 2026, € 150.000 in 2027 en structureel € 170.000 vanaf 2028. We denken te kunnen besparen op de kosten voor dagbesteding door in te zetten op een toename van het aantal initiatieven dagontmoeting van 1 per jaar tot en met 2028. Door meer voorliggend aanbod op het gebied van ontmoeting en collectieve activiteiten te creëren is er minder geïndiceerde ondersteuning nodig. Op 4 plekken in Oss wordt dagontmoeting aangeboden. Daarmee kunnen we indicaties dagbesteding voorkomen of uitstellen. Hoe meer dagontmoeting in wijken en dorpen wordt aangeboden, des te meer indicaties dagbesteding (en individuele ondersteuning) voorkomen of uitgesteld kunnen worden.

Minder meerkosten Wmo: benodigde investeringen
Om tot de hiervoor beschreven minder meerkosten binnen de Wmo te kunnen komen zijn diverse investeringen nodig. Deze zijn tweeledig: door te investeren in vakmanschapsontwikkeling, ontwikkeling van scherpere kaders en aanpassing van de verordening zijn we in staat het aantal indicaties Wmo terug te brengen en de duur van de indicaties te verkorten. Daarvoor is incidenteel extra capaciteit nodig. Deze is nu niet beschikbaar als gevolg van een hoge werkdruk om gewenste doorlooptijden te behalen. Daarom willen we tijdelijk 3 consulenten inhuren, van het laatste kwartaal van dit jaar tot en met de eerste helft van 2027. De kosten hiervan zijn € 90.000 in 2025, € 360.000 in 2026 en € 180.000 in 2027. In dezelfde periode willen we een kwaliteitsmedewerker inhuren. De kosten hiervan zijn € 33.000 in 2025, € 132.000 in 2026 en € 66.000 in 2027. Daarnaast is het belangrijk om onze voorliggende voorzieningen uit te breiden. Om substitutie te kunnen realiseren en de toenemende vraag aan te kunnen, moeten we de sociale basis versterken. Zodat er voldoende mogelijkheden zijn voor ontmoeting dan wel andere activiteiten worden aangeboden die passend zijn voor de inwoners die ondersteuning nodig hebben (zoals beschreven in het Wmo beleidskader 2025-2029). Hiertoe is vorig jaar de subsidieregel sociale basis ingericht. De subsidieregel sociale basis betreft nu grotendeels tijdelijk geld waardoor financiering voor initiatieven voor dagontmoeting onzeker is. Een structurele verhoging van het budget moet inwonersinitiatieven mogelijk maken en een toename van 1 initiatief dagontmoeting per jaar. De kosten hiervan zijn € 50.000 per jaar vanaf 2026 om meer inwonersinitiatieven te kunnen faciliteren. Daarnaast hebben we de volgende middelen nodig om elk jaar 1 extra initiatief voor dagontmoeting mogelijk te kunnen maken: € 70.000 in 2026, € 85.000 in 2027 en structureel € 100.000 vanaf 2028. De totale investeringen komen daarmee uit op € 123.000 in 2025, € 612.000 in 2026, € 381.000 in 2027 en structureel € 150.000 vanaf 2028. De incidentele investeringen voor in totaal € 0,9 miljoen onttrekken we uit de nieuw gevormde reserve "kostenbeheersing sociaal domein".

4.4 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Beschermd wonen	50	125	175	175	175
Maatschappelijke opvang en OGGz	30	30	30	30	30
Spreidingswet	65	0	0	0	0
Totaal septembercirculaire	**145**	**155**	**205**	**205**	**205**

Toelichting septembercirculaire

Beschermd wonen
We ontvangen jaarlijks € 175.000 extra voor beschermd wonen. Dit betreft een landelijke aanpassing in verband met volumestijging.

Maatschappelijke opvang en OGGz
We ontvangen jaarlijks € 30.000 extra voor maatschappelijke opvang. Dit betreft een aanpassing van de maatstaven waarbij het totale budget wordt verdeeld over gemeenten. We ontvangen hierdoor extra geld.

Spreidingswet
We ontvangen in 2025 een bedrag van € 65.000 voor het zoeken van opvangplekken in het kader van de spreidingswet.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	137.145	131.151	131.425	131.513	126.337
Baten	-14.125	-12.966	-14.139	-14.139	-14.140
Saldo	123.020	118.184	117.286	117.374	112.197
Stortingen reserves	3.725	2.588	2.343	2.343	2.521
Onttrekkingen reserves	-16.854	-9.000	-9.230	-5.000	0
Saldo mutaties reserves	-13.129	-6.412	-6.887	-2.657	2.521
Totaal bestaand beleid	**109.892**	**111.773**	**110.399**	**114.717**	**114.718**
Autonome ontwikkelingen	1.700	4.987	6.974	5.523	5.513
Budget neutrale wijzigingen	169	1.156	1.797	2.427	2.427
Nieuw beleid	2.100	-3.779	65	65	65
Septembercirculaire	145	155	205	205	205
Ombuigingsvoorstellen	-53	-99	-2.167	-4.344	-5.307
Totaal programma	**113.953**	**114.193**	**117.273**	**118.593**	**117.621**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

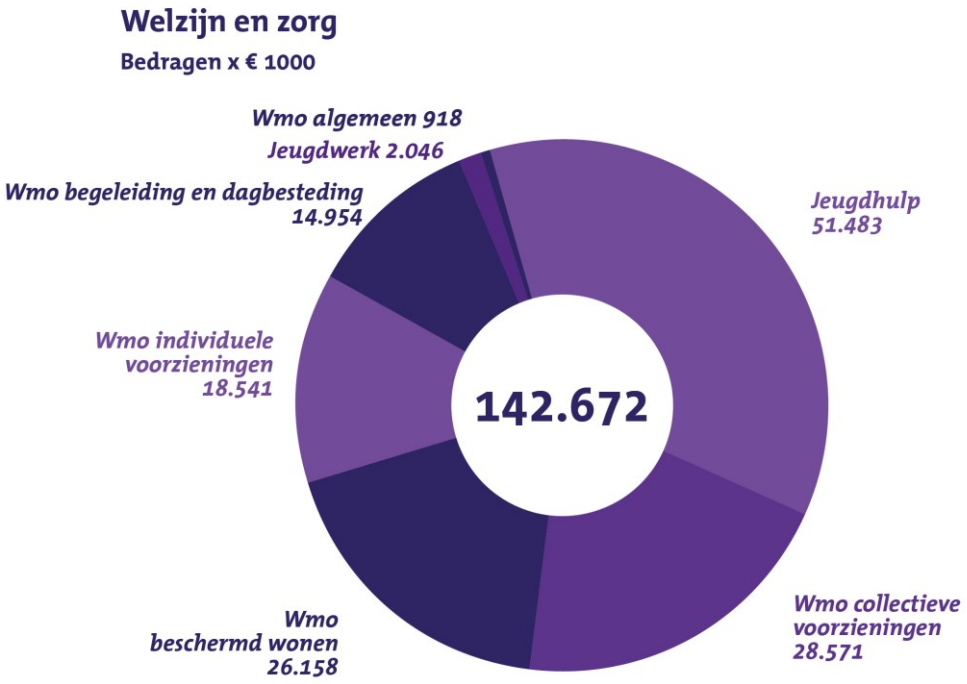

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2026
Jeugdhulp	4.967
Jeugdwerk	1.503
Wmo begeleiding en dagbesteding	329
Wmo beschermd wonen	173
Wmo collectieve voorzieningen	12.524
Totaal Programma 1. Welzijn en zorg	**19.496**

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

Meedoen mogelijk maken is dé missie van het sociaal domein Oss. Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om mee te doen aan onze samenleving. Waar nodig bieden we ondersteuning om voor iedere inwoner meedoen mogelijk te maken. In het sociaal domein doen we dat vanuit de waarden: mens centraal, nabijheid, eenvoud en vakmanschap & partnerschap.
Het sociaal domein is breed: welzijn, inkomen, leefbaarheid, sport, cultuur, onderwijs, gezondheid, participatie, ontmoeten, zorg. Het zijn allemaal terreinen die bijdragen aan een goede, fijne leefomgeving en aan meedoen in de samenleving. Daarbij bieden individuele ondersteuning als dat nodig is. Omdat problemen soms het oplossend vermogen van mensen en hun netwerken overstijgen. Zo hebben we allerlei voorzieningen die mensen kunnen helpen bij integratie naar werk, geldzorgen, leren, opvoeden, ouderdom, eenzaamheid. Het goed inzetten van die voorzieningen zien we als een kerntaak. En daarbij is 'goed' meer dan efficiënt en rechtmatig. Het gaat ook over rechtvaardigheid en menswaardigheid.
Inhoudelijk onderschrijven we de landelijke agenda voor het sociaal domein. Dat betekent investeren in herstellen van bestaanszekerheid, vergroten kansengelijkheid en gezond leven makkelijker maken.

Bij bestaanszekerheid gaat het om de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen via werk of anderszins om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook zekerheid van betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen zijn noodzakelijke voorwaarden om je als mens te ontwikkelen en te participeren in de samenleving. We werken daarom aan een inclusieve arbeidsmarkt met mogelijkheden voor mensen om te werken naar vermogen. Daarbij bieden we ondersteuning als mensen stress ervaren op het gebied van bestaanszekerheid.
Om de kansen op meedoen te vergroten investeren we in onderwijs. We streven naar inclusief onderwijs en kinderopvang, en passende ondersteuning voor jeugdigen en jongvolwassenen. Daarbij zijn basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitaal gebied van groot belang. Dit vertaalt zich in taal- en leesstimulering en goed taalonderwijs; in de aanpak laaggeletterdheid en geslaagde inburgeringstrajecten. Allemaal opgaven waaraan wij in dit programma werken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Werk en talentontwikkeling

Wat willen we bereiken?
We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in de samenleving. Het hebben van werk zorgt voor structuur, inkomen en ontmoeting. Elke stap naar werk is waardevol; we stimuleren daarom ook deeltijdwerk, de inzet van loonkostensubsidie voor mensen met een arbeidsbeperking en richten ons op de ontwikkeling van mensen. Daarbij stimuleren we het volgen van een opleiding en leerwerktrajecten. Binnen de bijstandspopulatie zijn diverse aandachtsgroepen: mensen die veel medische-, psychische- of sociale belemmeringen ervaren, statushouders/inburgeraars en jongeren tussen de 16-27 jaar. Het aantal jongeren met een bijstandsuitkering groeit. Zij zijn, ook zonder uitkering, een doelgroep met prioriteit. Vanuit een integrale benadering bieden wij ondersteuning gericht op een duurzaam traject van onderwijs en werk.

Oss is een Unesco Learning City. Een predicaat waar we trots op zijn. Wij geven de Lerende stad Oss verder vorm met onze partners uit onderwijs en bedrijfsleven. Leven Lang Ontwikkelen is nodig om mee te blijven doen in de samenleving en op de arbeidsmarkt van de toekomst. De technologische innovatie, digitalisering, robotisering en de impact van globalisering op de lokale arbeidsmarkt vraagt om een sterke leer- en ontwikkelcultuur. Zodat inwoners en ondernemers mee kunnen bewegen met de veranderingen op de arbeidsmarkt. Dat vraagt ook om een sterk MBO dat de vakkrachten van de toekomst opleidt en om goede verbinding met HBO in de regio.
De Lerende Stad Oss begint bij onderwijs én gaat over ontwikkelen in brede zin, thuis, in de wijk, op de werkvloer en in het klaslokaal. Ook het leren van basisvaardigheden is belangrijk omdat het mogelijk maakt om mee te blijven doen in de samenleving. We zorgen samen met onze partners in het Taalnetwerk voor een passend aanbod om zoveel mogelijk inwoners de kans te geven om hun basisvaardigheden te verbeteren via een laagdrempelig en bereikbaar aanbod aan taal- en rekenonderwijs en training van digitale vaardigheden.

Er is een grote krapte op de arbeidsmarkt; vanuit ons regionale arbeidsmarktbeleid zetten we volop in om werkgevers daarbij te helpen en zoveel mogelijk mensen aan het werk te houden en te krijgen. Ons lokale arbeidsmarktbeleid sluit hierop aan. Vanuit de pijlers: elk talent telt, leven lang ontwikkelen en werkgevers fit voor de toekomst werken we met onderwijs en ondernemers samen om de arbeidskrapte zo goed mogelijk op te vangen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen die kan en wil werken, heeft werk of volgt een opleiding daarvoor*
- *Inwoners in Oss beschikken over basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden)*
- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- Voor de toeleiding naar werk werken we met een variatie aan re-integratie-instrumenten. Wij werken daarbij vanuit de Samenwerkwijze.	
- We zoeken naar vacatures en werkplekken en zorgen voor goede matching.	
- In het partnership gemeenten-IBN maken we regionale afspraken over dienstverlening die we van IBN afnemen en hoe we hierin samenwerken. Na vaststelling van de visie door de 6 gemeenten over de toekomst van het partnership gemeenten-IBN op lange termijn, werken we hierop scenario's uit. Eind 2026 is het scenario van gezamenlijke teams Werk en het Participatiebedrijf van IBN uitgewerkt en een implementatieplan opgesteld. Tegelijkertijd bekijken we hoe we de Osse dienstverlening in samenhang daarmee verder vormgeven.	2026
- Voor alle vragen rondom werk (en ontwikkeling) van inwoners en werkgevers, hebben we -in aansluiting op de landelijke hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur- sinds begin 2023 regionaal Werkcentrum Noordoost Brabant ingericht. We werken aan een fysieke locatie in Oss. Dat vraagt naast een investering in de huisvesting, om extra inzet vanuit team Werk.	Q1/2026
- We blijven inzetten op jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie met en zonder uitkering. Deze doelgroep bestaat voornamelijk uit vergunningshouders en jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. De consulenten uit het jongerenteam benaderen deze jongeren actief en begeleiden ze naar school of werk en zorgen dat ze hun werk behouden via inzet van jobcoaching.	Continu
- Voor de integrale aanpak voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar met problemen op meerdere leefgebieden (Big 5), werken we intern samen en betrekken externe partners, zodat er voor de jongeren integrale oplossingen worden gerealiseerd (zie ook programma 1).	
- We bestendigen onze aanpak basisvaardigheden en de uitbreiding van ons Digi-Taalhuis met meer Digi-punten in onze gemeente, inclusief de grotere inzet van de taalconsulent. We willen jaarlijks 400 mensen helpen met een vorm van taalaanbod, een cursus of taalactiviteit. Conform ons plan van aanpak 'Meedoen begint bij de basis' besteden we de komende jaren veel aandacht aan meer digitale inclusie (o.a. jaarlijkse DigiD on tour), jongeren en participatie van werkgevers om de basisvaardigheden van hun werknemers te verbeteren.	Continu

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We implementeren het lokale arbeidsmarktbeleid, in samenwerking met economie (programma 5). Wij zetten in op de lokale verbinding tussen onderwijs, ondernemers, maatschappelijke instellingen en inwoners. Dit versterkt de economische ontwikkeling en de flexibiliteit op de arbeidsmarkt. We gaan aan de slag met het opbouwen en versterken van de learning community arbeidsmarkt Oss. Daarvoor vinden minimaal drie bijeenkomsten plaats waarin werkgevers, onderwijs en maatschappelijke organisaties kennis en good practices delen en gezamenlijke projecten uitvoeren.	2026
- Samen met sportclubs en welzijnsorganisaties verkennen we de ontwikkeling van een open badge die laat zien welke vaardigheden met/rond sportactiviteiten worden ingezet, zoals samenwerken, discipline of leiderschap. Via een open badge kunnen deze vaardigheden worden erkend en benut richting werk of opleiding.	
- Talentencampus Oss wordt doorgezet onder de vlag van Lerende Stad Oss. In samenwerking met de Kracht van Oss/Economic Board worden de activiteiten 'jouw toekomst in Oss live' en de dag/week van de techniek opnieuw georganiseerd. In 2026 wordt gestart met de inhoudelijke voorbereiding voor het Learning Festival in 2027.	Continu
- We investeren in Noordoost Brabant Werkt met menskracht en middelen, op bestuurlijk en strategisch niveau. Daarbij gaat het om regionale samenwerking voor het regionale Werkcentrum en de Jongerenaanpak gericht op voortijdig schoolverlaters (VSV)/kwetsbare jongeren. Onze actieve deelname in Noordoost Brabant Werk leidt tot regionale projecten voor arbeidsmarktbeleid en tot een gezamenlijke aanpak die uitval van jongeren tegengaat. Jaarlijks dragen we hier € 1,04 per inwoner aan bij.	Continu
- Vanuit ons regionale arbeidsmarktbeleid zetten we volop in om werkgevers te ondersteunen bij de enorme krapte op de arbeidsmarkt, met inzet van extra middelen uit Regio Deal Noord-Oost Brabant II 't Goeie leven.	

2.2 Bestaanszekerheid

Wat willen we bereiken?

Bestaanszekerheid is van wezenlijk belang voor inwoners. Daarom bieden wij een vangnet bij onverwachte kosten. Wij zorgen voor aanvullende voorzieningen zodat mensen die leven in armoede zoveel mogelijk mee kunnen blijven doen in de samenleving, in een gezamenlijk aanpak dichtbij de inwoner in de eigen wijk of dorp. Samen met onze partners bieden we extra ondersteuning bij kosten voor school, sport en culturele activiteiten. We zijn daarbij toegankelijk, vindbaar, laagdrempelig en betrouwbaar.
Uit onze gegevens van Geldfit blijkt dat 1 op de 3 Osse inwoners een hoog risico op schulden heeft. Schulden willen we voorkomen en verminderen, ongeacht de achtergrond of hoogte van de betalingsachterstand. We willen problematische financiële situaties zoveel mogelijk voorkomen met vroegsignalering en preventieve activiteiten.
Geldzorgen leiden tot stress en beïnvloeden zo iemands gedrag. Het kan leiden tot verminderde gezondheid, uitsluiting en andere problemen. Voor mensen in een problematische financiële situatie hebben wij een variatie aan dienstverlening, waarbij we inzetten op hulp en ondersteuning om de schulden op te lossen en zoveel mogelijke financiële zelfstandigheid te realiseren. In onze aanpak laten we de regie bij de inwoner.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Inwoners in Oss hebben bestaanszekerheid en kunnen meedoen in de samenleving*
- *Inwoners die in de knel komen maken maximaal gebruik van de mogelijkheden uit het armoedebeleid.*
- *Er is goede ondersteuning voor inwoners met beginnende geldzorgen tot en met problematische schulden*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We implementeren de Participatiewet in Balans (gedeeltelijke invoering per 1-1-2026). Deze herziening past in onze visie: vertrouwen, aansluiten bij behoefte van de inwoner, maatwerk, meer ruimte voor maatschappelijke participatie als werk (voorlopig) niet tot de mogelijkheden behoort (doenvermogen). We voeren de maatregelen in de wet door en maken beleid over Maatschappelijke Participatie. We passen de re-integratieverordening hierop aan.	Q1/2027
- De verbeteringen rondom stress sensitieve en begrijpelijke informatievoorziening breiden we uit, bijvoorbeeld door brieven te herschrijven, heldere teksten op de gemeentewebsite te plaatsen en meer gebruik te maken van animaties.	2026
- Vroegsignalering bij betalingsachterstanden is een manier om schuldenproblematiek te voorkomen. Consulenten van ONS Welzijn hebben nog niet de mogelijkheid mee te doen aan deze aanpak. Dat gaan we (in navolging van collegebesluit) privacytechnisch mogelijk maken.	Q1/2026
- Voor Jongeren en schulden hebben wij specifieke aandacht. Wij hebben op 2 locaties van het KW1C een wekelijks spreekuur om het gesprek hierover makkelijk te maken. Samen met jongeren bespreken we de juiste aanpak van armoede onder jongeren.	Continue
- We geven vorm aan financiële educatie op voortgezet onderwijs en primair onderwijs. Sociaal raadslieden geven incidenteel voorlichting op het voortgezet onderwijs. Met het primair onderwijs wordt onderzocht of financiële educatie onderdeel kan worden van het burgerschapsonderwijs.	2026
- We ontwikkelen een project gericht op samenwerking met huisartsen en fysiotherapeuten als actieve verwijzers naar de gemeente wanneer zij mensen met geldproblemen ontmoeten. Wij kijken naar mogelijkheden voor financiering uit IZA/GALA.	2026
- Wij zorgen voor voldoende inzet Sociaal Raadslieden Werk.	Continue
- Wij ondersteunen de inzet vanuit programma energietransitie van isolerende maatregelen voor huishoudens tot 130% draagkrachtgrens (Meerjarig collectief ontzorgen).	2026/2027

2.3 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Ervoor zorgen dat àlle kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien, dat is de opdracht waar de Osse gemeenschap voor staat. Onderwijs en kinderopvang vervullen hierin een belangrijke rol. Het biedt een basis voor gelijke kansen. Met onze samenwerkingspartners uit onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp, zorg, cultuur en sport zetten we ons in om gezinnen te ondersteunen en kinderen, jongeren te helpen zich te ontwikkelen en hun weg in de samenleving te vinden. We zetten gezamenlijk in op het Osse onderwijskansenbeleid. De voor- en vroegschoolse educatie (vve), taalstimulering (inclusief Bibliotheek op school) en de verlengde, verrijkende schooldagen (Kodoss en School en Omgeving) maken hier deel van uit. Verder investeren we samen met enkele schoolbesturen voor het basisonderwijs in vernieuwing van het burgerschapsonderwijs. Dit sluit aan bij de Lerende Stad Oss.
De ambitie -in aansluiting op de Kamerbrief van het ministerie van OCW- om inclusiever onderwijs en inclusievere kinderopvang vorm te geven, is complex. Zowel inhoudelijk voor professionals uit onderwijs en kinderopvang, als meer technisch bij huisvesting van onderwijs en kinderopvang.

We werken aan een versterking van de ondersteuningsstructuur op scholen om een steviger pedagogische basis in het normale leven van kinderen vorm te geven. Brugfunctionarissen en het Jongerenwerk zullen daarin een rol hebben in basis- en voortgezet onderwijs. Inzet daarbij is om het beroep op individuele jeugdhulp terug te dringen.

Samen met de schoolbesturen werken we aan een nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP). Dat is gebaseerd op het -in samenwerking opgestelde- Beleidskader Onderwijshuisvesting waar inclusief onderwijs een onderdeel van is. Voor een goed inzicht in de stand van zaken hebben we alle onderwijshuisvesting in kaart gebracht. Het herijkte IHP met een actueel overzicht van de meerjarenplanning met investeringen, wordt begin 2026 vastgesteld en is dan onze leidraad voor de komende jaren.

We streven ernaar dat onze jeugdigen opgroeien tot zelfredzame mensen, die het liefst met een startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden. We bieden daarom ondersteuning bij schoolverzuim en willen voortijdig schoolverlaten voorkomen. De uitval uit het MBO is de laatste jaren gestegen. Vanuit de regionale Jongerenaanpak (NOBW) zetten we hier extra acties op in.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Onderwijs in Oss is inclusief en biedt kinderen gelijke kansen voor de ontwikkeling van hun talent*
- *Er is een goede aansluiting van jeugdhulp op ondersteuning in opvang en onderwijs*
- *Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We zetten de aanpak van voortijdig schoolverlaters en verzuim vanuit het Regionaal Bureau Leerplicht BNO als partner in Noordoost Brabant Werkt voort.	Continue
- We implementeren de wet van School naar Duurzaam Werk die per 2026 ingaat. Daarin zijn extra activiteiten voor de doelgroep kwetsbare jongeren 23-27 jaar. Het RBL BNO en het team Werk trekken hier samen in op. De aanpak sluit aan bij de regionale Jongerenaanpak als onderdeel van Noordoost Brabant Werkt.	Continue
- We werken met alle partners uit opvang, onderwijs en jeugdhulp samen aan de 'Osse sporen naar kansen' (Onderwijskansenbeleid). Er zijn 3 sporen: (1) Taal & Talent, (2) Zorg & Groei, (3) Samen Oss (Meedoen & Inclusie). Hiervoor is het overleg Osse Bestuurlijk Educatieve Agenda (OBEA). De thema's voor 2025/2026 zijn versterking ondersteuningsstructuur, leesstimulering, NT2 (onderwijs aan nieuwkomers), aansprekend burgerschapsonderwijs waarin maatschappelijke partners een actieve rol hebben, uitbreiding van en kwalitatief sterk naschools aanbod, goede samenwerking rond School en veiligheid.	Continue
- Wij monitoren het gebruik van de regeling Maatwerk Kinderopvang voor kinderen van ouders die door omstandigheden (ziekte, tijdelijke afwezigheid) onvoldoende voor hun kinderen kunnen zorgen.	
- Wij dragen zorg voor voldoende capaciteit NT2- en ISK-onderwijs. Door verhoogde instroom niet-Nederlandstalige kinderen en jongeren (statushouders en ook Oekraïeners) en door personele tekorten in het onderwijs (po, vo en mbo) is taalonderwijs aan deze groepen een uitdaging.	Continue
- In een gezamenlijke aanpak met de schoolbesturen, versterken we de ondersteuningsstructuur in het onderwijs. Dit vullen we op maat van de school in met de inzet van brugfunctionarissen in het PO en jongerenwerk in het VO. Door kinderen en ouders te ondersteunen bij het vinden van een oplossing in hun eigen netwerk en leefomgeving, willen we verwijzing naar jeugdhulp voorkomen.	

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- Er zijn in Oss meerdere voorzieningen op het snijvlak onderwijs- en jeugdhulp waarbij onderwijspartners en jeugdhulporganisaties intensief samenwerken. We onderzoeken met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs en de gemeenten Meierijstad, Bernheze en Maashorst, hoe we de bewezen Onderwijszorgarrangementen (OZA-aanpakken) breder in het onderwijs in kunnen zetten en maken daar meerjarige afspraken over.	
- Op basis van de landelijke pilot Burgerschap en duurzaamheid waaraan Oss in 2025 heeft bijgedragen wordt het geactualiseerde burgerschapsonderwijs in 2026 en 2027 uitgerold naar alle Osse scholen. Daarbij wordt ingezet op integratie van maatschappelijke organisaties in dit onderwijs (Niet stapelen maar vervangen).	2026
- Samen met scholen werken we aan een goede samenwerking rond het thema School en veiligheid. We werken samen op basis van een nieuw handelingskader, werken nauw samen met de ondersteuningsstructuur op de scholen en stemmen af over de ontwikkeling in wetgeving en uitvoering daarvan (waaronder het wetsvoorstel Vrij en veilig onderwijs).	
- Samen met schoolbestuur Filios werken we aan een oplossing voor de groei van het aantal leerlingen bij De Wissel in MFC De Koppellinck.	2026
- Samen met de schoolbesturen Filios, SAAM en Optimus werken we aan de vervangende nieuwbouw voor De Lockaert en De Polderhof in combinatie met SBO Het Baken.	2029
- Samen met het schoolbestuur Optimus werken we aan een vervangende nieuwbouw voor de scholen in Megen/Macharen/Haren (Kindlandschap De Eiber).	2028
- Samen met schoolbestuur HUB Noord-Brabant verkennen wij de mogelijkheden voor vervangende vernieuwbouw. Daarbij nemen voor deze varianten van (voortgezet) speciaal onderwijs ook de visie op inclusief onderwijs mee.	2029
- Samen met schoolbestuur Oosterwijs verkennen wij de mogelijkheden voor vervangende vernieuwbouw. Daarbij nemen voor deze varianten van (voortgezet) speciaal onderwijs ook de visie op inclusief onderwijs mee.	2029
- Samen met de schoolbesturen Filios en SAAM zijn we gestart met de voorbereiding voor de bouw van een nieuwe voorziening voor basisonderwijs in de nieuwe uitbreidingswijk Amsteleind.	2028 (fase 1) e.v.
- Samen met schoolbestuur SAAM werken we aan een vervangende vernieuwbouw voor De Regenboog en De Teugelaar in de herstructureringswijk Schadewijk.	2029
- Samen met schoolbestuur Filios werken we aan een vervangende vernieuwbouw voor De Nieuwe Link in de herstructureringswijk Schadewijk.	2030
- Samen met schoolbestuur Filios gaan we starten met de voorbereiding voor de vervangende vernieuwbouw van Hertogin Johanna locatie Vianenstraat.	2030

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. We werken aan erkende certificaten en praktijkverklaringen waarmee kennis en vaardigheden beter aantoonbaar zijn. Naast werk, stimuleren wij andere vormen voor meedoen in de samenleving, zoals vrijwilligerswerk. Leven lang ontwikkelen is een manier om 'meedoen' te realiseren. De Lerende Stad Oss is de pijler hieronder. Wij streven naar inclusief onderwijs en organiseren hulp om de scholen heen.
Wij hebben een breed pakket aan armoedemaatregelen voor huishoudens in financieel zware situaties en passen maatwerk toe voor mensen die het nodig hebben.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing.
De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf hierover.

Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant
Het Werkvoorzieningschap is opdrachtgever voor IBN als uitvoeringsorganisatie van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het Werkvoorzieningschap is namens 6 gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN.

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO)
Het RBL BNO voert voor gemeente Oss en de regio de wettelijk verplichte taken rond leerplicht en RMC uit. Het voorkomen en terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en langdurig thuiszitten is haar kerntaak.

3.3 Beleidskaders

1. Maatregelen Wet werk en bijstand (2015)
2. Beleidskader Participatiewet (2015)
3. Notitie re-integratiebeleid (2023)
4. Beleidskader Wet Inburgering (2021)
5. Beleidskader Aanpak Geldzorgen 2024-2028 (2023)
6. Plan van aanpak Laaggeletterdheid ‘Meedoen begint bij de basis’ (2024)
7. Beleidskader 2021-2024 Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL) (2021)
8. Onderwijsachterstandenbeleid ‘Sporen naar kansen voor kinderen’ (2019)
9. Integraal Huisvestingsplan onderwijsvastgoed (actualisatie 2022)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Voortijdig schoolverlaters Oss	Dashboard VSV DUO	1,88%	2,58%	2,32%	n.n.b.	<2,0%
Bereik VVE doelgroep	Peutermonitor		110%	85%	78%	90%
Gebruik armoedevoorzieningen huishoudens 120%	WISZ	73,9%	83,7%	83,4%	80,4%	80%
Gebruik armoedevoorzieningen huishoudens p-wet	WISZ	90,4%	93,7%	94,5%	89,4%	90%
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	-3,1%	-1%	4%	5,7%	0%

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	11,6	5,6	2024
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	17	26	2024
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	2,1%	2,3%	2024
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	5%	2023
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2023
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000	277,5	302,7	2024
Personen 15-64 jaar met lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners	211,1	202,6	2024
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	73,3	73,2	2024
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	69,4%	75,6	2025

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Fysieke locatie Werkcentrum Noordoost Brabant	0	88	88	88	0
Uit Participatiebudget	0	-88	-88	-88	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting nieuw beleid

Fysieke locatie Werkcentrum Noordoost Brabant

We stellen voor om team Werk in de periode 2026-2028 met 1 consulent uit te breiden om in Oss een fysieke locatie van het werkcentrum Noordoost Brabant te kunnen openen om meer inwoners te bereiken en te begeleiden naar werk. We kunnen de jaarlijkse kosten van afgerond € 88.000 dekken uit het Participatiebudget. Vanuit het Rijk is de landelijke hervorming arbeidsmarktinfrastructuur ingezet, gericht op uniforme dienstverlening richting werkgevers en (toekomstige) werknemers. Dit wordt in elke arbeidsmarktregio vormgegeven door een regionaal werkcentrum. In Noordoost Brabant is er sinds het voorjaar van 2024 een digitaal regionaal Werkcentrum. Een volgende fase is de ontwikkeling van lokale fysieke punten voor het werkcentrum Noordoost Brabant, als laagdrempelige toegang tot werk- en leertrajecten. Er worden vier fysieke locaties beoogd: in Oss, ’s-Hertogenbosch, Meierijstad en Land van Cuijk. De gemeente Oss ziet hierin een kans om mensen te bereiken die nu nog niet in beeld zijn bij reguliere dienstverlening.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Lagere huurinkomsten pand Linkensweg	39	39	39	39	39
Investeringen onderwijshuisvesting	0	0	1	-2.240	47
Verhoging verhuuropbrengsten onderwijshuisvesting	-48	-48	-48	-20	-20
Vrijval minimabeleid Meedoen is belangrijk	-50	-50	-50	-50	-50
Lagere kosten alleenverdienersproblematiek	-189	0	0	0	0
Vrijval egalisatiereserve Wsw	-279	0	0	0	0
Lagere kosten leerlingenvervoer	-40	-40	-40	-40	-40
Opvang vluchtelingen leefgeld 2025	50	50	50	50	50
Hogere onttrekking reserve Opvang vluchtelingen	-50	-50	-50	-50	-50
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-568**	**-100**	**-98**	**-2.311**	**-24**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Lagere huurinkomsten pand Linkensweg
We hebben nadeel door lagere huurinkomsten van € 39.000 van het pand op de Linksenweg. Voorheen ontvingen we huur van Ons Welzijn (1b) en de Kledingbank (1a). De huur van het pand Linkensweg 1b te Oss is opgezegd door ONS Welzijn, de activiteiten konden namelijk worden ondergebracht bij de diverse locaties die ONS Welzijn ook huurt van de gemeente. Nu het pand vrijgekomen is ontstond er binnen het programma Schadewijk een gelegenheid om een tijdelijk honk te realiseren op deze vrijgekomen locatie als pilot. Een eigen plek voor jongeren – in dit gebied – is al langer een grote wens. Het pand wordt vanaf april 2025 van jaar tot jaar 'om niet' verhuurd en de kosten voor beheer (gas, water, elektra) zijn voor rekening van de gebruikers, deze kosten betalen we vanuit het programma Schadewijk vanuit de reserve. We ontvangen voor dit pand alleen nog huur vanuit de Kledingbank.

Investeringen onderwijshuisvesting
We actualiseren het investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed onderwijs. Per saldo hebben we een voordeel van € 2,2 miljoen in 2028 en vanaf 2028 een nadeel van structureel € 50.000 per jaar. Het kengetal dat we gebruiken om toekomstige investeringsbedragen te bepalen actualiseren we jaarlijks, waardoor kosten voor investeringen in de basis al stijgen ten opzichte van het eerdere investeringsplan. Dit verklaart het structurele nadeel. Daarnaast zorgen verschuivingen in de planning dat de start van de kapitaallast van een investering naar voor of achter schuift. Tot slot is de afschrijvingstermijn bij (ver)nieuwbouw verhoogd naar 45 jaar omdat we verwachten dat gebouwen langer meegaan. We lichten de belangrijkste wijzigingen toe:

- Kindlandschap de Eiber (investering van € 6,1 miljoen): De verwachte oplevering is een jaar vertraagd waardoor de investeringslasten pas starten in 2029. De opbrengsten van de kinderopvang die daarbij horen schuiven ook een jaar door.

- Scholen Oss NW (Polderhof/Lockaert) (investering van € 12,6 miljoen): De oplevering vindt naar verwachting pas in 2029 plaats in plaats van 2027. De investeringslasten starten daarom pas in 2030. Ook hiervoor schuiven de opbrengsten die we al hadden opgenomen voor de kinderopvang door naar 2030.
- Het Baken (investering van € 6,8 miljoen): De verwachte oplevering vindt naar verwachting plaats in 2029 in plaats van in 2027. De investeringslasten hiervoor schuiven door naar 2030.
- Specialistische voorziening SO en VSO: De verwachte oplevering stond op 2028, maar is tot nader orde vertraagd. We hadden investeringslasten opgenomen van € 1 miljoen per jaar maar hebben we nu als PM post benoemd. Wanneer de plannen concreter worden nemen we de kapitaallast weer op in de MIP.
- Daarnaast stellen we voor om investeringskredieten op te nemen voor de Nieuwe Link (investering van € 5,5 miljoen), Regenboog /Teugelaar (investering van € 9 miljoen) en de Hertogin Johannaschool (investering van € 6,3 miljoen) op te nemen. De investeringslasten hiervan starten in 2030/2031.

Voor veel investeringen geldt dat deze pas in 2029 en 2030 worden opgeleverd. De investeringslasten vallen dan pas buitend deze planperiode. Omdat dit gaat om forse investeringen hebben we een stelpost opgenomen om in de volgende programmabegroting deze investeringslasten al gedeeltelijk af te kunnen dekken. In totaal hebben we een stelpost van € 1,6 miljoen in de begroting meegenomen vanaf 2028. Deze hadden we vorige programmabegroting al gereserveerd omdat de verwachting toen was dat we deze al nodig zouden hebben. Omdat de investeringen doorschuiven geeft dit een incidenteel voordeel in 2028. Vanaf 2029 reserveren we de stelpost weer voor het afdekken van toekomstige investeringslasten.

Verhoging verhuuropbrengsten onderwijshuisvesting

We actualiseren de huuropbrengsten binnen onze primair onderwijsgebouwen. Dit zorgt incidenteel tot en met 2027 voor een voordeel van € 48.000. In 2028 en 2029 gaat het om een bedrag van € 20.000. Structureel is dit voordeel nihil. In verband met investeringsplannen zal de verhuur van het Baken en De Regenboog (oude pand) vervallen. Na nieuwbouw komen deze inkomsten weer terug. Dit nemen we dan mee in de actualisaties van het Meerjaren Investeringsplan Maatschappelijk Vastgoed.

Vrijval minimabeleid Meedoen is belangrijk

We stellen voor om vanaf 2025 structureel € 50.000 MIB (Meedoen is belangrijk) budget vrij te laten vallen. Net zoals in de afgelopen jaren bereiken we ook in 2025 veel inwoners. De financiële resultaten van het MIB budget van de afgelopen jaren en de huidige prognose laten een overschot zien. In de programmabegroting 2024-2027 hebben we al een deel van de financiële ruimte (€ 50.000) binnen het MIB budget ingezet ter dekking van het nieuwe beleidskader Aanpak geldzorgen. Tegelijkertijd hebben we binnen hetzelfde beleidskader € 277.000 MIB middelen gekregen ter dekking van het verhogen van de gemeentelijke bijdragen voor schoolkosten, sociaal-culturele activiteiten en uitbreiding van zwemvouchers. De kostenstijging is structureel lager dan waar we in het beleidskader vanuit gegaan zijn. Hierdoor zien we structurele financiële ruimte in het MIB budget.

Lagere kosten alleenverdienersproblematiek

We hebben lagere kosten van € 189.000 voor alleenverdienersproblematiek in 2025. In de jaarrekening 2024 hadden we € 140.000 middelen voor alleenverdienersproblematiek vanuit de septembercirculaire 2024 overgeheveld naar 2025. In 2024 konden we huishoudens financiële ondersteuning met individuele bijzondere bijstand bieden die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek onder het bestaansminimum uitkwamen. Deze middelen hebben we niet meer nodig door de nieuwe Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek, die vanaf 2025 tot en met 2027 geldt. De wet houdt in dat gemeenten een vaste tegemoetkoming aan alleenverdienershuishoudens verstrekken die door een ongunstige samenloop van regelingen te weinig toeslagen ontvangen en hierdoor een inkomen onder het bestaansminimum hebben. In afgelopen meicirculaire hebben we € 175.000 voor het jaar 2025 ontvangen. De verwachte kosten zijn € 126.000. Het resterende bedrag van € 189.000 valt vrij.

Vrijval egalisatiereserve Wsw

We verwachten in 2025 een bedrag van afgerond € 279.000 te ontvangen vanuit de egalisatiereserve Wsw vanuit het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant. We stellen voor om dit bedrag vrij te laten vallen. De egalisatiereserve Wsw is gevormd voor het verrekenen van de financiële gevolgen voor over- en onderrealisatie Wsw in onze regio waarbij geldt dat het saldo van de egalisatiereserve niet hoger mag zijn dan 2,5% van het totale regionaal fictieve Wsw budget. De stand van de egalisatiereserve is naar verwachting hoger dan 2,5% met als gevolg dat we ons aandeel van het overschot terug gaan ontvangen. In november 2025 volgt het definitieve besluit.

Lagere kosten leerlingenvervoer

We hebben lagere kosten van € 40.000 bij leerlingenvervoer. In de programmabegroting 2025 hadden we nadeel meegenomen van jaarlijks € 40.000 door verwachte kostenstijgingen. We zien nu dat we minder leerlingen vervoeren, in vergelijking met voorgaande jaren, waardoor we de middelen niet nodig hebben. Daarom hebben we nu een voordeel van € 40.000.

Opvang vluchtelingen leefgeld 2025

We verwachten in 2025 ongeveer € 350.000 uit te geven aan uitkeringen van leefgelden voor de opvang van vluchtelingen. Hiervoor hebben we eerder al € 300.000 begroot. We ramen nu additioneel € 50.000. Dit bedrag betalen we uit de reserve Opvang vluchtelingen, die is gevuld met ontvangen Rijksgelden. Deze kosten zijn lastig te ramen omdat het verloop van de oorlog en het verloop in aantallen vluchtelingen niet te voorspellen is. We hebben als uitgangpunt de gerealiseerde kosten tot en met juli 2025 genomen.

4.3 Ombuigingsvoorstellen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bijstellen begroting onderwijshuisvesting	-24	-24	-24	-24	-24
Afschrijvingstermijn maatschappelijk vastgoed voor nieuwe investeringen naar 45 jaar	0	0	-1	-74	-120
Bijzondere bijstand: inboeken verlaging eigen risico AZOSS	0	0	-342	-342	-342
Doorontwikkelen Talentencampus naar Lerende Stad Oss	0	-30	-30	-30	-30
Algemene taakstelling diverse werkbudgetten Sociaal Domein	-86	-51	-51	-51	-51
Totaal Ombuigingsvoorstellen	**-110**	**-105**	**-449**	**-521**	**-567**

Toelichting Ombuigingsvoorstellen

Bijstellen begroting onderwijshuisvesting
We hebben lagere kosten voor onderwijsvastgoed van jaarlijks € 24.000. We hebben lagere kosten voor vernielingen en natuurgeweld bassischolen (€ 30.000), voormalige Elzeneindschool binnen onderwijs (€ 6.000), huur en ondergrond binnen voortgezet onderwijs (€ 13.000) en het algemene werkbudget onderwijshuisvestingsbeleid (€ 11.000). Daartegenover hebben we hogere kosten voor de contractuele bijdrage in elektra van schoolgebouw De Fonkeling (€ 20.000) en door de verhoging van het budget gymvergoeding aan bassischolen in eigen vastgoed (€ 17.000). Per saldo geeft dit een voordeel van € 24.000 vanaf 2025.

Afschrijvingstermijn maatschappelijk vastgoed voor nieuwe investeringen naar 45 jaar
We stellen voor de afschrijvingstermijn op het maatschappelijk vastgoed (gebouwen) van investeringen in het investeringsplan te verhogen van 40 naar 45 jaar. Dit doen we omdat dit beter past bij de economische levensduur van een gebouw. Materialen die worden gebruikt en tussentijds renovaties zorgen voor deze langere levensduur. Op basis van het geactualiseerde investeringsplan levert dit een voordeel van € 120.000 in 2029.

Bijzondere bijstand: inboeken verlaging eigen risico AZOSS
De Rijksoverheid verlaagt per 2027 mogelijk het eigen risico bij een zorgverzekering van € 385 naar € 165. Bij de collectieve ziektekostenverzekering van de gemeente (AZOSS) bieden we pakketten aan waarmee het eigen risico gedekt wordt. Daarvoor geven we een extra bijdrage vanuit de gemeente, die het eigen risico bijna volledig dekt. Als het landelijk eigen risico daalt, kan ook deze bijdrage omlaag. We verwachten hiermee vanaf 2027 een structureel bedrag van € 342.000 te kunnen besparen. Als de Rijksoverheid het eigen risico niet verlaagt zal indien nodig via de programmabegroting een aanpassing van dit ombuigingsvoorstel voorgelegd worden. Insteek is daarbij om gebruikers van AZOSS er niet op achteruit te laten gaan.

Doorontwikkelen Talentencampus naar Lerende Stad Oss
We stellen voor om vanaf 2026 het budget voor de Talentencampus met € 30.000 te verlagen en het restant om te zetten naar budget voor de Lerende Stad Oss. De afgelopen periode is opnieuw gekeken naar de positie van de Talentencampus en de uitvoering van de activiteiten die hieraan bijdragen. Het bestuur constateert dat er op dit moment een goede basis staat en dat er voldoende mogelijkheden zijn om dit uit te bouwen naar de Lerende Stad Oss. Met de Lerende Stad Oss is er een hoge ambitie om door te pakken op een leven lang ontwikkelen (LLO), dat in de toekomst nog veel belangrijker wordt omdat technologische ontwikkelingen snel gaan en banen verdwijnen of veranderen. We zetten in op een netwerksamenwerking met een projectleider en communicatiemedewerker vanuit de gemeente Oss die een werkbudget hebben voor activiteiten. We verkennen ook een samenwerking met de Economic Board zodat er één bestuurlijk overleg is waar onderwijs – arbeidsmarkt op de agenda staat.

Algemene taakstelling diverse werkbudgetten Sociaal Domein
We stellen voor om € 51.000 te bezuinigen op onze werkbudgetten voor het sociaal domein vanaf 2026. We hebben diverse 'werkbudgetten' binnen onze beleidsafdelingen. Voor deze werkbudgetten geldt dat er geen structurele verplichtingen liggen. Wel liggen hier ambities aan ten grondslag en zijn er uiteraard voor dit jaar en komend jaar/komende jaren al plannen en toezeggingen. We zien dat deze budgetten afgelopen jaren niet volledig zijn besteed. Voorstel vanuit de strategische heroriëntatie was om deze budgetten met 10% te korten, dit is gezien de onderbesteding van de afgelopen jaren verantwoord. We stellen voor om enkele werkbudgetten met 20% te korten. Dit kan ook gezien worden als een maatregelen om wat risicovoller en strakker te begroten. We gaan dan niet tot zeer beperkt inperken op ambities maar op een aantal plekken in de begroting wat strakker begroten. De totale omvang van de werkbudgetten van het sociaal domein zijn afgerond € 167.00. We zijn ook kritisch gaan kijken naar besteding van de budgetten. Op enkele plekken worden wat kleinere budgetten niet gebruikt. Dit geeft een extra voordeel van € 20.000. In totaal geeft dit een besparing van € 51.000. In 2025 kan een bedrag van € 86.000 vrijvallen. Hiervan komt € 61.000 vanuit armoedebeleid en € 19.000 voor lokaal onderwijsbeleid.

4.4 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Participatie	489	527	562	4	4
Impuls sociale infrastructuur	44	61	61	61	61
Toezicht gastouderopvang	0	9	12	12	10
Totaal septembercirculaire	**533**	**597**	**635**	**77**	**75**

Toelichting septembercirculaire

Participatie
We ontvangen € 0,5 miljoen extra voor de jaren 2025 tot en met 2028 met name in verband met het verbeteren van de werking van loonkostensubsidie bij beschut werken. Voor werknemers met een indicatie beschut werk zal een forfaitair loonkostensubsidie (vaste vergoeding voor gemiste loonkosten) worden ingevoerd. Deze maatregel vergt een wetswijziging die naar verwachting in 2028 in werking zal treden.

Impuls sociale infrastructuur
We ontvangen jaarlijks € 61.000 extra als gevolg van toekenning van loon- en prijsontwikkeling en door aanpassing van de verdeling over gemeenten. Het geld is bedoeld voor het versterken van de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven.

Toezicht gastouderopvang
We ontvangen extra gelden toezicht gastouderopvang.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	93.769	88.725	87.702	89.482	88.318
Baten	-45.144	-41.484	-41.484	-41.700	-41.700
Saldo	48.625	47.240	46.218	47.782	46.618
Stortingen reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-1.513	-865	-684	-474	-364
Saldo mutaties reserves	-1.513	-865	-684	-474	-364
Totaal bestaand beleid	**47.111**	**46.376**	**45.534**	**47.308**	**46.254**
Autonome ontwikkelingen	-568	-100	-98	-2.311	-24
Budget neutrale wijzigingen	43	121	214	216	304
Nieuw beleid	0	0	0	0	0
Septembercirculaire	533	597	635	77	75
Ombuigingsvoorstellen	-110	-105	-449	-521	-567
Totaal programma	**47.009**	**46.888**	**45.836**	**44.770**	**46.042**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

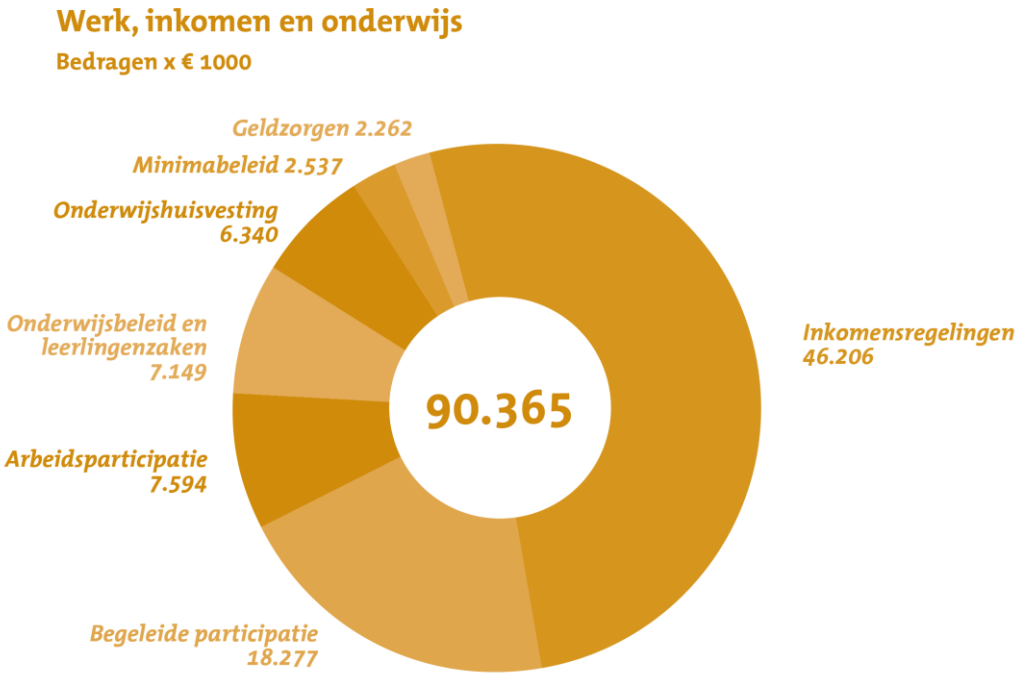

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2026
Arbeidsparticipatie	6
Minimabeleid	624
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4.183
Onderwijshuisvesting	5
Totaal Programma 2. Werk, Inkomen en Onderwijs	**4.818**

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Inleiding

In Oss willen we dat mensen zich goed voelen en mee kunnen doen. Programma 3 draagt bij aan een samenleving waarin inwoners betekenisvol kunnen leven — fysiek, mentaal en sociaal. Dat betekent meer dan het ontbreken van problemen. Het gaat juist om verbondenheid, veerkracht en mogelijkheden om te groeien. We dragen bij aan de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners door hen te ondersteunen in ontmoeten, sport, cultuur en vrijwilligerswerk. Dit doen we in nauwe samenwerking met inwoners, gemeenschappen, verenigingen en partners, zodat zij kunnen bijdragen aan een leefbare, verbonden en toekomstbestendige samenleving.

We weten dat de druk op vrijwilligers toeneemt, dat verenigingen moeite hebben om vrijwilligers en leden te behouden en dat de mentale gezondheid onder druk staat. Maar we zien ook veerkracht, creativiteit en verbondenheid. Onze inzet is gericht op het versterken en verbinden van die kracht: van individuen, netwerken en buurten.

Dat vraagt om een overheid die ruimte biedt, faciliteert, verbindt en ondersteunt — zonder de regie over te nemen van onze inwoners en gemeenschappen. We zetten stappen die zichtbaar bijdragen aan het vergroten van zeggenschap, betrokkenheid en sociale samenhang. Want een sterke sociale basis is niet alleen een wens, maar ook een wettelijke opdracht.

Onze inzet in dit programma is daarmee onlosmakelijk verbonden met die van programma 1. Welzijn en zorg en programma 2. Werk, inkomen en onderwijs. Samen vormen deze programma's het sociaal domein van Oss. Wat ons bindt, is de inzet op bestaanszekerheid, kansengelijkheid, gezond leven en het versterken van de sociale basis. Vanuit gedeelde waarden – zoals mens centraal, nabijheid, eenvoud, vakmanschap en partnerschap – bouwen we samen aan een veerkrachtige samenleving waarin iedereen kan meedoen. We gaan ons subsidiebeleid hier in 2026 op aanpassen.

In de komende jaren bouwen we verder aan:

- een gezonde leefstijl voor iedereen;
- toegankelijke en toekomstbestendige gemeenschapshuizen;
- open en toegankelijke sportparken die bijdragen aan een gezonde leefstijl voor iedereen;
- een culturele infrastructuur die raakt en verbindt;
- ondersteuning van vrijwilligers die het verschil maken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Wat willen we bereiken?

Ontmoeten is essentieel voor gezondheid en welzijn. In de dorpen en wijken van Oss zijn laagdrempelige en toegankelijke gemeenschapshuizen belangrijke schakels in de sociale infrastructuur. Zij bieden ruimte en ondersteuning aan verenigingen, initiatieven en kwetsbare groepen. Het zijn plekken voor sociale verbinding en gemeenschapsvorming.

We ondersteunen deze locaties actief in hun maatschappelijke rol. Tegelijk werken we aan toekomstbestendige huisvesting, verduurzaming en een gezonde exploitatie. Met monitoring en nieuwe financieringsmodellen maken we de maatschappelijke waarde inzichtelijk en onderbouwen we onze beleidskeuzes.

Thuis in de buurt

Het aanbod aan activiteiten voor laagdrempelig ontmoeten is in de afgelopen jaren met dank aan een tijdelijke subsidieregeling verdubbeld in bijna twintig wijk- en dorpshuizen. Sinds 2024 is deze subsidie opgenomen in de nieuwe subsidieregeling Sociale basis. Hierin komen de uitvoering van de visies op de Sociale basis en Thuis in de buurt samen.

De subsidieregeling Sociale basis is een structurele regeling met een financiële dekking tot en met 2026 (GALA-middelen). In 2026 kijken we samen met de gemeenschapshuizen terug op de effecten van Thuis in de buurt en wat nodig is voor een duurzame programmering van laagdrempelige ontmoeting.

Voor 2027 en de jaren daarna is een besluit nodig om de financiële dekking te behouden en de mogelijkheden voor laagdrempelig mogelijk te blijven maken.

Samenhang met gebiedsontwikkelingen

Ontmoetingsvoorzieningen krijgen een prominente plek in de stadsontwikkeling, bij wijkvernieuwing en nieuwbouwprojecten zoals in de Spoorzone en bestaande programma's als Programma Schadewijk.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Wijk- en dorpshuizen zijn kwalitatief op orde en hebben een laagdrempelig aanbod voor ontmoeten, participatie en lichte ondersteuning.*
- *Vrijwilligersorganisaties worden ondersteund bij beheer, exploitatie en programmering*
- *Gebouwen zijn verduurzaamd en voldoen aan wet- en regelgeving*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We stellen een Integraal Huisvestingsplan op. Hierin nemen we niet alleen op de wat voorzieningen willen of moeten vernieuwen, maar richten ons vooral op het stimuleren van het gebruik stimuleren en laagdrempelig gebruik mogelijk maken.	Q2/2026
- We evalueren Thuis in de buurt. We kijken samen met de huizen met de huizen terug op de effecten van het beleid en kijken naar wat nodig is voor een duurzame programmering van laagdrempelig ontmoeten in de wijken en dorpen.	Q4/2026
- Gedurende het hele jaar voeren wij Quickscans uit bij 23 ontmoetingscentra.	Doorlopend 2026
- We verplaatsen De Bongerd en tennisvereniging De Brug.	Q4/2026
- Het nieuw te bouwen gemeenschapshuis Vidi Reo opent eind 2026.	Q4/2026
- We starten met het ontwikkelen van MFA Loovelt.	Vanaf 2026
- Onder d'n Plag is aangepast (huisvesting SDDL/Vesta'19).	Q4/2026
- We zorgen voor een MFA met ontmoeten en sporten in Amsteleind.	Q4/2026
- We nemen een beslissing over de Herijking en verduurzaming van voorzieningen in Geffen, zoals het Oude Klooster en de Koppelinck. Realisatie vindt eind 2026 plaatst.	Q1/2026
- Voorbereiding bouwkundige aanpassingen in buurthuis Ont-moet Centrum. Realisatie vindt vanaf 2027 plaatst.	Q4/2026
- We geven een vervolg aan het project in Maren Kessel voor een laagdrempelige ontmoetingsplek.	Q2/2026

2.2 Sport en gezonde leefstijl

Wat willen we bereiken?

Sport en bewegen zijn essentieel voor een gezonde en inclusieve samenleving. Ze dragen bij aan fysieke en mentale gezondheid, sociale verbinding en gelijke kansen. In Oss stimuleren we een actieve leefstijl voor iedereen: van jong tot oud, binnen en buiten verenigingen.

Onze aanpak is gestoeld op lokale en landelijke kaders, waaronder de Osse Sport- en Beweegvisie 2030, het Sportakkoord, het beleidskader Vitale Sportvereniging, de nota BOSS, en de landelijke programma's GALA en IZA.. Sporten en bewegen worden niet alleen gezien als doel, maar ook als krachtig middel om gezondheid, welzijn en kansengelijkheid te versterken.

Samen met sportaanbieders, maatschappelijke organisaties en inwoners bouwen we aan een leven lang sporten en bewegen. De buurtsportcoach speelt daarin een centrale rol. We hechten aan toekomstbestendige accommodaties, open en toegankelijke sportparken en een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen. Met betrokken partijen werken we dit uit in een Integraal Huisvestingsplan Sport.

Gezondheid raakt elk domein. In 2025 stellen we de nieuwe gezondheidsvisie vast, waarin de verbinding tussen organisaties, vakgebieden in het gemeentehuis en wijken/buurten/dorpen voorop staat. We stellen vijf thema's centraal: Kansrijke start; gezonde leefstijl; mentale kracht en veerkracht; prettige woon-, school- en werkomgeving; groene, veilige en beweegvriendelijke leefomgeving. In 2026 stellen we een uitvoeringsagenda op.
Ook middelengebruik krijgt aandacht in de gezondheidsvisie. In 2026 gaan we verder met denormalisering van alcohol en drugsgebruik. Dit doen we onder andere door de deelname aan het regionale project SKIP voort te zetten.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We vergroten de mogelijkheden om te sporten en te bewegen in en buiten sportaccommodaties*
- *We verbinden gezondheid, welzijn, sport en de fysieke leefomgeving*
- *We ondersteunen sportverenigingen in hun maatschappelijke rol en organisatorische uitdagingen*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- Nu de visie is vastgesteld gaan we werken met een Uitvoeringsplan gezondheid waarin we specifieker in gaan op hoe we ons beleid willen gaan uitvoeren.	Q1/2026
- We ontwikkelen een nieuwe beheerstructuur voor een duurzaam sportpark Talentencampus, met behoud van het open karakter en ruimte voor sportverenigingen, ondernemende aanbieders en ongeorganiseerde sporters. De herinrichting en verduurzaming van de kleedaccommodatie op het sportpark pakken we aan.	Q2/2026
- We gaan onderzoeken op welke manier we sportpark Amstelhoef moeten doorontwikkelen en welke investeringen nodig zijn richting de toekomst. Dit in relatie tot de komst van de nieuwe wijk Amsteleind en veel nieuwe inwoners die willen sporten, bewegen en ontmoeten.	Start 2026
- We werken een voorstel uit om de tennishal Rusheuvel aan te passen naar een duurzame multifunctionele sporthal voor tennis, balsporten, turnen en gymonderwijs.	Q2/2026
- Oplevering en Evaluatie Gezonde Buurt aanpak in de Dichtersbuurt: Samen met Jantje Beton, IVN en JOGG werken we sinds 2024 samen binnen de landelijke gezonde buurt aanpak in de Dichtersbuurt. We werken met de bewoners aan plekken voor spelen, groen en ontmoeten in de buurt.	Q2/2026
- We ontwikkelen een beleidskader Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten in de openbare ruimte. We betrekken de raad bij de totstandkomen van dit beleid.	Q4/2026
- We breiden de accommodatie voor ontmoeten en sport Onder d'n Plag (Demen) in fases uit voor de huisvesting van sportvereniging Vesta'19. In 2025 hebben we een kunstgras voetbalveld aangelegd en de uitbreidingsplannen concreet gemaakt. In 2026 ligt de focus op het aanpassen van het gebouw. We doen dit in samenhang met het beleid Ontmoeten. In de periode hierna richten we ons op het buitenterrein (2029).	Q4/2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We onderzoeken de toekomst van sportparken Bergsche Hoeve, De Rooijen en De Neervelden, met focus op een brede maatschappelijke functie en informeren de raad over de uitkomsten.	Q3/2026
- We bouwen een nieuwe duurzame gymzaal Verdistraat voor modern gymonderwijs, sport en bewegen.	Q4/2026
- We starten met de planvoorbereiding voor een nieuwe, moderne en duurzame sportzaal Ussenstelt voor modern gymonderwijs, sport en bewegen. De bouw van sportzaal start in 2027.	Q4/2026
- We doen mee met de regiodeal Programma Leefbaarheid en brengen twee projecten in. De looptijd is 4 jaar.	2026
- Nieuw zwembad: we zijn in de fase van planvorming en aanvragen vergunningen. De raad heeft op 19 juni 2025besloten om het nieuwe zwembad te realiseren aan de Osseweg in Berghem. Het Definitief Ontwerp en het bijbehorende budget is goedgekeurd. Komende periode werken we het Technisch Ontwerp uit voor het zwembad. Ook maken we op basis van de 19 juni 2025 vastgestelde gebiedsvisie een wijziging van het omgevingsplan en brengen we dat in procedure. Daarnaast werken we de komende tijd een inrichtingsplan voor het gebied uit. Omwonenden en andere belanghebbenden worden hierbij waar het kan betrokken. Vanaf mei 2026 verwachten we te kunnen starten met de bouw en realisatie. Tot slot realiseren we de nieuwe manier van samenwerken met de exploitant en maken we definitieve afspraken met de belastingdienst over het fiscale deel van het project. Het plan kan worden uitgevoerd, en het zwembad kan worden geëxploiteerd binnen de bestaande begroting. Het belangrijkste aandachtspunt is de renteontwikkeling: als de rente sterk daalt of stijgt is dit van invloed op de jaarlijkse lasten. We streven naar een gunstige financiering.	Doorlopend 2026

2.3 Cultuur

Wat willen we bereiken?

Cultuur verbindt, prikkelt en draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, leefplezier en sociale samenhang. In Oss stimuleren we deelname aan cultuur in de volle breedte: door inwoners, verenigingen, makers en culturele instellingen. We zetten in op cultuureducatie, cultuurparticipatie en een diverse culturele infrastructuur. We blijven alert op nieuwe vormen van kunst en cultuur en staan open voor samenwerkingen op allerlei vlakken. Onze inzet sluit aan op de Osse cultuurnota "Cultuur verbindt O(n)SS!". We ondersteunen hen met subsidie. Samen blijven we bouwen we aan een sterke, flexibele en toegankelijke culturele sector. In 2024 is de eerste Osse cultuurprijs uitgereikt, waarmee we het belang van cultuur zichtbaar waarderen.

We investeren in fysieke voorzieningen zoals de herontwikkeling van De Lievekamp en Muzelinck. We investeren in samenwerking en flexibele cultuurbeleving en beoefenening. We zetten in op versterking van de culturele infrastructuur. Dat betekent enerzijds faciliteiten als gebouwen op orde houden en het gebruik ervan stimuleren en vergroten zoals in het Warenhuis. Anderzijds mogelijkheden voor ontwikkelingen najagen binnen netwerken als Brabant Stad Cultuur. We blijven openstaan voor andere vormen van cultuur en kunst. Vanuit cultuur dragen we bij aan welzijn en gezondheid, bijvoorbeeld via cultuur op recept, Kunst & Geluk en Theater van de Stad.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en toegankelijk voor iedereen*
- *De culturele infrastructuur is divers, flexibel en toekomstgericht*
- *Het subsidiebeleid sluit aan op de cultuurnota en maakt ontwikkelingen mogelijk*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- De NOBB (bibliotheek en Historisch Informatie Centrum Oss) openen hun deuren vanaf januari 2026 op de nieuwe locatie: Warenhuis. De officiële opening vindt plaats in het laatste weekend van januari 2026.	Q1/2026
- Op basis van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens willen we een eerste impact meting doen op basis waarvan we de komende jaren de ontwikkeling van het Warenhuis kunnen volgen. We informeren de gemeenteraad hierover via een raadsinformatiebrief.	Q2/2026
- In de periode 2027-2029 zal de Muzelinck tijdelijk elders gehuisvest moeten worden. Dat is gedurende de tweede fase van de bouw van het nieuwe theater. Ook de ruimtes van de Muzelinck worden herbouwd in de tweede fase. We informeren de gemeenteraad over de voortgang.	Q3/2026
- Professionele culturele instellingen hebben een budget overeenkomst. Deze worden herzien vanwege het feit dat ze allen in een nieuwe situatie zitten. Ofwel een nieuwe huisvesting, of een ander subsidiebedrag, of een aangepaste opdracht hebben. De gemeenteraad heeft de kaders reeds gesteld voor de herzieningen.	Q2/2026
- Vanuit de cultuurnota Kunst verbindt OnSS! Ontvangt de gemeenteraad elk jaar een uitvoeringsagenda. We informeren de gemeenteraad met een raadsinformatiebrief over het beleid en de activiteiten de komende twee jaar (2026 en 2027) op zowel uitvoeringsniveau als strategisch niveau.	Q1/2026
- Ons subsidiebeleid gaat geharmoniseerd worden. Dit geldt niet alleen voor alle verenigingen, vrijwilligersorganisaties en andere partners, maar ook voor onze grote partners. Aanleiding is het rekenkameronderzoek uit 2025 en de aanschaf van een nieuwe applicatie. Het beleid voldoet niet meer volledig en moet beter ingeregeld worden. Dit is een groter project dan alleen programma 3 en is daarmee programma-overstijgend. Het nieuwe beleid zal in Q3 of Q4 aan de raad voorgelegd worden.	Q4/2026
- De NOBB heeft een 4 jaren plan gemaakt in samenwerking met de gemeenten Meierijstad, Bernheze, Maashorst en Oss. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd met een raadsinformatiebrief d.d. 27 mei 2025.	Doorlopend 2026
- Onze deelname aan het netwerk BrabanStad Cultuur is nieuw en vraagt ambtelijke en bestuurlijke inzet. Concreet bespreken we de monitor Waarde van Cultuur en in aanzet bespreken we vormen van samenwerking op het gebied van cultuur binnen de Provincie. Als er aanleiding voor is zullen we de gemeenteraad op een gepaste manier informeren over acties en/of uitkomsten.	Doorlopend 2026

2.4 Vrijwilligers

Wat willen we bereiken?

Vrijwilligers vormen het fundament van onze samenleving. Ze dragen bij aan leefbaarheid en sociale samenhang doorhet organiseren van ontmoetingen, activiteiten en ondersteuning. Vrijwilligers zijn actief in sportverenigingen, buurtcentra, zorgorganisaties, cultuurinstellingen en talloze andere initiatieven. Hun bijdrage is van grote maatschappelijke waarde.

Tegelijkertijd verandert het vrijwillige landschap. Organisaties ervaren dat het moeilijker wordt om mensen langdurig te binden. De taken worden complexer en de beschikbaarheid van mensen is minder vanzelfsprekend. Ook ervaren vrijwilligers dat contact met de overheid soms ondoorzichtig of stroperig verloopt.

In 2023 is onderzoek gedaan naar de ondersteuning van vrijwilligers(organisaties) in Oss. Op basis daarvan is in 2024 het nieuwe vrijwilligersbeleid vastgesteld, waarin ondersteuning, samenwerking en waardering centraal staan. Onderdeel daarvan is de ontwikkeling van het Vrijwilligerspunt Oss: een laagdrempelig aanspreekpunt voor iedereen die met vrijwilligerswerk te maken heeft en vragen heeft voor de Gemeente Oss.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Vrijwilligersorganisaties weten de weg binnen de gemeente beter te vinden*
- *De gemeente werkt vrijwilligersvriendelijk: meewerkend, duidelijk en proactief*
- *De maatschappelijke waarde van vrijwilligerswerk wordt zichtbaar en gewaardeerd*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We lanceren het Vrijwilligerspunt: een vernieuwde webpagina en emailadres voor vragen van vrijwilligersorganisaties voor de Gemeente Oss.	Q4/2025
- We zorgen dat organisaties die een vraag stellen via het Vrijwilligerspunt worden geholpen.	Doorlopend 2026
- Door middel van een intern netwerk maken we medewerkers van de Gemeente Oss bewust van het belang van vrijwilligerswerk, en delen we kennis ter ondersteuning van vrijwilligersorganisaties.	Uitvoering 2026
- Jaarlijks reiken we Gouden Oogappel-speldjes uit, om onze waardering voor vrijwilligers te tonen.	Doorlopend 2026
- We organiseren jaarlijks de bedankavond voor vrijwilligers. Tijdens deze avond wordt de vrijwilliger van het jaar verkozen.	Q4/2026

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom zijn we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille aan het verduurzamen. Denk aan de realisatie van het nieuwe zwembad en de beoogde herbouw van het Zuiderstrandtheater voor Theater De Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming. We proberen zoveel mogelijk de 'natuurlijke momenten' te gebruiken voor het verduurzamen, zoals verbouw, nieuwbouw of groot onderhoud.
De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing.
De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf hierover.

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Het Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC) voert voor Oss en de andere deelnemende gemeenten en waterschappen wettelijk verplichte taken uit op het gebied van archiefbeheer, ordening, controle en – ontsluiting. Binnen de mogelijkheden werkt het BHIC aan het beleidsdoel 'meer publiek, meer divers publiek'. Dit sluit aan bij onze doelstelling om cultuur, in dit geval het papieren en digitale erfgoed van de gemeente, gemakkelijk toegankelijk te maken voor belangstellenden. Het BHIC gaat actief aan de slag met het e-depot. Over de verhoging van de kosten per inwoner is overeenstemming. Het BHIC is landelijk een van de koplopers in de digitaal ontsloten historische naslag.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

De GGD voert taken uit voor 1,1 miljoen inwoners, waarvan ongeveer 200.000 jeugdigen. De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle inwoners in de regio, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners en de jeugd. Het doel van de GGD is 'gezondheid vanzelfsprekend maken'. Dat hoopt zij te bewerkstelligen via de volgende pijlers: 1. voorkomen als het kan, 2. iedereen verschillend, allemaal gelijk, 3. zelf, maar niet alleen, 4. overal om ons heen, binnen en buiten.

Regionale Ambulance Voorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant MWN)

De Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant MWN) omvat het werkgebied van twee veiligheidsregio's. Dat betekent dat het werkgebied van de RAV Brabant MWN bestaat uit in totaal 35 gemeenten in Brabant, waaronder Oss. De regeling is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Bij de RAV staat de patiënt centraal. Kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid staan hoog in het vaandel. Uitgangspunt hierbij zijn drie hoofddoelstellingen: kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, optimale spreiding & beschikbaarheid en bedrijfsvoering binnen budgettaire kaders.
Deze GR wordt nog in stand gehouden vanwege de door personeel opgebouwde rechtszekerheid; die mag niet worden aangetast. Maar er is geen sprake van gemeentelijke bijdragen.

3.3 Beleidskaders

1. Integraal Voorzieningenbeleid (IVP)
2. Thuis in de buurt (laagdrempelig ontmoeten)
3. Cultuurnota "Cultuur verbindt O(n)ss"
4. Visie sport en bewegen
5. Beleidskader Vitale Sportvereniging inclusief addendum Veilige Sportvereniging
6. Uitvoeringsnota maatschappelijk vastgoed (2013)
7. Kader stellende uitgangspunten verduurzaming maatschappelijk vastgoed
8. Koers Stadshart Oss
9. Gezond leven, Goed leven; gezondheidsbeleid 2018-2021, Bernheze & Oss (verlengd tot en met 2022)
10. Vrijwilligerswerkbeleid

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2020	2022	2023	2024	Streef-waarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen	Waarstaatjegemeente.nl	74%	67%	**	71%	75%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt	Waarstaatjegemeente.nl	21%	17%	**	**	22%
Actief in verenigingsleven	Waarstaatjegemeente.nl	55%	52%	**	68%	63%
Volwassenen (18+) die voldoen aan norm gezond bewegen	GGD Brabanscan.nl	45%	43%	***	44%	60%
Mensen met ernstig overgewicht (obesitas 18-64 jaar)	GGD Brabantscan.nl	18%	17%	***	17%	12%

**De norm 'gezond bewegen' is sinds 2017 aangescherpt, vandaar de trendbreuk tussen 2016 en 2020/2022*
***De burgerpeiling Waarstaatjegemeente is een tweejaarlijks peiling in de even jaren.*
De eerstvolgende peiling is dit najaar (2024); de resultaten zijn waarschijnlijk begin 2025 beschikbaar.
****De GGD-volwassenenquête is een vierjaarlijkse peiling (m.u.v. 2022; extra peiling i.v.m. corona).*
De eerstvolgende peiling is dit najaar (2024); de resultaten zijn waarschijnlijk medio 2025 beschikbaar

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Niet-sporters	44,9%	44,9%	2024

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Nieuwe investeringen in sportaccommodaties	0	0	8	26	26
Brabantstad werkplan cultuur	0	25	25	25	0
Project Skip - Denormalisering drugsgebruik	0	20	20	20	20
Subsidiebeleid en proces	0	60	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**105**	**53**	**71**	**46**

Toelichting nieuw beleid

Nieuwe investeringen in sportaccommodaties

We stellen voor om voor investeringen in sportaccommodaties € 8.000 in 2027 en vanaf 2028 € 26.000 beschikbaar te stellen. Als eerste gaat het om een investering van € 300.000 voor de aanpassing van aanpassing sportcentrum Rusheuve (aanpassing hal en sportvloer) in 2027. Dit zorgt voor een jaarlijkse investeringslast van € 18.000 vanaf 2028. Als tweede reserveren we € 0,7 miljoen voor een noodzakelijke grondaankoop voor de investering in de sportaccommodatie van Vesta '19 bij Onder d'n Plag. De grondaankoop is nodig voor de verwachte groei en extra capaciteitsbehoefte van de sportvereniging Vesta'19 (richtjaar 2029/2030.) Op het aan te kopen perceel leggen we een extra (3e) voetbalveld aan en creëren we extra parkeerruimte. Het perceel heeft nu een agrarische bestemming. We moeten tijdig een uitgebreide ruimtelijke procedure starten om de bestemming te wijzigen in "sport/maatschappelijk gebruik". De doorlooptijd daarvan bedraagt ongeveer 12-16 maanden. We willen hiermee ook het huidige gebruik van het perceel voor parkeren, volkstuinen (oogstgenotentuin) en evenemententerrein legaliseren. De aankoopkosten voor het perceel van 2,82 ha. ramen we op € 25/m2 (totaal € 705.000). De jaarlijkse rentelasten van € 8.000 nemen we op in de begroting. Daarnaast hebben we in het investeringsplan nog enkele investeringen in sportaccommodaties toegevoegd voor 2029. Dit betekent dat de investeringslasten van deze investeringen nog niet in deze programmabegroting zichtbaar zijn. Dit betreft Kunstgras Oss'20 toplaag (veld 4) (investering € 356.000), Gymzaal Ruwaard II (investering € 2,1 miljoen) en Sportaccommodatie Onder d'n Plag (investering € 1,2 miljoen). De investeringslast van deze drie onderdelen bedraagt € 165.000 vanaf 2030.

Brabantstad werkplan cultuur

We stellen voor om voor 2026 tot en met 2028 € 25.000 beschikbaar te stellen voor het werkplan van de themalijn cultuur binnen de samenwerking met BrabantStad. BrabantStad was oorspronkelijk een samenwerking tussen de vijf grootste steden van Brabant (Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch en Tilburg) en de provincie Noord-Brabant. In 2023 zijn Oss en Roosendaal uitgenodigd om hierbij aan te sluiten. De gemeentes zitten zich gezamenlijk in voor een sterk cultureel klimaat in de regio. Oss mocht in 2024 en 2025 voor beperkte bijdrage meedoen aan het werkplan, maar hierdoor dragen andere gemeentes hogere kosten. Vanaf 2026 verwacht men de volledige bijdrage aan de themalijn cultuur. Het werkplan loopt tot en met 2028.

Project Skip - Denormalisering drugsgebruik

We stellen voor vanaf 2026 structureel € 20.000 beschikbaar te stellen voor deelname aan het project SKIP. SKIP een samenwerking van 32 gemeenten in Oost-Brabant, gericht op het tegengaan van de normalisering van drugsgebruik onder jongeren. SKIP doet onderzoek, geeft voorlichting en houdt campagnes die jongeren helpen minder drugs te gebruiken. Deelname aan het project kost de gemeente jaarlijks € 20.000.

Subsidiebeleid en proces

We stellen voor om in 2026 € 60.000 beschikbaar te stellen voor het opstellen van subsidiebeleid en proces. We staan voor de uitdaging om het subsidieproces te herzien, te moderniseren en juridisch te borgen. De Rekenkamer heeft hier in 2025 onderzoek naar en aanbevelingen gedaan. Ze hebben geconstateerd dat er knelpunten in het huidige subsidieproces zijn en de bestaande ICT-applicatie ontoereikendheid is. De ondersteuning hiervan loopt eind 2026 af. Ook hebben we te maken met het ontbreken van een actuele onderbouwing voor huurprijzen van gemeentelijk vastgoed, wat zich weer kan vertalen in subsidiebeleid. Dit is een project dat in 2025 van start gaat, om zo het nieuwe college in staat te stellen de kaders te laten vaststellen. Ook zijn dan eind 2026 de aanbevelingen van de Rekenkamer opgevolgd. We stellen voor om in 2026 € 60.000 beschikbaar te stellen voor het aanpakken van het subsidiebeleid. Het subsidieproces oppakken, verbeteren en uitvoeren is een project dat eind 2026 afgerond moet zijn. We vragen daarom eenmalig € 60.000 om dit project op te starten.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Investeringen sportaccommodaties	0	-82	-140	301	215
Investeringen ontmoeten	0	0	-215	-5	-32
Hogere huurinkomsten Golfbad	-18	-18	-18	-18	-18
Verbouwing MFA Oijen basisschool De Kleine Weide	-47	0	0	0	0
Verhoging investeringskrediet aanpassing kleedruimten Onder d'n Plag	0	17	17	17	17
Verkoop multifunctionele rijhal Rust Roest	-189	0	0	0	0
Storting in reserve IVB	189	0	0	0	0
Onderhoudskosten maatschappelijk vastgoed	-554	191	292	333	341
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-619**	**108**	**-64**	**627**	**523**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Investeringen sportaccommodaties
We actualiseren het investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed binnen- en buitensport. Per saldo hebben we door de actualisatie van de investeringen van sportaccommodaties lagere kosten van € 82.000 in 2026, € 140.000 in 2027, hogere kosten van € 301.000 in 2028 en vanaf 2029 jaarlijks hogere kosten van € 215.000. We actualiseren jaarlijks het kengetal dat we gebruiken om toekomstige investeringsbedragen te bepalen, waardoor kosten voor investeringen in de basis al stijgen ten opzichte van het eerdere investeringsplan. Daarnaast zorgen verschuivingen in de planning dat de start van de kapitaallast van een investering naar voor of achter schuift. Tot slot is de afschrijvingstermijn bij (ver)nieuwbouw verhoogd naar 45 jaar (voor de gebouwen zoals sporthallen) omdat we verwachten dat gebouwen langer meegaan. De belangrijkste wijzigingen lichten we toe. Voor de gymzaal (inclusief ontmoeten) Amsteleind is het investeringsbedrag is toegenomen van € 2,4 miljoen naar € 9 miljoen. De oplevering is een jaar eerder dan wat in het vorig investeringsplan hadden opgenomen, waardoor de kapitaallasten vanaf 2028 starten in plaats van in 2029. Dit zorgt voor hogere investeringslasten van € 299.000 in 2028 en vanaf 2029 € 213.000. Daarnaast hebben we de jaarschijf 2029 van gymzaal Schadewijk (tweede 50% van de totale bouwkosten) toegevoegd. De eerste kapitaallasten hiervan lopen vanaf 2030 en zijn daardoor niet zichtbaar in deze begroting. Verder vervangen we het senioren en pupillenveld van Hockey Rusheuvel, dit is met 1 jaar uitgesteld waardoor deze investeringslasten pas starten vanaf 2027 i.p.v. 2026. De vervanging van de toplaag kunstgras Koppelsteeg is verplaatst naar 2027, waardoor deze investeringslasten pas starten in 2028 in plaats van 2026. De vervanging van de toplagen kunstgrasvelden talentencampus zijn met 1 jaar vervroegd waardoor deze kapitaallasten al starten in 2027 in plaats van 2028. Hierdoor hebben we in 2027 hogere investeringslasten van € 106.000. Als laatste is de nieuwbouw van de Ussenstelt met 1 jaar vertraagd, waardoor de kapitaallasten nu starten vanaf 2028 i.p.v. 2027. Hierdoor hebben we in 2027 lagere investeringslasten van € 216.000. We stellen hiervoor een investering van € 567.000 beschikbaar voor het openbaar gebied en sloopkosten.

Investeringen ontmoeten
We actualiseren het investeringsplan voor maatschappelijk vastgoed ontmoeten. Per saldo hebben we lagere kosten van € 215.000 in 2027, € 5.000 in 2028 en vanaf 2029 jaarlijks € 32.000. We actualiseren jaarlijks het kengetal dat we gebruiken om toekomstige investeringsbedragen te bepalen, waardoor kosten voor investeringen in de basis al stijgen ten opzichte van het eerdere investeringsplan. Daarnaast zorgen verschuivingen in de planning dat de start van de kapitaallast van een investering naar voor of achter schuift. Tot slot is de afschrijvingstermijn bij (ver)nieuwbouw verhoogd naar 45 jaar (voor de gebouwen zoals sporthallen) omdat we verwachten dat gebouwen langer meegaan. De belangrijkste wijzigingen zijn de verschuiving van de nieuwbouw van Vidi Reo naar 2027 waardoor de investeringslasten pas vanaf 2028 lopen in plaats van 2027. Dit geeft een voordeel van € 229.000 in 2027. Daarnaast is de herijking voorzieningen Geffen verplaatst naar 2026 om zo "werk met werk" te maken. De investeringslasten lopen daardoor al vanaf 2027 in plaats van 2029.

Hogere huurinkomsten Golfbad
We verhogen de geraamde huuropbrengst van het Golfbad met € 18.000, zodat deze aansluit met de verwachte ontvangen huur. Deze is de laatste jaren niet geïndexeerd in de begroting.

Verbouwing MFA Oijen basisschool De Kleine Weide
We stellen voor om € 45.000 beschikbaar te stellen voor de aanpassing binnen MFA Oijen om een (extra) leslokaal voor basisschool De Kleine Weide in MFA Oijen te creëren. Dit betalen we uit de reserve IVB. Door groei van het aantal leerlingen bij De Kleine Weide in MFA Oijen is een extra groepslokaal nodig om de leerlingen onderwijs te geven. Dit is een gevolg van de onverwachte vroegtijdige sluiting van de basisschool in Macharen en de toestroom van leerlingen naar De Kleine Weide. Vanuit onze wettelijke zorgplicht hebben we op deze manier voldoende onderwijshuisvesting beschikbaar gesteld. Daarnaast hebben we lagere kosten in 2025 van € 47.000 op onderhoud en airco's van MFA Oijen (bassischool De Kleine Weide). Vanuit "de basis op orde" zijn deze onderhoudskosten in kaart gebracht en leggen we deze met terugwerkende kracht op bij de gebruikers. Dit zorgt voor een incidenteel voordeel van € 77.000. Voor de toekomst is de onderwijsbijdrage nu jaarlijks structureel opgenomen in facturatieproces. Daarnaast is er bij MFA Oijen/de Kleine Weide er sprake van problemen met het klimaat, waardoor in lokalen enorme warmte ontstaat. Om dit te verhelpen plaatsen wij airco's. Per saldo kost dit € 30.000.

Verhoging investeringskrediet aanpassing kleedruimten Onder d'n Plag
We stellen een extra investeringskrediet beschikbaar van € 334.000 voor de uitbreiding en aanpassing van MFA Onder d'n Plag voor sport en ontmoeten. Dit zorg zorgt voor een jaarlijkse kapitaallast van circa € 17.000 vanaf 2026. De raad besloot onlangs om het gebouw met voorrang uit te breiden met extra kleedkamers, wedstrijdsecretariaat/EHBO en opslagruimten. Het hiervoor beschikbaar gestelde investeringskrediet van € 420.000 blijkt na herberekening niet voldoende. Voor de extra kosten vragen we aanvullend krediet aan.

Verkoop multifunctionele rijhal Rust Roest
We hebben een boekwinst na de verkoop van multifunctionele rijhal Rust Roest in Maren-Kessel van € 189.000. We stellen voor deze te storten in de reserve Integraal voorzieningenbeleid (IVB). In april 2025 verkochten we de multifunctionele rijhal Rust Roest in Maren-Kessel aan een derde partij. De netto verkoopopbrengst bedraagt € 404.000. Deze hal kochten we in 2024 en heeft eind 2025 een boekwaarde van € 215.000. Deze waarderen we af, waardoor er in 2025 een resultaat ontstaat van € 189.000. We hebben de reserve integraal voorzieningen beleid (IVB) om knelpunten binnen het maatschappelijk vastgoed op te kunnen pakken. Ook in 2025 en verder worden diverse knelpunten gedekt uit deze reserve. Dit maakt dat deze reserve bijna uitgeput raakt. Met deze storting van € 189.000 in de reserve ontstaat er extra ruimte om knelpunten binnen het maatschappelijk vastgoed te kunnen oppakken, die met zekerheid het komende jaar/de komende jaren op ons af komen.

Onderhoudskosten maatschappelijk vastgoed

We vragen jaarlijks € 341.000 extra budget voor de onderhoudskosten aan ons gemeentelijk vastgoed. We hebben het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd. Met behulp van de kennis en ervaring van een begeleidende partner hebben wij nulmetingen verricht op ons gemeentelijk vastgoed en is op basis hiervan het planmatig onderhoud, preventief (contract)onderhoud en klachtonderhoud berekend en verwerkt in het MJOP. We storten jaarlijks het gemiddeld berekende planmatig onderhoud in onze onderhoudsvoorziening. Hiermee zit de jaarlijkse last van het planmatig onderhoud in onze begroting en kunnen wij de jaarlijks fluctuerende werkelijke onderhoudskosten betalen in onze exploitatie en dekken uit de voorziening. Zoals benoemd sparen we jaarlijks de gemiddelde planmatig onderhoudslast in de voorziening. Vanuit het verleden zitten er al middelen in de voorzieningen. We houden in de voorzieningen, gezien de actualiteit van het plan, geen minimale marge aan. Dit betekent dat we het deel laten vrijvallen dat de voorziening op het laagste punt boven nul zit. Voor twee voorzieningen betekent dit een vrijval van € 2,3 miljoen. Ook hanteren we het uitgangspunt dat voorzieningen in de eerste tien jaar niet negatief mogen worden. naast dat deze aan het einde van de looptijd sluitend moet zijn. Dit zorgt ervoor dat ook een incidentele storting in de voorziening nodig is van samen € 1,6 miljoen. We storten eenmalig € 1,0 miljoen in de onderhoudsvoorziening gemeentehuis. De voornaamste reden is dat binnen het project verbouwing gemeentehuis zitten ook kosten die betrekking hebben op vervanging/groot onderhoud uit het meerjaren onderhoudsplan. Deze kosten zijn geactualiseerd en naar voren gehaald. (onder andere om werk met werk te maken). Hierdoor dient de voorziening nu eerder op niveau te worden gebracht. Daarnaast storten we een bedrag van € 0,5 miljoen in de voorziening monumenten om de geactualiseerde kosten voor (met name) molens in het MJOP op te vangen. Met onze externe adviseur en de molenaars is een actuele raming in het MJOP opgenomen, in tegenstelling tot het eerdere plan. Zoals benoemd storten we de gemiddelde onderhoudskosten jaarlijks in de voorziening, maar voor nu is hierdoor wel een incidentele storting in de voorziening noodzakelijk. We onderscheiden het planmatig onderhoud, klachtenonderhoud, contractonderhoud en de grootschalige renovatie en verbetering van ons vastgoed. Voor laatstgenoemde reserveren we € 52.000 aan toekomstige lasten.

4.3 Ombuigingsvoorstellen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Onderzoek verkoop N-H Garnizoenskerk in Ravenstein	0	0	0	-29	-29
Voordeel bijdragen onderhoud en energie in MFA's	-149	-149	-187	-187	-187
Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden	-73	-73	-73	-73	-73
Doorbelasten energiekosten sporthal Rusheuvel	-50	-50	-50	-50	-50
Actualiseren huurinkomsten binnensport	-35	-35	-35	-35	-35
Begroten doorbelasting gemeentelijke belastingen aan sportclubs	0	-12	-12	-12	-12
Besparing op onderhoud sportaccommodaties en onderzoeksopdracht langere termijn	0	-40	-60	-80	-80
Afstoten gymzaal Hoefeind I en II	0	0	0	-68	-68
Verlagen onderhoudsbudget sportterreinen	-50	-50	0	0	0
Alternatieve huisvesting K26 Stichting Kunst en Cultuur	0	0	-20	-43	-43
Vrijvallen subsidies overige lokale omroepen	0	0	-16	-16	-16
Verlagen budget achtervang aan Stichting Wijkcentrum Ruwaard	0	-78	-78	-78	-78
Stelpost sportstimulering afschaffen	0	0	-18	-18	-18
Vrijval budget stichting Sportbedrijf Talentencampus	0	-69	-69	-69	-69
Algemene bezuiniging op subsidies 1%	0	0	0	-250	-250
Totaal Ombuigingsvoorstellen	**-357**	**-557**	**-620**	**-1.010**	**-1.010**

Toelichting Ombuigingsvoorstellen

Onderzoek verkoop N-H Garnizoenskerk in Ravenstein
We stellen voor het exploitatiebudget van de Garnizoenskerk in Ravenstein van € 29.000 vanaf 2028 vrij te laten vallen. We voeren verkenningen uit de Garnizoenskerk in Ravenstein te verkopen. Uitgaande van een verkoop in 2027, 2028 zouden de exploitatielasten vanaf het jaar 2028 kunnen vervallen, waardoor € 29.000 vrijvalt. Sinds 26 maart 1971 is de gemeente Ravenstein, later gemeente Oss, eigenaar van de Nederlands Hervormde Garnizoenskerk in Ravenstein. De kerk is aangekocht voor de symbolische koopsom van € 1,00. Destijds was de reden voor deze aankoop het feit dat er onvoldoende middelen waren vanuit de kerk om deze deugdelijk te onderhouden. In de akte is vastgelegd dat de kerk beschikbaar zou blijven voor protestantse kerkdiensten. Anno nu blijkt dat zowel het aantal kerkdiensten als het aantal structurele bezoekers is de afgelopen jaren sterk is teruggelopen. De mogelijkheden voor de eigendomsoverdracht van de kerk worden in nauw overleg met de kerkenraad van de NH Garnizoenskerk verkend.

Voordeel bijdragen onderhoud en energie in MFA's
We actualiseren de budgetten van het maatschappelijk vastgoed (multifunctionele accommodaties (MFA's) en Buurtcentra. Dit geeft een jaarlijks voordeel van € 187.000. Voor MFA's geldt dat in deze panden van de gemeente verschillende gebruikers gehuisvest zijn, zoals scholen, kinderdagopvang en andere gebruikers. Als eigenaar verzorgen wij het onderhoud aan deze panden en betalen wij in veel gevallen de energiekosten. Hierbij geldt dat we deze (vaak op contractbasis) doorbelasten aan de gebruikers. De kosten en met name de opbrengsten staan niet altijd consequent in onze begroting. We hebben de begroting geactualiseerd, dit geeft een voordeel van jaarlijks € 187.000.

Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden
We laten de budgetten van enkele niet meer actieve exploitaties/gebouwen vrijvallen uit onze begroting. Dit levert vanaf 2025 jaarlijs € 74.000 op. Het gaat om het Zuidergebouw en pand Coornherstraat.

Doorbelasten energiekosten sporthal Rusheuvel
We ramen € 50.000 voor bijdragen aan energiekosten van huurders van (horeca) van onze sportaccommodaties. Het merendeel komt voor uit de Rusheuvel. Deze waren nog niet begroot. Als gemeente betalen wij de energie van deze sporthal en belasten wij het energieverbruik door aan gebruikers (bijvoorbeeld horecadeel). We verwachten ongeveer 30% van de geraamde energie te kunnen doorbelasten.

Actualiseren huurinkomsten binnensport
We verhogen de geraamde huurinkomsten van binnensportaccommodaties met € 35.000. De verhuuropbrengsten kunnen jaarlijks fluctueren. De bezettingsgraad is hierbij van belang. Op basis van de resultaten van de afgelopen jaren en de huidige prognoses kunnen wij de geraamde opbrengsten met € 35.000 verhogen.

Begroten doorbelasting gemeentelijke belastingen aan sportclubs
We voeren € 12.000 aan ontvangen bijdrages uit belastingaanslagen sportaccommodaties door in de begroting. De gemeente verhuurt clubgebouwen aan vereniging/gebruikers. Alle instandhoudings- en exploitatiekosten belasten we door aan de gebruiker. Doorbelaste belastingaanslagen zijn niet begroot en voegen we als extra inkomsten toe.

Besparing op onderhoud sportaccommodaties en onderzoeksopdracht langere termijn
We stellen voor om de exploitatiebudgetten van de sportparken Neervelden, Rooyen, Elzenbos, Den Ong en Bergsche Hoeve trapsgewijs af te bouwen. Dit geeft een voordeel oplopend tot € 80.000 vanaf 2028. De beëindiging van de sportparken en/of mogelijke fuseringen kunnen nog zorgen voor frictiekosten, waarvoor we een bedrag aanhouden tot en met 2029. Daarnaast houden we een bedrag aan voor het minimale onderhoud wat aan de sportparken gevoerd moet worden, zolang deze nog zijn herbestemd.

Afstoten gymzaal Hoefeind I en II
We hebben vanaf 2028 het exploitatiebudget van € 68.000 voor de sportzaal Hoefeind I en II niet meer nodig. De gymzaal is over enkele jaren niet meer nodig. De gebruikers verhuizen naar de nieuwe sportzaal Ussenstelt. Dit geeft een jaarlijks voordeel vanaf 2028 van € 68.000.

Verlagen onderhoudsbudget sportterreinen
We verlagen het onderhoudsbudget op sportterreinen in 2025 en 2026 incidenteel met € 50.000.Vanaf 2020 is er een structureel overschot op onderhoud sportterreinen. Het onderhoudsbudget kan naar beneden worden bijgesteld, waardoor er begrotingsvoordeel ontstaat voor de jaren tot en met 2026. Bestaand onderhoudscontract loopt in 2026 af. Gezien de prijsstijgingen verwachten wij in 2027 het benoemde voordeel niet structureel te kunnen inboeken.

Alternatieve huisvesting K26 Stichting Kunst en Cultuur
We stellen voor om op zoek te gaan naar alternatieve huisvesting voor K26 in een bestaande culturele voorziening. Op dit moment krijgt K26 een gemeentelijke bijdrage voor de huur. Als we K26 ergens anders kunnen onderbrengen kan deze bijdrage vervallen en werken we aan een betere benutting van gebouwen. Als we dit halverwege 2027 kunnen realiseren leidt dat tot een besparing van € 20.000 in 2027 en structureel € 43.000 vanaf 2028.

Vrijvallen subsidies overige lokale omroepen
We stellen voor om een restantbudget van € 15.000 voor subsidiëring van sublokale omroepen vanaf 2027 te laten vrijvallen. In het verleden verstrekten we subsidie aan diverse sublokale omroepen. Met het stopzetten van deze subsidies zijn nog enkele restantbudgetten blijven staan. Deze kunnen vanaf 2027 vrijvallen. Tot en met 2026 zetten we ze in als gedeeltelijke dekking voor een tijdelijk hogere subsidie aan Omroep Maasland.

Verlagen budget achtervang aan Stichting Wijkcentrum Ruwaard
We hebben een structureel budget van € 78.000 om eventuele exploitatietekorten van Stichting Wijkcentrum Ruwaard op te kunnen vangen. We stellen voor dit budget vanaf 2026 te laten vervallen, afgelopen jaren hebben we het budget niet in hoeven te zetten. Mocht er zich toch een keer een tekort voordoen dan zullen we dit als incidenteel nadeel melden.

Stelpost sportstimulering afschaffen
We stellen voor om de stelpost voor sportstimulering vanaf 2027 af te schaffen. Dit leidt tot een structurele voordeel van € 18.000. Het budget is vooral bedoeld voor scholing van verenigingen. In de praktijk wordt hier weinig gebruik van gemaakt.

Vrijval budget stichting Sportbedrijf Talentencampus
We stellen voor om een budget van € 69.000 voor stichting Sportbedrijf Talentencampus vanaf 2026 te laten vervallen. Stichting Sportbedrijf Talentencampus is op 31 december 2023 gestopt met haar activiteiten, omdat het financieel niet haalbaar bleek om deze goed uit te voeren. Het sportbedrijf was sinds 2017 verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van het 'open' sportpark Talentencampus. Na een pilotfase van 6 jaar heeft het bestuur van de stichting besloten dat zij moesten stoppen omdat de huurlasten voor het sportpark te hoog waren en/of de exploitatiesubsidie te laag. In 2024 en 2025 hebben we onderzocht in hoeverre een doorstart van de activiteiten door een zelfstandige beheerstichting realistisch is. Hiervoor hebben we de middelen van deze subsidie gebruikt.

Algemene bezuiniging op subsidies 1%
We stellen voor om een bedrag van € 250.000 te bezuinigen op subsidies. Dit is 1% op het totale bedrag dat we uitgeven aan subsidies en vormt een aanjager om het gesprek over ons subsidiebeleid kritisch te voeren. We blijven subsidies wel indexeren. Het maken van meer inhoudelijke keuzen komt aan de orde als we het nieuwe subsidiebeleid gaan vaststellen. Dat verwachten we in 2026 aan de Raad aan te bieden. Voor nu vinden we het, gezien de bezuinigingen die de gemeente zelf moet doorvoeren als gevolg van verminderde inkomsten van het Rijk, rechtvaardig om ook onze gesubsidieerde partners daarvan een beperkt deel te laten dragen. De

omvang van 1% maakt dat we verwachten dat we de noodzakelijke investeringen in onder andere de sociale basis en de nulde\eerste lijn niet in gevaar brengen.

4.4 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Overheidsbrede dienstverlening	0	84	84	84	84
Wet integrale suïcidepreventie	0	49	50	51	52
Rijksvaccinatieprogramma	12	0	0	0	0
Totaal septembercirculaire	**12**	**133**	**134**	**135**	**136**

Toelichting septembercirculaire

Overheidsbrede dienstverlening
De specifieke uitkering Digitale overheid wordt vanaf 20216 omgezet naar een decentralisatie-uitkering Overheidsbrede dienstverlening. Dit betekent een stijging van de algemene uitkering van € 84.127 en een verlaging van de specifieke uitkering met € 93.475. Het Rijk voert hier een algemene korting door van 10%, waardoor we ook minder geld hebben voor de uitvoering van deze taak.

Wet integrale suïcidepreventie
We ontvangen vanaf 2026 jaarlijks een bedrag van € 50.000 voor de uitvoering van de wet integrale suïcidepreventie.

Rijksvaccinatieprogramma
We ontvangen een bedrag voor de extra kosten van het rijksvaccinatieprogramma voor 2025 van € 12.000.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	31.408	33.086	34.255	35.116	34.911
Baten	-5.007	-4.100	-3.870	-3.870	-3.789
Saldo	26.400	28.986	30.386	31.247	31.121
Stortingen reserves	1.047	12	12	12	12
Onttrekkingen reserves	-2.332	-564	-563	-402	-381
Saldo mutaties reserves	-1.285	-551	-551	-390	-369
Totaal bestaand beleid	**25.115**	**28.435**	**29.834**	**30.857**	**30.753**
Autonome ontwikkelingen	-619	108	-64	627	523
Budget neutrale wijzigingen	-102	2.587	2.305	2.321	2.313
Nieuw beleid	0	105	53	71	46
Septembercirculaire	12	133	134	135	136
Ombuigingsvoorstellen	-357	-557	-620	-1.010	-1.010
Totaal programma	**24.049**	**30.810**	**31.643**	**33.002**	**32.760**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

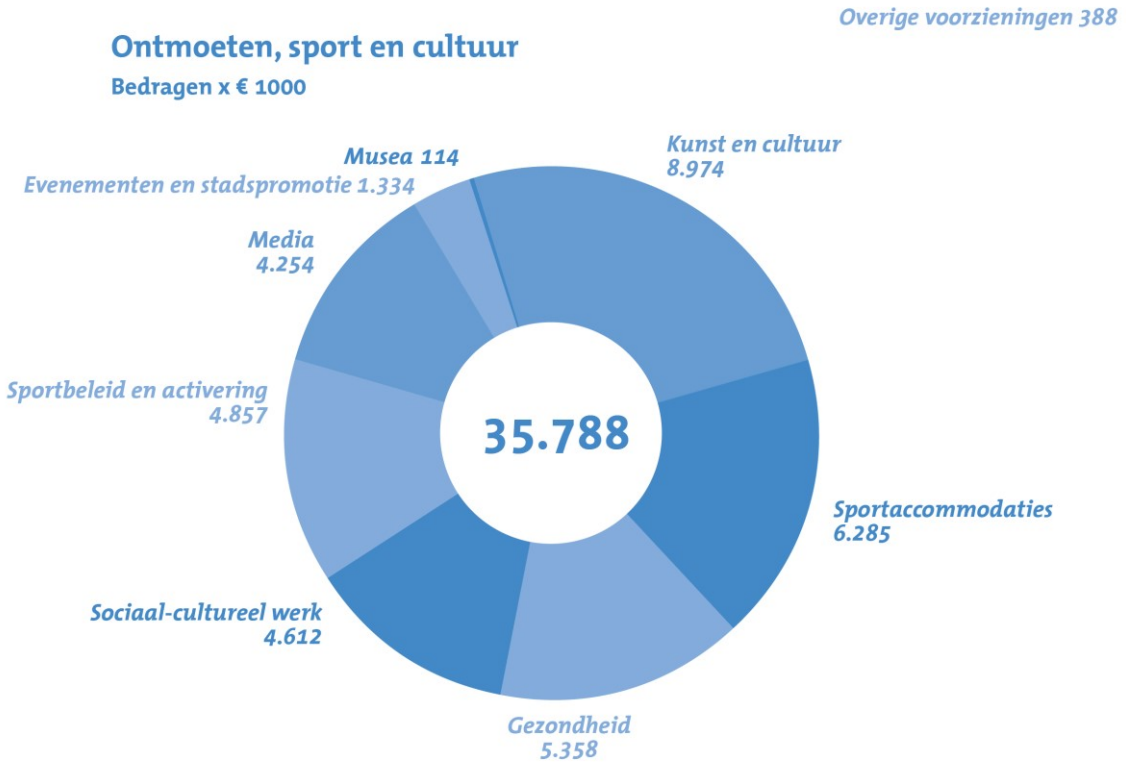

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	**Begroting 2026**
Evenementen en stadspromotie	165
Gezondheid	118
Kunst en cultuur	4.041
Media	4.247
Sociaal-cultureel werk	217
Sportbeleid en activering	1.231
Totaal Programma 3. Ontmoeten, Sport en Cultuur	**10.019**

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

1. Inleiding

Eén van de grote opgaven in het Osse coalitieakkoord 2022-2026 is de verduurzaming van onze samenleving. In 2026 zetten we door op de ingeslagen: de uitvoering van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. We richten ons op specifieke acties op straat/buurtniveau en geven daar inwoners en bedrijven zelf ruimte voor initiatief. Dat doen we door de regeling kleinschalige initiatieven klimaatadaptatie en de buurtgroenagenda. Tegelijkertijd kijken we naar knelpunten op wijk- en gemeenteniveau. Daar zetten we in op koppelkansen, wanneer daar vanuit andere programma's of ontwikkelingen zich al een verandering voordoet, zoals een reconstructie van de openbare ruimte of ontwikkeling van de spoorzone. De drie dijkversterkingsprojecten (Cuijk-Ravenstein, Meanderende Maas en Lith-Bokhoven) bevinden zich in verschillende stadia en krijgen steeds meer beslag. Het bos van Oss zal, inclusief herdenkingsbos, worden afgerond.

Met de energietransitie zetten we stappen in de gebouwde omgeving, duurzame opwek & energiesystemen en strategie, beleid & samenwerking. Met het meerjarig collectief ontzorgen (MCO-aanpak) zetten we in op het grootschalig isoleren van woningen. Daarmee helpen we mensen de energierekening te drukken. Met de realisatie van windpark Elzenburg de Geer en - naar verwachting in behandeling nemen van de vergunning voor de duurzame polder levert Oss een substantiële bijdrage aan duurzame opwek. Het beeld van netschaarste en de samenhang met energiesystemen zal zich scherper aftekenen en mogelijk om keuzes en investeringen vragen. Bedrijven zullen we ondersteunen via de Grote Oogst-aanpak, waarbij we hopen deze aanpak uit te kunnen breiden naar andere bedrijventerreinen - afhankelijk van toekenning van subsidie. Vanuit de vastgestelde kadernota energietransitie is het programmaplan energietransitie 2025-2035 opgesteld. Dit zal de leidraad zijn voor beleidsontwikkeling en samenwerking de komende jaren. Een belangrijk onderdeel hierbinnen is het warmteprogramma en de gemeentelijke rol hierin. Hier zal de raad in 2026 regelmatig over worden geïnformeerd.

Wat betreft afval blijven we ons inzetten op het realiseren van onze afvaldoelstellingen: minder restafval, meer grondstoffen scheiden en hergebruiken, de CO2-uitstoot beperken, de kosten van afvalbeheer beter beheersbaar maken en de dienstverlening aan de inwoners op peil houden.

De opgaven op het gebied van klimaat, energie en openbare ruimte vragen ook om een goede inpassingen in de stedelijke ontwikkeling waar gemeente Oss op inzet zoals onder andere spoorzone, Amsteleind en Euterpepark. Door in te zetten op integraal advies wordt beoogd zowel de bestaande als nieuwe woonomgeving aantrekkelijk en toekomstbestendig te maken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Klimaat en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast door extreme neerslag, hitte, droogte en overstromingen van de Maas toe. Dat levert risico's op voor onze gezondheid, voor de economie, voor de natuur en voor de veiligheid. Een samenhangend probleem is de achteruitgang van ecosystemen. Door beter gebruik te maken van natuurlijke systemen kan op een duurzame manier de balans tussen ecologie, economie en maatschappij worden hersteld. Voorbeelden van maatregelen die we kunnen treffen zijn: het versterken van de dijken, opvangen van water na hoosbuien en meer water en groen in steden en dorpen tegen hitte. Daarnaast nemen we mitigerende maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering te beperken. Denk hierbij aan het elektrificeren van het gemeentelijk wagenpark en inzet van schoner materieel door leveranciers en aannemers. We kunnen mitigerende en adaptieve maatregelen niet los van elkaar zien.

Wij maken onze gemeente tot 2050 in stappen klimaatadaptief. Dit doen we samen met partners zoals de provincie, het waterschap, regiogemeenten en woningcorporaties, maar ook met onze inwoners en ondernemers.

De gemeenteraad heeft in 2024 het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie vastgesteld voor de periode 2024-2028. Daarin staan de activiteiten die we in 2026 en verder willen gaan uitvoeren. Met het uitvoeringsprogramma zorgen we voor omgeving waar het nu én in de toekomst veilig en prettig wonen is in een aantrekkelijke omgeving. Door ruimte voor water, meer groen en meer biodiversiteit zorgen we ervoor dat we beter bestand zijn tegen toenemende weersextremen, zoals hittestress, langere droge perioden en hevige regenval.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Waterveiligheid: We houden Oss – samen met onze partners - veilig bij hoog water*
- *Wateroverlast, hitte en droogte: Onze stad, stadjes en dorpen zijn beter toegerust op langere perioden van zware neerslag of grote hitte. We pakken knelpunten aan en we vergroenen de stad en de kernen*
- *Klimaatrobuuste ecosystemen: We behouden de huidige ecosystemen en zetten verder in op versterken en creëren van klimaatrobuuste ecosystemen zowel in het stedelijk als landelijk gebied.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We werken als partner mee aan de realisatie van dijkversterkingen.	doorlopend
- We realiseren de laatste hectare van het Bos van Oss.	Q2/2026
- We betrekken inwoners bij het klimaatadaptiever en groener maken van hun omgeving met o.a. een subsidieregeling voor burgerinitiatieven en de pilot 'buurtgroenagenda'.	2026-2028
- We herijken de stresstesten voor wateroverlast en stellen een hemelwaterstructuurplan op, zodat we planmatig verder werken aan het tegengaan van wateroverlast.	Q3/2026
- We voegen groene, koele plekken toe en halen overbodige verharding weg op de plekken die het meest kwetsbaar zijn voor hitte.	doorlopend
- We passen de Osse Maatlat toe bij ruimtelijke projecten en evalueren deze in Q4 van 2026.	Q4/2026
- We stellen een nieuwe beleidsnota stedelijk groen op. Het huidige beleid (2017) is verouderd en onvoldoende gericht op de stedelijke omgeving die de komende jaren veel wordt ontwikkeld. De beleidsnota geeft concreet aan hoe we willen werken aan een gezonde, groene leefomgeving, het versterken van klimaatrobuuste ecosystemen en het herstellen en versterken van biodiversiteit.	Q3/2026
- We starten de ontwikkeling van de landschapsverbinding Herperduin-Keent.	doorlopend
- We gaan het concept Noorderpark en de daarop gebaseerde gebiedsvisie van de studenten van de HAS verder uitwerken en toetsen daarbij op haalbaarheid en uitvoerbaarheid.	doorlopend

2.2 Energietransitie

Wat willen we bereiken?

Gemeente Oss helpt haar inwoners, bedrijven en organisaties bij de energietransitie. Dat doen we door te zorgen voor goede informatie en ondersteuning en door samen te werken met onze partners aan duurzame bronnen en energiesystemen zodat iedereen ook kán omschakelen.

Gebouwde omgeving
We zetten in op het verduurzamen van woningen. Het 'no-regret-perspectief' blijft leidend: we helpen met energie besparen wat helpt om de maandelijkse energiekosten te drukken. Dit betekent ook dat we verder gaan met het uitvoeren van het Nationaal Isolatie Programma (NIP). Hierdoor gaan we in Oss, naast adviezen, ook daadwerkelijk aan de slag gaan met het isoleren van woningen. Hiermee stimuleren we huiseigenaren hun woning zo ver mogelijk aardgasvrij-voorbereid te maken. De middelen voor energie-armoede die door het rijk beschikbaar gesteld worden, zijn verlengd tot en met 2027. We nemen deze middelen mee in onze aanpak Meerjarig collectief ontzorgen (MCO-aanpak) zodat deze doelgroep geholpen wordt met duurzame oplossingen. Daarnaast continueren we onze inzet op het soortenmanagementplan (SMP) door, zodat we ook op middellange termijn door kunnen gaan met isoleren.
Tot slot ontwikkelen we onze energie advies- en loketfunctie door, op basis van de evaluatie van het loket in 2025 en de aanstaande wettelijke verplichtingen van het 'het energiehuis'.

Duurzame energieopwek en energiesystemen
In de gemeente hebben we twee grote windprojecten die uitvoering geven aan onze doelstelling voor duurzame elektriciteitsopwekking. Dat zijn de Duurzame Polder en Elzenburg-de Geer. Voor de Duurzame Polder verwachten we dat initiatiefnemers zich melden met een vergunningaanvraag, nu het voorkeurs alternatief is vastgesteld. Deze nemen we in behandeling. Het windpark Elzenburg-de Geer kan na de uitspraak van de Raad van State doorgang vinden. Door de lange behandelperiode bij de Raad van State kost de doorstart van het project extra tijd. De verwachting is dat de turbines in 2026 gerealiseerd zijn en gaan draaien. Daarnaast gaan we aan de slag met het opstellen van een plan van aanpak om van het windpark te komen tot een energiepark conform de daartoe ingediende motie uit 2017.

In de Kadernota Energietransitie staat een lokale uitwerking van het Nationaal Plan Energiesysteem, in de vorm van lokale randvoorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hoe die toegepast moeten worden is maatwerk. Dat betekent dat we capaciteit leveren voor grote(re) gebiedsontwikkelingen om energie aan de voorkant goed mee te nemen. We voorzien dit bij gebiedsontwikkelingen van de Spoorzone, Amsteleind, Euterpepark, Schadewijk en Ravenstein. Daarbij kijken we naast de nieuwbouw ook naar het bredere gebied waarin deze ontwikkelingen plaatsvinden. In positieve zin kan het dan een katalysator zijn voor de vormgeving van het energiesysteem voor een groter gebied.

Bedrijven blijven we stimuleren en ondersteunen met een energieloket. Ook zetten we door op het project Grote Oogst, waarbij we voor Moleneind samen met de bedrijven en provincie stappen zetten op het gebied van energie, klimaat en duurzaamheid. In 2026 willen we ook op andere bedrijventerreinen hier aandacht aan geven, afhankelijk van al dan niet subsidies die toegekend worden. We denken dan aan verbreding van de aanpak Grote Oogst en energyhubs.

Netcongestie raakt een groot aantal activiteiten in het ruimtelijk en economisch domein. Om netcongestie in de toekomst te verminderen zal het elektriciteitsnet uitgebreid worden op hoogspannings-, middenspannings- en laagspanningsniveau. Dit is een taak van de netbeheerders TenneT en Enexis. De gemeente is nodig om passende locaties te en tracés te vinden en medewerking te verlenen aan de ruimtelijke procedures. We gaan ook aan de slag om de lokale knelpunten nader in beeld te krijgen en oplossingen te verkennen. Wanneer dit om investeringen vraagt, zal dit aan de raad worden voorgelegd.

Strategie, beleid en samenwerking
In 2024 is de Kadernota Energietransitie door de gemeenteraad vastgesteld. Deze kadernota biedt duidelijkheid over onze opgave voor Energie voor 2050. Door verantwoordelijkheid te nemen voor onze eigen opgave dragen we bij aan de onafhankelijkheid van Nederland in de energievoorziening. Hoe we aan die opgave gaan voldoen werken we uit in ons Programmaplan 2026-2035.
Vanuit het Klimaatakkoord hebben gemeenten de verantwoordelijkheid gekregen om te sturen op het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. Wat de alternatieven in Oss zijn en in welke gebieden we de komende tien jaar aan de slag gaan, komt terug in het Warmteprogramma. Zoals in de aanpak Warmteprogramma is vastgesteld, gaat deze voor wensen en bedenkingen naar de gemeenteraad, voordat het

college het Warmteprogramma eind 2026 vaststelt. We starten ook een verkenning naar onze gemeentelijke rol bij warmtenetten. In 2026 zullen we onze eerste bevindingen met de raad gaan bespreken. We zullen eind 2025 ons beleid voor burgerinitiatieven evalueren. Indien nodig passen we dit aan en informeren wij u daar over.

We werken als gemeente Oss in verschillende verbanden samen zoals de RES en B7. De regionale Energiesysteemverkenning (ESV) is in 2025 door de Energietafel van de RES vastgesteld. Dit geeft een nieuwe kijk op de Energietransitie, waarin de RES niet alleen meer gaat over opwek, maar er meer integraal wordt gekeken naar het Energiesysteem en de daarvoor benodigde infrastructuur. De rol van opslag en conversie zullen in deze context ook nader in beeld gebracht worden. Daarnaast is er verder gewerkt aan de nieuwe samenwerkingsstructuur 2030-2050, die beter aansluit bij deze Energiesysteemverkenning. Samenwerking met de RES blijft ook in de toekomst belangrijk omdat steeds duidelijker wordt dat energie en energiesystemen samenhangen met elkaar en altijd onderliggende of bovenliggende afhankelijkheden kennen. Vanuit een sterk opererende RES kunnen die belangen beter vertegenwoordigd worden.
Naast samenwerking in de regio, trekken we ook steeds meer op met de gemeenten uit Brabantstad/de B7, onder andere in de verkenning naar Geothermie en de ontwikkeling van het Warmteprogramma. In 2026 continueren we dit en zoeken we naar meer kansen om van de andere B7-gemeenten te leren en samen op te trekken.

We blijven de CO2-prestatieladder hanteren om onze eigen CO2-uitstoot te monitoren en reduceren. We zetten in op reductie van CO2 met onder andere de verduurzamingsagenda gemeentelijk vastgoed en het verder elektrificeren van ons eigen en ingehuurd materieel. Daarbij is van belang dat er voldoende laadpunten zijn. In de praktijk blijkt dat er bij opdrachtnemers onvoldoende bekendheid is waar laadvoorzieningen zijn. Daarom houden we twee pilots voor een inventarisatie van beschikbare laadpunten. Na pilots hoeden we een evaluatie van de laadscans. Middels energiescans maken we inzichtelijk wat de benodigde vermogens, kosten en baten van zero emissiematerieel zijn bij werkzaamheden in de openbare ruimte. Zo zijn we beter voorbereid op landelijke minimumeisen voor emissieloos bouwen en de emissiereductieplicht voor 2028 en 2030.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *11% energiebesparing in 2030 en 21% besparing op de warmtevraag in 2050 ten opzichte van 2017;*
- *Grootschalige duurzame opwek van energie: 1,008 PJ duurzame energie in 2030 en tussen de 1,994 PJ en 2,503 PJ duurzame elektriciteitsopwekking in 2050 (afhankelijk van de elektrificatie van de warmtevraag);*
- *Volledig energieneutraal in 2050 – De gebouwde omgeving is in 2050 aardgasvrij.*
- Gemeente Oss richt zich met het inzetten van de CO2-prestatieladder op het behalen van niveau 3.

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
Gebouwde omgeving	
- We gaan aan de slag met een pre-SMP voor de gehele gemeente.	continu
- We stimuleren en ondersteunen woningeigenaren om woningen te isoleren volens het nationale Programma Isolatie (NIP). Waar mogelijk passen we hierop de aanpak energiearmoede toe.	continu
- We formuleren het communicatieplan voor de gebouwde omgeving, voor na het vaststellen van het Warmteprogramma.	Q3/2026
- We voeren de energie advies- en loketfunctie uit.	continu
- Uitvoeren van twee pilots van laadscans voor ZE-bouwmachines inclusief het opstellen van energiescans.	continu

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
Duurzame opwek en energiesystemen	
- Duurzame Polder: We behandelen de vergunningsaanvraag.	continu
- Elzenburg-deGeer: We realiseren de plaatsing van de windmolens op Elzenburg-deGeer.	Q4/2026
- We onderzoeken de mogelijkheden om van het windpark Elzenburg de Geer te komen tot een energiepark.	Q2/2026
- We zetten de eerste stappen in de strategie en uitvoering van onze doelstelling 2050.	continu
- We leveren capaciteit aan de gebiedsontwikkelingen van de Spoorzone, Amsteleind en Ravenstein, om energie mee te nemen in de plannen.	continu
- We ondersteunen bedrijven bij energiebesparing.	continu
- We verbreden de aanpak voor het verduurzamen van bedrijventerreinen.	Q2/2026
- Met de netwerkbeheerders continueren we de samenwerking voor de aansluiting van pocket Wijchen in Oss.	continu
- We komen tot een nadere overeenkomst met Enexis over de energietransitie.	Q1/2026
- We brengen de knelpunten rond netcongestie in beeld inclusief mogelijke oplossingen	
Strategie, beleid en samenwerking	
- We geven uitvoering aan het Programmaplan 2026-2035	continu
- We continueren de werkzaamheden voor het Warmteprogramma en stellen deze vast.	Q4/2026
- We starten een verkenning naar de gemeentelijke rol bij warmtenetten	Q3/2026
- We continueren de samenwerking in de Regionale Energie Strategie (RES).	continu
- We continueren de samenwerking Brabantstad/B7 en breiden deze mogelijk uit.	continu

2.3 Openbare ruimte, afval en milieu

Wat willen we bereiken?

Openbare Ruimte

In de openbare ruimte komen veel opgaven samen, zoals mobiliteit, wonen, energie, klimaatadaptatie, kabels en leidingen, spelen, ontmoeten en recreëren. Al deze opgaven leggen druk op zowel de bestaande openbare ruimte, als nieuwe openbare ruimte die ontstaat als gevolg van de verstedelijkingsopgave waar Oss aan werkt. Dit vraagt om innovatieve oplossingen, maar ook om het maken van keuzes. Om de ruimtelijk ordening van de ondergrond te borgen zijn wij gestart met een Visie op de ondergrond. Deze visie stellen we op met alle in- en externen partners waaronder regiogemeenten en nutsbedrijven. De visie zal in 2026 aan de gemeenteraad worden voorgelegd voor bestuurlijke vaststelling.

De Osse Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte (KOR) en daarin beschreven beeldkwaliteitsniveaus is geactualiseerd en sluit nu aan bij de CROW-kwaliteitscatalogus (kenniscentrum voor infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer). De basis blijft dat we de openbare ruimte veilig houden en dat we kapitaalvernietiging voorkomen. M.u.v. centra behalen we de afgesproken kwaliteitsniveaus, voor de centra zetten we ons meer om in 2026 ook de afgesproken kwaliteit te behalen. In 2025 hebben we het Integraal Beheerplan 2026-2029 vastgesteld. Hierin staat hoe we de openbare ruimte onderhouden, verbeteren en toekomstbestendig maken, tegen welke kosten. Groot onderhoud en vervanging combineren we met opgaven voor klimaat, biodiversiteit, energie, mobiliteit en leefbaarheid. In 2026 zetten verder in op meer ecologisch bermbeheer, om daarmee bij te dragen aan de doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie.

In verband met de Omgevingswet stellen we voor de thema's over openbare ruimte (flora en fauna, verkeer, groen) nieuwe regels en mogelijk nieuw beleid op. De kwaliteit van de bodem, de lucht en het water bewaken en borgen we. Op Europees en landelijke niveau zijn hier normen en doelstellingen voor geformuleerd, wij vertalen die naar gemeentelijk beleid en uitvoering.

Afval

Oss wil in 2050 een volledig circulaire gemeente zijn, waarbij afval wordt hergebruikt of gerecycled en omgezet naar nieuwe grondstoffen in plaats van weggooien. Meer schone grondstoffen, minder afval en een schonere gemeente Oss vormen de kernboodschap van onze nieuwe Koers Afval en Grondstoffen 2030. De focus verschuift van het verminderen van restafval naar het bevorderen van recycling en hergebruik van grondstoffen. Afname van (rest)afval blijft belangrijk, maar mag niet ten kosten gaan van de kwaliteit en daarmee de recycling van grondstoffen. Het uiteindelijke doel is dat zoveel mogelijk grondstoffen worden gerecycled tot nieuwe producten en grondstoffen. De Europese en nationale doelstellingen zijn dan ook hierop gericht: 60% recycling in 2030 en 65% in 2035.

Milieu

Milieufactoren zoals luchtkwaliteit, geluid, geur en bodem- en waterkwaliteit, kunnen bijdragen aan gezondheidsrisico’s en hinder. We streven naar een gezonde leefomgeving door het beperken van milieubelastende factoren die aantoonbaar bijdragen aan gezondheidsrisico’s en hinder voor inwoners.

Vanwege de invoering van de Omgevingswet houden we de komende tijd ons beleid en regels voor de verschillende milieuthema’s tegen het licht: schone lucht, geur, geluid en trillingen, omgevingsveiligheid, gezonde bodem en schoon water.

In 2020 heeft de gemeente het Schone Lucht Akkoord 2020-2030 getekend, in 2024 is het uitvoeringsplan ‘Schone Lucht Akkoord’ geactualiseerd voor 2025 en 2026. In 2026 wordt het uitvoeringsplan geactualiseerd en werken we verder aan de uitvoer. Het doel van het Schone Lucht Akkoord 2020-2030 is het behalen van een gezondheidswinst van minimaal 50% in 2030 ten opzichte van 2016.

In 2000 ging een Europese richtlijn van kracht voor het behouden van schoon en gezond oppervlaktewater en grondwater. Volgens de Kaderrichtlijn Water moet uiterlijk 2027 een goede toestand bereikt zijn. Rijksoverheid is verantwoordelijk voor het bereiken en onderhouden van een goede waterkwaliteit. Wij ondersteunen waar noodzakelijk.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zetten in op een schonere leefomgeving en een optimale afval- en grondstoffeninzameling die bijdraagt aan zo goed mogelijk scheiden en het verhogen van de zuiverheid van grondstoffen op een wijze die voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is.*
- *We bevorderen een gezonde leefomgeving door het hanteren van een integrale, gebieds- en ontwikkelingsgerichte benadering van milieutaken, afgestemd op maatschappelijke opgaven.*
- *We werken via het stappenplan Duurzaamheid aan verduurzaming van de openbare ruimte door duurzamere inrichting, duurzaam materiaal en materieel.*
- *In de visie op de ondergrond werken we aan een ruimtelijke ordening van de ondergrond waarbij we rekening houden met alle bestaande én nieuwe opgaven zoals nutsvoorzieningen, glasvezel, klimaatadaptatie, energietransitie, etc.*
- *Door een integrale aanpak van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte geven we invulling aan de kwaliteitsniveaus in de openbare ruimte zoals door de raad vastgesteld.*
- *We passen ons beheer en onderhoud aan het veranderend gebruik van de openbare ruimte en het veranderende gedrag.*
- *We hanteren een integrale, gebieds- en ontwikkelingsgerichte benadering van milieutaken, afgestemd op maatschappelijke opgaven.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We stellen de visie op de ondergrond vast.	Q2/2026
- We breiden ecologisch beheer van bermen uit met 27 ha.	Q1/2026
- We implementeren het beheer en onderhoud van bluswatervoorzieningen en brandkranen (taak komt over vanuit veiligheidsregio).	Q3/2026
- We zetten meer in om de kwaliteit van de centra te behalen en specifiek van het Osse centrumgebied hebben we aanvullende financiële middelen om extra in te plegen op zwerfafval.	2026
- We actualiseren de gemeentelijk bodembelastingkaart niet gesprongen explosieven.	2026
Milieu	
- We werken als partner samen met de provincie Noord-Brabant en Waterschap Aa en Maas bij het behalen van de KRW-doelstellingen.	Doorlopend
- We evalueren huidig beleid op veranderingen onder de omgevingswet op de thema's: Geluid, Geur, Omgevingsveiligheid, Trillingen, Bodem, Stikstof en Water.	Q4/2026
- We actualiseren het uitvoeringsplan 'Schone Lucht Akkoord'.	Q4/2026
- We schaffen 'Afval scheiden loont' af.	m.i.v. 1-1-2026
Afval	
- We voeren afvalstoffenheffing in voor één- en meerpersoonshuishoudens.	vanaf 2026
- Vanaf 2026 kunnen vrijwilligers niet meer worden ingezet bij het ophalen van oud papier. We compenseren verenigingen in 2026 voor de gemiste inkomsten. Voor 2027 en daarna gaan we samen met betrokken verenigingen op zoek naar structurele financiële oplossingen.	2026
- We voeren aanpassingen door op het duurzaamheidsplein.	Q4/2026
- We gaan gratis snoeihout ophalen aan huis in snoeiseizoen (maart-april en oktober-november). In overige perioden kan het gratis of tegen betaling worden aangeboden bij het duurzaamheidsplein.	vanaf 2026
- We bereiden ons voor op vierwekelijkse inzameling restafval per 1 januari 2027.	Q3/2026
- We stellen een communicatieplan op, we communiceren ruim voor de overstap naar een vierwekelijkse inzameling aan onze inwoners.	Q2/2026
- We stellen een plan van aanpak handhaving en preventie op.	Q1/2026
- We voeren acties uit in het kader van afvalpreventie.	doorlopend
Openbare ruimte	
- We realiseren bOSS-beleid (bewegen, ontmoeten, spelen en sporten).	Q4/2026

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen in de pijler Planet centraal. Daarbij wordt de combinatie gezocht met mogelijkheden vanuit de beide ander pijlers. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor welzijn en veiligheid in de inrichting van de openbare ruimte, de inschakeling van vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het creëren van een aantrekkelijke woon- en vestigingsomgeving.
De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Global Goals) die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

De ODBN voert als verlengd lokaal bestuur wettelijke taken uit op het gebied van milieuadvisering bij vergunningverlening en voert voor Oss integraal de WABO-toezichtstaken uit. Daarnaast houdt de ODBN zich bezig met gezamenlijke taken op het gebied van milieucriminaliteit en ketenaanpak rondom asbest en bodemkwaliteit. ODBN voert voor ons een opdracht uit gericht op handhaving van de energiebesparingsverplichting voor de bedrijven die vallen in de categorie midden gebruikers. Dit gebeurt op grond van bepalingen in de wet Milieubeheer.

3.3 Beleidskaders

1. Duurzaamheidscirkel (2016)
2. Routekaart duurzame energie (2016-2018)
3. Agrarische geurgebiedsvisie Oss (2013)
4. Nieuw aanpak huishoudelijk afval (2020)
5. Geluidnota Oss (2010)
6. Beleidsvisie externe veiligheid (2011)
7. Leidraad Openbare Ruimte (2013 en 2015) en kwaliteitskeuze onderhoud (2013)
8. Beleidsnota openbare verlic.hting (2014)
9. Water- en Rioleringsprogramma (2022)
10. Boomstructuurplan (2016)
11. Speelruimtebeleid (2017)
12. Routekaart Groen Blauw Natuur (2017)
13. Nota Landschapsbeleid (2015)
14. Koersnota klimaatadaptatie 2050 (2023)
15. Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2024-2028 (2024)
16. Beleidsregels Kabels en Leidingen (ondergrondse infrastructuur) (2013)
17. Transitievisie Warmte (2021)
18. Beleidsregels kleine windmolens (2022)
19. Nota zonnevelden (2019; actualisatie 2021)
20. RES 1.0 (2021)
21. Uitvoeringsagenda Energiebesparing (2023)
22. 22. Beleidsregels verduurzamen van cultureel erfgoed (2023)
23. Beleid financiële participatie bij grootschalige energie-opwek projecten (2023)
24. Kadernota energietransitie (2024)
25. Beleidsnota burgerinitiatieven energie (2024)
26. Voorkeursalternatief Duurzame Polder (2025)
27. Beleidsregel Osse Maatlat (2025)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	70,2%	1)	73,8%	1)	>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Sober Sober	Sober Sober	Basis Sober	Sober Sober	Centra Goed Overig Sober
Kostendekkende rioolheffing	Plan Watertaken	100%	100%	100%	100%	100%

1) onderzoek wordt eens in de twee jaar afgenomen, daarom geen kengetal voor de even jaartallen.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer voor afval. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. Voor de omvang van huishoudelijk restafval per inwoner gebruiken we de grootteklasse van 50.000 tot 100.000.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval per inwoner	126 kg	143 kg	2023
Hernieuwbare elektriciteit	19,6%	30,3	2022

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Extra capaciteit dijkversterking 2025-2035	0	0	198	109	109
Compensatie verenigingen stopzetten inzameling oud papier	0	134	0	0	0
Onttrekking uit reserve Afvalstoffenheffing	0	-134	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**0**	**198**	**109**	**109**

Toelichting nieuw beleid

Extra capaciteit dijkversterking 2025-2035

We stellen voor om voor de drie dijkprojecten langs de Maas (totaal 44 km) capaciteit beschikbaar te stellen. We verwachten de komende 10 jaar op basis van intern opgestelde businesscase (2025-2035) inzet van extra capaciteit met voldoende deskundigheid. De materiële kosten, waaronder de meekoppelkansen, worden in beginsel gedekt vanuit de reserve Dijkprojecten. Aan capaciteit hebben we een ontwerper (RO), coördinerend strateeg (LWE) en projectbegeleider (IBOR) nodig. In 2026 betalen we dit uit de reserve Meekoppelkansen Meanderende Maas waarvoor we eerder geld hebben gereserveerd. Het gaat om € 263.000. In 2027 verwachten we € 198.000 en in vanaf 2028 € 109.000 aan kosten. Hoewel er sprake is van een indirecte koppeling tussen deze kosten en de leges, stellen we toch voor om de uitvoeringskosten hieruit te betalen vanaf 2027.

Compensatie verenigingen stopzetten inzameling oud papier
We betalen een eenmalige bijdrage aan verenigingen ter compensatie van het stopzetten van inzet van vrijwilligers en de bijbehorende vergoedingen voor het inzamelen van oud papier die verenigingen daarvoor ontvingen. Het gaat om een bedrag van € 134.000 in 2026. We betalen dit uit de reserve afvalstoffenheffing.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Hogere inkomsten nutsbedrijven	-195	0	0	0	0
Niet huishoudelijk afval en compostering 2025-2029	-275	-75	-75	-75	-75
Beheerplan Afval 2025-2029	220	-78	113	99	115
Mutatie reserve Afvalstoffenheffing	-220	78	-113	-99	-115
Beheerplan Riolering (GRP) 2025-2029	-152	20	20	20	20
Mutatie reserve Egalisatie rioolbeheer	152	-20	-20	-20	-20
Voordelig resultaat IUP-projecten groot onderhoud	-55	0	0	0	0
Integraal beheerplan openbare ruimte	0	0	0	0	0
Geen onttrekking Soortenmanagementplan	-850	0	0	0	0
Terugdraaien onttrekking reserve energietransitie	850	0	0	0	0
Fasering uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie	-301	-35	-30	366	0
Mutatie reserve klimaatadaptatie en groenfonds landelijk gebied	301	35	30	-366	0
Extra uitvoeringskosten Klimaat en Energie (CDOKE)	0	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-525**	**-75**	**-75**	**-75**	**-75**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Hogere inkomsten nutsbedrijven
We hebben een incidenteel voordeel bij de nutsbedrijven van € 195.000. We hebben meer uitvoerings- en toezichtskosten door meer vergunningsaanvragen van het project Glasvezel. Dit kost in totaal € 155.000 extra. Daar staat tegenover dat we hogere inkomsten hebben van € 350.000. Dit komt door hogere vergoedingen voor beheerkosten en degeneratievergoedingen van de nutsbedrijven. Hierdoor hebben we per saldo een voordeel van € 195.000 in 2025.

Niet huishoudelijk afval en compostering 2025-2029

We hebben een incidenteel voordeel van € 275.000 en een structureel voordeel vanaf 2026 van € 75.000 voor niet huishoudelijk afval en compostering. Het gaat om opbrengsten die niet binnen de afvalstoffenheffing vallen. Bij het stopzetten van het contract met de Afvalstoffendienst (ASD) is er geconstateerd dat we niet alle inkomsten hebben ontvangen over geleverde diensten. De inzameldienst Oss heeft niet betaald gekregen voor de locaties/adressen waar zij bedrijfsafval inzamelde. Osse bedrijven stonden ten onrechte niet op de lijst van de gemeente Oss, maar op de lijst van de ASD. Hierdoor zijn de opbrengsten € 250.000 niet aan ons betaald. We zijn overeengekomen dat de ASD deze gemiste inkomsten in 2025 alsnog uitbetaald. De kosten zijn in 2025 € 50.000 hoger. Daarnaast stellen we de begroting bij omdat we meer inkomsten verwachten van € 30.000 voor bedrijfsafval en € 45.000 voor compostering.

Beheerplan Afval 2025-2029

We hebben de kosten en opbrengsten van afval opnieuw berekend en aangepast volgens de koersnota afval en grondstoffen 2030. We verwachten € 1,4 miljoen aan hogere opbrengsten. Deze zijn nodig om hogere kosten af te dekken. We hebben hogere kosten die vooral door landelijke ontwikkelingen worden verklaard:

- De kosten van Kwijtschelding stijgen met € 155.000 naar € 730.000 op basis van cijfers 2024.
- De verwerkingskosten grof restafval en hout duurzaamheidsplein stijgen met € 371.000 door hoger aangeboden tonnage 2024.
- We hebben lagere opbrengsten PMD grondstoffen huishoudelijk afval van € 365.000.
- We brengen € 160.000 meer veegkosten ten laste van de afvalstoffenheffing conform strategische heroriëntatie.
- De inzamelkosten huishoudelijk afval stijgen met € 67.000, onder andere door gewijzigde inzamelmethode oud papier.
- We hebben hogere overslag – en transportkosten huishoudelijk afval € 56.000.
- We verwachten € 50.000 lagere bijdragen aan de poort.
- We hebben lagere huur - en energiekosten duurzaamheidsplein € 45.000.
- We hebben hogere kosten software € 40.000.

In de begroting 2026 stellen we de begrote onttrekking aan de reserve Afvalstoffenheffing naar beneden bij met € 100.000 zodat er sprake is van een 100% kostendekkende exploitatie. In 2025 stellen we de onttrekking aan de reserve afvalstoffenheffing bij van € 400.000 naar € 620.000.De teruggave van afvalstoffenheffing van in totaal € 1,4 miljoen vervalt per 1 januari 2026, door het afschaffen van "belonen" in het kader van "Afval scheiden loont". Dit houdt in dat rechthebbende inwoners uitsluitend van het jaar 2025 nog een teruggave ontvangen. Met deze besparing kunnen we kostenstijgingen opvangen en een tariefverhoging van het basistarief afvalstoffenheffing voorkomen. Voor de burger die tot 2026 nog voor een teruggave in aanmerking kwam gaat de afvalstoffenheffing netto dus omhoog. Vanaf 2026 wijzigen we de grondslag voor belastinginning. We maken uitsluitend nog een onderscheid in een eenpersoonshuishouden, meerpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden groot.

Beheerplan Riolering (GRP) 2025-2029

We actualiseren het rioleringsplan jaarlijks. We verwachten hogere jaarlijkse kosten van € 320.000. Het gaat om de kosten voor dagelijks onderhoud van € 185.000, onderhoud gemalen en drukriolering van € 70.000, inspectie van € 45.000 en preventief onderhoud kolken van € 20.000. We verwachten € 70.000 aan hogere opbrengsten door meer woningen. We stellen de afschrijvingstermijn bij van 60 naar 70 jaar omdat we verwachten dat de levensduur langer is. Hierdoor verlagen we het benodigde investeringsvolume en storten we € 250.000 minder in de voorziening ten behoeve van toekomstige investeringen. Per saldo verlopen de bijstellingen neutraal en daardoor blijft de rioolheffing ongewijzigd.

Voordelig resultaat IUP-projecten groot onderhoud
Naar aanleiding van de Eerste voortgangsrapportage 2025 IUP hebben we een voordelig resultaat op IUP projecten van € 55.000. De projecten Romeinenweg, Ridderstraat, Gasstraat Oost, Joannes Zwijsenlaan, Nieuwstraat Ravenstein, Linnenplein en Harnas e.o. sluiten we af met een voordeling resultaat op groot onderhoud van € 17.331. Daarnaast stellen we het budget bij van project Pastoor van de Kampstraat Geffen met een voordelig resultaat van € 37.500. Per saldo geeft dit een voordeel van € 55.000. We verwijzen voor meer informatie naar de Eerste voortgangsrapportage IUP in de bijlage van deze begroting.

Integraal beheerplan openbare ruimte
We hebben het integraal beheerplan openbare ruimte opgesteld. We hadden een structureel nadeel vanwege het effect van de hogere aanbesteding in 2024 van maaibestekken en het onderhoud van beplantingen, meubilair, bebording, afvalbakken, het opruimen van zwerfafval en het leegmaken van de prullenbakken. In 2026 en 2027 kunnen we een deel van het tekort betalen uit de UPV subsidie (uitgebreide producentenverantwoordelijkheid). Vanaf 2028 zetten we een deel van het budget voor groot onderhoud IUP in zodat het tekort grotendeels opgelost is. We houden hier rekening mee in de actualisatie van het IUP 2025-2028. Hierna resteert een tekort van structureel € 160.000. Dit tekort lossen we op door een aantal maatregelen door te voeren vanuit de strategische heroriëntatie. Het gaat om meer veegkosten ten laste van de afvalstoffenheffing brengen, het beperken van de vervanging van dijkwegen en we hebben de afschrijvingstermijnen aangepast omdat we verwachten dat diverse onderdelen in de openbare ruimte langer meegaan. Daarnaast hebben we de begroting van het dagelijks en groot onderhoud geactualiseerd. Het jaarlijkse investeringsvolume van € 7.765.000 is vanaf 2029 niet meer toereikend en we verwachten een tekort van € 408.000 met een bijbehorende kapitaallast vanaf 2030 van € 20.000 per jaar. Omdat de werkvoorraad onderhanden projecten momenteel groter is dan de norm van € 6.500.000 verhogen we het investeringsvolume van 2029 nog niet. Zodra het gewenste investeringsniveau wordt bereikt dan voegen we de kapitaallasten toe aan de begroting. Dit betalen we dan uit diverse maatregelen uit de strategische heroriëntatie. Namelijk het bestekken borstelen vegen (maatregel 110), civiele kunstwerk opruimen in plaats van vervangen/onderhoud (maatregel 123), energiebesparing door dimbaar maken van nieuwe led armaturen (maatregel 125) en vervallen verkeerslichten Oostwal en Hertogensingel (maatregel 151).

Geen onttrekking Soortenmanagementplan
In de programmabegroting 2025-2028 is besloten om een Soortenmanagementplan op te stellen en een bedrag € 850.000 te onttrekken uit de reserve Investeringsfonds Duurzaamheid. Deze onttrekking is niet nodig. Door aanpassing van subsidievoorwaarden kunnen we kosten voor het soortenmanagementplan betalen uit beschikbare subsidies voor isolerende maatregelen. In het bestedingsplan van de subsidies houden we rekening met het aantal te isoleren woningen. Indien de aantallen niet gehaald wordt, moeten subsidies terugbetaald worden en zouden we de kosten mogelijk niet kunnen dekken uit de subsidie. Er is een klein risico dat we dan alsnog het soortenmanagementplan betalen uit de reserve Investeringsfonds duurzaamheid.

Fasering uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie
Door te weinig uitvoeringscapaciteit en vertraging in projecten hebben we een nieuwe inschatting gemaakt van de kostenverdeling over de jaren 2025 tot en met 2029 voor het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Projecten schuiven door naar latere jaren. We begroten nu voor het uitvoeringsprogramma een onttrekking van totaal € 289.000 in 2025, € 455.000 in 2026, € 330.000 in 2027, € 476.000 in 2028.

Extra uitvoeringskosten Klimaat en Energie (CDOKE)
Vanaf 2025 keert het Rijk extra middelen uit aan gemeente Oss om de uitvoering van klimaat en energiebeleid te stimuleren (CDOKE). We ontvangen € 1,3 miljoen jaarlijks extra. In totaal ontvangen we € 2,8 miljoen per jaar. Deze bedragen zijn in de Rijksbegroting structureel begroot, op basis daarvan gaan we er vanuit dat we dit ook structureel ontvangen. We creëren we een aantal vaste formatieplaatsen: 1,0 fte senior projectleider gebouwde omgeving, 1 fte junior projectleider klimaat, 1 fte beleidsmedewerker klimaat en energie en 3 fte projectmedewerkers gebouwde omgeving. Voor het restant stellen we een uitvoeringsplan op.

4.3 Ombuigingsvoorstellen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Verlaging van bijdrage aan Stichting dierenopvang vanaf 2026	0	-20	-20	-20	-20
Versobering onderhoud kunstobjecten door Kunstwacht	0	-10	-10	-10	-10
Brandgangverlichting BrabantWonen afsluiten van gemeentelijk net	0	-20	-20	-20	-20
Anterieure overeenkomsten bij energiesysteem	0	0	-60	-60	-60
Vrijval werkbudget Klimaat en Energie	-73	-73	-73	-73	-73
Algemene taakstelling diverse werkbudgetten Ruimte & Economie	-71	-124	-134	-134	-134
Totaal Ombuigingsvoorstellen	**-144**	**-247**	**-317**	**-317**	**-317**

Toelichting Ombuigingsvoorstellen

Verlaging van bijdrage aan Stichting dierenopvang vanaf 2026
We stellen voor om de bijdrage aan de Stichting dierenopvang Maasland met € 70.000 te verlagen. Daarentegen verwachten we hogere kosten van de dierenambulance van € 50.000. De stichting dierenopvang Maasland (DOM) vangt ook voor gemeente Venlo, Venray, Bergen en Maashorst honden en katten op in het asiel in Oss. Dit betekent dat we meer inkomsten voor het asiel verwachten waardoor we de gemeentelijke bijdrage van Oss kunnen verlagen. De kosten voor opvang van honden en katten dalen weliswaar met € 70.000, maar uit een recent overleg met de dierenambulance Maasland blijkt dat de kosten voor de inzet van de dierenambulance € 50.000 hoger gaan worden. Per saldo verwachten we een voordeel van jaarlijks € 20.000 vanaf 2026.

Versobering onderhoud kunstobjecten door Kunstwacht
We stellen voor om het budget voor onderhoud van de kunstobjecten door Kunstwacht met € 10.000 per jaar te verlagen. Door verlaging van het budget gaan we uitsluitend de jaarlijkse schouw en onderhoud ten behoeve van de algehele veiligheid (bijvoorbeeld instortgevaar) uitvoeren. De oorlogsmonumenten (bijv. de tweede wereldoorlog locaties) worden wel onderhouden, met het oog op hun rol bij de jaarlijkse 4-5 mei herdenkingen.

Brandgangverlichting BrabantWonen afsluiten van gemeentelijk net
We stellen voor om BrabantWonen af te sluiten van het gemeentelijke openbare verlichtingsnet. Hiermee hebben we jaarlijks € 20.000 aan lagere kosten. De brandgangverlichting van BrabantWonen is aangesloten op het gemeentelijke openbare verlichtingsnet. Het betreft meer dan 1.000 stuks. De gemeente betaalt nu deze energiekosten. Het is mogelijk om BrabantWonen af te sluiten van ons netwerk. Zij kunnen er dan voor kiezen om bijvoorbeeld de stroomvoorziening vanuit de eigen woningen te halen. Afhankelijk van de regionale aanbesteding inkoop energie kan dit bedrag positiever of negatiever uitvallen over de jaarschijven van 2026 tot en met 2028. Dit zal in de loop van 2025 duidelijk worden.

Anterieure overeenkomsten bij energiesysteem
We willen de kosten voor advies energiesystemen via anterieure overeenkomsten (deels) in rekening brengen bij de ontwikkelaars. Ontwikkelaars moeten sinds 2018 aardgasvrij bouwen. Zij kiezen daarbij vaak nog voor individuele oplossingen, terwijl juist voor betaalbaarheid van de energietransitie collectieve systemen aan te raden zijn. Vanaf 2027 verwachten we een opbrengsten te kunnen realiseren van € 70.000 per jaar. Vanwege de juridische regelgeving en het doorvoeren van een verordening lukt het niet om deze inkomsten te behalen vanaf 2026.

Vrijval werkbudget Klimaat en Energie
We stellen voor om aanvullend op de 10% taakstelling op werkbudgetten nog 40% van het totale werkbudget van Klimaat en Energie vrij te laten vallen. Het totale werkbudget bedraagt € 182.000. In de strategische heroriëntatie is opgenomen om 10% te korten op werkbudgetten. Dit hebben we opgenomen in een apart voorstel. We zien dat het werkbudget van klimaat en energie afgelopen jaren niet is besteed. Dit komt doordat we extra geld vanuit het Rijk hebben ontvangen voor uitvoeringskosten. Daarom hebben we het "eigen" budget minder nodig. We stellen daarom om voor om nog een aanvullend bedrag van € 72.820 vrij te laten vallen vanaf 2025.

Algemene taakstelling diverse werkbudgetten Ruimte & Economie
We stellen voor om € 134.000 te bezuinigen op onze werkbudgetten voor ruimte en economie vanaf 2026. We hebben diverse 'werkbudgetten' binnen onze beleidsafdelingen. Voor deze werkbudgetten geldt dat er geen structurele verplichtingen liggen. Wel liggen hier ambities aan ten grondslag en zijn er uiteraard voor dit jaar en komend jaar/komende jaren al plannen en toezeggingen. We zien dat deze budgetten afgelopen jaren niet volledig zijn besteed. Voorstel vanuit de strategische heroriëntatie was om deze budgetten met 10% te korten, dit is gezien de onderbesteding van de afgelopen jaren verantwoord. We stellen voor om enkele werkbudgetten met 20% te korten. Dit kan ook gezien worden als een maatregelen om wat risicovoller en strakker te begroten. We gaan dan niet of zeer beperkt inperken op ambities maar op een aantal plekken in de begroting wat strakker begroten. De totale omvang van de werkbudgetten van ruimte en economie zijn afgerond ruim € 1 miljoen. Incidenteel laten we in 2025 ook al € 71.000 vrijvallen omdat we verwachten dat we dit niet gaan besteden dit jaar.

4.4 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Capaciteit voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)	0	2.853	0	0	0
Totaal septembercirculaire	**0**	**2.853**	**0**	**0**	**0**

Toelichting septembercirculaire

Capaciteit voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)
Vanaf 2026 ontvangen we een decentralisatie-uitkering van in totaal € 2,8 miljoen. Deze uitkering is dan geen specifieke uitkering meer met verplichte besteding en verantwoording. De middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2027 tot en met 2030, maar de uitkeringsvorm na 2026 is nog niet bepaald.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	63.392	52.977	53.422	53.182	53.382
Baten	-37.410	-29.874	-30.060	-30.067	-30.067
Saldo	25.982	23.102	23.362	23.115	23.315
Stortingen reserves	1.473	238	239	256	256
Onttrekkingen reserves	-4.873	-978	-888	-346	-229
Saldo mutaties reserves	-3.401	-741	-649	-90	27
Totaal bestaand beleid	**22.581**	**22.362**	**22.713**	**23.025**	**23.342**
Autonome ontwikkelingen	-525	-75	-75	-75	-75
Budget neutrale wijzigingen	-409	-814	-738	-755	-698
Nieuw beleid	0	0	198	109	109
Septembercirculaire	0	2.853	0	0	0
Ombuigingsvoorstellen	-144	-247	-317	-317	-317
Totaal programma	**21.504**	**24.079**	**21.780**	**21.988**	**22.361**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

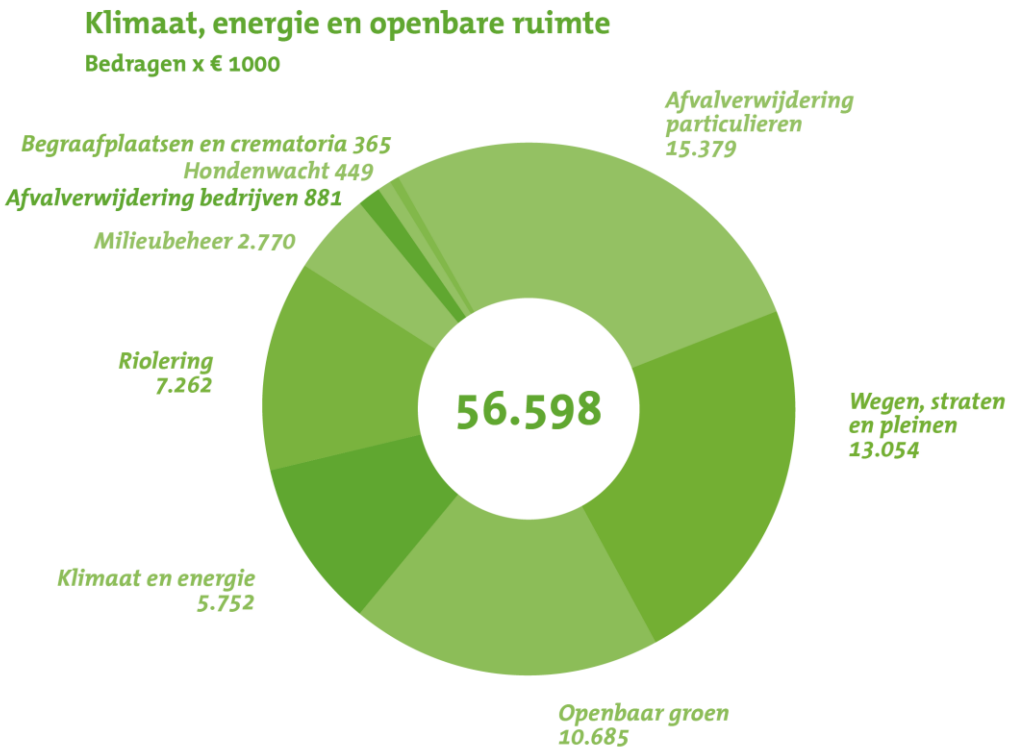

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2026
Klimaat en energie	43
Openbaar groen	50
Totaal Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	**94**

Programma 5. Economie

1. Inleiding

In onze gemeente zorgen eigenzinnige start-ups, trotse familiebedrijven, toonaangevende multinationals en een gevarieerd midden- en kleinbedrijf voor werkgelegenheid en dragen ze bij aan brede welvaart. Deze bedrijven werken in ketens waar zij de meeste waarde kunnen toevoegen. Bijvoorbeeld doordat zij nieuwe producten en diensten ontwikkelen en ontwerpen, die vaak dicht bij de eindgebruiker staan. Onze arbeidsproductiviteit is hierdoor groot.
Een gezond ondernemersklimaat, ruimte voor bedrijven en een sterk arbeidspotentieel zijn essentieel om de toekomst van een welvarend en leefbaar Oss te waarborgen. Samen met het bedrijfsleven, het onderwijs, andere overheden en regionale en landelijke organisaties bouwen we aan een duurzame en vitale economie, lokaal én regionaal, die klaar is voor de toekomst.
Een goede afstemming met onderwijs en bedrijfsleven en een goed kwantitatief en kwalitatief aanbod van arbeid zijn speerpunten in ons beleid. In onze gemeente zijn meerdere sectoren prominent aanwezig: life sciences, logistiek, maakindustrie, bouwsector en agrifood. En ook de vrijetijdseconomie is belangrijk in de Osse samenleving. We dragen dat actief uit in onze gesprekken op verschillende niveaus, netwerken, bijeenkomsten, evenementen en social media.
Met de nieuwe Strategienota Economie, die eind 2025 gereedkomt, herijken we ons economische beleid voor de komende jaren. We verwachten geen grote koerswijziging, maar wel een aanscherping van onze doelen en daarmee meer focus op een aantal speerpunten.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ruimte voor bedrijven

Wat willen we bereiken?

Werklocaties

Wij vinden het belangrijk dat gevestigde en nieuwe bedrijven zich toekomstbestendig en duurzaam in Oss kunnen blijven ontwikkelen. Daar richten we ons accountmanagement op. We zijn vertegenwoordigd in lokale, regionale en landelijke netwerken. We volgen landelijke en provinciale ontwikkelingen op het gebied van ruimte op de voet, want voor een gezonde economische toekomst is voldoende ruimte van belang. Daarom zetten we ons actief in voor de (doorontwikkeling) en verduurzaming van zowel bestaande bedrijventerreinen, zoals de haven, maar ook nieuwe locaties zoals regionaal bedrijventerrein Heesch West. Ook stimuleren we waar dat mogelijk is de intensivering van het gebruik van bestaande bedrijventerreinen. Hiervoor is het is belangrijk dat er een goede samenwerking is tussen bedrijven op een bedrijventerrein, bijvoorbeeld via parkmanagement.

Het aantrekken en behouden van talent

Om te garanderen dat Oss ook op de langere termijn economisch en sociaal gezond en duurzaam blijft, zijn een bestendige arbeidsmarkt en een stevige positionering van groot belang. We richten ons op een arbeidsmarkt die aansluit bij kansen in de nieuwe economie en de gevraagde vaardigheden in onze topsectoren. We willen Oss op het gebied van arbeidsmarkt regionaal, provinciaal, landelijk en voor een aantal sectoren ook internationaal positioneren. We werken hiervoor nauw samen met het sociaal domein, omdat economische en sociale opgaven elkaar steeds meer aanvullen en versterken. Zo bouwen we aan een krachtige lokale infrastructuur voor leren, werken, innoveren en groeien. Dit doen we via initiatieven zoals De Lerende Stad Oss, een arbeidsmarktanalyse en de ontwikkeling van hybride leeromgevingen in samenwerking met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Deze integrale aanpak sluit aan bij onze bredere economische ambities; het bieden van ruimte aan bedrijven, het versterken van belangrijke sectoren en het stimuleren van ondernemerschap.

Sterk vertegenwoordigde sectoren

In onze dienstverlening hebben we oog voor alle ondernemers, groot en klein, om daarmee netwerken te bouwen en te onderhouden. Zo werken we resultaatgericht samen aan brede welvaart en de grote opgaven waar Oss voor staat. De gemeente helpt hierbij en investeert mee. Om de doorontwikkeling mogelijk te maken van de economische sectoren waarin Oss sterk is - life sciences, logistiek, maakindustrie, bouwsector en agrifood - moeten we investeren en de concurrentiekracht en kennisinfrastructuur naar de toekomst

waarborgen. Pharmadelta is een goed voorbeeld waar we dit doen op het gebied van life sciences door de samenwerking met de regio Arnhem-Nijmegen en de provincie Noord-Brabant te intensiveren.

Duurzame en circulaire economie

In een circulaire economie bestaat bijna geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. We spannen ons samen met bedrijven in om de afvalstromen te reduceren. We pakken eerste de grootste (bedrijfs)stromen aan. Dat zijn bouw- en sloopafval (in zowel de bouw- als de maakindustrie) en voedsel. Daarnaast zetten we in op het voorkomen van afval door bedrijven te stimuleren anders te ontwerpen. Dit doen we onder andere door in onze inkoopvoorwaarden circulariteit een prominente plek te geven. We tekenen het MVOI-convenant, dat staat voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkoop.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

In de economische strategienota 2021-2025 zijn de doelstellingen en actiepunten beschreven. Kort gezegd werken we aan de volgende doelstelling(en):

- *Stimuleren ondernemerschap (sector en gebiedsgericht)*
- *Uitbouwen economische ecosystemen (sector gericht)*
- *Inzetten op toekomstige arbeidsmarkt en talent (sector en gebiedsgericht)*
- *Stimuleren duurzaam en toekomstbestendig ondernemen (opgave gericht)*
- *Ruimte maken voor ondernemen (gebiedsgericht)*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We geven uitvoering aan de nieuwe meerjarige strategienota economie (gereed eind 2025).	2026-2029
- Voor werklocaties werken we samen met ondernemers en andere partners aan intensivering, verduurzaming en verhogen van de organisatiegraad (o.a. parkmanagement) en we verkennen de mogelijkheden voor uitbreiding / nieuwe locaties.	2026-2029
- Door middel van de Regio Deal gaan wij de verduurzaming van werklocaties een extra boost geven en de netcongestieproblematiek terugdringen. Hiervoor starten we een drietal pilots met energiehubs: Warmtenet Moleneind, Energiesamenwerking Vorstengrafdonk en Energyhub Regionaal Bedrijventerrein Heesch-West. Daarnaast zijn we onderdeel van het 'Lerend Netwerk' waarin we de opgedane ervaringen delen met de gemeenten, ondernemers en het onderwijs.	2026-2029
- Op bedrijventerrein Danenhoef werken we al enige tijd samen met ondernemers aan een pilot gericht op intensiveringsmogelijkheden. In 2026 zetten we verdere stappen om – met SPUK gelden - de samenwerking tussen ondernemers op het terrein te verhogen (via parkmanagement); een belangrijke voorwaarde voor verdere ontwikkelingsmogelijkheden op bedrijventerrein Danenhoef.	2026
- We werken het beleid voor bedrijventerreinen verder uit, of en waar uitbreiding van bestaande terreinen mogelijk is.	2026
- Via onze deelname aan de provinciale bijdrageregeling Grote Oogst onderzoeken we gerichte maatregelen voor verduurzaming van bedrijventerrein Moleneind en versterken we de organisatiegraad, onder andere door inzet van parkmanagement.	

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
Acties die hiervoor geformuleerd zijn: Energietransitie: • Opleveren haalbaarheidsonderzoek lokaal warmtenet; • Verkennen met Enexis de mogelijkheid om bedrijven onderling elektriciteit te laten uitwisselen als alternatief voor een groepstransportovereenkomst; Klimaatadaptatie: • Ontwerpen vijf groene pauzeplekken voor (productie)personeel; Overzicht • mogelijkheden voor wadi's, om wateroverlast en droogte te beperken; • We starten met het vergroenen van de Molenweg. Circulaire Economie: • Rapport van de mogelijkheden van circulair watergebruik bij de bedrijven en tussen bedrijven onderling. Samenwerking en organisatiegraad: • Oprichten vereniging na afstemming van de statuten; • Inrichten gezamenlijk communicatieplatform; • Een gezamenlijke langetermijnvisie voor het terrein, als basis voor toekomstige investering en samenwerking.	Q3 2026 Q3 2026 Q2 2026 Q2 2026 Q1 2026 Q2 2026 2027 Q1 2026 2027
- Na afronding van de procedure bij de Raad van State (mits positief) starten we samen met de gemeenten 's-Hertogenbosch en Bernheze met de uitgifte van grond op Heesch West.	Q4 2026
- Uitvoering geven aan de acties die voortvloeien uit het Toekomstperspectief Haven Oss (gereed tweede helft 2025)	2026
- Samen met het bedrijfsleven organiseren we evenementen (zoals de week van de techniek), nemen we deel aan landelijke activiteiten zoals de dag van de Ondernemer en de week van de circulaire economie en zorgen we voor profilering van ondernemers via diverse media.	2026
- Op bedrijventerrein Euterpepark werken we aan een economisch programma, als onderdeel van de actualisatie van het stedenbouwkundig plan. Het economische programma bevat kaders voor gewenste en toegestane economische activiteiten in het gebied, en vormt daarmee een leidraad voor projectontwikkelaars bij de invulling van het terrein.	2026
- We leggen het nieuwe arbeidsmarktbeleid voor aan de raad en voeren dit vervolgens uit.	Q1/2026
- We organiseren minimaal 4 kennisbijeenkomsten.	2026
- We ondersteunen jaarlijkse initiatieven als MijntoekomstinOss, de Digitale Werkplaats, het Leerfestival en de NEXT-lezing.	2026
- Oss is een UNESCO Learning City. Ook hier versterken we elkaar zodat we samen met onze partners de activiteiten van de Talentencampus concreet invulling geven aan de Lerende Stad Oss. We werken hiervoor nauw samen met de Economic Board (Kracht van Oss).	2026
- Als onderdeel van onze strategie om de relatie Oss-pharma te versterken, en aansluitend op ons arbeidsmarktbeleid en de Lerende Stad Oss, organiseren we samen met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen de Nationale Scheikunde Olympiade in 2027.	Q3 (juni)/2027

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- Doorontwikkeling van Pivot Park en Pivot Park te versterken als regionaal en (inter)nationaal ecosysteem. Er wordt een campusvisie opgesteld waarin ambities worden opgesteld op het gebied van focus, vestiging organisaties, human capital, community building, faciliteiten en duurzaamheid. Voor de (mogelijke) realisering van de geschetste ambities wordt tevens een vastgoedplan ontwikkeld. De gestelde ambities en onderliggende cases hebben betrekking op de periode 2026-2035.	Q1 2026
- Voor de (door)ontwikkeling van de regiovoorziening voor start- en scale ups participeren we samen met andere gemeenten financieel in Elevate-X.	2026
- We gaan aan de slag met het uitvoeringsplan Koersnota circulaire economie, waaronder: • verkenning naar de mogelijkheden voor een lokale bouwkringloop • Het inrichten van een eigen gemeentelijke opslagplaats voor materialen • afvalproject op Elzenburg de Geer • in samenwerking met de HAS werken we verder aan het tegengaan van voedselverspilling	2026

2.2 Landbouw

Wat willen we bereiken?

De agrarische sector is nu en vanuit de Osse historie een wezenlijk onderdeel van onze (lokale en regionale) economie. De landbouwsector is in ontwikkeling en heeft een aantal belangrijke opgaven in te vullen. Naar aanleiding daarvan hebben we afgelopen jaren samenwerking gezocht met de agrarisch ondernemers om de nodige stappen te kunnen zetten. Onze polder met het primair agrarisch gebied, leent zich bij uitstek voor hoogwaardige kringlooplandbouw. Dit willen we faciliteren en waar we uit willen komen is een duurzaam, hoogwaardig landbouwgebied met gezonde bodem, schoon water, zuivere lucht en goede biodiversiteit.
We kiezen voor een doelgerichte benadering, waarbij de uitvoering van de transitie aan de agrarisch ondernemers is. Vanuit deze samenwerking hebben de agrariërs een uitvoeringsagenda opgesteld, die werkt aan gezonde en verantwoorde voedselproductie in de polder.

Door aanvullende (landelijke) wet- en regelgeving worden de sector en de individuele bedrijven daarbinnen voor keuzes gesteld ten aanzien van het doen van nieuwe investeringen in bijvoorbeeld stalsystemen, of het (deels) overstappen naar andere verdienmodellen.

De aandacht gaat de komende jaren uit naar uitvoering, we zoeken naar innovaties en ontwikkelen instrumenten, werkwijzen en afspraken die de transitie ondersteunen. AFC (Agrifood Capital) is een belangrijke speler die in de regio Noordoost-Brabant en dus ook in Oss, innovatie aanjaagt en daarmee structuurversterkend werkt in de sector. Op het vlak van beleid, regelgeving en ruimtelijke ontwikkeling zoeken we de samenwerking met onze partners bij Rijk, provincie en regio.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een gebiedsgerichte aanpak om te komen tot:*
    - *Een gezonde, economisch rendabele agrarische sector door het faciliteren van een goed ondernemersklimaat vanuit het perspectief van kringlooplandbouw*
    - *Een ecologisch verantwoorde agrarische sector waarbij verbetering van lucht, water, bodem en biodiversiteit bereikt wordt*
    - *Een agrarische sector die maatschappelijk verbonden is met de omgeving door ontwikkelingen in samenspraak tot stand te brengen*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We gaan de uitvoeringsagenda's westelijke en oostelijke polder samenvoegen en uitwerken naar één gezamenlijk uitvoeringsprogramma, daarbij stellen we governance- en werkafspraken op met onze stakeholders.	Q1/2026
- We komen in afstemming met de agrariërs tot een reeks gebiedsdoelstellingen en prestatie indicatoren voor de landbouw waarmee gestuurd kan worden op resultaten.	Q4/2026
- We gaan een meetsystematiek introduceren voor milieu- en natuurdoelen waarmee objectief de vorderingen kunnen worden beoordeeld.	Q4/2026
- We geven uitvoering aan het maatregelenpakket voor het behalen van de KRW-doelen voor 2027.	2026-2027
- We geven vervolg aan het juridisch en planologisch onderzoek naar beschermen en behouden van waardevolle landbouwgrond voor de agrarische sector.	2026

2.3 Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken?

Recreatie en Toerisme draagt onder andere bij aan een aantrekkelijke leefomgeving, lokale economie, natuur- en landschapsontwikkeling, behoud en ontwikkeling van cultuur en erfgoed, welzijn en gezondheid van onze inwoners, aan stadspromotie en aan de vitaliteit van ons buitengebied. Hiervoor hebben we veel mooie kwaliteiten in huis. Zoals gevarieerde natuurgebieden en landschappen, een uitgebreid routenetwerk en gastvrije ondernemers. Er vinden steeds meer evenementen plaats in de stad en in onze kernen. Ons Erfgoed, waaronder onze vestingstadjes, biedt een levendig decor en kansen voor storytelling. We zetten via de lijn product, verhaal en promotie in op het verder ontwikkelen en zichtbaar en beleefbaar maken van dat wat we te bieden hebben aan onze inwoners en bezoekers.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We streven naar versterking van de vrijetijdssector (werkgelegenheid)*
- *We zetten in op voldoende (vrij toegankelijke) mogelijkheden om dichtbij huis te kunnen ontspannen*
- *We streven naar meer kwaliteit van het aanbod passend bij de lokale behoeften (tevredenheid over recreatieve voorzieningen)*
- *We werken aan een goede balans tussen natuurwaarden en recreatieve waarden door spreiding van recreatie in het gehele gebied*
- *We informeren, inspireren en enthousiasmeren inwoners en bezoekers samen met onze stakeholders recreatie & toerisme in het Platform TrefhetinOss om erop uit te gaan in de regio*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We realiseren een nieuwe inrichting van het Openbaar Strandbad aan de Lithse Ham.	Q3/2027
- Met Stichting Oss & Partners werken we aan de toeristische gebiedsmarketing van de Osse regio. We evalueren de start en starten fase 2.	Q4/2026
- We werken het ontwikkelperspectief van de recreatieve entree Hoessenbosch uit.	Q4/2026
- We ondersteunen de exploitant van de Geffense Plas in de volgende stap in de uitwerking van zijn ontwikkelplan.	Q4/2027

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de duurzaamheidscirkel, vooral aan de profit-kant, waarbij people en planet ook goede aandacht krijgen:

- Arbeid: Door te streven naar een maximale werkgelegenheidsfunctie leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren zoals besteedbaar inkomen, armoede, jeugdwerkloosheid en verhuissaldo.
- Kennis: Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en dus de aanwezigheid van hoger onderwijs is de sleutel tot de toekomst. We zetten dan ook maximaal in op samenwerking met bijvoorbeeld Koning Willem 1, Avans, HAS, HAN en universiteiten in onze nabijheid.
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden: we kijken kritisch naar ons ruimtegebruik, onder andere door toepassing van de 'Ladder duurzame verstedelijking'. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch-West is zorgvuldig uitgiftebeleid een belangrijke factor. We hebben hier ook regionaal afstemming over. Voor regionaal bedrijventerrein Heesch west zal een gronduitgifteprotocol gehanteerd worden.
- Daarnaast ontwikkelen we projecten en activiteiten die de transitie binnen het bedrijfsleven naar een duurzame en circulaire economie moeten versnellen (zie paragraaf 2.2).

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing.

Heesch West

De gemeenschappelijke regeling Heesch West heeft als doel het ontwikkelen van een nieuw regionaal bedrijventerrein. In een ambitieuze, toekomstgerichte ontwikkeling biedt Heesch West ruimte aan middelgrote (vanaf ca 5000 m2) tot zeer grootschalige bedrijven, die elders in de regio geen passende huisvesting (meer) vinden. In belangrijke mate zijn dit bedrijven die nu al een regionale binding hebben en zich binnen onze regio willen doorontwikkelen. Heesch West versterkt het vestigingsklimaat voor Noordoost-Brabant door in te spelen op deze specifieke kwaliteiten. Het nieuwe terrein biedt vestigingsmogelijkheden voor regionale en (inter)nationale ruimtevragers én biedt uitbreidingsmogelijkheden voor het bedrijfsleven uit onder andere onze gemeente. Heesch west richt zich op doorstroming van (regionale) bedrijven die door omvang, ontwikkeling of omgevingseffect niet meer passen op de huidige locatie. Heesch West zorgt zo voor directe en indirecte werkgelegenheid voor de regio.

3.3 Beleidskaders

1. Economische strategienota, Moderne Maakstad Oss, 2021-2025 / herziene strategienota komt naar verwachting eind 2025 gereed
2. Masterplan Bedrijventerreinen Oss
3. Economisch Convenant tussen de gemeente Oss en de Stichting Kracht van Oss-Economic Board
4. Agrifood Capital: Agenda richting 2020
5. Agrarische visie 2021

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Werkgelegenheid	osstat*	43.970	45.726	47.081	47.749	45.000
Bedrijfsvestigingen	osstat	8.770	9.539	10.142	10.553	10.000
Ranking logistieke hotspots	www.logistiek.nl	7	2	3	4	5

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	52,9	52,7	2023
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	165,5	170,2	2023
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	766,8	799,4	2023

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Vorming toeristisch fonds	0	150	150	150	150
Verduurzamen bedrijventerreinen Oss	0	0	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**150**	**150**	**150**	**150**

Toelichting nieuw beleid

Vorming toeristisch fonds

Om de gebiedsmarketing (toerisme) de gewenste start te geven, is een extra inzet van € 150.000 nodig. Met de betrokken partners is de inzet vanuit de toeristenbelasting verkend. In de strategische heroriëntatie die voorligt is deze ambitie meegenomen. Het voorstel is de toeristenbelasting te verhogen. Uit de meeropbrengst verbinden we € 150.000 euro aan de toeristische ambitie. De overige meeropbrengst draagt bij aan de bezuinigingstaakstelling.

Verduurzamen bedrijventerreinen Oss

We stellen voor om € 780.000 beschikbaar te stellen voor de verduurzaming van bedrijventerreinen. Dit betalen dit uit de rijksgelden die we ontvangen voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. De bijdrage vanuit de reserve economie (€ 200.000) geven we vorm via een storting in de reserve Energietransitie. Zowel provinciaal, regionaal en nationaal wordt volop ingezet op het verduurzamen van bedrijventerreinen met diverse regelingen. Als gemeente Oss doen we al met Moleneind mee met Grote Oogst, maar er zijn nog veel meer regelingen waaraan we mee kunnen doen. Denk aan verbreding Grote Oogst, Stimuleringsregeling Energiehubs en de Regio Deal Verduurzaming bedrijventerreinen. Om mee te kunnen doen aan de diverse regelingen, moeten we geld reserveren. Dit betreft in totaal € 580.000 en hebben we als volgt verdeeld: voor 2025 € 180.000, voor 2026 € 187.500, voor 2027 € 87.500, voor 2028 en 2029 € 62.500. Wij stellen voor om deze kosten voor 50% uit de reserve Economie te halen en voor 50% uit het budget Energietransitie duurzame gebouwen. Wij stellen voor om de bijdrage vanuit de reserve Economie naar het programma Klimaat over te maken en alle kosten vanuit de Rijkssubsidie (CDOKE) te betalen. Deze CDOKE regeling is bedoeld voor de uitvoering van klimaat en energiebeleid. Door alle kosten vanuit dit budget te betalen en tevens de reserve Energietransitie aan te vullen met de bijdrage uit de reserve Economie kunnen beide programma's hun doelstellingen verwezenlijken. Voor de benodigde extra capaciteit schatten we € 200.000 nodig te hebben verdeeld over de jaren 2025 tot en met 2028. Deze middelen willen we onttrekken uit de Rijkssubsidie die bedoeld is voor de uitvoering van klimaat en energiebeleid (CDOKE). Dit willen we omdat 45% van het inkomen wordt verdiend op bedrijventerreinen en bijna de helft van het aantal banen (46%) in gemeente Oss zich op de bedrijventerreinen bevindt. Bovendien hebben bedrijventerreinen maar een relatief klein grondoppervlak nodig (3%) waardoor ze een enorme toegevoegde waarde leveren voor de regionale economie (grondgebruik landbouw is 66%). Als bedrijventerreinen niet verduurzamen en vergroenen is de impact groot. Bedrijven kunnen niet innoveren, verduurzamen, uitbreiden en investeringen bij grote bedrijven met vestigingen in andere landen worden elders gedaan vanwege het ontbreken van ruimte op het net. We zien nu al problemen op Vorstengrafdonk met aansluitingen en bedrijven die financieel niet mee kunnen met de verduurzamingsmaatregelen vanuit Grote Oogst Moleneind. Dit wordt alleen nog maar groter als we nu geen actie ondernemen.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Verhoging opbrengsten erfpachtgronden	-164	-73	-73	-73	-73
Beheerplan haven en brug 2025-2029	0	-81	-70	5	4
Lagere kosten economie	-361	92	0	0	0
Mutatie reserve economie	362	-92	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-164**	**-154**	**-143**	**-68**	**-68**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Verhoging opbrengsten erfpachtgronden
We hebben een voordeel van € 73.000 vanaf 2025 door de verhoging van opbrengsten voor erfpachtgronden. In 2025 hebben we ook nog eenmalig hogere opbrengsten bij verhuurde panden en percelen € 83.000. We verwachten op basis van de resultaten van afgelopen jaren en bestaande contracten de opbrengst op erfpachtgronden te kunnen verhogen met € 98.000. Wanneer wij gronden verkopen of inbrengen in ontwikkelingen dan zal de erfpacht op deze grond vervallen. Wanneer welke erfpachtgronden vervallen blijft meerjarig een lastig in te schatten traject. Daarnaast actualiseren we de inkomsten op huur en opstelrecht, waarbij we de begroting verlagen (nadeel) met € 25.000. De begroting hiervan is te hoog in vergelijking met de werkelijke verwachte inkomsten. Per saldo geeft dit een voordeel van jaarlijks € 73.000.

Beheerplan haven en brug 2025-2029
We stellen het beheerplan haven en brug bij. We hebben een lagere kosten van € 82.000 in 2026 en € 71.000 in 2027 en hogere kosten van € 4.000 vanaf 2028. We schuiven diverse investeringen door van 2025 naar 2026. Dit zijn de besturing, installaties en de verlichting van de brug. Dit leidt tot lagere investeringslasten van € 82.000 in 2026. De investeringen sluis installaties, deuren en mechanical schuiven we door van 2026 naar 2027. Dit leidt tot lagere investeringslasten in 2027 van € 70.000.

Lagere kosten economie
We hebben in 2025 lagere kosten voor het project Moleneind. Deze kosten (€ 0,2 miljoen) schuiven door naar 2026. Daarom onttrekken we in 2025 minder uit de reserve economie en in 2026 meer. In 2024 zijn we gestart om het bedrijventerrein Moleneind te verduurzamen samen met de provincie en bedrijven. Dit project wordt uitgevoerd in meerdere jaren. Voor Brabant Ports hebben we dit jaar geen concrete afspraken kunnen maken. Het bedrag van € 15.000 uit de reserve economie schuift daarom door naar 2026. Tot slot hadden wij € 95.000 gepland te onttrekken uit de reserve voor bedrijven. Ook deze kosten schuiven door naar 2026.

4.3 Ombuigingsvoorstellen
Niet van toepassing.

4.4 Septembercirculaire
Niet van toepassing.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	8.090	5.132	4.883	4.876	4.874
Baten	-5.291	-1.559	-1.474	-1.474	-1.474
Saldo	2.798	3.573	3.409	3.402	3.400
Stortingen reserves	1.276	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-570	-239	-3	-3	-3
Saldo mutaties reserves	706	-239	-3	-3	-3
Totaal bestaand beleid	**3.504**	**3.334**	**3.406**	**3.399**	**3.397**
Autonome ontwikkelingen	-164	-154	-143	-68	-68
Budget neutrale wijzigingen	188	166	116	103	53
Nieuw beleid	0	150	150	150	150
Totaal programma	**3.528**	**3.496**	**3.529**	**3.584**	**3.532**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

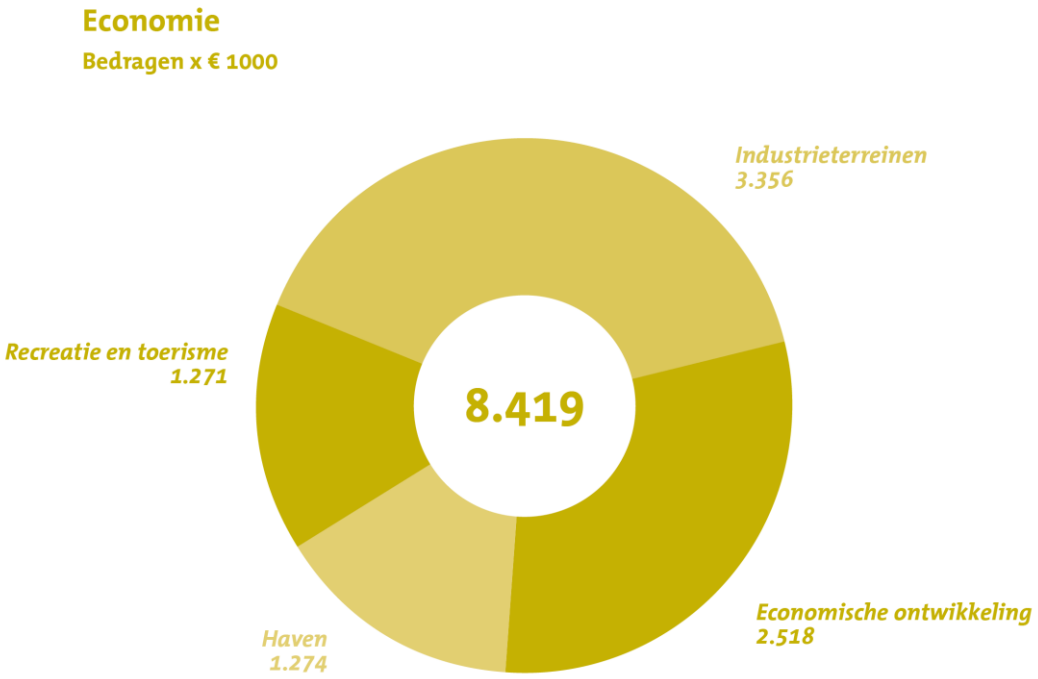

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2026
Economische ontwikkeling	394
Recreatie en toerisme	75
Totaal Programma 5. Economie	**468**

Programma 6. Centrum

1. Inleiding

De dynamiek in het centrum van Oss is groot. We moeten steeds blijven anticiperen en meebewegen met de markt en op de ontwikkelingen in de maatschappij om kansen voor ons centrum te benutten. Het centrum van Oss is het visitekaartje van Oss. Het blijft de centrale plek waar inwoners uit gemeente Oss en bezoekers uit de regio samenkomen, omdat op deze plek voor ieder iets te doen en te beleven valt. De komst van het Walkwartier heeft het centrum een nieuwe, meer stedelijke uitstraling gegeven en een belangrijk publieksfunctie (het Warenhuis met onder andere de bibliotheek) in het centrum toegevoegd.
De verstedelijking zorgt ervoor dat de stad en het aantal inwoners in de gemeente groeit. Nieuwe inwoners zorgen voor nieuw bestedingspotentieel waar ondernemers van kunnen profiteren. Daarnaast geeft de verstedelijking aanleiding om de binnenstad aantrekkelijker en groener in te richten. De komende jaren neemt de druk op de ruimte in het centrum toe: meer woningen, meer behoefte aan ruimte voor groen, voorzieningen en een goede bereikbaarheid.
De blijvende groei van online winkelen zorgt ervoor dat ons centrum veranderd is van winkelhart naar brede binnenstad met een grote mix aan functies. Er is blijvende aandacht nodig om de panden in het centrum goed ingevuld te houden. Dit alles vraagt om keuzes om het centrum aantrekkelijk te houden voor bezoekers en ondernemers. Om goed in te kunnen blijven spelen op de ontwikkelingen, die op ons afkomen en om ervoor te zorgen dat ons centrum ook in de toekomst aansluit bij de groeiende stad, hebben we het afgelopen jaar de visie op het centrum geactualiseerd met als resultaat de Binnenstadsvisie Oss 2045. Deze visie vormt de basis voor onze inzet en investeringen de komende jaren. We werken samen met de belanghebbenden in het centrum de komende jaren door aan een bruisend, groen en toekomstbestendige binnenstad.

2. Programma-onderdelen

2.1 Stadscentrum

Wat willen we bereiken?

We willen de binnenstad de komende jaren klaar maken voor de toekomst. We werken aan een toegankelijk, bereikbaar, aantrekkelijk en levendig centrumgebied, dat aansluit bij de vernieuwing en groei van de stad. We willen dat het de plek is waar Ossenaren trots op zijn en waar potentiële nieuwe inwoners zich direct thuisvoelen. Met een mix aan voorzieningen en activiteiten, een groene, klimaatadaptieve inrichting waar ruimte is voor ontmoeten, bewegen en evenementen, en ruimte voor wonen en werken. Daarbij zorgen we ervoor dat de binnenstad goed bereikbaar is voor inwoners uit Oss en bezoekers aan de stad.
We blijven inzetten op een schoon, veilig en compact stadshart waar de focus ligt op de commerciële functies detailhandel, horeca, publieksgerichte dienstverlening, warenmarkt en evenementen. Dit zorgt voor economische vitaliteit voor ondernemers en levendigheid voor bezoekers. Rondom dit stadshart zetten we in op een aantal deelgebieden met een specifiek profiel: boodschappen doen en evenementen bij het Burchtplein en Eikenboomgaardplein, cultuur en ontmoeting rondom de Groene Engel, kleinschalige dienstverlening en bedrijvigheid tussen Burgwal en Oostwal en kennis en onderwijs rondom het TBL. We hebben het afgelopen jaar ook veel tijd en energie gestoken in het professionaliseren en verbeteren van de kermis in het centrum van Oss en zullen daar de komende jaren ook mee doorgaan.
Vergroening van de binnenstad is belangrijk om in te spelen op de opgaven rondom klimaatadaptatie en gezondheid, maar draagt ook bij aan een aantrekkelijker verblijfsgebied voor bezoekers en bewoners van de binnenstad. We werken aan vergroening van het stadshart (de centrumstraten), een groen netwerk daaromheen (gekoppeld aan langzaam verkeerroutes) en aan de realisatie van een aantal grote en kleinere stadsparken.
In aansluiting om de ambities op het gebied van mobiliteit, zetten we ook voor de binnenstad in op het stimuleren en faciliteren van de fietsers. Dit betekent aantrekkelijkere fietsroutes van en naar de binnenstad en meer en kwalitatief betere fietsenstallingen in de binnenstad. Tegelijk willen we dat de binnenstad ook per auto goed bereikbaar blijft. Om de gewenste vergroening te kunnen realiseren, zoeken we naar mogelijkheden om efficiënter om te gaan met autoparkeren (deels ondergronds).

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een levendige, veilige, schone en herkenbare binnenstad met winkels, horeca, evenementen, cultuur, onderwijs, werkfuncties en woningen*
- *Een groenere binnenstad, waar het aantrekkelijk is om te verblijven*
- *Een goed bereikbare binnenstad voor fietsers, voetgangers en automobilisten.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
Binnenstadsvisie	
- We stellen een uitvoeringsprogramma Binnenstadsvisie op en leggen deze, ter vaststelling, aan het College voor.	Q1/Q2 2026
- Na vaststelling van het uitvoeringsprogramma Binnenstadsvisie beginnen we aan de uitvoering van de projecten uitvoeringsprogramma.	Q3/Q4 2026 e.v.
Ontwikkeling TBL en stadssportpark	
- We vergroenen de parkeerplaats van het TBL aan de Molenstraat.	Q2/2027
- We realiseren het Stadssportpark TBL.	Q2/2027
- We verplaatsen de fietsenstalling van Oostwal naar het TBL.	Q2/2026
- We realiseren een parkeerplaats voor het personeel van het TBL.	Q2/2027
- We realiseren een kunstgrasveld en kleedruimten voor het TBL.	Q2/2027
Evenementen	
- We werken een vervolg uit van de evaluatie 2025 op het aanbod evenementen in het centrum in samenwerking met organisatoren die actief zijn in het centrum.	2026
- We geven uitvoering aan de ambitie van de kermis in het centrum binnen de mogelijkheden van het bestaande beschikbare budget.	Q3 2026 e.v. jaren

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de Duurzaamheidscirkel:

- Arbeid: door te streven naar behoud en zelfstandig ondernemerschap mogelijk maken leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren, zoals besteedbaar inkomen, armoede en jeugdwerkloosheid.
- Maatschappelijke participatie en wonen: we gaan in het stadscentrum een diversiteit aan functies creëren. We versterken de woonfunctie in het Walkwartier, voegen cultuur toe en geven ruimte aan starters en tijdelijke functies. We stimuleren, wanneer het kan, evenementen in het centrum en de kernen, deze worden veelal georganiseerd door lokale verenigingen.
- Natuur en Landschap: We vergroenen het centrum om de effecten van hittestress tegen te gaan.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, duurzame steden en gemeenschappen en leven op het land. Door in te zetten op het compact maken van het stadshart, functiemenging, meer bezoekersbeleving, stimuleren lokaal en duurzaam, in samenwerking met belanghebbenden in de binnenstad. Zo bouwen we samen aan een duurzaam stadshart.

3.2 Verbonden partijen

Niet van toepassing.

3.3 Beleidskaders

1. Koers Stadshart Oss (2016)
2. Detailhandelsbeleid (2024)
3. Horeca en terrassenbeleid (in wording, 2024)

4. Strategienota Economie Oss 2021-2025
5. Koersnota klimaatadaptatie (2024)
6. Parkeerbeleid (in wording, 2024)
7. Evenementenbeleid (2024)

3.4 Indicatoren

Sinds 2024 rapporteren wel alleen nog aan de hand van de gegevens van het CMO uit DigiTwin. Het werkgebied van het CMO beslaat sinds 2010 het kernwinkelgebied (de pit) en het kernrandgebied van het centrum (de schil). Vanaf 2016 registreert het CMO maandelijks bezetting/leegstand. Vanaf juli 2022 maakt het CMO gebruik van DigiTwin om bezoekersaantallen te meten. Deze tool is AVG proof.

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Bezoekers centrum (gemiddeld per week)	CMO	niet bekend	123.000	111.000	220.736*	150.000
Leegstand aantal verkooppunten	CMO	9,20%	11,50%	9,60%	12,5%**	7,50%
Aantal verkooppunten	CMO	360	356	354	354	geen
Omvang winkeloppervlakte in m2	CMO	niet bekend	nb	90.825	93.180***	geen
Leegstand winkeloppervlak	CMO	niet bekend	nb	7,20%	8,3%****	5,0%

* Nieuwe meetmethode Digitwin, cijfers 24/7
** 18 panden pit 11,30% - 26 panden schil 13,60%
*** af: twee panden in de schil die zijn omgebouwd naar woning: 145 m2 . Bij: commerciële ruimte Walkwartier 2.500 m2.
**** stijging door leegstand enkele grotere panden (Blokker, Halfords) en nieuwe commerciële ruimte Walkwartier.

3.5 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Evenementen coördinatie CMO	0	30	30	30	0
Onttrekking uit reserve Walkwartier en omgeving	0	-30	-30	-30	0
Totaal nieuw beleid	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting nieuw beleid

Evenementen coördinatie CMO
We stellen voor om voor 2026, 2027 en 2028 per jaar € 30.000 beschikbaar te stellen voor de een subsidie aan het CMO om evenementen te coördineren en organiseren. Dit betalen we uit de reserve Walkwartier en omgeving. Op 3 juli 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met een motie om in de begroting 2026–2029 gedurende drie jaar een bedrag van € 30.000 beschikbaar te stellen voor de bekostiging van de evenementencoördinator van het CMO. De gemeente onderstreept het belang van evenementen in het centrum en daarmee ook de rol van een evenementencoördinator. Evenementen trekken veel publiek naar het centrum en zorgen voor beleving. Ondertussen werken we aan een koersnota waar we bekijken of en hoe we dit structureel op kunnen pakken.

4.2 Autonome ontwikkelingen
Niet van toepassing.

4.3 Ombuigingsvoorstellen
Niet van toepassing.

4.4 Septembercirculaire
Niet van toepassing.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	1.534	2.196	2.280	2.278	2.276
Baten	-507	-507	-507	-507	-507
Saldo	1.027	1.689	1.773	1.771	1.769
Stortingen reserves	740	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-402	-4	-164	-164	-164
Saldo mutaties reserves	338	-4	-164	-164	-164
Totaal bestaand beleid	**1.365**	**1.685**	**1.609**	**1.607**	**1.605**
Budget neutrale wijzigingen	0	-1.202	-1.224	-1.236	-1.236
Nieuw beleid	0	0	0	0	0
Totaal programma	**1.365**	**483**	**385**	**371**	**369**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

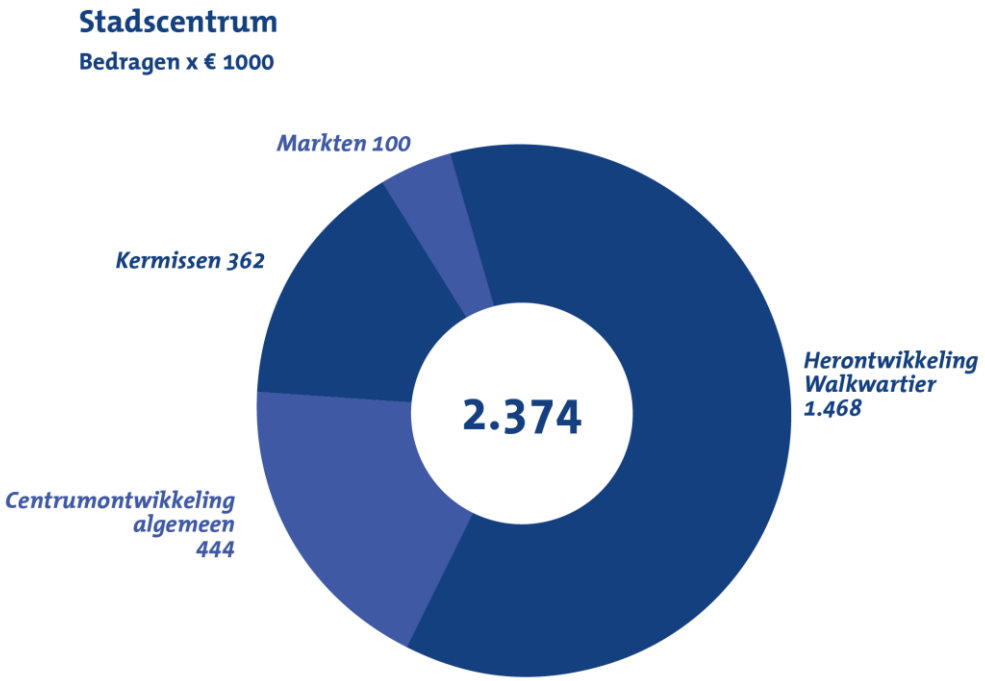

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	**Begroting 2026**
Centrumontwikkeling algemeen	105
Totaal Programma 6. Centrum	**105**

Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit

1. Inleiding

Oss maakt de komende jaren een schaalsprong naar een gemeente met meer dan 100.000 inwoners. Er is een passend stedelijk woning- en voorzieningenaanbod nodig om deze groei te faciliteren. Dit vraagt ook om een investering in een gezonde en veilige leef- en werkomgeving.
Om de groei mogelijk te maken en voldoende en divers aanbod aan woonruimte en voorzieningen te kunnen bieden, investeren we in de duurzame stedelijke ontwikkeling van de stad Oss. Dit komt voornamelijk tot uitdrukking in de binnenstedelijke transformatie in de brede spoorzone van Schadewijk tot Amsteleind. Hier vindt de omslag naar duurzame mobiliteit plaats, met een verbetering van onze verkeersstructuur, zodat alle voorzieningen goed bereikbaar blijven. Daarnaast maken we het bestaand stedelijk gebied gezonder en klimaatadaptiever.
In dit programma komen de stedelijke ontwikkeling van Oss, de woon- en mobiliteitsopgaven, de activiteiten in het kader van de Omgevingswet, de aandacht voor erfgoed én onze lobby en samenwerkingsagenda aan de orde.

2. Programma-onderdelen

2.1 Verstedelijking

Wat willen we bereiken?

Met de inzet op stedelijke ontwikkeling, en de verdere uitwerking van de spooragenda, werken we consistent (tot 2040) aan 'Oss stad met toekomst' door het creëren van een aantrekkelijke stedelijke woon-, werk- en leefomgeving. De nabijheid van het spoor en de stations in Oss spelen hierin een belangrijke rol. Met de stedelijke ontwikkeling geven we vorm en inhoud aan de ambitie om te groeien naar een 100.000+ gemeente. We hanteren daarbij de principes van duurzame verstedelijking, die in heel Brabant toegepast worden. Daarbij geldt dat er een samenspel moet zijn tussen extra ruimte voor wonen en werken en aandacht voor energietransitie, klimaatadaptie en mobiliteitstransitie. Ook binnen de gemeente Oss is het leggen van verbindingen en organiseren van een goede samenwerking en afstemming cruciaal om op lange termijn doelen te realiseren. Onderstaand hebben we verder uitgewerkt wat we willen bereiken, om gefaseerd de stedelijke ontwikkelingsopgave te realiseren.

Kwalitatieve gebiedsontwikkeling

We zetten in op een integrale gebiedsgerichte aanpak voor kwalitatieve gebiedsontwikkeling. In het programma 'Stedelijke ontwikkeling spoorzone Oss van Amsteleind tot Schadewijk' onderscheiden we de volgende gebieden:

- Amsteleind
- Oss-centraal (gebied tussen twee stations waaronder Euterpepark, huidige locatie Golfbad en Raadhuiskwartier)
- Schadewijk (en later ook Ruwaard)
- Moleneind (inclusief Pivot Park en later ook de haven)
- Spoorwegkruisingen en stationsomgevingen

Het ontwikkelperspectief voor de spoorzone geeft, samen met de Stadsagenda (bestuurlijke besluitvorming in 2025), richting om per gebied verdere invulling te geven aan de stedelijke ontwikkelingsopgave. We vervolgen de inhoudelijke onderzoeken en werken kaders voor gebiedsontwikkeling uit. De samenwerking met andere partijen, zoals ProRail, NS, Provincies, grote steden en diverse ministeries wordt daarvoor ook opgezocht.

Commitment en cofinanciering door middel van lobby en profilering

Om de ambities op het gebied van de schaalsprong van Oss en de investeringen die daarbij aan de orde zijn mogelijk te maken, maakt het bestuur en de ambtelijke organisatie werk van lobby en profilering in stedelijke netwerken. In het grote stedennetwerk (G40), BrabantStad (B7), Novex Stedelijk Brabant en samen met 's-Hertogenbosch binnen RNOB. Deze netwerken zorgen voor kennis en kennissen die zeer behulpzaam zijn bij het behalen van de doelen van stedelijke ontwikkeling en stedelijke ontwikkeling. Het is 'halen en brengen':

weten wat er speelt aan opgaven en mogelijke belemmeringen, maar ook het inbrengen van onze eigen kennis en agenda en het binnenhalen van commitment hieraan en middelen hiervoor.

Stadsagenda

In de Omgevingsvisie en sectoraal beleid op het gebied van wonen, werken en leven zijn ambities en visies voor de verdere groei en ontwikkeling voor de Stad Oss opgenomen. Via een aantal gebiedsontwikkelingen en de agenda voor de Spoorzone werken we hieraan, onder de noemer 'Oss Stad met Toekomst'. Het zijn grote en integrale gebiedsontwikkelingen, voornamelijk in bestaand stedelijk gebied. Om hierop goed grip te houden, af te stemmen en te sturen, maken we een Stadsagenda.

Resultaten in de voorbereidings- en uitvoeringsfase

Naast het maken van integrale gebiedsplannen zijn er ook projecten in voorbereiding en uitvoering die inhoud geven aan de opgaves van stedelijke ontwikkeling. Zo zijn we op dit moment onder andere bezig met de planvoorbereiding en procedure van gebiedsontwikkelingen Amsteleind, Schadewijk, Euterpepark en Raadhuislaan. Ook zijn we bezig met vergunningverlening en realisatie van diverse projecten en deelprojecten, zoals Linck-Raadhuislaan (200 woningen), Euterpepark-Corellistraat (200 woningen), Euterpepark-Obrechtstraat (280 woningen) en Schadewijk-Spoorlaan/Zwaluwstraat (270 woningen). Het tempo en de fasering van uitvoering zijn hierbij mede afhankelijk van de capaciteit van de organisatie.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Eigentijdse stadsvernieuwing; er wordt een diversiteit aan extra woningen gebouwd in het stedelijk gebied. Dit levert een aantrekkelijke stedelijke leefomgeving en gemeenschappen op, die van aanvulling zijn op het bestaande Osse woningaanbod*
- *De mobiliteitstransitie in de stad; waarin langzaam verkeer volop ruimte heeft en voorzieningen zoals openbaar vervoer, groen, sport, onderwijs en cultuur snel bereikbaar zijn vanaf de woon- of werkplek*
- *Duurzame, gezonde en veilige leefomgeving; waarin in het stedelijk gebied ruimte is gemaakt voor de uitdagingen uit het programma energie en klimaat en de opgave met betrekking tot energie*
- *Vooraanstaande industriële ontwikkel- en maakstad; waarbij het nieuwe werken (in de nabijheid van de stations) onderdeel is van de nieuwe stedelijkheid*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We zorgen met behulp van een integrale gebiedsgerichte aanpak voor kwalitatieve gebiedsontwikkeling waarbij we woningen, werkplekken, voorzieningen en een aantrekkelijke en groene gebruiksomgeving toevoegen aan het bestaande aanbod.	2026 en verder
- We versterken de samenwerking met andere overheden en organisaties met behulp van de lobbykalender. Zoals het rijk, de regio RNOB, Regio Arnhem-Nijmegen, de provincie Noord-Brabant, Novex stedelijk Brabant, B7 en G40. Doel hierbij is om steun en middelen te verwerven voor de uitvoering van de bovenstaande plannen.	2026 en verder
- We betrekken inwoners bij de plannen rondom de stedelijke ontwikkeling van Oss door communicatie, participatie en educatie. Hierbij leggen we de plannen uit en lichten deze toe, en bouwen we samen met inwoners aan het verhaal van Oss.	2026 en verder
- We brengen de omvang van de investeringen en planning in beeld met behulp van een op te stellen meerjareninvesteringsagenda.	Q3/2026
- We geven uitvoering aan de Stadsagenda Oss 'Stad met Toekomst 2025-2040'. De Stadsagenda is een instrument voor stedelijk programmeren. Het laat zien aan welke verschillende gebiedsontwikkelingen we werken, hoe ze	2026 en verder

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
samenhangen en hoe ze bijdragen aan de strategische doelen voor de stad Oss in de periode 2026-2040. Het instrument helpt om grip te houden op de gebiedsontwikkelingen en de daarbij behorende projecten. We monitoren voortgang en sturen waar nodig bij om tot uitvoering te komen.	
- We pakken in het kader van de stedelijke ontwikkeling de ruimtelijk-economische doorontwikkeling van de farmacampus en de haven op, zoals beschreven in programma 5 Economie.	Q3/2026
- We werken verder aan bestaande gebieden in de spoorzone; Schadewijk, Amsteleind, Euterpepark en Raadhuislaan. We oriënteren ons op gebiedsontwikkeling omgeving stations & spoor.	2026 en verder

2.2 Wonen en erfgoed

Wat willen we bereiken?

Met onze inzet willen we bereiken dat er voldoende passende woningen zijn voor mensen die in de gemeente Oss willen wonen. Dat betekent dat de voorraad meebeweegt met de veranderingen in de samenleving en de uitdagingen die dat met zich meebrengt. Het betreft zowel het beschermen en verbeteren van wat er is als het plannen wat er bij moet en kan komen.
Daarnaast willen we de inwoners en bezoekers van de gemeente bewust maken van de rijke historie van de gemeente, die zowel boven als onder de grond te vinden is: Erfgoed geeft identiteit. Wie zijn geschiedenis kent en meer weet over de historie, kijkt anders naar de toekomst en de hedendaagse ruimte om zich heen.
Concreet betekent dit, dat we onderstaande zaken op het gebied van wonen en erfgoed willen bereiken.

Toevoegen van woningen

Oss heeft een grote opgave om de woningvoorraad met 10.000 woningen te laten groeien naar ruim 50.000 woningen in 2040. De komende jaren ligt de focus voornamelijk op de woningbouwopgave in het stedelijk gebied. Daarnaast geven we extra aandacht aan het bouwen voor jongeren en starters en het bouwen voor ouderen. Het bouwen voor ouderen zorgt voor doorstroming, waarbij gezinswoningen vrijkomen. Hiermee geven we antwoord op de groei van de bevolking en het kleiner worden van huishoudens. Deze opgave volgt uit de provinciale woningbehoefteprognose, en is bekrachtigd door de regionale woondeal Noordoost Brabant. Daarin is opgenomen dat Oss aan de lat staat voor realisatie van ruim 5.200 woningen tot en met 2030. Het zwaartepunt van de woningbouwopgave ligt daarmee op de korte termijn, waarbij we woningen realiseren voor de bevolkingsgroei en het woningtekort voor huidige inwoners terugbrengen. In de spoorzone is ruimte om betaalbare woningen toe te voegen voor diverse doelgroepen. Dit is een opgave die vraagt om een duidelijke koers in zowel de voorbereiding als de uitvoering. We gaan hierbij kritisch om met nieuwe plannen in de kernen.

Versnellen van woningbouw

We continueren onze inzet om te komen tot woningbouwversnelling. Om dit te bereiken doen we een pas op de plaats met het starten van nieuwe plannen, zodat we plannen die in de pijplijn zitten kunnen versnellen.
Het gaat onder meer om:

- Projecten binnen de stedelijke gebieden zijnde Linck, Rosso, Fraterspark.
- Gefaseerde realisatie van de nieuwe woonwijk Geffen 't Veld (circa 310 woningen), met realisatie van de woningen in 2026.
- Gefaseerde realisatie van de nieuwe woonwijk Stationskwartier Ravenstein (circa 330 woningen), met start realisatie eerste woningen in 2026.
- De totstandkoming van harde woningbouwplannen in diverse kernen, waaronder Macharen, Lithoijen en Herpen en daarna de gefaseerde start bouw en realisatie van de woningen.

Actuele beleidskaders en goede samenwerking met onze partners

Het continueren van onze inzet betekent concreet het uitvoering geven aan de actiepunten uit de Woonagenda 2025-2027 en het voeren van regie op de voortgang in de Meerjarenprestatieafspraken tussen de gemeente, BrabantWonen en Mooiland. We maken naast de versnelling in de woningbouw werk van de huisvestingsopgave van diverse doelgroepen. Zo geven we onder andere uitvoering aan de visie Wonen, Welzijn & Zorg, waarin we aandacht hebben voor aandachtsgroepen zoals kwetsbare ouderen, dak- en thuisloze mensen en psychisch kwetsbaren. Ook gaan we in 2026 een start maken met het opstellen van nieuw beleid in de vorm van een volkshuisvestingsprogramma, ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Wet versterking regie volkshuisvesting. Deze wet is naar verwachting vanaf 1 januari 2026 van kracht en heeft als doel om de regie van de overheid op de volkshuisvesting te versterken. Hiermee wordt het maken van een volkshuisvestingsprogramma verplicht gesteld. In dit programma verankeren we hoeveel, waar en voor wie we bouwen. Tot slot werken we aan betere monitoring van realisatie van het woningbouwprogramma.

Veilige en prettige woonomgeving

Met betrekking tot het realiseren van een veilige woonomgeving en de aanpak van overbewoning hebben we sinds 2024 extra capaciteit voor handhaving. Er is gestart met de uitvoering in de gebieden waar de opkoopbescherming van toepassing is. Hier zal de komende jaren blijvend op worden ingezet.

Aandacht voor erfgoed en archeologie

Erfgoed verbindt het verleden, het heden en de toekomst. We houden ons bezig met het beschermen, beheren en behouden van erfgoed in onze gemeente, maar ook met het beleven van erfgoed en het betrekken van de inwoners hierbij. We hebben in Oss een groot en enthousiast erfgoedveld, dat voornamelijk bestaat uit vrijwilligers. Deze betrokkenen weten we goed te vinden en we stimuleren de onderlinge samenwerking.
De komende jaren blijven we de nadruk leggen op archeologie en religieus erfgoed van Oss. We ontwikkelen diverse activiteiten om de bijzondere geschiedenis van Oss te vertellen, samen met het erfgoedveld.
We willen de inwoners en bezoekers van de gemeente bewust maken van de rijke historie van de gemeente, die zowel boven als onder de grond te vinden is.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een complete woongemeente met aandacht voor de woonomgeving in bestaande wijken en kernen en een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma*
- *Een comfortabele woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig*
- *Een (t)huis voor alle groepen inwoners. Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen. Ook aandacht voor de inwoners met een middeninkomen, jongeren die in de koop- en huursector buiten de boot dreigen te vallen en voor huisvesting voor internationale werknemers*
- *Versterking van de woonfunctie van Oss, ook in regionaal opzicht*
- *Versnelling van de woningbouw met als doelstelling dat er in 2030 circa 5.200 woningen zijn toegevoegd aan de Osse voorraad in lijn met de Regionale Woondeal. De Woonagenda 2025-2027 helpt om uitvoering te geven aan deze ambities*
- *We geven aandacht aan betekenis en behoud van erfgoed en archeologie, onder meer door archeologie in de gemeente zichtbaar en beleefbaar te maken. We doen dit samen met partners en zetten in op publieksbereik en participatie*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We geven uitvoering aan de activiteiten zoals benoemd in de Woonagenda 2025-2027. Zie ook de projecten zoals benoemd bij 2.1 Verstedelijking binnen dit programma.	2026 - 2027
- We zetten de projectmatige aanpak van overbewoning in de vijf wijken waar de Opkoopbescherming van toepassing is verder voort.	2026 en verder
- We continueren onze inzet om te komen tot woningbouwversnelling. Om dit te bereiken doen we een pas op de plaats met het starten van nieuwe plannen, zodat we plannen die in de pijplijn zitten kunnen versnellen.	2026
- We geven uitvoering aan de in 2024 geactualiseerde prestatieafspraken met BrabantWonen en Mooiland en geven uitvoering aan de uitvoeringsagenda 2026.	Q4/2026
- We attenderen initiatiefnemers in CPO-groepen (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) op mogelijkheden vanuit het provinciale actieprogramma 'nieuwe woonvormen en zelfbouw' en op het CPO beleid Oss. Waar mogelijk brengen we CPO groepen actief in de positie om gronden te verwerven door hier gemeentegrond voor in te zetten (voorbeelden zijn Liesdaal Maren-Kessel en Stationskwartier Ravenstein).	2026 en verder
- We benutten initiatief en creativiteit vanuit de samenleving om plannen tot ontwikkeling te brengen. Via onder meer de intaketafel bieden we één loket waar we initiatieven voor onder meer woningbouw in eerste aanzet beoordelen op de wenselijkheid vanuit beleidskaders.	Doorlopend
- We werken aan de uitvoering van de gemaakte afspraken in de Regionale Woondeal en we dragen actief bij aan periodieke actualisatie van de Regionale Woondeal.	2026 en verder
- We zetten extra in op de woonbehoefte van jongeren, starters en ouderen. Dit geldt voor zowel koop- als huurwoningen. Dit doen we onder andere door extra budget beschikbaar te stellen voor het verstrekken van startersleningen.	Q4/2026
- We geven uitvoering aan de actiepunten die voortkomen uit de visie Wonen, Zorg & Welzijn.	2026 en verder
- We sturen op een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma in de ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij brengen we accenten aan in het programma die passen bij de identiteit van de gebieden.	Q2/2026
- We stellen beleid op en geven uitvoering aan onderzoek dat als bouwstenen dient voor het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma.	Q1/2026
- We zetten in op vlotte afhandeling van vergunningverlening van de woningbouwopgave, mede door extra capaciteit in te zetten.	Q4/2026
- We vertellen, samen met het erfgoedveld (zoals de heemkundekringen, stichtingen en werkgroepen), de verhalen over de lokale historie en we betrekken inwoners hierbij.	Doorlopend
- We geven extra aandacht aan het inzetten en (her)gebruiken van religieus erfgoed voor de behoefte van deze tijd. Dit doen we zowel in de stad als in de kernen. Voorbeelden hiervan zijn de Luciakerk in Ravenstein en de kerk in Oijen. Ook zetten we de aanwijzing van monumentale gebouwen voort.	2026
- We geven extra aandacht aan de rol van erfgoed binnen de stedelijke ontwikkeling.	2026
- We blijven investeren in onze relatie met de vrijwilligers in het lokale Erfgoedveld, we stimuleren samenwerking en we blijven optrekken met onze partners zoals de provincie en buurgemeenten.	2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We onderzoeken samen met Universiteit Leiden de mogelijkheden voor de continuering en cofinanciering van de Fieldschool (veldonderzoek in de gemeente Oss voor eerstejaars archeologiestudenten).	2026
- We onderzoeken de mogelijkheden voor de aanpassing van de subsidie voor gemeentelijke monumenten.	2026

2.3 Mobiliteit

Wat willen we bereiken?

In 2025 is het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit vastgesteld, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de eerder vastgestelde Koersnota Mobiliteit. We geven met concrete maatregelen uitvoering aan de ontwikkeling van mobiliteit en infrastructuur in onze gemeente in de komende 10-15 jaar.

Uitvoeringsprogramma mobiliteit

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit 31 maatregelen die bijdragen aan de volgende doelstellingen:

- Versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte.
- Toegankelijk en bereikbaar voor iedereen.
- Verduurzamen van de mobiliteit.
- Versterken van het economisch vestigingsklimaat.
- Vergroten van de verkeersveiligheid en terugdringen van de hinder.

In de Programmabegroting 2023-2026 is een bedrag van € 40 miljoen voor deze mobiliteitsopgave beschikbaar gesteld (Reserve Mobiliteit). In het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit is geprioriteerd welke maatregelen we in welke volgorde het beste kunnen oppakken om de beoogde doelstellingen te realiseren.

Bereikbaarheid van de stad en kwaliteit van de openbare ruimte versterken

De vastgestelde Koersnota Mobiliteit en de parkeernormennota (2023) vormen uitgangspunten voor de beleidsnota Parkeren in Oss, die in 2025 is vastgesteld in de gemeenteraad. We willen de bereikbaarheid van de stad door (duurzame) mobiliteit verbeteren en tegelijkertijd de kwaliteit van de openbare ruimte versterken door op strategische plekken (fiets)parkeervoorzieningen te realiseren. Door het parkeren van auto’s meer te bundelen maken we meer ruimte voor ontmoeten, verblijven en een groene leefomgeving. De voetganger en fietser worden in het centrum centraal gesteld, en de auto is te gast.

Spooragenda

De Spooragenda omvat alle ontwikkelingen met betrekking tot het spoor en de stations. Deze agenda is in samenwerking met diverse partners (NS, ProRail, Provincie, Ministerie) opgesteld en is in 2025 vastgesteld. In 2026 werken we hieraan verder. Dat doen we in vier onderdelen:

- Aanpakken van de barrièrewerking van het spoor
- Kwaliteitsverbetering van de stations
- Faciliteren van de groei van het reizigersvervoer
- Toekomst voor tri-modale goederenoverslag

We zetten in op het maken van afspraken over de totale spooropgave inclusief aanpak en financiering in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Mobiliteit (BO MIRT).
Een TunnelAlliantie werkt de plannen voor spoorwegkruisingen verder uit, waaronder de spoorwegkruising bij de Heihoeksingel en de spoorwegkruising voor langzaam verkeer (interwijkverbinding) ter hoogte van station Ravenstein, voor de woningbouwontwikkeling ten noorden van het spoor. Een TunnelAlliantie is een samenwerking tussen gemeente (initiatiefnemer), ProRail en aannemers die voor ons spooronderdoorgangen bouwen.

Samenwerking, lobby en profilering

We zetten in op samenwerking en afstemming over de mobiliteitstransitie met de regio, provincie, BrabantStad en netwerk A50. Hierbij schakelen we op subsidiekansen (zoals Regionaal MobiliteitsProgramma en Strategisch Plan Verkeersveiligheid). Investeren in regionale samenwerking is bovenal ook van belang om andere overheden te interesseren om een financiële bijdrage te leveren aan bijvoorbeeld bovenlokale (fiets-) voorzieningen. Voor onze bereikbaarheid blijft het belangrijk om ook een actieve rol te blijven spelen bij de verbetering van auto(snel)wegen naar onze gemeente, zoals bij de MIRT verkenning A50. Daarnaast werken we samen met onze partners aan een oplossingsrichting voor de knelpunten op het knooppunt Paalgraven (onderdeel aanpak A50).

Actieve mobiliteit stimuleren

Bij bespreking van de Koersnota Mobiliteit is in de adviescommissie Ruimte afgesproken om een beleidsnota Fietsen in Oss op te stellen, om invulling te geven aan de ambities voor een aantrekkelijker fietsnetwerk. Hierbij richten we ons op drie pijlers: het verbeteren van het fietsnetwerk (1), het verbeteren van de fietsparkeervoorzieningen (2) en fietsstimuleringscampagnes gecombineerd met snel uitvoerbare maatregelen (3). De maatregelen die volgen uit de beleidsnota Fietsen in Oss dragen bij aan de verduurzaming van mobiliteit, het versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte en het vergroten van de verkeersveiligheid en terugdringen van de hinder voor verkeersdeelnemers.

Samenhang en integraliteit bewaken

Het Verkeersmodel Gemeente Oss (VMO) ondersteunt ons bij (strategische) beslissingen over verkeer en mobiliteit, met als doel de leefbaarheid, bereikbaarheid en duurzaamheid in Oss te behouden en verbeteren. Om de juiste keuzes te maken, is het van belang dat alle ontwikkelingen in Oss die invloed hebben op ons mobiliteitsnetwerk, in samenhang worden beschouwd middels de Stadagenda. Als voorbeeld: Op alle locaties waar we woningen bouwen en/of aan de slag gaan met gebiedsontwikkeling, heeft dit impact op de verkeerssituatie en ontsluiting. Ook voor locaties waar we in de toekomst aan het werk zijn, waardoor wegen of spoorwegovergangen tijdelijk buiten gebruik zijn, maken we met behulp van het VMO een plan om een tijdelijke situatie te creëren met zo min mogelijk impact. We gaan komend jaar verkennen hoe we richting de toekomst beter regie kunnen voeren op de input voor het VMO voor diverse (toekomst)scenario's bij planstudies. Ook voor de monitoring van de effectiviteit van maatregelen en het tijdig signaleren van (nieuwe) knelpunten is dit noodzakelijk.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte.*
- *Toegankelijk en bereikbaar voor iedereen.*
- *Verduurzamen van de mobiliteit.*
- *Versterken van het economisch vestigingsklimaat.*
- *Vergroten van de verkeersveiligheid en terugdringen van de hinder.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma mobiliteit, waaronder: • Realiseren fietsenstalling Koornstraat • Realiseren rotonde Gewandeweg/Huizenbeemdweg • Opstellen wijkmobiliteitsplannen, startend in Ruwaard, Schadewijk, Ussen en centrum • We werken de plannen voor de noordelijke ontsluitingsweg verder uit, waarbij we het omgevingsplan aanbieden ter vaststelling. • We werken de plannen voor de herinrichting Heihoeksingel verder uit. • We starten met de voorbereiding voor de realisatie van de fietsroute Amsteleind – centrum.	 Q2/2026 Q4/2026 Q4/2026 Q2/2026 2026 2027
- We zetten met behulp van de spooragenda in op het opheffen van de barrièrewerking van het spoor en op het vergroten van de aantrekkelijkheid van de stations in de spoorzone van Oss.	2026 en verder
- We werken, middels een tunnelalliantie, de plannen voor spoorwegkruisingen verder uit. Zoals de spoorwegkruising bij de Heihoeksingel en de spoorwegkruising voor langzaam verkeer (interwijkverbinding) ter hoogte van station Ravenstein, ten behoeve van de woningbouwontwikkeling ten noorden van het spoor.	2026 en verder
- We zetten de inhoudelijke onderzoeken, aanpak en organisatie van de onderdelen uit de spooragenda voort, ten behoeve van de voorbereiding op een financiële afspraak in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Mobiliteit (BO MIRT).	2026
- We geven uitvoering aan de beleidsnota Parkeren in Oss.	2026 en verder
- We zetten in op subsidiekansen (zoals RMP en SPV), zodat we onze eigen financiële middelen kunnen combineren met middelen vanuit provincie en rijk.	2026 en verder
- We onderzoeken maatregelen om de knelpunten rondom knooppunt Paalgraven te verhelpen, samen met RWS, provincie en omliggende gemeenten, met als doel het verbeteren van de doorstroming (onderdeel aanpak A50).	2026 en verder
- We geven uitvoering aan de beleidsnota Fietsen in Oss (beoogde vaststelling Q3 2025).	2026 en verder
- We zetten in op de realisatie van een snelfietsroute van Heeswijk Dinther tot Oss-West, samen met de gemeente Bernheze.	2026 en verder
- We gaan komend jaar verkennen hoe we richting de toekomst beter regie kunnen voeren op de input voor het VMO.	Q2/2026

2.4 Ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

Actieve deelname aan totstandkoming provinciaal en nationaal ruimtelijk beleid

Het Rijk heeft aangekondigd dat zij de regie in het ruimtelijk domein naar zich toe gaat trekken en een sterkere rol gaat spelen bij de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Dit zal in het najaar van 2025 leiden tot een OntwerpNota Ruimte. Dat ontwerp zal voor zienswijzen ter inzage liggen. Het is aan ons om goed te bezien of de Osse ambities en de Osse agenda voldoende herkenbaar terug te vinden zijn in het ontwerp van de Nota Ruimte. Vervolgens dienen we hier samen met de RNOB, de stedelijke regio 's-Hertogenbosch en de provincie een zienswijze op in. Datzelfde geldt voor andere ontwikkeltrajecten op provinciaal en regionaal niveau, zoals het ruimtelijk arrangement en ruimtelijk voorstel van de provincie. Belangrijk onderdeel in de beleidsontwikkeling is de provinciale stedelijke ontwikkelingsstrategie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma op niveau van de provincie en de stedelijke regio 's-Hertogenbosch. Met toetreding tot de B7 zitten we als Oss aan tafel bij het uitzetten van de strategie en de ontwikkelingen in NOVEX stedelijk

Brabant. Afhankelijk van het thema en de scope bepalen we met wie en in welke vorm we samenwerken (buurgemeente(n), regio, B7, provincie).

Omgevingswet

Omgevingsvisie en omgevingsprogramma's

De omgevingsvisie is vastgesteld in 2025. Hierin hebben we onze langetermijnkoers richting 2040 vastgelegd inclusief strategische doelen en de richting waarin we Oss gaan ontwikkelen. Tegelijkertijd is de omgevingsvisie een dynamisch document. In de uitvoeringsparagraaf van de omgevingsvisie hebben we daarom aangegeven dat we de visie eens per collegeperiode gaan actualiseren. Mocht er aanleiding zijn dit eerder of anders te doen dan kan daartoe besloten worden. Na vaststelling van de omgevingsvisie gaan we nu ook aan de slag met het opstellen van omgevingsprogramma's.

In een omgevingsprogramma worden de strategische, veelal abstracte, doelen uit de omgevingsvisie verder uitgewerkt richting uitvoering. Dat kan zijn op sectoraal niveau (een thematisch omgevingsprogramma) of op gebiedsniveau (een gebiedsgericht omgevingsprogramma). De komende jaren gaan we in ieder geval invulling geven aan de wettelijk verplichte omgevingsprogramma's, zoals het warmteprogramma en het volkshuisvestingsprogramma. Ook werken we aan het vrijwillige programma Kostenverhaal waarin financiële bijdragen worden vastgelegd.

Daarnaast gaan we in beeld brengen voor welke andere onderwerpen we een omgevingsprogramma gaan maken. Afhankelijk van de aard van nieuw beleid, kiezen we in de toekomst voor:

1. het actualiseren van de omgevingsvisie;
2. het opstellen van een omgevingsprogramma (vergelijkbaar met uitvoeringsprogramma);

ÓF

3. het maken van een beleidsnota.

Door komend jaar duidelijke afspraken en afwegingen te maken over wanneer welk type beleid van toepassing is, bouwen we aan de inrichting van beleid zoals de Omgevingswet dat van ons verwacht. Daarnaast zorgen we dat al onze omgevingsdocumenten digitaal vindbaar en raadpleegbaar zijn in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Omgevingsplan – Transitiestrategie tot 2032 en jaarlijkse transitieopgave

Op 1 januari 2032 moeten we over één nieuw Omgevingsplan voor de hele gemeente beschikken. Deze transitie van het Omgevingsplan is een flinke opgave, die juridisch en technisch enorm complex is. We moeten duizenden regels uit ruim 200 bestemmingsplannen, 20 verordeningen en 50 beleidsdocumenten die we hebben opgesteld onder de 26 afzonderlijke wetten van vóór de Omgevingswet omzetten naar regels die voldoen aan de vereisten van de Omgevingswet. Dit in samenhang bezien met de integratie van 600 Bruidsschatregels die we hebben gekregen van het Rijk. We behouden regels die passend zijn (beleidsneutrale omzetting) en actualiseren regels waar gewenst. Om de totale opbouw te bereiken is een transitiestrategie opgesteld en bepalen we na evaluatie jaarlijks de transitieopgave voor het daaropvolgende jaar. Dit doen we op basis van de door de raad vastgestelde ‘Nota van Uitgangspunten Omgevingsplan Oss’. Zo werken we stapsgewijs (thema- en gebiedsgericht) toe naar het nieuwe Omgevingsplan. Onze focus ligt op de basis op orde brengen voor het Omgevingsplan, zodat we gemakkelijker nieuwe ruimtelijke initiatieven met een wijziging van het omgevingsplan mogelijk kunnen maken. De komende jaren stellen we omgevingsplanregels (voor de regelbibliotheek) op, zo ook in 2026. Dit doen we voor de tien meest urgente en meest voorkomende thema's bij ruimtelijke initiatieven (bijv. Bouwen, Gebruik, Geluid en Geur) en bekijken we of het bijbehorende beleid geactualiseerd moet worden. We verkennen of we hierbij slim kunnen samenwerken met de VNG, Provincie Noord-Brabant, andere gemeenten, ketenpartners en externe adviseurs om zo goed en efficiënt mogelijk het nieuwe Omgevingsplan op te bouwen.

Handhaven van huidige dienstverleningsniveau

We blijven de komende jaren bezig met de implementatie van de verschillende instrumenten in de Omgevingswet (Omgevingsvisie, Omgevingsprogramma, Omgevingsplan, Omgevingsvergunning). Als gevolg van de Omgevingswet hebben we al nieuwe en gewijzigde processen ingeregeld en nieuwe taken belegd om de samenloop tussen de verschillende initiatieven en beleid, die moeten landen in het Omgevingsplan, zo goed mogelijk te laten verlopen. We zijn druk bezig met de opbouw van het omgevingsplan (o.a. het vullen van de regelbibliotheek). Parallel daaraan doorlopen we wijzigingsprocedures voor het omgevingsplan of vergunningprocedures om af te wijken van het Omgevingsplan (BOPA) voor nieuwe projecten. De 'winkel is gewoon open'. We verkennen met andere gemeenten uit onze regio of periodieke afstemming met andere ketenpartners (GGD, Veiligheidsregio en ODBN) ook mogelijk is, zodat we nog integraler kunnen afstemmen.

De Omgevingswet is hét integrale fundament onder alle ruimtelijke ontwikkelingen; zij zijn onlosmakelijk en structureel verbonden met elkaar. Om verder te bouwen aan Oss als 'Stad met Toekomst' en onze strategische doelstellingen, is het daarom noodzakelijk en randvoorwaardelijk om de Omgevingswet als wettelijke taak ons eigen te maken en structureel te borgen binnen de organisatie. De afgelopen jaren hebben we incidentele middelen ontvangen van het Rijk voor de implementatie van de Omgevingswet. We zien echter dat de uitvoering van de Omgevingswet structureel van aard is. De eerder veronderstelde terugverdientijd van de Omgevingswet is landelijk van 19 jaar naar 35 jaar bijgesteld, waardoor de wet structurele lasten met zich meebrengt. De Omgevingswet brengt, als grootste wetgevingsoperatie in het ruimtelijk domein sinds de laatste aanpassing van de Grondwet, namelijk structurele veranderingen met zich mee voor onze organisatie. Dit vraagt om structurele versterking van de organisatie om ons huidige dienstverleningsniveau te handhaven. We benutten hiervoor in eerste instantie de incidentele middelen vanuit het Rijk, omdat er momenteel nog geen volledig dekkende structurele middelen beschikbaar zijn. Daarnaast kunnen we de extra benodigde formatie voor vergunningverlening en juridische expertise op het gebied van vergunningverlening als gevolg van uitvoering van de Omgevingswet bekostigen uit aanvullende legesopbrengsten. Vanaf 2027 zijn extra structurele middelen benodigd. We zoeken actief de samenwerking op met de VNG en andere gemeenten om te lobbyen bij het Rijk voor extra structurele middelen voor gemeenten voor de uitvoering van de Omgevingswet. In 2026 bekijken we de financiële situatie voor 2027 en verder.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zijn goed aangehaakt op het ruimtelijk beleid van rijk, provincie en regio en zorgen dat de Osse agenda goed wordt ingebracht.*
- *We hebben een actuele Omgevingsvisie en gaan aan de slag met Omgevingsprogramma's.*
- *We bouwen stapsgewijs ons Omgevingsplan verder op.*
- *We hebben onze procesbeschrijvingen afgestemd op de Omgevingswet.*
- *We kunnen werken met de nieuwe digitale technische standaard voor de Omgevingswet, zodat alle omgevingsdocumenten zichtbaar en toegankelijk zijn in het Omgevingsloket (Regels op de kaart).*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We beoordelen de raakvlakken van de ontwerpnota ruimte met onze ambities en dienen, al dan niet met de provincie of buurgemeenten, een zienswijze in om de Osse belangen in het ruimtelijk rijksbeleid te borgen.	Q1/2026
- We houden onze Omgevingsvisie actueel door periodieke en/of incidentele actualisatie.	Doorlopend
- We maken afspraken over hoe we omgaan met omgevingsprogramma's (wanneer kiezen we hiervoor?) en over de vorm en inhoud ervan.	Q1/2026
- We maken de eerste verplichte omgevingsprogramma's (warmteprogramma en volkshuisvestingsprogramma) en het vrijwillige programma Kostenverhaal en financiële bijdragen.	2026 en verder
- We bouwen, aan de hand van de Transitiestrategie en de jaarlijkse Transitieopgave voor het Omgevingsplan, richting 2032 gefaseerd verder aan ons nieuwe omgevingsplan.	2026 en verder

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad is een grote en belangrijke opgave, met een focus voor de korte termijn op woningisolatie. Deze opgave komt verder aan bod in programma 4.
Ook zijn we als gemeente de mobiliteit van de aan Oss verbonden verplaatsingen aan het verduurzamen. Enerzijds door optimaal in te zetten op de potentie van de fiets door de realisatie van fietsenstallingen en het verbeteren en versnellen van het fietsroutenetwerk, zowel in de gemeente als in de stad Oss. In samenhang daarmee verbeteren we de hoofdstructuur van het openbaar vervoer, zowel in termen van verbindingen als in de kwaliteit van de stations en haltes. Anderzijds wil de gemeente de transitie naar elektrische automobiliteit optimaal faciliteren door het aanbieden van voldoende laadvoorzieningen op knooppunten en parkeerterreinen. Ook in het goederenvervoer zet de gemeente in op elektrificatie en multimodaal vervoer.
De Global Goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, partnerschap om doelstellingen te bereiken en klimaatactie.

3.2 Verbonden partijen

Niet van toepassing.

3.3 Beleidskaders

1. Koersnota mobiliteit (2023)
2. Beleidsnota Parkeren in Oss (2025) en Nota Parkeernormen (2023)
3. Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (2025)
4. Spooragenda (2025)
5. Vooruitblik laadinfrastructuur en realisatiekader (2024)
6. Antennebeleid (2024)
7. Binnenstadsvisie 2045 (2025)
8. Structuurvisie Amsteleind (2022) en Addendum Structuurvisie Oss-West (2024)
9. Welstandsbeleid (2020)
10. Omgevingsvisie Oss (2025)
11. Woonvisie (2020) en Woonagenda (2025-2027)
12. Regionale Woondeal Noordoost-Brabant (2023)
13. Meerjarige prestatieafspraken met woningcorporaties (2024-2027)
14. Visie Wonen, Welzijn en Zorg (2023)
15. Huisvestingsverordening (2025)

16. Erfgoednota (2021)
17. Beleidsnota archeologie gemeente Oss 2024: De archeologische schatkamer Oss (2024)
18. Archeologische verwachtings- en beleidskaart (2024)
19. Opgavedocument stedelijke ontwikkeling spoorzone Oss (2023)
20. Ontwikkelperspectief Spoorzone Oss (2024)
21. Transitiestrategie Omgevingsplan 2025-2032 (2025)
22. Transitieopgave 2025 Omgevingsplan Oss (2025)
23. Actualisatie omgevingsbeleid (2025)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	3,3	3,2	3,4	3,2	n.v.t.
Gemiddelde verkooptijd woningen (in dagen)	NVM	Q2 - 24	Q2 - 63	Q2 - 63	Q2 - 47	n.v.t.
Vergunde woningen	Gemeente Oss	356	482	285	732	n.v.t.
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	256	321	208	116	n.v.t.
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	623	341	491	340	n.v.t.
Aantal actief woningzoekenden Mooiland	Mooiland	1.778	1.630	1.516	n.n.b.	n.v.t.
Aantal reacties per woning Brabantwonen	Brabantwonen	160	246	237	521	n.v.t.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	6,9	7,7	2024

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Extra uitbreiding starterslening SVN	0	200	0	0	0
Extra storting in reserve Omgevingswet	1.500	0	0	0	0
Totaal nieuw beleid	**1.500**	**200**	**0**	**0**	**0**

Toelichting nieuw beleid

Extra uitbreiding starterslening SVN
We stellen voor om het krediet voor het verstrekken van startersleningen te verruimen tot € 6 miljoen. We hebben via een separaat raadsvoorstel al voorgesteld om het uit te breiden met € 2,5 miljoen voor 2025. De extra kosten die dit met zich meebrengt dekken we uit de reserve Verstrekken leningen volkshuisvesting. We stellen voor om aanvullend nog € 3,5 miljoen beschikbaar te stellen voor het verstrekken van startersleningen. De kosten hiervoor bedragen circa € 0,4 miljoen. Bovenstaande reserve is hiervoor niet voldoende en daarom stellen we voor om een extra storting te doen in deze reserve van € 0,2 miljoen. Dit bedrag is nodig omdat we bij deze leningen in de eerste drie jaar geen rentevergoeding ontvangen terwijl we wel rentekosten hebben.

Extra storting in reserve Omgevingswet
We stellen voor om in 2025 een extra storting te doen in de reserve omgevingswet van € 1,5 miljoen. Het is noodzakelijk en randvoorwaardelijk om de Omgevingswet als wettelijke taak ons eigen te maken en structureel te borgen binnen de organisatie. De afgelopen jaren hebben we incidentele middelen ontvangen van het Rijk voor de implementatie van de Omgevingswet en hebben deze gestort in de reserve Omgevingswet. We zien echter dat er voor de werkzaamheden voor de Omgevingswet extra personele capaciteit nodig is. We benutten hiervoor in 2026 de incidentele middelen uit de reserve Omgevingswet, omdat er momenteel nog geen structurele middelen beschikbaar zijn. Omdat hierdoor de reserve leeg raakt stellen we voor om deze aan te vullen met € 1,5 miljoen. Voor 2025 en 2026 besteden we ongeveer € 1 miljoen per jaar uit de reserve. Met een bedrag van € 1,5 miljoen kunnen we kosten voor 2027 en een deel van 2028 naar verwachting afdekken. In 2026 actualiseren we de noodzakelijke formatie en dekking voor 2027 en opvolgende jaren.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bouw en realisatieovereenkomst	89	0	0	0	0
Hogere inkomsten uit omgevingsvergunningen 2026-2029	-680	-1.249	-1.189	-1.189	-1.189
Lagere kosten ureninzet ODBN	-131	0	0	0	0
Financiële vertaling parkeerbeleid 2025-2029	-33	-1.652	-1.652	-1.653	-1.646
Storting in de reserve Parkeren	33	1.652	1.652	1.653	1.646
Hogere kosten realisatie flexwoningen	500	-500	0	0	0
Extra capaciteit omgevingswet vergunningen	0	151	151	151	151
Tijdelijke capaciteit en budget Omgevingswet	0	1.170	0	0	0
Onttrekking uit reserve Omgevingswet	0	-1.170	0	0	0
Behoud formatie afdeling Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Storting ABR vanuit opbrengsten verkopen binnen anterieure overeenkomsten	0	-709	0	0	0
Storting in de reserve ABR	0	709	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-222**	**-1.598**	**-1.038**	**-1.038**	**-1.038**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Bouw en realisatieovereenkomst
We hebben een nadeel van € 89.000 door kosten voor een bouw- en realisatieovereenkomst. We hebben in 2016 hiervoor een nog te ontvangen bedrag opgenomen. Eind 2024 hebben we de laatste vergoeding ontvangen ten behoeve van Oijense Zij. Dit leidde in onze jaarrekening 2024 tot een voordeel terwijl we dit hadden moeten verrekenen met het nog te ontvangen bedrag. We herstellen dit nu en daarom hebben we een incidenteel nadeel van € 89.000.

Hogere inkomsten uit omgevingsvergunningen 2026-2029
We stellen de verwachte legesopbrengsten bij. Dit geeft in 2025 een voordeel van € 0,7 miljoen en structureel vanaf 2026 een voordeel van € 1,2 miljoen. We stellen voor om de verwachte legesopbrengsten te gaan begroten op basis van een 5 jaarlijks gemiddelde. Dit betekent dat we de begroting jaarlijks gaan bijstellen om een zo goed mogelijke inschatting te maken van de verwachte opbrengsten. We gebruiken hiervoor het gemiddelde van de 2 voorgaande jaren, het huidige jaar en de prognose van komende 2 jaar. De opbrengsten hebben soms een grillig verloop. Door dit systeem te gaan hanteren kunnen we grote voor- en nadelen uitvlakken. Daarnaast stellen we voor om een reserve in te stellen zodat we bij grote afwijkingen in het huidige en de komende 2 jaar deze kunnen verrekenen (egaliseren) met de reserve. Zo kunnen we grote incidentele voor- en nadelen voorkomen. We werken de kaders voor deze reserve verder uit. Voor 2025 verwachten we

een voordeel van € 0,7 miljoen. Het 5 jaarlijkse gemiddelde op dit moment is € 4,1 miljoen. In 2026 verwachten we opbrengsten van € 5 miljoen. Daarom stellen we voor om een bedrag van € 0,9 miljoen te storten in de nieuwe reserve Omgevingsvergunningen. Dit bedrag kunnen we dan in 2027 weer onttrekken omdat we dan lagere leges verwachten, namelijk € 3,2 miljoen. Volgend jaar stellen we de begroting weer bij. Per saldo verwachten we een jaarlijks voordeel van € 1,2 miljoen op de omgevingsvergunningen met een verwachte kostendekkendheid van 96%. We verwachten een aantal grote vergunningen te verlenen en door de grote ambities om wonen, dijkverzwaring en sport. We stellen voor om een deel van dit voordeel in te zetten voor formatie-uitbreiding bij de afdeling VTH voor het versterken van de capaciteit bij vergunningverlening.

Lagere kosten ureninzet ODBN

We schatten jaarlijks in dat de ODBN een aantal uren voor ons uitvoert. Daarop baseren we onze bijdrage aan de ODBN. In 2025 blijven de werkelijk uitgevoerde uren blijven achter, we verwachten hierdoor lagere kosten. Dit geeft een voordeel van € 131.000 in 2025.

Financiële vertaling parkeerbeleid 2025-2029

We hebben de exploitatie van ons parkeerbedrijf geactualiseerd op basis van het nieuwe parkeerbeleid. De opbrengsten stijgen in totaal met € 1.850.000. Dit is nodig om toekomstige parkeervoorzieningen en ontwikkelingen te kunnen betalen ten behoeve van de leefbaarheid van de stad. Het gaat om ontwikkelingen zoals het mee investeren in en exploiteren van een gebouwde parkeervoorziening aan de Raadhuislaan, diverse fietsenstallingen en het toegankelijker maken van de bestaande parkeergarages. We verhogen de parkeertarieven per oktober 2025 en verlengen de parkeertijden voor betaald parkeren volgens de nota parkeren 2025. De kosten stijgen met € 50.000 in 2025 en € 200.000 in de periode 2026-2029. We hebben hogere kosten door handhaving van betaald parkeren vanaf 2026. Er is een nadere verdiepingsslag nodig om een goede inschatting te maken op hoe we de bewaking (geautomatiseerd, bemensing, tijden, capaciteit) bij de verschillende fietsenstallingen willen inrichten.

Hogere kosten realisatie flexwoningen

We vragen € 302.5000 voor een tijdelijke stroomvoorziening aan de Gewandeweg voor de aanleg van de Flexwoningen en € 300.000 voor onvoorziene kosten in het bouwrijpmaken en ontsluiting van deze locatie. Deze extra kosten van € 0,6 miljoen betalen we uit de reserve binnenstedelijke transformatie. Door de netcongestie vertraagt de ontwikkeling van de flexlocatie Gewandeweg met een jaar tot anderhalf jaar. Met een tijdelijke stroomvoorziening kunnen we aan de Gewandeweg 68 woningen in 4e kwartaal 2025/ 1e kwartaal 2026 bouwen in plaats van in het 2e kwartaal van 2027. Dit leidt wel tot hogere kosten voor een tijdelijke stroomvoorziening. De totale kosten voor een tijdelijke stroomvoorziening op de Gewandeweg worden geraamd op € 0,6 miljoen en de gemeente draagt hier € 0,3 miljoen aan bij. Daarnaast hebben we hogere kosten voor het bouw- en woonrijpmaken van het terrein omdat het terrein in zijn geheel opgehoogd moet worden. Tot slot moeten we rekening houden qua veiligheid met een geschikte ontsluitingsroute van het terrein, waarvoor middelen nodig zijn. De verwachte kosten hiervoor bedragen € 0,3 miljoen. We hebben we in 2025 (tijdelijk) € 500.000 extra budget nodig. Dit is puur administratief. De dekking van de kosten voor bouw- en woonrijpmaken vindt via activering plaats in 2026. Het betreft de activering van de erfpachtgrond onder de tinyhouses. De rest van de kosten zijn al geraamd in de begroting vanuit de afdekking van de ontvangen rijksmiddelen (subsidie) en de uit de algemene reserve beschikbaar gestelde middelen.

Extra capaciteit omgevingswet vergunningen

We stellen voor om jaarlijks € 151.000 beschikbaar te stellen voor het versterken van de capaciteit bij vergunningverlening omgevingsvergunningen. We stellen voor om de formatie met een Jurist impact omgevingsrecht (0,5 fte) en een regisseur vergunningen (1 fte) uit te breiden. We investeren in de inzet op het gebied van vooroverleg en coördinatie van het vergunningenproces en meer intern juridisch advies en coördinatie van bezwaar- en beroep procedures. Deze kosten vallen onder de kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunning (zie hiervoor ook de extra inkomsten die we hiervoor begroten).

Tijdelijke capaciteit en budget Omgevingswet
We stellen voor om extra capaciteit en budget voor de werkzaamheden Omgevingswet beschikbaar te stellen voor 2026. Het gaat om een bedrag van € 1,2 miljoen, dit betalen we uit de reserve Omgevingswet. De Omgevingswet is hét integrale fundament onder alle ruimtelijke ontwikkelingen; zij zijn onlosmakelijk en structureel verbonden met elkaar. Om verder te bouwen aan Oss als 'Stad met Toekomst' en onze strategische doelstellingen, is het daarom noodzakelijk en randvoorwaardelijk om de Omgevingswet als wettelijke taak ons eigen te maken en structureel te borgen binnen de organisatie. De afgelopen jaren hebben we incidentele middelen ontvangen van het Rijk voor de implementatie van de Omgevingswet en hebben deze gestort in de reserve Omgevingswet. We zien echter dat de uitvoering van de Omgevingswet structureel van aard is en dat hiervoor extra structurele personele capaciteit nodig is. We benutten hiervoor in 2026 de incidentele middelen uit de reserve Omgevingswet, omdat er momenteel nog geen structurele middelen beschikbaar zijn. We stellen voor om voor 8 fte een bedrag van € 1,1 miljoen beschikbaar te stellen en voor uitvoeringsbudget € 100.000. We onttrekken dit uit de reserve. In 2026 actualiseren we de noodzakelijke formatie en dekking voor 2027 en opvolgende jaren.

Behoud formatie afdeling Ruimtelijke ontwikkeling
We stellen voor om bij de afdeling ruimtelijke ontwikkeling (RO) 3 fte beschikbaar te stellen en dit te betalen uit hogere opbrengsten. In 2026 vervalt bij de afdeling RO 4,5 fte en in 2027 1,0 fte (samen 5,5 fte) die tijdelijk beschikbaar was gesteld, waarbij de opdracht is gegeven hiervoor vast personeel aan te nemen, zodat inhuurpersoneel en de daarmee samenhangende kosten verminderd zouden worden. Gezien de complexe en grote ruimtelijke opgaven is het van belang om de formatie structureel uit te breiden. We stellen voor om nu voor 3 fte structurele formatieplaatsen beschikbaar te stellen. Op deze manier kunnen we de RO-werkzaamheden voor de (grote) ruimtelijke ontwikkelingen in Oss continueren. We voorzien een hogere opbrengsten van € 252.000 door doorbelasting naar grootschalige anterieure projecten. We schatten dit bedrag in als jaarlijkse meeropbrengsten, op basis van representatieve ervaringen in het verleden. Daarnaast hebben we hogere opbrengsten van € 92.000 vanuit legesheffing voor intaketafel, opbrengsten leges principeverzoeken, tarieven leges principeverzoeken en (toekomstige) verhoging van de tarieven van plankosten van anterieure overeenkomsten. Voor de overige 2,5 fte gaan we nader onderzoek verrichten naar dekkingsmogelijkheden en komen hier op een later moment op terug.

Storting ABR vanuit opbrengsten verkopen binnen anterieure overeenkomsten
We ontvangen in 2026 € 0,7 miljoen door grondtransacties vanuit twee anterieure overeenkomsten. Dit bedrag storten we in de algemene reserve van het grondbedrijf. Binnen de anterieure overeenkomst Verdistraat verkopen we grond die de ontwikkelaar betrekt binnen het plan voor € 46.000. Daarnaast doen zij een bijdrage aan de grond van openbare parkeerplaatsen in het plangebied voor € 79.000. Binnen de anterieure overeenkomst 't Reut verkopen we grond die de ontwikkelaar betrekt binnen het plan voor € 584.000. Het totaal van € 0,7 miljoen storten we in de ABR.

4.3 Ombuigingsvoorstellen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden	-2	-2	-2	-2	-2
Milieuleges	0	0	-60	-100	-100
Storting reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving/spoorzone	0	5.000	-100	-100	-100
Verlagen (overige) verzoektaken ODBN	0	0	-70	-70	-70
Totaal Ombuigingsvoorstellen	**-2**	**4.998**	**-232**	**-272**	**-272**

Toelichting Ombuigingsvoorstellen

Vrijval begrote kosten exploitatie Zuidergebouw en andere panden
We laten de budgetten van enkele niet meer actieve exploitaties/gebouwen vrijvallen uit onze begroting. Dit levert vanaf 2025 jaarlijs € 74.000 op. Het gaat om het Zuidergebouw en pand Coornherstraat.

Milieuleges
We onderzoeken het heffen van milieuleges. De ODBN voert namens gemeenten en de provincie in onze regio taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving van het milieudeel van de Omgevingswet. De belangrijkste ambities liggen op het vlak van aanpak ketens, milieucriminaliteit en risicovolle bedrijven. Met de komst van de nieuwe omgevingswet is het toegestaan leges te heffen op milieu. Dit onderzoeken we in 2025 zodat we dit in 2026 kunnen uitwerken en vanaf 2027 kunnen toepassen.

Storting reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving/spoorzone
We laten een structureel bedrag van € 100.000 voor de ambities van de spooragenda vrijvallen. Hiervoor in de plaats storten we eenmalige bijdrage van € 5 miljoen in de reserve fysieke verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving. We willen met deze reserve een bijdrage leveren om onze ambities van de spooragenda te realiseren.

Verlagen (overige) verzoektaken ODBN
We onderzoeken het verlagen van het aantal (overige) verzoektaken van de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). De ODBN voert namens gemeenten en de provincie in onze regio taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving van de Omgevingswet. De belangrijkste ambities liggen op het vlak van aanpak ketens, milieucriminaliteit en risicovolle bedrijven. We vermoeden dat we minder (overige) verzoektaken bij de ODBN kunnen neerleggen en toch aan de wet en belangrijkste wensen kunnen blijven voldoen. Dit onderzoeken we in 2025 zodat we dit in 2026 kunnen uitwerken en vanaf 2027 kunnen toepassen.

4.4 Septembercirculaire
Niet van toepassing.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	41.135	21.351	18.912	19.815	19.689
Baten	-33.219	-12.856	-10.667	-12.035	-12.035
Saldo	7.916	8.495	8.246	7.780	7.654
Stortingen reserves	24.704	4.606	4.048	15.634	3.976
Onttrekkingen reserves	-9.829	-1.406	-1.203	-12.298	-509
Saldo mutaties reserves	14.875	3.200	2.845	3.336	3.467
Totaal bestaand beleid	**22.791**	**11.695**	**11.091**	**11.116**	**11.121**
Autonome ontwikkelingen	-222	-1.598	-1.038	-1.038	-1.038
Budget neutrale wijzigingen	162	-17	-17	3	3
Nieuw beleid	1.500	200	0	0	0
Ombuigingsvoorstellen	-2	4.998	-232	-272	-272
Totaal programma	**24.231**	**15.279**	**9.805**	**9.810**	**9.815**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

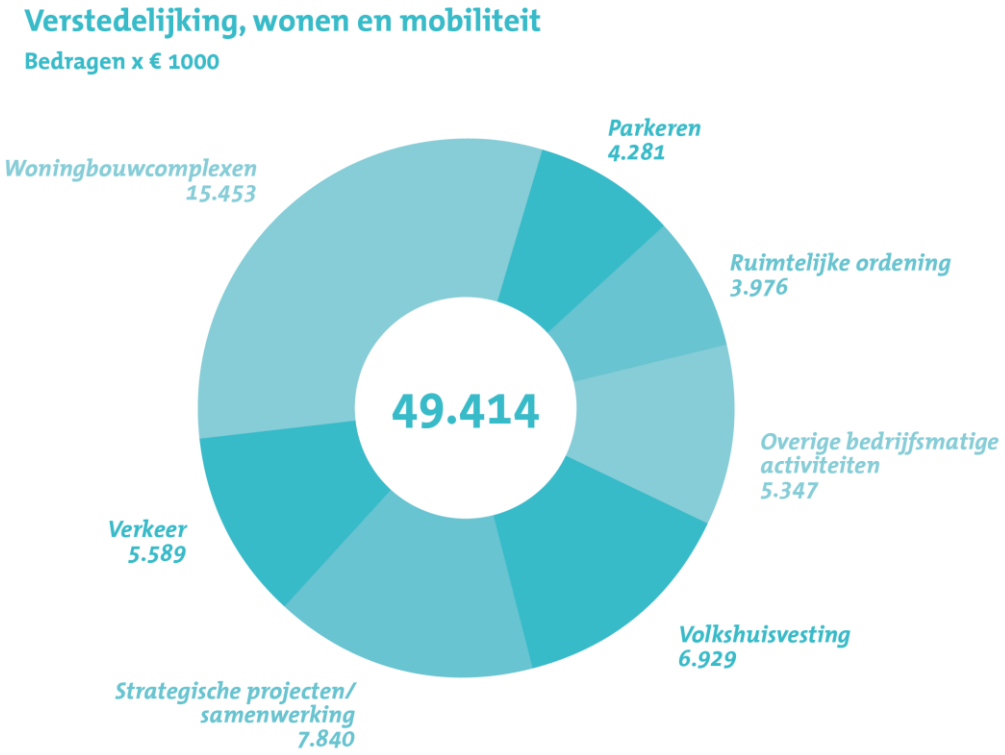

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2026
Verkeer	233
Volkshuisvesting	49
Totaal Programma 7. Verstedelijking, wonen mobiliteit	**283**

Programma 8. Veilige omgeving

1. Inleiding

Ons doel is een aantrekkelijke omgeving te zijn waar de inwoners van Oss zich veilig voelen om te kunnen wonen, werken en recreëren. Schoon, heel en veilig staat hierbij voorop. Dit sluit aan bij de wens van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners, zoals naar voren kwam uit de consultatie voor het opstellen van de profielschets voor de nieuwe burgemeester. Daarin kwam het thema 'openbare orde, veiligheid en handhaving' als belangrijkste naar voren.
Als gemeente zijn we in staat om in te kunnen spelen op de actuele veiligheidsproblematiek. De algemene doelen voor de periode 2023-2026 zijn:

- Een samenleving die weerbaar, veerkrachtig en zelfredzaam is.
- Veilige wijken met een goede verbinding tussen zorg en veiligheid.
- Het zo veel mogelijk voorkomen, tegengaan, verstoren, en stoppen van ondermijnende criminaliteit.
- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoring van de openbare orde.
- Behouden of verbeteren van de veiligheidsgevoelens en veiligheidscijfers.

Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid (inclusief ondermijning). Deze velden hebben elk weer hun eigen thema's. De veiligheidsvelden vormen de basis van ons Integrale Veiligheidsplan (2023-2026), met het bijbehorende Uitvoeringsprogramma. Daarnaast zijn er nadrukkelijk verbindingen gelegd met de beleidsplannen van andere afdelingen, zoals het beleidsplan VTH en het Integraal Jeugdbeleid van het Sociaal Domein. Tot slot wordt ons veiligheidsbeleid mede bepaald door regionale plannen, zoals de beleidsplannen van de VRBN, het Zorg- en Veiligheidshuis en het RIEC.

De ontwikkelingen op het gebied van veiligheid staan niet stil. Zo neemt de druk op de openbare ruimte toe. Dit zien we zowel landelijk als lokaal. Daarnaast komen er steeds meer nieuwe veiligheidstaken bij zoals weerbare overheid, aanpak mensenhandel en controles op illegale prostitutie. Ook vergen bestaande thema's meer tijd. Zo is er sprake van een toename van complexe zorg en veiligheidscasuïstiek en hebben we te maken met meer demonstraties. De criminele jeugdproblematiek wordt ook hardnekkiger en complexer, wat vraagt om een andere jeugdaanpak. Bij de aanpak ondermijning en wijkveiligheid wordt het steeds belangrijker om als een gemeente een goede informatiegestuurde aanpak te hebben. Daarnaast neemt de afgelopen periode (landelijk en regionaal) de urgentie op gebied van weerbaarheid en zelfredzaamheid toe. Deze urgentie komt voort uit instabiliteit in de wereld, toenemende militaire dreiging, maar ook een verhoogd risico op een klimaatcrisis of een pandemie. Dit vraagt om versteviging van de maatschappelijke weerbaarheid en het doorleven van verschillende scenario's zoals langdurige stroomuitval.

Tot slot willen we in samenwerking met het sociaal domein inspelen op de problematiek rond stalking, huiselijk geweld en femicide. Deze ontwikkelingen vragen om een wendbare gemeente die snel kan inspelen op nieuwe kansen en bedreigingen.

Met onze inzet dragen we bij aan de door burgers ervaren veiligheid, geven we handvatten aan burgers zodat zij regie kunnen houden op het eigen leven en verminderen we impact van incidenten op de omgeving door goede samenwerking en preventie. We betrekken onze partners nadrukkelijk bij de thema's waar we aan werken, en gebruiken meldingen van bewoners en andere data voor een gerichte en efficiënte inzet.

2. Programma-onderdelen

2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Onze openbare ruime wordt steeds multifunctioneler gebruikt. De samenleving groeit, wordt individualistischer en de verstedelijking neemt toe. De openbare ruimte die overblijft zullen we met elkaar moeten delen: voor mobiliteit, om te sporten, evenementen te houden, om te recreëren, voor kinderen om kunnen spelen, voor wonen, etc. We willen dat iedereen in de gemeente Oss veilig kan wonen, werken en recreëren. Om goed aan te kunnen blijven sluiten bij de ontwikkelingen buiten blijft de aandacht voor (het ontwikkelen van) wijk/gebiedsgericht werken vanuit het veiligheidsdomein van belang. We blijven inzetten op de samenwerking tussen de adviseurs veiligheid, de politie, de boa's en de wijkcoördinatoren waarbij we aansluiting zoeken bij bestaande overlegstructuren, en partners en bewoners in de wijken, met specifieke aandacht voor Programma Schadewijk.

We leven in een complexe samenleving waarin het voor onze inwoners niet altijd makkelijk is. Dit kent verschillende achtergronden: inwoners met psychisch problemen, verslavingsproblematiek, armoede, licht verstandelijke beperking, slachtoffer van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, stalking en femicide. Het gaat om problematiek die zich afspeelt op het snijvlak zorg en veiligheid. We blijven de komende periode inzetten op de samenwerking tussen (de partners in) het sociaal domein en team veiligheid. In programma 1 wordt hier nader op ingegaan.

Het multifunctioneel gebruiken van de openbare ruimte kan ook tot ongewenste situaties leiden, zoals het misbruiken van faciliteiten voor criminele en ondermijnende activiteiten, het plegen van strafbare feiten en situaties van (woon-) overlast. Een goed georganiseerd handhavings- en toezichtapparaat kan een breed effect hebben om de veiligheid in de woon- en leefomgeving te waarborgen voor de inwoners. Een goede informatiepositie (bestaande uit data van meldingen en incidenten, straatinformatie, fenomeenanalyses, onderzoek en duiding), integrale samenwerking met interne en externe partners en effectieve toezicht- en handhaving strategieën zijn daarbij noodzakelijk. Daarom zetten we de komende periode in op het verder ontwikkelen van ons BOA-team en stemmen de bevoegdheden, expertise en het takenpakket af op de huidige ontwikkelingen buiten. Deze ontwikkeling is nodig om aan te kunnen blijven sluit bij de wensen van de samenleving, maar ook bij de uitbreiding van de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is geworden als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen of nieuw beleid: illegale prostitutie, alcoholwet, vuurwerk, etc. Daarnaast worden boa's steeds vaker ingezet voor demonstraties, evenementen en voetbal.

Versterken capaciteit veiligheid

Vanwege gesignaleerde knelpunten bij het team openbare orde en veiligheid hebben we eind 2024 een onderzoeksbureau gevraagd een onderzoek uit te laten voeren naar de (relatie tussen de) veiligheidsproblematiek, de veiligheidsaanpak en de huidige capaciteit en middelen van het team Openbare Orde en Veiligheid (hierna: OOV). Op basis daarvan kan bepaald worden of de beschikbare middelen en de personele capaciteit passend zijn, gezien de huidige veiligheidscijfers en de verwachte ontwikkelingen lokaal en landelijk. Belangrijke conclusies uit dit rapport zijn:

- Veiligheidssituatie: Oss kent serieuze veiligheidsproblematiek, maar de situatie is niet uitzonderlijk. Scores voor objectieve en subjectieve veiligheid zijn relatief gunstig. Om veilig te blijven moet Oss voorbereid zijn op de uitdagingen als gevolg van de in het rapport genoemde trends.
- Budget Veiligheid: het budget van de gemeente Oss voor OOV is relatief beperkt. Het budget lag in 2017 nog ruim boven het gemiddelde van gemeenten tussen 80.000-100.000 inwoners, maar ligt nu fors daaronder. Het budget in Oss is sinds 2017 minder hard gegroeid (+80%) dan in de andere gemeenten van deze omvang (+194%).
- Formatie OOV: op basis van formatie vergelijking per 10.000 inwoners in relatie tot het aantal misdrijven kan er worden gesteld dat de formatie voor OOV in Oss zeer beperkt is in vergelijking met referentiegemeenten. Deze is op basis van het onderzoek van de Galan Groep 0,98 fte per 10.000 inwoners, terwijl bij referentiegemeenten die tussen de 1,47 en 2,60 fte ligt.

- Effectiviteit / analyse huidige veiligheidsaanpak: team OOV wordt gewaardeerd om toegewijde teamleden. Het team is flexibel en sterk in het snel inspelen op crises en incidenten. Van team OOV wordt gevraagd om regie te pakken, maar dat komt in de praktijk nog onvoldoende van de grond door onder andere gebrek aan strategische en beleidsmatige slagkracht en onvoldoende datagestuurd werken.
- Om de basis op orde te brengen, het bestuur adequaat te kunnen ondersteunen en de regierol te kunnen vervullen is een formatie uitbreiding van minimaal 5 fte voor team OOV gewenst.

Er is voor gekozen om het team gefaseerd te laten groeien. Daarom wordt niet meteen de geadviseerde 5 fte aangevraagd in de begroting, maar 3 fte. Hierdoor komt capaciteit voor strategische en beleidsmatige slagkracht en datagestuurd werken.
Aanvullend op het onderzoek zijn gerelateerde knelpunten in de uitvoering in beeld gebracht. We stellen ook voor om te investeren in de uitvoering. Onder andere op het gebied van de BOA's om de uitbreiding van het takenpakket (meer handhavingstaken) en de toegenomen complexiteit hierin op te kunnen pakken. Tot op heden houden de boa's zich hoofdzakelijk bezig met toezicht en handhaving op leefbaarheidskwesties. Door maatschappelijke ontwikkelingen, de verandering en toename van de aard en intensiteit van veiligheidsvraagstukken wordt er steeds vaker een beroep gedaan op de inzet van boa's op veiligheidstaken naast de klassieke leefbaarheidstaken.
Gezien de acute noodzaak vragen we om structureel € 0,7 miljoen te investeren in noodzakelijke capaciteit op het gebied van veiligheid. Het gaat om een strategisch beleidsadviseur, een beleidsadviseur, een data-analist, 2 BOA's, een preventief toezichthouder en middelen voor de coördinatie van het Maasland Interventie Team (MIT). We lichten dit verder toe bij het onderdeel nieuw beleid binnen dit programma.

In een aparte bijlage geven we hierop een aanvullende toelichting.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Versterken van de samenwerking tussen zorg en veiligheid: we bouwen aan een sterke samenwerking tussen zorg en veiligheid, zodat inwoners sneller en beter geholpen worden bij complexe problemen, met zelfregie en hun welzijn als uitgangspunt*
- *Wendbaar en effectief toezicht en handhaving: We zorgen voor een goed georganiseerd toezicht- en handhavingsapparaat dat flexibel inspeelt op wat er speelt in de openbare ruimte, zodat inwoners zich veilig en gehoord voelen*
- *Integrale aanpak van complexe casussen: We pakken complexe situaties integraal aan, waarbij zorg, welzijn, openbare orde en veiligheid samenwerken om problemen duurzaam op te lossen, met oog voor de mens achter de casus*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- Het beleid aanpak woonoverlast is eind 2025 gereed. Hiermee verbeteren we de samenwerking, zorgen we voor een eenduidige sluitende aanpak en richten we voor bewoners een centraal meldpunt in, waardoor zij bij woonoverlast eenvoudiger kunnen melden, en sneller hulp krijgen. In 2026 implementeren we het beleid.	Q4/2026
- We gaan door met het ontwikkelen van ons BOA-team en stemmen bevoegdheden, expertise en takenpakket af op de huidige ontwikkelingen buiten. We intensiveren de samenwerking tussen BOA's en politie, met name in de wijken.	Q1/2026
- We werken vanuit het veiligheidsdomein nauw samen met het zorgdomein (programma 1) aan de aanpak personen met onbegrepen gedrag.	2026
- We adviseren gevraagd aan Programma Schadewijk en verbinden de ambities van het programma waar mogelijk aan de ambities uit het Integraal Veiligheidsplan en het Uitvoeringsplan Veiligheid. Hiermee dragen we bij aan het vergroten van de veiligheid in de Schadewijk.	Q4/2026

2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Gemeenten en ondernemers willen bedrijventerreinen en winkelgebieden schoon, heel en veilig houden. Het is daarom belangrijk om bedrijfsinbraken, vernielingen en ondermijnende criminaliteit op de bedrijventerreinen zo veel mogelijk te voorkomen en te investeren in bewustwording en preventie acties. Zie hiervoor ook onderdeel 2.5 Integriteit en veiligheid.

Het centrum van Oss heeft een uitgaansgebied met een groot aantal horecalocaties. We willen dat bezoekers met een veilig gevoel de horecagelegenheden kunnen bezoeken. En we spreken de horecabedrijven aan op hun verantwoordelijkheden als het gaat om actuele vergunningen, wet- en regelgeving en het naleven daarvan. Hiermee voorkomen we fraude en misbruik, verbeteren we de veiligheid van de horecagelegenheden en voorkomen we gezondheidsschade bij met name jongeren. Ook bezoekers van evenementen moeten zich veilig kunnen voelen. Dit betekent dat de gezondheid en de veiligheid van bezoekers niet in gevaar mag komen.

Daarnaast willen we een plezierig sportklimaat met veilige voetbalwedstrijden en andere sportevenementen in de gemeente Oss. Het huidige landelijk handelingskader voor voetbalgemeenten is daarbij leidend. Als gemeente voeren we regie op het proces voetbal. Daarnaast werken we samen met de andere Oost-Brabant gemeenten met een betaald voetbalorganisatie (’s-Hertogenbosch-Eindoven-Helmond), om tot een eenduidige werkwijze te komen met betrekking tot het handelen rondom voetbalwedstrijden. Voor supporters die zich misdragen wordt in 2026 gewerkt aan een Persoonsgerichte Aanpak Voetbalsupporters.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Veilige en gezonde horeca: We zorgen voor een veilige en gezonde horecasector door toezicht, samenwerking en preventie, zodat bezoekers en omwonenden zich prettig en beschermd voelen.*
- *Veilige evenementen: We organiseren evenementen op een manier die veiligheid, gezondheid en openbare orde waarborgt — met aandacht voor risico’s, bereikbaarheid en crowd management.*
- *Veiligheid in en om het voetbalstadion: We versterken de veiligheid in en rondom het stadion door gerichte samenwerking met partners, zodat bezoekers, omwonenden en ondernemers geen hinder ondervinden van voetbalgerelateerde risico’s.*
- *Veilig uitgaan en een veilig centrum: We creëren een veilig en gastvrij uitgaansgebied en stadscentrum, waar inwoners en bezoekers zich welkom en beschermd voelen, zowel overdag als ’s avonds.*
- *Veilige bedrijventerreinen: We verbeteren de veiligheid op bedrijventerreinen door toezicht, samenwerking met ondernemers en het voorkomen van ondermijnende activiteiten, zodat het een veilige plek is om te werken en te ondernemen.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We implementeren de leidraad evenementen van het programma Skip de Trip, en dragen op die manier bij aan het verminderen van drugsgebruik tijdens evenementen.	Q1-Q4
- We actualiseren horeca- en exploitatievergunningen (4 jarig project), en dragen daarmee bij aan veilige horeca inrichtingen die voldoen aan wet- en regelgeving.	2023-2026
- We organiseren preventieve actiedagen gericht op veilig ondernemen, en pakken daarmee criminaliteit aan en maken ondernemers weerbaar tegen criminele en ondermijnende invloeden.	Q1-Q4
- We ontwikkelen samen met de Betaald Voetbal gemeenten in Oost Brabant een Persoonsgerichte Aanpak voor overlastgevende voetbalsupporters. Ook richten we een eenduidige werkwijze regionaal in, met bijbehorend convenant. We dragen daarmee bij aan een veilige omgeving van het stadion, en een veilige en prettige voetbalwedstrijden.	Q3-Q4

2.3 Jeugd en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Op het gebied van jeugd, zorg en veiligheid is de laatste jaren veel in ontwikkeling. Hoewel studies aantonen dat de cijfers jeugdcriminaliteit dalen, zijn de feiten die gepleegd worden veel ernstiger en de leeftijd van de daders steeds jonger. Landelijk zijn er grote programma's opgetuigd onder de noemer 'Preventie met Gezag' om dit tij te keren. Ook in Oss wordt urgentie gevoeld om jongeren uit de criminaliteit te houden, door een combinatie van preventieve acties, een hernieuwde groepsaanpak en inzet op beschermende factoren.

In 2024 is het Integraal jeugdbeleid 2024-2027 vastgesteld. Onze ambitie is dat we willen dat Osse jeugdigen opgroeien tot gezonde en zelfstandige volwassen. Ze kunnen zichzelf redden, voor zichzelf opkomen en doen mee in de samenleving. Helaas zijn er in de omgeving van veel jongeren ook risicofactoren aanwezig, met het gevolg dat sommige jongeren minder weerbaar zijn en slachtoffer worden van criminaliteit of het criminele pad opgaan. Dit willen we voorkomen. De huidige aanpak focust zich vooral op het monitoren (en incidenteel behandelen) van bestaande jeugdoverlast in de openbare ruimte en in beperkte mate op het aanpakken van de groepsdynamiek. De uitvoering van de aanpak vraagt zowel om preventieve als om repressieve interventies, die doorlopend goed op elkaar moeten worden afgestemd om effectief te zijn. We willen daarom toe naar een hernieuwde groepsaanpak jeugd, heldere casus- en procesregie, een goede signalering van casuïstiek, beleid en uitvoering beter op elkaar afstemmen, een gezamenlijke toekomstvisie, het onderwijs betrekken en acties gerichter coördineren. Hiervoor is ook meer aandacht nodig voor de samenwerking met interne en externe partners op het gebied van onderwijs, zorg- en veiligheid en ook ondermijning. We verbinden preventieve interventies dus nadrukkelijker aan de aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Zo is er bijvoorbeeld meer aandacht nodig voor online weerbaarheid en criminaliteit onder jongeren, zoals ronselen via games, sexting, sextortion en cyberpesten. Daarbij is de pedagogische driehoek 'school-thuis-straat' essentieel, met aanvullend daarop repressieve interventies.

In 2025 is het contract met het bedrijf dat straatcoaches levert aan de gemeente Oss beëindigd. Eind 2025 leggen we een advies voor aan uw gemeenteraad over deze situatie en de scenario's voor de toekomst. We betrekken hier nadrukkelijk onze samenwerkingspartners bij en komen met een advies dat aansluit bij de wensen van uw raad, en de behoeftes van onze Osse jeugdigen. In 2026 gaan we de nieuwe werkwijze implementeren.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben zicht op onze Osse jeugdigen en vergroten hun weerbaarheid en zelfredzaamheid om jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit te verminderen.*
- *Jeugdoverlast wordt effectief aangepast, met aandacht voor zowel individuele jongeren als groepen. Dit doen we samen met onze partners.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We werken aan een nieuwe overlegstructuur Jeugd met een basistafel en we richten een overlegtafel in met de justitiële partners. Binnen de nieuwe overlegstructuur is aandacht voor zowel individuele jongeren als groepen. De structuur moet bijdragen aan het eerder signaleren van risicojongeren waardoor eerder passende hulp ingezet kan worden. We kijken samen met bestaande partners welke partners van meerwaarde kunnen zijn aan tafel, zoals Halt.	Q1/2026
- We richten de aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit naar het format van het landelijke 7-stappenmodel. We vertalen het 7-stappenmodel naar een Osse variant en implementeren dit in de bestaande Osse werkwijzen en samenwerkingsverbanden, zodat professionals in Oss op een eenduidige en effectieve manier samenwerken aan jeugdoverlast.	Q4/2026
- Het huidige contract met de straatcoaches is beëindigd. In 2025 informeren we u over het vervolg. In 2026 werken we met de nieuwe werkwijze volgens de wensen van uw raad en de behoeftes van onze Osse jeugdigen.	Q4/2026
- We vertalen het onderzoeksrapport van het RIEC naar een lokale aanpak, waarmee we nadrukkelijk de verbinding maken met ondermijning. Het onderzoeksrapport dat is opgeleverd wordt verbonden aan de hierboven genoemde acties. Daarnaast wordt er een separaat project Jonge Aanwas gemaakt op Basisteamniveau.	Q4/2026
- Scholen zijn een belangrijke vindplaats voor jeugdigen. Daarom is er in 2025 een handelingskader signalen Scholen en Veiligheid opgesteld. Scholen worden zo intensiever betrokken bij de aanpak jeugd en veiligheid, kunnen signalen sneller delen waardoor jeugdigen eerder worden geholpen.	Q4/2026
- We maken de jeugd in Oss weerbaarder door het bestaande aanbod te versterken met passende (landelijk bekende) interventies. Wanneer jongeren weerbaar zijn, worden zij minder snel verleid om criminele activiteiten uit te voeren.	Q4/2026
- We ontwikkelen een visie rondom het thema ‘online’, in relatie tot de driehoek ‘school, thuis, straat'. De digitale leefwereld van jongeren ontwikkeld zich razendsnel. Digitaal is de nieuwe vindplaats. Goede aansluiting hierop kan helpen om jongeren te benaderen, te informeren en beter zicht te krijgen op online problematieken.	Q4/2026

2.4 Fysieke veiligheid en rampen en crisisbeheersing

Wat willen we bereiken?
We zien een trend waarin de crisissen waarmee we te maken krijgen steeds vaker een bovenregionale of landelijke oorsprong kennen en tevens een meer sociale impact en aanleiding hebben (COVID-19, coronarellen, boerenprotesten, vluchtelingen). Vaker gaat het om crisissen die langer duren. Een goede samenwerking tussen hulpdiensten, overheden, bedrijven en inwoners is daarbij belangrijk.

Landelijk is er een opgave vastgesteld op weerbare samenleving. Nederland wordt geconfronteerd met een toenemend aantal risico's die de samenleving kunnen ontwrichten. In nauwe samenwerking met de veiligheidsregio en andere betrokken partners wordt momenteel verkend hoe de landelijke uitdagingen en de opgave kunnen worden vertaald naar de regio. Daarbij is aandacht voor de diversiteit in dreigingen, de weerbare samenleving en zelfredzaamheid, het delen van kennis en expertise, en de koppeling met de staande crisisorganisatie. Ook is er veel aandacht voor het verkennen van de vraag hoe (de aanwezige kwaliteiten van) partners, bedrijven en inwoners hun bijdrage zouden kunnen leveren.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een slagvaardige regionale en lokale crisisbestendige organisatie zodat we kunnen inspelen op maatschappelijke uitdagingen en crisissen*
- *De gemeente Oss verkent hoe we de landelijke opgave 'weerbare samenleving' kunnen vertalen naar een lokale context, zodat we zicht krijgen op wat nodig is*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We investeren in training en opleiding van onze collega's en bestuurders voor een stabiele crisisorganisatie. Zo zijn we goed ingespeeld voor crises in onze gemeente en kunnen we inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners zo goed mogelijk helpen.	Q1-Q4/2026
- We sluiten aan bij de overlegstructuren van de Veiligheidsregio rondom de opgave Weerbare Samenleving en de opgave Noodsteunpunten. Op basis van de kennis en ontwikkelingen formuleren we ambities voor de gemeente Oss op dit thema. We zetten hiermee de eerste stappen om onze bewoners weerbaar en meer bewust te maken van de huidige risico's.	Q2/2026

2.5 Integriteit en veiligheid

Wat willen we bereiken?
De aanpak van ondermijnende criminaliteit blijft ook de komende jaren zowel lokaal, regionaal als landelijk een prioriteit. We kunnen dit alleen aanpakken door daadkrachtig en integraal op te treden. Dat doen we samen met de politie, het OM, de Belastingdienst, RIEC Oost-Brabant en andere overheidspartners.

Gemeenten hebben een belangrijke rol in de aanpak van ondermijnende criminaliteit: preventie, bewustwording, signaleren, toezicht, handhaving en het stimuleren van samenwerking met netwerkpartners. Daarbij moet niet alleen aandacht zijn voor ontwikkelingen buiten, zoals toenemende criminaliteit op bedrijventerreinen, recreatiegebieden en in het buitengebied van onze gemeente. Er is nadrukkelijk ook aandacht nodig voor interne weerbaarheid: het signaleren en herkennen van misbruik van overheidsdiensten. Daarmee voorkomen we dat overtreders van wet- en regelgeving de grondbeginselen van onze democratische rechtsstaat ondergraven. In 2026 gaan we daarom door met de uitvoering van het meerjarenplan Weerbare Gemeente.

Buitengebied
In 2026 gaan we (aanvullend op de lopende aanpak op bedrijventerreinen onder de koepel Logistiek en Transport) aan de slag met het buitengebied. Samen met de ondernemers, bewoners en andere belanghebbenden zetten wij ons in om onze bedrijventerreinen en ons buitengebied vrij te houden van ondermijnende activiteiten. Het buitengebied is voor veel criminele activiteiten interessant, door de anonimiteit, de kwetsbare positie van agrariërs en de leegstand. Met inzet op dit thema ondersteunen we de kwetsbare gebieden door toezicht te houden, en de doelgroepen weerbaar te maken tegen criminele invloeden. Ook verbeteren we onze informatiepositie in deze gebieden door korte lijnen te houden met bewoners en ondernemers in het gebied en verhogen we de meldingsbereidheid waardoor we meer gericht interventies kunnen plegen. We zetten ons preventief toezicht ondermijning in het buitengebied en op bedrijventerreinen in met als doel om in die gebieden ondermijnende activiteiten te voorkomen en/of inwoners en bedrijven te helpen bij de aanpak daarvan.

Data gedreven werken
Om de informatiepositie te versterken en de weerbaarheid te vergroten, is het belangrijk om beschikbare gegevens op de juiste manier samen te brengen en te analyseren. Alle partners zetten hiervoor menskracht in, en ook van gemeenten wordt gevraagd stappen te zetten. Een data-analist is essentieel voor zowel een veilige leefomgeving in het algemeen als de aanpak van ondermijning in het bijzonder. Deze professional ondersteunt bij thema's zoals vastgoed, bedrijventerreinen, buitengebied en recreatieparken. Door informatie effectief te analyseren en interpreteren, kan efficiënter en gerichter worden samengewerkt bij de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

Mensenhandel
We zetten de lokale aanpak 'Mensenhandel' voort. Zo gaan we een interne meldroute 'Mensenhandel' opzetten en gaan we starten met controles op onvergunde prostitutie. Daarnaast blijven we inzetten op bewustwording, signalering en de meldingsbereidheid van inwoners, ondernemers en medewerkers op dit thema.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Voorkomen en verstoren van ondermijnende criminaliteit: We voorkomen en verstoren ondermijnende criminaliteit actief door gerichte interventies en samenwerking, zodat criminele structuren geen ruimte krijgen in onze gemeente. We ondersteunen in een vroeg stadium jongeren om te voorkomen dat zij afglijden richting de criminaliteit.*
- *Vergroten van bewustzijn en kennis bij professionals en inwoners: We vergroten het bewustzijn en versterken het kennisniveau van professionals én inwoners over ondermijning, zodat signalen sneller worden herkend en gemeld.*
- *Versterken van de gemeentelijke informatiepositie: We verbeteren onze informatiepositie en verwerking, zodat we sneller en gerichter kunnen handelen bij signalen van ondermijning en complexe casussen.*
- *Beschermen van gemeentelijke integriteit: We beschermen de integriteit van onze organisatie door inzet van onder andere de Wet Bibob, zodat criminele invloeden geen toegang krijgen tot gemeentelijke voorzieningen en vergunningen.*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- In 2026 geven we invulling aan het plan van aanpak weerbare gemeente en onderzoeken we de mogelijkheden voor meerjarig borging.	Q4/2026
- Preventie en bewustwording: we actualiseren de communicatiestrategie bewustwording en versterking van weerbaarheid en ondermijnende criminaliteit (onderdeel van het plan van aanpak Weerbare gemeente Oss).	Q4/2026
- Logistiek en Transport: we ontwikkelen en voeren de aanpak uit van ondermijning in het buitengebied. Met onder andere diverse bewustwordingsacties ondersteunen we bewoners en ondernemers in de weerbaarheid tegen criminele invloeden en zorgen dat zij meer bewust zijn van verschillende fenomenen en de effecten daarvan.	Q1-Q4/2026
- In het kader van datagedreven werken ontwikkelen we de functie van data-analist in 2026. Hierdoor kunnen we effectiever inzet plegen op fenomenen en ontwikkelingen en sluiten we snel aan op de ontwikkelingen buiten.	Q2/2026
- We vertalen het onderzoeksrapport van het RIEC, en verbinden deze nadrukkelijk aan de lokale beleidsdocumenten en ontwikkelingen op Jeugd. Daarnaast wordt er een separaat project Jonge Aanwas gemaakt op Basisteamniveau. We dragen hiermee bij aan het verbeteren van de weerbaarheid van onze Osse jeugd, en verminderen de risico's dat zij afglijden richting de criminaliteit.	Q4/2026
- We gaan starten met controles op onvergunde prostitutie. Dit is een wettelijke gemeentelijke taak. Daarnaast zetten we een interne meldroute op en adviseren we in diverse interne projecten op thema mensenhandel.	Q2/2026

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma.

Veiligheidsregio Brabant-Noord

De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en Bevolkingszorg. In de veiligheidsregio werken zij met de 11 gemeenten en de GGD samen op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en bevolkingszorg. Ook de Nationale Politie, de Meldkamer Oost-Brabant, het Waterschap Aa en Maas, het Waterschap De Dommel en het Regionaal Militair Commando-Zuid werken samen binnen de veiligheidsregio.

Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een netwerksamenwerking waarin veiligheid, zorg en lokaal bestuur samenkomen voor de integrale aanpak van complexe problematiek. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast en recidive, waarbij wordt ingezet op gedragsverandering en verbetering van kwaliteit van het leven van de betrokkene(n).

3.3 Beleidskaders

1. Integraal veiligheidsbeleid 2023-2026 basisteam Maasland en uitvoeringsplan 2026
2. Regionaal Veiligheidsplan Oost-Brabant 2023-2026
3. Jaarplan Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost
4. Beleidskader Veiligheidsregio Brabant-Noord
5. Beleid Gebiedsverbod Oss 2017
6. Beleidsregel aanpak woonoverlast 2017
7. Notitie cameratoezicht gemeente Oss
8. Beleidsregel Wet Bibob 2024 gemeente Oss
9. Damoclesbeleid gemeente Oss 2023 (art. 13b Opiumwet)
10. Lokale aanpak van mensenhandel 2023-2026
11. Integraal uitvoeringsplan jeugd
12. Handelingskader signalen school en veiligheid

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streef-waarde
Rapportcijfer veiligheid	*Veiligheids monitor*	7,4	-	7,4	-	N.v.t.
Incidentmeldingen verwarde personen	politie	537	759	698	761	N.v.t.
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen	gemeente					N.v.t.
- inzetten cameratoezicht in het kader van openbare orde			1	0	1 (kermis)	
- inzetten veiligheidsrisicogebied		2	0	0	0	
- noodverordening / noodbevel		1	0	2	0	
- sluiting art. 174a gemeentewet (bijvoorbeeld explosies)					2	
- waarschuwing gebiedsverbod APV			1	1	29 (kermis)	
- gebiedsverbod APV		1	1	0	2	
- stadionomgevingsverbod (APV)			1	0	4	
APV- vervoeren inbrekerswerktuig openbare plaats (aanpak veelplegers diefstal / inbraak).						
- waarschuwing					0	
- last onder dwangsom					3	
Woonoverlast						
- waarschuwing gedragsaanwijzing			0	2	4	
- gedragsaanwijzing		1	1	2	1	
Art 13b Opiumwet (drugs in woningen of andere panden)						
- bestuurlijke waarschuwing		3	2	5	0	
- sluiting pand		10	7	6	4	
- last onder dwangsom			4	7	5	
- geen bevoegdheid					8	
APV - drugshandel openbare plaats (aanpak drugsdealers)						
- waarschuwing					0	
- last onder dwangsom					3	
- geen bevoegdheid					1	
Incidentmeldingen jeugdoverlast	politie	428	279	250	338	N.v.t.
BIJ- en Risicomeldingen (ex-gedetineerden met een mogelijk veiligheidsrisico)	gemeente		6	4	5	N.v.t.
Interne BIBOB-toetsen - toetsen door landelijk bureau BIBOB	Gemeente	165	67	67	70	N.v.t.
- waarna voorschriften zijn opgelegd		3	2	2	3	
			0	4	0	

* In 2020 en 2021 heerste de coronapandemie. Het aantal jeugdmeldingen is toen gestegen door verbod op samenscholing en avondklok. Verder zien we landelijk en lokaal dat geregistreerde jeugdcriminaliteit daalt, maar in de zwaardere categorieën alleen maar is toegenomen.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 1.000 inwoners(12-17 jaar)	8	9	2024
(Gewelds-)misdrijven per 1.000 inwoners	4,0	4,0	2024
Vernielingen per 1.000 inwoners	5,7	5,5	2024
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1,3	1,2	2024
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2,8	2,0	2024
Jongeren met jeugdreclassering	0,3%	0,4%	2024

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Extra capaciteit veiligheid	42	524	524	524	524
Extra capaciteit veiligheid: MIT en preventief toezichthouder	0	168	168	168	168
Totaal nieuw beleid	**42**	**692**	**692**	**692**	**692**

Toelichting nieuw beleid

Extra capaciteit veiligheid

We stellen voor om jaarlijks € 0,5 miljoen beschikbaar te stellen voor het versterken van de capaciteit voor veiligheid. Vanwege gesignaleerde knelpunten bij het team Openbare Orde en Veiligheid (OOV) is eind 2024 een onderzoek uitgevoerd naar de (relatie tussen de) veiligheidsproblematiek, de veiligheidsaanpak en de huidige capaciteit en middelen van het team OOV. Bij de kadernota 2026-2029 is besloten om de extra kosten hieromtrent integraal af te wegen bij de programmabegroting 2026. We stellen voor om de formatie met een Strategisch beleidsadviseur (1 fte) en een beleidsadviseur (1 fte) uit te breiden. Dit om te komen tot het opstellen en uitvoeren van een goed integraal veiligheidsbeleid waarbij ook nieuwe beleidsontwikkelingen zoals mensenhandel, prostitutie, coffeeshop etc. goed opgepakt worden. Verder is ook een data-analist (1 fte) nodig. Dit om grote hoeveelheden data te kunnen analyseren en trends en patronen te herkennen en daarop veiligheidsaanpakken op te zetten. Daarnaast stellen we om 2 fte beschikbaar te stellen voor de BOA's. Dit om uitbreiding van het takenpakket (meer handhavingstaken) en de toegenomen complexiteit hierin op te kunnen pakken. Tot heden houden de boa’s zich hoofdzakelijk bezig met toezicht en handhaving op leefbaarheidskwesties, zoals o.a. parkeeroverlast, overtredingen van de Afvalstoffenverordening, hondenoverlast, meldingen in de openbare ruimte en overige verkeersoverlast zoals fietsen in het voetgangersgebied en overlast van fatbikes. Door maatschappelijke ontwikkelingen, de verandering en toename van de aard en intensiteit van veiligheidsvraagstukken wordt er steeds vaker een beroep gedaan op de inzet van boa’s op veiligheidstaken naast de klassieke leefbaarheidstaken.

Denk aan faciliteren van demonstraties, ondermijning(scontroles), jeugdgroepen, personen met verward gedrag, agressie in de openbare ruimte, overlast door het toenemende aantal dakloze arbeidsmigranten, het handhaven van noodverordeningen of evenementenveiligheid (buiten het evenemententerrein). De totale structurele extra kosten bedragen € 524.000.

Extra capaciteit veiligheid: MIT en preventief toezichthouder

We stellen voor om jaarlijks € 168.000 beschikbaar te stellen voor het versterken van de capaciteit voor veiligheid. We stellen voor om de formatie met een coördinator van het Maasland Interventie Team (1fte) en een preventief toezichthouder (1 fte) uit te breiden. We investeren in de inzet op het gebied van ondermijning, specifiek voor het buitengebied en op bedrijventerreinen. Conform het amendement "Intensiveer preventieve controles in het buitengebied en op bedrijventerreinen" van 10 november 2022, hebben wij vanaf mei 2023 een preventief toezichthouder ondermijning ingezet specifiek op actieve controles in het buitengebied en op bedrijventerreinen, ter voorkoming van ondermijnende activiteiten. Conform het amendement is hiervoor geld vrijgemaakt voor de jaren 2023 tot en met 2025. Uit evaluatie blijkt dat de specifieke inzet noodzakelijk is om onze doelstellingen op het tegen gaan van ondermijning te realiseren. Gezien de toenemende complexiteit en verschuivende aard van ondermijning, is structurele borging van deze capaciteit noodzakelijk. Daarmee kunnen we blijvend investeren in een proactieve, zichtbare en informatie gestuurde aanpak van ondermijning. Het Maasland Interventie Team (MIT) is een samenwerkingsverband tussen Oss en Bernheze, ODBN en andere instanties. Dit team richt zich al jaren op het aanpakken van ondermijnende criminaliteit en overlast. De gemeente Bernheze betaalt hieraan mee.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Veiligheidsregio Brabant Noord (btw brandkranen)	-81	0	0	0	0
Straatcoaches	-130	0	0	0	0
Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK)	-119	8	8	8	8
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-330**	**8**	**8**	**8**	**8**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Veiligheidsregio Brabant Noord (btw brandkranen)

Binnen de Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN) is betaalde btw, met uitzondering van bevolkingszorg, niet compensabel. De btw is dus kostprijsverhogend. Bij overdracht van de brandkranen naar de gemeenten is gebleken dat Brabant Water de afgelopen jaren abusievelijk btw heeft gefactureerd. Dit terwijl het is vrijgesteld van btw. Daardoor hebben we de afgelopen jaren teveel betaald aan de VRBN. Dit is met de Belastingdienst besproken en op basis daarvan vanaf 2020 hersteld. Hierdoor hebben we een incidentele voordeel van € 81.000 doordat we geld terug ontvangen.

Straatcoaches
Begin 2025 hebben we het contract voor de inzet van straatcoaches opgezegd. Hierover hebben we de gemeenteraad geïnformeerd. In de begroting is hiervoor structureel € 193.000 per jaar opgenomen. Op dit moment worden interventies ingezet waar deze nodig zijn. Een voorbeeld hiervan is de inzet van Safety Hosts en de inzet van een Halt-loket op de kermis. Ook op school wordt door Ons Welzijn (Jongerenwerk) en/of HALT, op aanvraag, preventief extra inzet gepleegd. Naar aanleiding hiervan denken we dit jaar niet het volledige budget te zullen inzetten. We hebben lagere kosten van € 130.000.

Veiligheids Informatie Knooppunt (VIK)
Bij de programmabegroting 2025 hebben we budget beschikbaar gesteld voor de aanschaf van een softwarepakket pakket en de daarbij behorende inrichting voor het Veiligheids Informatieknooppunt (VIK). Daarbij hadden we ingeschat dat dit in 2025 € 202.000 zou kosten en vervolgens vanaf 2026 € 52.000 per jaar. Het aanbestedingstraject is in juli 2025 afgerond. De verwachting is dat de kosten een ander verloop zullen krijgen. Voor dit jaar zullen de kosten behoorlijk lager uitvallen te weten € 118.500. Echter verwachten we € 8.000 aan meerkosten verwacht per jaar.

4.3 Ombuigingsvoorstellen
Niet van toepassing.

4.4 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	28	34	34	27	0
Totaal septembercirculaire	**28**	**34**	**34**	**27**	**0**

Toelichting septembercirculaire

Versterking omgevingsveiligheidsdiensten
We ontvangen voor de jaren 2025 tot en met 2028 een jaarlijks bedrag van circa € 30.000 voor wettelijke taken voor de gemeente op het gebied van omgevingsveiligheid.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	11.552	11.369	11.454	11.454	11.454
Baten	-80	-80	-80	-80	-80
Saldo	11.471	11.288	11.374	11.374	11.374
Stortingen reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0
Saldo mutaties reserves	0	0	0	0	0
Totaal bestaand beleid	**11.471**	**11.288**	**11.374**	**11.374**	**11.374**
Autonome ontwikkelingen	-330	8	8	8	8
Budget neutrale wijzigingen	0	233	233	233	233
Nieuw beleid	42	692	692	692	692
Septembercirculaire	28	34	34	27	0
Totaal programma	**11.211**	**12.256**	**12.341**	**12.334**	**12.307**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

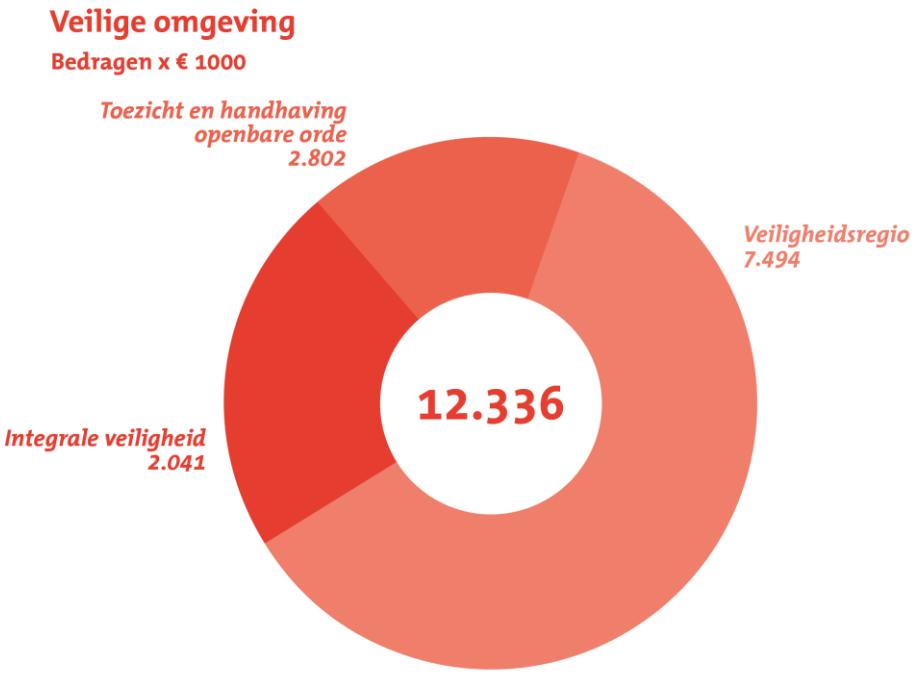

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma.

bedragen x € 1.000

Subsidies	Begroting 2026
Integrale veiligheid	106
Totaal Programma 8. Veilige omgeving	**106**

Programma 9. Besturen in verandering van tijden

1. Inleiding

Besturen, samenwerken, organiseren, innoveren en digitaliseren.

De Gemeenteraad, het college van Burgemeester & Wethouders en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: *zichtbaar, betrouwbaar en realistisch*.

Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en hebben een plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen.

We willen samen duurzaam vooruit. Om dit te realiseren is een sterke organisatie nodig. Oss groeit en de organisatie groeit mee. We willen dat onze bedrijfsvoering en dienstverlening een stevig fundament vormen, meegroeien en inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe wetgeving. Verdergaande digitalisering, meer samenhang tussen de verschillende onderdelen en adequate stuurinformatie verstrekken, maken onderdeel uit van deze ontwikkeling. Ook het zijn van een aantrekkelijke werkgever, onze medewerkers faciliteren om te kunnen groeien en het creëren van voldoende kennis en kunde om de opgaven uit te kunnen voeren is een belangrijke opgave.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?

De Gemeenteraad, het college van Burgemeester & Wethouders en de gemeentelijke organisatie werken samen aan een samenleving waarin we in verbinding zijn. In verbinding met onze inwoners, vrijwilligers, ondernemers en andere samenwerkingspartners. We doen dit voor de gehele Osse gemeente, ieder vanuit onze eigen rol. Belangrijke kernwaarden daarbij zijn: zichtbaar, betrouwbaar en realistisch. Gemeente Oss is integer en transparant met respect voor elkaars functies en posities. Participatie en betrokkenheid bij de besluitvorming is belangrijk. Dit stimuleren we actief en hebben een plek in onze manier van werken. We willen dat inwoners betrokken zijn de gemeenschap en actief meedoen en initiatief nemen.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces*
- *Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze gemeente*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- Na een eerste evaluatie eind 2024 hebben we besloten om de pilot verbeteren vergaderstelsel door te zetten tot eind 2025. Het gaat met name om het faciliteren van het goede gesprek in de gemeenteraad, maar ook de vergaderefficiency, onder andere door het werken met spreektijden. We maken de evaluatie compleet en passen daarna onze Reglementen van Orde aan op de nieuwe vergaderregels. Ook na de pilot blijven we kritisch op onze manier van vergaderen en staan we open voor verbeteringen.	Q2/2026
- De raadsgriffie gaat in 2026, samen met de organisatie, aan de slag met een aantal acties die mede tot doel hebben de opkomst van de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te verhogen. Het gaat om laagdrempelige informatievoorziening over de lokale democratie, een verkiezingskrant, de	Q1/2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
uitnodigingsbrief van de Burgemeester voor de 'first voters', goede bereikbare en toegankelijke stemlokalen. We gaan door met bezoek van scholen aan het gemeentehuis (democracity), klassenbezoek en gast van de raad. We gaan ook weer een lokale stemhulp opzetten en we organiseren een openbare uitslagavond van de gemeenteraadsverkiezingen in het gemeentehuis.	
- We willen de ervaringen van de huidige raad delen met de na de raadsverkiezingen aantredende nieuwe raad. We zorgen voor een goed inwerkprogramma voor de nieuwe raad (Raadskompas), met aandacht voor o.a.: Vergaderstructuur, Informatievoorziening, Raadscommunicatie, Raad in de regio, Lokale democratie, Agressie en intimidatie, De Raad en hulptroepen, het bevorderen van integer handelen, Raad als opdrachtgever en kadersteller en het formatieproces.	Q2/2026
- We gaan door met het versterken van onze raadscommunicatie. We willen hiermee de zichtbaarheid van de gemeenteraad vergroten. Er komen extra uren raadscommunicatie beschikbaar om activiteiten zoals de publieksagenda, de columns in Oss actueel, de sociale mediakanalen maar ook bijvoorbeeld de interne communicatie te kunnen blijven uitvoeren.	Q1/2026
- In het Manifest gemeente Oss hebben we afgesproken hoe we binnen de gemeente Oss als raad, college en ambtelijke organisatie met elkaar samenwerken ten dienste van de inwoners van onze gemeente. Het herijkte integriteitsbeleid en de gedragscode stellen we in de 2e helft van 205 vast, het Manifest is hiervan een bijlage. In 2026 zullen we met de nieuwe gemeenteraad de gedragscode en het Manifest weer bespreken.	Q1/2026

2.2 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

De Gemeente Oss: een betrouwbare en toegankelijke partner

Onze inwoners verwachten van ons dezelfde kwaliteit van dienstverlening als zij gewend zijn van moderne bedrijven: snel, duidelijk en toegankelijk. Tegelijkertijd verandert dienstverlening in het publieke domein steeds meer richting digitaal, waarbij maatwerk en persoonlijk contact onverminderd belangrijk blijven. Dit sluit aan bij de Osse visie op dienstverlening.

Dit leidt tot de volgende speerpunten:

1. Duidelijke en toegankelijke dienstverlening

We zorgen dat alle inwoners snel en eenvoudig toegang hebben tot de juiste informatie en mogelijkheden voor aanvragen en contact. We ontwikkelen een toekomstbestendige basis voor onze (online) dienstverlening waar iedereen mee uit de voeten kan. Zo voorkomen we dat er uiteenlopende toepassingen naast elkaar bestaan, wat leidt tot onnodige kosten, veiligheidsrisico's en voorkomen tegenstrijdige informatie of mogelijkheden voor onze inwoners.

We introduceren een platform dat voorziet in moderne, gebruiksvriendelijke websites en digitale formulieren. Tegelijkertijd treffen we voorbereidingen voor een digitaal inwonersportaal.

2. Digitaal waar dat kan, persoonlijk waar het nodig is

We werken toe naar volledige aansluiting bij de verplichtingen van de Wmebv (Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer), waarbij we voor al onze producten minimaal één digitaal kanaal beschikbaar stellen aan inwoners. Daarnaast voldoen we aan de Europese verplichting rondom de EDI-Wallet. Hierdoor zijn onze online diensten voor alle Europeanen op een veilige manier beschikbaar en kunnen persoonsgegevens en documenten veilig en eenvoudig gedeeld worden.

Ambitie Burgerzaken

Burgerzaken ontwikkelt zich mee met de digitale transformatie van onze organisatie. Met gerichte inzet van medewerkers en specialistische vakkennis blijven we zorgen voor persoonlijke, zorgvuldige ondersteuning. Door digitalisering van producten en diensten vergroten we de bereikbaarheid en het gemak voor inwoners, zonder afbreuk te doen aan kwaliteit of menselijke maat.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- In één keer goed: *We zorgen ervoor dat de inwoner in één keer goed geholpen wordt en het antwoord krijgt op de vraag*
- Dienstverlening met de menselijke maat: *We maken zaken doen met de gemeente gemakkelijk van vraag tot antwoord*
- Naadloze klantinteractie*: Dienstverlening is via alle kanalen consistent en transparant*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- In het kader van de Wmebv (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer) starten we met het verbeteren van 30 gemeentelijke producten. Deze zijn geselecteerd uit een bredere lijst. Elk product doorloopt een aanpak in drie stappen: mens – proces – systeem. Dit noemen we de "wasstraat." Door deze aanpak zorgen we ervoor dat elk product niet alleen technisch beter werkt, maar ook beter aansluit bij de wensen van inwoners én medewerkers.	Q4/2029
- We bepalen welke concrete resultaten we willen meten bij het verbeteren van onze dienstverlening (KPI's). Dit doen we zowel in algemene zin als per product dat via een integrale projectgroep wordt aangepakt. Denk aan zaken als reactietijd, klanttevredenheid en het gebruik van digitale kanalen.	Q4/2026
- We vertalen onze werkafspraken en meetbare doelen (KPI's) naar concrete servicenormen. Daarmee maken we voor inwoners, ondernemers én medewerkers helder wat ze van onze dienstverlening mogen verwachten.	Q2/2026
- Voor het kanaal 'Website' stappen we over op één CMS (Content Management Systeem) en beëindigen we het gebruik van de Producten- en Dienstencatalogus van SDU. Deze overgang zorgt voor een efficiëntere en meer toekomstbestendige manier van online publiceren en beheren.	Q3/2026
- De huidige software voor digitale informatieschermen op gemeentelijke locaties wordt niet langer ondersteund. Daarom vervangen we deze door een toekomstbestendige oplossing die zorgt voor actuele, gerichte informatie aan bezoekers en eenvoudiger beheer voor medewerkers.	Q2/2026
- We verbeteren de dienstverlening van Burgerzaken door werkprocessen slimmer en digitaler in te richten. Dat betekent dat inwoners sneller, eenvoudiger en vaker online zaken kunnen regelen, zoals paspoortaanvragen, verhuizingen en uittreksels.	Q4/2026
- Medewerkers van Burgerzaken gaan de landelijke opleidingslijn volgen. Daarmee zorgen we voor betere vakkennis, actuele expertise en meer professionele dienstverlening aan inwoners.	Q4/2027
- We organiseren jaarlijks verkiezingen. In lijn met het nieuwe plakbeleid stellen we voor om te werken met voorbedrukte verkiezingsborden, de investering die hiervoor nodig is hebben we opgenomen bij het onderdeel nieuw beleid binnen dit programma. Door de grote impact van twee verkiezingen binnen korte tijd en dat het huidige verkiezingsteam onvoldoende gesteld staat door personeelsverloop en verschuivingen, is tijdelijk externe ondersteuning noodzakelijk. Ook de recente	2025/2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
wijzigingen in de Kieswet, zorgen dat er externe kennis nodig is om het proces op de juiste manier te laten verlopen.	

2.3 Organisatie en personeel

Wat willen we bereiken?

De gemeente Oss groeit en onze organisatie moet meegroeien. Nieuwe uitdagingen en kansen doen zich voor. Andere manieren van werken, meer vragen uit de samenleving, grote bestuurlijke ambities: ze vragen allemaal aandacht van ons. Dit vraagt om een overheid die deskundig, wendbaar en toekomstgericht opereert, zoals ook benoemd in het rapport 'Deskundige overheid' van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR).

Organisatieontwikkeling

We introduceren onze nieuwe organisatievisie 'Wij zijn één Oss', omdat we meer aandacht gaan geven aan het werken als één organisatie. De vraagstukken waar we aan werken, vragen een samenhangende aanpak waarin verschillende afdelingen en teams nauw met elkaar samenwerken. In een grote en groeiende organisatie hebben we nieuwe werkvormen en afspraken nodig om elkaar te informeren, samen te werken aan resultaten en om één organisatie te blijven. Deze samenhangende werkwijze versterkt onze beleidskracht en vergroot het vermogen om maatschappelijke opgaven effectief en samenhangend aan te pakken.

Concernstaf

In de afgelopen jaren is de organisatie gegroeid door onder meer nieuwe taken die we er vanuit het Rijk bij hebben gekregen. Denk daarbij onder meer aan de Omgevingswet en het sociaal domein. Daarnaast ligt er een aantal uitdagingen op het gebied van woningbouw, verduurzaming, klimaat en energie, armoede, veiligheid en zorg. Op het niveau van beleid en uitvoering is onze organisatie daarin meegegroeid. Bij veel gemeenten groeit de overhead automatisch mee wanneer de rest van de organisatie toeneemt in omvang. Dat is in Oss niet zo, daarom moeten we nu en met regelmaat afzonderlijk om versterking vragen van de ambtelijke organisatie op het gebied van overhead. We vragen nu extra capaciteit voor een concernstaf om in te zetten op slimme en samenhangende sturing.

Op dit moment hebben we in Oss niet de mensen in huis die daar de juiste kennis of tijd voor hebben. Zonder hen worden strategische beleidskeuzes minder planmatig, onvoldoende in samenhang en te vaak reactief gemaakt. En dat is gezien de grote maatschappelijke opgaven wel nodig. Dit zien we ook bij grote projecten zoals Raadhuislaan, de Schadewijk en de Spoorzone. Met name bij complexe dossiers is goed strategisch advies met oog voor scenario's en bestuurlijke en maatschappelijke consequenties van besluiten van groot belang. Een concernstaf kan het college daarin ondersteunen. Bovendien komt daardoor ook de gemeenteraad beter in positie.

Ook als we kijken waar Oss op dit moment staat, is een concernstaf geen overbodige luxe. We spelen zowel regionaal als landelijk een steeds grotere rol. We zijn er de afgelopen jaren in geslaagd om positie te verwerven in de regio, BrabantStad, G40 én in de VNG. Dat heeft een aantal mooie kansen voor de ontwikkeling van onze gemeente opgeleverd. Kansen die we de komende jaren moeten verzilveren. Echter, door het ontbreken van een concernstaf zijn we onvoldoende in staat om ontwikkelingen en signalen uit de regio en het Rijk op te pakken en te vertalen in het belang van Oss. Ook lukt het ons daardoor niet onze netwerken ten volle te benutten.

Zowel in ons coalitieprogramma als in het profiel dat de raad opstelde voor de werving van de nieuwe burgemeester wordt het belang van betere positionering van Oss en het belang van strategische inzet benoemd. In haar rapport 'De deskundige overheid' geeft de WRR aan dat strategische en generalistische netwerkers beslist noodzakelijk zijn om de vraagstukken van deze tijd aan te kunnen. In de presentatie aan de Raad over de organisatieontwikkeling gemeente Oss op 11 september jl. is hier ook aandacht aan besteed.

Bij andere gemeenten van de omvang van Oss of groter (en soms ook kleiner) zijn dergelijke rollen een gegeven. Voor de gemeente Oss is het tijd om die rollen nu ook in te vullen.

De nieuw te vormen concernstaf:
- Bewaakt en versterkt de strategische koers van de gemeente;
- Zorgt voor samenhang in de strategische beleidsontwikkeling;
- Signaleert trends, kansen en risico's en adviseert hierover aan bestuur en organisatie;
- Werkt aan proactieve externe positionering (lobby, samenwerking) voor provincie Noord-Brabant, het Rijk, Brabantstad, G40 en VNG.

We zetten daarom in op het vormgeven van een compacte concernstaf met enkele bestaande en enkele nieuwe functies. In een aparte bijlage geven we hierop een aanvullende toelichting.

Overige ontwikkelingen

De vorming van een concernstaf, de ontwikkeling van team OOV (veiligheid) naar een eigenstandige afdeling en het dit jaar gestarte team Facilitair vraagt enkele structuuraanpassingen en versterking van het leidinggevend kader. Ook stellen we, in lijn met onze organisatieontwikkeling, nieuwe inrichtings- en sturingsprincipes op voor onze organisatie en voeren we waar nodig nog andere structuuraanpassingen door.
Daarnaast spelen op het gebied van personeel en organisatie diverse grote ontwikkelingen:
- toename van complexiteit van vraagstukken en een verschuiving in gevraagde competenties en vaardigheden als gevolg van onder andere verdergaande digitalisering en andere rol-invulling van de gemeentelijke overheid. Het rapport 'Strategisch personeelsbeleid Rijk 2025' benadrukt dat strategisch HR-beleid nodig is om medewerkers toe te rusten voor deze veranderende rol en om de juiste expertise op het juiste moment beschikbaar te hebben.
- de organisatie is de laatste jaren gegroeid in aantal medewerkers en dit vraagt meer ondersteuning en andere manier van samenwerken;
- de arbeidsmarkt is krap en de concurrentie op het binnenhalen van talent is groot. Ook het voorkomen van uitstroom van medewerkers vraagt aantrekkelijk werkgeverschap en ruimte voor doorontwikkeling. Een deel van de uitstroom is onvermijdelijk, want het personeelsbestand vergrijst. De komende 10 jaar stroomt 25% van ons personeelsbestand uit vanwege pensionering. Dit vraagt om gerichte inzet op duurzame inzetbaarheid, strategische personeelsplanning en het actief vormgeven van loopbaanpaden binnen de organisatie;
- relatief hoge afhankelijkheid van inhuurkrachten vraagt om nieuw beleid en een goede balans tussen inhuur en vaste krachten. Om tot de gewenste balans te komen formuleren we een aantal uitgangspunten en een werkwijze die we organisatie breed toepassen. Het vraagt ook het vergroten van de effectiviteit van de werving van nieuwe medewerkers om ook moeilijk vervulbare vacatures met eigen medewerkers in te kunnen vullen.
- het ziekteverzuim is hoog. We willen het verzuimpercentage terugbrengen van 6,8% naar 5,8% in de komende 2 jaar;
- ondersteunende werkprocessen en systemen bij personeel & organisatie zijn onvoldoende van kwaliteit, vindbaarheid van informatie is beperkt en goede data-sturing ontbreekt.

De onderstaande doelstellingen voor P&O geven richting aan de verdere ontwikkeling van het personeelsbeleid van de Gemeente Oss.

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Aantrekkelijk werkgeverschap en doeltreffend wervingsbeleid*
- *Inclusieve en diverse organisatie*
- *Leven Lang Ontwikkelen en toekomstbestendig, ambtelijk vakmanschap*
- *Gezonde en veilige werkomgeving en werkplezier*
- *Versterken van leiderschap*
- *Verhelderen van de basisstructuur en sturing*
- *Bouwen aan afdeling personeel en organisatie*
-

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- Om de nieuwe organisatievisie 'Wij zijn één Oss' handen en voeten te geven starten een organisatieontwikkelprogramma 2025-2027. Onderdelen hiervan zijn: o een managementontwikkeltraject voor nieuwe leidinggevenden; o een leiderschapsprogramma voor bestaande leidinggevenden; o onderzoek naar de organisatiestructuur- en sturing en noodzakelijke aanpassingen doorvoeren.	Q4/2027
- Vanaf 2026 geven we vorm aan een concernstaf. Hiervoor stellen we 5 fte beschikbaar. Het gaat om 2 concernstrategen, 1 directiesecretaris, 1 strateeg netwerkcoördinator en 1 strategisch bedrijfsvoering adviseur. Daarnaast worden bestaande functies, zoals bestuurssecretaris, adviseur public affairs en huidige strateeg samenwerking aan een concernstaf toegevoegd. De komst van de concernstaf en het dit jaar gevormde team Facilitair vraagt enkele structuuraanpassingen en versterking van het leidinggevend kader.	Q1/2026
- We zetten in op de versterking van de afdeling personeel & organisatie. We gaan de komende jaren werken aan een programma ontwikkeling P&O met onder andere: o een strategische personeelsplanning voor alle afdelingen; o een heldere en gebruiksklare jaar- en gesprekscyclus; o maken beleid op inhuur om te zorgen voor een gezonde balans tussen vaste en ingehuurde medewerkers en terugdringen van de huidige relatief hoge inhuur met organisatiebrede uitgangspunten; o terugkerend onderzoek naar inzicht in medewerkersbeleving; o op basis van een verdiepende analyse komt er een pakket aan ondersteunende maatregelen om uitval te voorkomen en het verzuim te reduceren. o extra aandacht voor vakmanschapsontwikkeling; o versterking van de arbeidsmarktpropositie van de gemeente Oss en zorgen voor effectieve werving en selectie van nieuwe collega's.	Q2/2027
- We brengen de basis op orde ten aanzien van p&o werkprocessen en systemen. o We gaan gebruikmaken (waar zinvol) van nieuwe AI-en automatiseringstoepassingen. o De aanbesteding van een nieuw E-HR systeem is afgerond. Na het 1e kwartaal 2026 moet de implementatie zijn afgerond. o We bouwen aan een HR-dashboard met adequate stuurinformatie. Dit vraagt om een programmatische aanpak, waar in samenhang wordt gestuurd (inhoud, tempo, proces) waardoor versnelling mogelijk is.	Q1/2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We gaan het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) ondertekenen. We vinden het belangrijk om als gemeente het Manifest duurzaamheid te ondertekenen. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld en dat vraagt begeleiding voor een periode van 2 jaar.	Q1/2026
- We verbeteren en intensiveren het stage en traineebeleid: we nemen graag de maatschappelijke verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van studenten door ze stage- en werkervaringsplaatsen aan te bieden. Hiermee bouwen we aan ons positieve imago als werkgever en het ontwikkelen van kenniskapitaal. Ook vinden we het van belang om jonge professionals een kans te geven hun loopbaan een goede start te geven en gebruik te maken van hun actuele kennis en hun specifieke kwaliteiten. Hiervoor onderzoeken we hoe we de inzet van trainees kunnen intensiveren.	Q3/2026
- We hebben een maatschappelijke opgave om ons personeelsbestand een afspiegeling te laten zijn van onze leef- en woongemeenschap. Inclusie en diversiteit vergroten in de gemeentelijke organisatie is een van onze doelstellingen dit jaar. We stellen hiervoor een plan van aanpak op.	Q1/2026

2.4 Digitalisering en datagedreven werken

Wat willen we bereiken?
Digitalisering verandert onze samenleving ingrijpend. 'Slimme' steden, AI en online platformen bieden kansen, maar brengen ook risico’s zoals desinformatie, privacyproblemen, een grotere afstand tussen overheid en samenleving en digitale ongelijkheid. De Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) van de Rijksoverheid helpt deze kansen te benutten en risico’s te beheersen. Gemeenten, waaronder Oss, hebben hierin een belangrijke rol. De Osse ambitie sluit aan bij de NDS en vraagt extra inzet en besluitvorming op thema’s als toegankelijke digitale dienstverlening, ethiek, technologische vernieuwing, digitaal vakmanschap en digitale soevereiniteit. Digitalisering raakt daardoor niet alleen techniek, maar ook bestuur en organisatie, en vraagt daarom om integrale samenwerking en investeringen.

We streven naar betere digitale dienstverlening en bedrijfsvoering, integraliteit, naleving van wetgeving, borging van ethische waarden en structurele kostenbesparing. Dit realiseren we onder andere via normalisatie en standaardisatie van het IT-landschap, datagedreven en integraal afgestemde besluitvorming en inzet van AI en robotisering. Op het gebied van privacy maken we met een vernieuwd beleid inzichtelijk welke maatregelen nodig zijn om aan wetgeving te voldoen.

Digitale soevereiniteit is essentieel, zeker gezien de afhankelijkheid van niet-Europese technologie. Oss werkt aan meer autonomie door data los te koppelen van software, bedrijfscontinuïteit te waarborgen en ontwikkelingen actief te volgen. Volledige onafhankelijkheid is complex, maar stapsgewijze verbeteringen zijn haalbaar zonder concessies te doen aan kwaliteit of betaalbaarheid.

We geven invulling aan het strategische heroriëntatie voorstel 'integraal digitaliseren' door onze organisatie mee te nemen in de digitalisering van hun processen. Dit doen we met kwantitatieve (gericht op effectiviteit en kostenbesparing) en kwalitatieve (verhoging van de kwaliteit) businesscases. We doen dit op basis van vraag en aanbod. Dit vergt een flinke investering in tijd en beschikbare kennis en middelen. Uiteindelijk leidt dit tot een structureel voordeel.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We versterken en versnellen digitalisering door strategische en integrale sturing*
- *We vertalen wet- en regelgeving en bestuurlijke besluiten, bijvoorbeeld rondom ethiek, naar duidelijke en bruikbare kaders die we actief toepassen*

- *We investeren in verdere ontwikkeling van digitale bewustwording, vakmanschap en geletterdheid*
- *We investeren in een samenhangend modern IT-landschap waarin we gebruik maken van generieke en gestandaardiseerde systemen, zodat de dienstverlening betrouwbaar, efficiënt en wendbaar blijft*
- *We bieden onze organisatie moderne digitale oplossingen zoals AI en Robotisering die het mogelijk maken om onze processen vergaand te digitaliseren en daarmee een structureel voordeel te behalen*
- *We gebruiken relevante data voor onze dienstverlening, beleids- en besluitvorming*
- *We participeren in landelijke netwerken en volgen ontwikkelingen als digitale soevereiniteit en moderne technologie actief*
- *De informatie van onze gemeente is duurzaam toegankelijk, vindbaar, juist, volledig en betrouwbaar*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We richten een integraal digitaliseringsportfolio in als sturend instrument. De directie stelt een daarbij passende governance structuur vast waardoor sturing en besluitvorming rondom digitaliseringsinitiatieven transparant, samenhangend, integraal en doelgericht plaatsvinden. Op dit portfolio komen ideeën, aankomende (wettelijke) verplichtingen en realisaties samen.	Q1/2026
- We haken actief aan op ontwikkelingen in de organisatie, zoals doorontwikkeling van de digitalisering van dienstverlening en bedrijfsvoering waarbij we werken onder thema-architectuur en voldoen aan (digitale) wet- en regelgeving. Hierbij schaffen we een nieuwe oplossing voor gemeentelijke websites aan en implementeren een nieuwe digitale formulieren oplossing. In latere stadia volgen een inwoner-portaal en moderne klantcontactoplossing, in 2026 starten we verkenning van de mogelijkheden.	Q3/2026
- We investeren in toepassen van het ethisch digitaliseringskader, digitaal bewustzijn, vakmanschap en geletterdheid in ondere andere het gebruik van moderne technologie als AI en toepassing van data.	Doorlopend
- We bestendigen de opbrengsten van het programma data in onder andere een nieuw dataplatform, dashboards en vastgesteld beleid. Daarnaast beleggen we de opgave rondom data in de lijnorganisatie door het inrichten van een datateam.	Q4/2026
- We gaan aan de slag met een doelgericht en organisatiebreed bewustwordingsprogramma voor informatiebeveiliging en privacy, dat voortbouwt op eerdere inspanningen. Dit programma omvat behalve diverse communicatiekanalen, mysteryguest-onderzoeken en op maat gemaakte workshops, ook phishingtests. Deze uitgebreide aanpak stelt ons in staat om onze bewustwording te vergroten en te beoordelen hoe alert we zijn wanneer we bijvoorbeeld te maken krijgen met een phishingaanval via e-mail, sms of WhatsApp.	Doorlopend
- We zetten in op nog verdere standaardisering en modernisering van onze ICT-omgeving door te werken onder architectuur. Hiermee geven we een concrete invulling aan de Nederlandse Digitaliseringsstrategie en zorgen we voor een passende set aan systemen, hardware en software, processen en procedures om de organisatie maximaal te ondersteunen bij het realiseren van de digitaliseringsambities.	Doorlopend

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We werken aan een sterke digitale infrastructuur met een robuuste ICT architectuur. Nieuwe investeringen richten zich voornamelijk op SaaS-oplossingen daarbij houden we rekening met (geopolitieke) ontwikkelingen en digitale soevereiniteit. Het datacenter en de cloud blijven naast elkaar bestaan, en we maken weloverwogen keuzes voor cloudtransities. De komende tijd wordt het datacenter gemoderniseerd.	Q1/2027
- Vanuit de strategische heroriëntatie integraal digitaliseren implementeren we voor onze organisatie een "toolkit" digitalisering met daarin moderne en bewezen oplossingen als robotisering, AI, digitale ondertekening en overzichtelijke en samenhangende informatie. Deze toolkit kan in verdere digitalisering van processen worden toegepast, waardoor een structureel voordeel ontstaat.	Doorlopend
- In het kader van verdergaande informatiebeveiliging moeten we de groeiende achterstanden vooral op het gebied van bedrijfscontinuïteitsbeheer voor kritische processen, de beveiligingscontroles bij partners en leveranciers, en de bescherming van OT-systemen zoals toegangssystemen en verkeersregelinstallaties aanpakken. Daarnaast moeten we ons voorbereiden op de komst van nieuwe Europese wetgeving. We voeren een risicoanalyse uit en maken een plan van aanpak. Daarna moet dit onder een continu verbeter- en audit proces worden ondergebracht. Hiervoor breiden we het team ICT-IM uit met 2,5 Fte.	Q4/2026, daarna doorlopend

2.5 Participatie

Wat willen we bereiken?
We willen een overheid zijn die handelt vanuit het perspectief van de samenleving. En een netwerkende en responsieve overheid. Een gemeente die niet voor de inwoner bepaalt wat goed voor hem of haar is, maar die luistert naar de inwoner. Een gemeente die initiatieven vanuit de samenleving waardeert en faciliteert. Ook de Wet versterking participatie op decentraal niveau vraagt om actief met participatie aan de slag te gaan. Dit wetsvoorstel wil de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente (of andere overheidsorganen) versterken. Ook is het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd. Het samenkomen van het coalitieakkoord, de concernstrategie en de wetgeving vragen om versterking van participatie. We vinden hierbij een gelijkwaardige relatie tussen inwoners en gemeente belangrijk, evenals inwoners en gemeenschappen faciliteren om zelf richting kunnen geven aan hun eigen leefomgeving.

We zijn eind 2023 samen met de raad en andere betrokkenen gestart om participatie vorm te geven. Dit proces heeft vertraging opgelopen. Daarom voeren we een aantal aanpassingen door in onze aanpak. De nadruk komt te liggen op het bereiken van enkele resultaten (zie bij activiteiten) vanuit richtinggevende uitgangspunten (participatiebeleid). Ondertussen hebben we ook mooie participatietrajecten gedaan (zoals in Schadewijk), geven we uitvoering aan de Beleidsnota Participatie onder de Omgevingswet, een Stappenplan Omgevingsdialoog, een Impactmeter en een Rollenplaat. Deze producten zijn ook al in gebruik door inwoners/initiatiefnemers. En tot slot is onlangs de participatiemodule via het leerplein gelanceerd wat medewerkers kan helpen bij participatie.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Kwalitatief goede vormen van participatie tussen inwoners en gemeente tot stand brengen*
- *Meer en beter maatschappelijke initiatieven omarmen en stimuleren*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- <u>We concretiseren de aanpak voor participatie</u> De opdracht participatie wordt kernachtiger en krijgt meer focus op concrete resultaten. Hierbij blijven de oorspronkelijk geformuleerde doelen voor het participatietraject van kracht en benutten we de reeds opgedane ervaringen van de afgelopen periode. De opdracht bevat onderstaande onderdelen: 1. Participatiebeleid met een handelingskader participatie. 2. Organiseren van advies en expertiseontwikkeling binnen de Gemeente Oss. 3. Een programma voor vakmanschapsontwikkeling participatie. 4. Het opstellen van een participatieverordening.	2026
- De werving van de adviseur participatie heeft vertraging opgelopen. We verwachten dat eind 2025 de nieuwe adviseur van start gaat die hiermee aan de slag gaat.	2026
- We gaan de nieuwe werkwijze omgevingsdialoog en bijbehorend beleid evalueren.	Q4/2026
- Er is een bewonersplatform (MijnBuurtje) gelanceerd met een participatiemodule. Deze module moet nog ingericht en in gebruik genomen worden.	2026

2.6 Schadewijk

Wat willen we bereiken?

Veel inwoners van Schadewijk geven aan dat ze zich thuis voelen in de wijk. In Schadewijk wordt naar elkaar omgekeken en helpen mensen elkaar daar waar dat nodig is. Maar net als veel naoorlogse volkswijken voldoet Schadewijk op dit moment niet aan de eisen en wensen van nu en van de toekomst. Veel huizen zijn niet energiezuinig en passen niet meer bij het aantal mensen dat er woont. Ook de openbare ruimte kan groener ingericht worden, zodat het uitnodigt tot meer bewegen en ontmoeten voor jong en oud. We zien dat er in de Schadewijk een groot aantal mensen leeft met flinke financiële uitdagingen. En dat kinderen uit Schadewijk minder kansen hebben dan in de andere wijken van Oss.

We willen de Schadewijk in de komende jaren klaar maken voor de toekomst. We bouwen samen aan een wijk waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien. Waar mensen zich veilig voelen en trots zijn op hun buurt, iedereen mee kan doen en elkaar kan ontmoeten in hun eigen omgeving. We investeren in een meer divers woningaanbod. En willen ervoor zorgen dat er voldoende woningen zijn voor zowel jongeren als ouderen zodat iedereen die dat wil in de wijk kan blijven wonen. Daarbij zorgen we ervoor dat de wijk het karakter van de volkswijk blijft houden die het nu heeft. De komende 20 jaar gaan we daarom extra investeren in de wijk. We hebben hiervoor een Integrale Gebiedsvisie Schadewijk opgesteld.

Drie belangrijke ontwikkelingen in de komende jaren in de Schadewijk zijn:

- het verplaatsen van het Verdihuis naar een of meerdere locaties buiten de Schadewijk.
- het realiseren van één nieuw kindcentrum op de locatie Verdihuis waarin de Teugelaar en IKC Regenboog samen mét kinderopvang en andere aanvullende diensten gebruik van kunnen maken.
- vaststellen van de ruimtelijke invullingen op de vrijkomende schoollocaties.

Daarnaast blijven we samen met BrabantWonen werken aan verduurzamen van de bestaande woningvoorraad, het bouwen van nieuwe woningen en het vergroten van de diversiteit van het aanbod. Daarbij willen we extra investeren in de openbare ruimte. Deze ruimtelijke ontwikkelingen zijn belangrijk om de Schadewijk klaar te maken voor de toekomst.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

Alle ontwikkelingen vanuit het Programma Schadewijk dragen bij aan een of meer van de volgende vier doelen:

1. *Herstellen van bestaanszekerheid*
2. *Gezonder leven makkelijker maken*
3. *Vergroten van de kansengelijkheid*
4. *Bouwen aan fijn samen wonen en leven*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
Maatschappelijke voorzieningen: We hebben een visie op maatschappelijke voorzieningen in de Schadewijk ontwikkeld. We bieden deze visie in oktober 2024 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan.	q4/2025
Op basis van de visie op maatschappelijke voorzieningen in de Schadewijk komen er drie grote ruimtelijke ontwikkelingen:	
- Het verplaatsen van het Verdihuis naar een of meerdere locaties buiten de Schadewijk.	2028
- Het realiseren van één nieuw kindcentrum op de locatie Verdihuis waarin de Teugelaar en IKC Regenboog samen mét kinderopvang en andere aanvullende diensten gebruik van kunnen maken.	2030
- Vaststellen van de ruimtelijke invulling van de vrijkomende schoollocaties voor de ambities zoals beschreven in de gebiedsvisie Schadewijk.	2028
Ruimte voor jeugd en jongeren *(uitvoering motie)* - We maken ruimte voor jeugd en jongeren in de Schadewijk door het inrichten van een plek speciaal voor jeugd en jongeren in het voormalige Talentcentrum. - Op verschillende plekken in de wijk zorgen we ervoor dat er activiteiten voor jeugd en jongeren georganiseerd worden vanuit KODOSS, jongerenwerk, SEC en Muzelink.	2026 en 2027
Harten van de wijk: Voor een wijk waar het fijn wonen is, is het belangrijk dat er plekken zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, samen kunnen sporten of andere activiteiten kunnen doen. We noemen deze plekken de harten van de wijk. - Deze harten maken we samen met de bewoners. Daarom versterken we de sociale samenwerkingsstructuur en gaan volgens de samenwerkwijze samen met inwoners aan de slag. - Deze harten maken we ook letterlijk op verschillende plekken in de wijk door bij ruimtelijke projecten de kansen te benutten om plekken voor ontmoeting en verbinding te maken.	2026 en verder
Gezondheid: - We investeren in gezondheid door samen met het SEC een wijkaanpak te ontwikkelen waarbij bewegen samen organiseren centraal staan. - We gaan zorgen dat waar de openbare ruimte vervangen wordt we de kansen voor meer ruimte voor wandelen, fietsen en bewegen benutten.	2026 2026 en verder
Veiligheid: - We investeren in vergroten van de veiligheid. We kijken naar de meldingen-incidentencijfers die in de politiecijfers opvallen. We gaan concrete acties doen m.b.t. aanpak fietsendiefstal, woninginbraak, verwarde personen en jeugd.	2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
Verbinding begrotingsprogramma's met programma Schadewijk: - Er zijn verschillende projecten die in de Schadewijk uitgevoerd gaan worden die onderdeel uitmaken van een van de inhoudelijke begrotingsprogramma's. Voor alle projecten die in de Schadewijk uitgevoerd worden geldt dat ze in afstemming met de Integrale Gebiedsaanpak Schadewijk worden uitgevoerd.	

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Activiteiten:

- We blijven als gemeente Oss herkenbaar op het gebied van de Global Goals. Deze Sustainable Development Goals zijn verankerd in de beleids- en beheerscyclus en zijn uitgangspunt bij grote opgaven.
- We houden bij aanbestedingsprocedures rekening met duurzaam gebruik van grondstoffen, energieverbruik en sociale aspecten (social return). Dat geldt ook voor onze eigen bedrijfsvoering, zoals gebouwenbeheer, wagenpark en catering.
- Vanuit de doelstellingen van de Participatiewet, specifiek de banenafspraak, creëren we functies voor specifieke doelgroepen, onder andere door het aanpassen van takenpakketten (jobcarving).

De Global Goals die bij dit programma horen zijn: Gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen, vrede, veiligheid en gerechtigheid en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf hierover.

G40 stedennetwerk

De gemeente Oss maakt deel uit van het G40 stedennetwerk. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. Daarnaast heeft het G40-stedennetwerk een belangrijke rol waar het gaat om kennisuitwisseling tussen de steden onderling en geeft ruimte aan kennisdeling met partners op de diverse beleidsterreinen van het netwerk. Het stedennetwerk zoekt de samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

3.3 Beleidskaders

1. Koersdocument Drie keer Drie (2018)
2. Organisatievisie (2021)
3. Visie op dienstverlening (2022-2026)
4. Visiebrief digitale overheid (2017)
5. Position paper 'Oss en de regio 2015-2020' (2015)
6. Digitale agenda 2020: een collectieve (landelijke) digitale agenda dienstverlening en informatiebeleid (2020)
7. Duurzaamheidscirkel Oss (2015)
8. Kader internationalisering (2017)
9. Publicaties vanuit Krachtig bestuur in Brabant: 'Leiderschap en dienstbaarheid: Samen op weg naar een (Veer)krachtig Bestuur voor Brabant', 'Naar indicatoren voor regionale samenhang, de bijdrage van landschaps- en cultuurgeschiedenis', 'Brabantse Netwerken' en 'De veranderende geografie van Nederland'.
10. Agrifood Capital: Agenda richting 2020
11. Brainport 2020 agenda
12. Verordening binnengemeentelijke democratie

13. Profiel van de wijk- en dorpsraden
14. Integrale Gebiedsvisie Schadewijk 2025-2045 (2024)
15. Sociale basis Oss 2040. De kracht van samen leven in Oss (2022)

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde
Klanttevredenheid - directe dienstverlening - digitale dienstverlening	Waarstaatjegemeente.nl	 6,90 7,25	 6,74 7,09	 n.n.b. n.n.b.		Landelijk gemiddelde 6,90 7,11
Tevredenheid medewerkers	Gemeente	6,70			7+	7,1
Ziekteverzuim	Gemeente	6,85	6,84	6,66	6,51	Landelijk gemiddelde 5,8%
Norm banenafspraak	VNG banenafspraak	26,71	36,7	35	29,8	22 banen van 25 uur (2019)
Kinderen met onderwijsachterstand in Schadewijk	CBS dashboard verwachte onderwijsachter-stand	26,4%	27,5%	27,6%	29,2%	Oss-Stad 23,9%
Gezinnen met inkomen tot 120% van het sociaal minimum in Schadewijk	CBS Integraal Inkomens en vermogens-onderzoek	16,2%	15,4%	14,9%	*nog niet beschikbaar*	Oss-Stad 13,0%
Overlastmeldingen Schadewijk: aantal per 1000 huishoudens	Data.politie.nl + BRP	94	91	100	79	Oss-Stad 66
Koopwoningen in Schadewijk	GBA/BSOB	51,1%	50,5%	50,2%	50,9%	Oss-Stad 57,8%
Huurwoningen corporatie in Schadewijk	GBA/BSOB	38,7%	38,7%	38%	37%	Oss-Stad 30,6%
Huurwoningen vrije sector in Schadewijk	GBA/BSOB	10,2%	10,7%	11,8%	12%	Oss-Stad 11,5%

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer.

Indicator	Oss	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners	9,59 fte	2025
Bezetting per 1.000 inwoners	9.07 fte	2025
Overhead	23,9%	2025
Apparaatskosten per inwoner	€ 1056	2025
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur.	6,7%	2025

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Nieuwe verkiezingsborden	0	35	35	35	35
Kosten organisatieontwikkeling	0	500	500	0	0
Vorming concernstaf	0	633	633	633	633
Aanpassing organisatie en bedrijfsvoering	0	213	213	213	213
Duurzame inkoop	0	66	66	0	0
Extra budget voor raadscommunicatie	0	36	36	36	36
Doorontwikkeling personeelsbeleid- en organisatie	195	799	600	103	0
Totaal nieuw beleid	**195**	**2.283**	**2.084**	**1.021**	**918**

Toelichting nieuw beleid

Nieuwe verkiezingsborden
We stellen voor om jaarlijks € 35.000 beschikbaar te stellen voor voorbedrukte verkiezingsborden. Voorafgaand aan verkiezingen wordt deelnemende politieke partijen de mogelijkheid geboden om verkiezingsposters te plakken op, door de gemeente geplaatste, aanplakborden. Tot nu toe werden houten borden gebruikt die op 40 locaties werden neergezet. We stellen voor om vanaf de komende verkiezingen een ander systeem te gaan gebruiken. Voortaan willen we gaan werken we met voorbedrukte borden. Bij deze vorm leveren de politieke partijen digitaal een poster aan. De voorbedrukte borden zijn duurzaam, zien er netjes en professioneel uit en zijn daarnaast vandalismebestendig. Ook de nieuwe borden komen op 40 locaties in Oss te staan.

Kosten organisatieontwikkeling
We vragen een bedrag van € 1 miljoen extra voor de organsiatieontwikkeling. Dit voor de jaren 2025 tot en met 2028. We hebben een nieuwe organisatievisie: 'Wij zijn één Oss'. Een visie die richting geeft, verbindt en uitnodigt. Om aan deze organisatievisie handen en voeten te geven starten we een organisatie-ontwikkelprogramma "Wij zijn één Oss". De kosten van de uitvoering schatten we voor de komende 4 jaar in op circa € 1,94 miljoen totaal. Hiervan kunnen we circa € 0,94 miljoen betalen uit de reserve organisatieontwikkeling. Daarom vragen we aanvullend twee keer € 0,5 miljoen voor de jaren 2026 en 2027.

Vorming concernstaf
We stellen voor om jaarlijks € 0,6 miljoen beschikbaar te stellen voor de vorming van een concernstaf. Aansluitend op de organisatieontwikkeling is het voor de complexe vraagstukken noodzakelijk om onze integrale en strategische beleidsmatige sturing te versterken. Hiervoor is het gewenst om een beknopte concernstaf vorm te geven die een sterke verbinding heeft met de vakafdelingen. Dit houdt in dat bestuurlijke prioriteiten en beleidsontwikkeling integraal worden benaderd en afgestemd, zodat de gemeente proactief inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen en toekomstbestendige keuzes maakt. Dit team zorgt voor samenhang tussen beleidsvelden en ondersteunt de organisatie bij strategische besluitvorming. Daarnaast signaleert de concernstaf trends en risico's en adviseert het bestuur en de organisatie hierover. Dit draagt bij aan meer samenhangende beleidsontwikkeling en strategische visie; meer proactieve externe positionering

(lobby, samenwerking); meer onderbouwing met data en financiële analyse. De noodzakelijke capaciteit voor deze concernstaf bedraagt jaarlijks ca. € 0,6 miljoen. Bij de kadernota 2026 is aangegeven dit bij de programmabegroting 2026-2029 integraal af te wegen.

Aanpassing organisatie en bedrijfsvoering

We stellen voor om € 0,2 miljoen per jaar beschikbaar te stellen voor aanpassingen in de organisatie/ bedrijfsvoering. De vorming van de concernstaf, en de recente vorming van een team facilitair, maakt het noodzakelijk om aanpassingen te doen in de organisatie van bedrijfsvoering. Hiermee zorgen we voor adequate aansturing en personeelszorg. Dit is nodig voor versterking / uitbreiding van het management (teamleider Juridische zaken, inkoop en bestuursondersteuning en teamleider KCC). Bij de kadernota 2026 is besloten dit bij de programmabegroting 2026-2029 integraal af te wegen. Op grond daarvan stellen wij voor om hiervoor € 0,2 miljoen structureel op te nemen.

Duurzame inkoop

We stellen voor om incidenteel € 66.000 voor de jaren 2026 en 2027 beschikbaar te stellen ten behoeve van een coördinator Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI). We vinden het belangrijk om als gemeente het Manifest duurzaamheid te ondertekenen. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld en dat vraagt begeleiding voor een periode van 2 jaar.

Extra budget voor raadscommunicatie

De gemeenteraad stelt voor om extra capaciteit beschikbaar te stellen voor raadscommunicatie. Dit betekent structureel € 36.000 extra kosten. In de kadernota 2026-2029 is aangegeven dat de gemeenteraad de intensivering van de raadscommunicatie voortzet. In het Fractievoorzittersoverleg van 22 september 2025 is besloten om de raadscommunicatie vanaf 2026 dan ook beter te borgen, ook kijkend naar de verkiezingen in 2026. In het kader daarvan wordt de formatie van de Raadsgriffie uitgebreid met 0,4 fte specifiek voor raadscommunicatie. De financiële consequenties bedragen € 36.000 per jaar. De formatie-uitbreiding is ook besproken en akkoord bevonden in de werkgeverscommissie van de raadsgriffie.

Doorontwikkeling personeelsbeleid- en organisatie

Voor de periode 2025 tot en met 2028 vragen we in totaal € 1,7 miljoen voor het doorontwikkeling van ons personeelsbeleid en organisatie. We zien een toename van complexiteit in vraagstukken en daardoor een verschuiving in gevraagde competenties en vaardigheden. Daarnaast is onze organisatie gegroeid in aantal medewerkers en dit vraagt meer ondersteuning en andere manier van samenwerken. We bevinden ons in een krappe arbeidsmarkt en om uitstroom van medewerkers te voorkomen, vraagt aantrekkelijk werkgeverschap. Daarnaast hebben we te maken met een hoog ziekteverzuim, wat we willen terugdringen in de komende 2 jaar. De basis willen we ook op orde brengen binnen P&O, waarbij we kwaliteit en vindbaarheid van informatie willen verbeteren en ons willen richten op een goede data-sturing. Dit doen we met een nieuw E-HR systeem, we bouwen aan een HR-dashboard en actualiseren onze regelingen en content.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Kosten software en hardware ICT	-163	22	47	47	47
Verkiezingen Tweede Kamer 2025 en Gemeenteraad 2026	120	86	0	0	0
Implementatie nieuw subsidieadministratie, fiscale advisering en robotisering	60	70	10	0	0
Reisdocumentenpiek 2026-2029	0	-90	-90	0	0
Uitvoeringsbudget Schadewijk	0	100	100	100	100
Onttrekking uit de reserve Schadewijk	0	-100	-100	-100	-100
Inrichtingskosten E-HRM systeem	135	0	0	0	0
Ontwikkeling kosten ICT investeringen	0	-140	-159	-80	0
Bestedingsplan bestaanszekerheid	195	213	106	116	0
Inzet reserve bestaanszekerheid	-195	-213	-106	-116	0
Bestedingsplan reserve Versterken gemeentelijke dienstverlening kwetsbare groepen (POK)	-100	144	49	110	83
Inzet reserve Versterken gemeentelijke dienstverlening kwetsbare groepen (POK)	100	-144	-49	-110	-83
Besteding reserve dienstverlening	-157	0	0	0	0
Lagere onttrekking uit reserve dienstverlening	157	0	0	0	0
Reserve WW-lasten	35	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**188**	**-52**	**-191**	**-32**	**47**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Kosten software en hardware ICT

In 2025 zijn de kosten voor soft- en hardware eenmalig € 163.000 lager dan begroot. De structurele kosten zijn circa € 50.000 hoger. Dit voordeel betreft een saldo van een nadeel dat ontstaat door indexatie en autonome groei (€ 0,2 miljoen) en een voordeel door inkoopvoordelen en door vertraging van projecten. Concreet realiseren we inkoopvoordeel voor VM Ware (€ 193.000) en Office (€ 86.000) en is er sprake van vertraging bij implementatie Burgerzaken (€ 77.000), en de inrichting van het zaaksysteem (€ 18.000). Dit structurele voordeel zetten we in voor ontwikkelingen in ICT kosten. We zetten dit vanaf 2025 in voor structureel € 39.000 extra onderhoudskosten vanuit de verbouwing voor de audiovisuele apparatuur, vanaf 2026 voor structureel € 53.000 extra kosten voor ons nieuwe subsidiesysteem, vanaf 2026 voor structureel € 15.000 extra kosten voor

de kosten van de software van onze bezoekersschermen en vanaf 2027 structureel € 35.000 voor de nieuwe vak applicatie Geldzorgen.

Verkiezingen Tweede Kamer 2025 en Gemeenteraad 2026

De organisatie van de tussentijdse Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025 en de daaropvolgende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 vraagt om extra financiële middelen. Het gaat om € 120.400 in 2025 en € 86.000 in 2026. We moeten twee verkiezingen organiseren binnen korte tijd en daar is tijdelijk externe ondersteuning voor nodig. We investeren in de expertise van het huidige verkiezingsteam door personeelsverloop en verschuivingen. Ook de recente wijzigingen in de Kieswet, zorgen dat er kennis nodig is om het proces op de juiste manier te laten verlopen. Tijdelijke capaciteit voorziet in die behoefte en draagt bij aan kennisoverdracht richting interne medewerkers, zodat in de toekomst meer structurele expertise in huis is. Het nodig om collega's vrij te spelen voor verkiezingswerkzaamheden. Daarnaast is extra tijdelijke capaciteit nodig voor het kunnen waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening aan inwoners, reguliere werkzaamheden binnen Burgerzaken moeten blijven doorgaan. Het uitgangspunt blijft dat inwoners tijdig geholpen worden: maximaal 5 werkdagen wachttijd voor een afspraak bij Burgerzaken. De kosten voor 2026 betreffen onder andere een locatieonderzoek. Onze stembureaus moeten voldoen aan de toegankelijkheidseisen. Op basis van de aandachtspunten van het onderzoek tijdens de vorige verkiezingen en de handreiking toegankelijkheid van de VNG voeren we dit onderzoek in eigen beheer uit. Als hieruit blijkt dat er stembureaus in eigendom van de gemeente zijn die aangepast moeten worden, brengen we dit later in beeld.

Implementatie nieuw subsidieadministratie, fiscale advisering en robotisering

We moeten onze huidige subsidieadministratie vervangen omdat deze vanaf 2027 niet meer ondersteund worden door de huidige leverancier. Dit betekent een nieuwe (Europese) aanbesteding. Voor incidentele implementatiekosten ramen we € 50.000 in 2026. De structurele kosten worden opgevangen binnen de ICT budgetten. Daarnaast hebben we een afrekening over de jaren 2023 en 2024 gehad van de huidige leverancier van € 40.000. Dit betekent een eenmalig nadeel in 2025. Daarnaast verwachten we hogere kosten voor fiscale advisering in het kader van horizontaal toezicht van de belastingdienst van € 50.000. Dit betalen we uit de reserve fiscale adviezen. Voor inzet van robotisering (RPA) zijn de kosten € 20.000. Dit zijn aanloopkosten voor de business case die hiervoor in het kader van de bezuinigingsoperatie wordt gemaakt.

Reisdocumentenpiek 2026-2029

We hebben een incidenteel voordeel van € 90.000 in 2026 en 2027. We verwachten meer aanvragen voor reisdocumenten. Dit heeft te maken met de zogenaamde reisdocumentenpiek, die loopt van 2024 tot 2029. De geldigheidstermijn van reisdocumenten is verlengd van 5 jaar naar 10 jaar. Dat is ingegaan op 14 maart 2014. Daardoor hebben we sinds 2024 te maken met een hogere vervangingsaanvraag. In 2026 en 2027 verwachten we dat de aanvragen hun hoogste piek bereiken. Dit levert extra opbrengsten op voor de gemeente. Een deel van deze extra opbrengsten wordt gebruikt om personeel in te huren. Het extra personeel is nodig om de piek in reisdocumenten te kunnen verwerken naast de reguliere (wettelijk) werkzaamheden.

Uitvoeringsbudget Schadewijk

Bij de programmabegroting 2025 is besloten om een nieuwe reserve te vormen voor de Schadewijk. Op basis daarvan wordt dit jaar € 1 miljoen gestort in de reserve. Vanuit het Programma Schadewijk gaan we de komende jaren extra investeren in de Schadewijk. Met als ambitie dat elk kind in de Schadewijk kansrijk opgroeit en dat alle inwoners in gezonde omstandigheden in een fijne straat of buurt wonen en leven. De koers en kaders van het Programma Schadewijk staan in de Integrale Gebiedsvisie Schadewijk. Deze is door de gemeenteraad in oktober 2024 vastgesteld. De komende jaren gaan we aan de slag met de uitvoering van de visie op maatschappelijke voorzieningen via verschillende deelopdrachten. Hierbij gaan er grote veranderingen in de wijk plaats vinden rondom de basisscholen, de maatschappelijke opvang en woningbouwontwikkelingen. We hebben hiervoor ontwikkelbudget nodig. Dit gebruiken we onder meer voor het visualiseren van het toekomstperspectief van de wijk, het ontwikkelen van een monitoring voor het meten van de resultaten op korte, middellange en lange termijn en het bekostigen van extra capaciteit en expertise t.b.v. de integrale

gebiedsaanpak. We schatten in dat we voor de jaren 2026 tot en met 2029 jaarlijks een bedrag van € 100.000 nodig hebben. Deze kosten betalen we uit de reserve Schadewijk. Daardoor is de wijziging budgettair neutraal.

Inrichtingskosten E-HRM systeem
We hebben in 2025 hogere kosten van €135.000 voor de eenmalige inrichtingskosten van een nieuw E-HRM systeem. Met dit systeem kunnen we bouwen aan een HR-dashboard en actualiseren van onze regelingen en content. De structurele kosten van dit E-HRM systeem kunnen we opvangen uit de huidige budgetten.

Ontwikkeling kosten ICT investeringen
We hebben de investeringen voor ICT (de vervangingskalender) geactualiseerd. Een aantal ICT investeringen is vertraagd, maar er zijn ook projecten juist naar voren gehaald. We hadden vorig jaar gepland om de laptops in 2024, 2025 en 2026 te vervangen. De laptops worden nu volledig vervangen in 2025 vanwege ICT ontwikkelingen. Hiervoor stellen we een extra investeringskrediet van € 800.000 in 2025 beschikbaar. De diverse ontwikkelingen leiden tot een wijziging in de jaarlijkse investeringslasten. We hebben een incidenteel voordeel van € 140.000 in 2026, van € 159.000 in 2027 en van € 80.000 in 2028.

Inzet reserve bestaanszekerheid
We hebben het meerjarige bestedingsplan van de reserve Bestaanszekerheid geactualiseerd. We verwachten in de periode 2025 tot en met 2028 afgerond € 1.436.000 uit te geven van de beschikbare € 1.942.000. We hadden al voor € 806.000 aan onttrekkingen geraamd. Daar bovenop verwachten we voor de periode 2025 tot en met 2028 nog € 630.000 te onttrekken. De belangrijkste posten daarin zijn: Als eerste geven we € 338.000 uit voor de kosten van einde lening inburgeringsplichtig (ELIP). De middelen zijn vanuit het Rijk hiervoor beschikbaar gesteld. Als tweede besteden we € 147.000 voor gemeentelijk schuldenbeleid. Dit is voor preventie en het verbeteren van communicatie van schuldhulpverlening. Als derde onttrekken we een bedrag van € 109.000 in 2028 voor extra capaciteit voor vroegsignalering en bijzondere bijstand om de gevolgen van de energiecrisis voor huishoudens zoveel mogelijk te beperken. De gevolgen van de energiecrisis lopen door tot en met 2028 en daarmee ook de inzet. Als vierde besteden we in 2025 en 2026 € 23.000 voor crisisaanpak. Dit is nodig door een toename binnen de doelgroep Jongeren (Werk). De resterende middelen van afgerond € 506.000 bestaan uit € 370.000 betreft resterende crisismiddelen (TOZO en TONK middelen), € 77.000 resterende middelen voor gemeentelijk schuldenbeleid en € 59.000 rijksmiddelen voor de uitvoering van inburgering. Als het Rijk nog met extra middelen voor de uitvoering van inburgering komt, dan zullen de inburgeringsmiddelen in de reserve vrijvallen. Voor de resterende crisismiddelen en resterende middelen voor gemeentelijke schuldenbeleid ligt er op dit moment geen bestedingsplan. Aanvraag voor inzet van de middelen zal plaatsvinden op het moment dat er een financieel knelpunt gerelateerd aan inkomenszekerheid en werkzekerheid ontstaat.

Bestedingsplan reserve Versterken gemeentelijke dienstverlening kwetsbare groepen (POK)
We hebben het meerjarige bestedingsplan van de reserve voor het versterken van de gemeentelijke dienstverlening voor kwetsbare groepen geactualiseerd. Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet voorstellen gedaan om de dienstverlening vanuit de overheid fundamenteel te verbeteren. Het Rijk heeft hiervoor tot en met 2027 middelen beschikbaar gesteld. De middelen worden ingezet voor drie thema's: vakmanschapsontwikkeling, rechtsbescherming en digitalisering. We verwachten in de periode 2025 tot en met 2029 afgerond € 1.930.000 uit te geven van de beschikbare € 2.334.000. We hadden al voor € 2.039.000 aan onttrekkingen geraamd voor de periode 2025 tot en met 2028. Enkele uitgaven verschuiven naar een ander jaar, omdat de uitgaven later gaan plaats vinden dan eerder was ingeschat. De verwachte uitgaven voor 2025 tot en met 2029 vallen per saldo € 109.000 lager uit en gaan we minder onttrekken uit de reserve. Dit komt door hogere kosten voor vakmanschapsontwikkeling (€ 38.000), lagere kosten rechtsbescherming (€ 197.000) en hogere kosten voor digitaliseren (€ 50.000). De resterende middelen zijn afgerond € 0,4 miljoen en verwachten we voor een deel uit te geven aan fase 2 van de implementatie van het regiesysteem en voor een deel te gebruiken om eventuele tegenvallers binnen het meerjarige bestedingsplan op te kunnen vangen.

Besteding reserve dienstverlening
We draaien de geplande onttrekking uit de reserve Dienstverlening van € 157.000 terug. We gaan in 2025 geen activiteiten uitvoeren voor het programma dienstverlening. Een herziening is nodig. De reserve blijft beschikbaar voor latere jaren. We werken aan een nieuw plan voor besteding vanaf 2026 ten behoeve van het versterken van de dienstverlening.

Reserve WW-lasten
We heffen de reserve WW-lasten in 2025 op en onttrekken het volledig beschikbare bedrag. Dit is besloten bij de programmabegroting 2025-2028 omdat de reserve niet meer nodig is. We hadden voor 2025 een onttrekking begroot van € 225.000. Het beschikbare saldo in de reserve is echter maar € 190.000. Daarom passen we de onttrekking aan en hebben we een eenmalig nadeel van € 35.000 in 2025.

4.3 Ombuigingsvoorstellen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Cateringleverancier 1 dag minder aanwezig op gemeentehuis	0	0	-50	-50	-50
Reductie uitgave Oss Actueel weekblad Regio Oss	0	-66	-66	-66	-66
Verminderen inzet extern subsidiebureau	0	0	-24	-24	-24
Inzet Oss voor Basisteam (politie) Maasland doorberekenen	0	-17	-17	-17	-17
Geen webpublicaties meer van P&C documenten	0	0	0	-10	-10
Inzet Oss voor partnership doorberekenen aan de overige gemeenten	-16	-33	-33	-22	-22
WOO implementatiebudget verlagen	0	-100	-100	-60	-60
Verhoging leges huwelijken	0	-17	-17	-17	-17
Integraal digitaliseren	150	48	5	-500	-500
Voordeel hogere doorbelasting aan de regio	0	-95	-439	-439	-439
Totaal Ombuigingsvoorstellen	**134**	**-280**	**-741**	**-1.205**	**-1.205**

Toelichting Ombuigingsvoorstellen

Cateringleverancier 1 dag minder aanwezig op gemeentehuis
We stellen voor om het budget voor catering vanaf 2027 af te ramen met € 50.000. Het huidige contract huidige cateraar Vitam loopt tot en met december 2026 en moet opnieuw worden aanbesteed. We willen in het programma van eisen van de aanbesteding meenemen om de catering één dag per week minder te laten verzorgen op zowel het gemeentehuis als de werf. Hierbij wordt gekozen om het restaurant in principe te sluiten op de vrijdag, omdat op die dag de bezetting onder de collega's het laagste is en er op vrijdag geen

avondmaaltijden aan collega's worden verstrekt. Er zijn op die dag geen lunches beschikbaar en banqueting (catering) is niet mogelijk. Hierdoor vervalt ongeveer 1/5 deel van de jaarlijkse personeelskosten die momenteel aan de huidige cateraar worden betaald.

Reductie uitgave Oss Actueel weekblad Regio Oss

Per 1 juli 2021 is de Wet elektronische publicaties van kracht. Hiermee werden alle gemeenten verplicht hun bekendmakingen digitaal te publiceren. Dit doen wij via www.officielebekendmakingen.nl. Op de gemeentelijke website staat een link naar deze bekendmakingen. Als extra service publiceert de gemeente Oss wekelijks de bekendmakingen samen met ander nieuws ook op de gemeentepagina (Oss Actueel) van het weekblad Regio Oss. We stellen voor om dit vanaf 2026 terug te brengen naar een maandelijkse publicatie met hoogtepunten en voor meer informatie een verwijzing naar de website. Hierdoor besparen we een structureel bedrag van € 66.000.

Verminderen inzet extern subsidiebureau

We stellen voor om de inzet van een extern subsidiebureau te verminderen. Dit levert een besparing op van € 24.000 vanaf het jaar 2027. In 2024 jaar is extra capaciteit (formatie) vrijgemaakt voor subsidiewerving. Dit omdat we als stad grote ambities hebben. Ambities die we als gemeente niet alleen kunnen betalen. Naast eigen financiering moeten we nadrukkelijker externe financiële middelen aanboren, zoals specifieke rijksgelden en subsidies. Gezien de extra capaciteit willen we op basis van de strategische heroriëntatie vanaf 2027 geen gebruik meer maken van de externe inhuur van een subsidiebureau. Dit geeft een structurele besparing van € 24.000 per 2027.

Inzet Oss voor Basisteam (politie) Maasland doorberekenen

Gemeente Oss is onderdeel van het (politie) basisteam Maasland. Naast gemeente Oss valt ook gemeente Bernheze onder dit basisteam. Het basisteam kent een gezagsdriehoek (met beide burgemeesters, de politie en het OM). Deze gezagsdriehoek vraagt om een strategische advisering, voorbereiding en ondersteuning. De strategisch adviseur veiligheid van de gemeente Oss kost dit gemiddeld 12 uur per week inclusief werkzaamheden ten behoeve van de gemeente Bernheze. Op basis de strategische heroriëntatie gaan we vanaf 2026 de gemeente Bernheze voor hun aandeel van 4 uur per week facturen. Dit is een extra opbrengst van jaarlijks € 17.134.

Geen webpublicaties meer van P&C documenten

We stellen voor om geen webpublicaties meer te maken van onze planning & controldocumenten. Dit levert een besparing op van € 10.000 per 2028. Op dit moment publiceren we de kadernota, begroting, jaarrekening en programma-evaluatie via website "https://financien.oss.nl". In het kader van de strategische heroriëntatie willen we hiermee stoppen. De boekwerken zijn dan alleen nog via interactieve PDF-bestanden beschikbaar. Ook printen we dan geen boekwerken meer. Het contract voor de webpublicaties loopt tot en met 2027 en zullen we beëindigen. Hierdoor besparen we vanaf 2028 € 10.000 per jaar.

Inzet Oss voor partnership doorberekenen aan de overige gemeenten

We stellen voor om onze regionale ambtelijke inzet voor het partnership met IBN bij de deelnemende gemeenten in rekening te gaan brengen. Dit betekent in 2025 een opbrengst van € 16.000, in 2026 en 2027 een jaarlijkse opbrengst van € 33.000 en vanaf 2028 een structurele opbrengst van € 22.000. Het gaat om de inzet van de senior beleidsadviseur. Deze is tot en met 2027 hoger in verband met de bestuurlijke opdracht rondom de toekomst van het partnership. Het in rekening brengen van onze inzet bij de regio sluit aan bij de systematiek voor doorbelasting aan andere gemeenten die het college heeft vastgesteld.

WOO implementatiebudget verlagen

Wij stellen voor om het implementatiebudget dat we hebben ontvangen van het Rijk voor de Wet Open Overheid (WOO) deels te verlagen. We hebben in het verleden een bedrag ontvangen van het Rijk. Dit wordt niet volledig uitgenut. We verwachten voor 2026 en 2027 € 100.000 en vanaf 2028 € 60.000 niet in te zetten en laten dit vrijvallen.

Verhoging leges huwelijken
We verhogen de huwelijksleges op basis van de landelijke benchmark. Onze leges zijn lager dan het landelijke gemiddelde. Zo zijn we weer in lijn met landelijke tarieven. Dit zorgt voor jaarlijks hogere opbrengsten van € 17.000 vanaf 2026.

Integraal digitaliseren
We stellen voor om de kansen die digitalisering biedt integraal op te pakken voor de hele organisatie. Dit doen we door te investeren en te sturen op (implementatie van) digitalisering. We verwachten dat we hierdoor vanaf 2028 structureel € 500.000 kunnen besparen. Dit bestaat uit een structurele investering van jaarlijks € 0,5 miljoen en een besparing op personele kosten van € 1 miljoen.

Voordeel hogere doorbelasting aan de regio
De gemeente Oss voert als centrumgemeente een aantal regionale taken uit. Deze taken gaan we meer bedrijfsmatig (kostprijsdekkend) doorbelasten aan de regio. Dit betekent een voordeel van jaarlijks € 439.000 vanaf 2026. We hebben afgelopen jaar kritisch gekeken naar de onderbouwing van de kostprijs en bijbehorende tarieven die we hiervoor in rekening brengen en hebben deze al deels geharmoniseerd en voor een deel gaan we dit nog doen. Over de systematiek is in de regio in principe overeenstemming en voor inkoop & contractmanagement Wmo en beschermd wonen zijn deze tarieven al verwerkt in de regionale begroting. Voor RBL (regionaal bureau leerplicht) moet dit nog plaatsvinden voor de begroting 2027 (extra voordeel € 340.000). Hierover moet nog wel overlegd worden in de regio.

4.4 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Implementatie Participatiewet in balans	198	87	21	6	6
Register externe veiligheidsrisico	2	2	0	0	0
Totaal septembercirculaire	**200**	**89**	**21**	**6**	**6**

Toelichting septembercirculaire

Implementatie Participatiewet in balans
We ontvangen dit jaar € 198.000 en in 2026 € 87.000 extra in verband met het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Dit is een initiatief om de participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. Het geld wat we ontvangen is vooral voor de implementatie van de wet.

Register externe veiligheidsrisico
We ontvangen extra gelden voor register externe veiligheidsrisico. Het gaat om € 2.000 in 2025 en 2026.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	53.760	51.828	51.162	50.886	50.439
Baten	-7.819	-7.483	-7.483	-7.483	-7.148
Saldo	45.942	44.345	43.679	43.403	43.291
Stortingen reserves	2.365	546	546	103	103
Onttrekkingen reserves	-4.286	-662	-399	-235	0
Saldo mutaties reserves	-1.921	-116	147	-132	103
Totaal bestaand beleid	**44.020**	**44.228**	**43.826**	**43.271**	**43.394**
Autonome ontwikkelingen	188	-52	-191	-32	47
Budget neutrale wijzigingen	1.831	2.071	1.807	1.620	1.461
Nieuw beleid	195	2.283	2.084	1.021	918
Septembercirculaire	200	89	21	6	6
Ombuigingsvoorstellen	134	-280	-741	-1.205	-1.205
Totaal programma	**46.567**	**48.341**	**46.806**	**44.681**	**44.622**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

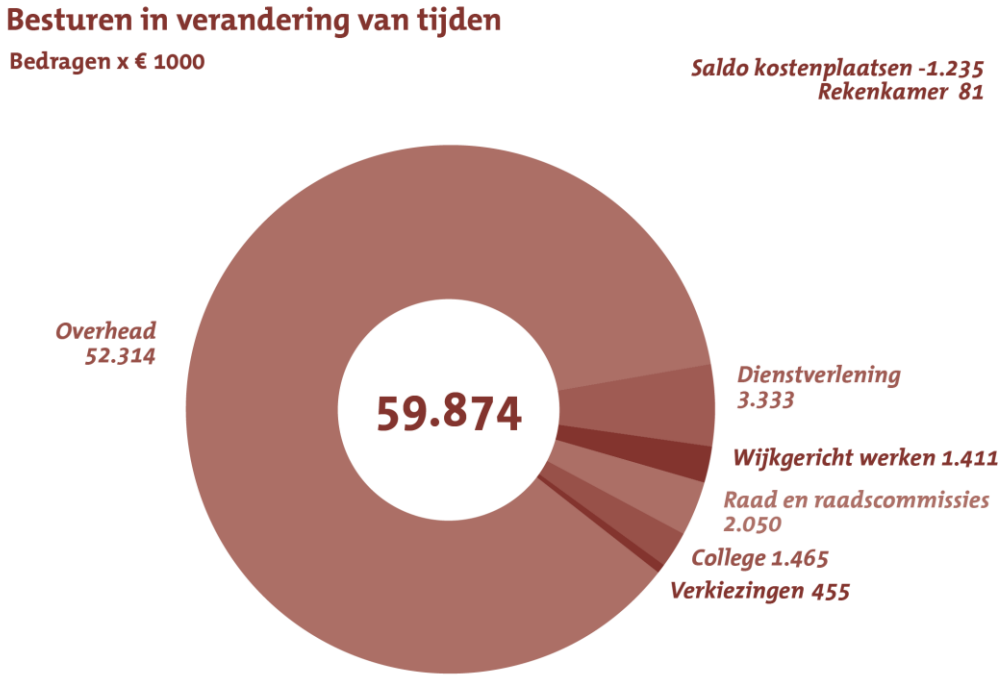

5. Overzicht subsidies

Dit programma heeft geen subsidies.

Programma 10. Financieel beleid

1. Inleiding

In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden. We willen de lokale lastendruk voor onze inwoners en bedrijven laag houden.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Wat willen we bereiken?

We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. Op basis van de jaarlijkse cijfers vanuit het COELO onderzoeksinstituut bleven we in 2025 € 80 onder het landelijke gemiddelde.
Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. De portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur (vice-voorzitter).

De gemeenteraad stelt de belastingverordeningen vast. Gemeenten kunnen alleen belastingen innen die in de Gemeentewet zijn opgenomen. Een aantal heffingen (bijvoorbeeld riolering en afval) mag maximaal kostendekkend zijn. Het beleid is hier ook op gericht. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Mede-overheden gebruiken de waardering ook. De Waarderingskamer houdt toezicht op de kwaliteit van de uitvoering van de Wet WOZ.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Wat gaan we hiervoor doen?

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- De lokale lastendruk ligt in 2025 op basis van het COELO op € 80 onder het landelijke gemiddelde.	Reeds vastgesteld
- Voor het jaar 2026 kiezen we voor een totale OZB verhoging van 2,67%. Dit betreft de verwachte inflatie 2026 vanuit het CPB en deze is vastgesteld in de kadernota 2026.	Vaststelling in december 2025 (vaststelling belastingverordening)
- Voor het jaar 2026 kiezen we voor een verhoging van 0% voor de rioolheffing (op basis van beheerplan riolering)*	December 2025
- Voor het jaar 2026 kiezen we voor een verhoging van € 52 voor de afvalstoffenheffing * - Op basis van het nieuwe afvalbeleid kiezen we er voor om de heffingssystematiek voor afval aan te passen, waarbij we terug gaan naar een systeem van een tarief voor één- en meerpersoonshuishoudens.	December 2025
- We monitoren nadrukkelijk de effecten van de toetreding van de waterschap de Dommel en de Dienst Dommelvallei tot de BSOB. Dit omdat we de indruk hebben dat de BSOB hierdoor meer onder (financiële) druk is gekomen.	Continu
- We werken mee aan het initiatief van de BSOB om de mogelijkheden te verkennen om te komen tot meer harmonisatie van de belastingverordeningen van de deelnemers binnen de BSOB. Dit uiteraard rekening houdend met de eigen beleidsruimte van de gemeente.	2026

Activiteit	Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?
- We monitoren jaarlijks de uitvoering van de belastingen bij de BSOB. Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". Omdat de kwaliteit al meerdere jaren van dit goede niveau is, heeft de BSOB begin 2023 een extra ster (5 sterren) ontvangen. "Goed" is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Gezien de grote werkdruk (aansluiting nieuwe deelnemers, hoge aantal bezwaren door no-cure-no-pay, krapte op de arbeidsmarkt bij taxateurs, vertraging automatiseringstraject) is het een belangrijke uitdaging om het kwaliteitsniveau goed (4 sterren) vast te houden. We monitoren dit.	Continu
- De BSOB blijft veel aandacht besteden aan communicatie rondom het maken van bezwaar op de WOZ waarde om zo de bezwaren via "no cure no pay" bureaus terug te dringen. Het percentage woningen onder bezwaar is ten opzichte van 2024 gedaald van 5,9% naar 3,3% in 2025.	Continu

* voor een totaalbeeld van de verwachte totale lokale lastendruk verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

2.2 Financiën

Wat willen we bereiken?
In het coalitieakkoord 'Samen Duurzaam Vooruit' is gekozen voor een degelijk financieel beleid in onzekere tijden. Onze ambitie is om ons huishoudboekje blijvend op orde te houden door een stabiel financieel beleid, heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden.

Ons financieel beleid blijven we gedegen en solide vormgeven. Echter gezien het ravijnjaar en de oplopende kosten van met name jeugdzorg is deze programmabegroting 2026-2029 meerjarig niet (structureel) sluitend. De gevolgen van het ravijnjaar hebben we wel zo goed als volledig kunnen beperken met een bezuinigingsoperatie (strategische heroriëntatie). Met betrekking tot jeugdzorg laten we een groot deel van het tekort in stand. Dit sluit voor een groot deel aan bij het begrotingsadvies vanuit de VNG. De komende jaren proberen we de kosten voor jeugdzorg en wmo beheersbaar te krijgen door middel van een stevig actieprogramma.
Daarnaast blijven we onverminderd lobbyen voor voldoende compensatie vanuit het Rijk.

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een stabiel financieel beleid met heldere afspraken en financiële lenigheid om in te spelen op nieuwe omstandigheden*

Wat gaan we hiervoor doen?

1. Het financiële kader voor deze begroting is:
    - Er is géén c.q. nauwelijks ruimte voor nieuwe wensen (nieuw beleid);
    - Nieuwe wensen moeten in principe binnen bestaande budgetten gerealiseerd worden en er is alleen financiële ruimte voor grote prioriteiten waarvan we inschatten dat deze van groot belang voor de ontwikkeling van onze stad c.q. van de organisatie.
    - We kijken extra kritisch naar aanwezige reserves en naar ruimte in de begroting (begrotingsposten die in jaarrekeningen meerdere jaren niet volledig besteed zijn c.q. waarbij opbrengsten jaarlijks hoger zijn).

2. We hebben een algemene reserve die voldoet aan de gestelde normen (10% van de algemene uitkering). Eventuele incidentele ruimte binnen de algemene reserve zetten we deels in voor het dempen van de tekorten (onderdeel strategische heroriëntatie) en voor het overige deel om onze ambities uit het coalitieakkoord waar te maken.
3. We kijken jaarlijks kritisch naar alle reserves. In de nota reserves, die de gemeenteraad tegelijk met de programmabegroting behandelt, lichten we de reserves uitgebreid toe.
4. De winsten uit het grondbedrijf zetten we in voor onze omvangrijke ruimtelijke opgaves (ontsluitingswegen, spoorzone, mobiliteitsplan, plan Groen/ blauw/ natuur). Daarbij merken we op dat de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf weer geleidelijk stijgt, maar dat door nieuwe woningbouwplannen ook het risicoprofiel stijgt en dat als gevolg hiervan deze reserve nog verder moet gaan stijgen om deze toegenomen risico's te kunnen opvangen. Dit betekent ook dat er de komende jaren er geen sprake meer zal kunnen zijn van een afroming ten behoeve van de algemene reserve.
5. Via actieve lobby en netwerken zetten we in op actief geld van derden te verwerven zoals bijdragen uit landelijke, regionale en Europese fondsen. De landelijke fondsen voor woningbouwimpulsen, volkshuisvesting en klimaat & energie bieden nadrukkelijk kansen.
6. Via de voorjaarsnota 2025 vanuit het Rijk is een goede financiële compensatie aan gemeenten gegeven voor de jaren 2025 tot en met 2027. Net als de VNG vinden we de reeks vanaf 2028 te ambitieus (de ingeboekte besparingen op jeugdzorg en ook het verder verhogen van de opbrengst uit de hervormingsagenda). Daarnaast wordt er geen index van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals de deskundigencommissie had aanbevolen. Concreet is afgesproken dat de deskundigencommissie van Ark in het eerste kwartaal 2027 een uitspraak doet over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028. Onze structurele financiële positie blijft dus onzeker. Feitelijk schuift het Ravijnjaar op van 2026 naar 2028. We blijven lobbyen voor een realistisch en robuust financieel kader voor de uitvoering van jeugdzorg ook na 2028.

Activiteit	**Wanneer gereed (kwartaal/jaar)?**
- We gaan aan de slag met het monitoren van de uitvoering van de strategische heroriëntatie (bezuinigingsoperatie) via een rapportage gekoppeld aan de reguliere P&C cyclus.	Gedurende 2026
- We zetten in op stevige projectcontrol op onze grote ambities op het gebied van Lievekamp/Muzelinck, zwembad, woningbouw, mobiliteit, binnenstad visie, spooorzone, Schadewijk etc..	Continu
- We actualiseren de nota investeringsbeleid.	Eind 2025/ begin 2026
- We zetten via onder andere de G40 en de VNG blijvend in op lobby richting het Rijk op diverse op de eerdere gemelde onderdelen en op compensatie van het ravijnjaar (balans in taken en middelen voor gemeenten).	Continu
- We blijven investeren in werving van subsidies op het gebied van woningbouw, klimaat & energie en mobiliteit etc.	Continu
- De komende jaren investeren we fors. Deze grote investeringen leiden er toe dat we ook veel geld voor langere tijd moeten gaan lenen. We hebben de financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar in beeld gebracht. Daarbij is het erg lastig in te schatten wanneer daadwerkelijke uitgaven bij grote projecten precies gedaan worden. De ervaring is dat dit altijd wat achter blijft ten opzichte van de begroting. De totale financieringsbehoefte schatten we nu in op € 300 miljoen euro in de komende 4 jaren. Dit is fors en voor onze gemeente uniek. Samen met een treasury-adviesbureau voeren we onze financieringsstrategie uit. De renteontwikkeling vormt hierin een belangrijk risico voor onze begroting.	Continu
- We actualiseren het treasurystatuut (uit 2011).	Q4/2026

-	We hebben een vernieuwd horizontaal toezicht convenant met de belastingdienst gesloten (november 2023). In 2026 wordt dit convenant geëvalueerd met als doel vanuit de gemeente om dit convenant te verlengen. In 2026 blijven we verbeteringen doorvoeren op fiscaal gebied.	Q4/2026 Doorlopend verbeterplan
-	We blijven periodiek de betalingstermijn van onze facturen monitoren. We blijven streven naar 90% tijdige betaling te doen binnen 30 dagen.	Continu
-	We stoppen per 2028 met het digitaal beschikbaar stellen van onze planning & controlproducten via http://financien.oss.nl. Dit besluit volgt uit de strategische heroriëntatie. Wel blijven we een jaarlijks een begroting in het kort maken, waarin in het kort belangrijkste zaken uit de begroting worden gepresenteerd.	Continu

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Verbonden partijen

Hier geven we weer in hoeverre onze verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen van dit programma. We noemen hier alleen de gemeenschappelijke regelingen omdat dit wettelijk verplicht is. Andere verbonden partijen laten we hier buiten beschouwing. De verbonden partijen hebben we ook toegelicht in de paragraaf hierover.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

De BSOB is een regionaal samenwerkingsverband dat zich richt op het gezamenlijk waarderen, heffen en innen van belastingen. Het doel is de kwaliteit, dienstverlening, efficiency en continuïteit van de waardering, heffing en inning van lokale belastingen te verbeteren.

3.3 Beleidskaders

1. Nota reserves jaarlijks
2. Treasurystatuut 2021
3. Financiële verordeningen artikel 212, 213, 213a Gemeentewet (juli 2023)
4. Gemeentelijke verordening Ozb, hondenbelasting en toeristenbelasting (jaarlijks in december actualisatie)
5. Nota investeringsbeleid 2023
6. Fiscaal beleidskader 2022

3.4 Indicatoren

Indicator	Bron	2022	2023	2024	2025	Streef-waarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	-	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	50e Plaats	59e plaats	55e Plaats	98e Plaats	Geen
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 94	€ 111	€ 121	€ 80	Minimaal € 22,50
Oordeel waarderingskamer	Brief waarderingskamer	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Betaalgedrag gemeente (% tijdig betaald binnen 30 dagen)	Gemeente	86%	89%	91%	-	90%

* De gemiddelde waarde van een woning is volgens het COELO in 2025 gestegen met 5,3%. De gemiddelde waarde van een koopwoning bedraagt daarmee in 2024 € 458.000. Dit was in 2024 € 435.000.

3.5 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 365.000	€ 361.000	2024
	€ 345.000	€ 347.000	2023
	€ 296.000	€ 299.000	2022
	€262.000	€ 272.000	2021
	€ 256.000	€ 255.000	2020
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 942	€ 948	2025
	€ 819	€ 897	2024
	€ 805	€ 855	2023
	€ 779	€ 828	2022
	€ 774	€ 745	2021
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 972	€ 1.032	2025
	€ 851	€ 978	2024
	€ 835	€ 931	2023
	€ 810	€ 903	2022
	€ 774	€ 814	2021

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl). Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).

4. Financiën

4.1 Nieuw beleid

Niet van toepassing.

4.2 Autonome ontwikkelingen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Afbouw inzet reserves Maaslandgas, deposito BNG en verbouwing gemeentehuis	0	0	0	0	157
OZB stijging met inflatie	0	-743	-743	-743	-743
Vrijval stelpost loon- en prijscompensatie	-800	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	90	0	0	0	0
Rente- en afschrijvingsvoordeel en storting in reserve renteomslag	-1.408	-257	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	**-2.118**	**-1.000**	**-743**	**-743**	**-586**

Toelichting Autonome ontwikkelingen

Afbouw inzet reserves Maaslandgas, deposito BNG en verbouwing gemeentehuis
We verlagen de jaarlijkse onttrekking uit de reserves Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas, Deposito BNG en de reserve (verbouwing) gemeentehuis met in totaal € 157.000 in 2029. In het verleden hebben we om specifieke redenen geld in deze reserves gestort om dit vervolgens verspreid over meerdere jaren in te zetten voor de reguliere begroting. We bouwen het bedrag af dat we jaarlijks inzetten voor de begroting.

OZB stijging met inflatie
Voor het jaar 2026 kiezen we voor een OZB verhoging van 2,67%. Dit betreft de reguliere verwachte inflatie voor 2026 (vastgesteld in de kadernota 2026). Dit betekent per saldo een hogere belastingopbrengst van jaarlijks € 0,7 miljoen).

Vrijval stelpost loon- en prijscompensatie
We laten incidenteel een bedrag van € 0,8 miljoen eenmalig vrijvallen uit de stelpost loon- en prijscompensatie in 2025. In de begroting hadden we in totaal een bedrag opgenomen van circa € 10,3 miljoen voor reguliere loon- en prijsstijging binnen de totale begroting. Door een kritische beoordeling houden we dit bedrag over.

Vennootschapsbelasting
We verwachten € 90.000 aan vennootschapsbelasting lasten over 2025 vanwege onze activiteiten met uitzondering van de grondexploitatie. De vennootschapsbelasting van de grondexploitatie onttrekken we uit de Algemene reserve van het grondbedrijf (ABR). Dit bedrag is nog niet in te schatten. Bij de jaarrekening verwerken we de werkelijke last en de daarbij behorende onttrekking. De vennootschapsbelastingslast heeft geen stabiel patroon, we ramen deze daarom incidenteel voor het huidige jaar.

Rente- en afschrijvingsvoordeel en storting in reserve renteomslag
Door vertraging van projecten hebben we een voordeel op lagere afschrijvingskosten en ook lagere rentenkosten in totaal € 3,4 miljoen en € 2 miljoen in 2026. We hebben lagere afschrijvingskosten doordat projecten later gerealiseerd worden en omdat we pas starten met afschrijven nadat project is afgerond ontstaat hierdoor een incidenteel voordeel. Daarnaast hebben we hierdoor in de jaren 2025 en 2026 naar verwachting minder financieringsbehoefte en moeten we dus minder externe leningen aantrekken. Het incidentele rentevoordeel is circa € 2 miljoen in 2025 en € 1,7 miljoen in 2026. Daarnaast hebben we een beperkt voordeel door afstemming van investeringen met de daarvoor bestemde reserve investeringsprojecten die ter dekking zijn van de jaarlijkse investeringslasten. Aangezien de verwachting is dat de rente in de komende jaren gaat stijgen, stellen we voor om het verwachte incidentele voordeel gekoppeld aan de rente voor 2025 en 2026 te storten in de reserve renteomslag. Deze reserve kan dan ingezet worden om rentestijging gefaseerd op te vangen.

4.3 Ombuigingsvoorstellen

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Geen rente bijschrijven op reserves	0	-610	-595	-945	-945
Verlagen van de post onvoorzien	0	-100	-100	-100	-100
Verhogen toeristenbelasting	0	-265	-265	-265	-265
Inzet algemene reserve	0	0	0	-560	-560
Totaal Ombuigingsvoorstellen	**0**	**-975**	**-960**	**-1.870**	**-1.870**

Toelichting Ombuigingsvoorstellen

Geen rente bijschrijven op reserves
We stellen voor om vanaf 2026 geen jaarlijkse rente meer bij te schrijven. Dit geeft een structureel voordeel oplopend naar een bedrag van € 0,9 miljoen in 2028. Op dit moment voegen we jaarlijks rente toe aan de volgende reserves: algemene reserve, algemene bedrijfsreserve grondbedrijf, reserve afloop gaswinstuitkering Maaslandgas, reserve deposito BNG en reserve nieuwbouw gemeentehuis. We stellen voor om hiermee te stoppen.

Verlagen van de post onvoorzien
We stellen voor om de jaarlijkse post onvoozien te verlagen met € 100.000. Het is wettelijk voorgeschreven dat er een post onvoorzien moet worden opgenomen in de gemeentelijke begroting. Hoe hoog deze post moet zijn is niet vastgesteld. Wij hanteren al jaren een post van structureel € 300.000. Deze post kan door het college (met verantwoording aan de gemeenteraad) gedurende het jaar ingezet worden voor eventuele onvermijdelijke, onvoorzienbaar en onuitstelbare kosten. We stellen voor om de post onvoorzien te verlagen en om deze vast te zetten op 0,5% van het totaal van de begroting (circa € 400 miljoen). Dit percentage is gekozen op basis van de vergelijking met de goed vergelijkbare gemeenten. Dit leidt tot een post onvoorzien met een hoogte van structureel € 200.000.

Verhogen toeristenbelasting
We stellen voor om het tarief voor de toeristenbelasting van € 1,10 te verhogen naar € 1,90 per overnachting. Hiermee kunnen we twee doelstellingen realiseren: het realiseren van een bezuiniging (extra opbrengst) van € 115.000 per jaar en het vormen van een fonds voor toerisme en recreatie (€ 150.000 per jaar). Hierdoor kan dit budget samen met branche ingezet worden ten behoeve van de doelen op toerisme en recreatie, waarbij nadrukkelijk geïnvesteerd kan worden in gebiedsmarketing. Deze laatste post is opgenomen onder nieuw beleid.

Inzet algemene reserve
We stellen voor om de komende 10 jaar een bedrag van jaarlijks € 560.000 vanuit de algemene reserve in te zetten als structurele dekking van de begroting. Het is vanuit de toezichthouder (provincie) toegestaan om het surplus van de algemene reserve in te zetten als structurele dekking (inkomsten). Het surplus is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's. Voor onze gemeente gaan we uit van een minimale algemene reserve van 10% van de algemene uitkering. De stand van de algemene reserve is hoger dan deze norm. Bij de strategische heroriëntatie hebben we voorgesteld om een bedrag van € 2,8 miljoen in te zetten als structureel dekkingsmiddel. We zien nu dat de ruimte boven de minimale norm van de algemene reserve € 5,6 miljoen is. We stellen daarom voor om het bedrag te verhogen en voor 10 jaar € 560.000 te onttrekken uit de algemene reserve.

4.4 Septembercirculaire

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Septembercirculaire 2025	-7.251	-3.735	-717	-156	-6
Totaal septembercirculaire	**-7.251**	**-3.735**	**-717**	**-156**	**-6**

Toelichting septembercirculaire

Septembercirculaire 2025
De algemene uitkering stijgt in alle jaren. In 2025 gaat het om € 7,3 miljoen extra en dit loopt af tot vrijwel nihil in 2029. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen ontstaat er in 2025 een voordeel van € 6,3 miljoen. Het structureel effect (laatste jaar) van de circulaire is echter € 0,4 miljoen nadelig. Dit komt vooral door negatieve aanpassingen in het accres. Het zogenaamde ravijnjaar vanaf 2028 is nog steeds goed zichtbaar. We ontvangen in 2028 € 7 miljoen minder ten opzichte van het jaar 2027.

4.5 Wat mag het kosten?

In de volgende tabel geven we een financieel overzicht van het programma.

+ is uitgaven
- is inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid					
Lasten	9.320	16.094	16.633	16.744	17.304
Baten	-297.790	-303.191	-300.720	-293.693	-295.622
Saldo	-288.470	-287.097	-284.086	-276.948	-278.319
Stortingen reserves	703	960	945	945	945
Onttrekkingen reserves	-2.154	-2.171	-1.917	-1.744	-1.744
Saldo mutaties reserves	-1.452	-1.211	-972	-800	-800
Totaal bestaand beleid	**-289.922**	**-288.307**	**-285.058**	**-277.748**	**-279.118**
Autonome ontwikkelingen	-2.118	-1.000	-743	-743	-586
Budget neutrale wijzigingen	-1.883	-4.301	-4.493	-4.933	-4.861
Septembercirculaire	-7.251	-3.735	-717	-156	-6
Ombuigingsvoorstellen	0	-975	-960	-1.870	-1.870
Totaal programma	**-301.173**	**-298.318**	**-291.971**	**-285.450**	**-286.441**

4.6 Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2026 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

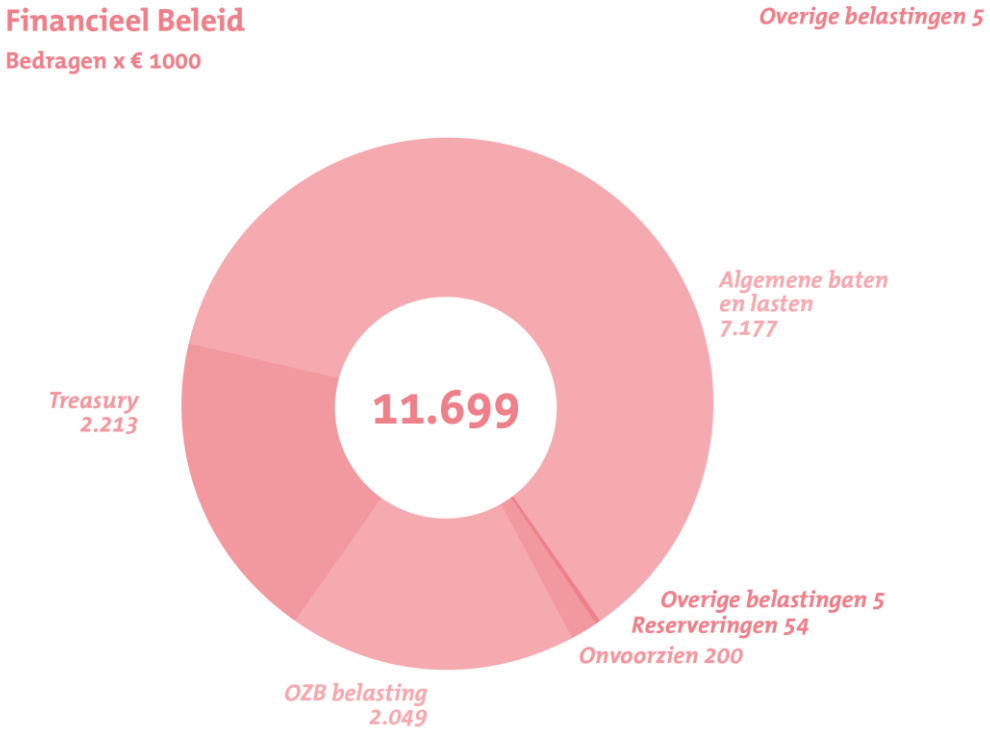

5. Overzicht subsidies

Dit programma heeft geen subsidies.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Samenvatting

Het weerstandsvermogen geeft de financiële gezondheid van de gemeente weer. We drukken deze uit in een ratio. De uitkomst van de ratio moet in beginsel minimaal 1 zijn.

Op hoofdlijnen is het beeld als volgt:

Omschrijving	Bedrag/ratio incidenteel	Bedrag/ratio structureel
Geïnventariseerde risico's	€ 13,6 miljoen	€ 7,7 miljoen
Weerstandscapaciteit	€ 33,4 miljoen	€ 5,4 miljoen
Weerstandsratio	2,46	0,70

De conclusie hieruit is dat de incidentele weerstandscapaciteit van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. Er is ook ruimte voor het opvangen van onvoorziene risico's.

De structurele weerstandscapaciteit is van onvoldoende omvang. Dit heeft te maken met grote risico's rondom de algemene uitkering, de taakstellingen op het gebied van Jeugd en Wmo en het realiseren van de ombuigingsvoorstellen. We blijven lobbyen voor voldoende financiering vanuit het Rijk en sturen op het realiseren van de bezuinigingen.

Ten opzichte van de jaarrekening zijn er een aantal risico's vervallen. Deze zijn inmiddels concreet geworden en de effecten hiervan zijn verwerkt in deze programmabegroting.

1. Beleid

Het beleid van de gemeente ten aanzien van risicomanagement is nader uitgewerkt in de notitie risicomanagementbeleid.

Risicomanagement is gedefinieerd als het op gestructureerde wijze identificeren, analyseren en beheersen van risico's die van invloed zijn op de realisatie van gemeentelijke doelstellingen. De focus ligt op risico's met een mogelijk substantiële invloed op de financiële positie van de gemeente. Aan ons risicomanagement liggen onder andere de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden ten grondslag:

- Risicomanagement is onderdeel van de reguliere verantwoordelijkheid van het (lijn)management en is een cyclisch proces.
- We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande instrumenten voor risico-identificatie en -beheersing.
- Risicobeheersing doen we zoveel mogelijk in de reguliere processen.
- Het toepassen van risicomanagement betekent niet dat we alle risico's kunnen voorkomen.

Risico's hangen vaak samen met externe factoren. Daarop hebben we als gemeente niet altijd direct invloed. Daarom is het lastig deze risico's in alle gevallen voldoende betrouwbaar te kwantificeren.
Risico's ontwikkelen zich voortdurend. De laatste rapportage over de risico's en de beheersing daarvan is in de jaarrekening 2024 opgenomen. In deze programmabegroting 2026-2029 hebben we deze risico-inschatting geactualiseerd.

Risicokaart

Omdat risico's lastig te kwantificeren zijn maken we gebruik van de risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de categorisering van de risico's naar kans en gevolg.

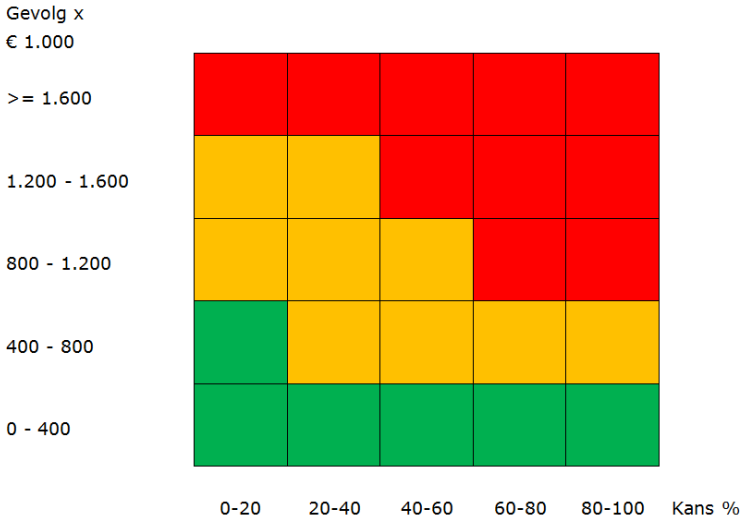

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt heeft minimale financiële gevolgen. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om extra aandacht. Het is hier van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om een grote extra last te voorkomen. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.

2. Risico's

Risico's in de rode categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Exploitatierisico's grote projecten nieuw zwembad en ontwikkeling Theater Lievekamp- Muzelinck	S	PM	PM	PM

Risico

Op dit moment lopen drie grote vastgoedprojecten met een hoog investeringsvolume. Qua investeringsvolume gaat het om een fors bedrag, waarbij vooral voor nieuw zwembad en nieuwe Lievekamp geldt dat we op dit moment in de fase na definitief ontwerp zitten. Daarbij verkrijgen we steeds meer zekerheid over de totale noodzakelijke investering. Voor deze twee projecten gaat het om een totaal investeringsvolume van ruim € 130 miljoen. Bij een afwijking van 10%, gaat het meteen om een bedrag van € 13 miljoen incidenteel. Qua exploitatie heeft dit dan ook meteen forse gevolgen.

Voor de exploitatie worden business cases opgesteld, waarin alle kosten van het nieuwe gebouw doorgerekend worden. Het gaat dan om het beheer van vastgoed (onderhoud/ beheer/ etc.) en ook om de exploitatie van zwembad en Lievekamp/ Muzelinck qua activiteiten in het gebouw. Uitwerking hiervan is nog een belangrijk risico wat kritisch gemonitord wordt.

Het Warenhuis is qua project verder in de uitvoering. Op basis van recente business case past de exploitatie binnen de gestelde financiële kaders in de begroting. Daarbij wordt een deel van de extra middelen vanuit het Rijk voor een volwaardige bibliotheek ingezet voor verruiming van de openingstijden. Deze gelden moeten we nog wel structureel ontvangen vanuit het Rijk.

In zijn algemeenheid geldt bij alle projecten dat hieraan ook fiscale risico's zitten.

Beheersmaatregel

Bij de vaststelling van het definitief ontwerp van nieuw zwembad en nieuwe Lievekamp heeft er een doorrekening plaatsgevonden van de totale exploitatiekosten. Deze pasten binnen de gestelde financiële kaders. Bij de volgende stap in het proces wordt dit steeds geactualiseerd.
Ook moet het fiscaal risico beperkt zijn door voorafgaande afstemming met de belastingdienst over de gehanteerde uitgangspunten.

1 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[2]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Ontwikkeling gemeentefonds	S	€ 2,8 miljoen	75%	€ 2,1 miljoen

Risico

De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Hierin spelen een aantal belangrijke ontwikkelingen, waarvan op dit moment niet te duiden is wat het financiële effect zal zijn. Hierin zitten wel grote risico's

- Ontwikkeling budget voor Jeugdzorg (zie apart risico)
- Ontwikkeling accres: de ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het acres. Per 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd ingevoerd. Deze nieuwe systematiek houdt in dat het volume deel vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De indexatie voor inflatie volgt de prijs van het BBP van het lopende jaar. We zien echter dat de komende jaren we werkelijke inflatie hoger zal zijn dan het gemiddelde van BBP. Dus we krijgen de komende jaren waarschijnlijk te weinig middelen voor het opvangen van onze loon- en prijsstijgingen.
- Vooraankondiging aparte financiering en indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten: in de Voorjaarsnota 2024 is toegelicht dat het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten en de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering). Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota alvast een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie bovenop de bbp-systematiek. Vanaf 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn. In de septembercirculaire 2024 is deze reservering verwerkt, wat een voordeel betekent van € 0,4 miljoen in 2026 oplopend tot € 1,2 miljoen in 2028. We reserveren deze extra middelen voor toekomstige demografische kostenstijgingen.
- Opschoonactie voor specifieke uitkeringen: het aantal specifieke uitkeringen is de laatste jaren fors gestegen. Dit leidt tot extra verantwoordings- en controlekosten bij gemeenten. Afgesproken is dat er een opschoonactie gaat plaatsvinden inclusief een aangekondigde taakstelling van 10%. Wat dit concreet betekent is niet bekend.

Beheersmaatregel

We lobbyen samen met andere gemeente voor voldoende financiële middelen om onze taken uit te kunnen voeren. Daarnaast monitoren we alle ontwikkelingen kritisch.

2 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[3]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Jeugdhulp 2025 en verder	S	€ 3 miljoen € 4 miljoen	50% 25%	€ 1,5 miljoen € 1 miljoen

Risico

De ALV van de VNG heeft op 14 juni 2023 ingestemd met de Hervormingsagenda Jeugd. Deze bestaat uit een combinatie van extra middelen voor gemeenten en een set van besparingsmaatregelen waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel gerealiseerd moet worden. De VNG heeft op 16 november 2023 een implementatieplan uitgebracht voor de maatregelen in de Hervormingsagenda. Een deel daarvan is belegd bij het Rijk, zoals de bepaling reikwijdte jeugdhulp. Het implementatieplan bevat ook acties op regionaal niveau. Deze zijn onderdeel van het regionale beleidsprogramma jeugdhulp 2024-2027 en het bijbehorende uitvoeringsplan 2024.

De commissie Van Ark heeft onlangs een zwaarwegend advies uitgebracht over de Hervormingsagenda. Conclusie in dit advies is dat gemeenten onvoldoende financiële middelen ontvangen hebben voor het bieden van jeugdhulp. De commissie stelt voor dat de geplande bezuinigingen vanaf 2026 teruggedraaid worden en dat gemeenten 50% van hun tekorten in 2023 en 2024 gecompenseerd krijgen.
Het kabinet (dat toen nog niet demissionair was) heeft besluitvorming hierover in de Voorjaarsnota verwerkt. Het advies van de commissie Van Ark is gedeeltelijk overgenomen. Samenvattend komt het erop neer dat gemeenten in de jaren 2025 tot en 2027 incidenteel extra financiële middelen krijgen en dat het financieel perspectief vanaf 2028 opnieuw onzeker is. Het kabinet en de VNG hebben afgesproken dat de commissie Van Ark in het eerste kwartaal van 2027 een uitspraak gaat doen over de haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028.

We hebben de besluitvorming van het kabinet uit de Voorjaarsnota doorgerekend. Als we daarbij uitgaan van een jaarlijkse toename van jeugdhulpgebruik van 5% in de jaren 2025-2027 verwachten we in 2026 en 2027 uit te komen met de middelen die we krijgen voor jeugdhulp. Tegelijkertijd gaan we inzetten op realisatie van kostenbeheersing vanaf 2027. Per saldo verwachten we dan vanaf 2028 opnieuw tekorten op jeugdhulp, omdat we nu alleen incidenteel extra middelen van het Rijk gekregen hebben. Het gaat om een structureel bedrag van € 3 miljoen. Dit is het risicobedrag van € 3 miljoen.

Daarnaast zien we vanuit inhoudelijk beleid en kwaliteit van jeugdhulp, genoemd in de Hervormingsagenda, kostenverhogende ontwikkelingen. De kwaliteitsverbetering van JeugdzorgPlus leidt tot fors hogere kosten. Het Rijk stelt de tarieven daarvoor vast. Ook de afbouw van JeugdzorgPlus en de ontwikkeling van kleinschalig verblijf daarvoor in de plaats leidt tot hogere tarieven. Verder wordt ook voor de Gecertificeerde Instellingen gewerkt aan kwaliteitsverbetering. Daarvoor gelden ook hogere en landelijk opgelegde tarieven.

We hebben de hiervoor genoemde taakstellingen voor kostenbeheersing als volgt in deze programmabegroting opgenomen: € 1,6 miljoen in 2027, € 3,2 miljoen in 2028 en structureel € 4 miljoen vanaf 2029. Hiervoor hebben we diverse maatregelen geformuleerd, in het verlengde van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het Osse beleidskader Integraal Jeugdbeleid. De opbrengsten van deze maatregelen zijn onzeker. Het gebruik van jeugdhulp wordt beïnvloed door een groot aantal factoren en vindt plaats in een complex systeem op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Dit is het risicobedrag van € 4 miljoen.

Beheersmaatregel

We volgen de voortgang (bij het Rijk) van de uitwerking van de maatregelen in de Hervormingsagenda.
De opdracht kostenbeheersing jeugdhulp geeft inzicht in ontwikkelingen van jeugdhulp en maatregelen die in enige mate kunnen bijdragen aan kostenbeheersing. We gaan dit monitoren.

3 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[4]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Investeringskosten onderwijshuisvesting	S	€ 1,1 miljoen	80%	€ 880.000

Risico
Voor de toekomst na 2030 zien we kostenstijgingen door een aantal grote investeringen in onderwijs. Dit gaat bijvoorbeeld om nieuwe school in Amsteleind, scholen Schadewijk en SO/VSO. Door deze investeringen stijgen de jaarlijkse investeringslasten oplopend tot € 1,1 miljoen in 2034.
Omdat plannen nog uitgewerkt moeten worden en ook nog gefaseerd komen, houden we rekening met een risicopost van 80%, zijnde een bedrag van € 880.000.

Beheersmaatregel
Besluitvorming over deze investeringen moet nog plaats vinden. We kijken hierbij kritisch naar het ambitieniveau en mogelijke fasering.

Versnelling klimaat- en energiebeleid	S	€ 2,8 miljoen	25%	€ 700.000

Risico
We ontvangen uitvoeringsmiddelen voor het klimaat- en energiebeleid voor de jaren 2025 tot en met 2030. Jaarlijks gaat het om een bedrag van € 2,8 miljoen. Dit bedrag is bestemd voor personele en bijbehorende materiële kosten (onderzoekskosten e.d.). Dit is opgenomen in de begroting van het Rijk. We hebben dit bedrag dan ook structureel als opbrengst vanuit het Rijk begroot. Ook hebben we kosten structureel begroot. Het is wel een risico dat dit bedrag toch niet structureel wordt vanuit het Rijk. We gaan vooralsnog uit van 25%.

Beheersmaatregel
We voeren een lobby (via de VNG) voor voldoende compensatie en het structureel worden van deze gelden.

Realisatie bezuinigingen	S	€ 5,3 miljoen	10%	€ 530.000

Risico
Via deze programmabegroting vindt definitieve besluitvorming plaats over de strategische heroriëntatie. In deze programmabegroting zijn ombuigingen opgenomen voor een structureel bedrag van circa € 5,3 miljoen. Dit is exclusief minder meerkosten op het gebied van jeugdzorg (€ 3,8 miljoen) en Wmo (€ 0,9 miljoen).
Meer risicovolle ombuigingen hierin zijn (niet limitatief):

- Minder toewijzen woningaanpassingen: €0,1 miljoen
- Substitutie dagbesteding Wmo: € 0,2 miljoen
- AZOSS: € 0,3 miljoen
- Algemene bezuiniging subsidies 1%: € 0,3 miljoen
- Integraal digitaliseren : € 0,5 miljoen

Beheersmaatregel
We monitoren de voortgang via een aparte rapportage binnen de reguliere Planning & Controlcyclus.

4 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Volumegroei Wmo	S	€ 900.000	25%	€ 225.000

Risico

We zien opnieuw meer aanvragen voor begeleiding in vergelijking met vorig jaar. Meer inwoners maken gebruik van ondersteuning door de vergrijzing en omdat mensen langer thuis blijven wonen. Daarnaast zien we steeds meer complexe aanvragen. De komende jaren bouwt de gemeente aan passende steunstructuren in de wijk, zodat inwoners met een psychische kwetsbaarheid zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Zo hebben we dit jaar de nieuwe producten Beschermd Thuis en Eerst Een Thuis geïntroduceerd. We kunnen nog niet voorzien wat het effect zal zijn op de inzet van begeleiding. De intentie is wel om een completer aanbod beschikbaar te hebben in passende ondersteuning voor onze inwoners.

Daarnaast gaan we maatregelen nemen om verdere groei af te remmen. We hebben hiervoor in deze programmabegroting de volgende taakstelling opgenomen: € 300.000 in 2027, € 600.000 in 2028 en structureel € 900.000 vanaf 2029. In het verlengde hiervan hebben we ook de verwachte toekomstige kostenstijging in de periode 2026 tot en met 2028 opgenomen. Deze schatten we in op € 300.000 per jaar.
Voor de realisatie van de taakstelling zijn we deels afhankelijk van ontwikkelingen die we niet altijd in de hand hebben. Zo kunnen op landelijk niveau besluiten worden genomen die ons beleid en budget raken.

Daarnaast zijn per juli 2024 de nieuwe proeftuinen gestart. Het doel van de proeftuinen is om de trend van een stijgende zorgvraag te kantelen en om ons zorgstelsel toekomstbestendig en betaalbaar te houden. Zo werken professionals samen aan collectieve oplossingen voor individuele vraagstukken. De financiële impact moet zijn dat het lukt om meer inwoners te ondersteunen voor hetzelfde geld. In de evaluatie van de proeftuin, die eind 2025 gereed is, komt dit onderdeel terug. Bij de overdrachten van zorgaanbieders zijn kosten gemoeid die vanaf juli 2024 hebben plaatsgevonden.
Bij hulp bij huishouden zien we, mede door de nieuwe aanbesteding, op dit moment geen stijging in kosten. Er is wel sprake van een stijgende hulpvraag, waardoor we toekomstige kostenontwikkelingen lastig kunnen inschatten.

Beheersmaatregelen

We volgen de ontwikkeling van het aantal aanvragen voor hulp bij huishouden, begeleiding en de ontwikkeling van nieuwe producten. Daarnaast monitoren we de ontwikkelingen in de proeftuinen. Om de groeiende vraag binnen de Wmo op te vangen hebben we een plan van aanpak kostenbeheersing gemaakt dat we gaan uitvoeren. We gaan de resultaten hiervan monitoren.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Grondbedrijf	I	€ 11.9 miljoen	100%	€ 11.9 miljoen

Risico

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en de huidige inzichten, reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in één projectresultaat. Het is en blijft echter altijd een inschatting van de toekomst. Kansen en risico's binnen een project kunnen ervoor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst afwijkt. Om een goed inzicht te krijgen in de risico's voeren we jaarlijks een risicoanalyse uit. Dit doen we via de Monte Carlo-methode.

We houden rekening met de volgende scenario's:

Basisscenario: recessie

- Grondprijzen blijven hetzelfde: geen effect
- Woningverkopen vallen tegen met effect: ontwikkelingen vertragen licht en uitgifte vindt later plaats
- Oplopende marktrentes door interventie ECB met effect: rentekosten voor gemeente worden hoger
- Inflatie wordt minder, maar blijft relatief hoog met effect: kostenstijging loopt langzaam terug

Voorgaande wordt voor 50% meegenomen in het Monte Carlomodel.

Zeer slecht scenario: diepe recessie

- Grondprijzen dalen met effect: opbrengstendaling
- Woningverkopen lopen sterk terug net effect: ontwikkelingen vertragen sterk en uitgifte vindt later plaats
- Oplopende marktrentes door interventie ECB met effect: rentekosten voor gemeente worden hoger
- Inflatie blijft hoog door schaarste en hoge energieprijzen met effect: kostenstijging blijft hoog

Voorgaande wordt eveneens voor 50% meegenomen in het Monte Carlomodel.

Sensitiviteiten

Tot slot gelden er zogenaamde algemene sensitiviteiten. Hierbij wordt gekeken naar wat er gebeurt als de cijfers zoals verwerkt in het uitgangspuntscenario hoger of lager worden. Daarbij worden generiek onderstaande percentagebandbreedtes gehanteerd, die gebaseerd zijn op lokale kennis en ervaring.

- Plan- en onderzoekskosten minimaal -10% maximaal 10%
- Verwervingen minimaal -10% maximaal 10%
- Openbare werken minimaal -10% maximaal 10%
- Sanering minimaal -10% maximaal 10%
- Verkopen minimaal -5% maximaal 5%

Projectspecifiek

Tot slot zijn er nog projecten met winstnemingen waar projectspecifieke risico's zijn. Dit zijn risico's die zich alleen manifesteren binnen één project, zoals bijvoorbeeld een geluidswal, bodemvervuiling, niet-gesprongen explosieven of een parkeergarage. Deze risico's worden financieel berekend, maar niet verdisconteerd met de eventuele winst- of verliesverwachting van het plan. Tenzij de inschatting hoger is dan 50%, dan wordt het als uitgangspuntscenario verwerkt met gevolgen voor de eindwaarde en dus niet opgenomen in de projectspecifieke risico's.

Monte Carlo-simulatie

De Monte Carlo-simulatie is een simulatietechniek waarbij een fysiek proces niet één keer, maar vele duizenden keren wordt gesimuleerd. Het resultaat van deze verzameling simulaties is een verdelingsfunctie die het hele gebied van mogelijke uitkomsten weergeeft. De Monte-Carlomethode wordt meestal toegepast in situaties waarin het resultaat van een enkele simulatie niet voldoende representatief is in verband met de in werkelijkheid te verwachten variatie van de startcondities. Per exploitatie wordt in Oss de digitale simulatie middels een softwarepakket uitgevoerd, wat leidt tot een totaalbedrag aan risicoreservering.

Beheersmaatregel

Om risico's op te vangen, moeten we een bepaald bedrag reserveren. De werkelijke stand van de ABR per 31 december 2026 is € 7,2 miljoen. Het minimale niveau is volgens de Monte Carlo-methode op basis van risicoschatting € 11,9 miljoen. Dit betekent dat de ABR feitelijk € 4,7 miljoen lager is dan het benodigde minimumbedrag.

Risico en beheersmaatregel	S/I[5]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Overdracht pensioenen wethouders	I/S	pm		pm

Risico

Op dit moment worden pensioenaanspraken voor wethouders opgebouwd bij en uitbetaald door de gemeente. Daarvoor hebben we als gemeente een pensioenvoorziening gevormd om te kunnen voldoen aan de (toekomstige) pensioenbetalingen en een deel vindt plaats via een jaarlijkse kostenpost in de begroting. In de voorziening pensioenen wethouders zit per 1 januari 2025 € 6.935.598.

Wij als gemeente fungeren feitelijk als pensioenfonds. De pensioenaanspraken van wethouders zijn gelijk aan die van het ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds). In verband met de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) moeten de pensioenen van wethouders ondergebracht worden bij een regulier pensioenfonds. Landelijk is besloten om per 1 januari 2028 de pensioenen van de politieke ambtsdragers over te dragen aan het ABP. Daardoor worden de pensioenen van politieke ambtsdragers op dezelfde manier geregeld als voor de rest van ambtelijk Nederland.

De financiële gevolgen hiervan hebben we nog niet in beeld, echter die kunnen ingrijpend zijn. Die gevolgen hebben zowel een incidenteel als een structurele component te weten:

<u>Eenmalige kosten voor waardeoverdracht:</u> Gemeenten moeten eenmalig de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken overdragen aan het ABP. Dit kan een aanzienlijke financiële last zijn, afhankelijk van de omvang van de opgebouwde pensioenenvoorziening.

<u>Structurele premieverplichtingen:</u> Na de overdracht zijn gemeenten verplicht om premies af te dragen aan het ABP voor de toekomstige pensioenopbouw van wethouders. Dit betekent dat er jaarlijks een bedrag moet worden gereserveerd voor het werkgeversdeel van de pensioenpremies, wat een structurele kostenpost wordt.

Beheersmaatregel

Wij nemen deel aan het onderzoek van Montae & Partners om inzichtelijk te krijgen wat de overdrachtswaarde naar het ABP indicatief zal zijn. Door de overdracht naar het ABP zal een eenmalige kapitaalstorting gedaan moeten worden. Het onderzoek van Montea is opgezet in samenwerking met het ministerie van BZK, VNG, IPO en Unie van Waterschappen. Ten tijde van het schrijven van deze tekst was de uitkomst van het onderzoek nog niet bekend. Indien we de indicatieve resultaten kennen dan zullen we de extra benodigde gelden storten in de voorziening pensioenen wethouders.

5 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico's in de oranje categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[6]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Herverdeling gemeentefonds	S	€-1,2 miljoen	50%	- € 0,6 miljoen

Risico

Dit is een positief risico.

Per 1-1-2023 heeft er een herverdeling van het gemeentefonds plaatsgevonden. Dit was nodig omdat de verdeling van het rijksgeld over de gemeenten in de loop der jaren was scheefgegroeid. Sommige gemeenten kregen te veel, anderen te weinig. In 2023 zijn daarbij de volgende afspraken gemaakt:

- De nieuwe verdeling wordt stap voor stap in drie jaar ingevoerd, zodat gemeenten de tijd hebben om zich aan de nieuwe financiële situatie aan te passen. Het ingroeipad is +/- € 7,50 in 2023, +/- € 15 in 2024 en 2025. Hierdoor komt het maximale effect uit op € 37,50 per inwoner.
- De ontwikkeling van de kosten van gemeenten wordt in de gaten gehouden. Na evaluatie wordt besloten over het traject 2026 en verder.

De uitkomsten van de herverdeling waren voor onze gemeente positief. Ons totale voordeel was circa € 51 per inwoner. We ontvingen na het ingroeipad € 37,50 per inwoner extra. Dit was een bedrag van ongeveer € 3,5 miljoen jaarlijks. We hebben dus nog recht op € 1,2 miljoen extra.

Beheersmaatregel

We lobbyen samen met andere gemeente dat besluitvorming door het Rijk zo spoedig mogelijk plaatsvindt, maar reëel is dat dit sowieso doorschuift naar ene nieuw kabinet.

Maatstaf algemene uitkering	S	€ 1,1 miljoen	50%	€ 550.000

Risico

De maatstaf "huishoudens met lage inkomens" heeft grote impact op de uitkomst van de algemene uitkering. Deze gegevens komen vanuit ministerie van BZK, echter tot nu toe zijn deze gegevens onvoldoende betrouwbaar.

Dit betekent een structureel risico van € 1,1 miljoen (te hoge raming van de algemene uitkering).

We gaan nu uit van de gegevens zoals het Rijk deze als voorlopige cijfers presenteert.

Beheersmaatregel

Volgen van de ontwikkeling.

Geen directe maatregel mogelijk.

6 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Nieuwe taken a.g.v. in werking getreden Omgevingswet	S	€ 900.000	50%	€ 450.000

Risico

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. Het Omgevingsplan is één van de kerninstrumenten binnen deze nieuwe Omgevingswet. Gemeenten krijgen tot 1 januari 2032 de tijd om het tijdelijke deel van het omgevingsplan en andere regels over de fysieke leefomgeving om te zetten naar een nieuw omgevingsplan voor de gehele gemeente. De Omgevingswet brengt nieuwe structurele en complexe taken en processen met zich mee. De Omgevingsvisie wordt frequenter periodiek geactualiseerd/aangevuld als onderdeel van, en in samenhang met, andere instrumenten van de beleidscyclus. Het Omgevingsplan heeft een veel bredere reikwijdte dan de voorheen bekende bestemmingsplannen en dienen te worden aangevuld met een regelbibliotheek en duizenden regels uit ruim 200 bestemmingsplannen, 50 beleidsstukken en 20 verordeningen en de 'bruidsschat' dienen omgezet te worden naar het nieuwe omgevingsplan. Voor de omgevingsvergunningen geldt dat een stijging in het vooroverleg voor vergunningen en het aantal BOPA's (omgevingsvergunningen) is geconstateerd en het vergunningentraject complexer is geworden, omdat op meer onderdelen, zoals de omgevingsdialoog getoetst moet worden.

Landelijk gezien wordt gesproken over een terugverdientijd van 35 jaar (i.p.v. de eerder geschatte 10 jaar) als gevolg van de Omgevingswet. Dit betekent dat de lasten gedurende langere periode hoger zijn en de verwachte baten langer uitblijven. 2024 was het eerste jaar waarin we al werkenderwijs met de Omgevingswet ervaring konden opdoen. Het jaar van implementatie was nog niet representatief voor de lange termijn. Het met zekerheid duiden van de structurele financiële effecten was tot nu toe nog niet mogelijk.

Beheersmaatregel

Na een meer representatieve periode gewerkt te hebben met de Omgevingswet, hebben we de gevolgen van deze nieuwe wet op onze taken en processen in beeld gebracht. We hebben binnen het domein ruimte en economie beoordeeld wat de noodzakelijke formatie in de keten dient te zijn om te kunnen voldoen aan de eisen van de Omgevingswet. We hebben onderzocht in hoeverre we de lasten kunnen dekken met inkomsten uit projecten en legeskosten. Daarnaast zetten we de reserve Omgevingswet zo goed mogelijk in om de extra structurele lasten aanvankelijk daaruit te dekken. De geraamde lasten overstijgen de dekking structureel met afgerond € 900K. We kunnen in 2026 de lasten incidenteel dekken door inzet van rijksmiddelen.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)	S	€ 434.000	50%	€ 217.000

Risico

De VRBN bevindt zich in een snel veranderende wereld, waarin wisselende dreigingsbeelden en maatschappelijke ontwikkelingen vragen om constante aanpassing. Risico's behoren bij het proces van verandering. Bij het vastgestelde beleidsplan 2024-2027 "Samenwerken aan verkracht en veiligheid" was het de verwachting dat de VRBN de ambities uit dat beleidsplan kan realiseren binnen de huidige financiële kaders. Echter de uitzonderlijke prijsstijgingen en vraag naar bezuinigingen zorgen hieromtrent voor een grote uitdaging.
In de Programmabegroting VRBN 2026 staat een bedrag van € 3,75 miljoen aan risico's opgenomen. Hiervan is € 3,1 miljoen van structurele aard. De VRBN heeft een algemene reserve van € 3,75 miljoen, zijnde gelijk aan de berekende risico's. De belangrijkste structurele risico's zijn hogere loon- en prijsstijgingen, gevaar op een cyberincident/datalek en 10% rijkskorting op de doeluitkering (BDUR).
Van de gemeentelijke bijdragen bedraagt het aandeel van de gemeente Oss 14%. Op basis hiervan is het structurele risico voor ons circa € 434.000.

Het werkveld van veiligheidsregio's is volop in ontwikkeling. Voor de versterking van crisisbeheersing richt de VRBN zich op de buitenwereld, participeren ze in veerkrachtige netwerken en richten ze flexibel en wendbaar crisismanagement in. Ze maken inzichtelijk welke effecten kunnen optreden bij cyberincidenten en hoe we onszelf en omgeving daarop kunnen voorbereiden.

Beheersmaatregel

De voornoemde ontwikkelingen blijven we kritisch volgen. De VRBN heeft voor 2026 risicovoller begroot en geen fundamentele taakdiscussie gevoerd. Ombuigingen raken direct de crisisbeheersing, basisbrandweerzorg, opleidingen van vrijwilligers, kazernes en brandweermateriaal en de veiligheid van inwoners. Uitwerking daarvan vraagt om een nadere integrale en zorgvuldige afweging.

Stijgende rente gekoppeld aan grote investeringen	S	€ 1,4 miljoen	10%	€ 140.000

Risico

In de programmabegroting 2025 houden we rekening met een rente van 3,3%. Gezien onze grote financieringsbehoefte in de komende jaren van afgerond € 280 miljoen heeft dit grote financiële effecten.
Een stijgende (maar dus ook een dalende) rente heeft veel impact. In bovenstaande bedrag is effect berekend van een stijging van de rente met 0,5%. We schatten daarbij de kans echter beperkt in, omdat we op dit moment eerder een (beperkte) daling van de rente zien. Aangezien de financiering de komende jaren plaatsvindt en we afhankelijk zijn van de ontwikkeling van de rente nemen we dit risico mee.
Gezien de grote financieringsbehoefte heeft een kleine wijziging van de rente al grote impact op onze begroting.

Beheersmaatregel

- We hebben een extern advies gevraagd voor de financiering van onze totale behoefte, zodanig dat renterisico nu beperkt kan worden.
- We volgen kritisch de ontwikkelingen van de rente en bij concrete financieringsbehoefte proberen we een zo goed mogelijk financiering aan te trekken qua looptijd en rentepercentages om het renterisico zo goed mogelijk te beperken.
- We actualiseren periodiek onze financieringsbehoefte.
- We gaan uit van projectfinanciering van ontwikkeling nieuw zwembad en ontwikkeling nieuwe Lievekamp/ Muzelinck.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Wachtgeld wethouders	I	€ 1.300.000	50%	€ 650.000

Risico

In 2026 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Na beëindiging van het wethouderschap ontvangt een wethouder een ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dat is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (Appa). Voor de voormalige wethouders hebben we een voorziening wachtgeld wethouders. Voor de zittende wethouders is niet in te schatten of ze aanspraak gaan maken op het wachtgeld. Hierdoor kunnen we niet met een redelijke mate van zekerheid het bedrag inschatten. Daarom is een directe storting in de voorziening wachtgeld wethouders niet toegestaan. Als compensatie voor deze onzekere toekomstige wachtgeldverplichtingen storten we jaarlijks een bedrag van € 103.000 in de bestemmingsreserve wachtgeld wethouders. De reserve bedraagt per 1 januari 2025 € 7.734.
De maximale wachtgeldverplichting van de huidige vijf wethouders wordt ingeschat op € 1,3 miljoen. Bij het daadwerkelijk ontstaan van de wachtgeldverplichting zal blijken of de reserve wachtgeld wethouders volstaat voor het aanvullen van de voorziening wachtgeld wethouders.

Bij bestemming jaarrekeningsaldo 2023 is € 750.000 vanuit vrijval voorziening pensioenen wethouders in deze reserve gestort. Op basis daarvan is toen de reserve wachtgeld wethouders verruimd tot verplichtingen wethouders wachtgeld en pensioenen. Op basis van pensioenverplichtingen is in 2024 deze reserve nagenoeg volledig leeggetrokken. De jaarlijkse mutaties in het kader van pensioenverplichtingen zijn moeilijk voorspelbaar. Daardoor is de verruiming van de reserve wachtgeld wethouders (alweer) achterhaald en draaien we nu weer terug tot weer alleen wachtgeld.

Beheersmaatregel

In de begroting wordt jaarlijks een bedrag van € 103.000 gestort in de reserve wachtgeld wethouders. Indien de reserve niet voldoende is om de voorziening pensioenen wethouders aan te vullen dan wordt het tekort aangevuld, via de algemene middelen, in het jaar waarin het zich voordoet.

Netwerkcongestie	I	€ PM	%	€ PM

Risico

Als gevolg van het vollopen van het elektriciteitsnetwerk is het komende jaren vrijwel uitgesloten dat grootverbruikers een aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kunnen verkrijgen. Hierdoor ontstaan problemen voor projecten als Industrieterrein Heesch-West, Duurzame Polder en andere projecten die een grootverbruikersaansluiting nodig hebben.

Beheersmaatregel

Voor de verschillende projecten zoeken we naar alternatieven zoals een energyhub voor Heesch-West. Daarnaast zetten we stevig in op de lobby bij Enexis en Tennet om de uitbreiding van het netwerk en het realiseren van tussenstation in Oss en uitbreiding pocket Wijchen zo hoog mogelijk op de prioriteitenlijst te krijgen. We hebben een multidisciplinair team dat hier aandacht voor heeft.

Windmolenpark Elzenburg-de Geer	I	€ PM	%	€ PM

Risico

Als gevolg van uitstel van uitspraken door de Raad van State hebben we vertraging ondervonden in de realisatie van het project. Daardoor is het risicoprofiel van het project gestegen en is financiering duurder geworden. Ook is de looptijd van het project korter dan aanvankelijk gepland waardoor de terugverdientijd toeneemt.

Beheersmaatregel

We onderzoeken of met intergemeentelijke samenwerking een oplossing gevonden kan worden om de businesscase en de financiering rond te krijgen.

Risico's in de groene categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
BUIG budget	I	€700.000 nadeel	75%	€525.000 (nadeel)

Risico
We verwachten in 2025 een tekort op het BUIG budget. De hoogte van het bedrag is nog onzeker.
Het verwachte tekort wordt veroorzaakt doordat we in de programmabegroting 2024-2027 verwachte toekomstige financiële ruimte binnen het BUIG budget hebben ingezet ter dekking van het nieuwe beleidskader Aanpak geldzorgen. Dit omdat we in het verleden lange tijd geld overhielden op het BUIG budget. We hebben de volgende bedragen ingezet voor het beleidskader: in 2025 € 650.000, voor 2026 € 550.000 en vanaf 2027 structureel € 500.000. Als we op basis van het definitieve BUIG budget inderdaad tekort komen, betekent het dat de aangeboden dekking voor het beleidskader er niet is, mogelijk ook in toekomstige jaren.

We zien de volgende ontwikkelingen:

- Het nader voorlopige budget is negatief bijgesteld met € 1,5mln ten opzichte van het voorlopige budget als gevolg van landelijk lagere volume realisatie in 2024, bijgestelde werkloosheidsraming en aangepast rijksbeleid.
- We wijken af van de landelijke trend voor het bijstandsvolume. In 2023 en 2024 was de toename van het bijstandsvolume van Oss hoger dan het landelijk gemiddelde. Dat betekent dat een deel van de kosten niet gecompenseerd wordt.
- Ons aandeel voor loonkostensubsidie in het macrobudget daalt. Voorheen waren we landelijk een voorloper bij de inzet van loonkostensubsidie. Landelijk maken andere gemeenten hier een inhaalslag op. De inzet van Oss op loonkostensubsidie stijgt nog steeds jaarlijks, maar onze uitgaven stijgen nu minder snel dan de uitgaven van de rest van Nederland. Daardoor wordt ons landelijke aandeel in loonkostensubsidie kleiner, en dus ook het budget dat we hiervoor krijgen.

Het definitieve BUIG budget wordt uiterlijk 1 oktober 2025 bekend gemaakt. Het definitieve budget is inclusief loon en prijsbijstelling, gerealiseerde in plaats van voorlopige cijfers 2024, geactualiseerde werkloosheidscijfers en eventueel aangepast rijksbeleid.

Beheersmaatregel
We volgen de landelijke ontwikkelingen kritisch en blijven sturen en monitoren op de ontwikkelingen binnen ons eigen bijstands- en loonkostensubsidiebestand.

Brand Vice Versa	I	€ 750.000	50%	€ 375.000

Risico
Begin mei 2024 heeft een grote en heel complexe brand plaatsgevonden bij Vice Versa binnen de gemeente Oss. Door die brand hebben we allerlei extra kosten gemaakt. We hebben hiervoor een claim van ca. € 750.000 bij Vice Versa neergelegd en hun daarvoor aansprakelijk gesteld. Dit op basis van artikel 19.6 van de Omgevingswet.
We hebben advies bij een advocaat gevraagd om te bezien of de kosten te verhalen zijn bij Vice Versa. Medio augustus 2025 is hierover nog geen duidelijkheid en loopt deze schadeafwikkeling nog steeds. De gemeente en de advocaten van Vice Versa zijn nog in gesprek over de afhandeling van het schadedossier. Het is niet duidelijk hoe de schadeafwikkeling hieromtrent zal aflopen.

Beheersmaatregelen
We hebben bij de jaarrekening in dit kader een voorziening waardering overlopende activa gemaakt en bij dit risico aangegeven dat er in februari 2025 een subsidieaanvraag ingediend zou zijn bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Echter dit is niet juist want daar is later om moverende redenen van afgezien.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Alternatieve bluswatervoorziening (nieuw en beheer en onderhoud)	S	€ 214.000	50%	€ 107.000

Risico

De veiligheidsregio inventariseert samen met Brabant Water waar eventuele problemen in Oss kunnen ontstaan. Daar waar een probleem ontstaat adviseert de veiligheidsregio wat de beste oplossing is. Daarna kunnen we als gemeente beter ramen wat de kosten zijn voor alternatieve bluswatervoorzieningen.
Samen met de regio, veiligheidsregio en Brabant Water werken we op dit moment aan modelovereenkomst "Modelonderhoud Brandkranen".
In 2024 heeft de veiligheidsregio besloten dat het beheer en onderhoud terug wordt overgedragen (inclusief financiële middelen en taken) aan de gemeente. De overgedragen financiële middelen moeten gereserveerd blijven voor deze taken.
Het plaatsen van alternatieve bluswatervoorzieningen staat hier los van en zal blijven doorgaan totdat het streefnet van Brabant Water gerealiseerd is. Dit risico blijft onverminderd bestaan.
Per 1 januari 2026 krijgen wij vanuit de veiligheidsregio structurele middelen voor dagelijks onderhoud en de uitvoering van de onderhoudstaak (formatie) overgeheveld. Dit risico gaat over het aanleggen van een alternatieve bluswatervoorziening wanneer Brabant Water aangeeft de brandkraan te gaan saneren. Deze taak (en dus de kosten) ligt al jaren bij de gemeente.

Beheersmaatregel

Inmiddels zijn er de afgelopen jaren circa 50 geboorde putten gerealiseerd waarvoor nog geen structurele financiële middelen beschikbaar voor het beheer en onderhoud zijn gesteld. Wij zullen de komende periode een advies samenstellen over beheer- ,onderhoudskosten en vervangingskosten van bestaande en toekomstige alternatieve bluswatervoorzieningen. In 2026 komen we met een beheerplan bluswatervoorzieningen waarbij we ook inventariseren hoeveel alternatieven jaarlijks moeten worden aangebracht.

Risico en beheersmaatregel	S/I[7]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Heesch West	I	€ 5,9 miljoen	42%	€ 2,5 miljoen (volledig afgedekt via risicoreserve)

Risico

De gemeente Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss participeren in de grondexploitatie Heesch West (regionaal bedrijventerrein). Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling (GR) aangegaan. Samen met de provincie Noord-Brabant is een masterplan opgesteld voor dit bedrijventerrein dat uiteindelijk 80 hectare kan worden. Er zal een gefaseerde ontwikkeling plaatsvinden.

Het bestemmingsplan Heesch West is begin 2022 door de gemeenteraden van de grondgebied gemeenten Bernheze en 's-Hertogenbosch vastgesteld. Na vaststelling bestemmingsplan is door 30 appellanten beroep ingesteld bij de Raad van State. Door algemene vertragingen bij de Raad van State in combinatie met de planomvang is grote vertraging in de beroepsprocedure aan de orde. In de 1e helft van 2025 zijn herstelbesluiten door de gemeenteraden vastgesteld. Deze worden betrokken in de behandeling van de bezwaarprocedure. De einduitspraak wordt eind 2025 verwacht.
Ook de stroomvoorziening is een punt van zorg. Het stroomnetwerk in Brabant zit vol en zorgt voor onzekerheid. Binnen Heesch West kijken we naar een slim energieconcept en een duurzame ontwikkeling van het bedrijventerrein.

In de eerste fase wordt 50 hectare ontwikkeld en in de tweede fase de overige 30 hectare. De resterende 30 hectare is bij de grondexploitatieberekening "afgewaardeerd" naar agrarische grondwaarde van € 6 per vierkante meter. Per 1 januari 2025 bedraagt de boekwaarde € 83,8 miljoen.

Het verwachte verlies van Heesch West bedraagt eind 2034 in totaal € 38 miljoen (eindwaarde eerste fase). Dit is € 5,5 miljoen lager ten opzichte van eerdere berekeningen in de afgelopen jaren. Dit komt omdat bij de actualisatie (begin 2025) van de grondexploitatie de behoedzaamheidsmarge op de grondprijzen eraf hebben gehaald.
De deelnemende gemeenten hebben in april 2022 een verliesvoorziening overgedragen aan de GR. Ons aandeel (30%) was € 13,1 miljoen. Het lagere tekort van € 5,5 miljoen is gestort in een egalisatiereserve binnen de GR Heesch West.
De exploitatieberekening bevat risico's op het gebied van gronduitgifte tempo, grondprijzen, kostenstijgingen (inflatie) en marktrente. Gelet op de ontwikkelingen wereldwijd denk aan de oorlog in Oekraïne en Trump aan de macht in de VS is de toekomst moeilijk te voorspellen. Daar is vooralsnog geen rekening mee gehouden in de exploitatieberekening. De belangstelling voor het terrein Heesch West is nog steeds hoog.

Beheersmaatregel

Naast de verliesvoorziening en egalisatiereserve van de GR hebben we een risicoreserve Heesch West van € 2,5 miljoen beschikbaar. Daarmee kunnen we eventuele onverwachte tegenvallers voor een deel opvangen. Hierdoor is het risico beperkt (en valt het dus in de categorie 'groen'). De grondexploitatieberekening van Heesch West wordt elk jaar geactualiseerd.

7 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

3. Vervallen risico's

De volgende risico's die in de jaarrekening 2024 nog naar voren kwamen zijn nu vervallen.

Risico	Actie
Investeringen in parkeren ontwikkelingen Raadhuislaan	Ondersteunend beleid is behandeld in de gemeenteraad.
Groen- en onderhoudsbestekken	Risico komt te vervallen. Het risico is afgedekt met het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2026-2029
UPV zwerfafvalvergoeding	Risico komt te vervallen. Het risico is afgedekt met het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2026-2029

4. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Onder het begrip weerstandsvermogen verstaan we het vermogen van de gemeente om risico’s op te kunnen vangen, zodat het afgesproken gemeentelijke takenpakket toch onverkort uitgevoerd kan worden.
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt aangegeven dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- enerzijds de weerstandscapaciteit: de middelen waarover we (kunnen) beschikken om niet begrote kosten te kunnen dekken;
- en anderzijds alle risico’s waar nog geen voorzieningen voor gevormd zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Voor de gemeente is de weerstandscapaciteit van belang. Een sluitende begroting geeft weliswaar aan dat er evenwicht is tussen de uitgaven en inkomsten, maar ook dat er beperkte ruimte is voor het opvangen van tegenvallers. De weerstandscapaciteit bestaat uit twee onderdelen; de structurele en de incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit dient voor het opvangen van risico’s met een meerjarig effect. Deze middelen worden gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.
De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte waarmee onze OZB opbrengsten moeten stijgen om op een zogenaamd "redelijk peil OZB "uit te komen. Dit "redelijk peil" is gebaseerd op het tarief wat een gemeente moet hebben voor de toelating tot artikel 12 (extra financiële steun vanuit het gemeentefonds).
De onbenutte belastingcapaciteit voor het jaar 2026 bedraagt € 5,2 miljoen (rekening houdend met extra tariefstijging in 2026).
De post onvoorzien (€ 200.000) is structureel in de begroting opgenomen en maakt ook onderdeel uit van de structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

- het vrij aanwendbare deel van de algemene vrije reserve (inclusief de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf)
- de niet beklemde bestemmingsreserves (overige bestemmingsreserves)
- de stille reserves

Algemene vrije reserve en de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf

De noodzakelijke omvang van de algemene vrije reserve is vastgesteld op 10% van de algemene uitkering.
Hierbij zijn de volgende aspecten van belang:

- zijn de belangrijkste risico’s in beeld?
- welke beheersmaatregelen zijn er al genomen om risico’s te beperken?
- welke risico’s zijn nog niet afgedekt?

Naar verwachting zijn de belangrijkste risico’s voldoende herkend. Het grootste deel van deze risico’s hebben we ook voorzien van beheersmaatregelen en waar nodig afgedekt door middel van een voorziening of reserve (bijvoorbeeld het grondbedrijf). Ook de risico’s die zich kunnen voordoen bij grote projecten, zoals Heesch-

West, hebben we in beeld gebracht. Hiervoor hebben we bovendien beheersmaatregelen geformuleerd en deels dekkingsmiddelen gereserveerd. Daarnaast hebben we risico’s geïdentificeerd waarvan we het bedrag en de kans van optreden met onvoldoende zekerheid kunnen bepalen. Deze komen ten laste van de weerstandscapaciteit.
Uitgaande van de norm van 10% van de algemene uitkering, dient de algemene vrije reserve ongeveer € 26,2 miljoen te zijn (meicirculaire 2025).
De algemene reserve bedraagt per 31 december 2025 naar verwachting € 33 miljoen. We onttrekken in 2026 naar verwachting € 0,8 miljoen en we hebben nog een verplichting van € 5,6 miljoen. Een specificatie hiervan is opgenomen in het bijlagenboek. We rekenen met een ruimte in de algemene reserve van € 26,2 miljoen. Dat is de stand van eind 2026 minus het bedrag van € 5,6 miljoen dat we inzetten als structureel dekkingsmiddel.

De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (ABR) is het weerstandsvermogen voor de risico's die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Dat kunnen project specifieke risico’s (bijvoorbeeld een vervuiling in de grond) of conjuncturele risico’s (bijvoorbeeld een hogere rente of een lagere grondprijs) zijn.
Bij de programmabegroting 2026-2029 is de minimum benodigde algemene reserve berekend o.b.v. risicoanalyse (Monte-Carlomethode). De geactualiseerde risicoanalyse bij deze begroting geeft een risicobedrag van € 11,9 miljoen per 1-1-2026. Dit bedrag is dus feitelijk de minimale stand van de ABR.
De ABR heeft op 31-12-2025 een verwacht saldo van een saldo van € 7,2 miljoen. Omdat we de € 11,9 miljoen van de minimale stand ook hebben opgenomen als risico nemen we de volledige ABR op als mogelijke afdekking van de risico's.

Niet beklemde bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves bevatten middelen die de gemeenteraad voor een bepaalde doelstelling geoormerkt heeft. De gemeenteraad is bevoegd om de bestemming van deze reserves te wijzigen of te besluiten tot extra mutaties ten laste of ten gunste van deze reserves. De bestemmingsreserves kunnen hiermee dus ingezet worden voor het opvangen van risico’s als die zich voordoen.

We kennen twee soorten bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. en de overige bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. zijn niet beschikbaar voor de incidentele weerstandscapaciteit, omdat deze structureel zijn ingezet voor de afdekking van (kapitaal)lasten in de begroting. De overige bestemmingsreserves kunnen wel ingezet worden voor het afdekken van risico’s als de raad hiertoe besluit. Dit betekent wel dat deze middelen in dat geval niet meer beschikbaar zijn voor het oorspronkelijke doel waarvoor de bestemmingsreserves gevormd zijn.

Stille reserves

Stille reserves zijn activa waarvan de boekwaarde lager is dan de werkelijke waarde en die direct verkoopbaar zijn. Een volledig beeld hiervan is niet voorhanden.

Totale weerstandscapaciteit

Samengevat is de huidige weerstandscapaciteit (per 31-12-2025) in afgeronde bedragen:

bedragen in euro’s

Structurele weerstandscapaciteit	**Bedrag**
Onbenutte belastingcapaciteit	5.200.000
Post onvoorzien	200.000
Totaal	**5.400.000**

Incidentele weerstandscapaciteit (31-12-2025)	
Algemene reserve	26.200.000
Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	7.200.000
Stille reserves	PM
Totaal	**33.400.000**

5. Financiële kengetallen

Op basis van een wijziging van het BBV nemen we voortaan een aantal financiële kengetallen in deze paragraaf op, zowel in de begroting als in het jaarverslag. Eerst geven we een analyse van de financiële positie op basis van deze kengetallen. Daarna lichten we toe wat de kengetallen betekenen.

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	6,01%	7,26%	12,78%	19,70%	27,22%	31,98%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-0,44%	0,70%	6,27%	13,15%	20,77%	25,71%
Solvabiliteitsratio	60,16%	61,36%	59,73%	56,35%	52,30%	50,10%
Structurele exploitatieruimte	3,30%	4,50%	0,34%	-0,11%	-0,86%	-0,71%
Grondexploitatie	0%	1,23%	0,83%	0,87%	0,88%	0,88%
Belastingcapaciteit	87,83%	92,40%	92,40%	92,40%	92,40%	92,40%

Analyse kengetallen en financiële positie

Op basis van deze kengetallen concluderen we dat onze financiële positie gezond is tot en met 2026. Daarna komt de structurele exploitatieruimte onder druk te staan.
De netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio geven aan dat we met voldoende eigen middelen (reserves) gefinancierd zijn. Onze afhankelijkheid van externe financiering is niet te groot. De netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen vallen binnen de norm. Beide quotes gaan wel fors stijgen komende jaren door de investeren die we gaan doen (en moeten financieren). De solvabiliteitsratio ligt boven de norm, maar zakt in de loop van de jaren ook vanwege de externe financiering die we moeten aantrekken vanwege de grote plande investeringen. Onze bezittingen op de balans zijn nog in voldoende mate gefinancierd met eigen vermogen.
De structurele exploitatieruimte is positief tot en met 2026. Dit sluit ook aan bij het voordelige saldo van deze begroting. Daarna slaat deze om naar een negatieve ratio. Dit komt door het tekort wat we presenteren.
Het kengetal grondexploitatie is een voorgeschreven kengetal. Het kengetal op zich is niet bruikbaar om conclusies te trekken over de risico’s in de grondexploitatie. De paragraaf grondbeleid en het Najaarsbericht zijn daarvoor betere instrumenten.
Met de belastingcapaciteit zitten we onder het landelijk gemiddelde. Vanaf 2025 verhogen we de belastingen waarmee we financiële ruimte vinden.

Nadere toelichting indicatoren

Netto schuldquote

De netto schuld geeft informatie over de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten in de begroting. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Het is normaal als de netto schuldquote tussen de 20% en 70% ligt. Tussen de 70% en de 80% dreigt de schuldomvang te hoog te worden. Boven de 80% zijn alle bezittingen zwaar belast met schulden. Het percentage stijgt vanwege onze financieringsbehoefte door de grote geplande investeringen. Het percentage blijft binnen de normale bandbreedte.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Via deze ratio wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Voor deze ratio gelden dezelfde normen als bij de netto schuldquote. Ook hier ligt het percentage in de acceptabele bandbreedte.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij deze ratio dreigt de schuld van de gemeente te hoog te worden als deze zich tussen de 20% en 30% bevindt. Onder de 20% zijn de bezittingen zwaar belast met schulden. Een ratio boven de 30% is aanvaardbaar. Door de omvang van de te financieren investeringen zakt de solvabiliteitsratio, deze blijft nog wel boven de 30%.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de structurele en incidentele lasten. Als dit kengetal positief is, is er ruimte om structurele tegenvallers op te vangen. Door het hoge aantal aan incidentele baten en lasten hebben we een positief kengetal en dus ruimte om tegenvallers op te vangen tot en met 2026. Daarna staat de exploitatieruimte onder druk door het ravijnjaar en het geaccepteerd tekort.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze bij verkoop terugverdiend moet worden. Ten opzichte van de jaarrekening stijgt het percentage omdat we vanuit grondexploitaties eerst kosten gaan maken en de opbrengsten later volgen.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om de belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de materiële vaste activa of objecten met een nut over meerdere jaren. Voor deze objecten is tijdens de levensduur geld nodig om de kwaliteit en het functioneren in stand te kunnen houden. Aanvullend is geld nodig om tijdig te kunnen vervangen of reconstrueren.
We onderscheiden in deze paragraaf drie categorieën kapitaalgoederen:

- Voorzieningen in de openbare ruimte
- Buitensportaccommodaties
- Gemeentelijke gebouwen (inclusief gebouwen basisonderwijs)

Deze kapitaalgoederen vertegenwoordigen een grote waarde. Deze kapitaalgoederen openbare ruimte, buitensportaccommodaties en gebouwen omvatten samenvattend de volgende eigendommen en circa omvang:

- Circa 663 hectare verhardingen in wegen, straten en pleinen met bijbehorende voorzieningen als trottoirs, lichtmasten, wegmeubilair en bruggen. 48 ha onverharde en half verharde wegen. De totale weglengte is ca. 882 kilometer met ca. 196 km aan voet- en fietspaden.
- 26 verkeersregelinstallaties en 8 geregelde voetgangersoversteekplaatsen.
- Circa 22.000 lichtpunten, 24.500 armaturen, 17 schakelkasten en 107 laadpalen.
- 2 parkeergarages, 1 terrein met achteraf betaald parkeren en 11 terreinen ingericht voor betaald parkeren (terrein Wal is vervallen).
- 2 bewaakte fietsenstallingen inclusief beheerdersruimte en 1 openbaar toilet.
- Circa 539 kilometer hoofdriolen onder vrij verval met aansluitleidingen, ca. 182 kilometer persleidingen, 755 mini gemalen, 89 hoofdgemalen en 70 vacuümputten met 10 kilometer vacuümleiding.
- Circa 1.064 ha openbaar groen in parken, plantsoenen, bermen en natuurgebieden (exclusief bossen) waarvan 564 ha binnen de bebouwde kom en 500 ha buiten de bebouwde kom.
- Circa 73.900 bomen, exclusief bossen.
- Circa 1543 speeltoestellen over 252 speelplekken.
- Circa 180 kunstobjecten
- 751 hectare bosgebied.
- 50 stuks natuurgebieden
- 154 gebouwen.
- 19 sportparken.
- Het binnenhavengebied: vanaf de ingang van de Maas bij Macharen tot aan Oss en omvat o.a. 2 havenarmen, het kanaal van circa 5 kilometer, circa 10 km oevers, 7 ligplaatsen, 1 autolossteiger, een brug en een sluis.
- Recreatieve watergebieden: Lithse Ham en De Oude Maasarm Lithoijen.

1. Voorzieningen in de openbare ruimte

1.1 Beheerplannen

Beheerplannen vormen de basis voor beheer, onderhoud en vervanging van de voorzieningen in de openbare ruimte. We stellen ze op aan de hand van beleidskeuzes die zijn vastgelegd in visiedocumenten, beleidsplannen en beleidsbeslissingen. Wanneer de Omgevingswet van kracht wordt, leggen we de relevante kaders in de producten van de Omgevingswet vast (visie, plan en programma's) en mogelijk aanvullende beleidsproducten. Als definitie voor het beheer van deze kapitaalgoederen hanteren we de zorg voor afgesproken prestaties en kwaliteiten bij aanvaardbare risico’s en tegen afgesproken of minimale kosten.

De beheerplannen bestrijken een beperkte periode. Deze periode is afhankelijk van de beschikbare financiële middelen, nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke en maatschappelijke relevantie. Naast reguliere middelen in de begroting is geld beschikbaar uit reserves en voorzieningen, incidenteel geld dat via de programmabegroting is vrijgemaakt en geld dat we via subsidies of cofinanciering ontvangen. In de beheerplannen brengen we ook de ontwikkeling van vervangingskosten op langere termijn in beeld en zetten die af tegen de beschikbare middelen.

De beheerplannen wegen en verkeer, openbare verlichting, groen, water en ecologie, spelen, civiele technische kunstwerken, kunstobjecten en verkeersregelinstallaties hebben we in 2021 samengevoegd tot één integraal beheerplan openbare ruimte. In dit integrale beheerplan openbare ruimte zijn dagelijks onderhoud, groot onderhoud en de vervangingsopgave van de investeringen in de openbare ruimte geactualiseerd. In 2025 is een nieuwe actuele versie vastgesteld.

Het volgende overzicht vermeldt actuele beleids- en beheerplannen, in welk jaar ze zijn vastgesteld en (indien gepland) wanneer we deze actualiseren.

Beleidsplan/beheerplan	**Vaststelling**	**Actualisatie**	**Looptijd**
Uitvoeringsprogramma Mobiliteit	2025	2031	7
Beleidsnota Parkeren in Oss	2025		N.n.b.
Koersnota Mobiliteit	2023		
Spooragenda	2025		
Nota parkeernormen	2023		N.v.t.
Beleidsnota openbare verlichting	2014		N.v.t.
Kadernota, visie en leidraad openbare ruimte	2026		N.v.t.
Kwaliteitsprofiel onderhoud openbare ruimte	2025		N.v.t.
Speelruimtebeleid	2017	2026	N.v.t.
Vooruitblik laadinfrastructuur en realisatiekader	2024	2030	7 jaar
Antennebeleid			N.v.t.
Bomennota			
	2024		
Boomstructuurplan	2016		N.v.t.
Richtlijn hinder en overlast	2016		N.v.t.
Richtlijn ziekte en plagen	2017		N.v.t.
Handboek bomen	2017		N.v.t.
Groenbeheerplan	2017		N.v.t.
Afvalbeleid	2025		
Visiedocument Zwerfafval	2024	2030	2030
Hondenbeleid	2015		N.v.t
Integraal beheerplan Openbare ruimte	2025	2028	2029
Wegen en Verkeer			
Groen Water en Ecologie			
Civieltechnische kunstwerken			
Openbare verlichting			
Verkeersregelinstallaties			
Natuurgebieden			
Spelen			
Kunstobjecten			
Beheerplan parkeren (betaald)	2021	Volgend aan beleidsplan Parkeren 2026	2031
Beheerplan bossen	2023	2027	2028
Water en Rioleringsprogramma 2023-2029	2022	2029	2029
Beheerplan havenbedrijf(industriële en recreatieve havens+	2024	2029	t/m 2030
Beheerplan Natuurgebieden	2022	2031	2032
Integraal uitvoeringsprogramma openbare ruimte (IUP)	2025	2027	t/m 2029
Uitvoeringsprogramma Mobiliteit	2025	N.n.b.	N.n.b.

1.2 Kwaliteitskader voor beheerplannen

In 2013 heeft de gemeenteraad met de Kadernota Openbare Ruimte een kwaliteitscatalogus en kwaliteitsprofiel voor het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. De budgetten in de begroting zijn daarop gebaseerd. De vastgestelde minimale kwaliteitsniveaus uit deze kwaliteitscatalogus voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn gebaseerd op de CROW normen. Globaal komt het Osse kwaliteitsniveau Goed overeen met CROW norm A, Basis met CROW norm B en Sober met CROW norm C.

Omschrijving	**Kwaliteitsniveau Oss**	**Kwaliteitsniveau CROW**
Centrumgebieden	Goed	A
Wonen	Sober	C
Werken	Sober	C
Hoofdroutes	Sober	C
Parken/grote groengebieden	Sober	C
Natuurgebied	Sober	C
Buitengebied	Sober	C

Met uitzondering van de centrumgebieden kunnen we voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsprofiel. Inspanningen zijn erop gericht om het kwaliteitsniveau in de centrumgebieden te verbeteren.
NB. Een deel van het onderhoud(m.n. dagelijks onderhoud) van Vorstengrafdonk wordt door de Coöperatie Vorstengrafdonk uitgevoerd waarbij het kwaliteitsniveau basis het uitgangspunt is.
In 2025 passen we de Kwaliteitscatalogus aan waarbij aansluiten bij de recente catalogus van de CROW. Daarmee kunnen we de kwaliteiten beter vergelijken met andere gemeenten.

1.3 Financiële vertaling van beheerplannen

Onderscheid tussen, dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvestering

In het beheerplan zijn voor de kapitaalgoederen het dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingen beschreven. We maken onderscheid in dagelijks en groot onderhoud (exploitaties). Het dagelijks onderhoud is met name gericht op het schoon, veilig en functioneel houden van de openbare ruimte. Groot onderhoud draagt bij aan instandhouding van het object en hiervoor moet structureel voldoende geld in de begroting beschikbaar zijn. Vanaf 2017 maken we onderscheid tussen exploitaties (dagelijks en groot onderhoud) en investeringen (vervangingen). Een vervangingsinvestering is nodig om het object aan het einde van zijn levensduur te kunnen vervangen. We activeren investeringen. De kapitaallasten drukken op de exploitatiebegroting. Deze kapitaallasten zullen de komende jaren met nieuwe investeringen toenemen. Het areaal voorzieningen dat een einde levensduur bereikt zal de komende jaren gaan toenemen omdat steeds meer voorzieningen uit de grotere uitbreidingsjaren vanaf 1960 op raken. Bij de actualisatie van het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte wordt dit inzicht verstrekt en de financiële consequenties in beeld gebracht.

Financieel kader voor doorrekening van vervangingsinvesteringen

In 2018 is het financieel kader voor het berekenen van de vervangingsinvesteringen in de nota "Toekomstbestendige Openbare Ruimte" vastgesteld.
De financiële consequenties voor de vervangingsopgave in onze begroting baseren wij op de eerste 10 jaar. We maken hierbij een onderscheid tussen de eerste 3 jaar en het 4de tot en met 10de jaar. Deze opzet is gekozen om bij de eerste drie jaar de huidige status(kwaliteit) van de openbare ruimte bij de theoretische doorrekening te betrekken. Dit kan dus betekenen dat we bepaalde investeringen –vanwege de goede status- uitstellen en andere noodzakelijke investeringen naar voren halen. Het 4de tot en met 10de jaar is een theoretische doorrekening op basis van onze bestanden. In onze financiële doorrekening en voor onze begroting gaan wij uit van een gemiddeld investeringsbedrag. Dit om de piek in de werkzaamheden af te vlakken en grote financiële schommelingen te voorkomen. Het afvlakken van de piek van de werkzaamheden draagt eveneens bij aan betere beheersing en afwikkeling van de projecten.

De concrete vertaling in uitvoeringsprojecten vindt plaats in het Integraal Uitvoeringsplan (IUP).
Concreet groot onderhoud en vervangingsinvesteringen hebben we in het Integraal UitvoeringsProgramma voor de openbare ruimte (IUP) op elkaar afgestemd en vastgesteld. Dit betekent dat we breder maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld veiligheid of leefbaarheid) of financiële voordelen (bijvoorbeeld werk met werk maken) beschouwen en meewegen bij de planning van groot onderhoud en vervanging. Maatregelen uit de beheerplannen kunnen dan eerder of later tot uitvoering komen.
Met vaststelling van het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) worden concrete vervangingsprojecten inzichtelijk. Dagelijks of klein onderhoud staat veel meer op zichzelf en wordt waar relevant gebiedsgericht afgestemd en uitgevoerd.

1.4 Beschikbare middelen

In de Programmabegroting 2026-2029 is de financiële doorrekening van het integrale beheerplan openbare ruimte 2026-2029 opgenomen. Hiermee is de financiële basis op orde. Deze komt uit op een gemiddelde vervangingsinvestering van € 7,8 miljoen. Op de langere termijn is een verwacht gemiddelde investeringsbedrag van € 8,2 miljoen benodigd. Voor groot en dagelijks onderhoud is een bedrag 15,4 miljoen beschikbaar. Voor de natuurgebieden is € 0,19 miljoen beschikbaar. Voor het beheer van de bossen is € 0,56 miljoen beschikbaar en voor de havens € 0,43 miljoen. Parkeren en Rioleringen zijn gesloten exploitaties, dit betekent dat de kosten gedekt worden door inkomsten.

Aanwezige reserves en voorzieningen voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn:
- Reserve openbare verlichting
- Reserve verkeersregelinstallaties
- Egalisatiereserve rioleringsbeheer
- Spaar- en egalisatievoorziening rioolvervanging
- Reserve Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP)
- Reserve Baggeren Haven
- Reserve mobiliteit
- Reserve parkeren
- Voorziening groot onderhoud haven en brug

1.5 Financieel kaders bij toename areaal openbare ruimte

De kosten stijgen voor het beheer- en onderhoud als gevolg van de toename van ons areaal van de openbare ruimt. Dit kan zijn bij de aanleg van nieuwe woongebieden door de gemeente, door nieuw beleid of door initiatieven van particulieren initiatiefnemers. Bij bebouwing staan extra OZB inkomsten als gevolg van deze nieuwbouw. Deze kosten- en inkomstenstijging vertalen we als een autonome ontwikkeling in de Eerste financiële tussenrapportage of de programmabegroting. De cijfers baseren wij vooral op de kaveluitgiftes die in het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) zijn opgenomen. Bij initiatieven van derden baseren wij dit op de op anterieure overeenkomsten. Bij nieuwe beleidskeuzen leggen we de kosten van beheer en onderhoud, in de initiatieffase, voor aan het college.

2. Buitensportaccommodaties

Het beheerplan sportterreinen (2021) is het beheerinstrument voor onderhoud en renovatie van sportterreinen. Dit plan geeft aan hoe we de sportvelden, verhardingen, beplanting, hekwerken, verlichting en inrichtingsmaterialen tijdens de planperiode onderhouden, vervangen en renoveren.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan sportterreinen	2021	2026

Financiële consequenties

Middelen voor groot onderhoud zijn via de voorziening onderhoud sportparken beschikbaar.

3. Gemeentelijke gebouwen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen wordt eind 2025 een nieuw vastgoedbeheerplan gemeentelijke gebouwen opgesteld. Dit beheerplan beschrijft de financiële en kwalitatieve kaders voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen voor de periode 2026 t/m 2029. De bevindingen zijn uitgewerkt in een Meerjarenonderhoudsplan(MJOP) per gebouw. We onderhouden de gebouwen conform de methodiek conditiemeten NEN2767 op conditieniveau 3: sober en doelmatig.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2025	2029

Financiële consequenties

De onderhoudskosten voor gemeentelijke gebouwen nemen we op in de meerjarige onderhoudsplannen.
De kosten stijgen voor het beheer- en onderhoud voornamelijk door de hogere jaarlijkse indexering, completere MJOP en gevolg van de verduurzaming van de gebouwen. In de begroting nemen we jaarlijks structureel budget op voor de uitvoering van het noodzakelijk jaarlijks terugkerend onderhoud. De kosten van het meerjaarlijks onderhoud wordt op basis van een meerjaarlijks gemiddelde opgenomen en reserveren we per gebouw in een onderhoudsvoorziening.
Als er op basis van Voorzieningenkaarten/het MIP toekomstplannen voor een gebouw zijn onderhouden we deze in eerste instantie op basis van het MJOP. We maken dan wel slimme keuzes en werkzaamheden schuiven mogelijk naar voren of naar achteren, onder andere afhankelijk van het verwachte tempo van de ontwikkelingen.
Als een project concreet geworden is en het college en de raad bijvoorbeeld besloten hebben een bestaand gebouw opnieuw te gebruiken nemen we onderhoud mee in de verbouwingswerkzaamheden. Als besloten wordt een gebouw af te stoten analyseren we de financiële consequenties voor de betreffende onderhoudsvoorziening.
De volgende onderhoudsvoorzieningen zijn aanwezig:

- Onderhoud Ir. Diddewerf
- Onderhoud accommodatie emancipatie
- Onderhoud gebouwen begraafplaatsen
- Onderhoud accommodatie openluchtrecreatie
- Onderhoud buiten scholen, gymlocaties in scholen
- Onderhoud sociaal-culturele accommodaties
- Onderhoud Museum Jan Cunen
- Onderhoud sporthallen en -zalen
- Onderhoud gemeentehuis Oss
- Onderhoud monumenten
- Onderhoud overige gemeentelijke eigendommen.

Paragraaf financiering

Inleiding

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie gaat over de financiering van beleid en het aantrekken van de geldmiddelen die daarvoor nodig zijn. De uitvoering van deze taak vraagt snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.
Het beleid van Oss voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut.
De belangrijkste punten uit het treasurystatuut zijn:

- Overtollige gelden zetten we alleen uit bij banken of instellingen die voldoen aan de eisen van de Wet Fido en de bijbehorende uitvoeringsregeling.
- Het aantrekken van leningen gebeurt door bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte aan te vragen.
- We maken alleen gebruik van financiële instrumenten om risico's te verkleinen en niet om te speculeren. Uit deze keuzes blijkt dat we voor een laag risicoprofiel gekozen hebben.

1. Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

In juni 2025 verlaagde de ECB de rente met 0,25% tot 2%. Dit heeft de ECB de afgelopen jaren al vaker gedaan. De belangrijkste reden voor deze renteverlaging is dat de inflatie in de eurozone verder is gedaald en nu onder de 2% ligt. Hiermee heeft de ECB haar doel bereikt. Tegelijkertijd blijft de economische groei zwak en zorgen internationale handelsspanningen voor onzekerheid. Met deze renteverlaging wil de ECB de economie stimuleren door lenen goedkoper te maken en investeringen aan te jagen. De rentestappen hebben niet onmiddellijk effect op de prijzen en de inflatie. Het heeft even tijd nodig.
Analisten verwachten dat de ECB in 2025 de rente nog verder zal verlagen, mogelijk tot een niveau tussen 1,50% en 1,75% aan het einde van het jaar 2025. Dit betekent dat er nog zeker één tot twee verlagingen van telkens 0,25 procentpunt kunnen volgen, vooral als de inflatie laag blijft. Een verlaging van de ECB rente heeft (vertraagd) effect op de rente waarvoor de gemeente kan lenen. In praktijk zie je echter dat na een renteverlaging de rente eerst daalt en dan na verloop van tijd toch weer stijgt. Ook vraag en aanbod van leningen en besparingen op de financiële markten bepalen namelijk de rentes, maar de markt probeert zeker bij leningen met een langere looptijd ook vooruit te kijken: hoe ontwikkelen de economische groei en inflatie zich?
De afgelopen maanden in 2025 zien we dat de rente geleidelijk stijgt, wat vooral komt door mondiale onzekerheden. Deze stijging van de rente heeft grote impact op onze financieringspositie.

2. Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

Liquiditeitsplanning

In de volgende tabel laten we de liquiditeitsplanning zien op basis van de gegevens van medio juli 2025.

Bedrag * € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Saldo schatkist (juni 2025)	-26.500	0	0	0	0
Kasstroom programmabegroting 2025-2028	17.259	-20.601	-18.613	-23.219	-30.428
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen activa	10.925	15.634	5.186	70	0
Investeringsplan 2025-2029	3.595	18.361	27.116	32.783	18.083
Bijzondere projecten met projectfinanciering (voorzieningen en parkeren)	8.388	56.243	50.437	35.672	-1.054
Bijzondere projecten Stedelijke ontwikkeling (woningbouw, mobiliteit, economie)	5.500	20.369	25.819	20.157	23.688
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Aflossingen langlopende leningen	5.747	7.077	7.053	5.176	3.434
Aflossingen verstrekte geldleningen	-410	-927	-964	-804	-1.093
Totale financieringsbehoefte	**24.503**	**96.155**	**96.034**	**69.836**	**12.629**
Totaal cumulatief 2025-2029					**299.158**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze financieringsbehoefte in de komende 5 jaar uitkomt op circa € 300 miljoen. Hiervoor moeten we diverse leningen aantrekken op de geldmarkt. Dit betekent ook dat we grote afhankelijkheid/ risico hebben bij schommelingen in de rente.
In deze tabel zijn ook de geplande investeringen vanuit het investeringsplan verwerkt, in de latere begrotingsjaren zijn hier gemiddelden voor genomen omdat de ervaring leert dat de kasstromen bij investeringen zich over de jaren heen verdelen.

Schuldpositie

Onderstaand onze schuldpositie zoals deze op dit moment is (zonder in de toekomst aan te trekken geldleningen op basis van bovenstaande financieringsbehoefte.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begin 2025	Begin 2026	Begin 2027	Begin 2028	begin 2029
Totale langlopende schuld	**44.311**	**35.511**	**27.437**	**21.388**	**16.215**

De huidige schuldpositie gecombineerd met de toekomstige financieringsbehoefte betekent dat onze langlopende schulden heel fors zullen stijgen. De schuldquote is nu ook erg laag en zal dan gaan stijgen.

3. Rente

De BBV-voorschriften schrijven voor dat we ook inzicht moeten geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en projecten toerekenen.

Renteschema

Omschrijving	**Bedrag**
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 3.310.560
De externe rentebaten (idem)	-€ 1.254.795
Saldo rentelasten en rentebaten	**€ 2.055.765**
De rente aan de facilitaire grondexploitaties *moet* worden doorberekend	€ 0
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld *moet* worden toegerekend	€ 1.072.805
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ 0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**€ 982.960**
Rente over eigen vermogen	€ 3.776.452
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€ 259.484
Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente	**€ 5.018.896**
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	- € 4.060.633
Renteresultaat op het taakveld treasury	**€ 958.263**

De omslagrente 2026 hebben we naar beneden afgerond en vastgehouden op 1,10%.

4. Kasgeldlimiet

De gemeente mag een maximale hoeveelheid kortlopende schuld hebben ten opzichte van de begroting. Kortlopende schulden zijn schulden met een looptijd van maximaal één jaar. De limiet is vastgesteld op 8,5% van de totale jaarlijkse begroting. Voor Oss is dat in 2026 afgerond € 38,4 miljoen*.
In de huidige markt zien we een veranderingen ontstaan in het renteverschil met lange en kortlopende geldleningen. Momenteel hebben wij geen kortlopende leningen uitstaan en oriënteren wij ons op langlopende financieringsstrategieën.

* op basis van het begrotingstotaal 2025

5. Renterisiconorm

Bij het bepalen van de duur van de geldleningen die we aantrekken moeten we rekening houden met de renterisiconorm die in de Wet Fido wordt voorgeschreven. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van langlopende geldleningen te beheersen. Het renterisico wordt daarbij bepaald als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het is van belang dat renteherzieningen en aflossingen in de tijd gespreid zijn. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Dat is voor Oss in 2026 afgerond € 80,9 miljoen*. Dit is het bedrag dat we in 1 jaar maximaal mogen herfinancieren op langlopende leningen.

Ons renterisico over de vaste schuld in de jaren 2026-2029:

bedragen x € 1.000

Nr.	Renterisico(norm)	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1.	Stand van begrotingstotaal	404.642	402.310	416.664	416.664
2.	Renterisiconorm (20% van 1)	80.928	80.462	83.333	83.333
3.	Renterisico op vaste schuld **	806	629	456	373
4.	Ruimte onder renterisiconorm	80.122	79.833	82.877	82.960

* op basis van het begrotingstotaal 2025
** som van de her te financieren aflossingen

6. Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Op basis van ons begrotingstotaal mogen we 2% per dag aan overtollige middelen aanhouden. Voor Oss is dat in 2026 afgerond 9 miljoen*. Het eventuele meerdere aan overtollige middelen wordt dagelijks afgeroomd en brengen we onder bij de Nederlandse schatkist. Hiervoor krijgen we een vergoeding die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat.

* op basis van het begrotingstotaal 2025

7. Wet HOF/EMU-saldo

Het doel van de Wet HOF (houdbare overheidsfinanciën) is er voor te zorgen dat Nederland voldoet aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% tekort op de begroting. De 3%-norm is daarbij doorvertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk hanteert een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) gezamenlijk. In de regeling *vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake het EMU- saldo* is het collectieve aandeel voor de jaren 2024 tot en met 2026 bepaald op -0,5 procent. Het gemeentelijk aandeel in de marconorm bedraagt -0,40 procent en wordt per individuele gemeente verdeeld op basis van het begrotingstotaal. De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De referentiewaarde op basis van de regeling 2024 - 2026 voor onze gemeente is vastgesteld op € 22.539 .000. De volgende tabel laat het verloop van het geraamde EMU-saldo zien in vergelijking met de norm. In 2026,2027 en 2028 overschrijden we de norm, maar in 2029 blijven we binnen de gestelde marconorm. De toelichting op deze ontwikkelingen is opgenomen in de paragraaf Investeringsplan.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
A. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (positief is meer inkomsten dan uitgaven)	14.389	3.749	-4.901	-5.911	411
B. Mutatie (im)materiële vaste activa (positief is stijging boekwaarde)	-15.115	46.350	29.107	23.522	18.570
C. Mutatie voorzieningen (positief is toename voorzieningen)	8.088	4.008	517	991	5.665
D. Mutatie voorraden incl. bouwgrond in exploitatie (positief is stijging boekwaarde)	-990	18.499	3.240	-1.989	-4.131
E. Verwachte boekwinst effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)	**38.582**	**-57.093**	**-36.731**	**-26.452**	**-8.363**
Norm	-22.539	-22.539	-22.539	-22.539	-22.539
Verschil	**61.121**	**-34.554**	**-14.192**	**-3.913**	**14.176**

Geprognosticeerde balans

BBV schrijft voor dat we een meerjarig geprognosticeerde balans opnemen in deze paragraaf. Hierbij hebben we rekening gehouden met de cijfers in deze begroting voor wat betreft ontwikkeling in de investeringen, het inzetten van reserves en voorzieningen en onze financieringsbehoefte.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Activa					
Vaste activa	319.119	364.908	393.088	415.646	433.412
Voorraad grond	5.593	3.733	3.733	3.733	3.733
Uitzettingen < 1 jaar	72.367	72.367	72.367	72.367	72.367
Overlopende activa	12.685	12.685	12.685	12.685	12.685
Liquide middelen	536	536	536	536	536
Saldo activa	**410.299**	**454.229**	**482.409**	**504.967**	**522.733**
Passiva					
Eigen vermogen	251.763	271.320	271.825	264.100	261.871
Voorzieningen	40.021	40.021	40.021	40.021	40.021
Schulden rentetypische looptijd > 1 jaar	35.511	28.437	21.388	16.215	12.785
Netto vlottende schuld	8.893	8.893	8.893	8.893	8.893
Overlopende passiva	58.541	58.541	58.541	58.541	58.541
Financieringstekort/-overschot (saldo kortlopende vorderingen en schulden)	15.570	47.017	81.741	117.197	140.622
Saldo passiva	**410.299**	**454.229**	**482.409**	**504.967**	**522.733**

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de gemeentelijke financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) schrijven voor dat het college in de programmabegroting en het jaarverslag een overzicht van de verbonden partijen opneemt. Het gaat om een overzicht van de externe rechtspersonen waar Oss een bestuurlijke en financiële band mee heeft. Dat kunnen de volgende instellingen zijn:

- Gemeenschappelijke regelingen (GR): bestuursrechtelijke samenwerkingsverbanden tussen gemeenten onderling en/of andere overheidsinstanties. Een lid van het college maakt veelal deel uit van het algemeen of dagelijks bestuur.
- Vennootschappen waarin de gemeente financieel deelneemt (naamloze of besloten vennootschap). De gemeente is daarin via de vergadering van aandeelhouders of een raad van commissarissen vertegenwoordigd.
- Verenigingen waar de gemeente lid van is.
- Stichtingen waarin de gemeente een bestuurszetel heeft.

Op basis van het BBV en de verordening geven we per verbonden partij inzicht in:

- De naam en de vestigingsplaats.
- Het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt.
- De veranderingen die zich tijdens het begrotingsjaar hebben voorgedaan in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.
- Het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar. Als dat niet bekend is, vermelden we de meest recente cijfers die bekend zijn.
- Het resultaat van de verbonden partij.

1. Toelichting

Een paragraaf verbonden partijen heeft twee doelen:

1. Duidelijkheid geven of de doelstellingen van de verbonden partij en de gemeente nog steeds overeenkomen en of de verbonden partij die doelstellingen ook behaalt. Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort. De gemeente is opdrachtgever en verantwoordelijk voor de doelstellingen en programma's.
2. Inzicht geven in de risico's en kosten van verbonden partijen.

Verbonden partijen kunnen in twee categorieën verdeeld worden: de publiekrechtelijke vorm en de privaatrechtelijke regeling. De publiekrechtelijke regeling is een samenwerkingsverband dat gebaseerd is op de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het heeft een eigen algemeen bestuur. De deelnemende gemeenten benoemen de leden van dat bestuur. Het algemeen bestuur benoemt het dagelijks bestuur. Oss heeft zitting in een aantal besturen van gemeenschappelijke regelingen.

De bestuursleden hebben een informatie- en verantwoordingsplicht naar de gemeenteraad over hun inbreng in deze samenwerkingsverbanden. In Oss hebben we daarom de gemeenschappelijke regelingen steeds als vast agendapunt bij de raadscommissies staan. Verder behandelt de gemeenteraad de kadernota's, begrotingen en jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen (zie het overzicht van regelingen verderop in deze paragraaf) in een aparte vergadering.

In de position paper 'Oss en de regio' staan onze beleidsuitgangspunten rondom samenwerking (en dus ook verbonden partijen). We richten ons op effectieve en efficiënte samenwerkingsorganisaties, waarbij we uitgaan van autonomie van organisaties. Daar waar een nieuw samenwerkingsverband wenselijk is kiezen we bij voorkeur voor een zo licht mogelijke vorm van samenwerking. De vorm moet passen bij de maatschappelijke opgave.

Naast samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen werken we in toenemende mate samen op basis van privaatrechtelijke rechtsvormen, zoals vennootschappen, verenigingen en stichtingen. Deze beschrijven we hierna ook in tabelvorm, na het overzicht van gemeenschappelijke regelingen.

2. Bijzondere ontwikkelingen/risico's

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
In 2024 is het besluit door de gemeenteraad genomen om toestemming te verlenen dat het waterschap De Dommel kan toetreden tot de BSOB. Dit zal per 1 januari 2026 gebeuren.

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)
De bekostiging van het e-depot betekent een extra bijdrage per inwoner. Afspraken daarover zijn gemaakt. De verhoging van de gemeentelijke bijdrage ten behoeve van het e-depot groeit geleidelijk. In 2024 met € 0,25 per inwoner (ongeveer € 25.000), 2025 € 0,45 per inwoner (ongeveer € 45.000) en 2026 € 0,65 per inwoner is ongeveer € 65.000. Dit hebben we verwerkt bij de programmabegroting 2023-2026.

Afvalinzameling in Landerd
De overeenkomst is per 1 januari 2025 beëindigd. Deze voormalige verbonden partij is daarom niet meer opgenomen in de Paragraaf Verbonden Partijen.

3. Ontwikkelingen per samenwerkingsverband

In deze paragraaf wordt gesproken over regio "Brabant-Noordoost" en regio "Brabant-Noordoost-Oost". Onderstaand de gemeenten die hieronder vallen.

Brabant-Noordoost:
10 gemeenten: Bernheze, Boekel, Boxtel, ’s-Hertogenbosch, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, Sint-Michielsgestel en Vught.
* Maashorst: op 1 januari 2022 zijn de gemeenten Landerd en Uden gefuseerd tot gemeente Maashorst.
* Land van Cuijk: op 1 januari 2022 zijn de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Sint Anthonis, Mill en Sint Hubert en Grave gefuseerd tot gemeente Land van Cuijk.
* Heusden heeft zich per 1 januari 2025 aangesloten bij de regio Midden-Brabant.

A. Publiekrechtelijke samenwerkingen: Gemeenschappelijke Regelingen (GR)

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)
Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel: 6 gemeenten uit de regio Brabant-Noordoost (Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad en Oss). De provincie Noord-Brabant is per 1 januari 2025 uit de gemeenschappelijke regeling getreden. Dit heeft verder geen financiële gevolgen voor de GR-KCV. Momenteel wordt onderzocht welke bestuursvorm het beste past bij de uitvoering van het Wmo-vervoer. In 2026 zal hierover besluitvorming plaatsvinden.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder H. de Wit
Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:
Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor deur-tot-deur vervoer voor Wmo-geïndiceerden en zorgt daarnaast voor aanvulling op het reguliere openbaar vervoer. Deze vorm van deur-tot-deur vervoer vormt daarmee een vangnet, wanneer mogelijkheden voor openbaar vervoer ontbreken.

Connexxion Taxi Services is sinds 1-1-2024 de opdrachtnemer voor het regiotaxivervoer. Connexxion Taxi Services voert de regie en verzorgt met drie lokale onderaannemers het vervoer in de regio Brabant-Noordoost. De looptijd van het contract is vijf jaar met driemaal een verlengingsoptie van telkens een jaar.

Financieel
Conform begroting 2025 van de GR-KCV zijn de verwachte netto kosten voor de gemeente Oss in 2025 € 1.346.870 en voor 2026 € 1.414.539. Deze verhoging heeft voor een groot deel te maken met indexatie. De lokale Osse begroting stond voor 2024 op € 1.348.386. De werkelijke kosten bedroegen € 1.436.255. De lokale Osse begroting voor 2025 is € 1.368.786. We verwachten conform begroting uit te komen.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 812.527
31-12-2024: € 946.369

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 417.512
31-12-2024: € 380.951

Resultaat:
2024: € 54.759

Centrumregeling Wmo Brabant-Noordoost-Oost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
5 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost (Bernheze, Boekel, Land van Cuijk, Maashorst en Oss)

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder H. de Wit
Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:
In Brabant-Noordoost kopen we gezamenlijk de Wmo hulp in. Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). Oss koopt in namens de deelnemende gemeenten. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.

De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het inwoneraantal.

Financieel
Onze geraamde bijdrage aan de centrumregeling is voor 2026 € 258.825. Dit is exclusief de kosten voor de uitvoering van de Wmo 2015. Ieder jaar wordt de begroting geactualiseerd. In 2026 actualiseren we de begroting voor het jaar 2027. Vanaf 2025 rekenen we af op basis van de begroting in plaats van op basis van werkelijke kosten.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Centrumregeling Jeugdhulp Brabant-Noordoost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel: Brabant-Noordoost

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris.
Programma: 1. Welzijn en zorg

Toelichting:
De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, vanaf 2022 volgens een SAS procedure en een Open House.
De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op het vastgestelde regionaal kader 2025. Per 1 januari 2024, met het ingaan van de nieuwe centrumregeling, is de verdeelsleutel van de kosten over de deelnemende gemeenten gewijzigd. Deze is gebaseerd op de onderlinge verhouding van de inkomsten van de gemeenten uit het gemeentefonds binnen het cluster 'individuele voorzieningen jeugd'. De verdeelsleutel wordt jaarlijks berekend op basis van de meicirculaire voor het opvolgende jaar.

Financieel
Met ingang van het jaar 2022 is de inkoopmethodiek van de jeugdzorg gewijzigd. Tot het jaar 2022 werd op basis van lumpsum ingekocht door het RIOZ. Met ingang van 2022 is voortaan sprake van een inspanningsgerichte inkoopsystematiek (PxQ). De bijdrage voor het begrotingsjaar 2025 is in het bijgestelde kader voor Oss bepaald op € 425.287.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Werkvoorzieningschap Brabant-Noordoost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
6 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*.

Zetel: Oss
*Portefeuillehouder: W*ethouder K. van Geffen
Website: www.wvs-nb.nl
Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:
Het Werkvoorzieningschap is een gemeenschappelijke regeling van 6 gemeenten in de regio Brabant-Noordoost. Het openbaar lichaam is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) voor deze gemeenten. De feitelijke uitvoering van de Wsw is opgedragen aan de IBN Holding B.V.
Het Werkvoorzieningschap is namens deze 6 gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN. De kosten van de gemeenschappelijke regeling bestaan uit bestuurskosten van het Werkvoorzieningschap en een klein deel van de uitvoeringskosten Wsw, namelijk die kosten die voortvloeien uit het formeel werkgeverschap van Wsw-werknemers en ambtelijk personeel.

Financieel
De gemeentelijke bijdrage is voor 2025 begroot op € 0,27 per inwoner. Totale bijdrage 2025 is € 25.549 .
Voor 2026 bedraagt onze bijdrage € 26.060 als gevolg van stijging inwonersaantallen.

Bij het Werkvoorzieningschap is een winstverdeling afgesproken waarbij 50% van het behaalde jaarresultaat naar rato van de omzet verdeeld wordt over alle eigenaren (6 gemeenten). Dit geld wordt gestopt in de zogenaamde Algemene Gemeentelijke Reserve (AGR) die het Werkvoorzieningschap beheert. De winst wordt

niet in euro's uitgekeerd maar daarvoor kunnen diensten van IBN worden afgenomen. De AGR t.b.v. de gemeente Oss bedraagt op 31 december 2024 € 1.224.455.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 28.554.100
31-12-2024: € 26.988.200

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 178.500
31-12-2024: € 2.065.300

Resultaat:
2024: € 0

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant-Noordoost (RBL BNO)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
6 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens voorzitter dagelijks bestuur.
Website: *www.rblbno.nl*
Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Het Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO) voert voor 6 gemeenten de Leerplichtwet en de Doorstroompunt-taken RMC-wet uit. Het bureau:
- ziet erop toe dat kinderen tussen de 5 en 18 jaar onderwijs volgen;
- kent de ondersteuningsbehoefte van alle jongeren tussen de 18 en 27 jaar zonder startkwalificatie en schoolinschrijving. Een startkwalificatie is een diploma MBO 2, 3 of 4 , Havo of VWO. Het Doorstroompunt biedt ondersteuning om een startkwalificatie te halen. Als dat niet haalbaar is biedt zij ondersteuning zodat elke jongere een duurzame werkplek, passende dagbesteding of een traject volgt naar werk of zorg.
Met ingang van 1 januari 2025 is de wet aangepast en de doelgroep uitgebreid met 23 tot 27 jarigen.

Financieel
De gemeentelijke bijdrage voor 2026 blijft gelijk aan 2025 € 259.905
Door restitutie vanuit de reserve aan deelnemende gemeenten in 2024 ad € 10.279 is 2024 geëindigd met een positief resultaat van € 722. Zonder deze restitutie is er sprake van een positief resultaat van € 11.001.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 582.576
31-12-2024: € 583.299

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 0
31-12-2024: € 0

Resultaat:
2024: € 722

Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Brabant-Noord, de Meierij en regio Tilburg, totaal 19 gemeenten.

Zetel: Tilburg
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens lid algemeen bestuur
Website: www.ggdhvb.nl
Programma: 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid

Toelichting:
De GGD Hart voor Brabant is een GR van 19 gemeenten in de regio Midden-Brabant, regio de Meierij en regio Brabant-Noordoost. De GGD voert voor ruim 1,1 miljoen inwoners (waarvan ongeveer 200.000 jeugdigen) van haar werkgebied taken uit op het gebied van de openbare gezondheidszorg in opdracht van de gemeente(n). Dit gebeurt op basis van de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle inwoners in de regio, met speciale aandacht voor kwetsbare inwoners en de jeugd. Het doel van de GGD is 'gezondheid vanzelfsprekend te maken'. Dat hoopt zij te bewerkstelligen via de volgende pijlers:
1. Voorkomen als het kan, beschermen als het moet.
2. Iedereen verschillend, allemaal gelijk.
3. Zelf, maar niet alleen.
4. Overal om ons heen, binnen en buiten.

'Mensen gezonde kansen bieden om alles uit hún leven te halen' is de missie van de GGD. Want als mensen zich gezond voelen, helpt dit hen om actief te zijn, mee te doen in de samenleving en alles uit het leven te halen. De GGD streeft ernaar dat iedereen zo gezond mogelijk kan opgroeien en leven.

Transitieplan – Toekomstbestendige GGD
De GGD ziet verschillende uitdagingen op haar afkomen die impact hebben op de toekomstbestendigheid van haar dienstverlening aan inwoners. Denk aan nieuwe verantwoordelijkheden, personele uitdagingen en (structurele) tekorten in de financiën. Daarom is de GGD in 2023 en 2024 aan de slag gegaan met een transitieplan, om toekomstbestendig te worden. In 2024 heeft dat geleid tot een incidentele bijdrage van gemeente Oss (€ 235.896). Hiermee verwacht de GGD geen concessies te hoeven doen aan de kwaliteit van haar dienstverlening.

Gewijzigde GR per 1 juli 2024
Per 1 juli 2024 is de gemeenschappelijke regeling GGD gewijzigd. Deze aanpassing was nodig door de wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). In zijn vergadering van 22 maart 2024 is het algemeen bestuur (AB GGD) akkoord gegaan.

Financieel
Onze reguliere bijdrage in 2025 bedraagt €4.245.698. Voor 2026 is onze bijdrage € 4.381.670. De verhoging 2026 is het gevolg van toename inwonersaantallen en indexering, loon- en prijsontwikkelingen.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 4.024.000
31-12-2024: € 7.400.000

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 17.769.000
31-12-2024: € 18.185.000

Resultaat:
2024: € 151.000

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
35 gemeenten in Brabant-Noord en Midden- en West-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens lid algemeen bestuur
Website: www.ravbrabantmwn.nl
Programma: 3. Ontmoeten, sport, cultuur en gezondheid

Toelichting:
De Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV Brabant MWN) omvat het werkgebied van twee veiligheidsregio's. Dat betekent dat het werkgebied van de RAV Brabant MWN bestaat uit in totaal 35 gemeenten in Brabant, waaronder Oss. De regeling is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Bij de RAV staat de patiënt centraal. Kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid staan hoog in het vaandel. Uitgangspunt hierbij zijn drie hoofddoelstellingen: kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg, optimale spreiding & beschikbaarheid en bedrijfsvoering binnen budgettaire kaders.

Deze GR wordt nog in stand gehouden vanwege de door personeel opgebouwde rechtszekerheid; die mag niet worden aangetast. Maar er is geen sprake van gemeentelijke bijdragen.

Financieel
De RAV verkeert in een gezonde financiële positie zodat de continuïteit niet in gevaar wordt gebracht. Daarom is het niet noodzakelijk om een financiële bijdrage te innen bij de gemeenten in haar werkgebied. De zorgverzekeraars zijn de financiers.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 15.119.000
31-12-2024: € 15.980.000

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 27.435.000
31-12-2024: € 26.188.000

Resultaat:
2024: € 995.378

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Het BHIC beheert de archieven van 9 gemeenten in Brabant-Noordoost (Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, St. Michielsgestel en Vught), de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris, tevens lid portefeuillehoudersoverleg.
Website: www.bhic.nl
Programma: 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Toelichting:
Deze organisatie is ontstaan uit een fusie van het Streekarchief Brabant-Noordoost en Langs Aa & Dommel met het Rijksarchief. Het BHIC heeft een wettelijke taak en een maatschappelijke opgave. De wettelijke taak bestaat uit het goed, geordend en toegankelijk beheren van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Dit alles conform de Archiefwet en de daaruit voortvloeiende richtlijnen. Bij de uitvoering van de wettelijke taak voor beheer, ordening en toegankelijkheid van het archiefmateriaal besteedt het BHIC tevens aandacht aan de verdere ontwikkeling van het e-depot. De maatschappelijke opgave is de verbreiding van de kennis van de Brabantse geschiedenis. Deze doelstelling wordt gestuurd door de operationele missie: meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek.

Financieel
In 2025 was onze bijdrage € 439.500. De begrote bijdrage aan het BHIC bedraagt in 2026 € 465.600. De toename naar 2026 is gevolg van actualisering inwonersaantallen en e-depot.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 1.621.000
31-12-2024: € 1.636.000

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 5.053.000
31-12-2024: € 5.973.000

Resultaat:
2024: € 69.000

Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) is een gemeenschappelijke regeling van 10 gemeenten en de provincie Noord-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder S. van den Bergh
Website: www.odbn.nl
Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:
De ODBN voert namens gemeenten en de provincie in onze regio taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving van het milieudeel van de Omgevingswet. De belangrijkste ambities liggen op het vlak van aanpak ketens, milieucriminaliteit en risicovolle bedrijven. De ODBN is een robuuste organisatie die haar taken gestructureerd en kwalitatief goed uitvoert. De ODBN werkt inmiddels op basis van regionale afspraken, strategieën en programma's waarbij er ruimte is voor individueel maatwerk voor de deelnemende gemeente. De gemeente (afdeling VTH, college en gemeenteraad) worden nadrukkelijk betrokken bij de strategische en financiële cycli.

Financieel:
De werkelijke bijdrage is afhankelijk van gemaakte uren bij de ODBN. In 2024 was de bijdrage van Oss begroot op € 2.730.328 en de werkelijke bijdrage € 2.417.523. Voor 2025 is de bijdrage begroot op € 2.942.573 en voor 2026 op € 2.971.457. Wij verwachten een werkelijke bijdrage in 2025 van € 2.504.860 en voor 2026 van € 2.635.560.
Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
01-01-2024: € 9.262.000
31-12-2024: € 8.903.000

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 12.329.000
31-12-2024: € 13.553.000

Resultaat:
2024: € 959.000

Duurzaamheidsplein Oss

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris, tevens voorzitter.
Website: www.loket.oss.nl
Programma: 4. Klimaat, energie en openbare ruimte

Toelichting:
Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor het beheer van het Duurzaamheidsplein Oss voor Oss.

Beheer en exploitatie van de Milieustraat Oss is geregeld via:
1. GR Milieustraat
2. Reglement Milieustraat Oss

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Niet van toepassing.

Heesch-West

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Gemeenten Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid dagelijks bestuur en wethouder S. van den Bergh, lid algemeen bestuur.
Website: www.oss.nl/gemeente/inwoners/actueel/plannen-en-projecten/bedrijventerrein-heesch-west
Website: *www.heeschwest.nl*
Programma: 5. Economie

Toelichting:
Deze Gemeenschappelijke Regeling (GR) tussen drie gemeenten in Brabant-Noordoost is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het regionaal bedrijventerrein Heesch-West en is in 2014 opgericht. Het betreft geen diensten- GR, maar een openbaar lichaam ter exploitatie van de toekomstige ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein. Met de ontwikkeling van Heesch-West gaat het om een duurzaam, grootschalig bedrijventerrein van 50 ha. uitgeefbaar in de eerste fase (met optie tot uitbreiding tot 80 ha in fase 2) dat wordt ontwikkeld door de gemeenten Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss. Het terrein beoogt bedrijven uit verschillende sectoren te huisvesten. Het terrein ligt op het grondgebied van Bernheze en 's-Hertogenbosch. Het bestemmingsplan is begin 2022 vastgesteld maar nog niet onherroepelijk. Er loopt nog een beroepsprocedure. De gronden (boekwaarden van de deelnemende gemeenten, afgesloten geldleningen en de gevormde verliesvoorzieningen) zijn in 2022 ingebracht bij de GR. Naast het afwikkelen van de beroepen wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor bouwrijp maken en uitgifte. Door de beroepsprocedure bij de Raad van State wordt een flinke vertraging opgelopen. Een uitspraak wordt niet eerder verwacht dan eind 2025. In het 1e halfjaar 2025 zijn herstelbesluiten aan de gemeenteraden ter besluitvorming voorgelegd.
Het terrein heeft tevens te maken met de huidige situatie van beperkte/geen nieuwe aansluitingen op het energienet en infrastructuur capaciteit. Een strategisch energieconcept op de locatie kan mogelijk een oplossing bieden, en vraagt ook om investeringsbereidheid van de zich vestigende bedrijven.
Financieel

In april 2022 zijn de boekwaarden, gronden, financiering en verliesvoorzieningen bij de GR Heesch-West ingebracht. De afrekening die heeft plaatsgevonden sluit aan bij de in voorbije jaren getroffen verliesvoorziening. Begin 2025 is de grondexploitatie Heesch-West weer geactualiseerd. Deze is 28 maart 2025 door het Algemeen Bestuur samen met de jaarstukken 2024 vastgesteld. Het financieel tekort is op basis van geactualiseerde berekening is afgenomen van €43,5 naar € 38 miljoen. Dit komt omdat met reële grondprijzen is gerekend en daarmee de behoedzaamheidsmarge is komen te vervallen. Een jaarlijkse bijdrage vanuit de deelnemende gemeenten aan de GR Heesch West is niet van toepassing.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-24: € 0
31-12-24: € 0

Vreemd vermogen:
01-01-24: € 95 miljoen (inclusief € 43,5 miljoen verliesvoorziening)
31-12-24: € 82 miljoen (inclusief € 38 miljoen verliesvoorziening)

Resultaat:
2024: € 0

Veiligheidsregio Brabant-Noord
Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
11 gemeenten in Brabant-Noord (conform gebied politieregio).

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Burgemeester F. de Jonge, tevens lid dagelijks bestuur en plv. voorzitter van de Veiligheidsregio.
Website: *www.vrbn.nl*
Programma: 8. Veilige omgeving

Toelichting:
Binnen de Veiligheidsregio Brabant-Noord werken wij met elkaar aan een veilige Brabantse leefomgeving. Dat doen we samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Zo leren we als samenwerkende gemeenten binnen de Veiligheidsregio samen met onze veiligheidspartners over (de aanpak van) belangrijke veiligheidsthema's, nu en in de toekomst. De Veiligheidsregio heeft 3 hoofdtaken:

- Regionale brandweerzorg (BBN)
- Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR)
- Bevolkingszorg

Financieel
In 2025 is de gemeentelijke bijdrage van de VRBN voor de gemeente Oss € 7.079.393 (begroot € 7.109.333). De gemeentelijke bijdrage 2026 bedraagt € 7.348.499. De hogere bijdrage 2026 komt door indexering van loon- en prijscompensatie.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 17.628.000
31-12-2024: € 21.599.000

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 66.848.000
31-12-2024: € 66.725.000

Resultaat:
2024: € 1.940.000

G40

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
De gemeenten van de G40 zijn: Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Amstelveen, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hilversum, Hoorn, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Roosendaal, Schiedam, Sittard-Geleen, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle. Formeel zijn er 41 gemeenten aangesloten.

Zetel:
Portefeuillehouder fysieke pijler: Wethouder S. van den Bergh
Portefeuillehouder sociale pijler: Wethouder K. van Geffen
Portefeuillehouder pijler economie en werk: Wethouder F. den Brok (tevens voorzitter van de pijler en lid van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur)
Website: www.g40stedennetwerk.nl
Programma: 10. Financieel beleid

Toelichting:
G40 steden netwerk
De gemeente Oss maakt deel uit van het G40 stedennetwerk. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de G40-steden op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. De verschillende beleidsterreinen zijn binnen het netwerk ondergebracht in drie pijlers: de Sociale Pijler, de Pijler Economie en Werk en de Fysieke Pijler. Iedere pijler heeft een werkprogramma.
Daarnaast heeft het G40-stedennetwerk ook een belangrijke rol waar het gaat om kennisuitwisseling. Het netwerk biedt een breed platform voor kennisuitwisseling tussen de steden onderling en geeft ruimte aan kennisdeling met partners op de diverse beleidsterreinen van het netwerk. Het stedennetwerk zoekt zowel in de belangenbehartiging als in de kennisuitwisseling samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

Financieel
Bijdrage 2024: € 13.996 (incl. restitutie € 2.280)
Bijdrage 2025: € 18.387
Bijdrage 2026: € 0,22 per inwoner op 1 januari 2026

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
12 Gemeenten (Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Laarbeek, Maashorst, Nuenen, Oss, Someren en Son en Breugel) en het Waterschap Aa en Maas.
De gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel zijn per 1 januari 2024 toegetreden. Per 1 januari 2026 gaat Waterschap de Dommel toetreden.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid dagelijks bestuur.
Website: www.bs-ob.nl
Programma: 10. Financieel beleid

Toelichting:
De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarderen van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.
Sinds 2022 werkt BSOB toe naar verdere automatisering. Het besparingspotentieel vanwege automatisering vanuit de eerdere businesscase blijkt in de praktijk niet haalbaar. Toekomstige besparingen die leiden tot verlaging van de deelnemersbijdrage als gevolg van de businesscase lijken daarmee te vervallen. Momenteel worden voorstellen op projectniveau gemaakt met als doelstelling om beter en efficiënter te werken en daarmee alsnog besparingen te realiseren.
Met de komst van 3 nieuwe deelnemers per 2024 en verdere uitbreiding per 1 januari 2026 blijft oog voor de kwaliteit prioriteit.

Financieel
Bijdrage 2025: € 2.137.603
Bijdrage 2026: € 2.074.441

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 626.000
31-12-2024: € 1.212.000

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 16.960.000
31-12-2024: € 19.546.000

Resultaat:
2024: € 602.000

B. Vennootschappen en corporaties

Pivot Park Holding BV
Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, vertegenwoordigt Oss als (minderheids-)aandeelhouder.
Website: *www.pivotpark.com*

Doel:
Met de ontwikkeling van het Pivot Park streven Gemeente Oss en de Provincie Noord-Brabant de volgende doelen na:
- Het leveren van een bijdrage aan de gezondheidszorg door onderzoek naar- en ontwikkeling van medicijnen;
- Behoud en groei van hoogwaardige werkgelegenheid in Noord-Brabant en Gemeente Oss;
- Het leveren van een bijdrage aan de regionale en nationale kenniseconomie, in het bijzonder aan de Topsector Life Sciences & Health en de Topsector Chemie.

Deelneming
Provincie Noord-Brabant en Gemeente Oss houden samen alle aandelen in Pivot Park Holding BV. De aandelenverhouding is 70,73% voor de Provincie en 29,27% voor de Gemeente. Pivot Park Holding BV is 100% aandeelhouder van haar dochtermaatschappijen:
- Pivot Park Screening Centre BV
- Pivot Park Apparatuur BV
- Pivot Park Exploitatie BV
- Pivot Park Vastgoed BV
- Pivot Park Samenwerking BV

Het aandelenkapitaal van gemeente Oss bedraagt € 8.196 vermeerderd met een agiostorting van € 2.358.000. Omdat het eigen vermogen in de laatst opgestelde jaarrekening positief is, en de meerjarenprognoses positief zijn, is geen voorziening noodzakelijk.

Transacties
De gronden binnen Pivot Park zijn in erfpacht verkregen van gemeente Oss. Door de Provincie Noord-Brabant zijn in 2017 leningsfaciliteiten beschikbaar gesteld. Daarmee heeft Pivot Park geïnvesteerd in vastgoed om een marktconforme exploitatie mogelijk te maken. In dit kader verstrekt de gemeente 11 jaar lang (tot en met 2028) een bijdrage van € 93.000 voor de stimulering van het Life Science klimaat in Oss aan de provincie.
Bij raadsbesluit van 8 juli 2021 is besloten tot het verstrekken van een achtergestelde lening aan het Pivot Park voor een bedrag van € 3.250.000. Bij raadsbesluit van 26 oktober 2023 is besloten tot het verstrekken van een aanvullende achtergestelde lening voor een bedrag van € 673.210. Het Pivot Park heeft hiermee de bouw gerealiseerd van een nieuw en duurzaam multi-tenant gebouw genaamd Marie Curie. Aanvullend is de financiering benut voor de inbouw(pakketten) voor huurders in Marie Curie. Nadere informatie: https://www.pivotpark.com/future-proof-sustainable-and-flexible-curie-multi-tenant-building-is-the-latest-asset-to-pivot-park/

Betrokkenheid:
Eigen vermogen (groepsvermogen) Pivot Park Holding BV
01-01-2024: € 14.477.228
31-12-2024: € 16.598.582

Vreemd vermogen Pivot Park Holding BV
01-01-2024: € 73.262.807
31-12-2024: € 76.593.725

Resultaat
2024: € 2.121.354

Coöperatieve Vereniging Midwaste
Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder D. Warris.
Website: *www.midwaste.nl*

Doel:
Midwaste is een vereniging waarvan alleen publiekrechtelijke inzameldiensten met meer dan 50.000 aansluitingen lid kunnen worden. Zij ondersteunt de leden bij de bedrijfsvoering, zowel op het gebied van duurzaamheid als de exploitatie.

Betrokkenheid:
De gemeente is een jaarlijkse vaste managementfee van € 53.000 verschuldigd. Daarnaast is er een opslag (variabele fee) van € 0,85 per ton voor de bij Midwaste ingebrachte tonnages. Deze kosten zijn voor 2025 en 2026 en worden ruimschoots gecompenseerd door de schaalvoordelen die Midwaste biedt.

Bank Nederlandse Gemeenten
Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok.
Website: *www.bngbank.nl*
Doel:
Bankier van de Nederlandse gemeenten en huisbankier van de gemeente Oss.

Betrokkenheid:
De gemeente Oss is aandeelhouder met 64.646 aandelen. Jaarlijks ontvangen we dividend. Het dividendpercentage voor 2024 is 50% (2023: 50%) van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren, dit is in lijn met het dividendbeleid van BNG Bank.
Dit betekent een dividenduitkering in 2025 over 2024 van 140 miljoen. Het dividend voor de gemeente Oss bedraagt € 2,51 per aandeel (2023: € 2,16 per aandeel) * 64.646 is € 162.261 (inclusief dividendbelasting). Omdat per 1 januari 2024 artikel 4a Wet Dividendbelasting in werking is getreden, dient BNG Bank vanaf die datum 15% dividendbelasting in te houden over haar dividenduitkeringen. Dit betekent dat wij als aandeelhouder met ingang van 2024 zelf dividendbelasting dienen terug te vragen. De BNG bank heeft € 137.922 uitgekeerd.

Eigen vermogen:
01-01-2024: € 4.721 miljoen
31-12-2024: € 4.777 miljoen

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 110.819 miljoen
31-12-2024: € 123.614 miljoen

Resultaat:
2024: € 294 miljoen

NV Brabant Water
Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens vertegenwoordiger van de gemeente bij de algemene vergadering van aandeelhouders en lid van de voorbereidende aandeelhouderscommissie.
Website: www.brabantwater.nl

Doel:
Watervoorziening in de provincie Noord-Brabant.

Betrokkenheid:
De gemeente Oss is aandeelhouder (82.901 aandelen). Er wordt geen dividend uitgekeerd.

Eigen vermogen:
01-01-2024: € 699 miljoen
31-12-2024: € 716 miljoen

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 619 miljoen
31-12-2024: € 695 miljoen

Resultaat:
2024: € 17,1 miljoen

C. Stichtingen en verenigingen

Stichting Agrifood Capital

Rechtspersoon:
Zetel: 's-Hertogenbosch
Website: *www.agrifoodcapital.nl*

Doel:
Bouwen aan de voedselsystemen van de toekomst, "Wat ligt er morgen op ons bord?'. De missie van de Stichting AgriFood Capital is het ontwikkelen van een excellent ecosysteem. Een ecosysteem dat de schouders zet onder grote maatschappelijke opgaven zoals de transitie naar een kringlooplandbouw, het tegengaan van voedselverspilling en het ontwikkelen van nieuwe duurzame en gezonde producten. De Stichting AgriFood Capital is vooral actief op de onderdelen Business en Innovation.

Betrokkenheid:
De stichting is opgericht door personen met een achtergrond in het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid.

Stichting AgriFood Capital
Dit is de samenwerking van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die de koers uitzet voor een excellent ecosysteem in Brabant-Noordoost om de voedselketens van de toekomst te ontwikkelen. De Stichting fungeert als platform voor de regionale ambitie om koploperregio in de slimste en duurzaamste voedselketens te zijn. De Stichting bepaalt de strategie van AgriFood Capital BV. Er wordt vanuit de regio Brabant-Noordoost een jaarlijkse bijdrage ter beschikking gesteld voor de activiteiten. De activiteiten staan beschreven in de strategische agenda en het uitvoeringsprogramma van de stichting. Het Stichtingsbestuur bestaat uit vertegenwoordigers van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die in AgriFood Capital samenwerken.

AgriFood Capital BV
Dit is de uitvoeringsorganisatie van de Stichting AgriFood Capital. AgriFood Capital BV helpt vernieuwers die werk maken van de voedselsystemen van de toekomst. De rollen variëren van netwerkbouwer, matchmaker en programmamaker tot projectontwikkelaar en verteller.

Raad van Commissarissen
De Raad van Commissarissen houdt toezicht op de uitvoering van de koers van AgriFood Capital BV en de bijbehorende bedrijfsvoering.

Vereniging Talentencampus Oss

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens voorzitter van de vereniging
Website: *www.talentencampusoss.nl*

Doel:
De Vereniging Talentencampus heeft een solide basis en ontwikkelt zich tot de Lerende Stad Oss: een netwerkorganisatie die inzet op een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Dit gebeurt door het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en werkgevers, en het stimuleren van een leer- en ontwikkelcultuur.
Binnen deze opdracht organiseert en coördineert Talentencampus diverse Learning Communities en ontmoetingen op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt. Deelnemende partijen zijn co-creators van een inspirerend programma gericht op een leven lang leren, werken en ontwikkelen.
De gemeente draagt jaarlijks bij in de kosten. Onze bijdrage is structureel € 150.000 per jaar.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2024: € 194.781

31-12-2024: € 216.073

Vreemd vermogen:
01-01-2024: € 118.506
31-12-2024: € 8.232

Resultaat:
2024: € 21.364

Stichting de Kracht van Oss-Economic Board

Rechtspersoon:
Zetel:Oss
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok is lid van de Economic Board die de koers uitzet van deze stichting.
Website: https://dekrachtvanoss.nl/

Doel:
Gemeente en Stichting Kracht van Oss-Economic Board werken samen aan de versterking van de Osse economische structuur. Dit omvat het verbeteren van vestigingsvoorwaarden voor bedrijven en instellingen in Oss (of directe omgeving). De stichting wordt actief en tijdig betrokken bij beleidsontwikkeling en advisering. Adviezen worden zichtbaar meegenomen in besluitvorming, ook bij afwijkende inzichten. Samen geven we uitvoering aan de economische strategienota via projecten en ondernemersparticipatie. Stadspromotie en economisch beleid zijn gezamenlijke prioriteiten. De stichting wordt jaarlijks geïnformeerd over het gemeentelijk inkoopbeleid. Projecten die bijdragen aan de vastgestelde economische ambities kunnen worden ondersteund. De samenwerking richt zich op duurzame innovatie en toekomstbestendige werkgelegenheid. Voor de bijdrage van de gemeente Oss aan de Economic Board is in de programmabegroting 2025 €100.000,- gereserveerd waarbij de afspraak is gemaakt dat dit alleen wordt ingezet wanneer de middelen van de stichting uitgeput zijn.

D. Overige verbonden partijen

Convenant Zorg- en Veiligheidshuis Brabant-Noordoost

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Burgemeester F. de Jonge.
Website: *www.veiligheidshuizen.nl*

Doel:
Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een samenwerkingsverband waarin zorg- en strafpartners en gemeenten werken aan complexe zorg- en veiligheidsproblemen. Het doel van de samenwerking is het terugdringen van overlast en recidive, waarbij wordt ingezet op gedragsverandering en verbetering van kwaliteit van het leven van de betrokkene(n). Dit gebeurt door een combinatie van repressie, bestuurlijke interventies en zorg. Het Zorg- en Veiligheidshuis kent geen rechtsvorm en levert geen jaarrekeningen.

De deelnemende gemeenten dragen jaarlijks bij in de kosten. In 2025 is onze bijdrage € 117.690. Voor 2026 wordt de bijdrage € 126.390. De toename van € 8.700 is het gevolg van loon- en prijsstijgingen. De rijksbijdragen (circa 45% van de totale begroting) worden niet geïndexeerd. Hierdoor komt de volledige indexatie voor rekening van de overige deelnemers.

Convenant Brabant-Noordoost

Rechtspersoon:
Convenant tussen gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel en Vught en de dagelijkse besturen van waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouders:
Algemene Vergadering: Burgemeester F. de Jonge
Portefeuille overleg Economie: Wethouder F. den Brok
Portefeuille overleg Ruimte Wonen en Mobiliteit: Wethouder S. van den Bergh
Portefeuille overleg Arbeidsmarkt: Wethouder K. van Geffen
Portefeuille overleg Duurzame Leefomgeving: Wethouder D. Warris
Website: www.regionoordoostbrabant.nl

Toelichting:
In 2024 is een nieuw convenant voor 2025 e.v. vastgesteld. In de regio Brabant-Noordoost werken, nu 10 gemeenten en 2 waterschappen samen aan gedeelde, gemeentegrensoverschrijdende opgaven. Gemeente Heusden is vanaf 1 januari 2025 aangesloten bij Midden-Brabant.
Gezamenlijk worden maatschappelijke en economische uitdagingen opgepakt die alleen door samenwerking voor elkaar te krijgen zijn. Om zo te werken aan een regio waar het goed leven, wonen en werken is. Binnen de regionale samenwerking draait het om gezamenlijk eigenaarschap. De vijf hoofdopgaves voor onze regio zijn:
• vitale leefomgeving: klimaatadaptatie, natuur en landschap, energietransitie, transitie landbouw;
• duurzaam bereikbaar: verkeersveiligheid, slimme en schone mobiliteit, robuuste infrastructuur;
• aantrekkelijk vestigen: vestigingslocaties, innovaties en bedrijvigheid, experimenteerruimte;
• behoud van talent: blijfklimaat, wonen;
• een sterk verhaal.

In 2020 hebben colleges en raden uit de regio Brabant-Noordoost ingestemd met de nieuwe regionale strategische agenda 'richting 2030' en met het verlengen van de samenwerking op basis van het convenant 'regionale samenwerking Regio Brabant-Noordoost 2021-2024'. In 2023 is de prioritering van de Samenwerkingsagenda bepaald dat verder in 2024 is uitgewerkt in concrete werkplannen. In 2026 zal een hernieuwde strategische agenda aan de gemeenteraden worden voorgelegd.

Financieel
De financiële bijdrage is gelieerd aan het inwoneraantal. Voor de bijdrage is het inwoneraantal op 1 januari 2025 bepalend en volgens het CBS telde de gemeente Oss toen 95.239 inwoners en daarmee is de bijdrage voor 2025 € 285.717. In 2024 was onze bijdrage € 283.902. Vanuit de samenwerking RNOB worden tevens de Stichting AgriFood Capital (de economische ontwikkelingsmaatschappij gericht op een sterke agrifood sector) vanuit deze bijdrage gefinancierd.
RNOB heeft het verzoek aan de gemeenschappelijke regelingen om de bijdrage van 2025 als uitgangspunt te hanteren voor 2026 overgenomen. Dit is afwijkend ten opzichte van de opgenomen indexering in het onlangs vastgestelde convenant, die per 1 januari 2025 is ingegaan.
De bijdrage voor Brabant-Noordoost Werkt wordt, vanwege het nieuwe convenant voortaan afzonderlijk bepaald en vormt een zelfstandig onderdeel van de samenwerking.

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft op hoofdlijnen het grondbeleid, de resultaten, financiële prognose en risico's van het grondbedrijf. Parallel aan deze paragraaf grondbeleid is ook het separate Najaarsbericht 2025 opgesteld. Dit document kijkt vooral naar de toekomst en behandelt meer onderwerpen dan de verplichte elementen uit het Besluit begroting en verantwoording en op een hoger detailniveau. Voor meer informatie over het grondbedrijf en de grondcomplexen dan hierna opgenomen, verwijzen we naar het separate Najaarsbericht en de daarbij vertrouwelijk opgenomen projectbladen.

1. Visie op het grondbeleid

1.1 Grondbeleid

De gemeente Oss heeft de ambitie om verder te groeien naar een complete stad waarin werken, wonen en recreëren in balans zijn. Hiertoe is de ambitie om vanaf 2020 tot 2040 ongeveer 10.000 nieuwe woningen toe te voegen aan de voorraad. Circa 1.200 woningen hiervan vinden vanaf 2025 plaats binnen actieve grondexploitaties van het grondbedrijf. De toekomstige complexen (IMVA's) leveren een substantiële bijdrage van circa 3.500 woningen.

Om de ambities op het gebied van woningbouw te realiseren voert de gemeente een dynamisch en flexibel grondbeleid. Dit betekent dat per gebiedsontwikkeling een passende rol gekozen wordt. Op een aantal plekken kan dat betekenen dat het grondbedrijf actief gronden aankoopt, beheert, ontwikkelt en uitgeeft om een ontwikkeling of beleidsdoelen mogelijk te maken. In andere gevallen kan de gemeente ervoor kiezen om de markt zijn werk te laten doen en daarbij een faciliterende rol aan te nemen. Bij actief grondbeleid blijft de regie voor de ontwikkeling van locaties bij ons als gemeente. Het eigendom van de betrokken gronden ligt of komt naar ons. Hierdoor heeft de gemeente de volledige regie over het resultaat, programma, ruimtelijke kwaliteit, grondprijzen en tempo van de uitbreiding. Hiervoor is het van belang dat de gemeente de middelen heeft om een actief aankoopbeleid te voeren. Om dit beleid te kunnen realiseren zijn binnen het grondbedrijf reserves aanwezig. Deze reserves dekken de eventuele tekorten en risico's af.

Deze grondpolitiek heeft in het verleden niet alleen maatschappelijke meerwaarde, maar ook financiële meerwaarde opgeleverd. Winsten uit projecten zijn opgespaard in reserves om op een later moment te (her)investeren in de gemeente. Deze investeringen zijn het aankopen van grondposities en vastgoed alsmede financiering van infrastructuur en maatschappelijke (bouw)ontwikkelingen. De reserves worden daarmee ingezet om de onrendabele top op te vangen.

2. Financiële positie

2.1 Projectenportefeuille

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende actieve complexen (23) binnen het grondbedrijf per begin 2026.Mogelijk wordt er nog 1 BIE aan de lijst toegevoegd waarvan de planning is om die eind 2025 aan de raad ter activering aan te bieden. Daarnaast zijn er nog de IMVA's die naar verwachting in de toekomst worden geopend. Deze vormen momenteel nog een voorbereidingskrediet. Over een eventuele activering naar een exploitatie of het treffen van een nieuwe IMVA vindt in de toekomst separate besluitvorming plaats. Naar verwachting zullen nog drie of vier IMVA's via een raadsbesluit tot actieve grex worden omgevormd.

	6320010 Herstructureringsplannen	Eindjaar	6820000 Woningbouwcomplexen	Eindjaar	6320000 Industrieterreinen	Eindjaar
BIE	80120 Oss - Koornstraat Begijnenstraat	2029	80310 Berghem - Piekenhoef	2026	80630 Oss - Vorstengrafdonk	2026
	80190 Berghem - Centrumplan	2026	80330 Herpen - Wilgendaal 2	2027	80720 Oss - Crematorium	2026
	80200 Oss -Talentencampus	2028	80520 Oss - Horzak Noord	2026		
	80230 Haren - Groenstraat	2027	80530 Oss - Oijense Zij Noord	2026		
	80290 Oss - Winkelcentrum De Ruwert	2026	80550 Macharen - Sportvelden	2032		
	80430 Oss - Kapelaan Nausstraat	2026	80590 Restantcomplexen			
	80440 Oss - Raadhuislaan Noord	2027	81420 Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	2033		
	81120 Lith - Centrumplan	2026	81460 Ravenstein - Stationskwartier	2032		
	81150 Ravenstein - Hooghuis	2027	82340 Geffen - Den Herd	2026		
			82350 Geffen - Leiweg	2028		
			82360 Geffen - Heesterseweg	2028		
			82370 Geffen - 't Veld	2028		

	6810090 IMVA - Herstructurering	6810090 IMVA - Woningbouw
IMVA	80130 Maren-Kessel - Marsna Casella	80540 Oss - Amsteleind Noord
	80460 Oss - Raadhuislaan Zuid	80560 Oss - Amsteleind Zuid
	81160 Ravenstein - Vidi Reo	

2.2 Verkopen

2.2.1. Woningbouw

Onderstaande tabel geeft inzicht in de verwachte uitgifte van wooneenheden, oftewel kavels en appartementen. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de actieve exploitaties en de nog te openen complexen conform de verdeling zoals omschreven in paragraaf 2.1. Zichtbaar is dat de aantallen wooneenheden van de actieve grondexploitatie terug gaan lopen, met name vanaf 2027. In totaliteit zijn nog bijna 1.200 wooneenheden voorzien vanaf 2025. De IMVA's daarentegen gaan in de toekomst een relatief veel grotere bijdrage aan de woningvoorraad doen, omdat hier enkele omvangrijke exploitaties tussen zitten. Dit beloopt ongeveer 3.500 woningen. Let wel, in de laatste kolom (2029 en verder) zijn alle aantallen bij elkaar opgeteld tot en met het laatste jaar dat een exploitatie naar verwachting actief is. Andere opmerking hierbij verdient wel dat de IMVA's nog aan veranderingen onderhevig zijn en afhankelijk zijn van toekomstige politieke besluitvorming en omstandigheden.

Lopende grondexploitaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029 en verder	cumulatief vanaf 2025
80120 Oss - Koomstraat Begijnenstraat		37	106	30			173
80190 Berghem - Centrumplan							
80200 Oss -Talentencampus	74			40	40		80
80230 Haren - Groenstraat		7					7
80290 Oss - Winkelcentrum De Ruwert							
80310 Berghem - Piekenhoef							
80330 Herpen - Wilgendaal 2	5						
80430 Oss - Kapelaan Nausstraat	21						
80440 Oss - Raadhuislaan Noord		198					198
80520 Oss - Horzak Noord	1	1					1
80530 Oss - Oijense Zij Noord	1	1					1
80550 Macharen - Sportvelden			32	2	2	20	56
80590 Restantcomplexen							
80630 Oss - Vorstengrafdonk							
80720 Oss - Crematorium							
81120 Lith - Centrumplan	10						
81150 Ravenstein - Hooghuis		25					25
81420 Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	27	31				7	38
81460 Ravenstein - Stationskwartier			134	57	65	87	343
82340 Geffen - Den Herd		5					5
82350 Geffen - Leiweg			1	5			6
82360 Geffen - Heesterseweg			6	1	1		8
82370 Geffen - 't Veld	50	100	132	10			242
Gronduitgifte in aantal wooneenheden	**189**	**405**	**411**	**145**	**108**	**114**	**1.183**

IMVA	2025	2026	2027	2028	2029 en verder
80130 Marsna Casella		3	3	3	
80460 Gebiedsontwikkeling Raadhuislaan zuid		201	215	96	
80540 Amsteleind Noord			200	300	700
80560 Amsteleind Zuid					1.800
81160 Vidi Reo		7			
Gronduitgifte in aantal wooneenheden		**211**	**418**	**399**	**2.500**

2.2.2. Bedrijventerreinen

In 2026 wordt naar verwachting de laatste kavel geleverd. Op dit moment nog geen concreet zicht op nieuwe locaties.

Een uitzondering is Heesch-West, welke als gemeenschappelijke regeling met 's-Hertogenbosch en Bernheze hier niet wordt meegenomen. Heesch West is geen onderdeel van de financiële verslaglegging in deze paragraaf met uitzondering van de hoogte van de bijbehorende Reserve Risico's Heesch West in paragraaf 3.1.

2.3 Winst- en verliesnemingen

2.3.1. Winstnemingen

Winstnemingen zijn verplicht en gebeuren op basis van het zogenoemde principe van "percentage of completion". Conform deze POC-methode wordt in 2026 ruim € 5 miljoen verwacht ten gunste van de algemene bedrijfsreserve (ABR). Vanaf 2027 verwachten we (exclusief IMVA's) nog ongeveer € 2,1miljoen aan winst te kunnen nemen tot en met 2029. In navolgende tabel wordt tevens rekening gehouden met € 1,5 miljoen winst vanaf 2030. Deze winst betreft alleen nog grondexploitatie Liesdaal in Maren-Kessel.

2.3.2. Verliesnemingen

Behalve positieve complexen beschikt de gemeente ook over negatieve exploitaties. Voor dergelijke verliezen zijn verliesvoorzieningen getroffen. Als een verlieslatend complex wordt afgesloten, dan dekken we het tekort af met die voorziening. In 2026 wordt circa € 2,2 miljoen aan verlies genomen vanuit de ABR. In de jaren daarna wordt nog € 11,3 miljoen aan verlies genomen wat in totaal uitkomt op € 13,5 miljoen verlies vanaf 2026. In de navolgende tabel zijn de in 2025 gedane en toekomstige winst- en verliesnemingen tezamen zichtbaar, achtereenvolgens als positieve en negatieve bedragen.

Projectnaam	2025	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Herstructurering						
Berghem - Centrumplan	-	58.925	-	-	-	-
Haren - Groenstraat	-	-	-2.254	-	-	-
Lith - Centrumplan	-	-503.936	-	-	-	-
Oss - Kapelaan Nausstraat	-	-621.824	-	-	-	-
Oss - Koornstraat Begijnenstraat	-	-	-	-	-360.441	-
Oss - Raadhuislaan Noord	-	-	-	-1.715.388	-	-
Oss - Winkelcentrum De Ruwert	-	-967.309	-	-	-	-
Oss -Talentencampus	-	-	-	-3.020.964	-	-
Ravenstein - Hooghuis	-	-	-1.892.612	-	-	-
Subtotaal	-	*-2.034.144*	*-1.894.866*	*-4.736.352*	*-360.441*	-
Woningbouw						
Berghem - Piekenhoef	412.672	253.139	-	-	-	-
Geffen - Den Herd	308.590	37.910	-	-	-	-
Geffen - Heesterseweg	-	-	-	69.756	-	-
Geffen - Leiweg	-	-	-	-359.550	-	-
Geffen - 't Veld	1.060.872	1.905.729	742.396	813.965	-	
Herpen - Wilgendaal 2	240.960	55.336	54.157	-	-	-
Macharen - Sportvelden	-	-	-	-	-	-958.682
Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	1.535.219	-49.649	171.647	76.736	182.792	1.474.012
Oss - Horzak Noord	37.087	70	-	-	-	-
Oss - Oijense Zij Noord	1.040.287	1.788.593	-	-	-	-
Ravenstein - Stationskwartier	-	-	-	-	-	-3.028.341
Restantcomplexen	-	4.640	-	-	-	-
Subtotaal	*4.635.687*	*3.995.768*	*968.200*	*600.907*	*182.792*	*-2.513.011*
Industrie						
Oss - Crematorium		-98.120	-	-	-	-
Oss - Vorstengrafdonk	54.201	990.237	-	-	-	-
Subtotaal	*54.201*	*892.117*	-	-	-	-
Totaal	**4.689.888**	**2.853.741**	**-926.666**	**-4.135.445**	**-177.649**	**-2.513.011**
Totaal winstnemingen	4.689.888	5.044.930	968.200	960.457	182.792	1.474.012
Totaal verliesvoorziening	-	-2.191.189	-1.894.866	-5.095.902	-360.441	-3.987.023

3. Reserves, risico's en weerstandsvermogen

3.1 Reserves en voorzieningen

In totaal beheert het Osse grondbedrijf voor omstreeks € 55 miljoen aan reserves en voorzieningen per 1 januari 2026. Met een voorziening dekken we toekomstige verliezen en andere kosten af. Een reserve daarentegen gebruiken we om risico’s af te dekken. De verdeling in reserves en voorzieningen is zichtbaar in het navolgende cirkeldiagram. Daarin valt onder andere af te lezen dat bijvoorbeeld de ABR € 7,2 miljoen bedraagt en dat er achtereenvolgens € 18 en € 12,6 miljoen in de reserve binnenstedelijke transformaties en voorziening exploitatieverliezen zit. In de volgende paragrafen staat voor sommige onderdelen een nadere toelichting.

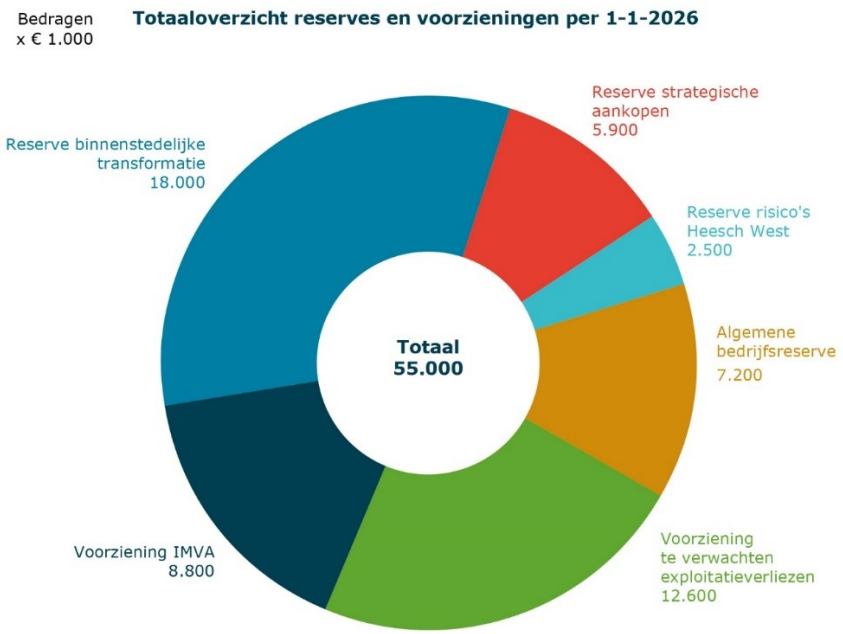

3.2. Stand van de Algemene bedrijfsreserve (ABR)

Onderstaande tabel toont de mutaties in 2025, toen was de beginstand € 2,4 miljoen. De verwachten mutaties leiden tot een eindstand van € 7,2 miljoen. De grafiek daaronder geeft daarbij inzicht in het toekomstige verloop van de ABR (de eindstand van een jaar is daarin gepresenteerd als 1 januari van het jaar erop).

Beginstand ABR 1-1-2025	**2.375.127**
Winstnemingen	4.689.888
Woningbouw	4.635.687
Herstructurering	0
Industrie	54.201
Voorzieningen	-2.372.263
Mutatie voorziening te verwachten exploitatieverliezen	916.335
Voorbereidingskredieten (IMVA)	-3.288.599
Stortingen	4.198.500
Verkopen (beheersgronden)	403.000
Resultaatbestemmingen Jaarrekening 2024	3.795.500
Rente, Vpb & afdracht bovenwijks	-1.728.184
Rente (ABR)	26.126
Rentekosten grondaankoop Het Brand	-147.123
Vpb	0
Waarvan afdracht Bovenwijks	-850.159
Waarvan afdracht Netwerkvoorzieningen	-757.028
Som mutaties	**4.787.940**
Eindstand ABR 13-12-2025	**7.163.067**

De lichtblauwe lijn in de grafiek geeft de prognose van het MPG 2025 (jaarrekening 2024) weer en de oranje lijn het vereiste weerstandsvermogen. De blauwe kolommen betreffen de meest actuele raming bij voorliggende begroting. Rekening houdende met de geschatte mutaties in 2025, bedraagt de ABR per 1 januari 2026 naar verwachting € 7,2 miljoen. De ABR groeit vermoedelijk verder naar € 13,4 miljoen in 2030. Wanneer het benodigde weerstandsvermogen van € 11,9 miljoen in 2025 zuiver wordt afgezet tegen de ABR, dan is er sprake van een fictief tekort van € 4,7 miljoen. Echter, afgezet tegen het totale weerstandsvermogen van de gehele gemeente binnen de concerngedachte is dit niet problematisch. De komende jaren wordt deze discrepantie minder. In 2027 stijgt de ABR boven het benodigde weerstandsvermogen en groeit naar verwachting verder naar € 13,4 miljoen per begin 2030. Deze cijfers zijn zonder inbegrip van de IMVA's. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vindt u meer informatie over de weerstandscapaciteit.

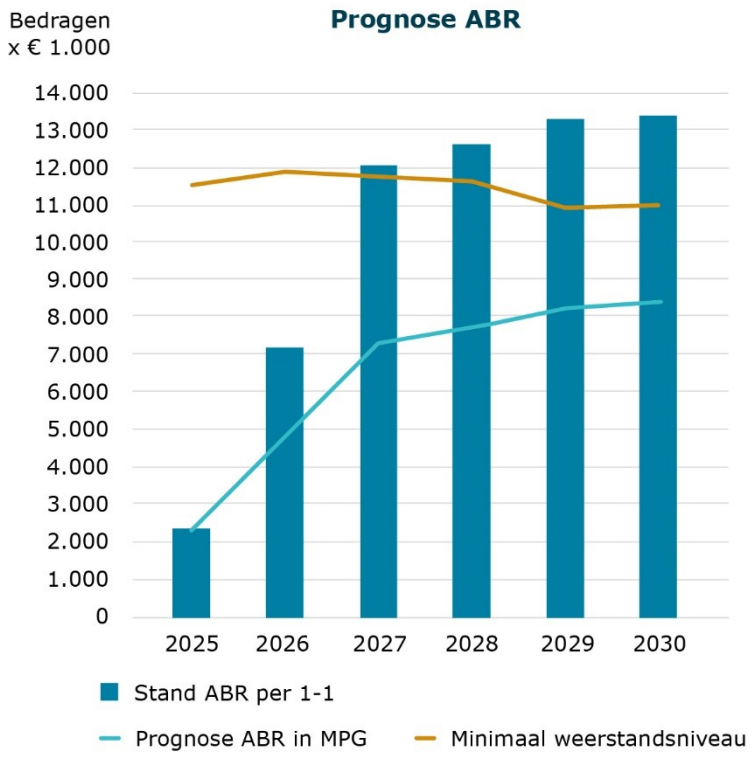

3.3. Verschillenanalyse tussen MPG 2025 en Najaarsbericht2025

De ABR is per 1 januari 2026 naar verwachting € 2,3 miljoen hoger dan de prognose in het MPG 2025. De verschillen worden weergegeven in onderstaande verbeelding. In het Najaarsbericht 2025 staat voor de afwijkingen ten opzichte van het MPG 2025 een tekstuele toelichting. Belangrijkste oorzaken zijn onder meer resultaatbestemming bij de jaarrekening ten gunste van de ABR, het opschuiven van winstnemingen, bijstelling van de voorziening IMVA en de voorziening exploitatieverliezen en de incidentele verkoop van gemeentegrond zonder boekwaarde.

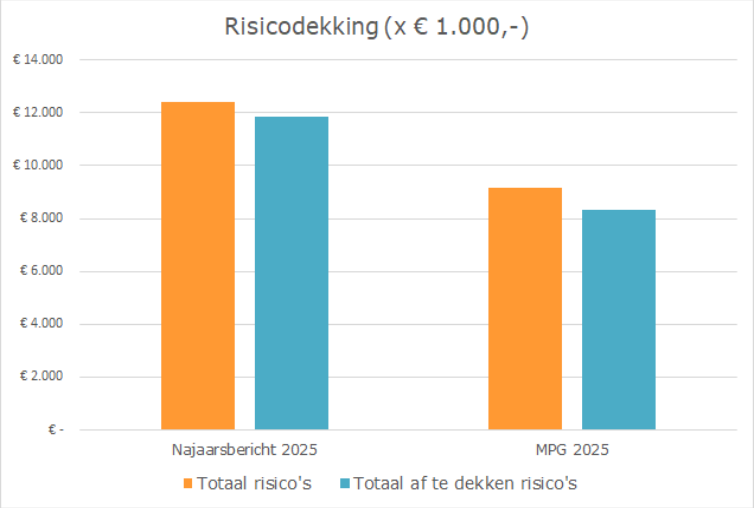

3.4. Risicoanalyse

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en inzichten, het meest reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in een beoogd projectresultaat: de eindwaarde. Het is en blijft echter altijd een inschatting zolang een project niet is afgerond. Kansen en risico's binnen een project kunnen ervoor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst naar boven of beneden afwijkt. Om inzicht te krijgen in de bandbreedte waarbinnen het projectresultaat zich zal gaan bevinden, voeren we een risicoanalyse uit. Dit doen we via de analyse Monte Carlo. In deze risicoanalyse benoemen we een aantal standaardrisico's die kunnen optreden. Dat kunnen incidentele risico's of conjuncturele risico's zijn. Het verschil tussen het vastgestelde resultaat en het resultaat als gevolg van de risicoanalyse, dekken we af via de Algemene bedrijfsreserve (ABR) en indien nodig overige reserves. Mocht het risico zich voordoen, dan hebben we de benodigde gelden daarvoor apart gezet en treedt er dus geen dekkingsprobleem op. Hoe hoog dit bedrag moet zijn, hangt af van de wijze van inschatting van de hoogte van zowel de kansen als de risico's.
Naast het afdekken van risico's geeft het risicobeheer ook inzicht in wanneer er een afroming van de ABR kan plaatsvinden of juist niet. In de ABR worden namelijk winsten uit de grondexploitaties gestort en verliezen via de voorziening te verwachten exploitatieverliezen verrekend. Het bedrag aan risico's moet bij voorkeur altijd afgedekt kunnen worden met de ABR. Omdat dit nu onvoldoende het geval is, is zoals reeds benoemd dit afgezet tegen het totale weerstandsvermogen van de gehele gemeente binnen de concerngedachte niet problematisch. Bovendien loopt het saldo van de ABR op. Hieruit kan in beginsel worden geconcludeerd dat er voldoende vermogen is om de mogelijk optredende risico's op te vangen.

3.5. Weerstandsvermogen (buffer)

De genoemde Monte-Carlomethode, die in het MPG uitgebreid wordt toegelicht, leidt tot een bepaald risicobedrag per exploitatie. Deze bedragen tellen we bij elkaar op en bedraagt in 2026 € 12,4 miljoen. Dit is het risicoprofiel van alle grondexploitaties samen. In onderstaande afbeelding is dit bedrag opgedeeld in categorieën. De risico's bij de woningbouwcomplexen zijn in voorliggend Najaarsbericht lager ingeschat dan bij het MPG 2025. Bij industrieterreinen en herstructureringscomplexen juist andersom, daar zijn de risico's hoger. Met name laat deze laatste categorie een groot verschil zien ten opzichte van het MPG 2025. De grondexploitatie Talentencampus heeft het grootste risicoprofiel (€ 5,3 miljoen). De toelichting hierop is terug te vinden in het Najaarsbericht.

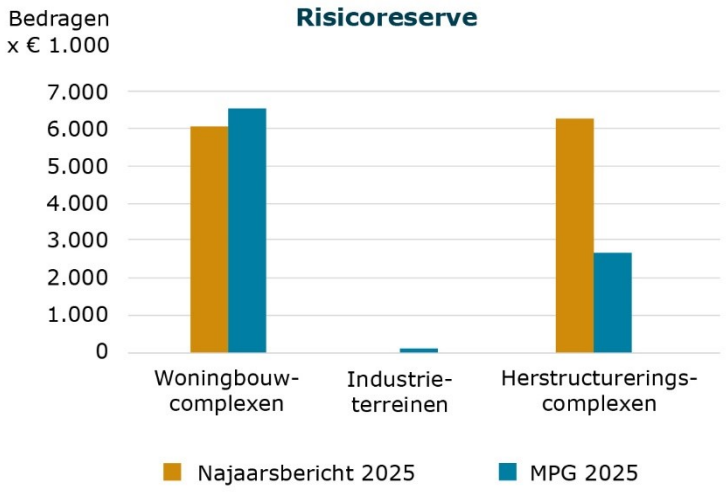

De ABR moet van voldoende omvang zijn om alle risico's af te dekken. We dekken echter niet het gehele bedrag van € 12,4 miljoen af. Hierbij maken we onderscheid tussen projecten met een tekort en winstgevende projecten:

Projecten met een tekort: als het risico zich voordoet, resulteert dit in een extra verliesneming ten laste van de ABR. Verliezen moeten namelijk direct genomen worden en binnen het project is immers geen positief saldo voorhanden ter dekking. Het risicoprofiel van alle verliesgevende projecten is circa € 10,5 miljoen.

Projecten met winst: Als het risico zich voordoet, sluit het complex in de toekomst met een lagere winstneming af. In beginsel heeft het project in een bepaalde mate ruimte om de tegenvallers op te vangen tot en met de hoogte van de positieve eindwaarde. Voor de winstgevende projecten geldt een risicoprofiel van € 1,9 miljoen. De blootstelling aan de risico's is echter minder. Een deel van de winst moet nog worden genomen en kan dus een deel van de risico's opvangen binnen de jaarschijf. Echter is een deel van de winsten al genomen, dus daar bestaat een kans op terugboeken. Dit deel bedraagt € 1,4 miljoen en wordt meegenomen in de minimale omvang van het weerstandsvermogen.
Per 2026 is de minimale omvang van de ABR dan ook bepaald op afgerond € 11,9 miljoen, gebaseerd op de optelsom van € 10,5 en € 1,4 miljoen.

3.6. Reserves

Het verloop van de reserves is een weerspiegeling van geactualiseerde prognoses en risicoanalyse. Het hieronder getoonde staafdiagram geeft het verloop van de reserves van het grondbedrijf weer op basis van die actualisaties, waarbij per staaf de reserves bij elkaar zijn opgeteld. De beginstand van 2025 is de daadwerkelijke eindstand van 2024 en de beginstand van 2026 betreft de verwachte eindstand van 2025 evenals de jaren erna inschattingen betreffen. De stippellijn geeft het minimale weerstandsvermogen weer.

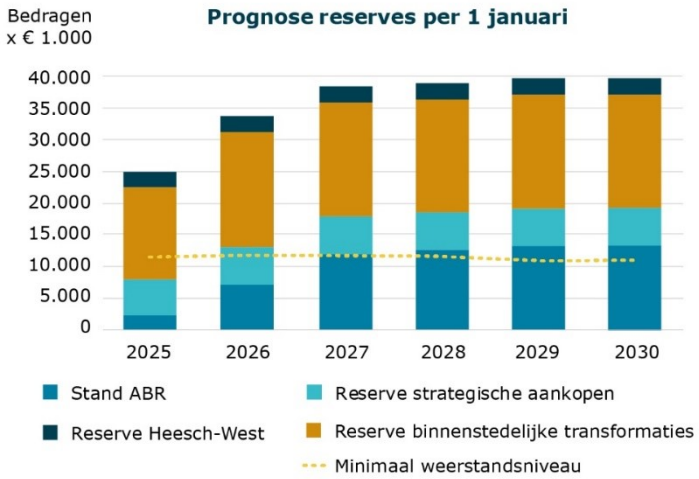

3.7 Voorzieningen

Het staafdiagram toont hoe de voorzieningen van het grondbedrijf zich ontwikkelen. De beginstand voor 2026 is gebaseerd op actuele prognoses en risicoanalyses. We onderscheiden drie voorzieningen binnen het grondbedrijf:

- **Voorziening te verwachten exploitatieverliezen (verliesvoorziening)**
  De verwachte beginstand in 2026 is € 12,6 miljoen. De daling komt vooral door positieve ontwikkelingen in Centrumplan Lith, Hooghuis Ravenstein en Stationskwartier Ravenstein.
- **Voorziening IMVA**
  Deze voorziening dekt de voorbereidingskosten van toekomstige grondexploitaties die mogelijk niet doorgaan. Als een project wordt stopgezet, kunnen de gemaakte kosten hiermee worden opgevangen. De verwachte stand in 2026 is € 8,8 miljoen.
- **Voorziening afwaarderingen MVA**
  Deze voorziening is bedoeld voor tijdelijke boekhoudkundige correcties op materiële vaste activa die bestemd zijn voor toekomstige grondexploitaties. Als de actuele waarde van een actief structureel lager is dan de boekwaarde, wordt het verschil in deze voorziening gestort. Voor 2026 is de stand gelijk aan die van 2025: € 0. Hoewel de voorziening niet zichtbaar is, blijft deze boekhoudkundig beschikbaar voor toekomstig gebruik.

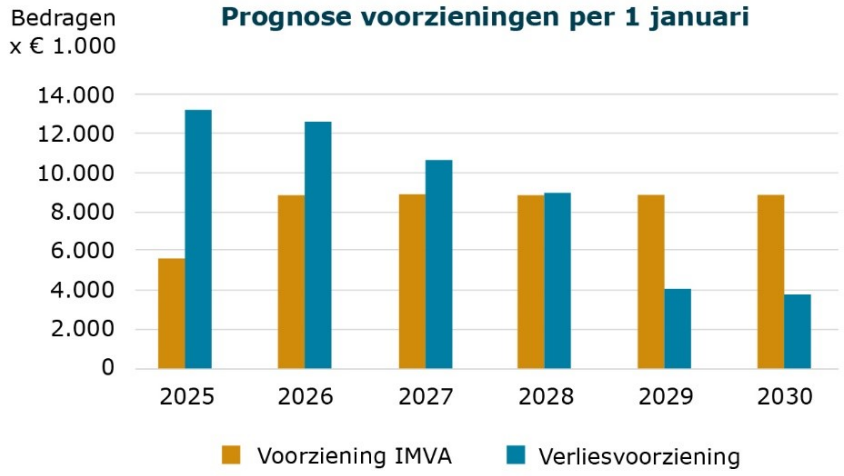

3.8 Geïnvesteerd vermogen/boekwaarde

De totale boekwaarde (saldo van uitgaven en inkomsten) van de grondexploitaties per 1 juli 2025 is bijna € 5,1 miljoen. Dit is een daling van ruim € 5,7 miljoen ten opzichte 1 januari 2025 en komt met name voort uit verkopen binnen de grondexploitaties Raadhuislaan Noord in Oss en 't Veld in Geffen. De boekwaarde van de beheersgronden, bedrijventerrein Heesch West en de IMVA's maakt van het genoemde cijfer geen onderdeel uit.

Boekwaarde Bouwgrond in exploitatie (BIE)		1 januari 2025	mutatie 2025	1 juli 2025
	Herstructureringsplannen			
80120	Oss - Koornstraat Begijnenstraat	994.015	219.450	1.213.465
80190	Berghem - Centrumplan	-855.703	70.622	-785.081
80200	Oss -Talentencampus	2.800.885	129.808	2.930.693
80230	Haren - Groenstraat	345.601	17.646	363.247
80290	Oss - Winkelcentrum De Ruwert	40.998	6.376	47.374
80430	Oss - Kapelaan Nausstraat	268.860	81.607	350.467
80440	Oss - Raadhuislaan Noord	1.934.252	-3.076.780	-1.142.528
81120	Lith - Centrumplan	268.909	24.771	293.680
81150	Ravenstein - Hooghuis	2.159.614	-857.271	1.302.343
	subtotaal	*7.957.431*	*-3.383.771*	*4.573.660*
	Woningbouwcomplexen			
80310	Berghem - Piekenhoef	286.778	-531.915	-245.137
80330	Herpen - Wilgendaal 2	-2.537.669	515.119	-2.022.550
80520	Oss - Horzak Noord	249.031	-310.084	-61.053
80530	Oss - Oijense Zij Noord	-7.954.231	95.321	-7.858.910
80550	Macharen - Sportvelden	643.731	101.225	744.956
80590	Restantcomplexen	-227.977	1.932	-226.045
81420	Maren-Kessel - Liesdaal 2 en 3	1.378.667	247.404	1.626.071
82340	Geffen - Den Herd	232.237	-518.368	-286.131
82350	Geffen - Leiweg	1.034.548	16.133	1.050.681
82360	Geffen - Heesterseweg	1.770.043	17.273	1.787.316
82370	Geffen - 't Veld Geffen	2.571.092	-2.430.040	141.052
81460	Ravenstein - Stationskwartier	2.978.263	438.610	3.416.873
	subtotaal	*424.512*	*-2.357.390*	*-1.932.878*
	Industrieterreinen			
80630	Oss - Vorstengrafdonk	1.652.777	-33.701	1.619.076
80720	Oss - Crematorium	791.668	18.632	810.300
	subtotaal	*2.444.445*	*-15.069*	*2.429.376*
Totaal BIE's		**10.826.388**	**-5.756.230**	**5.070.158**

Conclusie
Het Osse grondbedrijf kent uiteenlopende exploitaties met winsten en verliezen. Zichtbaar is dat het aantal verlieslatende projecten toeneemt ten opzichte van het verleden, waardoor reserves onder druk kunnen komen te staan. De meeste nieuwe of nog nieuw te activeren exploitaties zijn verlieslatend, hoewel dat niet voor alle exploitaties geldt. Daarentegen worden nog steeds de financiële vruchten geplukt van de winstgevende complexen, omdat deze winsten in tegenstelling tot verliezen pas in de loop van de tijd aan de reserves worden toegevoegd. De winsten lopen echter vanaf 2027 aanzienlijk af. De ABR is van een nulstand begin 2024 gestaag aan het groeien en bereikt in 2027 het punt dat de stand boven het minimale weerstandsvermogen uitkomt.

Paragraaf lokale heffingen

1. Algemene ontwikkeling

Het COELO onderzoekt jaarlijks de lastendruk met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en heffingen. Het gaat om belastingen en heffingen die tot woonlasten voor gebruikers van woningen leiden (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

In het volgende overzicht hebben we de cijfers uit de COELO-atlas 2025 opgenomen.
De uitgangspunten daarbij zijn:

- Voor Oss is de gemiddelde WOZ-waarde koopwoning € 458.000 (stijging t.o.v. 2024 met 5,3%)
- De landelijk gemiddelde WOZ-waarde koopwoning is € 506.000
- Het tarief voor de afvalstoffenheffing is voor 2025 gebaseerd op een tarief gebaseerd op een container van 140 liter voor restafval in combinatie met een container van 140 liter voor GFT-afval. Het tarief voor 17-18 keer ledigen in 2025 is dan € 360,24. Het COELO gaat ervan uit dat een gemiddeld gezin de container 11-12 keer buiten zet en dus een korting achteraf ontvangt van € 27,50. Voor 2026 hanteren we het tarief voor een meerpersoonshuishouden.
- Het tarief voor de rioolheffing bestaat uit het eigenaarstarief plus het gebruikerstarief van een woning

Op basis van de cijfers 2025 ziet het overzicht voor Oss er als volgt uit:

Lastendruk	**2024**		**2025**	
standaardwoning	**Oss**	**Landelijk**	**Oss**	**Landelijk**
Onroerende zaakbelastingen	€ 403	€ 423	€ 461	€ 453
Afvalstoffenheffing	€ 292	€ 346	€ 333	€ 364
Rioolheffing	€ 178	€ 225	€ 178	€ 235
Totaal	**€ 873**	**€ 994**	**€ 972**	**€ 1.052**

Uit deze cijfers blijkt dat de lastendruk in Oss in 2025 € 80 onder het werkelijke landelijk gemiddelde ligt. In 2024 was dit € 121.

2. Uitgangspunten tarieven

Het is ons beleid om de Osse lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. Voor het landelijk gemiddelde gaan we uit van de cijfers van het COELO.

Onze uitgangspunten voor de tarieven in 2026 zijn:

- We verhogen de OZB in 2026 met 2,67%. Dit betreft de verwachte inflatie voor 2026 vanuit het CPB.
- Per 2026 gaan we over naar een andere grondslag voor de afvalstoffenheffing. We voeren een tarief in op basis van een eenpersoons- en een meerpersoonshuishouden. Het tarief voor een meerpersoonshuishouden wordt € 384,56.
- We verhogen de rioolheffing niet.

Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen verwachten we dat de lokale lastendruk onder het landelijke gemiddelde blijft. Het exacte bedrag kunnen we pas bepalen nadat bekend is hoe andere gemeente stijgen in lastendruk in 2026.
In het vervolg van deze paragraaf gaan we uit van deze uitgangspunten voor de tarieven. De definitieve voorstellen voor de tarieven behandelt de gemeenteraad in december 2025 bij het vaststellen van de belastingverordeningen.

Uitgangspunten kostentoerekening aan heffingen en leges

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop en financiën. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in programma 9. Besturen in verandering van tijden. Voor het berekenen van tarieven brengen we een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten. Dit is voor 2025 68% (voor buitendienstmedewerkers hanteren we een lager percentage 34%). Voor de heffingen zien we het onderdeel BTW ook als kosten (passend binnen wettelijke kaders en de BBV). Deze rekenen we daarom door in de tarieven.

Kostendekkendheid heffingen

In de volgende tabel laten we zien voor welk percentage de tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend zijn.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing
Netto kosten	14.236	7.263
Overhead	2.028	782
BTW	1.285	1.072
Totale kosten	**17.549**	**9.117**
Totale opbrengsten heffing	**17.525**	**9.117**
Kostendekkendheid exclusief reserve	**100%**	**100%**
Kostendekkendheid inclusief reserve	**100%**	**100%**

Kostendekkendheid leges

In de volgende tabel laten we de kostendekkendheid van de leges zien. Deze kostendekkendheid is gebaseerd op de uitgangspunten die we hiervoor beschreven hebben.

Omschrijving	Kostendekkendheid
Legesverordening Titel 1	
Geboorten, huwelijken en overlijden	92,65%
Gemeentelijke basisadministratie	7,32%
Reisdocumenten	87,20%
Rijbewijzen	99,17%
Legesverordening Titel 2	
Omgevingsvergunningen	96,01%
Legesverordening Titel 3	
APV en bijzondere wetten	4,28%
Marktgelden	73%
Overige leges	
Begraven	41%

Binnen de legesverordening onderscheiden we zogenaamde titels. De mate van kostendekkendheid bekijken we op het niveau van deze titels. Binnen deze titels kan sprake zijn van zogenaamde kruissubsidiëring, bijvoorbeeld grote bouwwerken zijn relatief goedkoper dan kleinere bouwwerken.

3. Prognose lastendruk 2026

In de volgende tabel is een overzicht opgenomen van de te verwachte belastingdruk voor 2026.

Lastendruk standaardwoning 2026	Oss prognose
Onroerende zaakbelastingen (+ 2,67%)	€ 474
Afvalstoffenheffing	€ 385
Rioolheffing	€ 178
Totaal	**€ 1.037**

We verwachten dat de gemiddelde lastendruk in 2026 stijgt met € 65 ten opzichte van 2025. Dit komt vooral door de stijging van de afvalstoffenheffing met € 52.

4. Kwijtschelding

De in de wet geboden ruimte om het kwijtscheldingsbeleid vorm te geven gebruiken we maximaal, wat betekent dat de kwijtscheldingsnorm op 100% ligt. Kwijtschelding kennen we voor de volgende belastingen toe:

- Onroerende zaakbelastingen (na de afschaffing van het gebruikersdeel van de OZB op woningen komt deze vorm van kwijtschelding nog slechts een enkele keer voor)
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Hondenbelasting

Kwijtscheldingsverzoeken per heffingsjaar	2024	2025 prognose
Meerjarige kwijtschelding	1.380	1.341
Incidentele verzoeken	1.289	1.092
Totaal	**2.669**	**2.433**

5. Overzicht belangrijkste belastingen en heffingen

	Opm.	Tarief 2025	Begrote opbrengsten 2025	Tarief 2026	Begrote opbrengsten 2026
Onroerende zaakbelastingen					
- gebruikers niet-woningen	1	0,2418%	€ 4.866.000	-	€ 4.996.000
- eigenaren woningen	1	0,1007%	€ 16.296.000	-	€ 16.920.000
- eigenaren niet-woningen	1	0,2942%	€ 6.571.000	-	€ 6.746.000
Afvalstoffenheffing	2	€ 333	€ 13.435.000	€ 385	€ 15.023.000
Rioolheffing					
- woningen	3	€ 178,32	€ 7.365.000	€ 178,32	€ 7.433.000
- niet-woningen	4	€ 178,32	€ 1.643.000	€ 178,32	€ 1.634.000
Hondenbelasting	5	€ 55,80	€ 567.000	€ 55,80	€ 567.000
(Water)toeristenbelasting	6	€ 1,10	€ 320.000	€ 1,90	€ 585.000

1. De tarieven voor 2026 volgen. Deze worden vastgesteld via een apart raadsvoorstel in december 2025.
2. Het tarief is gebaseerd op een meerpersoonshuishouden.
3. Het tarief van € 178,32 is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:
   a. € 148,56 voor een eigenaar van een woning
   b. € 29,76 voor de gebruiker (tot 125 m3).
4. Voor kavels tot 1.000 m2 is het tarief voor niet-woningen gelijk aan het tarief van woningen. Bij een grotere kavel geldt een opslag op het basistarief.
5. Het tarief is gebaseerd op het tarief voor de 1e hond.
6. Het tarief voor toeristenbelasting is € 1,10 per overnachting. Het tarief voor watertoeristenbelasting is € 1,10 per persoon per etmaal, waarbij een factor voor de lengte van het vaartuig wordt toegepast. In de strategische heroriëntatie is voorgesteld om het tarief in 2026 te verhogen naar € 1,90 per persoon per overnachting. We komen separaat met een voorstel.

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf lichten we een aantal onderdelen toe. Het gaat om een aantal onderwerpen die we toe moeten lichten in de programmabegroting en in de jaarrekening. We staan hier in deze paragraaf wat uitgebreider bij stil dan in het programma 9. Besturen in verandering van tijden.
Het gaat om:

- De rechtmatigheidsverantwoording
- Privacy
- Informatieveiligheid
- Wet open overheid

Voor de andere actuele ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering verwijzen we naar programma 9. Besturen in verandering van tijden.

Rechtmatigheidsverantwoording

In deze paragraaf zullen we op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad, informatie opnemen over de financiële rechtmatigheid.

Met ingangsdatum 1 januari 2023 heeft een wetswijziging plaatsgevonden met als gevolg dat het college de rechtmatigheidsverantwoording opneemt in de jaarstukken en verantwoording aflegt over eventuele geconstateerde onrechtmatigheden. De rechtmatigheidsverantwoording houdt in dat het college verantwoording aflegt over hoe zij omgaat met geld en of dit op een juiste manier gebeurt. Tot en met het boekjaar 2022 werd hierover gerapporteerd door de accountant, per het verslagjaar 2023 laat het college zien dat zij zich aan de wet- en regelgeving houdt bij het uitvoeren van haar taken en verantwoordelijkheden. Dit is belangrijk om het vertrouwen van burgers en andere belanghebbenden te behouden en te versterken. Door middel van een rechtmatigheidsverantwoording zal het college verantwoording afleggen aan de gemeenteraad en andere toezichthouders over hoe zij haar middelen gebruikt en beheert. De accountant verstrekt dus geen rechtmatigheidsoordeel meer in de controleverklaring, maar beperkt zich tot het getrouwheidsoordeel. Dit houdt in dat de accountant wel moet vaststellen dat de opgenomen rechtmatigheidsverantwoording getrouw is verantwoord in de jaarstukken.

Eventuele afwijkingen op rechtmatigheid groter dan € 100.000 en die betrekking hebben op het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het criterium voor het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik zullen we in deze paragraaf opnemen. Daarbij gaat het in het kort om:

- Het begrotingscriterium: vallen de lasten binnen de begroting (incl. wijzigingen) zoals deze door de gemeenteraad is goedgekeurd. Hierbij gaan we uit (conform de kadernota rechtmatigheid) dat het overschrijden van de begroting (op programmaniveau) en van investeringen altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het oordeel. Dit laatste is het geval als:
    - Kostenoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
    - Kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid.
    - Kostenoverschrijdingen het gevolg zijn van openeinderegelingen.
- Het voorwaardencriterium: alle financiële beheershandelingen zijn verricht in overeenstemming met (externe en interne) wet- en regelgeving. Belangrijk onderdeel daarbij is of we als gemeente voldoen aan inkoop en aanbestedingsbeleid (norm voor Europese aanbestedingen).
- Het misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium: het college heeft voldoende waarborgen genomen om te voorkomen dat als gevolg van misbruik of oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen is verleend of een te laag dan wel geen bedrag aan heffingen aan de gemeente is betaald.

Van de afwijkingen (rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden qua rechtmatigheid) die niet in overeenstemming zijn met de door de gemeenteraad vastgestelde richtlijnen zullen we beschrijven welke actie zijn of worden ondernomen om eventueel vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Dit betreffen bijvoorbeeld afwijkingen op gemeentelijke verordeningen of relevante wet- en regelgeving.

Verantwoordingsgrens en impact

Tot boekjaar 2024 hanteert de gemeente een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten voor fouten en 3% voor onzekerheden. Deze gescheiden toleranties zijn jarenlang gebruikelijk geweest en bieden ruimte om fouten en onzekerheden afzonderlijk te beoordelen.

Vanaf verslagjaar 2025 is deze systematiek gewijzigd. Op basis van de aangepaste regelgeving (BBV en BADO) geldt voortaan een samengevoegde verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten, waarbij geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen fouten en onzekerheden. Daarnaast wordt de grondslag voor deze berekening exclusief toevoegingen aan reserves, waardoor de feitelijke drempel lager ligt dan voorheen.

Deze wijziging heeft zijn uitwerking in de financiële verordening en op het interne controleplan. Tot op heden is er vanuit de interne controle en daarmee ook de rechtmatigheidsverantwoording altijd aangesloten bij de controletoleranties van de accountantscontrole. Komende periode zal gekeken worden hoe en of we dit weer met elkaar in overeenstemming te brengen. Dit voorstel zal via het controleprotocol (en normenkader) worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Privacy

Privacy is een essentieel onderdeel van het werk van onze gemeente. Wij beschermen de persoonsgegevens van onze inwoners, bedrijven en ketenpartners met grote zorgvuldigheid. Daarnaast dragen we verantwoordelijkheid voor de privacy van onze eigen medewerkers. Deze verantwoordelijkheid nemen we serieus.

Hoewel we de afgelopen jaren al stappen hebben gezet, is verdere investering nodig. Recent is een nieuw privacybeleid opgesteld. Dit beleid vormt de basis voor een verbeterplan dat gericht is op verdere professionalisering van onze privacyorganisatie.

In dit verbeterplan staan onder andere de volgende speerpunten centraal:
- Versterking van sturing en verantwoordelijkheden binnen de organisatie;
- Structurele borging van privacy in processen en systemen;
- Verhoging van kennis en bewustzijn bij medewerkers;
- Verbeterde samenwerking met ketenpartners op het gebied van gegevensdeling en -bescherming.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is een absolute basisvoorwaarde voor vertrouwen in de overheid en het goed functioneren van onze organisatie. We blijven hier structureel in investeren, ook met het oog op de vereisten vanuit de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Europese NIS2-richtlijn.

We hebben de volgende speerpunten:
- Bewustwording onder alle medewerkers: we voeren een programma uit met communicatiecampagnes, e-learning, mysteryguest-onderzoeken, workshops en phishingtests. Daarmee vergroten we de alertheid en maken we informatiebeveiliging onderdeel van de dagelijkse praktijk.
- Continuïteit en risicobeheersing: we versterken bedrijfscontinuïteitsbeheer en de beveiliging van operationele technologie (OT). Dit zijn systemen die fysieke processen aansturen, zoals toegangssystemen en verkeerslichten. Zo blijft de continuïteit van kritieke processen gewaarborgd.
- Wet- en regelgeving (Cbw / NIS2): de Europese NIS2-richtlijn wordt in Nederland omgezet in de Cyberbeveiligingswet (Cbw), die in 2026 in werking zal treden. Om straks te voldoen, voeren we risicoanalyses uit en stellen we plannen van aanpak op.
- Informatiebeveiliging organiseren (ISMS): we werken volgens een cyclisch proces van plannen, uitvoeren, controleren en verbeteren. Dit begint met risicoanalyses, gevolgd door het nemen van maatregelen en het toetsen van de werking daarvan. Waar nodig voeren we verbeteringen door. Zo wordt informatiebeveiliging aantoonbaar en blijvend versterkt, in lijn met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de toekomstige Cbw-eisen.
- Capaciteit: we breiden uit met 2 fte en voegen dit jaar een fte voor bedrijfscontinuïteitsbeheer toe. Volgend jaar komt daar nog een extra fte bij. Zo vergroten we onze slagkracht.

- Borging: we verankeren informatiebeveiliging bij functioneel beheer en brengen de procedures voor beveiligingsincidenten en datalekken op orde en samen tot één duidelijke werkwijze.

Met deze aanpak versterken we stap voor stap de weerbaarheid van onze organisatie en zorgen we dat Oss voldoet aan de eisen van nu en de toekomst.

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) geeft iedereen het recht op informatie over wat de overheid doet. Deze wet heeft als doel om de informatiehuishouding van de overheid te verbeteren én de toegang tot overheidsinformatie te vergroten. Dit gebeurt onder andere door actieve openbaarmaking te stimuleren: de overheid moet uit eigen beweging documenten uit wettelijk vastgestelde categorieën openbaar maken. Daarnaast is het mogelijk om via een Woo-verzoek documenten op te vragen die nog niet actief openbaar zijn gemaakt.

De Woo steunt op drie pijlers:

1. Passieve openbaarmaking (Woo-verzoek): Sinds 2023 is er een Woo-contactpersoon beschikbaar die vragen van inwoners beantwoordt. Woo-verzoeken kunnen eenvoudig digitaal worden ingediend via een formulier op de website. Alle ontvangen Woo-verzoeken worden gepubliceerd op www.oss.nl/woo.
2. Actieve openbaarmaking: Vanaf 2024 moet de overheid elf categorieën informatie stapsgewijs openbaar maken, zoals voorgeschreven in de Woo. Daarnaast geldt een inspanningsverplichting om ook andere documenten actief te publiceren waar dat mogelijk is. In 2024 zijn de categorieën Organisatie- en bereikbaarheidsgegevens en Raads- en Collegestukken al gepubliceerd. De categorieën Adviezen en Onderzoeken volgen uiterlijk het eerste kwartaal van 2026. De overige categorieën worden in 2026 en 2027 openbaar gemaakt. We hebben inmiddels aansluiting gevonden bij het centrale zoekplatform van Nederland, de woo-index. Op gemeentelijk niveau is een Gemeentelijke Document Catalogus ingericht, waarmee we relevante documenten publiceren.
3. Informatiehuishouding: Goede informatievoorziening is essentieel voor het functioneren van de overheid en voor democratische verantwoording. Daarom werken we aan een stevig fundament voor het beheer en gebruik van informatie. We hebben informatiebeheerplannen opgesteld, deze bevatten zowel de huidige stand van zaken als aanbevelingen voor verbetering. In 2025 en 2026 zullen we deze verder verfijnen. Tegelijkertijd breiden we het gebruik van M365, onze digitale werkplek, uit en maken we het, waar mogelijk, geschikt als archiefomgeving. Ook richten we steeds meer vakapplicaties hiervoor in. Daarnaast verbeteren we het zaaksysteem (hierin leggen we alle informatie rondom een zaak, zoals een subsidieaanvraag vast van begin tot en met afronding) en het centrale DMS eDocs (Document Management Systeem of digitale archief) , zodat deze beter aansluiten op de informatiearchitectuur en bijdragen aan een samenhangende archiveringsstructuur. Deze doorontwikkeling krijgt in 2026 extra aandacht. Tot slot blijft ook de bewustwording binnen de organisatie over wat werken in het kader van openbaarheid inhoudt, een belangrijk aandachtspunt in de komende jaren.

Paragraaf Integraal Voorzieningenbeleid (IVB)

Inleiding

De activiteiten die plaatsvinden in accommodaties voor onderwijs, sport, cultuur en ontmoeten dragen bij aan de leefbaarheid in onze wijken en kernen. We streven daarin naar een duurzame balans tussen maatschappelijke behoeften en passende accommodaties. Dit is een continu en interactief proces met alle betrokken partijen. We zien een groeiende behoefte aan maatschappelijke voorzieningen, vooral voor laagdrempelige activiteiten. De prijsstijgingen van de afgelopen periode drukken sterk op de exploitaties omdat deze kosten niet volledig verrekend kunnen worden met de huur- en/of consumptieprijzen. Daar waar maatschappelijke organisaties ondersteuning nodig hebben, springen we bij. Verder zien we voor de planning en kosten van onze projecten reële risico's in de leveringsproblemen van elektriciteit (netcongestie). De infrastructuur van ons elektriciteitsnet is niet op berekend op de snelle groei van de elektriciteitsvraag en terug levering. We anticiperen hier zo goed mogelijk op bij onze projecten door vooraf af te stemmen met de netbeheerder en/of (tijdelijke) maatregelen te nemen.

1. Visie op gemeentelijk vastgoed

Maatschappelijke voorzieningen zoals onderwijs, sportaccommodaties, cultuurgebouwen en wijk- en dorpshuizen staan voor een lange periode (40 tot 45 jaar) op de gemeentebegroting. Als we een accommodatie na technische en financiële afschrijving willen behouden is een investering nodig voor renovatie of vervangende nieuwbouw. Gebouwen die niet meer nodig zijn voor maatschappelijke doelen slopen of verkopen we.
De vraag naar ruimte verandert. Op basis van bevolkingsprognoses verwachten we dat de totale ruimtebehoefte bij onderwijs, georganiseerde sport en in de ontmoetingscentra de komende jaren groeit in Oss en enkele andere kernen. Wij zien dit ook bij commerciële maatschappelijke voorzieningen zoals kinderopvang. In verschillende kleine kernen daalt de ruimtebehoefte licht. Voor sommige locaties is er een behoefte aan uitbreiding van voorzieningen, terwijl in andere gebieden clusteren nodig is om een acceptabel voorzieningenniveau in stand te houden.

De vraag naar kleinschaliger, meer informeel en minder georganiseerd ontmoeten, bewegen en recreëren is actueel. Wijk- en dorpshuizen transformeren steeds meer naar een plek voor zorg dicht bij huis en dagbesteding. Zorg- en welzijnsorganisaties werken hierin samen met de vrijwillige besturen van de wijk- en dorpshuizen. Dit past de sociale basisinfrastructuur die de gemeente Oss beoogt. Sportaccommodaties zijn er ook voor recreatieve of ongebonden sporters. We willen ze meer verbinden met sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte. Dit is in lijn met een samenleving die meer individualiseert, maar waar toch behoefte is om elkaar laagdrempelig te ontmoeten, zorg in de eigen woonomgeving te bieden en samen activiteiten te ondernemen. We verwachten dat deze trend van een veranderende ruimtevraag voor de gemeente de komende jaren doorzet. Deze ontwikkelingen willen we beter monitoren en erop kunnen sturen. We werken met een instrument om de maatschappelijke waarde van onze accommodaties beter in beeld te krijgen.

Beleidskader
In de Vastgoedwijzer beschrijven we actuele doelen en uitgangspunten bij onze accommodaties. Het bevat ook een monitor om het vastgoed op waarden te kunnen sturen en een routekaart voor onze vastgoedplanning.

De doelen zijn:
1. Minder meters realiseren (afstoten gebouwen, minder gebouwen)
2. Bestaande gebouwen beter benutten (bezetting en exploitatie verbeteren)
3. Onze voorraad slimmer exploiteren (verhuurbeleid – kostprijsdekkende huur)

Zoals we binnen het domein onderwijs werken met een Integraal Huisvestingsplan (IHP), willen we dat voor al ons maatschappelijk vastgoed doen. In de IHP's leggen we vast wat we kwalitatief en kwantitatief echt nodig hebben aan maatschappelijke voorzieningen.

2. Meerjarig Investeringsplan maatschappelijk vastgoed

Wat is opgenomen in het MIP maatschappelijk vastgoed?

In het MIP maatschappelijk vastgoed (MIP MV) zijn verwachte investeringen in de maatschappelijke vastgoedportefeuille voor de komende vier jaar opgenomen. Deze investeringen komen onder andere voort uit de voorzieningenkaartadviezen, behoeftescans bij ontmoeting- en sportaccommodaties en het Integraal Huisvestingplan (IHP) onderwijs met de leerlingenprognoses. Wij onderzoeken dit in relatie tot de leeftijd en bouwkundige staat van de gebouwen. De MIP MV is een globale raming met een planning van de vastgoedkosten (de accommodatie). Om een beter beeld te krijgen van de projectkosten nemen we vanaf 2026 ook bijkomende kosten op zoals grondaankoop, kosten voor tijdelijke huisvesting, sloopkosten en boekwaarden van een achterblijvend pand. We actualiseren het MIP MV jaarlijks. Dat doen we door de globale planning van de projecten bij te stellen op basis van actuele ontwikkelingen. Daarnaast voegen we bij deze actualisatie altijd een nieuw jaar toe. Als er extra investeringsruimte nodig is voor de uitvoering van het MIP MV dan blijkt dat ook uit de actualisatie. De budgetaanvraag hiervoor loopt via de programmabegroting.

Vaststelling van bouwbudgetten

Op basis van de globale ramingen uit het MIP MV werken we samen met onze partners en inwoners de plannen verder uit. Dit moet duidelijk maken welke doelgroepen we gaan huisvesten, hoe groot het gebouw moet worden, of renovatie of nieuwbouw beter is en op welke locatie. Op basis van de gesprekken hierover met belanghebbenden maken we haalbaarheidsstudies en werken we de globale ramingen uit het MIP MV uit tot concrete investeringsvoorstellen. Hierbij houden we ook rekening met eventuele aanvullende kosten zoals aanpassingen in de openbare ruimte veranderende wet- en regelgeving en prijsstijgingen door marktwerking. De raad stelt op basis van deze investeringsvoorstellen de bouwbudgetten vast. Als een benodigd bouwbudget groter is dan het geraamde bedrag in het MIP MV vragen we aanvullende middelen aan.

Autonome ontwikkelingen van invloed op budgetten

De bouwkosten zijn na de stijging in de afgelopen periode enigszins gestabiliseerd. Verder zijn er aanvullende maatregelen nodig op het gebied van ventilatie en klimaatbeheersing en geluid. Het kengetal voor de m2 -prijs bij investeringen hebben we daarom in 2023 verhoogd en actualiseren we jaarlijks. Ook onze meerjaren onderhoudsplanning passen we hierop aan.

MIP MV in programmabegroting

In de investeringsparagraaf verderop in deze programmabegroting staat een overzicht van de geraamde investeringen in het MIP MV (naast alle andere gemeentelijke investeringen). Concrete bouwprojecten worden met een apart budget genoemd. Bij de Autonome ontwikkelingen in de programma's lichten we de actualisatie binnen het MIP MV nader toe.

3. Ontwikkelingen per domein

3.1 Onderwijs

De gemeente heeft voor onderwijshuisvesting een wettelijke zorgplicht en is verantwoordelijk voor passende nieuwbouw en uitbreiding. Door veranderende leerlingenaantallen hebben we te maken met groei en krimp. Waar mogelijk benutten we leegstaande vierkante meters, verhuren we ruimtes en bouwen we flexibel. We bouwen bijna geen solitaire schoolgebouwen meer, maar werken bij huisvestingsplannen samen met onderwijskundige partners zoals kinderopvang. Samen met de schoolbesturen hebben we in 2025 het Integraal Huisvestingsplan (IHP) herijkt en geactualiseerd. Het IHP geeft inzicht in de stand van onderwijshuisvesting, de langetermijnvisie voor onderwijshuisvesting en helpt om strategische keuzes te maken. We hebben de gebouwen geschouwd en geprioriteerd wat wanneer tot welke huisvestingsopgaven leidt.

Basisonderwijs

Tweejaarlijks laten wij de leerlingenprognoses actualiseren. De groei van het aantal leerlingen in het basisonderwijs zet door. In de prognose schommelt het aantal leerlingen de eerste jaren gemeentebreed rond de 7.000.

Voor de komende 10 jaar wordt een gemiddelde leerlingengroei verwacht van 6,6% met enkele uitschieters van 20% groei en krimp. Naar verwachting zet de groei ten opzichte van 2024 door naar 11,8% in 2039 en 14,2% in 2044. In het IHP hebben wij hier rekening mee gehouden.
Met een verbouwing in MFA Noorderlicht zorgen we er voor dat De Evenaar en 't Kleurenbos passende en adequate huisvesting krijgen. Bij De Wissel stijgen de leerlingenaantallen en onderzoeken wij samen met schoolbestuur Filios een oplossing om de groei op te vangen. Daarnaast hebben wij een verbouwing gerealiseerd in MFA Hart van Oijen voor de groei van het aantal leerlingen bij De Kleine Weide.
Met schoolbestuur Optimus werken wij aan vervangende nieuwbouw voor de scholen in Megen, Macharen en Haren op één locatie. Wij hebben de grond voor Kindlandschap De Eiber aangekocht en werken het plan verder uit. Wij werken samen met de schoolbesturen Optimus, Filios en SAAM de vervangende nieuwbouw van SBO Het Baken, De Lockaert en De Polderhof in één gebouw verder uit. Met schoolbestuur SAAM werken we aan vervangende vernieuwbouw voor De Regenboog en De Teugelaar in de Schadewijk. In dezelfde wijk werken ook samen met schoolbestuur Filios aan vervangende vernieuwbouw voor De Nieuwe Link. Voor de nieuwe uitbreidingswijk Amsteleind verkennen we met schoolbesturen Filios en SAAM wat nodig is voor realisatie van een nieuwe school.

Voortgezet onderwijs
Tweejaarlijks laten wij de leerlingenprognoses actualiseren. Het voortgezet onderwijs krijgt in tegenstelling tot voorgaande jaren te maken met groei. In de prognose zal het aantal leerlingen de eerste jaren schommelen rond de 5.500. Voor de komende 15 jaar verwachten we een groei van het aantal leerlingen met 2,4%. Kijken we verder tot 2044 dan is dit 7,7% ten opzichte van 2024. In het voortgezet onderwijs wordt groei en krimp veelal opgevangen binnen de scholen zelf.

(Voortgezet) speciaal (basis)onderwijs
Tweejaarlijks laten wij de leerlingenprognoses actualiseren. Het aantal leerlingen in het (voortgezet) speciaal (basis) onderwijs laat zich moeilijk voorspellen. Ondanks de gelijkmatige prognoses van de afgelopen jaren zijn op vier scholen de leerlingenaantallen gedaald, bij één school is het aantal nagenoeg gelijk gebleven en bij drie scholen zijn de aantallen toegenomen (namelijk SBO Het Baken, SO Hub en SO De Sterrenkijker). De verklaring ligt in de regionale samenwerkingsverbanden en doordat de integratie in het reguliere basisonderwijs veel te optimistisch is ingeschat. Leerlingen stromen vaker terug naar het speciaal onderwijs, waar ze beter tot hun recht komen. Echter, de samenwerkingsverbanden SWV PO en SWV VO zetten fors in op inclusief onderwijs en een vermindering van het aantal leerlingen die naar deze onderwijsvorm gaan. Voor de komende 10 jaar verwachten wij voor het speciaal basisonderwijs een leerlingengroei van 4,7%, voor het speciaal onderwijs een leerlingengroei van 5,8% en voor het voortgezet speciaal onderwijs een leerlingenkrimp van 3,5%. Het daadwerkelijke verloop van het aantal leerlingen zullen wij samen met de schoolbesturen volgen.
Samen met de schoolbesturen Hub Noord-Brabant en Oosterwijs en de Samenwerkingsverbanden SWV PO en VO 3006 werken wij aan de realisatie van integrale voorzieningen voor het speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs.

De landelijke ontwikkeling gaat lokaal een verandering in onderwijshuisvesting betekenen. Samen met de schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden onderzoeken we zowel de betekenis van de omslag naar inclusief onderwijs alsook de samenwerkingsmogelijkheden -inclusief gezamenlijke huisvesting- tussen (voortgezet) speciaal (basis) onderwijs en het reguliere onderwijs. We zien dit bijvoorbeeld bij het huisvestingsproject van SBO Het Baken en het onderzoek naar VSO Vervolgonderwijs en de koppeling met het reguliere VO.

3.2 Sport
De sportdeelname voor Nederlanders is relatief stabiel, maar laat sinds 2023 een lichte stijging zien. De verwachting is dat de sportdeelname tot 2030 ongeveer gelijk zal blijven. Wel zal er een verschuiving plaatsvinden naar andere typen sport dan nu populair zijn, voornamelijk naar meer informele en individuele sporten. Sporten gebeurt vaker buiten de sportverenigingen om. De deelname aan sport- en beweegvormen wordt ook diverser. De verenigingssport wordt dus kleiner ten opzichte van de informele sport. We zien dit terug bij de ledenaantallen van sportclubs in Oss.

Die blijven over het algemeen redelijk stabiel maar het aantal jeugdleden daalt, vooral in de kleine kernen. Ook kleinere verenigingen in de stad ervaren soms dat een kritische ondergrens is bereikt. We willen daarom stimuleren dat ook de groep individuele sporters de bestaande (sport)voorzieningen meer gebruikt. Bijvoorbeeld door sportparken met andere voorzieningen voor nieuwe groepen aantrekkelijker te maken en door verenigingen te helpen een breder (sport)aanbod te ontwikkelen. Hiermee investeren we tevens in het behoud of het verbeteren van de (bredere) leefbaarheid in gemeenschappen. Op sommige locaties valt dit samen met het clusteren van verenigingen en voorzieningen. Daarnaast maken we ook de openbare ruimte aantrekkelijker voor sporten en bewegen. Bij binnensportaccommodaties bekijken we bij renovatie of vervanging hoe we het gebruik ervan kunnen optimaliseren. Dit zijn natuurlijke momenten om gebouwen aan te passen naar de behoeften van een bredere groep gebruikers. We zoeken daarbij naar verbinding met huisvestingsvraagstukken binnen andere domeinen en gebiedsontwikkelingen.
Verenigingen geven aan moeite te hebben om vrijwilligers voor een langere periode aan zich te binden. Tegelijkertijd worden sportverenigingen gevraagd een maatschappelijke bijdrage te leveren, bijvoorbeeld aan het onderwijs of bij het bevorderen van de volksgezondheid. Het tekort aan vrijwilligers in combinatie met meer maatschappelijke verwachtingen legt een druk op de verenigingen. Tenslotte is ook de sporter kritischer op de kwaliteit van sportaccommodaties en blijven de (wettelijke) eisen aan sportvoorzieningen hoog.

Deze ontwikkelingen maken het voor veel verenigingen moeilijker om (in de nabije toekomst) vitaal te blijven. We stimuleren verenigingen daarom om onderling en met andere maatschappelijke organisaties samen te werken. Sportactiviteiten zijn daarbij een middel om ook in het sociaal en zorgdomein tot resultaten te komen. In het vernieuwde Osse Sportakkoord (OSA II) bevestigen we de verbinding met andere domeinen, gezondheidspreventie en sociale verbanden. Dit is voor de breedtesport uitgewerkt in het beleidskader 'vitale sportvereniging'. Met ondersteuning van het SEC helpen we verenigingen om het beleidskader binnen de eigen club toe te passen. Soms is het daarvoor nodig om de sportaccommodatie aan te passen. Het beleidskader gebruiken we daarom ook bij de integrale afweging van investeringen in sportaccommodaties. Zo werken we bijvoorbeeld met de stichting Open Club Herpen, tennisvereniging VIP en voetbalvereniging Herpinia aan de open sportclub op een multifunctioneel en laagdrempelig sportpark Wilgendaal in Herpen. In de open sportclub werken clubs verregaand samen om vanuit één organisatie een veelheid aan sporten en bewegen voor de hele gemeenschap mogelijk te maken. Het sportpark passen we in 2025 en 2026 hiervoor duurzaam aan naar een open en breed toegankelijk sportpark. We zien dit ook als een streefbeeld voor andere sportparken zoals de Talentencampus en Amstelhoef.
In Ravenstein - Demen en Megen - Haren zijn we in gesprek met sportverenigingen die recent zijn gefuseerd op één accommodatie. Voor het gebied Ravenstein – Demen breiden we de accommodatie van MFA Onder d'n Plag (Demen) de komende jaren uit voor de fusieclub Vesta'19. De voetbalverenigingen in de kernen Megen en Haren gaan sinds kort samen verder als VITA op het sportpark in Megen. Het trainingsveld waarderen we op tot een volwaardig wedstrijd-/trainingsveld.
In Oss heeft de toekomstverkenning van de kleine voetbalverenigingen niet geleid tot samenwerking. Sv Ruwaard heeft besloten te stoppen, Cito overweegt om dit te doen en FC Schadewijk blijft op de bestaande accommodatie. Vrijkomende sportparken krijgen een passende herbestemming.

Binnensport

De komende jaren zijn extra investeringen in binnensportaccommodaties noodzakelijk, met name voor de uitbreiding, vervanging of renovatie van de gymaccommodaties in het stedelijk gebied. We stemmen dit af met de ontwikkelingen bij onderwijshuisvesting, zoals bij de geplande vervangende nieuwbouw van sportzaal Ussenstelt bij het onderwijscluster in Ussen (De Lockaert, De Polderhof en Het Baken). In de nieuwe wijk Amsteleind benaderen we dit vanuit de brede behoefte aan maatschappelijke voorzieningen. Bij het te ontwikkelen sociale hart voor de wijk realiseren we in samenhang met huisvesting voor onderwijs en ontmoeten een nieuwe sportzaal. We spelen daarbij in op veranderende behoeften bij het gymonderwijs, (ongeorganiseerde) sport en nieuwe beweeginitiatieven. Het doel is om met meer maatwerk het gebruik van de accommodaties te optimaliseren. Bij de nieuwbouw van gymzaal Verdistraat willen we daarbij in samenwerking met Kindcentrum Sterrebos het (naschoolse) spelen en bewegen stimuleren. Vanuit dit principe werken we ook verder aan een nieuw toekomstscenario voor de tennishal op sportpark De Rusheuvel.

In de kleine kernen is de bezettingsgraad van onze gymaccommodaties over het algemeen laag. Als we kijken naar de bevolkingsontwikkeling en leerlingenprognoses verwachten we, behalve in Ravenstein, op deze locaties geen verbetering. Daar waar mogelijk willen we de overcapaciteit de komende periode in goed overleg verminderen.

Met het bestuur, directie en gebruikers van het Golfbad werken we verder aan de plannen van het nieuwe zwembad op de locatie Osseweg in Berghem.
Een bijzonder vraagstuk is de herontwikkeling van de spoorzone rondom de Euterpelaan in Oss en de huisvestingsproblemen voor de daar gevestigde sportondernemers die daarvan het gevolg is. De primaire verantwoordelijkheid voor het vinden van alternatieve huisvesting ligt bij de ondernemers. We denken mee in het zoeken naar passende alternatieve locaties, bijvoorbeeld binnen het gemeentelijke vastgoed, op gemeentelijke sportparken of in combinaties van publiek-privaat gefinancierde accommodaties.

3.3 Wijk- en dorpshuizen

We hebben ruim twintig wijk- en dorpshuizen in de gemeente. Er zijn verschillen in eigendom, beheer en gebruik van deze voorzieningen. Ook de functies die ze hebben zijn divers: van gemeenschapshuis met huiskamer en voorliggende voorziening voor zorg en welzijn voor de wijk, tot verenigingsgebouw, broedplaats of wijkonderneming. Voor wijk- en dorpshuizen spelen dezelfde demografische en maatschappelijke ontwikkelingen als bij de andere domeinen. We ontgroenen en vergrijzen, de samenleving individualiseert en de kwaliteitseisen die we stellen aan gebouwen nemen toe. Van vrijwilligers wordt steeds meer professionaliteit gevraagd. De decentralisaties in werk, zorg en jeugd hebben deze ontwikkelingen versterkt. De wijk- en dorpshuizen hebben door een bredere maatschappelijke doelstelling een andere positie verkregen. De rol van de dorps- en wijkhuizen verandert in een richting die past binnen de vastgestelde visie Sociale Basis 2040.
Met de vaststelling van de nota Thuis in de buurt door de raad in 2020 fungeren de wijk- en dorpshuizen als centraal ontmoetingspunt en faciliteren in zorg, paramedische dienstverlening en als leer-werkplek. Sinds 2023 zijn met de implementatie van "Thuis in de buurt" alle dorps- en wijkhuizen aan de slag met een brede uitvraag om tot een passend activiteitenprogramma te komen. Er zijn en worden domeinbijeenkomsten en workshops georganiseerd om kennis en kunde van vrijwillige inzet te versterken. De dorps- en wijkhuizen fungeren als voorliggende voorziening en vanuit de WMO is dagbesteding gerealiseerd waardoor inwoners in eigen buurt kunnen blijven wonen. Betaalbaarheid voor alle gebruikers en een gezonde exploitatie van de gebouwen spelen daarbij een rol. Voor de uitwerking van een alternatief exploitatiemodel, waarbij de bijdrage aan het oplossen van maatschappelijke opgaven, maatschappelijk rendement onderdeel is, is een extern adviesbureau betrokken. Een verdere uitwerking staat in 2026 gepland. Deze uitwerking is onderdeel van de herijking van het subsidiebeleid van de gemeente Oss.

Om de wijk- en dorpshuizen als voorliggende voorziening te kunnen laten functioneren zijn aanpassingen nodig in het gebouw. De komende 2 jaren worden de keukens en huiskamers aangepast om o.a. de dagbestedingen te kunnen faciliteren. In 2025 zijn we gestart met de transitie van kantines naar een keukens waarbij maaltijden bereid kunnen worden en samen gekookt en huiskamers waarbij we voor laagdrempelig ontmoetingen het thuis gevoel creëren.
We werken verder met beheerstichtingen, gebruikers en dorps- en wijkraden aan verschillende projecten. Zo wordt er gewerkt aan het realiseren van nieuwe accommodaties voor ontmoeten in de wijk Oss Noord-West met Brabant Wonen met de realisatie van een nieuw Loovelt en aan een nieuw dorpshuis Vidi Reo in Ravenstein.
Met de gemeenschap in Macharen zijn we aan de slag om een haalbaar plan te realiseren voor ontmoeten en sport. De gemeenschap in Neerloon-Overlangel-Keent (NOK) is inmiddels gestart met de uitvoering van een dergelijk plan. In het centrum is in 2024 een haalbaarheidsonderzoek afgerond naar een toekomstbestendigheid van het Ont-moet Centrum waarbij vraag en behoefte het continueren van dit centrum is bevestigd. In 2025 is gewerkt aan een krachtig bestuur en organisatie en uitbreiding van het activiteitenprogramma naar een 65% bezetting Er is een solide bedrijfsplan uitgewerkt met een sluitende exploitatie. In 2026 zullen de voorbereidingen starten voor de benodigde bouwkundige aanpassingen om het pand in 2027 up to date te verbouwen. Hierbij zal het pand ook aan de verduurzamingseisen voldoen. In 2024 is een onderzoek gestart voor herijking van de voorzieningen voor behoeftevraag ontmoeten in Maren Kessel.

Met de sluiting van de commerciële horeca is een hiaat ontstaan in de voorziening voor ontmoeten. Ontmoeten vindt plaats op meerdere locaties met de inwoners Maren Kessel en 't Wild. Het onderzoek heeft uitgewezen wat de beste plek is in Maren Kessel. Hiervoor zullen de komende jaren gelden in de MIP worden gereserveerd om deze voorziening voor ontmoeten te realiseren. In Oss Zuid is onderzocht of naast Kortfoort een aanvullende voorziening voor ontmoeten nodig is. Het toekomstperspectief van de voetbalvereniging Cito en nieuwe locatie van de scouting Titus Brandsma zijn daarin medebepalend geweest. Onderzoek heeft uitgewezen dat aanvullend ontmoeten naast het buurtcentrum Kortfoort niet op deze locatie nodig is. De activiteiten hebben onderdak gevonden bij een ruimte bij een kerk in de wijk.
Herijking van de voorzieningen in Geffen voor onderwijs en ontmoeten is opgelost binnen de ruimten die beschikbaar is in de Koppellinck en het Oude Klooster. Hiervoor zal met name het gebouw Het Oude Klooster aangepast moeten gaan worden om activiteiten aan te kunnen bieden aan diverse andere doelgroepen dan ouderen. De aanpassing zal gedaan worden samen met verduurzaming van het gebouw en de verbouwing tot een huiskamer functie. De samenwerking tussen de besturen van de Koppellinck en het Oude klooster is daarbij geïntensiveerd. Het voorzitterschap en penningmeesterschap wordt voor twee locaties uitgevoerd. Er is een werkgroep gestart om naar een fusie toe te werken. Het bestuur van de zorgcoöperatie “Geffen Zorgt” is opgegaan in het bestuur van De Koppellinck.

3.4 Cultuur en overige gebouwen

Bij cultuur onderscheiden we de (boven)stedelijke, professioneel beheerde voorzieningen, zoals theater De Lievekamp, Museum Jan Cunen, De Bibliotheek (inclusief Stadsarchief) en cultureel centrum Muzelinck naast voorzieningen voor het culturele verenigingsleven. De focus ligt daarbij op het behoud van het brede scala aan culturele functies binnen de totale professionele kunst- en cultuursector. De culturele infrastructuur behouden we en daarnaast hebben we aandacht voor cultuureducatie en –participatie. Sommige van deze panden zijn eigendom van de gemeente, bij andere instanties is sprake van een subsidierelatie in het kader van de activiteiten die zij uitvoeren.

In het culturele verenigingsleven spelen dezelfde ontwikkelingen zoals we hiervoor hebben beschreven bij wijk- en dorpshuizen en sport. Sommige organisaties hebben moeite om bestuursleden te vinden of jeugdleden te binden. Bij andere organisaties ligt de opgave op het vlak van huisvesting, bijvoorbeeld de beschikbaarheid van een geschikte (oefen)ruimte.
Bibliotheken ontwikkelen zich in toenemende mate tot culturele informatiebemiddelaars. Ze steunen de leesontwikkeling van jongeren, het leesplezier, het informele leren (bijvoorbeeld d.m.v. podcasts), ontmoeting, voorlichting (platform digitale overheid) en debat. Zij werken daarbij samen met diverse partners in de Osse in samenleving.

Het Walkwartier met als cultureel hart "Het Warenhuis” is bijna klaar. In het eerste kwartaal van 2026 opent “Het Warenhuis” voor alle belangstellenden haar deuren. Een plek voor ontmoeting, stilte, leren en nog veel meer. Maar vooral een plek die openbaar toegankelijk is, een zogenaamde 'third place' (een plek naast thuis en werk). Hierbij is veel aandacht voor inrichting, programmering en exploitatie. Het Warenhuis bevindt zich in het centrum van Oss. De bibliotheek, het stadsarchief en diverse andere maatschappelijke organisaties zullen er straks te vinden zijn.

De plannen voor de nieuwe huisvesting van De Lievekamp en Muzelinck gaan gestaag verder. Daarbij is rekening gehouden met duurzaamheidsambities en circulair bouwen onder andere door de inpassing van het Zuiderstrandtheater. De Muzelinck zal tijdens de bouw (tussen 2027 en 2029) tijdelijk op een andere locatie te vinden zijn. Met de Muzelinck onderzoeken we hiervoor een passende oplossing.

De kwaliteit en maatschappelijke betekenis van Villa Constance staan niet ter discussie. In Museum Jan Cunen worden kunsttentoonstellingen gehouden en wordt 'het verhaal van Oss’ weergegeven op een educatieve wijze.
De villa (sinds 2001 een Rijksmonument) is onderdeel van de uitstraling zoals het museum dat voor ogen heeft. Het gemeentebestuur deelt die visie. We zoeken in goed overleg met elkaar naar optimalisatie van de Villa in haar museale taak en functie.

Het gebouw van scouting Titus Brandsma in Oss-Zuid is toe aan vervanging. De afgelopen periode is gebleken dat verschillende onderzochte locaties voor een nieuw scoutinggebouw om diverse redenen niet geschikt waren. Momenteel wordt onderzocht of het pand her-ontwikkeld kan worden op de huidige locatie. Voor de tussenliggende periode tot aan de oplevering van het nieuwe pand worden eveneens de mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting verkend.

3.5 Verduurzamen maatschappelijk vastgoed

We verduurzamen ons Maatschappelijk Vastgoed op basis van de gelijknamige kadernota uit 2021 en de Routekaart Verduurzaming maatschappelijk vastgoed gemeente Oss. Daarbij volgen we de ambities van het Klimaatakkoord en de aanbevelingen uit de sectorale Routekaart voor Maatschappelijk Vastgoed van de VNG.
In de Osse routekaart ligt de focus van het verduurzamen van de gebouwen die behoren tot de kernportefeuille. Dit zijn panden in eigendom van de gemeente die de komende jaren niet vanuit het MIP worden aangepakt maar waarvan we verwachten dat ze tot het einde van hun bouwkundige en financiële levensduur in gebruik zullen zijn.
Deze gebouwen waarbij we een voorbeeldrol vervullen zullen we zoveel als mogelijk op natuurlijke momenten van onderhoud verduurzamen. Doelstelling hierbij is de ambitie zoals verwoord in de Routekaart.

Vanuit de beschikbare reserve zijn verschillende gebouwen aangepakt. Andere panden verduurzamen we de komende jaren binnen het beschikbare budget. Om alle gebouwen in u de Routekaart te verduurzamen is meer geld nodig.

De volgende zaken staan gepland: Opstellen CO2 monitoring/certificering (niveau 3) voor de CO2 prestatieladder;

1. Monitoren van energieverbruiken van verduurzaamde en nog te verduurzamen panden;
2. Evaluatie van verduurzaming van reeds verduurzaamde panden (MFA Koppelinck Geffen, MFA Meteoor Oss, buurthuis Kortfoort Oss, dorpshuis 't Slotje Herpen en dorpshuis Avanti Lithoijen);
3. Planuitwerking en verduurzaming van oa. Volksuniversiteit Oss, het Oude Klooster Geffen, Berchplaets Berghem, Tritongebouw Oss.

Paragraaf Investeringsplan

Inleiding

In deze paragraaf staat het meerjareninvesteringsplan centraal. Het plan heeft twee doelen:

- Het geven van inzicht in de lopende investeringen
- Het voorleggen van voorgenomen investeringen aan de gemeenteraad

Het vaststellen van de begroting (en daarmee het investeringsplan) is de basis voor het uitvoeren van de investeringen. Daarbij is het totale investeringsbedrag per programma leidend. De opgenomen investeringsbedragen in 2025 en 2026 zijn na het vaststellen van deze begroting direct beschikbaar voor uitvoering. De investeringen in de jaren daarna zijn meer een doorkijk.
Investeringen waarvan de kaders nog onvoldoende duidelijk zijn leggen we apart aan de gemeenteraad voor. Ook als in 2025 extra investeringen nodig zijn leggen we afzonderlijke voorstellen aan de gemeenteraad voor tenzij ze passen binnen het bestaande beleid en de samenhangende kosten zijn afgedekt en dus geen extra geld kosten.

1. Wat is een investering?

Investeren is het aanschaffen van goederen met een meerjarig nut. Bij investeringen is er een onderscheid tussen investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Tot 1 januari 2017 activeerden we alleen investeringen met een economisch nut. Investeringen met een maatschappelijk nut schreven we in één keer af. Sinds 1 januari 2017 moeten we investeringen met een maatschappelijk nut ook activeren. Dat staat in de verslagleggingsvoorschriften (BBV). Daarnaast is er een onderscheid in vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Vervangingsinvesteringen worden gedaan ter vervanging van oude al bestaande investeringen. Alle overige investeringen zijn nieuwe investeringen.

2. Investeringsplan 2025-2029

Het investeringsplan bestaat uit twee onderdelen:

Lopende investeringen

Dit zijn investeringen die we op dit moment uitvoeren. De kredieten hiervoor heeft de raad eerder al vastgesteld.

Geplande investeringen

Dit zijn investeringen die we van plan zijn te gaan doen.

Dit onderscheid geeft inzicht in wat er al loopt en wat nog planvorming is. Het geeft daarmee een beeld van waar nog keuzes in te maken zijn en waar niet.

3. Lopende investeringen

In de volgende tabel geven we een overzicht van de lopende investeringen medio september 2025. We laten per programma zien hoe groot de beschikbare investeringskredieten zijn, hoeveel we daarvan tot nu toe besteed hebben en welk bedrag we nog moeten uitgeven.

bedragen x € 1.000

Programma	Investerings-krediet	Besteed	Nog uit te geven
1. Welzijn en zorg	1.650	798	852
2. Werk, inkomen en onderwijs	11.342	10.859	483
3. Ontmoeten, sport en cultuur	22.594	14.782	7.812
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	15.000	6.167	8.833
5. Economie	472	272	200
6. Stadscentrum	18.624	13.076	5.547
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	2.051	411	1.640
9. Besturen in verandering van tijden	8.990	7.708	1.282
Totaal	**80.723**	**54.073**	**26.649**

Toelichting lopende investeringen

Programma 1. Welzijn en zorg

De lopende investeringen in programma 1 hebben betrekking op vluchtelingen op de Spitsbergerweg waarbij we nog een saldo van € 0,9 miljoen beschikbaar hebben inclusief het restantkrediet van € 1,0 miljoen voor afrondende werkzaamheden zoals toegelicht bij de Autonome ontwikkelingen bij programma 1.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

De grootste investering binnen dit programma betreft de Korenaer/Kennedyschool (€ 11,1 miljoen). Hiervan is nog € 0,4 miljoen beschikbaar. Na financiële afwikkeling met het schoolbestuur zullen we dit krediet sluiten. Daarnaast bevat dit programma het voorbereidingskrediet (€ 0,1 miljoen) van de investering De Eiber. Dit betreft de vervangende nieuwbouw van de relatief kleine basisscholen Sint Lambertus (Haren), De Linde (Macharen) en De Klimop (Megen) inclusief kinderopvang op één locatie. Momenteel lopen de voorbereidingen. In 2025 pakken we dit verder op. In het investeringsplan (hieronder) is rekening gehouden met een verhoging van het voorbereidingskrediet in 2025 en we verwachten we de bouw in 2027 en 2028.
Verder bevat dit programma het voorbereidingskrediet (€ 0,1 miljoen) voor de investering in het Kleurenbos/de Evenaar. De school is in 2023 is verhuisd naar de leegstaande ruimtes in MFA Noorderlicht. Om de meest optimale herindeling met installatie aanpassingen te maken en dubbele investeringen te voorkomen worden de projecten integraal aangepakt.De voorbereidingen voor deze investering zijn getroffen. Binnenkort vragen we in 2025 de resterende middelen voor de verbouwing, aanwezig in het investeringsplan, aan voor de verdere uitvoering van dit project.

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Dit programma bevat het voorbereidingskrediet (€ 0,4 miljoen) voor de investering Ontmoeten in Macharen (nieuw gemeenschapshuis de Bongerd en verplaatsing tennispark). De afgelopen periode is gewerkt aan het schetsontwerp/voorontwerp. Komende periode is het definitief ontwerp. De verdere ontwikkeling staat voor € 5,3 miljoen in het investeringsplan met beoogde uitvoering in 2026-2027.

Overige investeringen op het gebied van ontmoeten binnen dit programma betreffen: Ontmoeten ONK, Mozaik, huiskamerfunctie thuis in de buurt, vervangen luchtbehandeling Meteoor, verduurzaming MFC de Koppelinck en wijkcentrum Meteoor.

Binnen het onderdeel sport onder dit programma lopen 2 investeringen in gymzalen. Het krediet van € 2,1 miljoen voor de gymzaal Nicolaasschool is bijna volledig uitgegeven. Het investeringskrediet voor de nieuwbouw gymzaal Verdistraat is beschikbaar gesteld. Momenteel loopt de aanbestedingsfase. Vervolgens zal eind 2025 worden gestart met de bouw. We verwachten dat de gymzaal Q3 2026 wordt opgeleverd. Het restantkrediet bedraagt € 2,2 miljoen.
Het investeringskrediet voor het Open Sportpark Herpen van € 1,3 miljoen is beschikbaar gesteld. De aanbesteding is succesvol verlopen en inmiddels is opdracht gegeven voor de realisering van het Open Sportpark Herpen. De planning is dat het buitenterrein in Q2 2026 wordt opgeleverd. De aanpassing van het clubhuis met kleedaccommodatie gebeurt hierna door de Open Club Herpen, onder regie van de gemeente.
Het voorbereidingskrediet voor het nieuwe Golfbad van € 1,7 miljoen is ook onder dit programma opgenomen.
Daarnaast bevat dit programma totaal € 2,8 miljoen krediet voor de vervanging van diverse kunstgrasvelden (OHC, Koppelsteeg, Amstelhoef, Onder d'n Plag) waarvan nog € 0,9 miljoen resteert.

De grootste investering in cultuur binnen dit programma betreft de kredieten voor de Lievekamp. Voor de nieuwbouw van het theater zijn investeringskredieten beschikbaar gesteld voor de opslag van het voormalige Zuiderstrandtheater, het voorlopig ontwerp en het definitief ontwerp samen in totaal € 7,3 miljoen. De raad heeft in 2025 besloten het Definitief Ontwerp goed te keuren, en bijbehorend investeringskrediet beschikbaar te stellen, voor de nieuwbouw van theater De Lievekamp en Centrum voor de Kunsten Muzelinck. Eind 2025 verwachten we de uitkomsten van de aanbesteding en daarna de uitwerking van het technisch ontwerp. Ook doorlopen we de noodzakelijke ruimtelijke procedures.

De verduurzaming van het pand van Volksuniversiteit (Kruisstraat 94 Oss) is in uitvoering en verloopt volgens planning. De planning voorziet erin dat de verduurzaming en verbouwing om en nabij de jaarwisseling zijn afgerond. Begin 2026 zal de verkregen DUMAVA-subsidie worden verantwoord.

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte
De grootst lopende investering binnen dit programma is Dorpsplein Geffen (€ 1,8 miljoen) hiervan is nog € 1,0 miljoen beschikbaar. Op het gebied van infrastructuur loopt er een investering voor de Nicolaasschool (€ 0,7 miljoen) hiervoor is nog € 199.000 beschikbaar. Ook het krediet van € 500.000 voor vergroenen Stadshart valt onder dit programma hiervan is nog € 6.000 beschikbaar. Voor de investeringen van de begraafplaatsen zijn 2 kredieten beschikbaar gesteld namelijk Herinrichten Hoogen Heuvel hiervan is nog € 55.000 beschikbaar en herinrichten Megen hiervan is nog € 6.000 beschikbaar. Naast deze investering bevat dit programma vooral de investeringen die behoren bij het IUP (integraal uitvoeringsprogramma). Dit zijn in totaal 30 projecten met een totaal investeringsbedrag van € 9,6 miljoen waarvan nog € 7,1 miljoen beschikbaar is.
Verder is er bij de Autonome Ontwikkelingen binnen deze programmabegroting een krediet aangevraagd voor de voorbereiding Heihoeksingel voor een bedrag van € 0,6 miljoen.

Programma 5. Economie
De investering Aanpak Geffense plas omg. - parkeerplaats strand 10 heeft een totaal investeringskrediet van € 422.000 hiervan is nog € 180.000 beschikbaar. Daarnaast bevat dit programma een voorbereidingskrediet voor de Haven Elzenburg voor een investeringsbedrag van € 50.000 hiervan is op dit moment 30.000 uitgegeven.

Programma 6. Stadscentrum
Dit programma bevat het krediet voor de investering in het Warenhuis. De gemeenteraad heeft hier een krediet van € 15,0 miljoen beschikbaar voor gesteld hiervan is nog € 2,9 miljoen beschikbaar. Dat betreft met name budget voor de installaties binnen het gebouw. Daarnaast zijn er kredieten beschikbaar gesteld voor de openbare ruimte van het Walkwartier voor een totaal bedrag van € 3,6 miljoen hiervan is op dit moment 0,9 miljoen uitgegeven.

Programma 7. Verstedelijking, wonen mobiliteit
Binnen dit programma is er een krediet van € 575.000 opgenomen voor de uitbreiding standplaatsen woonwagens, hierop is op dit moment € 284.000 uitgeven. Daarnaast is er een krediet van € 326.000 beschikbaar gesteld voor VRI's voor de Singel 1940 -1945, voor deze investeringen is er € 37.000 uitgegeven. Verder is er binnen dit programma een krediet opgenomen voor de voorbereiding spoorkruising Amsteleind voor een bedrag van € 1,1 miljoen zoals besloten door de raad op 10 april 2025.

Programma 9. Besturen in verandering van tijden
De investeringen binnen dit programma betreffen voornamelijk Verbouwingen aanpassingen binnen het gemeentehuis totaal heeft dit een investeringskrediet van € 4,8 miljoen hiervan is nog € 0,7 miljoen beschikbaar. Voor rollend materieel is er krediet aangevraagd voor 12 voertuigen (€ 1,8 miljoen) hiervan is nog € 0,5 miljoen beschikbaar. Daarnaast is er voor ICT een krediet beschikbaar voor 6 investeringen (€ 2,2 miljoen) binnen de autonome ontwikkelingen wordt aanvullend krediet aangevraagd om de vervanging van de laptops uit te kunnen voeren.

4. Geplande investeringen

Bedragen x € 1.000

Investering	Besluit	Type	2025	2026	2027	2028	2029	Bijdrage reserves
1. Welzijn en zorg*								
Scouting Oss Zuid	A	V		500	0			Nee
Totaal programma			**0**	**500**	**0**	**0**	**0**	
2. Werk, inkomen en onderwijs*								
Specialistische voorziening VSO	R	N					PM	Nee
Specialistische voorziening SO	R	N					PM	Nee
SBO Het Baken	A/R	N	537			3.175	3.175	Nee
De Eiber (Optimus)	A/R	N	377		2.885	2.885		Nee
De Wissel	C	N	260	188				Nee
De evenaar en 't Kleurenbos	C	N	2.252					Nee
Amsteleind Basisschool fase 1	A/R	N	384		1.131	3.392		Nee
Amsteleind Basisschool fase 2	R	N					965	Nee
Hertogin Johanna School	A/R	N		508			2.918	Nee
Oss Noord-West (Lockaert/Polderhof) en kinderopvang	A/R	N		971	300	5.782	5.582	Nee
De Nieuwe Link	A/R	N		439			2.523	Nee
De Regenboog en Teugelaar	A/R	N	723			4.158	4.158	
Totaal programma			**4.533**	**2.106**	**4.316**	**19.392**	**19.321**	
3. Ontmoeten, sport en cultuur*								
Sportzaal Ussenstelt Oss Noord-West	A/R	N		492	5.730			Nee
Gymzaal Amsteleind	A/R	N		718	8.278			Nee
Gymzaal Schadewijk	A/R	N		147		844	844	Nee
Gymzaal Ruwaard	A/C	N				269	1.849	Nee

Investering	Besluit	Type	2025	2026	2027	2028	2029	Bijdrage reserves
Aanpassing sportcentrum Rusheuvel	A	N			300			Nee
Vidi Reo Ravenstein	A/R	N	225	3.570	2.701			Nee
Huiskamerfunctie thuis in de buurt	A	N		209				Nee
Ontmoeten Macharen	R	N		2.282	3.069			Nee
De Binnenstad	A/R	N		252		2.900		Nee
De Nolder herijking	A/R	N		223		2.570		Nee
Herijking maatschap. Voorz. Geffen Centrum	A	N		300				Nee
Kunstgrasveld Oss'20 Toplaag	A	N	356				356	Nee
Sportaccommodatie Onder d'n Plag	A/C	N				95	1.105	Nee
Kunstgrasveld Koppelsteeg Toplaag	A	N			398			Nee
Kunstgras Amstelhoef toplaag 2 velden	A	N		754				Nee
Hescheweg/Talentencampus toplaag	A	N		1.125				Nee
Hockey Rusheuvel	A	N		497	101			Nee
renovaties en verbeteringen gemeentelijke vastgoed	A	N	100	869		71		Nee
Totaal programma			**681**	**11.438**	**20.678**	**6.749**	**4.154**	
4. Klimaat, energie en openbare ruimte								
Wegen/ Groen/ Openbare verlichting/ verkeersregelinstallaties	C	N	2.320	4.336	7.288	7.695	7.765	Nee
Vloeistofdichte Vloeren Milieustraat	A	N			75			Nee
Kerkhofmuur Megen	A	V	85					Nee
KCA Unit	A	N				125		Nee
Totaal programma			**2.405**	**4.336**	**7.363**	**7.820**	**7.765**	
5. Economie								
Haven	A	N	360	1.068	1.807			Nee
Totaal programma			**360**	**1.068**	**1.807**	**0**	**0**	
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit								
Parkeren	A	N	1.112		781			Nee
Totaal programma			**1.112**	**0**	**781**	**0**	**0**	
9. Besturen in verandering van tijden								
Rollend materieel	A	V	1.140	1.753	2.066	1.685	1.219	Nee
Gemeentewerf Ir. Diddewerf	A	N	50					Nee
ICT Hardware	A	V	907	1.227	880	1.632	274	Nee
ICT Software	A	V	10	170	147	132	882	Nee
Totaal programma			**2.107**	**3.150**	**3.093**	**3.449**	**2.375**	

Investering	Besluit	Type	2025	2026	2027	2028	2029	Bijdrage reserves
10. Financieel Beleid								
Activeren uren openbare ruimte	A	N	616	616	616	616	616	Nee
Activeren uren Vastgoed	A	N	485	485	485	485	485	Nee
Totaal programma			**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**	
TOTAAL ALLE PROGRAMMA'S			**12.298**	**23.698**	**39.138**	**38.510**	**34.715**	

* De investeringen in deze programma's betreffen investeringen vanuit het meerjaren investeringsplan (MIP) vastgoed. Hierover rapporteren we ook in de paragraaf Integraal Voorzieningenbeleid. Het MIP is voorafgaande aan de begrotingsbehandeling vastgesteld door het college en gepresenteerd aan de raad.

Toelichting geplande investeringen

Programma 1. Welzijn en Zorg
De investeringen in dit programma komen uit het meerjarig investeringsplan (MIP) voor ons vastgoed in jeugdaccommodaties. We zijn gestart met onderzoeken en verdere voorbereidingen voor een scoutinggebouw in Oss-Zuid. We reserveren € 500.000 in 2026 voor deze accommodatie.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs
De investeringen in dit programma komen uit het meerjarig investeringsplan (MIP) voor ons vastgoed in onderwijshuisvesting. Binnen het gebied Oss Noord-West is ontwikkeling beoogd voor vervangende nieuwbouw van de Lockaert, de Polderhof, SBO het Baken, kinderopvang en sportzaal de Ussenstelt. Met dit project willen we inclusief onderwijs tussen regulier en speciaal basisonderwijs gefaciliteerd in de huisvesting mogelijk maken op één locatie. Voor de scholen (inclusief kinderopvang) voorzien we een totale investering van € 19,5 miljoen (inclusief sloop en openbaar gebied), waarvan we in 2025 en 2026 al € 1,5 miljoen aan voorbereidingskrediet vragen. Daarbij maakt sportzaal de Ussenstelt onderdeel uit van deze gebiedsontwikkeling. We voorzien een investering van € 6,2 miljoen, waarvoor we in 2026 € 0,5 miljoen aan voorbereidingskrediet vragen. (zie ook programma 3).
We voorzien de bouw van kindlandschap De Eiber in 2027 en 2028 voor € 6,1 miljoen, waarvoor we in 2025 al € 0,4 miljoen aan voorbereidingskrediet vragen. Dit betreft de vervangende nieuwbouw van de relatief kleine basisscholen Sint Lambertus (Haren), De Linde (Macharen) en De Klimop (Megen) inclusief kinderopvang op één locatie.
Voor de verbouwing van De Evenaar en 't Kleurenbos in MFA Noorderlicht is al eerder € 137.000 voorbereidingskrediet verstrekt. In 2023 is 't Kleurenbos verhuisd naar de leegstaande ruimtes in MFA Noorderlicht. Om de meest optimale herindeling te maken en dubbele investeringen te voorkomen worden de projecten integraal aangepakt. In 2024 is samen met de gebruikers onderzoek gedaan en een ontwerp gemaakt. We vragen in 2025 een resterend krediet van € 2,2 miljoen voor de uitvoering van de verdere werkzaamheden.
De Wissel is gehuisvest in MFC De Koppellinck. Uit de prognose blijkt dat het aantal leerlingen groeit. Wij zijn in samenspraak met schoolbestuur Filios en het bestuur van MFC De Koppellinck aan het onderzoeken op welke manier we de leerlingengroei permanent kunnen huisvesten. We vragen voor deze verbouwing in 2025-2026 € 0,5 miljoen.
De Nieuwe Link ligt in de Schadewijk. We onderzoeken de vervangende huisvesting van de scholen in de Schadewijk (De Nieuwe Link, IKC De Regenboog en De Teugelaar). In 2024 heeft de gemeenteraad de Integrale gebiedsvisie Schadewijk vastgesteld. Vervolgens heeft het College besloten dat er behoefte is aan een integrale visie op de maatschappelijke voorzieningen in de Schadewijk. In 2025 hebben we een toekomstbeeld gemaakt voor alle (huidige en toekomstige) maatschappelijke voorzieningen in de Schadewijk met de meest optimale locaties voor (de belangrijkste) voorzieningen. Voor de Nieuwe Link vragen we een investering van € 5,5 miljoen, waarvoor we in 2026 al € 0,4 miljoen aan voorbereidingskrediet vragen. De beoogde uitvoering is in 2029 en 2030.Voor vervangende nieuwbouw van de voorzieningen IKC De Regenboog en De Teugelaar van

schoolbestuur SAAM verwachten we een investering van € 9,0 miljoen, waarvoor we in 2025 een voorbereidingskrediet van € 0,7 miljoen vragen. De beoogde bouw is in 2028 en 2029.
We voorzien een vervangende huisvesting voor Hertogin Johanna V. We voorzien voor de bouw een investeringsbedrag van € 6,2 miljoen, waarvoor we in 2026 € 0,5 miljoen aan voorbereidingskrediet vragen. De bouw voorzien we in 2029 en 2030.
Door de komst van de nieuwe woonwijk en een toename van het aantal inwoners bij Amsteleind is een nieuwe basisschool een wettelijke verplichting. In 2024 zijn we gestart met de voorbereidingen. We gaan uit van een investering in delen, meegroeiend met de wijk, tussen 2027 en 2033.
In totaal is een investering voorzien van € 9,7 miljoen waarvan € 4,9 miljoen voor fase 1 (bouw 2027 en 2028). Hiervan vragen we in 2025 al een voorbereidingskrediet van € 0,4 miljoen. Vervolgens vragen we voor fase 2 € 4,8 miljoen tussen 2029 en 2033. We gaan uit van modulaire bouw, meegroeiend met de voorgang van de nieuwe woonwijk en de daarmee toenemende inwoneraantallen. De kapitaallast van de tweede fase is niet opgenomen in de jaarschijven van deze programmabegroting.
Momenteel lopen onderzoeken voor de vervangende huisvesting van het speciaal onderwijs (SO) HUB en Oosterwijs en voortgezet speciaal onderwijs (VSO) HUB en Oosterwijs. In afwachting van de uitkomsten zijn deze investeringen in deze programmabegroting op PM gezet.

Investeringen na 2029
De jaarschijven van dit investeringsplan van deze programmabegroting zijn zichtbaar tot en met 2029.
Van de investeringen die pas in 2029 of later worden afgerond, zijn de kapitaallasten pas in opvolgende begrotingen zichtbaar. Dit geldt voor de investeringen: scholen Schadewijk, Hertogin Johanna V en Amsteleind fase 2.

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur
De investeringen in dit programma komen uit het meerjarig investeringsplan (MIP) voor onze maatschappelijke voorzieningen en sport. In het investeringsplan voorzien we de aanleg of vervanging van enkele kunstgrasvelden bij sportclubs.
Voor sportpark Amstelhoef gaat het om de vervanging van de toplaag van 2 velden voor € 0,8 miljoen in 2026.
Voor sportpark de Koppelsteeg de vervanging van de toplaag van een veld voor € 0,4 miljoen in 2027.
Voor sportpark Rusheuvel Oss ’20 de vervanging van de toplaag van 2 velden (per veld € 0,4 miljoen). 1 veld staat gepland in 2025 en 1 veld in 2029. De vervanging van de toplaag van de kunstgrasvelden aan de Hescheweg/Talentencampus voor € 1,1 miljoen staat gepland in 2026. Ook is de aanleg/vervanging van enkele velden bij Hockey Rusheuvel voorzien (waterveld € 0,3 miljoen in 2026, seniorenveld € 0,2 miljoen in 2026 en pupillenveld € 0,1 miljoen in 2027). In beginsel is de planning gebaseerd op een financiële afschrijving. Pas als de velden ook technisch zijn afgeschreven worden ze vervangen.
We reserveren € 1,2 miljoen voor benodigde aanpassingen van de (sport)accommodatie bij Onder d’n Plag. Deze zijn nodig door de verhuizing van de voetbalclub uit Ravenstein naar deze accommodatie en de groei van fusieclub Vesta ’19. Hiervan vragen we in 2028 al een deel voorbereidingskrediet ter grootte van € 0,1 miljoen. Het restant voor de uitvoering van € 1,1 miljoen is gepland in 2029. Om dit te realiseren vragen we in deze programmabegroting middelen voor een benodigde grondaankoop van een naastliggend perceel voor € 0,7 miljoen in 2026. De kapitaallast hiervan is jaarlijks € 8.000.
Zoals al bij onderwijs is benoemd, is binnen het project bij scholen Oss Noord-West (Lockaert/Polderhof) ook de nieuwbouw van een sportzaal (De Ussenstelt) voorzien. We ramen de totale investering op € 6,2 miljoen, waarvan we in 2026 al € 0,5 miljoen voorbereidingskrediet vragen. De geplande bouw is in 2027. De geplande realisatie van nieuwbouw gymzaal Verdistraat kost € 2.458.000.
In het investeringsplan vragen wij middelen voor een gymzaal binnen het sociale hart Schadewijk. De investering kost € 1,8 miljoen, waarvan in 2026 € 0,1 voorbereidingskrediet en in 2028 en 2029 uitvoeringskrediet € 1,7.
Bij programma 2 is al ingegaan op de nieuwbouwwijk Amsteleind. Hiervoor is in het investeringsplan ook al rekening gehouden met één plek voor sport en ontmoeten. Op de locatie voorzien wij een gezamenlijke maatschappelijke voorziening, waarbij integrale samenwerking leidt tot multifunctioneel gebruik van ruimten. We ramen deze investering op € 9,0 miljoen. In 2026 vragen we hiervan € 0,7 miljoen voorbereidingskrediet en de bouw staat gepland in 2027.

De realisatie van nieuwbouw van de gymzaal Ruwaard II is voorzien in 2029 en de totale investering is geraamd op € 2,1 miljoen. Hiervan vragen we in 2028 € 0,3 voorbereidingskrediet. De nieuwe gymzaal wordt energie neutraal en voldoet aan de eisen van eigentijds gymonderwijs, sport en bewegen.
Tot slot vragen we een investering in sportcentrum De Rusheuvel in 2027. Het gaat om aan aanpassing van de hal (€ 0,2 miljoen) en een sportvloer (€ 0,1 miljoen). Met deze aanpassingen is de hal multifunctioneler te gebruiken voor verschillende sporten en gymonderwijs.
De investering voor Ontmoeten Ravenstein (Vidi Reo) ramen we in totaal op € 6,5 miljoen. Dit is inclusief de inrichting van het openbaar gebied op de rijks monumentale locatie. Hiervan vragen we in 2025 een voorbereidingskrediet van € 0,2 miljoen. We voorzien de bouw in 2026 en 2027.

Voor de investering Ontmoeten in Macharen (nieuw gemeenschapshuis de Bongerd en verplaatsing tennispark) is al eerder € 418.000 voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. De verdere ontwikkeling staat voor € 5,3 miljoen in het investeringsplan met beoogde uitvoering in 2026-2027.
De implementatie Huiskamerfunctie thuis in de buurt kent voor diverse dorps- of Wijkhuizen een individueel implementatieproces. Daarbij is het activiteitenprogramma laagdrempelig ontmoeten leidend voor aanpassingen van het gebouw, vertaald in een programma van eisen voor eigenaar en huurders van het pand. Voor de bouwkundige aanpassingen zoals voor de huiskamerfunctie of het samen koken/ samen eten zal per wijk- of dorpshuis een haalbaarheidsonderzoek gedaan worden alvorens dit leidt tot ontwerp, besluitvorming en realisatie. In 2025 is voor de eerste fase al € 0,5 miljoen beschikbaar gesteld. Voor de tweede fase vragen we in 2026 een investering van € 0,2 miljoen.

In het investeringsplan is het project (ver)nieuwbouw van De Nolder opgenomen voor een totaal van € 2,8 miljoen, waarvan we in 2026 al € 0,2 miljoen voorbereidingskrediet aanvragen. Naast dat het huidige gebouw ernstig is verouderd zorgen verschillende ontwikkelingen rondom de maatschappelijke voorzieningen in Maren-Kessel het noodzakelijk om de Voorzieningenkaart nu te herijken. De bouw staat gepland in 2028.

Uit onderzoeken bij het project herijking maatschappelijke voorzieningen Geffen blijkt dat de huidige voorzieningen toereikend zijn, maar voor een extra lokaal voor de school in het ontmoetingsdeel en herverdeling van vierkante meters voor extra activiteiten, wordt uitgeweken naar het Oude Klooster. De € 0,3 miljoen middelen in het investeringsplan willen we hiervoor in 2026 inzetten.

In 2024 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar toekomstbestendigheid van de Binnenstad. Het collegebesluit van 7 mei 2024 behoud van de Binnenstad bekrachtigd. We voorzien de renovatie/vernieuwbouw in 2028 voor een investering van € 3,2 miljoen, waarvan we in 2026 al € 0,3 miljoen voorbereidingskrediet vragen.

Investeringen na 2029
De jaarschijven van dit investeringsplan van deze programmabegroting zijn zichtbaar tot en met 2029.
Van de investeringen die pas in 2029 of later worden afgerond, zijn de kapitaallasten pas in opvolgende begrotingen zichtbaar. Dit geldt voor de investeringen Gymzaal Ruwaard II, 1 kunstgrasveld toplaag Rusheuvel, gymzaal Schadewijk en Sportaccommodatie Onder d'n Plag.

Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte
In dit programma staan de investeringen voor afval/duurzaamheidsplein/begraafplaatsen en de investeringen in groen, wegen, verkeersregelinstallaties en openbare verlichting uit het IUP (integraal uitvoeringsprogramma). Het college stelt de investeringen in de openbare ruimte vast via het IUP en de voortgangsrapportages hierover. Vanuit het IUP activeren we de bedragen die we uitgeven aan vervanging van wegen, groen, verkeersregelinstallaties en openbare verlichting. Bedragen uit het IUP die betrekking hebben op onderhoud komen rechtstreeks ten laste van programma 4. Daarnaast bevat dit programma de verhoging van het investeringsvolume voor de openbare ruimte. We activeren de bedragen per IUP-project en voor de kapitaallasten hanteren we een gemiddelde van de termijnen zoals vastgesteld in de nota investeringsbeleid.

Programma 5. Economie
De investering in programma 5 betreft vervangingen aan de Sluis (mechanisch en installaties). Daarnaast hebben we een investering staan voor de haven en voor de brug.

Programma 7. Verstedelijking, wonen mobiliteit
In dit programma staan de investeringen voor parkeren. Hieronder vallen onder andere de investeringen voor bewaakte rijwielstallingen en fietsenstallingen.

Programma 9. Besturen in verandering van tijden
De grootste investeringen in dit programma hebben te maken met ICT (hard- en software) en rollend materieel. Verder hebben we in dit programma een investering voor bij Gemeentewerf Ir. Diddewerf opgenomen. De planning van de ICT investeringen is gebaseerd op een vervangingskalender. Deze is geactualiseerd, de grootste posten vanuit de vervangingskalender zijn de volgende investeringen: Rekencentrum deel I en vervanging laptops. De vervangingskalender is leidend, op basis hiervan begroten we de investeringen en bijbehorende kapitaallasten. De investeringen in rollend materieel volgen uit het beheerplan dat het college vaststelt. In zijn algemeenheid zijn deze investeringen einde jaar afgerond.

5. Activeren uren op investeringskredieten

Vanuit de verslagleggingsvoorschriften (BBV) dienen de directe uren die medewerkers besteden aan reguliere investeringsprojecten te worden geactiveerd. Dit betreft uren op de vastgoedprojecten onder programma 1, 2 en 3 en uren op de investeringen in de openbare ruimte onder programma 4, 5 en 7.
Voor de kredieten uit bovenstaande tabel betekent dit dat deze opgehoogd zullen worden met een component voor uren die hier aan besteed worden. Deze zijn inbegrepen in bovenstaande tabel in programma 10.
Voor de vastgoedprojecten rekenen we jaarlijks € 484.500 aan loonkosten toe aan de projecten, voor de openbare ruimte projecten rekenen we jaarlijks € 615.500 toe.

Voor de kredieten worden deze uren als volgt evenredig verdeeld over het totaalbedrag per programma:

Bedragen x € 1.000

Programma	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1. Welzijn en Zorg	-	17	-	-	-
2. Werk, inkomen en onderwijs	421	73	84	359	399
3. Ontmoeten, sport en cultuur	63	395	400	125	86
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	382	494	455	616	616
5. Economie	57	122	112	-	-
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	177	-	48	-	-
Totaal	**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**	**1.100**

Bijlagen

1. Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte

Inleiding

De uitvoering van projecten, zeker van complexe projecten, is en blijft een dynamisch proces. Door het constant blijven volgen van de projecten tijdens de voorbereiding en uitvoering krijgen we een goed inzicht in het uiteindelijke resultaat, de kosten, en de inzet van subsidies. Deze rapportage geeft de voortgang weer van de IUP-projecten van de afdeling IBOR. Alle projecten zijn beoordeeld naar de situatie per juli 2025. Daarbij hebben we ook een doorkijk gemaakt naar de totale doorlooptijd van het betreffende project. Als er sprake is van een technische - en/of financiële treft u in deze rapportage een nadere toegelicht aan.

1. Technische voortgang van de projecten (alle IUP-projecten)

Hierbij wordt beoordeeld welke technische mutaties er de afgelopen periode hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt gekeken of eventuele afwijkingen gevolgen hebben voor de planning van de uitvoering. Vooralsnog kunnen de meeste projecten volgens planning worden afgerond. In het volgende overzicht geven we aan welke technische mutaties de afgelopen periode hebben plaatsgevonden.

Status	Aantal
Technisch gereed	14
Financieel gereed	7
Voorbereiding op schema	24
Uitvoering op schema	37
Startmoment loopt gevaar	1
Startmoment is bijgesteld	0
Project is vervallen	1
Nieuw project	0
Totaal	84

Status – startmoment loopt gevaar

Geurdenhof

Het project Geurdenhof is een relatief kleinschalig project. Het betreft het vervangen van een enkele rioleringsstreng en de bovenliggende verharding. Er wordt op dit moment gekeken naar mogelijke vervangende maatregelen voor de Geurdenhof. Het geplande startmoment loopt daarmee nog steeds gevaar.

Status – startmoment is bijgesteld

Er zijn bij de het opstellen van de 1e voortgangsrapportage IUP 2025 geen projecten waarbij het startmoment gevaar loopt.

Status – project is vervallen

Oostwal Verkeersregelinstallaties

De verkeersregelinstallaties op de kruisingen Oostwal–Hooghuisstraat en Oostwal–Walstraat staan op het beheerprogramma om vervangen te worden. Er vindt de komende jaren echter een integrale herinrichting van de Oostwal plaats. De verkeersregelinstallaties vallen binnen het projectgebied van de herinrichting. Binnen de herinrichting worden de kruisingen van de Oostwal– Hooghuisstraat en Oostwal–Walstraat anders vorm gegeven. De verkeersregelinstallaties komen hier mogelijk niet terug. Dit betekent dat het project Oostwal Verkeersregelinstallaties kan komen te vervallen.

Status – nieuw project
Er zijn bij het opstellen van de 1e voortgangsrapportage IUP 2025 geen nieuwe projecten te melden.

Projectmutaties (alleen de IBOR-projecten)
Het resultaat van de 1e voortgangsrapportage IUP 2025 bestaat uit projectresultaten (positief en negatief) en projectmutaties (bijramen en aframen). De 1e voortgangsrapportage IUP 2025 laat een overall negatief resultaat zien. Het resultaat laat zich als volgt samenvatten.

Negatieve projectresultaten
De projecten "Romeinenweg", "Ridderstraat" en "Nieuwstraat Ravenstein" zijn gereed en kennen een negatief projectresultaat.

Positieve projectresultaten
De projecten "Gasstraat Oost", "Joannes Zwijsenlaan", "Linnenplein" en "Harnas" zijn gereed en kennen en positief projectresultaat.

Aframen projectbudget
Pastoor van de Kampstraat Geffen
Het project "Pastoor van de Kampstraat Geffen" is technisch gereed. De eerder voorziene kosten voor het aanbrengen van een waterbergend cunet en verontreinigde grond bleken mee te vallen. De kosten voor het ontwerpen, voorbereiden en aanbrengen van het waterbergend cunet zijn lager. Daarnaast was de verontreinigde grond minder verontreinigd dan mocht worden aangenomen. Het project kan tussentijds worden afgeraamd

Bijramen projectbudget
Van der Duyn van Maasdamstraat e.o. Oss
De Duyn van Maasdamstraat en omliggende straten worden opnieuw ingericht. De riolering wordt vervangen en er wordt een gescheiden rioolstelsel aangelegd. Woningen worden met toestemming van de bewoners afgekoppeld. De wegen krijgen de uitstraling van een 30 km/uur gebied. Het betreft een grootschalige herinrichting op wijkniveau. De onstabiele situatie in de wereld van de afgelopen jaren maken dat er ieder jaar weer nieuwe prijsstijgingen optreden. Deze prijsstijgingen waren bij de start van het project niet voorzien. De prijsstijgingen maken dat het projectbudget tussentijds wordt bijgeraamd.

Integrale vervanging verhardingen (Houtstraat)
De benodigde sleuf voor de afwatering van de Houtstraat is vooralsnog niet met reguliere bemaling droog te krijgen. De bodem is, anders dan op basis van een vooronderzoek kon worden aangenomen, te doorlatend. De werkzaamheden nemen hierdoor langer in beslag. Er dient een oplossing te worden gevonden en aanvullende maatregelen te worden getroffen. Het onderzoek en de aanvullende maatregelen hebben extra middelen nodig. Het projectbudget wordt tussentijds bijgeraamd.

2. Voortgang op projectniveau

A = Programmafase
B = Ontwerpfase
C = Bestekfase
D = Uitvoeringsfase
E = Technisch gereed
F = Financieel gereed

Projectnaam	Projectfase	Toelichting bij technische of financiële afwijkingen
Romeinenweg	F	Het project is gereed en sluit met een negatief projectresultaat.
Ridderstraat	F	Het project is gereed en sluit met een negatief projectresultaat.
Gasstraat Oost	F	Het project is gereed en sluit met een positief projectresultaat.
Joannes Zwijsenlaan (uit vervangingsclaim niet integraal)	F	Het project is gereed en sluit met een positief projectresultaat.
Nieuwstraat Ravenstein	F	Het project is gereed en sluit met een negatief projectresultaat.
Linnenplein	F	Het project is gereed en sluit met een positief projectresultaat, de voorziene middelen voor het extra waterbergend cunet en de verontreinigde grond bleken minder dan verwacht.
Pastoor van de kampstraat Geffen	E	Het project is nagenoeg gereed, de middelen voor het aanleggen van een waterbergend cunet bleken niet volledig nodig, er kan tussentijds worden afgeraamd.
Van der Duyn van Maasdamstraat Oss	C	Het project is in voorbereiding, prijsstijgingen en de grootschaligheid (complete wijk) maken dat er een tekort wordt voorzien, er wordt tussentijds bijgeraamd.
Harnas e.o.	F	Het project is gereed en sluit met een positief projectresultaat.
Integrale vervanging verhardingen (Dorskamp, Schaafdries, Het Wargaren, De Rijt, Muizenbergpad, Garststraat, Kraaijeven, Houtstraat Megen)	D	Het project is in uitvoering, door een afwijkende grondopbouw kan de bemaling de rioolsleuf niet droog krijgen, er dienen aanvullende maatregelen te worden getroffen, er wordt tussentijds bijgeraamd.

3. Financiën

Het resultaat van de 1e voortgangsrapportage IUP 2025 is geanalyseerd naar de financieringsbron. Een project kan gevoed worden uit het rioleringsfonds, fonds bodemsanering, grondbedrijf en beheergelden. Om een zuiver beeld te schetsen wordt het resultaat terug herleid naar deze groepen. Het resultaat valt uiteen in afwijkingen op groot onderhoud en vervanging. De afwijkingen op groot onderhoud worden gemuteerd op de betreffende activiteiten en voor zover het groot onderhoud groen, wegen of verkeer betreft eventueel verrekend met de Reserve IUP. Afwijkingen op vervanging leiden tot aanpassing van het betreffende investeringsvolume en hogere of lagere kapitaallasten in volgende jaren.
Het totale gecombineerde resultaat van de 1e voortgangsrapportage IUp bedraagt -€ 321.622. Hiervan is resultaat € 54.831 groot onderhoud en -€ 376.452 vervangingen. Het resultaat groot onderhoud van € 54.831 valt vrij aan het concern. Het resultaat vervangingen komt voor -€ 30.454 ten laste van riolering en -€ 345.998 ten laste van het concern. Het resultaat Vervangingen vertaald zich in benodigde investeringsruimte of een bij deze investeringsruimte horende hogere kapitaallast.

Omzetprognose

Op basis van de stand van de IBOR-projecten wordt een doorkijk gegeven naar de omzet die naar verwachting in het lopende jaar op de IBOR-projecten (projecten die met reserve IUP communiceren) nog wordt gemaakt. In totaal is per juli 2025 een bedrag van € 2.859.227 afgerekend. Op dit moment wordt voor de projecten nog aanvullend een omzet van € 7.892.500 verwacht. De totaal te verwachten omzet in 2025 komt daar mee op € 10.751.727. De laatste vijf jaar bedroeg de gemiddelde jaarlijkse omzet (afgerond) € 9.400.000. De omzetprognose 2025 wordt daarmee naar verwachting circa 14,38% hoger dan de gemiddelde omzet van de afgelopen vijf jaren.

2. Overzicht incidentele baten en lasten

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten weer en presenteren we het structurele begrotingssaldo.

In de volgende tabellen geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting. Dit overzicht geeft niet alleen inzicht in de incidentele baten en lasten, maar is ook een hulpmiddel bij het beoordelen van het structurele begrotingssaldo. De baten en lasten die niet incidenteel zijn, zijn immers structureel van aard. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht.
We nemen bedragen op vanaf € 100.000. We geven bij elke post een toelichting.

Een overzicht van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves, zoals het BBV voorschrijft, is in het financieel overzicht van de begroting opgenomen (bijlage 5 in dit document). In de nota reserves, die tegelijk met deze programmabegroting in de gemeenteraad wordt behandeld, zijn de reserves uitgebreid toegelicht.

Incidentele voordelen

Bedragen x € 1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1	1	PB 2025	Vrijval reserve beschermd wonen	-2.475				
2	1	PB 2025/2026	Inzet reserve vluchtelingen	-4.000	-8.000	-4.000		
3	2	PB 2026	Vrijval egalisatiereserve Wsw	-279				
4	2	PB 2026	Lagere kosten alleenverdienersproblematiek	-189				
5	7	PB 2026	Hogere kosten realisatie flexwoningen		-500			
6	7	PB 2025	Vrijval reserve geluid	-370				
7	9	PB 2026	Ontwikkeling ICT investeringen		-140	-159	-80	
8	9	PB 2026	Lagere implementatiekosten VIK	-109				
9	10	PB 2026	Lagere rentekosten	-1.408	-257			
10	9	PB 2025	Vrijval reserve WW lasten	-190				
			TOTAAL	**-9.020**	**-8.897**	**-4.159**	**-80**	**0**

Toelichting per post:

1. Het regionale portefeuillehoudersoverleg Wmo heeft op 5 juli besloten in 2025 € 7,5 miljoen extra uit de regionale reserve beschermd wonen te onttrekken en aan de lokale gemeenten uit te keren. Het aandeel van Oss hierin is € 2,5 miljoen.
2. We willen in de jaren 2025 t/m 2027 per jaar € 4 miljoen laten vrijvallen uit de reserve vluchtelingen. In totaal zetten we € 12 miljoen in uit deze reserve.
3. We verwachten in 2025 een bedrag van afgerond € 279.000 te ontvangen vanuit de egalisatiereserve Wsw vanuit het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant.
4. We hebben lagere kosten van € 189.000 voor alleenverdienersproblematiek in 2025. Dit komt mede door een budgetoverheveling vanuit de jaarrekening 2024

5. We hebben in 2025 hogere kosten voor de flexwoningen. In 2025 verwachten we hier voor eenzelfde bedrag aan opbrengsten.
6. We stellen voor om € 370.348 uit de reserve geluid vrij te laten vallen in 2025. Voor deze middelen is momenteel geen bestedingsplan
7. De diverse ontwikkelingen in ICT investeringen leiden tot een wijziging in de jaarlijkse investeringslasten. We hebben een incidenteel voordeel van € 140.000 in 2026, van € 159.000 in 2027 en van € 80.000 in 2028.
8. We hebben lagere implementatiekosten van € 109.000 voor het veiligheids informatie knooppunt.
9. Door vertraging van projecten hebben we een voordeel op lagere afschrijvingskosten en ook lagere rentekosten
10. We laten de reserve WW-lasten van € 190.000 vrijvallen in 2025. Doordat er tot op heden geen gebruik is gemaakt van het WW-reserve laten we deze reserve vrijvallen en draaien we de jaarlijkse storting terug.

Incidentele nadelen

Bedragen x € 1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1	1	PB 2026	Vorming reserve kostenbeheersing sociaal domein	2.100				
2	1	PB 2026	Extra ondersteuning zorgintensieve gezinnen		156			
3	3	PB 2023	Thuis in de buurt	50				
4	4	PB 2023	Meekoppelkansen Waterveiligheid	400				
5	4	PB 2023	Impuls klimaatadaptatie	500				
6	5	PB 2025	Storting reserve economie	300				
7	7	PB 2023	Reservering voor mobiliteitsopgave	8.000	1.000			
8	7	TR 2025	Hogere kosten schilderwerk Woonwagenlocaties	104				
9	7	PB 2023	Binnenstedelijke transformaties	5.000				
10	7	PB 2026	Storting reserve Fysieke kwaliteit leefomgeving		5.000			
11	7	PB 2026	Hogere kosten realisatie flexwoningen	500				
12	7	PB 2026	Extra storting in reserve Omgevingswet	1.500				
13	7	PB 2026	Extra uitbreiding startersleningen		200			
14	9	PB 2024	Nieuwe kantoorinrichting gemeentehuis	850				
15	9	PB 2023	Programma Data	105				
16	9	PB 2023	Extra capaciteit voor projecten	714	175			
17	9	TR 2025	Kosten afscheid en installatie nieuwe burgemeester	117				
18	9	PB 2025	Vorming reserve Schadewijk	1.000				
19	9	PB 2026	Inrichtingskosten E-HRM systeem	135				
20	9	PB 2026	Kosten organisatieontwikkeling		500	500		
21	9	PB 2026	Doorontwikkeling personeelsbeleid- en organisatie	195	799	600	103	
22			Overige posten	93	82			
			TOTAAL	**21.663**	**7.912**	**1.100**	**103**	**0**

Toelichting per post:

1. We stellen voor om een reserve te vormen ten behoeve van de kostenbeheersing van het sociaal domein voor een bedrag van € 2,1 miljoen. Dit betreft de helft van de extra vergoeding die we hebben ontvangen in de algemene uitkering voor de tekorten van Jeugdzorg over de jaren 2023 en 2024.
2. We stellen aan ONS welzijn incidenteel € 156.000 beschikbaar om ondersteuning te bieden aan ca. 30 zorgintensieve gezinnen in 2026.
3. We nemen een incidenteel bedrag op voor Thuis in de Buurt.
4. We storten 2 keer een bedrag in de reserve voor meekoppelkansen waterveiligheid.
5. We storten in 2023, 2024 en 2025 een bedrag van € 500.000 in een nieuwe reserve Klimaatadaptatie.
6. We stellen voor om in 2025 € 300.000 te storten in de reserve economie. Om de komende jaren in te kunnen spelen op noodzakelijke activiteiten op het gebied van economie willen we de reserve vast aanvullen. De strategienota economie die we in 2025 op gaan stellen zal hiervoor leidend zijn.
7. We storten gefaseerd € 23 miljoen in de reserve mobiliteit.
8. We hebben eenmalig hogere kosten voor reparatie, onderhoud- en schilderwerkzaamheden aan de bergingen van onze woonwagenlocaties.
9. We storten in totaal € 10 miljoen in de reserve binnenstedelijke transformatie.
10. We laten een structureel bedrag van € 100.000 voor de ambities van de spooragenda vrijvallen. Hiervoor in de plaats storten we eenmalige bijdrage van € 5 miljoen in de reserve fysieke verbetering fysieke kwaliteit leefomgeving.
11. We hebben in 2025 hogere kosten voor de flexwoningen. In 2025 verwachten we hier voor eenzelfde bedrag aan opbrengsten.
12. We stellen voor om in 2025 een extra storting te doen in de reserve omgevingswet van € 1,5 miljoen. Het is noodzakelijk en randvoorwaardelijk om de Omgevingswet als wettelijke taak ons eigen te maken en structureel te borgen binnen de organisatie.
13. We storten € 200.000 in de reserve verstrekken leningen volkshuisvesting om meer startersleningen te kunnen verstrekken.
14. We storten in totaal € 1,6 miljoen in een reserve voor de toekomstige verbouwing van het gemeentehuis.
15. Voor het programma Data nemen we een impulsbudget op.
16. We nemen extra capaciteit op voor een aantal projecten: de agrarische transitie, een kwartiermaker participatie, beleidscapaciteit Zorg en Veiligheid, Procesbegeleiding gebied polders en woningbouw
17. We hebben in 2025 hogere kosten voor de werving van een nieuwe burgemeester en het organiseren van het afscheid.
18. We stellen voor om een nieuwe reserve te vormen voor de Schadewijk. We stellen voor om hier in 2025 € 1 miljoen in te storten. Hiermee willen we de komende jaren extra investeren in Schadewijk en daarmee incidentele kosten afdekken.
19. We hebben in 2025 hogere kosten van €135.000 voor de eenmalige inrichtingskosten van een nieuw E-HRM systeem.
20. We vragen een bedrag van € 1 miljoen extra voor de organisatieontwikkeling. Dit voor de jaren 2025 tot en met 2028.
21. Voor de periode 2025 tot en met 2028 vragen we in totaal € 1,7 miljoen voor het doorontwikkeling van ons personeelsbeleid en organisatie.

Incidentele budgettair neutrale posten

bedragen x € 1.000

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1	1	NR 2025	Uitvoering Beschermd wonen	6.900	5.000	5.000	5.000	
	1	NR 2025	Mutatie reserve beschermd wonen	-6.900	-5.000	-5.000	-5.000	
2	1	NR 2025	Project internationale werknemers	61				
	1	NR 2025	Uit reserve Wonen welzijn en zorg	-61				
3	1	NR 2025	Kosten ombuigingen SD	133	816	535	239	239
	1	NR 2025	Uit reserve kostenbeheersing SD	-133	-816	-535	-239	-239
4	1	NR 2025	Projecten GALA/IZA	221	265	329		
	1	NR 2025	Mutatie reserve GALA/IZA	-221	-265	-329		
5	1	NR 2025	Projecten dak-en thuisloosheid	110				
	1	NR 2025	Uit reserve Dak- en thuisloosheid	-110				
6	1	NR 2025	Vluchtelingen	218	-4.217	-1.599	2.415	2.606
	1	NR 2025	mutatie Opvang vluchtelingen	-218	4.217	1.599	-2.415	-2.606
7	2	NR 2025	Bestaanszekerheid	681	424	215	116	
	2	NR 2025	Mutatie bestaanszekerheid	-681	-424	-215	-116	
8	3	NR 2025	Projecten IVB	688	311	380	10	10
	3	NR 2025	Uit reserve IVB	-688	-311	-380	-10	-10
9	3	NR 2025	Projecten verduurzaming gemeentelijk vastgoed	673				
	3	NR 2025	Uit reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed	-673				
10	4	NR 2025	Projecten klimaatadaptatie	339	350	290	186	
	4	NR 2025	in reserve klimaatadaptatie	-339	-350	-290	-186	
11	5	NR 2025	Projecten economie	103	421	44	31	31
	5	NR 2025	Uit reserve	-103	-421	-44	-31	-31
12	6	NR 2025	Activiteiten centrum	142	228	75		
	6	NR 2025	Uit investeringsfonds stadshart Oss	-142	-228	-75		
13	7	NR 2025	Mobiliteitsprojecten	1.171	121	121	121	
	7	NR 2025	uit de reserve mobiliteit	-1.171	-121	-121	-121	
14	7	NR 2025	Dijkversterking	2.009	303			
	7	NR 2025	Uit reserve meekoppelkansen dijkversterking Maas	-2.009	-303			
15	9	NR 2025	Kosten omgevingswet	1.247	1.170			
	9	NR 2025	Uit reserve omgevingswet	-1.247	-1.170			
16	9	NR 2025	Organisatie-ontwikkeling	479	268	64	231	174
	9	NR 2025	Uit reserve organisatieontwikkeling	-479	-268	-64	-231	-174

Nr	Progr.	Bron *	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
17	9	NR 2025	Projecten versterken gemeentelijke dienstverlening	-108	-148	-58	235	83
	9	NR 2025	Uit reserve	108	148	58	-235	-83
18	9	NR 2025	Projecten Schadewijk	118	100	100	100	100
	9	NR 2025	Uit reserve Schadewijk	-118	-100	-100	-100	-100
19	9	NR 2025	ICT projecten	441	23			
	9	NR 2025	Uit reserve ICT	-441	-23			
20	10	NR 2025	Diversen	1.309	750			
	10	NR 2025	Uit algemene reserve	-1.309	-750			
			TOTAAL	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting per post:

1. We verrekenen incidentele tekorten en overschotten met de reserve. Daarnaast onttrekken we in de komende jaren geld voor de oplosagenda en terugbetaling aan de regio.
2. We verlengen de pilot participatie kwetsbare internationale werknemers in 2025.
3. We betalen diverse incidentele kosten ten behoeve van het realiseren van de ombuigingsvoorstellen op het gebied van Jeugd en Wmo uit de reserve kostenbeheersing Sociaal Domein.
4. We voeren diverse projecten uit in het kader van IZA/GALA. Dit betalen we uit de reserve.
5. We voeren diverse projecten uit in het kader van Dak en thuisloosheid. Dit betalen we uit de reserve.
6. We verrekenen de overschotten met de reserve Vluchtelingen.
7. We betalen verschillende projecten uit de reserve en storten bedragen vanuit verschillende circulaires.
8. We onttrekken voor verschillende IVB projecten geld uit de reserve.
9. We voeren diverse projecten uit in het kader van verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed. Dit betalen we uit de reserve.
10. We onttrekken voor verschillende projecten geld uit de reserve.
11. We halen de kosten voor de bijdrage van de Kracht van Oss, promotie en branding en economische stimulering uit de reserve economie.
12. We hebben tijdelijke stimuleringsregelingen in het centrum (o.a. voor wonen en vergroening) en de leegstandsmakelaar. We betalen dit uit het investeringsfonds stadshart Oss.
13. We betalen de tijdelijke bijdrage voor Slimme mobiliteit en budget voor de maasveren uit de reserve mobiliteit.
14. We stellen voor om in 2025 € 1,79 miljoen te onttrekken uit de reserve Meekoppelkansen dijkversterking Maas. Dit is voor de financiële verplichting die voortvloeit uit de bestuursovereenkomst en realisatieovereenkomst.
15. We betalen de kosten voor de voorbereiding van de omgevingswet uit de reserve die we hiervoor gevormd hebben.
16. We halen geld uit de reserve voor verschillende posten voor organisatieontwikkelingen. Het gaat om onder andere frictiekosten MJC, generatiepact, frictiekosten voor afdeling DIV en frictiekosten voor de toekomstbestendige organisatie.
17. We voeren diverse projecten uit in het kader van het versterken van de gemeentelijke dienstverlening. Dit betalen we uit de reserve.
18. We betalen diverse projectkosten uit de reserve Schadewijk.
19. We betalen de kosten voor ICT projecten uit de reserve ICT.
20. We hebben diverse bedragen betaald uit de algemene reserve. Het gaat om onder andere het Onder d'n Plag, realisatie van de flexwoningen en de transformatieagenda jeugd.

*KN = kadernota, PB = programmabegroting, TR = financiële tussenrapportage, NR = Nota reserves

Structureel begrotingssaldo

Om een goed oordeel te kunnen vormen over de begroting is het van belang om het saldo te corrigeren met incidentele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht.

In de volgende tabel geven we de volgende onderdelen weer:

- De lasten, baten en saldo per programma (onderdeel 1)
- De lasten, baten en het saldo van de producten overhead, onvoorzien, VPB en algemene dekkingsmiddelen (onderdeel 2)
- De totale exploitatie (onderdeel 1+2)
- De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (onderdeel 3)
- Het geraamde resultaat (onderdeel 1+2+3).

We verrekenen het geraamde resultaat met de incidentele baten en lasten. Dit geeft het structureel begrotingssaldo weer.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma		**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Programma 1	Lasten	117.669	134.575	138.514	138.892	137.041	130.888
	Baten	-19.768	0	-14.608	-14.631	-15.998	-16.009
	Saldo	97.901	119.361	123.906	124.262	121.043	114.879
Programma 2	Lasten	88.053	95.149	90.365	89.131	87.746	89.079
	Baten	-44.729	0	-42.584	-42.584	-42.555	-42.624
	Saldo	43.323	48.461	47.781	46.547	45.190	46.456
Programma 3	Lasten	31.729	33.046	35.776	36.345	37.533	37.211
	Baten	-7.169	0	-4.455	-4.171	-4.148	-4.068
	Saldo	24.560	24.749	31.322	32.174	33.385	33.143
Programma 4	Lasten	50.762	57.188	56.481	57.112	56.952	58.658
	Baten	-33.181	0	-31.193	-34.655	-34.310	-36.143
	Saldo	17.582	24.148	25.288	22.457	22.641	22.515
Programma 5	Lasten	8.523	6.144	7.429	5.130	5.173	5.121
	Baten	-7.844	0	-4.499	-1.555	-1.555	-1.555
	Saldo	679	3.532	2.930	3.575	3.618	3.566
Programma 6	Lasten	1.376	1.559	2.374	2.452	2.438	2.407
	Baten	-448	0	-1.857	-1.857	-1.857	-1.857
	Saldo	928	1.052	517	595	581	550
Programma 7	Lasten	35.079	41.917	31.926	25.267	22.614	19.411
	Baten	-32.322	0	-31.928	-19.137	-17.794	-13.932
	Saldo	2.758	7.919	-2	6.130	4.821	5.480
Programma 8	Lasten	11.225	11.373	12.336	12.422	12.415	12.388
	Baten	-624	0	-80	-80	-80	-80
	Saldo	10.601	11.211	12.256	12.341	12.334	12.307
Programma 9	Lasten	9.169	7.271	7.457	7.324	6.888	6.888
	Baten	-2.019	0	-2.171	-2.172	-1.537	-1.537
	Saldo	7.150	5.751	5.286	5.152	5.351	5.351
Totaal (1)	**Lasten**	**353.586**	**388.220**	**382.659**	**374.075**	**368.799**	**362.051**
	Baten	**-148.104**	**-142.037**	**-133.375**	**-120.841**	**-119.835**	**-117.804**
	Saldo	**205.482**	**246.183**	**249.283**	**253.234**	**248.965**	**244.247**

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vennootschapsbelasting	Lasten	306	90	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	306	90	0	0	0	0
Overhead	Lasten	45.108	49.612	51.871	49.879	48.559	47.847
	Baten	-7.613	-6.744	-6.871	-8.026	-8.595	-8.260
	Saldo	37.495	42.867	45.000	41.853	39.964	39.587
Onvoorzien	Lasten	0	186	200	200	200	200
	Baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	186	200	200	200	200
Algemene dekkings-middelen	Lasten	3.015	3.136	9.799	12.158	11.838	12.470
	Baten	-280.593	-305.041	-308.032	-302.544	-295.055	-296.915
	Saldo	-277.578	-301.905	-298.233	-290.385	-283.217	-284.445
Totaal (2)	**Lasten**	**48.429**	**53.023**	**61.870**	**62.238**	**60.597**	**60.517**
	Baten	**-288.206**	**-311.785**	**-314.903**	**-310.570**	**-303.651**	**-305.175**
	Saldo	**-239.777**	**-258.763**	**-253.033**	**-248.332**	**-243.053**	**-244.658**

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal (1 + 2)	**Lasten**	**402.015**	**441.243**	**444.529**	**436.313**	**429.397**	**422.568**
	Baten	**-436.310**	**-453.823**	**-448.279**	**-431.411**	**-423.485**	**-422.979**
	Saldo	**-34.295**	**-12.579**	**-3.750**	**4.902**	**5.912**	**-411**

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal (3)	**Lasten**	**74.114**	**56.236**	**25.011**	**9.181**	**20.055**	**7.772**
	Baten	**-54.702**	**-51.413**	**-23.755**	**-16.657**	**-22.284**	**-4.372**
	Saldo	**19.412**	**4.823**	**1.256**	**-7.475**	**-2.229**	**3.400**
Resultaat (1+2+3)		**-14.883**	**-7.757**	**-2.494**	**-2.574**	**3.683**	**2.989**

Weergave structureel begrotingssaldo

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Structureel begrotingssaldo	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Lasten exclusief mutaties reserves	402.015	441.243	444.529	436.313	429.397	422.568
Baten exclusief mutaties reserves	-436.310	-453.823	-448.279	-431.411	-423.485	-422.979
Geraamd saldo van baten en lasten	**-34.295**	**-12.579**	**-3.750**	**4.902**	**5.912**	**-411**
Toevoegingen reserves	74.114	56.236	25.011	9.181	20.055	7.772
Onttrekkingen reserves	-54.702	-51.413	-23.755	-16.657	-22.284	-4.372
Geraamd resultaat	**-14.883**	**-7.756**	**-2.494**	**-2.574**	**3.683**	**2.989**
Incidentele lasten incl. reserves	34.470	36.892	13.200	6.437	8.707	-
Incidentele baten incl. reserves	-24.020	-24.249	-14.185	-9.496	-8.684	-
Structureel begrotingssaldo	**-25.333**	**-20.399**	**-1.509**	**485**	**3.660**	**2.989**

Voor de specificatie van het jaar 2024 verwijzen we naar de jaarrekening 2024.
De conclusie hieruit is dat de begroting in 2026 structureel sluitend is. Meerjarig is het structurele saldo nadelig tot oplopend € 3 miljoen in 2029, dit is het geaccepteerd tekort.

Het saldo van incidentele baten en lasten wordt vooral veroorzaakt door grote, incidentele investeringen die opgenomen zijn voor mobiliteit, binnenstedelijke transformatie, stadscentrum, waterveiligheid, en invoering van de nieuwe Omgevingswet.

Structurele stortingen en onttrekkingen uit reserves

Bedragen x € 1.000

Reserves	2025		2026		2027		2028		2029	
	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af
Reserves ter dekking van de algemene dienst										
Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas	0	-1.369	0	-909	0	-804	0	-1.049	0	-944
Deposito BNG inzake opheffing HNG	0	-136	0	-112	0	-88	0	-64	0	-27
Gemeentehuis	0	-578	0	-563	0	-548	0	-533	0	-518
Gemeentehuis toekomstig bestendig	0	0	0	-128	0	-127	0	-99	0	-99
Subtotaal	**0**	**-2.082**	**0**	**-1.712**	**0**	**-1.567**	**0**	**-1.744**	**0**	**-1.588**
Reserves ter dekking van de afschrijvingslasten										
De Bolster Horizonschool	0	-29	0	-29	0	-29	0	-29	0	-29
Brede school centrum Lith	0	-135	0	-135	0	-135	0	-135	0	-135
Nieuwbouw school Geffen	0	-26	0	-26	0	-26	0	-26	0	-26
Kleedaccommodatie Amstelhoef	0	-26	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25
Sportpark de Akkeren	0	-24	0	-24	0	-24	0	-24	0	-24
Kunstgrasveld Talentencampus	0	-54	0	-54	0	-54	0	-26	0	-26
Kleedaccommodatie MOSA'14	0	-7	0	-7	0	-7	0	-7	0	-7
Revitalisering Koppelsteeg	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12
Rusheuvel	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12
Investeringen openbare ruimte centrum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwbouw hertenkamp	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3
Bouwkundige aanpassingen	0	-21	0	-21	0	-21	0	-21	0	-21
Museum Jan Cunen kapitaallasten investeringen mobiliteit	0	-23	0	-23	0	-23	0	-23	0	-23
Kapitaallasten bomen	0	-41	0	-41	0	-41	0	-41	0	-41
Projecten VRI 2017	0	-49	0	-49	0	-49	0	-49	0	-49
Parkeergarage	0	-26	0	-26	0	-26	0	-26	0	-26
Fietsenstallingen	0	-7	0	-7	0	-7	0	0	0	0
Op. Ruimte Centrum onsl. fase 1	0	-16	0	-16	0	-16	0	-16	0	-16
Op. Ruimte centrum Bram vd Berghstr.	0	0	0	-10	0	-10	0	-10	0	-10
Stadssportpark TBL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Reserves	2025		2026		2027		2028		2029	
	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af
Vergroenen Stadspark	0	0	0	-22	0	-22	0	-22	0	-22
Dynamische Afsluiting	0	-23	0	-23	0	-23	0	-23	0	-23
Warenhuis	0	0	0	-58	0	-58	0	-58	0	-58
ONK accommodatie ontmoeten en sport	0	0	0	-18	0	-18	0	-18	0	-18
Blindegeleideroute	0	0	0	-4	0	-4	0	-4	0	-4
Volksuniversiteit verduurzaming	0	0	0	-32	0	-32	0	-32	0	-32
Inv. openb.ruimte walkwartier	0	0	0	0	0	-58	0	-58	0	-58
Walstraat EO	0	0	0	0	0	-38	0	-38	0	-38
Kunstgrasveld onder d'n Plag	0	0	0	-38	0	-38	0	-38	0	-38
Vervanging luchtbehandeling Meteoor	0	0	0	0	0	-19	0	-19	0	-19
Subtotaal	**0**	**-534**	**0**	**-715**	**0**	**-830**	**0**	**-795**	**0**	**-795**
Totaal	**0**	**-2.616**	**0**	**-2.427**	**0**	**-2.397**	**0**	**-2.539**	**0**	**-2.383**

3. Budgettair neutrale wijzigingen

In de programma's staan in de tabel bij 'Wat mag het kosten?' budgettair neutrale wijzigingen. Dit zijn wijzigingen die niet inhoudelijk van aard zijn en per saldo geen geld kosten. Soms gaat het over wijzigingen binnen één programma, in andere gevallen zijn de wijzigingen programma-overstijgend. Volgens de voorschriften van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) moeten we deze wijzigingen zichtbaar maken en rapporteren. In deze bijlage lichten we de belangrijkste budgettair neutrale wijzigingen toe.

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1. Zorg en welzijn	169	1.156	1.797	2.427	2.427
2. Werk, inkomen en onderwijs	43	121	214	216	304
3. Ontmoeten, sport en cultuur	-102	2.587	2.305	2.321	2.313
4. Klimaat, energie en openbare ruimte	-409	-814	-738	-755	-698
5. Economie	188	166	116	103	53
6. Stadscentrum	0	-1.202	-1.224	-1.236	-1.236
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	162	-17	-17	3	3
8. Veilige omgeving	0	233	233	233	233
9. Besturen in verandering van tijden	1.831	2.071	1.807	1.620	1.461
10. Financieel beleid	-1.883	-4.301	-4.493	-4.933	-4.861
Totaal wijzigingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting wijzigingen boven de € 100.000

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- We ontvangen van het Rijk en de provincie Noord-Brabant verschillende subsidies en specifieke uitkeringen. Omdat we hierdoor onze kosten en opbrengsten verhogen melden we deze wijzigingen in deze begroting. We nemen de volgende onderdelen op in onze begroting:
    - We verhogen het budget voor de SPUK Lokale aanpak isolatie (LAI) met € 2,3 miljoen. Dit is het gehele voorschotbedrag van de derde tranche dat beschikbaar is gesteld op 31 juli 2025. Het totale budget voor de SPUK LAI betreft € 7.554.862. De looptijd van deze uitkeringen is 31 december 2028. We verdelen de ontvangen budgetten van energiearmoede en SPUK LAI over de jaren waarin wij de werkelijke kosten verwachten.
    - We hebben deelgenomen aan het ESF (Europees Sociaal Fonds) project NINA plus 2022-2023. Op basis van de ingediende declaratie hebben we een voorlopige subsidie van € 267.896 ontvangen. We begroten € 200.922 van dit subsidiebedrag (75% van de voorlopige subsidie) aan inkomsten. Het kan zijn dat het Rijk nog een controle gaat uitvoeren. Dat betekent dat we in april 2026 pas weten wat het definitieve bedrag is dat we krijgen. Daarom laten we 25% van de voorlopige subsidie apart staan. We zetten de middelen in ter dekking van incidentele tekorten als gevolg van ziekte en uitval binnen de afdeling Werk en Inkomensondersteuning ofwel ter dekking van extra uitvoeringskosten ten behoeve de doelgroep.

    - Gemeenten hebben vanaf 2026 een zorgplicht voor de bibliotheek in een gemeente. Iedere inwoner moet binnen een redelijke afstand toegang hebben tot een volwaardige openbare bibliotheek. Voor de uitvoering van de zorgplicht ontvangt de gemeente Oss voor 2025 en 2026 een decentrale uitkering van het Rijk van € 279.000.
    - Wij ontvangen een subsidie van € 198.000 in 2025 voor het aanleggen van diverse fauna wegen. Denk hierbij aan wildtunnels, het aanbrengen en/of herstellen van rasters en het aanbrengen van loopplanken. De totale kosten bedragen € 266.500. Het verschil wordt betaald vanuit de huidige beschikbare budgetten.
    - We ontvangen vanuit de provincie Noord-Brabant € 80.000 in 2025 voor het opstellen van een soortenmanagementplan.
    - We ontvangen subsidie van SPUK Schone Lucht Akkoord van € 40.002 in 2025.
    - Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft de budgetten geïndexeerd voor de specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis (SPUK BREED). We ontvangen € 66.880 in 2025 en € 52.977 in 2026 extra.
    - We ontvangen in 2025 € 60.000 subsidie Gezonde Buurt van Stichting Nationaal Jeugdfonds Jantje Beton. Met deze subsidie kunnen fysieke veranderingen in de buurt gerealiseerd worden voor bewoners, van jong tot oud. We creëren een groene plek waar kinderen creatief kunnen spelen, bewoners elkaar kunnen ontmoeten en waar iedereen lekker kan bewegen en tot rust kan komen.
- We willen € 40.000 vanuit programma 1 verschuiven naar Volksgezondheid binnen programma 3. Binnen Volksgezondheid worden de kosten geboekt voor vier initiatieven dagontmoeting in Berghem, Lith, Ravenstein en centrum Oss, Deze kosten behoren bij de subsidieregeling Sociale basis en dienen hieruit gefinancierd te worden.
- Gemeenten zijn verplicht om een eigen bijdrage te vragen aan werkende Oekraïners die in de gemeentelijke opvang verblijven. Vanaf 1 januari 2025 hebben we dit binnen de gemeente Oss ingevoerd. In 2025 verwachten we ongeveer € 165.000 aan inkomsten eigen bijdrage te ontvangen. De gerealiseerde inkomsten worden door het Rijk in mindering gebracht op de totale specifieke uitkering die de gemeente ontvangt voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. We begroten de verwachte inkomsten en verlagen de geraamde specifieke uitkering van het Rijk.
- We hebben de regionale begrotingen met betrekking tot onze ambtelijke inzet Sociaal Domein geactualiseerd. We hebben opnieuw bekeken welke inzet we leveren voor welke activiteit en welke overige budgetten hiervoor nodig zijn. Sinds begroting 2025 brengen we ondersteuningsbudget (overhead) in rekening bij de regiogemeenten voor WvGGZ, overige kosten regioteams, huishoudelijke verzorging, inkoop Wmo en beschermd wonen. Daarnaast verdelen we de apparaatskosten naar de diverse activiteiten.
- Vanuit de lokale investeringsagenda beschermd wonen stellen we in 2025 afgerond € 320.000 beschikbaar voor diverse onderdelen. Dit betreft € 150.000 voor het nieuwe product Beschermd Thuis, € 130.000 voor formatie voor de pilot Stedelijk Team en € 40.000 voor inrichtingskosten voor het nieuwe product Eerst Een Thuis.
- We hebben in 2025 € 195.000 nodig voor het regionale uitvoeringsprogramma jeugd. We betalen deze kosten uit resterende middelen van het regionale transformatieproject jeugd.
- We stellen voor 2025 € 68.992 beschikbaar voor het nieuwe Wmo-product Eerst Een Thuis. We betalen deze kosten uit de structurele middelen voor de aanpak van dak- en thuisloosheid.
- In de meicirculaire 2022, zijn de huishoudelijke hulp budgetten verlaagd met € 442.000 in 2025 en structureel € 450.000 voor een taakstellende besparing voor een toen beoogde inwerkingtreding van een eerlijkere eigen bijdrage. We verplaatsen deze taakstellende besparing naar de eigen bijdrage Wmo, omdat hier de budgetten voor de eigen bijdrage beschikbaar staan en dit een logische plek is voor deze besparing.
- We verplaatsen het budget voor wijkverpleging van jaarlijks € 40.000 naar programma 1 (vanuit programma 2) omdat het budget hier thuis hoort.
- We hebben jaarlijks € 17.000 aan kosten voor de wet lijkbezorging. We hebben dit geld eerder via de algemene uitkering ontvangen en stellen het nu beschikbaar voor de GGD die de taken uitvoert.

- We verschuiven incidenteel budget uit de SPUK Breed (GALA) naar het Sport Expertise Centrum (SEC) in 2026 voor een bedrag van € 331.874. We stellen deze budgetten beschikbaar aan het SEC voor uitvoering van de activiteiten: terugdringen gezondheidsachterstanden, valpreventie, lokaal sportakkoord en Brede regeling combinatiefunctionarissen.
- We ontvangen jaarlijks € 27.000 voor gestegen kosten kinderopvang sociaal medische indicatie (SMI). Landelijk is een trend zichtbaar van flink stijgende kosten. Oss is hierop geen uitzondering. Het Rijk heeft gemeend bij de septembercirculaire 2024 een extra bijdrage toe te kennen. We willen deze bijdrage inzetten ter dekking van de Kinderopvang SMI.
- Het BUIG budget wordt budgettair neutraal geboekt. Het definitieve BUIG budget 2025 is vastgesteld op € 36.924.192. Dit is een verhoging ten opzichte van het voorlopige budget 2025 van € 36.173.635. Dit komt voornamelijk door loon- en prijsbijstelling. We passen de geraamde inkomsten en uitgaven hierop aan.
- De begroting van het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) van 2026 is vastgesteld en verwerken we budgettair neutraal in de begroting. Het RBL is een gemeenschappelijke regeling waarbij de kosten worden gedekt met subsidie inkomsten en gemeentelijke bijdragen van de deelnemende gemeenten inclusief gemeente Oss.
- Vanaf begrotingsjaar 2027 willen we de nieuwe systematiek voor het doorbelasten van de ambtelijke inzet naar de regio met betrekking tot Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) gaan hanteren.
  We brengen hierbij ondersteuningsbudget (overhead) in rekening. Op basis van deze nieuwe systematiek en de geactualiseerde begroting brengen we afgerond € 740.000 aan ondersteuningsbudget in rekening bij de gemeenten, inclusief onszelf. Na aftrek van onze eigen extra kosten (€ 400.000), levert dit extra middelen op (€ 340.000) welke we begroten bij het Directieteam.
- In de septembercirculaire van 2024 hadden we circa € 200.000 extra voor participatie ontvangen. De middelen hebben we ontvangen ter compensatie van de afschaffing van het lage inkomensvoordeel (LIV). Het lage inkomensvoordeel betreft een tegemoetkoming die werkgevers kunnen krijgen voor werknemers met een laag inkomen. Deze vervalt per 2025. De middelen zijn vorig jaar in zijn geheel begroot ten gunste van de WSW, maar circa € 100.000 hiervan had begroot moeten worden ten gunste van het Participatiebudget. We passen dit in aan.
- Het budget voor plustaken GGD (€ 177.918) wordt op dit moment geadministreerd binnen 2 programma's. We voegen deze samen onder de GGD/RAV in programma 3.
- We hebben kosten van € 79.000 voor de verplaatsing van een tribune naar sportcomplex Onder d'n Plag. Deze betalen we vanuit de lagere kosten voor het nieuw aangelegde kunstgrasveld Onder d'n Plag.
- Bij de eerste financiële tussenrapportage 2025 is € 475.000 gereserveerd uit de reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed voor de noodzakelijke vervanging van de luchtbehandeling (frisse scholen norm) van de Meteoor. Voor dit bedrag maken we een investeringskrediet aan met bijbehorende reserve ter dekking van de (jaarlijkse) afschrijving.
- We verplaatsen de subsidie IVN van € 6.314 over van programma 5 (recreatie) naar programma 4 (natuur).
- We hebben het beheerplan openbare verlichting geactualiseerd en verrekenen dit met de reserve. We onttrekken in 2026 € 35.000 minder uit de reserve.
- We stellen de kosten voor bodembeheer jaarlijks bij. De kosten in 2025 stijgen met € 90.000, in 2026 € 150.000 en € 140.000 in 2027. We ontvangen een bijdrage vanuit het Rijk en voegen deze toe aan de begroting. In de periode 2025 - 2029 zijn diverse projecten uitgesteld. We verrekenen deze kosten met de reserve Bodemsanering. Voor de realisatie van een aantal projecten werken we samen met externe partijen zoals provincie Noord-Brabant, waterschap Aa en Maas en particulieren.
- We hebben bij de Eerste financiële tussenrapportage een investeringskrediet beschikbaar gesteld van afgerond € 1 miljoen voor het Walkwartier gebied 2. We voegen hier de bijdrage van riolering aan toe van € 232.000.
- Voor het beheerplan rollend materieel hebben we lagere kosten van € 25.000 in 2026 hogere kosten van € 28.000 in 2027 en € 43.000 in 2028 en vanaf 2029 lagere kosten van € 28.000. Dit komt omdat sommige investeringen eerder en sommige investeringen later worden uitgevoerd. Het voordeel vanaf 2029 komt doordat er gemiddeld sprake van een langere afschrijvingstermijn bij de investeringen in 2028 dan we bij de begroting 2025-2028 vanuit zijn gegaan. We verrekenen dit met de stelpost loon- en prijscompensatie.

- We onttrekken van 2026 tot en met 2029 jaarlijks € 50.000 uit de reserve Groenfonds voor de projecten koppelkansenkaart uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Met dit budget willen we kansen benutten die ontstaan en passen bij de koppelkansenkaart en daarmee de doelstellingen van de omgevingsvisie op het gebied van Groen en Blauw verbinden.
- We onttrekken van 2026 tot en met 2029 jaarlijks € 100.000 uit de reserve Groenfonds voor de gebiedsontwikkeling van Herperduin Keent. Deze gebiedsontwikkeling is passend binnen de doelstellingen van het Groenfonds. Doel is om binnen 1 tot 2 jaar een goed georganiseerde start te maken met de gebiedsontwikkeling, waarbij er budget wordt vrijgemaakt voor de start en de vervolguitvoering voor de komende vier jaar.
- We starten de voorbereidingen voor de aanleg van het stadssportpark op. Deze kosten betalen we vanuit de reserve Stadssportpark. We reserveren hiervoor € 25.000.
- Het Warenhuis wordt per 1 januari 2026 geopend. We hebben afspraken gemaakt met het Nobb (Noord Oost Brabantse bibliotheken) over welke taken zij en wij uitvoeren bij het beheer en de exploitatie van het pand. We hebben de afspraken vastgelegd in een huurovereenkomst en een dienstverleningsovereenkomst. Het beheer en de exploitatie kunnen wij uitvoeren met de financiële middelen die beschikbaar zijn gesteld. De verruiming van de openingstijden betalen we uit decentrale uitkering van het rijk voor de wettelijke zorgplicht bibliotheekwerk.
- Conform de verslagleggingsvoorschriften (BBV) hebben we de begrotingsjaarschijven van het grondbedrijf meegenomen in deze begroting. Hiervoor verwijzen we naar het Najaarsbericht van het grondbedrijf en de paragraaf grondbeleid. Daarnaast verrekenen verschillende onderdelen met de ABR.
- Voor (eventueel) toekomstige grondexploitaties maken we voorbereidingskosten. Deze kosten worden, totdat de gemeenteraad de grondexploitatie activeert, als IMVA (immateriële vaste activa) verantwoord. In de afgelopen jaren zijn daar al diverse kredieten voor toegekend. Voor 2025 is daarvan nog ca. € 48.599 beschikbaar vanuit niet besteed geld van afgelopen jaren.
- We boeken renteopbrengsten uit programma SVN over naar kapitaallasten.
- Het onderhoud en beheer van de brandkranen wordt overgedragen van de Veiligheidsregio naar de gemeente. We ontvangen € 112.000, hiervan reserveren we € 78.000 voor onderhoudskosten en € 34.000 voor formatie.
- Gemeente Oss is onderdeel van het (politie) basisteam Maasland. Naast gemeente Oss valt ook gemeente Bernheze onder dit basisteam. Het basisteam kent een gezagsdriehoek + (met beide burgemeesters, de politie, het OM en de belastingdienst). De basisteamprogrammaleider aanpak ondermijning Maasland is ondergebracht bij de gemeente Oss. De gemeente Oss doet hierbij ook de werkzaamheden voor de gemeente Bernheze. De afgelopen jaren bestond de vergoeding alleen uit loonkosten en geen overheadkosten. Vanaf 2026 ramen we een extra opbrengst van € 10.865 en dit stellen we beschikbaar voor extra inhuur op het gebied van veiligheid.
- We stellen voor om 0,55 fte medewerker locatie V (schaal 5) op Stadsboerderij de Elzenhoek toe te voegen. Dit bedrag van € 34.507 dekken we uit werkbudget voor duurzaamheid dat aanwezig is bij afdeling vastgoed.
- We stellen voor om € 92.000 beschikbaar te stellen voor een vastgoedjurist maatschappelijk vastgoed (0,8 fte). We betalen dit uit voordelen binnen beheercomplexen en verhuurde panden en percelen omdat de werkzaamheden betrekken hebben op deze onderdelen.
- We verhogen het budget elektra gemeentehuis in 2025 eenmalig met € 65.000. We dekken deze door het incidenteel verlagen van het budget elektra bij sporthallen, waar we in 2025 een voordeel voorzien.
- We stellen voor om 0,8 fte medewerker grondzaken (schaal 10) toe te voegen bij afdeling vastgoed. Deze dekken we voor € 18.000 uit het bestaande budget voor woonwagenzaken en het restant uit de reserve woonwagens.
- Daarnaast indexeren we verschillende budgetten. We betalen dit uit de stelpost loon en prijscompensatie. De belangrijkste wijzigingen zijn:
    - Lonen conform CAO: € 3 miljoen
    - Subsidies professionele instellingen: € 1,3 miljoen
    - Kosten meerjarenonderhoudsplan (MJOP): € 0,5 miljoen
    - Huishoudelijke verzorging: € 0,3 miljoen
    - Bijdrage zorg en veiligheidshuis, de Veiligheidsregio Brabant-Noord: € 314.000

    - Loongerelateerde budgetten (inhuur/representatie/studiekosten etc.): € 286.000
    - Belastingen gemeentelijk vastgoed: € 189.000
    - Gemeenschappelijke Regelingen GGD en BHIC: € 143.000
    - Subsidie en rente theater: € 136.000
    - Raamovereenkomst Golfbad: € 60.000
    - Areaaluitbreiding openbare ruimte: € 12.000
    - Subsidies: € 11.000.
- In de begroting van het RBL is extra budget voor loonkosten geraamd als gevolg van indexering van de lonen 2025 en 2026. Het RBL is een gemeenschappelijke regeling en de kosten worden gedekt door de deelnemende gemeenten. Kortom de geraamde budget ophoging van € 36.000 draaien we terug ten gunste van de stelpost loon en prijscompensatie.

4. Uitkomst septembercirculaire 2025

Samenvatting

Samengevat is de uitkomst van de septembercirculaire als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

	2025	2026	2027	2028	2029
Septembercirculaire 2025	-272.343	-273.424	-267.890	-260.344	-262.164
Meicirculaire 2025	-265.092	-269.689	-267.173	-260.192	-262.158
Totale stijging	**-7.251**	**-3.735**	**-717**	**-152**	**-6**
Af te zonderen posten	918	3.861	1.029	450	422
Netto effect	**-6.333**	**126**	**312**	**298**	**416**

Conclusie:

De algemene uitkering stijgt in alle jaren. In 2025 € 7,3 miljoen extra en dit loopt af tot vrijwel nihil in 2029. Wanneer we hiervan de noodzakelijke afzonderingen afhalen ontstaat er in 2025 een voordeel van € 6,3 miljoen. Het structureel effect (laatste jaar) van de circulaire is echter € 0,4 miljoen nadelig. Dit komt vooral door negatieve aanpassingen in het accres.
Het zogenaamde ravijnjaar vanaf 2028 is nog steeds goed zichtbaar. We ontvangen in 2028 € 7 miljoen minder ten opzichte van het jaar 2027.

Belangrijkste punten uit de circulaire zijn:

Hervormingsagenda Jeugd 2023 en 2024

We ontvangen in totaal € 4,2 miljoen. Voor de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de Jeugdzorg. Dit op basis van de eerdere afspraken die in het voorjaar van 2025 zijn gemaakt tussen de VNG en het kabinet. We ontvangen dit geld met de achterliggende gedachte om dit in te zetten ter ondersteuning van de transformatie van de jeugdhulp conform de afspraken uit de Hervormingsagenda. Het gaat dan om het versterken van de sociale basis en stevige sociale teams, met tevens aandacht voor het verbeteren van kind- en gezinsbescherming wen de bredere integrale aanpak sociaal domein.
Onder de posten nieuw beleid stellen we voor om 50% van dit extra geld te storten in de reserve kostenbeheersing sociaal domein.

Ontwikkeling accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het acres. Per 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd ingevoerd. Deze nieuwe systematiek houdt in dat het volume deel vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De indexatie voor inflatie volgt de prijs van het BBP van het lopende jaar. Dit zou moeten zorgen voor minder schommelingen van het accres. We zien echter in deze circulaire van dat de raming van het BBP voor 2026 en volgende jaren omlaag is bijgesteld. Dit betekent een oplopend nadeel tot circa € 1 miljoen.

Implementatie Participatiewet in balans

We ontvangen dit jaar € 198.000 en in 2026 € 87.000 extra in verband met het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Dit is een initiatief om de participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. Het geld wat we ontvangen is vooral voor de implementatie van de wet.

Capaciteit voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)
Vanaf 2026 ontvangen we een decentralisatie-uitkering van in totaal € 2,8 miljoen. Deze uitkering is dan geen specifieke uitkering meer met verplichte besteding en verantwoording. De middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2027 tot en met 20230, maar de uitkeringsvorm na 2026 is nog niet bepaald.

Beschut werken / participatie
We ontvangen € 0,5 miljoen extra voor de jaren 2025- 2028 met name in verband met het verbeteren van de werking van loonkostensubsidie bij beschut werken. Voor werknemers met een indicatie beschut werk zal een forfaitair loonkostensubsidie (vaste vergoeding voor gemiste loonkosten) worden ingevoerd. Deze maatregel vergt een wetswijziging die naar verwachting in 2028 in werking zal treden.

Vooraankondiging aparte financiering en indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten
In de Voorjaarsnota 2024 is toegelicht dat het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten en de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering). Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het Rijk heeft een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie bovenop de bbp-systematiek. Vanaf 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn, maar dit is nog niet gebeurd.

Opschoonactie voor specifieke uitkeringen
Het aantal specifieke uitkeringen is de laatste jaren fors gestegen. Dit leidt tot extra verantwoordings- en controlekosten bij gemeenten. Afgesproken is dat er een opschoonactie gaat plaatsvinden. Daarbij is een korting van 10% aangekondigd over deze regeling. In principe berekenen we deze korting door in de uitgaven die we doen.

Analyse septembercirculaire 2025
De belangrijkste verklaringen van de stijging van de algemene uitkering zijn:

Bedragen x € 1.000
- is voordeel, + is nadeel

Belangrijkste verklaringen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Ontwikkeling accres	0	327	551	648	890
Hervormingsagenda Jeugd 2023 en 2024	-4.215	0	0	0	0
Uitvoeringskosten klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	-2.853	0	0	0
Ruimte BTW compensatiefonds	-1.372	0	0	0	0
Beschermd Wonen	-50	-125	-175	-175	-175
Participatie	-489	-527	-562	-4	-4
Maatschappelijke opvang en OGGz	-30	-30	-30	-30	-30
Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)	-44	-61	-61	-61	-61
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	-28	-34	-34	-27	0
Spreidingswet	-65	0	0	0	0
Overheidsbrede Dienstverlening	0	-84	-84	-84	-84
Wet integrale suïcidepreventie	0	-49	-50	-51	-52
Implementatie Participatiewet in balans	-198	-87	-21	-6	-6
Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen	-314	0	0	0	0
Overige posten	-14	-148	-125	-126	-123
Overige ontwikkelingen	-432	-64	-126	-236	-361
Totale stijging	**-7.251**	**-3.735**	**-717**	**-152**	**-6**

Ontwikkeling accres
De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het acres. Per 2024 is de nieuwe financieringssystematiek vervroegd ingevoerd. Deze nieuwe systematiek houdt in dat het volume deel vanaf 2024 wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De indexatie voor inflatie volgt de prijs van het BBP van het lopende jaar. Dit zou moeten zorgen voor minder schommelingen van het accres. We zien echter in deze circulaire van dat de raming van het BBP voor 2026 en volgende jaren omlaag is bijgesteld. Dit betekent een oplopend nadeel tot circa € 1 miljoen.

Hervormingsagenda Jeugdzorg 2023 en 2024
We ontvangen in totaal € 4,2 miljoen voor de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de Jeugdzorg. Dit op basis van de eerdere afspraken die in het voorjaar van 2025 zijn gemaakt tussen de VNG en het kabinet. We ontvangen dit geld met de achterliggende gedachte om dit in te zetten ter ondersteuning van de transformatie van de jeugdhulp conform de afspraken uit de Hervormingsagenda. Het gaat dan om het versterken van de sociale basis en stevige sociale teams, met tevens aandacht voor het verbeteren van kind- en gezinsbescherming wen de bredere integrale aanpak sociaal domein.

Capaciteit voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)
Vanaf 2026 ontvangen we een decentralisatie-uitkering van in totaal € 2,8 miljoen. Deze uitkering is dan geen specifieke uitkering meer met verplichte besteding en verantwoording. De middelen zijn ook beschikbaar voor de periode 2027 tot en met 20230, maar de uitkeringsvorm na 2026 is nog niet bepaald.

Plafond Btw compensatiefonds
Gemeenten kunnen (voor een groot deel) kosten van btw declareren bij het btw compensatiefonds. Dit fonds heeft landelijk gezien een plafond. Wordt er minder btw gedeclareerd, dan wordt het verschil toegevoegd aan de algemene uitkering. Wordt er meer btw gedeclareerd dan wordt dit ten laste van de algemene uitkering gebracht. Er wordt verwacht dat in 2025 minder gedeclareerd door gemeenten aan dit fonds. Dit betekent voor ons een voordeel van € 1,4 miljoen in 2025.

Beschermd wonen
We ontvangen jaarlijks € 175.000 extra voor beschermd wonen. Dit betreft een landelijke aanpassing in verband met volumestijging.

Participatie/ beschut werken
We ontvangen € 0,5 miljoen extra voor de jaren 2025- 2028 met name in verband met het verbeteren van de werking van loonkostensubsidie bij beschut werken. Voor werknemers met een indicatie beschut werk zal een forfaitair loonkostensubsidie (vaste vergoeding voor gemiste loonkosten) worden ingevoerd. Deze maatregel vergt een wetswijziging die naar verwachting in 2028 in werking zal treden.

Maatschappelijke opvang en OGGz
We ontvangen jaarlijks € 30.000 extra voor maatschappelijke opvang. Dit betreft een aanpassing van de maatstaven waarbij het totale budget wordt verdeeld over gemeenten. We ontvangen hierdoor extra geld.

Impuls sociale infrastructuur
We ontvangen jaarlijks € 61.000 extra als gevolg van toekenning van loon- en prijsontwikkeling en door aanpassing van de verdeling over gemeenten. Het geld is bedoeld voor het versterken van de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven.

Versterking omgevingsveiligheidsdiensten
We ontvangen voor de jaren 2025 tot en met 2028 een jaarlijks bedrag van circa € 30.000 voor wettelijke taken voor de gemeente op het gebied van omgevingsveiligheid.

Spreidingswet
We ontvangen in 2025 een bedrag van € 65.000 voor het zoeken van opvangplekken in het kader van de spreidingswet.

Overheidsbrede dienstverlening
De specifieke uitkering Digitale overheid wordt vanaf 20216 omgezet naar een decentralisatie-uitkering Overheidsbrede dienstverlening. Dit betekent een stijging van de algemene uitkering van € 84.127 en een verlaging van de specifieke uitkering met € 93.475. Het Rijk voert hier een algemene korting door van 10%, waardoor we ook minder geld hebben voor de uitvoering van deze taak.

Wet integrale suïcidepreventie
We ontvangen vanaf 2026 jaarlijks een bedrag van € 50.000 voor de uitvoering van de wet integrale suïcidepreventie.

Implementatie Participatiewet in balans
We ontvangen dit jaar € 198.000 en in 2026 € 87.000 extra in verband met het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Dit is een initiatief om de participatiewet te vereenvoudigen en te verbeteren, met name door meer maatwerk, versoepeling van regels en een menselijkere aanpak. Het geld wat we ontvangen is vooral voor de implementatie van de wet.

Vervroegde Tweede Kamer verkiezingen
We krijgen eenmalig een bedrag van € 314.000 extra voor de uitvoering van de vervroegde twee kamer verkiezingen. Onze eigen kosten hebben we separaat begroot.

Overige posten
We ontvangen:
- een bedrag voor de extra kosten van het rijksvaccinatieprogramma voor de jaren 2025 tot en met 2029.
- Extra gelden voor register externe veiligheidsrisico
- Extra gelden toezicht gastouderopvang
- Afrekening van administratieve post bij het Rijk (bedrag vanuit stelpost bij het Rijk over jeugdhulp)

Overige ontwikkelingen
Binnen de overige ontwikkelingen treden diverse effecten op door onder andere:
- Aanpassing aantallen maatstaven
- Diverse overige mutaties.

Dit zorgt voor een voordeel van oplopend € 0,4 miljoen in 2029.
Belangrijk risico bij de maatstaven is de maatstaf "huishoudens met een laag inkomen". De gegevens vanuit BZK zijn onvoldoende bedrag en dit betekent een risico van ongeveer € 1,1 miljoen in 2029.

Af te zonderen posten

De septembercirculaire 2025 laat ten opzichte van de meicirculaire 2025 voor bijna alle jaren een stijging zien. Van deze bedragen moeten we diverse bedragen afzonderen voor specifieke onderwerpen. Afzonderen als we voor specifieke beleidsvelden extra geld krijgen, maar ook afzonderen in gevallen dat we gekort worden op specifieke beleidsvelden. Dit geeft het volgende beeld:

Bedragen x 1.000
- is voordeel, + is nadeel

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Septembercirculaire 2025	**-7.251**	**-3.735**	**-717**	**-152**	**-6**
Af te zonderen posten					
Uitvoeringskosten klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	2.853	0	0	0
Beschermd Wonen	50	125	175	175	175
Participatie	489	527	562	4	4
Maatschappelijke opvang en OGGz	30	30	30	30	30
Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)	44	61	61	61	61
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	28	34	34	27	0
Spreidingswet	65	0	0	0	0
Overheidsbrede Dienstverlening	0	84	84	84	84
Wet integrale suïcidepreventie	0	49	50	51	52
Implementatie Participatiewet in balans	198	87	21	6	6
Rijksvaccinatieprogramma	12	0	0	0	0
Toezicht gastouderopvang	0	9	12	12	10
Register Externe Veiligheidsrisico's	2	2	0	0	0
Totaal af te zonderen posten	**918**	**3.861**	**1.029**	**450**	**422**
Saldo septembercirculaire	**-6.333**	**126**	**312**	**298**	**416**

Toelichting Af te zonderen posten

Van de uitkomsten van de septembercirculaire moeten we nog diverse bedragen apart zetten voor specifieke onderwerpen. Voor de toelichting van deze posten verwijzen we naar de eerdere analyse.

5. Financieel overzicht totale begroting

Het volgende overzicht laat de lasten en baten per programma zien, inclusief alle mutaties uit deze programmabegroting.

bedragen x € 1.000

Producten	2025		2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma 1. Welzijn en zorg										
Jeugdwerk	1.954	-36	2.046	-36	2.010	-36	1.794	-36	1.793	-36
Jeugdhulp	49.857	-41	51.483	0	52.029	0	50.554	-1.367	49.811	-1.377
Wmo algemeen	920	-927	918	-650	918	-1.823	918	-1.823	918	-1.823
Wmo beschermd wonen	24.832	0	26.158	0	26.188	0	26.188	0	21.268	0
Wmo collectieve voorzieningen	26.125	-13.926	24.413	-13.607	24.380	-12.457	24.338	-12.457	24.150	-12.458
Wmo individuele voorzieningen	18.176	-272	18.541	-302	18.488	-302	18.388	-302	18.388	-302
Wmo begeleiding en dagbesteding	12.710	-12	14.954	-12	14.879	-12	14.859	-12	14.559	-12
Totaal programma	**134.575**	**-15.214**	**138.514**	**-14.608**	**138.892**	**-14.631**	**137.041**	**-15.998**	**130.888**	**-16.009**
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs										
Arbeidsparticipatie	10.557	-3.553	7.594	0	7.766	0	7.938	0	8.191	0
Begeleide participatie	19.375	0	18.277	0	17.239	0	16.600	0	15.905	0
Inkomensregelingen	46.431	-38.038	46.206	-37.948	45.948	-37.948	45.387	-37.948	45.387	-37.948
Minimabeleid	2.495	0	2.537	0	2.537	0	2.370	0	2.365	0
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	7.812	-4.736	7.149	-4.275	7.169	-4.275	7.169	-4.275	7.187	-4.275
Onderwijshuisvesting	6.278	-351	6.340	-351	6.211	-351	6.020	-322	7.783	-391
Geldzorgen	2.200	-10	2.262	-10	2.262	-10	2.262	-10	2.262	-10
Totaal programma	**95.149**	**-46.688**	**90.365**	**-42.584**	**89.131**	**-42.584**	**87.746**	**-42.555**	**89.079**	**-42.624**
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur										
Gezondheid	5.870	-1.650	5.358	-757	5.650	-473	5.552	-473	5.553	-473
Kunst en cultuur	7.541	-91	8.974	-91	9.207	-91	9.269	-90	9.134	-10
Media	3.125	-93	4.254	0	3.894	0	3.894	0	3.894	0
Overige voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sociaal-cultureel werk	5.012	-2.053	4.600	-748	4.884	-748	5.260	-748	5.444	-748
Sportaccommodaties	6.395	-3.411	6.285	-1.896	6.530	-1.896	6.969	-1.874	6.908	-1.874
Sportbeleid en activering	3.892	-919	4.857	-885	4.742	-885	5.152	-885	4.814	-885
Musea	143	-80	114	-80	113	-80	113	-80	113	-80
Evenementen en stadspromotie	1.068	0	1.334	0	1.324	0	1.324	0	1.352	0
Totaal programma	**33.046**	**-8.297**	**35.776**	**-4.455**	**36.345**	**-4.171**	**37.533**	**-4.148**	**37.211**	**-4.068**
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte										
Riolering	7.426	-9.058	7.262	-9.117	7.262	-9.117	7.262	-9.117	7.262	-9.117
Afvalverwijdering bedrijven	805	-855	881	-675	881	-675	881	-675	881	-675
Wegen, straten en pleinen	13.129	-951	13.032	-541	13.377	-541	13.339	-541	13.666	-541

bedragen x € 1.000

Producten	2025		2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Afvalverwijdering particulieren	14.765	-17.105	15.379	-18.270	15.236	-18.270	15.210	-18.270	15.218	-18.270
Begraafplaatsen en crematoria	341	-179	365	-179	371	-179	371	-179	379	-179
Hondenwacht	392	-567	449	-567	449	-567	449	-567	449	-567
Milieubeheer	2.528	-100	2.770	-80	2.700	-60	2.622	-59	2.530	0
Openbaar groen	10.639	-614	10.685	-374	10.709	-374	10.701	-124	10.691	-124
Klimaat en energie	7.163	-3.611	5.658	-1.390	6.126	-4.872	6.116	-4.778	7.582	-6.670
Projecten openbare ruimte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**57.188**	**-33.040**	**56.481**	**-31.193**	**57.112**	**-34.655**	**56.952**	**-34.310**	**58.658**	**-36.143**
Programma 5. Economie										
Economische ontwikkeling	2.383	-245	2.518	-143	1.948	0	1.923	0	1.873	0
Haven	1.172	-405	1.274	-405	1.357	-405	1.430	-405	1.428	-405
Industrieterreinen	1.277	-1.766	2.366	-3.756	554	-954	554	-954	554	-954
Recreatie en toerisme	1.312	-195	1.271	-195	1.271	-195	1.266	-195	1.266	-195
Totaal programma	**6.144**	**-2.612**	**7.429**	**-4.499**	**5.130**	**-1.555**	**5.173**	**-1.555**	**5.121**	**-1.555**
Programma 6. Stadscentrum										
Kermissen	344	-204	362	-204	362	-204	362	-204	362	-204
Centrumontwikkeling algmeen	425	-210	444	-210	444	-210	444	-210	414	-210
Herontwikkeling Walkwartier	702	0	1.468	-1.350	1.546	-1.350	1.532	-1.350	1.531	-1.350
Markten	89	-93	100	-93	100	-93	100	-93	100	-93
Totaal programma	**1.559**	**-507**	**2.374**	**-1.857**	**2.452**	**-1.857**	**2.438**	**-1.857**	**2.407**	**-1.857**
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit										
Parkeren	2.005	-2.693	2.328	-4.485	2.332	-4.485	2.372	-4.485	2.375	-4.485
Verkeer	3.677	-166	3.194	-166	3.143	-166	2.787	-166	2.665	-166
Ruimtelijke ordening	4.060	-1.274	3.184	-1.503	3.084	-710	3.084	-752	3.084	-752
Strategische projecten/samenwerking	9.586	-4.109	662	-515	808	0	808	0	808	0
Volkshuisvesting	5.277	-3.677	5.814	-5.161	5.722	-3.331	5.722	-4.286	5.721	-4.286
Woningbouwcomplexen	5.936	-11.141	11.457	-15.453	7.121	-8.089	2.370	-3.330	3.295	-3.477
Overige bedrijfsmatige activiteiten	11.377	-10.940	5.288	-4.646	3.057	-2.356	5.473	-4.775	1.464	-766
Totaal programma	**41.917**	**-33.998**	**31.926**	**-31.928**	**25.267**	**-19.137**	**22.614**	**-17.794**	**19.411**	**-13.932**
Programma 8. Veilige omgeving										
Integrale veiligheid	1.461	0	2.041	0	2.021	0	2.021	0	2.021	0
Toezicht en handhaving openbare orde	2.738	-80	2.802	-80	2.802	-80	2.795	-80	2.768	-80
Veiligheidsregio	7.174	-81	7.494	0	7.599	0	7.599	0	7.599	0
Totaal programma	**11.373**	**-161**	**12.336**	**-80**	**12.422**	**-80**	**12.415**	**-80**	**12.388**	**-80**
Programma 9. Besturen in verandering van tijden										
College	1.458	0	1.363	0	1.363	0	1.363	0	1.363	0

bedragen x € 1.000

Producten	2025		2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Dienstverlening	3.103	-1.520	3.333	-2.171	3.333	-2.172	2.897	-1.537	2.897	-1.537
Overhead	49.612	-6.744	51.871	-6.871	49.879	-8.026	48.559	-8.595	47.847	-8.260
Raad en raadscommissies	2.016	0	2.050	0	2.050	0	2.050	0	2.050	0
Rekenkamer	81	0	81	0	81	0	81	0	81	0
Saldo kostenplaatsen	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0	-1.235	0
Verkiezingen	351	0	455	0	369	0	369	0	369	0
Wijkgericht werken	1.498	0	1.411	0	1.363	0	1.363	0	1.363	0
Totaal programma	**56.882**	**-8.264**	**59.328**	**-9.042**	**57.203**	**-10.198**	**55.447**	**-10.132**	**54.735**	**-9.797**
Programma 10. Financieel Beleid										
Algemene baten en lasten	82	-3.074	5.477	-3.776	5.420	-3.776	5.475	-3.776	5.954	-3.776
Algemene uitkering	0	-272.343	0	-273.424	0	-267.890	0	-260.348	0	-262.164
Dividend en Winstuitkering	0	-142	0	-142	0	-142	0	-142	0	-142
Onvoorzien	186	0	200	0	200	0	200	0	200	0
Overige belastingen	5	-389	5	-654	5	-654	5	-654	5	-654
OZB belasting	2.039	-27.837	2.049	-28.782	2.049	-28.782	2.049	-28.782	2.049	-28.782
Reserveringen	54	0	54	0	54	0	54	0	54	0
Treasury	954	-1.256	2.213	-1.255	4.630	-1.300	4.254	-1.354	4.407	-1.398
Vennootschapsbelasting	90	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**3.411**	**-305.041**	**9.999**	**-308.032**	**12.358**	**-302.544**	**12.038**	**-295.055**	**12.670**	**-296.915**
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**441.243**	**-453.823**	**444.529**	**-448.279**	**436.313**	**-431.411**	**429.397**	**-423.485**	**422.568**	**-422.979**

bedragen x € 1.000

Producten: Mutaties in reserves	2025		2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma 1. Welzijn en zorg										
Jeugdwerk	0	-66	0	-55	0	-230	0	0	0	0
Jeugdhulp	2.100	-205	0	-324	0	-289	0	-239	0	-239
Wmo algemeen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wmo beschermd wonen	5.000	-12.100	0	-5.000	0	-5.000	0	-5.000	0	0
Wmo collectieve voorzieningen	4.658	-4.622	4.158	-8.000	2.776	-4.000	2.790	0	2.981	0
Wmo begeleiding en dagbesteding	0	-173	0	-492	0	-246	0	0	0	0
Totaal programma	**11.758**	**-17.166**	**4.158**	**-13.871**	**2.776**	**-9.765**	**2.790**	**-5.239**	**2.981**	**-239**
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs										
Arbeidsparticipatie	0	-357	0	-357	0	-357	0	-357	0	-350
Begeleide participatie	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25
Inkomensregelingen	0	-341	0	0	0	0	0	0	0	0
Minimabeleid	0	-191	0	-191	0	-191	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	-153	0	-96	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	0	-384	0	-224	0	-139	0	-39	0	-39
Geldzorgen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**0**	**-1.451**	**0**	**-893**	**0**	**-712**	**0**	**-421**	**0**	**-414**
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur										
Gezondheid	0	0	0	-99	0	-99	0	0	0	0
Kunst en cultuur	0	-14	0	0	0	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sociaal-cultureel werk	819	-1.189	12	-198	12	-217	12	-197	12	-197
Sportaccommodaties	813	-1.020	0	-205	0	-205	0	-177	0	-177
Musea	0	-110	0	-21	0	-21	0	-21	0	-21
Totaal programma	**1.631**	**-2.332**	**12**	**-524**	**12**	**-543**	**12**	**-395**	**12**	**-395**
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte										
Riolering	0	-289	0	0	0	0	0	0	0	0
Wegen, straten en pleinen	618	-830	23	2	23	2	23	2	23	2
Afvalverwijdering particulieren	0	-620	0	-158	0	-13	17	0	8	0
Milieubeheer	0	-73	0	-165	0	-115	0	-38	0	-5
Openbaar groen	0	-91	0	-138	0	-138	0	-63	0	-63
Klimaat en energie	900	-2.258	94	-868	44	-480	31	-626	31	-150
Totaal programma	**1.518**	**-4.161**	**116**	**-1.326**	**66**	**-744**	**71**	**-725**	**61**	**-215**
Programma 5. Economie										
Economische ontwikkeling	7.856	-7.659	0	-421	0	-44	0	-31	0	-31

bedragen x € 1.000

Producten: Mutaties in reserves	2025		2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Haven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Industrieterreinen	54	-151	990	0	0	0	0	0	0	0
Recreatie en toerisme	0	-106	0	-3	0	-3	0	-3	0	-3
Totaal programma	**7.910**	**-7.915**	**990**	**-424**	**0**	**-47**	**0**	**-34**	**0**	**-34**
Programma 6. Stadscentrum										
Centrumontwikkeling algmeen	0	-67	0	-30	0	-30	0	-30	0	0
Herontwikkeling Walkwartier	1.766	-1.387	0	-4	0	-180	0	-180	0	-180
Totaal programma	**1.766**	**-1.454**	**0**	**-34**	**0**	**-210**	**0**	**-210**	**0**	**-180**
Programma 7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit										
Parkeren	527	-46	1.953	-32	1.950	-33	1.903	-26	1.899	-26
Verkeer	10.454	-3.199	2.394	-711	1.394	-661	1.394	-261	1.394	-140
Ruimtelijke ordening	2.753	-609	793	-100	0	0	0	0	0	0
Strategische projecten/samenwerking	2.149	-6.147	7.178	-1.285	1.468	-418	12.821	-11.771	1.138	-88
Volkshuisvesting	0	-272	1.115	-80	0	-993	0	-32	0	-25
Woningbouwcomplexen	10.219	0	3.996	0	968	0	960	0	183	0
Overige bedrijfsmatige activiteiten	484	0	59	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**26.585**	**-10.273**	**17.488**	**-2.208**	**5.781**	**-2.105**	**17.079**	**-12.090**	**4.615**	**-279**
Programma 8. Veilige omgeving										
Veiligheidsregio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 9. Besturen in verandering van tijden										
College	103	0	103	0	103	0	103	0	103	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	1.262	-4.298	443	-2.391	443	-645	0	-637	0	-319
Wijkgericht werken	1.000	-118	0	-100	0	-100	0	-100	0	-100
Totaal programma	**2.365**	**-4.416**	**546**	**-2.491**	**546**	**-745**	**103**	**-737**	**103**	**-419**
Programma 10. Financieel Beleid										
Algemene baten en lasten	2.000	0	1.700	0	0	0	0	0	0	0
Reserveringen	0	-2.082	0	-1.712	0	-1.567	0	-2.304	0	-2.148
Treasury	703	-164	0	-274	0	-220	0	-128	0	-48
Totaal programma	**2.703**	**-2.246**	**1.700**	**-1.985**	**0**	**-1.786**	**0**	**-2.433**	**0**	**-2.196**
TOTAAL MUTATIES RESERVES	**56.236**	**-51.413**	**25.011**	**-23.755**	**9.181**	**-16.657**	**20.055**	**-22.284**	**7.772**	**-4.372**
RESULTAAT	**497.479**	**-505.236**	**469.540**	**-472.034**	**445.494**	**-448.068**	**449.452**	**-445.769**	**430.340**	**-427.352**

6. Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden

Het volgende overzicht laat de lasten en baten per programma zien, inclusief alle mutaties uit deze programmabegroting.

bedragen x € 1.000

Taakvelden	2025		2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0. Bestuur en ondersteuning										
0.1 Bestuur	3.553	0	3.494	0	3.494	0	3.494	0	3.494	0
0.10 Mutaties reserves	56.236	-51.413	25.011	-23.755	9.181	-16.657	20.055	-22.284	7.772	-4.372
0.2 Burgerzaken	2.820	-1.520	3.187	-2.171	3.101	-2.172	2.665	-1.537	2.665	-1.537
0.4 Overhead	49.614	-6.744	51.871	-6.871	49.879	-8.026	48.559	-8.595	47.847	-8.260
0.5 Treasury	954	-1.398	2.213	-1.397	4.630	-1.442	4.254	-1.496	4.407	-1.540
0.61 OZB woningen	0	-16.296	0	-16.920	0	-16.920	0	-16.920	0	-16.920
0.62 OZB niet-woningen	0	-11.436	0	-11.756	0	-11.756	0	-11.756	0	-11.756
0.63 Parkeerbelasting	0	-2.140	0	-3.469	0	-3.469	0	-3.469	0	-3.469
0.64 Belastingen overig	2.641	-882	2.708	-882	2.708	-882	2.708	-882	2.708	-882
0.7 Algemene uitkering en over	0	-272.343	0	-273.424	0	-267.890	0	-260.348	0	-262.164
0.8 Overige baten en lasten	-913	-3.074	4.496	-3.776	4.439	-3.776	4.494	-3.776	4.974	-3.776
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	90	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal groep	**114.995**	**-367.247**	**92.980**	**-344.422**	**77.432**	**-332.990**	**86.230**	**-331.063**	**73.867**	**-314.676**
1. Veiligheid										
1.1 Crisisbeheers en brandweer	7.174	-81	7.494	0	7.599	0	7.599	0	7.599	0
1.2 Openb orde en veiligheid	4.977	-80	5.582	-80	5.515	-80	5.508	-80	5.481	-80
Totaal groep	**12.151**	**-161**	**13.076**	**-80**	**13.114**	**-80**	**13.107**	**-80**	**13.080**	**-80**
2. Verkeer, vervoer en waterst										
2.1 Verkeer en vervoer	16.867	-1.117	16.335	-707	16.870	-707	16.463	-707	16.667	-707
2.2. Parkeren	2.005	-553	2.328	-1.016	2.332	-1.016	2.372	-1.016	2.375	-1.016
2.4 Economische havens en waterw	1.172	-405	1.274	-405	1.357	-405	1.430	-405	1.428	-405
Totaal groep	**20.044**	**-2.075**	**19.938**	**-2.128**	**20.559**	**-2.128**	**20.265**	**-2.128**	**20.471**	**-2.128**
3. Economie										
3.1 Economische ontwikkeling	2.383	-245	2.518	-143	1.948	0	1.923	0	1.873	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastruct	11.285	-11.457	6.261	-7.153	2.219	-2.061	4.638	-4.480	629	-471
3.4 Economische promotie	363	-413	388	-678	388	-678	388	-678	416	-678
Totaal groep	**14.031**	**-12.115**	**9.167**	**-7.974**	**4.555**	**-2.739**	**6.949**	**-5.158**	**2.917**	**-1.149**
4. Onderwijs										
4.2 Onderwijshuisvesting	6.278	-351	6.340	-351	6.211	-351	6.020	-322	7.783	-391
4.3 Onderwijsbel en leerlingenz	7.689	-4.721	7.056	-4.260	7.076	-4.260	7.076	-4.260	7.094	-4.260

bedragen x € 1.000

Taakvelden	2025		2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Totaal groep	**13.968**	**-5.072**	**13.396**	**-4.611**	**13.287**	**-4.611**	**13.096**	**-4.582**	**14.877**	**-4.650**
5. Sport, cultuur en recreatie										
5.1 Sportbeleid en activering	1.554	-698	1.470	-664	1.120	-664	1.120	-664	1.120	-664
5.2 Sportaccommodaties	8.855	-3.647	9.766	-2.132	10.246	-2.132	11.095	-2.110	10.695	-2.110
5.3 Cultuurpresent, prod en part	6.066	-81	7.440	-81	7.674	-81	7.759	-81	7.624	0
5.4 Musea	1.617	-89	1.648	-89	1.647	-89	1.623	-89	1.623	-89
5.5 Cultureel erfgoed	169	0	310	0	280	0	280	0	280	0
5.6 Media	4.272	-93	6.331	-1.350	5.959	-1.350	5.958	-1.350	5.957	-1.350
5.7 Openbaar groen en recreatie	12.145	-777	12.190	-537	12.214	-537	12.201	-287	12.190	-287
Totaal groep	**34.679**	**-5.386**	**39.154**	**-4.853**	**39.140**	**-4.853**	**40.036**	**-4.580**	**39.490**	**-4.500**
6. Sociaal Domein										
6.1 Samenkracht en burgerpartici	31.887	-19.354	26.702	-14.483	26.914	-13.331	26.935	-13.233	26.922	-13.234
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	1.621	0	2.164	0	2.164	0	2.164	0	2.164	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	50.236	-38.048	50.090	-37.958	49.832	-37.958	49.271	-37.958	49.271	-37.958
6.4 Begeleide participatie	19.336	-69	18.230	-69	17.191	-69	16.552	-69	15.857	-69
6.5 Arbeidsparticipatie	6.745	-279	6.870	0	7.041	0	7.213	0	7.473	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	8.857	-305	9.037	-331	8.984	-331	8.884	-331	8.884	-331
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	10.022	-894	10.204	-621	10.204	-1.794	10.204	-1.794	10.204	-1.794
6.712 Begeleiding (WMO)	10.065	0	11.980	0	11.980	0	11.980	0	11.680	0
6.713 Dagbesteding (WMO)	1.932	0	2.261	0	2.186	0	2.166	0	2.166	0
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	129	-12	129	-12	129	-12	129	-12	129	-12
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	23.755	0	23.785	0	23.750	0	23.700	0	23.700	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	13.726	0	14.910	0	15.489	0	14.062	-1.367	13.319	-1.377
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	3.024	0	3.024	0	3.024	0	3.024	0	3.024	0
6.791 PGB WMO	899	0	899	0	899	0	899	0	899	0
6.792 PGB Jeugd	505	0	505	0	505	0	505	0	505	0
6.811 Beschermd wonen (WMO)	24.832	0	26.158	0	26.188	0	26.188	0	21.268	0
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.080	-11	4.656	-8	4.656	-8	4.656	-8	4.656	-8
6.821 Jeugdbescherming	2.384	0	2.375	0	2.377	0	2.379	0	2.379	0
6.822 Jeugdreclassering	290	0	290	0	290	0	290	0	290	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1.408	0	1.602	0	1.602	0	1.602	0	1.602	0

bedragen x € 1.000

Taakvelden	2025		2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Totaal groep	**216.731**	**-58.972**	**215.870**	**-53.483**	**215.405**	**-53.504**	**212.804**	**-54.773**	**206.393**	**-54.784**
7. Volksgezondheid en milieu										
7.1 Volksgezondheid	11.686	-1.742	11.375	-757	11.668	-473	11.403	-473	11.399	-473
7.2 Riolering	7.426	-9.058	7.262	-9.117	7.262	-9.117	7.262	-9.117	7.262	-9.117
7.3 Afval	15.399	-17.960	16.060	-18.945	15.917	-18.945	15.890	-18.945	15.899	-18.945
7.4 Milieubeheer	8.127	-3.584	7.153	-1.370	7.563	-4.833	7.573	-4.837	8.946	-6.670
7.5 Begraafplaatsen en cremat	341	-179	365	-179	371	-179	371	-179	379	-179
Totaal groep	**42.978**	**-32.522**	**42.215**	**-30.367**	**42.781**	**-33.547**	**42.500**	**-33.551**	**43.885**	**-35.384**
8. Volkshuisves, RO en sted vern										
8.1 Ruimte en leefomgeving	15.048	-5.382	4.930	-2.018	4.805	-710	4.805	-752	4.775	-752
8.2 Grondexpl (niet-bedrijven)	7.740	-12.625	13.304	-16.937	8.967	-9.574	4.213	-4.815	5.138	-4.962
8.3 Wonen en bouwen	5.115	-3.677	5.511	-5.161	5.449	-3.331	5.449	-4.286	5.449	-4.286
Totaal groep	**27.903**	**-21.684**	**23.744**	**-24.116**	**19.222**	**-13.615**	**14.467**	**-9.853**	**15.361**	**-10.000**
RESULTAAT	**497.479**	**-505.236**	**469.540**	**-472.034**	**445.494**	**-448.068**	**449.452**	**-445.769**	**430.340**	**-427.352**

7. Totaaloverzicht subsidies

Hierna geven we een overzicht van alle uitgaande subsidieregelingen per programma en per product (bedragen in euro's).

Omschrijving	Begroting 2026
Programma 1. Welzijn en zorg	
Jeugdhulp	
R-178 Subsidie ONS welzijn jeugdhulp	4.675.462
R-216 Subsidie Haspel POH GGZ Jeugd	291.765
Totaal Jeugdhulp	**4.967.227**
Jeugdwerk	
R-1001 Subsidies Jeugd- en jongerenactiviteiten	35.291
R-1002 Subsidies Kindervakantieactiviteiten	30.219
R-1003 Subsidies Org. plattelandsjongeren ((KPJ`s)	2.998
R-1005 Subsidies Wijkst. Samenlevingsopbouw	55.062
R-1022 Subsidies Scoutinggroepen	65.604
R-1046 Subsidie Werkgroep homosexualiteit NVIH/COC	8.190
R-1063 Subsidie Sahelp	2.961
R-1075 Declaratiereg ONS Welzijn Straatspeeldag	4.244
R-1083 Projectbudget Jongerenraad	11.191
R-1095 Stelpost Projecten Mondiale Bewustwording	3.068
R-1143 Subsidie Jeugdorganisatie Aktie Fix	250
R-1145 Uitkering Legaat van Cooth	6.219
R-1199 Subsidies Mondiale Bewustwording	289
R-1209 Subsidie Kinder Aktie Komite Ruwaard	11.762
R-1224 Eigen budget Jongerenraad	1.170
R-1229 Stelpost Jeugdparticipatie	5.065
R-1236 Declaratiesubsidie Huurkosten Jongerenraad	4.798
R-167 Subsidie St. Dorpsblad Torenklanken Geffen	1.733
R-211 Subsidie ONS welzijn jongerenwerk	689.479
R-223 Subsidies Sociale Basis	434.994
R-39 Mantelzorg en Welzijn op recept	128.000
Totaal Jeugdwerk	**1.502.587**
Wmo begeleiding en dagbesteding	
R-217 Subsidie Interzorg Zorgbuurthuis Hageltje	328.566
Totaal Wmo begeleiding en dagbesteding	**328.566**
Wmo beschermd wonen	
R-212 Subsidie ONS welzijn psychisch kwetsbaar	30.453
R-213 Subsidie preventie beschermd wonen	142.642

Omschrijving	Begroting 2026
Totaal Wmo beschermd wonen	**173.095**
Wmo collectieve voorzieningen	
R-1026 Subsidies Migrantenorganisaties	13.228
R-1027 Subsidies Instellingen voor Beschermd Wonen	6.172
R-1028 Subsidies Ouderenbonden	76.580
R-1050 Subsidie St. Slachtofferhulp Nederland	30.716
R-1064 Subsidie KBO-kring Oss	2.166
R-1066 Subsidie Seniorenraad (O.S.O.)	9.243
R-1078 Subsidieregeling Woontussenvoorzieningen	7.434
R-1114 Subsidie Lokale Act. Novadic-Kentron	89.472
R-1137 Budgetsubsidie St. Vluchtelingenwerk Oss	246.049
R-1200 Subsidies Huurkosten (indirecte subsidies)	76.181
R-1215 Subsidie Bonte Hoef / H.Hart	8.969
R-1223 Stelpost verdeelplan Projecten WMO	6.209
R-1234 Subsidies maatschappelijke dienstverlening	159.332
R-1249 Subsidie Stichting NAH4US	2.925
R-1251 Subsidie Adviesraad Sociaal Domein	101.216
R-179 Subsidie ONS welzijn volwassenen	4.327.226
R-184 Subsidie Ypse Dementie	70.715
R-190 Subsidies Proeftuin Ruwaard	1.658.443
R-209 GGZ Oost-Brabant Ontmoetingsfunctie GGZ	225.173
R-215 Subsidie ONS welzijn Individ. Sociaal Werk	2.163.513
R-218 Subsidie Thuis in Oss vluchtelingenopvang	3.049.657
R-221 Subsidies Proeftuin Ussen	193.630
Totaal Wmo collectieve voorzieningen	**12.524.249**
Totaal Programma 1. Welzijn en zorg	**19.495.724**
Programma 2. Werk, Inkomen en Onderwijs	
Arbeidsparticipatie	
R-185 Subsidie Thuis in Oss	6.033
Totaal Arbeidsparticipatie	**6.033**
Minimabeleid	
R-1244 Subsidies Tegen Armoede	404.201
R-22 Armoedebeleid	17.850
R-31 Rechtsbescherming (POK)	201.802
Totaal Minimabeleid	**623.853**
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	
R-1 OAB verbreed en algemeen	562.300

Omschrijving	Begroting 2026
R-1127 Budgetsubsidie St. Volksuniversiteit Oss eo	111.479
R-2 OAB schakelklassen	381.950
R-35 Tegemoetkoming VVE	602.770
R-5 Voor en vroegschoolse educatie (VVE)	2.524.717
Totaal Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**4.183.216**
Onderwijshuisvesting	
R-165 Subsidie VVE Ravengaarde	5.209
Totaal Onderwijshuisvesting	**5.209**
Totaal Programma 2. Werk, Inkomen en Onderwijs	**4.818.311**
Programma 3. Ontmoeten, Sport en Cultuur	
Evenementen en stadspromotie	
R-1019 Subsidies Carnavalsverenigingen	3.068
R-1020 Subsidies Oranjecomitees	6.303
R-1021 Subsidies St.Nicolaascomitees	2.898
R-1037 Subsidie Stichting Herpen in woord en beeld	382
R-1038 Subsidie Stichting Kiosk	9.092
R-1041 Subsidie Werkgroep Cultuur	3.408
R-1080 Subsidieregeling Koningsdag Basisscholen	2.590
R-1096 Subsidieregeling Eenmalige Evenementen	53.655
R-1111 Subsidies Stichtingen Carnavalsvieringen	20.083
R-1112 Subsidies Imkerverenigingen	378
R-1178 Subsidie Het vierde beeld	7.397
R-17 budget nieuwe initiatieven	10.120
R-173 Subsidie Maasdijk Marathon	21.002
R-26 Kleine kermissen	25.000
Totaal Evenementen en stadspromotie	**165.376**
Gezondheid	
R-1023 Subsidies EHBO-verenigingen	1.883
R-1097 Subsidies lokale afdelingen Zonnebloem	4.922
R-1109 Subsidie Stichting Ons Klupke	531
R-1191 Stichting VPTZ Oss - Maasland	39.074
R-1232 Subsidie Stichting Reanimatie Oss	2.798
R-195 Subsidie dekkend netwerk AED`s	64.349
R-23 Beweegprogramma Q-koorts	3.000
R-24 Gezondheidsprojecten	1.002
Totaal Gezondheid	**117.559**
Kunst en cultuur	

Omschrijving	Begroting 2026
R-1007 Subsidies Gilden en Schutterijen	1.013
R-1008 Subsidies Harmonieën en Fanfares	125.427
R-1009 Subsidies Heemkundeverenigingen	35.544
R-1012 Subsidies Opera- en Operetteverenigingen	21.383
R-1014 Subs. Toneelgezelschappen en Volksdansgroep	42.778
R-1016 Subsidies Zelfstandige Zangkoren	18.488
R-1033 Subsidie Orgelkring FC Smits	943
R-1036 Subsidie Rollend creatief (Megen)	1.738
R-1039 Subsidie Stichting Oss Cultureel	59.145
R-1065 Subsidie Maaslandgilde	4.033
R-1082 Subsidie Fantastival	43.594
R-1088 Stelpost Stimulering Kleine Verenigingen	27.694
R-1102 Subsidie Stichting Popkollektief regio Oss	21.913
R-1125 Budgetsubsidie St. Theater De Lievekamp	1.387.075
R-1126 Budgetsubsidie Stichting Muzelinck	1.354.708
R-1138 Stichting Overleg Kunstzinnige Vorming Oss	41.997
R-1166 Subsidie Genootschap Beeldende kunst	2.569
R-1206 Subsidies Big Bands en Muziekkappellen	18.498
R-1217 Subsidie Werkgroep Woord	6.773
R-1219 Interculturele activiteiten	4.748
R-168 Subsidies Molenaarsverenigingen	9.043
R-172 Subsidie Groene Engel	668.416
R-192 Subsidie Poëzie Podium	1.170
R-196 Subsidie stichting Veteranen Oss	1.755
R-198 Subsidie Drumband Dedico Demen	2.924
R-199 Subsidie Stichting Archeologie Maasland	6.387
R-200 Subsidie Stichting Smederij Verhoeven	1.389
R-222 Subsidie Muzelinck cultuurcoaches	83.752
R-8 Monumentensubsidie	45.889
Totaal Kunst en cultuur	**4.040.786**
Media	
R-1025 Subsidies Sublokale Omroepen	8.816
R-1054 Subsidie Stichting Omroep Maasland	417.404
R-1124 Budgetsubsidie St. Openbare Bibliotheek Oss	3.820.447
Totaal Media	**4.246.667**
Sociaal-cultureel werk	
R-1018 Subsidies Vrouwenorganisaties	9.804
R-1067 Subsidie De Beestenbergh	12.837
R-1068 Subsidie Speeltuin Elckerlyc	63.098
R-1160 Subsidie Gemeensch.huis Acropolis Personeel	33.910
R-1165 Subsidies Cursussen Vrouwenorganisaties	1.639

Omschrijving	Begroting 2026
R-1256 Subsidie Sichting Rechtswinkel Oss	14.742
R-127 Subs. exploitatie Gemeensch.huis Acropolis	5.670
R-170 Subsidies beheerstichtingen	75.236
Totaal Sociaal-cultureel werk	**216.936**
Sportbeleid en activering	
R-1030 Subsidies Jeugdleden Sportverenigingen	70.878
R-1085 Subsidies Stratenlopen c.a.	587
R-1090 Stelpost sportstimulering, verenigingskader	18.750
R-1257 Subsidie Sport Expertise Centrum	1.136.341
R-189 Subsidie TOP Oss Foundation	4.745
Totaal Sportbeleid en activering	**1.231.301**
Totaal Programma 3. Ontmoeten, Sport en Cultuur	**10.018.625**
Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	
Klimaat en energie	
R-1062 Subsidie IVN	6.447
R-186 Subsidie Global Goals Oss	11.700
R-225 Subsidie verwijderen houtkachels	25.000
Totaal Klimaat en energie	**43.147**
Openbaar groen	
R-1061 Subsidie Stichting Landschapsbeheer	7.786
R-203 Subsidie Stichting Landerij VanTosse	17.683
R-21 Subsidie onderhoud bijzondere bomen	25.000
Totaal Openbaar groen	**50.469**
Totaal Programma 4. Klimaat, energie en openbare ruimte	**93.616**
Programma 5. Economie	
Economische ontwikkeling	
R-16 Samenwerking Noordoost-Brabant Werkt	393.677
Totaal Economische ontwikkeling	**393.677**
Recreatie en toerisme	
R-1198 Subsidie Je treft `t in Oss	16.023
R-1250 Subsidies lokale recreatie en toerisme	39.965
R-1260 Subsidie Stichting Maasmeanders	18.720
Totaal Recreatie en toerisme	**74.708**

Omschrijving	Begroting 2026
Totaal Programma 5. Economie	**468.385**
Programma 6. Centrum	
Centrumontwikkeling algmeen	
R-197 Subsidie Centrummanagement Living Statues	11.700
R-204 Subsidie Stichting Centrummanagement Oss	93.598
Totaal Centrumontwikkeling algmeen	**105.298**
Totaal Programma 6. Centrum	**105.298**
Programma 7. Verstedelijking, wonen mobiliteit	
Verkeer	
R-1029 Subsidies Buurtbusverenigingen	6.936
R-15 Mobiliteit	7.773
R-188 Subsidie Stichting Wijkbus Oss	32.347
R-202 Subsidie Stichting de Maasveren	37.500
R-25 Verkeerseducatie	148.839
Totaal Verkeer	**233.395**
Volkshuisvesting	
R-1034 Subsidie Parochie MOO voor aanlichten kerk	152
R-1079 Subsidieregeling Geschiedschrijving gem.Oss	1.076
R-1196 Subsidie Huur, Onderhoud Ravensteinse Molen	29.250
R-220 Subsidie Clarissen Klooster Megen	19.000
Totaal Volkshuisvesting	**49.478**
Totaal Programma 7. Verstedelijking, wonen mobiliteit	**282.873**
Programma 8. Veilige omgeving	
Integrale veiligheid	
R-100 Subsidie Stichting Radar	57.979
R-219 Subsidie Stichting Halt	48.208
Totaal Integrale veiligheid	**106.187**
Totaal Programma 8. Veilige omgeving	**106.187**
Eindtotaal	**35.389.019**

Inkomende subsidies

Hierna geven we een overzicht van de belangrijkste inkomende subsidies per programma over het jaar 2024 (bedragen in euro's). Het gaat daarbij zowel om inkomende subsidies als specifieke uitkering die we in 2024 daadwerkelijk hebben ontvangen. De uitgaven lopen regelmatig nog door in de komende jaren.

Subsidies per programma	Bedrag in €
1. Welzijn en Zorg	**7.926.458**
Bijdragebeschikking voor het begeleiding van ex-gedetineerden in 2024	26.233
SPUK Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	7.900.225
2. Werk, Inkomen en Onderwijs	**5.946.082**
Decentralisatieregeling Volwasseneducatie 2023	40.944
Decentralisatieregeling Volwasseneducatie 2024	43.401
Europees Sociaal Fonds + 2021-2027 (ESF)	1.025.505
Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2024	3.984.495
SPUK Inburgeringsvoorziening	523.977
SPUK onderwijsroute 2024	84.218
Wet Educatie en beroepsonderwijs (WEB) 1	206.112
Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) 2e ronde	37.430
3. Ontmoeten, sport en cultuur	**3.566.219**
Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed voor Kruisstraat 94 Oss	85.697
IZA middelen 2024 1	349.881
IZA middelen 2024 2	90.060
IZA middelen 2024 3	150.000
Pilot Gecombineerde Leefstijl Interventies en de Buurtsportcoach Plus	15.000
SPUK BREED Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026	1.674.077
SPUK impuls jongerencultuur 2024	294.700
SPUK IZA-doelen 2023-2026	90.060
SPUK Sport	623.694
Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)	193.050
4. Klimaat, Energie en openbare ruimte	**6.012.638**
Beweegpark Ussen (Oss)	40.000
Onderzoek voormalige stortplaatsen Oss	372.500
SPUK Landelijke Aanpak Isolatie 2024	3.270.337
SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI) 2023	416.100
SPUK Schone Lucht akkoord schoorstenen	20.000
Subsidieregeling Natuur &17 boscompensatie buiten Natuurnetwerk Brabant	55.460
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	1.838.241
7. Verstedelijking, wonen en mobiliteit	**2.205.640**
Bijdrageregeling regionale mobiliteitsagenda N. Brabant	6.250
Mensgerichte maatregelen Oss, N-l-310-202 0006009261	118.713
Onderzoeks- en aanjaagkosten Grootschalige woningbouw	82.645
SPUK woningbouwimpuls tranche 6 - Ravenstein Stationskwartier	1.794.115
Stimuleringsregeling Woningbouw Noord-Brabant Stationskwartier Ravenstein	85.105
Stimuleringsregeling Woningbouw Noord-Brabant deel 4 Klein Amsteleind	118.812

Subsidies per programma	Bedrag in €
9. Besturen in verandering van Tijden	**1.450.932**
Regeling Subsidie uitbreiding capaciteit Groene Boa	10.000
RMC (Doorstroompunt) 2024	981.241
RMC 2024 Jongerenaanpak	356.385
We maken ambtenaren weer helden!	103.306
Totaal	**27.107.969**